Digitized by Google

Digitized by Google

OPERVM

S. MATRIS TERESAE DE IESV

CARMELITARVM DISCAL-
CEATORVM ET DISCAL-
ceatarum Fundatricis

PARS SECVNDA.

Continens

I. Viam Perfectionis.

II. Caſtellum Animæ ſiue ſeptem Manſiones.

III. Exclamationes, vel Meditationes animæ ad Deum ſuum.

Conceptus diuini amoris, & alia quædam ſubiuncti Libro Fundationum Monaſteriorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM
ANNO M. DC. XXVII.

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBER FVNDATIONVM MONASTERIORVM MONIALIVM DISCALCEATARVM A S. MATRE TERESA DE IESV

Illarum Fundatrice conſcriptus hiſpanicè; inde latinè vertebat D. MATTHIAS MARTINEZ MIDDELBVRGVS.

SVBIVNGVNTVR AD FInem, Conceptus amoris diuini ſuper quædam Cantici Canticorum verba, & alia pia opuſcula eiuſdem S. Matris Tereſiæ.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud IOANNEM KINCKIVM.
ANNO M.DC.XXVII.

Digitized by Google

INDEX CAPITVM LIBRI FVNDATIONVM MONASTERIORUM Carmelitarum Diſcalceatorum à S.M. Tereſia conſcripto.

Prologus. 309.

CAp.I. *Qua occaſione de hac fundatione in Medina del Campo & alijs ſequentibus agi cœptum ſit.* 311.

Cap.II. *P. Noſter Generalis Abulam venit, quid illius aduentu contigerit.* 314

Cap.III. *Quibus de Monaſterio S. Ioſeph Metina-Campi fundando modis agi cœptum ſit* 317.

Cap.IV. *Agit de gratiis nonnullis, quæ horum Monaſteriorum Monialibus Dominus elargitur, ſimul & præpoſitas monet, ac docet, quomodo ſe in illis gerere debeant.* 324.

Cap.V. *Nonnulla quoad orationem monita proponuntur; Eſt hoc caput ijs, qui in rebus actiuis ſeſe occupant, cumprimis vtile,* 328.

Cap.VI. *Docet quæ hominibus ſpiritualibus euenire poſſint damna ex eo quod non intelligant, quando ſpiritui reſiſtere eos oporteat &c.* 335.

Cap.VII. *Quomodo cum melancholicis monialibus ſit agendum: hæc tractatio Prioriſſis cumprimis lectu neceſſaria eſt.* 345.

Cap.VIII. *Monita quædam, & documenta præſcribit quoad reuelationes, & viſiones.* 350.

Cap.IX. *Agit quomodo Metina-Campi egreſſa ſit ad Conuentum Malagonenſem à S. Ioſepho dictum fundandum.* 354.

Cap.X. *In quo, de fundatione domus Valliſoletanæ à Conceptione B.V. M. de Monte Carmelo cognominata agitur.* 356.

Cap.XI. *Agitur de vita & morte Monialis cuiuſdam, quam ad hunc Conuentum Dominus vocauit, Beatricis ab Incarnatione nun cupatæ, &c* 358.

Cap.XII. *Quomodo, & quo auctore primum fratrum primigeniam regulam ſeruantium Monaſterium anno D. 1568. cœperit.* 362.

Cap.XIII. *Proſequitur cœptam de primi Diſcalceatorum Carmel. Conuentus fundatione narrationem &c.* 365.

Cap. XIV. *Agitur de fundatione Conuentus Toletani à S. Ioſepho denominati &c.* 370.

Cap.XV. *In quo de rebus nonnullis agitur, quæ in hoc Toletano Conuentu à S. Ioſepho denominati ad laudem & gloriam Dei contigerunt.* 382.

Cap.XVI. *Agitur de duorum Monaſteriorum vnius Diſcalceatorum, alterius Diſcalceatarum eodem anno 1566. Paſtranæ erectorum fundatione.* 385.

Cap.XVII. *De Monaſterij Salmanticenſis à S. Ioſepho denominati fundatione.* 392.

† 2 Cap.

Digitized by Google

Cap.XVIII.*Captam de fundatione Conuentus Salmanticen. S.Iosepho dedicati narrationem prosequitur.396.*

Cap.XIX. *Agitur de Fundatione Conuentus in Alba Tormesiæ, qui ab Annuntiata Deipara nomen sortitus est.403.*

Cap.XX *Agitur de Fundatione Conuentus Segobiensis à glorioso S.Iosepho cognominati.409.*

C.aXXI. *Describitur Fũdatio Cœnobij Veasẽsis à S.Iosepho Saluatoris &c.413*

Cap.XXII.*Hispalensis Conuentus à S. Iosepho appellati Fundatio describitur. &c 423.*

Cap.XXIII.*Fundationem Conuentus Hispalensis prosequitur.429.*

Cap.XXIV.*Hispalensem Conuentus S.Iosephi fundationem prosequitur. 432.*

Cap.XXV.*Eandem fundationem prosequitur &c.441*

Cap.XXVI.*Carauacensis cœnobij fundatio describitur. &c. 448.*

Cap. XXVII. *Narratur Fundatio Monasterij in oppido Villanoua de la Xara.458.*

Cap XXVIII. *Agit de fundatione Palentina &c.475.*

Cap.XXIX *Fundatio Conuentus Soriensis, vel Numantini à Sanctiss.Trinitate denominati &c.487.*

Cap.XXX.*De fundatione Conuentus S.Iosephi à S.Anna in Ciuitate Burgensi &c.493.*

Fundatio Conuentus S.Iosephi in Vrbe Granatensi.517.

Conceptus Amoris diuini super quædam Cantici Canticorum verba à S.M.Teresia conscripti,&c.527.

Cap.I.*Quam difficile sit sacrarum literarum, maximè Cantici Canticorum sensum intelligere &c.530.*

Cap.II.*Nouem pacis falsæ, amoris imperfecti, & orationis illusoriæ modi proponuntur 536.*

Cap.III. *De vera pace, de Amore Dei, & vnione cum Christo, quæ ex oratione nascitur,&c.545.*

Cap.IV. *De dulci, suaui, & delicioso Dei amore, qui inde prouenit, quod Deus in anima, per orationem quietis, quæ per vbera Dei repræsentãtur, habitet.548*

Cap.V.*De amore constanti, securo, & stabili, qui inde nascitur, quod se anima à diuinitatis vmbra protectam videat,552*

Cap.VI.*De amore forti, suspensionis, & raptuum &c.554.*

Cap.VII.*De Amore Dei vtili, qui summus Amoris est gradus, & is duas habet partes.560.*

Tractatus de Ratione visitandi Conuentus Monialium Discalceatarum Ordinis Carmelitani.565.

Septẽ meditat. in Orat: Dominicã, per 7. dies hebdomadę distributę.

LIBER

AD LECTOREM.

QVemadmodum nullus niſi fortaſſis inſenſatus & animalis homo ambigere poteſt, num ſapientiſſimus ille Salomō Spiritus Sancti afflatu, Cantici Canticorum author extiterit; quandoquidem ea omnia, quæ in hoc Cantico cōprehenduntur *Spiritus & Vita ſint*: Ita nullū, in dubium reuocare poſſe arbitror, quin Sanctiſſima Mater noſtra Tereſia à IESV Spiritus ſancti organum Speciale ſimul & ineffabile in eius Cantici explanatione extiterit; quippe *viuus eſt hic ſermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum & diſcretor cogitationum & intentionum cordis.*

Enimuero cum Cantici Canticorum liber plæriſque metaphoris & ſimilitudinibus ſcateat, adeo ſanctiſſima mater noſtra in hac ſua explanatione, non quidem humanæ ſapientiæ verbis, ſed digito Dei, litteræ corticem detrahit, ne occidat: Vt ſpiritus qui intus latet nobiliſſimè exprimatur. Cū enim iuxta Sanctorum Patrum definitionem in hoc ſacro Epithalamio exarando primario & per ſe intenderit Salomon, vt propheticè diuinos enunciaret amores, diuinas & nuptias: adeo in hoc Cantici Canticorum explanatione exprimuntur amores illi diuini & cæleſtes cùm Creatura rationali, vt merito poſſit dicere hęc Sancta, manus mea calamus ſcribæ amoroſè ſcribentis.

At nos infælices ad quos hoc Vnicum Cantici Canticorum fragmentum & non totalis explanatio potuit pertingere: cùm enim noſtra Sanctiſſima mater hoc Canticum integrè & ex toto explanaſſet, vt nonnullis, quibus (quemadmodum ait ipſa:) parere debebat, obtemperaret; quidam eius Confeſſarius, minus diſcretus & ſapiens, probatiſſima eius Obedientiæ experimentum facere ſecum ipſe ſtatuit. Hanc itaque nactus occaſionem mandat vt ſanctiſſima mater di-

Digitized by Google

ter diuina illa Cantici Canticorum commentaria discerperet; illa, cui melior erat obedientia quam Victima, dicto citiùs obtemperat, scripta discerpit & in millenas quasque partes dilacerat: Tanti ponderis in illa fuit obedientiæ Virtus, vt vbi suum vindicare locum potuisset prudentiæ humanæ ratio resistendo, ibi reduxerit cedendo diuinæ obedientiæ perfectio.

Quapropter cum adeò prænobili & eximio opere priuaremur: diuina factum est prouidentia, vt nõnullæ sacræ ordinis nostri Religiosæ, paucas compererint cartulas præfatæ S. Matris nostræ ex quibus hoc vnicum fragmentum excerpere potuimus, & in ordinem redigere: ne saltem primoribus labris prælibare non concederetur, quòd penitus exhaurire negabatur.

Itaque, Beneuole lector, sicut ex vnico lineæ tractu Apellis opus diiudicari facile potuit, ita ex hoc vnico fragmento Dei opus in Teresia agnosce; quod facile continget si sano mentis oculo hæc perlegeris. Vale.

Digitized by Google

VIA PERFECTIONIS

A

S. M. TERESA DE IESV

DISCALCEATORVM CARMELITARVM FVNDATRICE AD SVARVM MONIALIVM PETITIONEM conscripta.

INTERPRES LECTORI.

OPERÆ pretium facturus mihi videor, amice Lector, si, postquam hunc ego librum ex Hispanico in Latinum sermonem conuerti, paucis tibi eiusdem argumentum declarem, vt eum maiore cum claritate & consequenter vtilitate, cùm Viam perfectionis doceat, legere possis. Inprimis ergo impedimenta complectitur ac tradit, quæ perfectionis viam velut obstruunt & remorantur, vt illa declinantes & fugientes, ad viam perfectionis ineundam idonei inueniri possimus. Et huic rei declarandæ penè totam priorem mediam libri partem impendit. Deinde illa prosequitur, quæ ad perfectionem acquirendam conducunt, eam causantur, & in illa nos detinent, idque propemodum ad vsque finem libri: quem tandem insignibus monitis, & præsentissimis aduersus pericula & tentationes quasdam, in quas vt plurimum incidunt, qui viam per-

fectionis mire cœperunt, remediis terminat. Rectam ad perfectionem viam, & eodem rectè nos ducentem, vnicam ait esse orationem, ac præsertim primariam mentalis orationis speciem, cõtemplationem, inquam, de qua in libro superiore, quo vitam suam descripsit, vberius egit: atque inde est, quod in hoc (vti ipsamet hic testatur) tam amplè de ea non loquatur, sed potissimum de mortificatione, humilitate, puritate cordis, aliisque virtutibus, quæ ad contemplationem acquirendam necessariæ sunt, & ipsam in homine causantur. Sed ne quis diceret, contemplationem mulierum non esse, nec ad mulieres (quibus tamen, & in quarum gratiam, ipsa potissimum opus hoc conscribit) pertinere, ostendit, orationem vocalem (quæ indubiè omnium & vniuscuiusque est) si bene & prout oportet instituatur, non posse ab oratione mentali, imò nec à contemplatione quidem separari; ad quam, per Dei gratiam, illos vt plurimum ait pertingere, qui paulatim se assuefaciunt, vt vocalem orationem magna cum attentione, & sine interiori distractione instituant. Atq; hanc ob causam, ad finem libri, Orationem Dominicam exponit, ostendens, ad quam sublimes considerationes, & supernaturales affectus, per attentam vocalis orationis huius Euangelicæ recitationem à Deo anima euehi possit. Hincque efficit & concludit, contemplationem vnicam esse ad perfectionem comparandam viam: hæc quippe animam à terra sustollit, efficitq; vt velut purus quidam spiritus ad creatorem suum euolet, eum super omnia creata diligat, perfectè adhæreat, & firmiter stringat, quin imò vnum quid cum eo fi... qui omnis perfectionis fons & origo est, quiq; illam dat animabus quàm ardentissimè ad eam aspirantibus & sitientibus, & contẽplationis vehementiâ è mellifluis eius vberibus ita spiritus ebrietatem exsugere scientibus, vt diuino iam amore plenæ, & ab omni terreno affectu & propensione liberæ, cum Regio Propheta, contemplationum principe, exclament, Ps. 72. *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternũ.* Contemplatio ergo, ex sententia, S.M. Teresæ breuissima æq; ac certissima, imò vnica, ad perfectionem via est. Atque hinc est, quòd,

Digitized by Google

quòd, cum ad perfectionem nos perducere procuret, prius per viam contemplationis nos ambulare velit; vtpote, tum per experiētiam in ſemetipſa, tum per internam Spiritus ſancti, quo plena fuit, inſtructionem probè gnara, pretioſiſſimum hunc theſaurum hac ſola ratione, & non alia, reperiri. Hæc ergo, benigne Lector, breuis eſt omnium quæ Sancta Mater hoc in opuſculo tradit, documentorum ſumma, & velut compendium: quam tibi hic ob oculos ponere, & paucis præmittere volui; ſperans fore, vt per hanc monitionem meam, citius ac compēdioſius ad plenam ſalutaris huius viæ, ad quam te Sancta Mater Tereſa conducit, cognitionem ac ſimul paulatim ad eiuſdem finem, perfectionem inquam, tum per Dei Opt. Max. gratiam, tum verſatiſſimæ huius doctricis opem & inſtructionem peruenias. His vale, & ſi qua tibi in re, hacce interpretatione mea, profuero, Deo datori omnium aſcribas velim; ſicubi autem Sancta Matris ſcopum non attigiſſe, nec mentem eius ſublimem ſatis aſſecutus tibi videbor, benignè & meliorem in partem accipias rogo.

Antuerpiæ.

GENERALE LIBRI TOTIVS ARGVMENTVM.

F.P. Luisius Legionensis.

Complectitur Liber hic monita quædam, ac documenta, simul & consilia, quæ S.M. Teresa de Iesu filiabus ac Religiosis suis in monasteriis, quæ per Domini nostri Iesu Christi gratiam, & gloriosissimæ Virginis Mariæ, Matris eius, opem sub prima Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo regula fundauit, commorantibus tradidit. Potissimum verò monialibus Conuentus S. Iosephi, Abulæ erecti, qui & primus fuit, & cuius ipsa Superiorem agebat, tum cum tractatum hunc anno Domini M.D.LXII. scriberet, eum dedicat & inscribit.

PROTESTATIO S. MATRIS DE VNIVERSO HOC OPERE SVO.

IN omnibus, quæ hocce in libro scriptura sum, me iudicio & censuræ S.R. Ecclesiæ submitto; parata sequi & amplecti quidquid ipsa amplectendū præscribit; si quid autem huic contrarium in eo inuentum fuerit, in causa erit, quod ipsum non bene intellexerim. Atq; ideo, per amorem Domini, viros litteratos, quibus libri huius examen & censura demandabitur, obsecro, vt quàm possunt maxima accuratione illum relegant, &, si quem tum quoad hoc, tum quoad alias materias, in eo errorem deprehendant, liberè corrigant. Si quid autem in eo boni reperiant, id in Dei opt. max. laudem ac gloriam, & gloriosissimæ Matris eius, Patronæ & dominæ nostræ, cuius ego vestem licet indignissima gero, cultum & obsequium cedat velim.

PROOEMIVM.

Moniales Conuentus huius Abulensis à S. Iosepho denominati.

Scriptionis huius libri occasio.

COgnito mihi à R.P. Præsentato Dominico Bannez, ex Ordine gloriosi D. Dominici, (quo iam vtor Confessario,) copiam factam esse, aliquid de oratione scripto committendi (qua in re, quod cum multis rerum spiritualium gnaris, & sanctitatis eximiæ

viris

viris egerim, aliquid quod operæ pretium ſit, adferre me poſſe putarint;) ita apud me efflictim & importunè precando inſtiterunt, vt ipſis de hac ipſa materia aliquid conſcriberem, vt tandem ipſarum quoad hoc petitioni morem gerere decreuerim: ratæ fore, vt ingens quo me proſequuntur, amor facturus ſit, vt quæ imperfecta ſunt, magis illis placeant (tametſi hinc obſtet, & ſtyli ruditas & ſcribentis imperitia) quàm nonnulli alij tractatus à viris eruditiſſimis à quibus ea quæ ipſa ſcripſi, didici & intellexi, quàm optimè conſcripti. Spero autem Dominum per ipſarum preces, gratiam mihi daturum ad dicendum conuenienter aliquid, ad eam formam & rationem viuendi, quæ hac in domo obſeruatur ſpectans, ac conceſſurũ, vt hoc ipſis proponam. Siqua verò adferam, quæ minimè congrua futura ſunt, prædictus ille P. Præſentatus, qui illa primò recognoſcet & releget, hæc ipſa vel corriget, vel flammis tradet: ego autem in hiſce Dei ancillis morem gerendo, nihil omnino perdidero; imò verò liquidò tum perſpicient, ecquid à meipſa habeam, cùm illius Maieſtas me non adiuuat, & in laboris partem non venit. Statui itaq; nonnulla aduerſus paruas quaſdam tentationes, quas & diabolus immittit, & quas, quia paruæ ſunt, fortaſſe etiam parui faciunt, remedia ſuggerere; nec non alia quædam, prout mihi Dominus inſpirabit, ac memoriæ meæ occurrent, adferre. quòd enim neſciam quid dictura ſim, haud ordinatim ea hic digerere non poſſum: imò longè [illegible]do eſſe ſatius, nullũ hic ordinem ſequi, cum ita inordinatum & omni ordini aduerſans ſit, me id ipſum conari. Dignetur, obſecro, Dominus omnibus quæ factura ſum, manum admouere, vt ſanctæ eius voluntati eſſe queant conformia, cum id ſemper omnium deſideriorum ac votorum meorum ſumma ſit; quamquam opera mea tam imperfecta ſunt, atq; ego ipſa. Scio mihi nec amorem, nec voluntatem deeſſe, ad pro viribus meis enitendum, vt conſororum mearum animæ ingentem in diuino obſequio progreſſum faciant. Imò verò amor hic in cauſa forſan eſſe poterit (vt & multos ætatis annos, & quam nonnullorum monaſteriorum habeo experientiam, taceam) vt paruula quædam & minuta melius declarem, quàm alij doctiores; qui quia aliis maioris momenti rebus occupati ſunt, & viri fortes ſunt, ea quæ in ſeipſis nihil omnino eſſe videntur, parui faciunt; ſed rei tam imbecilli & debili, atq; nos fœminæ ſumus, nihil non nocere poteſt, & noxam creare. Multo quippe & variæ ſunt dæmonis aduerſus eas quæ arctè recluſæ ſunt, inſidiæ & technæ: nouis enim armis ſibi opus eſſe videt ad illis nocendum. Ego ſanè, vtpote improba & peccatrix, ægrè me aduerſus illius artes tueri potui: vnde conſorores meas exemplo meo velim fieri cautiores, & me in exemplum capere. Nihil porrò hic adferam, quod non vel in me, vel in aliis perſpexerim, & experientia didicerim. Non ita pridem mihi à ſuperioribus imperatum eſt, vt certam aliquam de vita mea narrationem inſtituerem, in qua etiam quædam ad orationem ſpectantia pertractaui: at non permittet forſan Confeſſarius meus, vt illa modò legatis, atq; ideò hocce in ſcripto ibi dictorum nonnulla, vti & alia quæ mihi neceſſaria eſſe videbuntur, repetere viſum. Dominus, ſicuti ſuppliciter ab eo petij, manum his ſuam admouere, & ad maiorem gloriam ſuam ea dirigere dignetur. Amen.

Caput I.

De causa, quae me ad monasterium hoc, adeo strictum & arctum, fundandum mouerit.

Intentio S. Matris quænam fuerit, cùm primùm monasterium fundaret.

PRincipio, cum monasterium hoc, ob eas quæ in prænominato libro (quem, vti iam dictum est, conscripsi) allatæ sunt rationes, nec non ob quædam Domini magnalia, quibus ostendebat quantopere hac in domo nomen suum glorificandum esset, fundaretur; propositum aut intentum meum non erat, vt tanta quoad exteriora in id asperitas induceretur, aut vt sine censu stabili fundaretur: imò verò voluissem sufficientes reditus habuisset; nihil vt ei aliquando deesset. sed id volebam vt imbecillis & improba, tametsi multæ bonæ rationes ad hoc faciẽdum potiùs, quam propria commoditas me impellerent. Hoc ipsò in tempore certo rumore intellexi immensa Galliæ damna, & quanta illi regno mala hæretici intulissent, quàm denique longè latèque scelerata illa secta se diffunderet & prosperperet. Qui sanè rumor incredibili animum meum angustia oppressit: &, tanquam si aliquid potuissem, aut alicuius etiam momenti fuissem, flens ad Dominum clamabam, vtque tanto malo mederetur, enixissimè eum sum precata. Mille mihi vitas, pro vel vnius animæ de tãta ibi pereuntium multitudine, liberatione & salute ponere paratissima videbar. Sed, cùm me & fœminam, & quidem imbecillem, & ad aliquid eorum quæ ad Dei cultum spectantia exequi voluissem, exequendum prorsus ineptam esse viderem, omnia quoque desideria mea id spectarent (vti & modo spectant) vt, cùm Dominus tam multos habeat inimicos, amicos autem paucos, hi saltem pauculi, boni essent; firmiter apud memetipsam statui, exiguum illud quod in me erat, præstare, Euangelica scilicet consilia quam maxima possem perfectione sequi, & operam dare vt paucula illæ quæ hic sunt moniales, idem facerent. Quod futurum conando in eminentissima Dei misericordia, vtpote, qui auxilium suum nunquam denegat illi, qui propter ipsum omnia deserere proponit, ac spero fore, vt (cum ipsæ sint tales, quales ego eas in meis desideriis depingebam) defectus & imperfectiones meæ inter virtutes illarum vires nullas habeant, & aliqua saltem in re ipsa Domino possim placere. Adhæc vt, cùm omnes ita assiduè pro defensoribus Ecclesiæ, pro concionatoribus, alijsque viris doctis ipsam propugnantibus, oremus,

Zelus eius erga animas.

Digitized by Google

oremus, hũc ipſum Dominum meũ, qui ita opprimitur & anguſtiatur ab illis, quibus tam multa beneficia præſtitit, pro eo ac poſſumus adiuuemus, adeò vt hi proditores iterum illum cruci affigere, ac ne quidem in quo caput ſuum reclinet, illi relinquere velle videantur.

Non poteſt, ô Redemptor meus, cor meum ſine ſumma afflictione & angore, illud pati. Quid Chriſtianos modò agere non videmus? fierine poteſt, vt illi ſemper maxima te iniuria afficiant, qui pluribus tibi nominibus ſunt obſtricti, quibus plura beneficia præſtas; quos in amicos tuos intimos deligis, inter quos verſaris, & quibus teipſum in Sanctis Sacramentis cõmunicas? Necdum exſatiati ſunt tormentis, quæ pro ipſis ſubijſti? Certè nihil omnino agit Domine, qui mundum hiſce temporibus deſerit. Si enim ita tibi infidi, & in te iniurij ſint, quid nos exſpectare par eſt? an fortaſſe magis promeruimus, vt nobis fidi & amici ſint? an maiora ipſis beneficia contulimus, vt ob ea fideliùs amicitiam nobis ſeruent? quid hoc eſt? quid tandem poſthac ipſi ſperemus, qui, per Dei gratiam, peſtilenti hac ſcabie infecti non ſumus; illi namque iam in dæmonis poteſtate ſunt? bonam hauddubiè ſuis ipſi operibus caſtigationem & flagellum ſibi meruere, & ſuis ſibi voluptatibus ſempiternas flammas meritò accerſiuere. Pereant ſi velint. Nihilominus, non poteſt non aſſidue cor meum præ dolore velut diſrumpi, cum tot animas pereuntes video. Vtinam hoc malum non tam frequens & multum eſſet! vellem equidem non videre, vt quotidie plures animæ perirent.

Iuuate me, quæſo, cariſſimæ in Chriſto ſorores, in idẽtidem Domino hac pro re orando: hanc enim ob cauſam vos huc adduxit & coniunxit; hæc eſt vocatio veſtra, hæc veſtra eſſe debet negotiatio & ſtudium, hoc veſtrum deſiderium, huic rei veſtras dedicare lachrymas, huc veſtræ tendere debent poſtulationes & preces, non pro mundi huius negotijs, chariſſimæ. Apud memetipſam enim video, quin & grauiſſimè ſuſpiro, cum video, quales nos res Deo per orationem aliquando hic commendare cupiunt (adeò vt etiam ad pecuniam & cenſus annuos impetrandos illius nos Maieſtatem compellare velint) & quidem tales, quos vellem à Deo gratiam petere, quò omnia ſæculi huius bona pedibus poſſent proculcare. Bonam quidem illi habent intentionem; & nos poſtulatis ipſorum, viſa illorum deuotione, morem gerimus; ipſa nihilominùs mihi perſuadeo in huiuſmodi rebus nunquam me à * Domino exaudiri. Mundus planè ardet, & accenſus eſt; CHRISTVM iterum, (vt dicitur) condemnare volunt, cùm mille aduerſus eum falſa teſtimonia producant; Eccleſiam eius ad terrã proſternere & euertere moliuntur; & nos tempus noſtrũ adhuc ijs à Deo petẽdis impẽdemus, quę ſi ipſis

** Dicere vult, temporalia à Deo petere, & potiſſimũ ſumma neceſſitatis tẽpore, valde ſuperfluã curã eſſe.*

Digitized by Google

ipsis concederet, aliquam forsan animam minùs in cœlo haberemus? Non sic, charissimæ, non sic; non est iam tempus ad parui momenti negotia cum Domino pertractanda. Sanè, nisi ad humanam infirmitatem, quæ libenter in omnibus iuuari gaudet (& benè quidem, si modò ipsæ aliquid hìc possemus) respectum haberem; quam vellem; ipsis persuadere possem, non esse hæc huiusmodi, quæ tam sollicitè & affectuosè, in hoc S. Iosephi monasterio commendari Deo debeant.

Capvt II.

Ostendit, religiosos de corporalibus necessitatibus sollicitos esse non debere, & quantum in paupertate boni situm sit.

NOlite putare, carissimæ, aliquid rerum ad victum necessariarum vobis defuturum, si modò de mundanis hominibus complacendo sollicitæ non sitis. Equidem hoc vobis spondere & promittere ausim. Nolite * per humanam industriam & artes sustentationem corporis & victum vobis procurare; alioqui fame moriemini, & meritò quidẽ. Sed ad sponsum vestrum oculos attollite: ipse enim est qui victum vobis dabit: si illi placeatis, vobis nolentes volentes de victu prospicient etiam illi qui minùs erga vos affecti sunt ac minùs diligunt, vti hoc iam sæpè per experientiam & vsu ipso vidistis. Si hoc facientes, nihilominus fame vos mori contingat, næ beatæ moniales S. Iosephi eritis & dicemini. Per amorem Dei rogo, numquam huiusce vos rei capiat obliuio. cùm stabilem censum repudietis, relinquite etiam nimiam illam pro alimoniæ solicitudinem; alioqui omnia peribunt. Aliæ quas Dominus reditus annuos possidere vult, de huiusmodi rebus per me licet sollicitæ sint, & meritò, cum hæc ipsarum sit vocatio: at nos, carissimæ, huiusmodi curam & anxietatem habere, nefas & stolidum est. De alienis autem censibus curam habere velle, perinde mihi esse videtur, ac de eo habendo cogitare, quod quis alius possidet. Etenim certum est, alium propter illam solicitudinem vestram, cogitationem suam non mutaturum, aut ideo eleemosynæ vobis erogandæ animum ac voluntatem habiturum. Illi committenda rei huius cura, qui omnes emouere potest, Domino, inquam, redituum, & reditus possidentium: illius iussu & ductu huc venimus: illius verba certa sunt ac vera, fallere non possunt, aut deficere; antè cœlum & terra deficiant. curemus ipsæ tantùm necubi ei desimus, & certæ estote illum nobis minimè defuturum. si autem interdum eum vobis deesse videatis, hoc in maius commodum vestrum cedet, perinde ac Sanctis vita deficiebat, cùm propter nomen Domini interficiebantur; idq; erat

** Dicere vult, eos qui paupertatem profitentur, solicitè & anxiè aliorum voluntates sibi lucrari non debere, vt eleemosynas ipsis conferant.*

Domino victus cura committenda.

erat ad gloriam eorum per martyrium adaugendam. Eſſet hoc profectò ſatis bona & peroptabilis permutatio, per breuem famem citò vitam finire, vt ſic ad perpetuam ſatietatem tranſire poſſimus. Conſiderate, chariſſimæ, permultum in hoc ſitum eſſe, & mirè poſt mortem meam id profuturum; ideo namque id vobis ſcripto commiſſum relinquo: nam etiam interim dum viuam, identidem id vobis in memoriam reuocabo. Per experientiam enim didici, quantum inde boni nobis accedat: quādo enim minus nobis ſuppetit, tunc minus ſum ſollicita; & nouit Dominus, me (prout mihi quidem videtur) magis anxiam & ſollicitam eſſe, cum res plus æquo ſuppetunt, quam cùm multa nobis deſunt. Neſcio an id inde proueniat, quod Dominum tunc nobis id quamprimùm ſubminiſtrare obſeruarim. Aliter ſi faceremus, mūdum deciperemus, pauperes haberi volentes, cùm tamen ſecundùm ſpiritum tales non eſſemus, ſed externa dumtaxat ſpecie. Sanè ſcrupulum id mihi (vt ita dicam) moueret, & perinde, meo iudicio, faceremus, ac ſi, cum diuitijs affluamus, eleemoſynam peteremus. & faxit Deus, id ita non ſit. Vbi enim immoderatè & nimis quàm anxiè curatur, vt quid alij ſubminiſtrent, ibi fortaſſe vna aut altera vice tantùm, conſuetudinem ſeruabunt, aut eam ſeruare ſaltem poſſent, ac peterent quibus opus non habent, & ab eo fortaſſis, qui magis indigeat quam ipſæ petentes. Etſi autem ipſi dantes hac ratione nihil omnino perdant, ſed permultum lucrentur, nos tamen inſigne hic diſpēdium pateremur. Non permittat hoc Deus, cariſſimæ meæ: ſi hoc fieri vnquam deberet, malim omnino redditus ſtabiles poſſideretis. Nolite, obſecro, hiſce mentem veſtram curis & anxietatibus diſtinere; & hoc à vobis, per amorem Dei, velut in eleemoſynam, quàm ſtudioſiſſimè contendo. Et quandocunque, etiam minima, hanc in domum tale quid induci videbit, quantocyus ad Maieſtatem eius reclamet, Superioremque humiliter moneat, ac dicat, illam non recta via procedere: vſque adeò namque in via ſua errat, vt vera paupertas paulatim hoc pacto ſubuertēda ſit. Equidem, quæ Dei bonitas, nunquam id futurum ſpero, nec ſuas eum ancillas derelicturū. Et ad hoc ipſum adinſtar ſtimuli & incitamenti erit, id quod hic me ſubſcribere voluiſtis, etſi nullus alius hinc fructus ſequeretur. Et credite mihi, cariſſimæ, Dñm, aliquo modo in vtilitatem & bonum veſtrū, aliquatenus mihi oſtendiſſe & indicaſſe, quantū in ſancta paupertate bonorum ſitum ſit; & quotquot ipſam experientur, ita id eſſe comperient & intelligent; ſed fortaſſe non tam perfectè atq; ego; quia non ſolū non fui pauper ſpiritu (eſto id per profeſſionem vouiſſem) ſed etiā ſpiritu ſtulta. Eſt porro hoc tantū bonum, vt omnia bona mundi in ſe cōplectatur: ingens quoque dominatus eſt. Iterum dico, eum ſuper omnia totius mundi bona dominium habere, qui hæc ipſa negligit & contemnit.

Paupertatis bona.

Digitized by Google

Quid mihi cum Regibus & Dominis, si illorum census non ambiã, nec ipsis placere curem, si ipsorum causà Deum vel paululum in minimo deberem offendere? Quid illorum honores curo, si modò optime intellexerim, in quo summus pauperis honor situs sit, in eo scilicet, vt verè pauper sit. Equidem eius sum sententiæ, vt planè mihi persuadeam, honores & diuitias semper penè simul procedere, & velut comites esse; adeò vt ambitiosus & honorum cupidus etiam diuitias ambiat; qui autem diuitias & aurum repudiat, etiam honores parui faciat. Hoc benè à vobis veilm intelligi; nam hoc honoris punctum semper aliquod commodum pecuniæ & redituum secum trahere mihi videtur. nam rarissimè contingit aliquem in mundo coli & honorari, qui pauper sit; imò, esto alioquin honestus in se sit & honorem ex se mereatur, paruo aut nullo loco habetur. Vera autem paupertas tam eximium & singularem honorem secum adfert, vt vix ab aliquo ferri queat: de illa nempe loquor paupertate, quæ nonnisi propter Deum assumitur. Nulli quippe alteri placere debet, quàm soli Deo: & certum est, illum plurimos habere amicos, qui nullius omnino indiget opē. Satis hoc per experientiã experta sum: sed quia tam multa de hac virtute scripta sunt, vt intelligere non possem, nedum verbis exprimere; ac ne laudem & gloriam illius verbis meis imminuam, hinc plura de ea non dicam. hoc dumtaxat dixi, quod per experientiam didici & noui. & fateor, ita me hactenus absorptam fuisse, vt meipsa non intellexerim. Sed quia, quod dictum est, propter Dei amorem dictum est, quandoquidem sancta paupertas, nostra insignia sunt, & id quod sub initio fundationis Ordinis nostri à primis nostris Patribus tantò in pretio habitum, & ita obseruatum est, vt (sicut mihi retulit, qui optimè id nouerat) nihil in diem posterum reseruarent; operam demus, vt esto exteriùs tanta cum perfectione ipsa non obseruetur, interiùs saltem & in animo eam quàm perfectissimè obseruemus. Nonnisi duabus horis nobis (vt ita dicam) viuendum est, & merces est magna nimis. Et licet non aliud hinc bonum sequeretur, quàm quòd adimpleremus id quod DOMINVS ipse nobis consuluit, magna quædam merces haudubiè foret, quòd eius Maiestatem aliqua in re saltem sequi possemus. Hæc nos insignia in nostris gestare oportet vexillis, ita vt hanc virtutem omnimodis obseruare velimus, in domo, vestitu, verbis, & multo etiam magis in mente & cogitatione. Et quamdiu hoc facietis, non est quòd vereamini, vt domus huius religio, Deô eam conseruante, collapsura sit: nam, vt S. Clara dicere solebat, alti sunt muri, quos paupertas construit: huius, vti & muro humilitatis, sua ipsa circumdare se velle dicebat monasteria. Equidem certa sum, siquidem verè & prout oportet, ipsa obseruetur, & honestatem, & alia omnia securiora & magis custodita

Paupertatem suis S. M. commendat.

cuſtodita fore, quàm per pretioſa & ſplendida ædificia. Hoc, quæſo, cauete, quod etiam ex amore Dei & per pretioſum eius ſanguinem, vos obſecro; &, ſi tutâ conſcientiâ dicere poſſim, vellem equidem, vt, quo die contra hoc peccabitur, eo ædificium omne corrueret, & ipſas omnes opprimeret; imò bona & tuta conſcientia id dico, & Deum, vt id fieri permittat, precabor. Valde indecens eſt, chariſſimæ, vt de pecunia pauperum, ſplendida & capacia ædificia conſtruantur. Non ſinat id obſecro, Deus, ſed vt domus noſtra omnimodis pauper & parua ſit. Regi noſtro aliqua ſaltem in re aſſimilemur, vt qui aliam non habuit domum, quàm ſtabulum Bethlehemiticum, in quo natus; & crucem, in qua mortuus eſt. Erant autem hæ illius domus huiuſmodi, vt in ijs profectò parum haberi poſſet recreationis. Porro qui amplas ſtruunt domos, ſuas ad hoc excuſandum habebunt rationes; etenim alijs Sanctis intentionibus ad hoc mouentur. Sed tredecim pauperculis ſororculis angellus omnis nimis quam ſatis capax eſt; ſi tamen (quod ob nimiam veſtram clauſuram neceſſarium ex parte videtur) locus aliquis capacior & patens vobis concedatur (talis namque ad orationem & deuotionem exercendam mirè conducit) nec non eremitoriola nonnulla, intra quæ vos interdum orationis & recollectionis ergò, abdatis; equidem planè non abnuo: ſed vt celſas & ſplendidas domos & monaſteria exſtruatis, prorſus non permitto, & Deus etiam auertat. Hoc autem ſemper vobis inſculptum maneat, in die iudicij (qui vtrum vicinus ſit & propè, prorſus neſcimus) omnia collapſura & peritura: indecens autem tunc foret, tredecim paupercularum Monialium domum ſuo lapſu magnum ſtrepitum & fragorem facere: veri namque pauperes magnum excitare ſtrepitum non debent, & ſine vllo prorſus ſtrepitu ſint oportet, quò cæteros ad ſibi compatiendum alliciant. Quantopere verò gaudebitis tum, cum aliquem, ob impenſam vobis eleemoſynam, à damnatione inferni eſſe liberatum videbitis: omnia namque poſſibilia ſunt. Vos etenim multis nominibus obligatæ eſtis, ad inceſſanter & aſſiduò pro ipſis Deum rogandum, cùm illis vobis de victu proſpiciant. Nam licet omnia à Domini manu veniant, illi tamen nos gratas etiam eſſe vult, & gratias agere, per quos illa nobis ſubminiſtrat. Et nullatenus hac in re negligentes nos eſſe oportet. Neſcio profectò, quidnam dicere initio cœperim; nam, Domino credo volente, extra propoſiti mei limites abii, alio rſum diuertens: neque enim ſcribere decreueram ea quæ hic iam ſcripſi. Illius Maieſtas ſua nos manu ſemper protegat ac defendat, ne ab eo quod dixi, vnquam deflectamus. Amen.

CAPVT III.

PROSEQVITVR ID QVOD PRIMO CAPITE DICERE INCEPERAT, suasque monet, vt identidem Deum pro ijs orent qui pro Ecclesiæ incolumitate laborant, quo ipsis adesse & opitulari dignetur: & in exclamatione caput claudit.

VT ergo ad primarium finem, ob quem potissimum hac in domo nos Dominus congregauit, & ad quem etiam ego maximopere vellem vt aliquid essemus, quò Maiestati eius placere possimus, reuertar, dico, quando quidem videmus mala sæculi huius tam enormia esse, vt nullæ humanæ vires ad hocce hæreticorum, quod ita passim gliscit, incendium restinguendum satis sint, idem mihi facto opus videri, quod tempore belli fieri consueuit. Hostibus namque vniuersum prouinciæ alicuius agrum deprędantibus, Princeps ipse iam in arcto positus, intra aliquam se arcem aut ciuitatem recipit, quam vndiquaque omni arte & præsidio communit: vnde illius præsidiarij subinde in hostiles copias eruptionem faciunt, &, quia hi soli plus possunt (vtpote selecti omnes) quam plurimi milites meticulosi possent, hinc sæpè contingit eos victoria potiri; aut, si fortè eam aliquando referant, saltem non succumbere. nam, quia nullus inter eos est proditor, hinc expugnari omnino nequeunt, nisi fortè fame; quæ tamen hoc in loco non potest esse tanta, vt eos sese hosti dedere cogat: ea quidem facere posset vt morerentur, nō autem vt victi dicerentur. Quorsum autem ego hæc attuli? vt nempe intelligeretis, carissimæ, hoc nos incessanter à Deo petere debere, vt, quę illius misericordia est, ex hac bonorum Christianorum arce, quæ hodie reperitur, nemo ad hostes transfugiat, duces verò arcis huius aut ciuitatis, concionatores, inquam, & Theologos, in via Domini animosos & quàm maximè strenuos efficere dignetur; quòd autem maxima illorum pars in monasterijs & Religionibus agat, has ipsas Religiones in sua perfectione & vocatione magnos facere profectus velit; quòd sanè perquam necessarium est: etenim ea iam sunt tempora, vt (sicut dixi) non iam tam sæculare, quàm spirituale nos brachium defendat necesse sit. Quòd autē nos fœminæ, nec in temporalibus, nec in spiritualibus Regem nostrum adiuuare possumus, tales saltem esse studeamus, vt preces nostræ, ad hosce Dei famulos, qui tanto seipsos labore tum per doctrinam, tum per bonam vitam communierunt, &, vt Domino hac in necessitate subsidio forent, omnimodis elaborarunt, adiuuandos conuenientes & idoneæ reperiantur.

Operarij Ecclesiæ precibus amandi sunt.

Petetis ex me fortasse, cur hancce ego rem tanti faciam & æstimem, & iu-

& iuuari à nobis velim eos, qui nobis meliores ſunt? Reſpondeo: quòd ſcilicet nondum vos ſatis intelligere credam, quàm multum Domino debeatis, quòd ad hanc vos domum conduxerit, in qua ab omnibus negotijs, occaſionibus & rerum ſæcularium impedimentis ita ſequeſtratę viuitis. Eſt autem hoc ſingulare quoddam beneficium, quo nec fruuntur, nec frui par eſt eos, de quibus hic loquor, & hoc præſertim tẽpore magis quàm alio. illi enim eſſe debent qui infirmos corroborent, & puſillis animos addant. Quid quæſo eſſe milites, ſi ducibus carerent? Illi cum hominibus conuerſari, in aulis principum agere, quin etiam illis ſe interdum quoad exteriora conformare debent. putatiſne, cariſſimæ, paruum quid eſſe in mundo conuerſari, in mundo viuere, mundana negotia tractare, mundanæ ſe conuerſationi ac moribus (vti dixi) cõformarę, interim tamen mundum repudiare, ab eo alienos & eius inimicos eſſe, in eoq; tamquam in loco exilij viuere; deniq;, nõ velut homines, ſed Angelos eſſe? ſi enim tales non eſſent, aut aliter agerent, Ducum nomine digni non eſſent; nec permittat Dominus, eos cella ſua egredi; plus enim oberunt quàm proderunt. Non enim iàm tempus eſt, vt imperfectiones notentur in ijs, quorum eſt alios inſtituere & docere: qui ſi interius ea cognitione corroborati non ſint, vt norint quanti referat omnia ſub pedibus proculcare, & ſuum à rebus caducis animum penitus auulſum habere, & ad æternas aſpirare; quantumuis ſuas ipſi imperfectiones celare vellent & occulere, ſemper tamen aliquod ſignum dabunt, è quo illas cognoſcere liceat. Nam an non cum mundo & mundanis hominibus illis agendum eſt? norint itaque illos nihil ne vel minimũ quidẽ ſibi condonaturos, & nullã ſuarũ imperfectionũ ipſis non n[illegible] i fore. Multa quidẽ bona, inobſeruata præteribunt, nec ad ea ſemel oculos reflectent, ac forſitan ea ne vt talia quidem habebunt; at malũ & imperfectũ quid, certũ eſt illos inobſeruatum non præterituros. Vnde iã miror, ecquiſnã ipſis profectionẽ indicet & doceat, nõ quidẽ vt eam ipſi obſeruent & colant (nam ad hanc ſeſe nullatenus obligari putant; ſatis ſe facere rati, ſi vel vtcumque præcepta ſeruent) ſed dumtaxat vt alios contemnant & iudicent; imò ſubinde quod virtus eſt, eſſe putant ſenſualitatem & mollitiem. Quocirca credatis velim, non paruo, ſed ſanè maximo, adhoc quod illi ſuſcipiunt certamen, opus eſſe ſubſidio. Vt ergo duo illa quæ dicam, à Deo impetremus, rogo vos, tales eſſe ſtudeatis, vt his obtinendis dignæ inueniamur. Quorum primum eſt, vt inter tam multos doctos & religioſos viros qui hodie viuunt, multos reperire ſit, qui neceſſaria ad id quod dixi & dotes habeant; eos autẽ qui non ſatis ad hoc ipſum apti vel diſpoſiti ſunt, Dñs diſponere dignetur: vnus quippe perfectus plus hac in re efficiet, quã imperfecti multi. Alterũ eſt, vt poſtquam

Mundani virorum ſanctorum imperfectiones acutè obſeruant.

quam in certamine (quod, vti dixi, non sanè exiguum est) & in acie constituti fuerint, sua eos Dominus manu protegere & tueri dignetur, vt & magna illa quæ in mundo sunt pericula, queant euadere, & aduersus illicem Sirenum cantum, in parum tuto hoc mari, aures obturare. Qua quidem in re siquid à Deo obtinere possimus, non segniter, esto hic reclusæ, pro illo depugnamus; atque ita fiet, vt omnem quem hoc in angello construendo laborem subij, optimè me putem impendisse. in quo, etiam scopus & propositum meum fuit, vt hæc B. Virginis, Dominæ & Imperatricis nostræ, regula eâdem in perfectione, qua primum inducta est, obseruaretur. Nolite verò existimare, inutilem vos operam sumere, dum identidem & assiduè hoc ipsum à Deo petitis: reperire enim non paucos est, quibus graue sit non posse multum pro sua ipsorum anima Deum rogare. At quænam oratio hac melior est? An forsan graue vobis est, quòd hac oratione nihil de pœna vobis in purgatorio debita minuatur? certæ estote, per æquissimam & conuenientissimam hanc orationé promerituras vos, vt hæc alleuietur ac minuatur. De cetero, quod ad vlteriorem eius remissionem deerit, desit in nomine Domini. Quid enim refert, me etiam ad vsque diem iudicij in purgatorio detineri, si vel vna dumtaxat animæ per orationem meam salutis compos reddi queat? quanto verò magis, cum de tot animarum cõmodo ac bono, atq; honore Dei Opt. Max. agatur? Tormenta qua semel finem habent parui facite, cum maius aliquod illi præstare obsequium licebit, qui tam multa pro nobis passus est. Semper videte, & respicite ad id, quod maioris sit perfectionis, nam quod quàm studiosissimè à vobis petere volo, & cuius etiam deinde rationes adferam, est, vt semper cum viris litteratis & doctis agere studeatis. Per amorem ergo Dei vos obsecro, maiestati eius vt supplicetis, vt hac in re preces nostras exaudiat. Equidem, quantumuis miserabilis, hoc ipsum Maiestatem eius identidem rogo, cum & in illius gloriam, & Ecclesiæ ipsius vtilitatem cedat. Hic enim votorum & desideriorum meorum scopus est. Præsumptuosum autem videtur, cogitare, aliquid me ad hoc impetrandum posse aut valere. sed fiduciam habeo, Domine, in hisce ancillis tuis quæ hic sunt; quas aliud non cupere, non spectare scio, quàm tibi complacere: propter te deseruere modicum illud quod habebant, & plura certè habere voluissent, ad tibi seruiendum. Scio autem, Creator mi, non esse te ingratũ, vt te postulata ipsarum adimplere neglecturum puté, neq; enim vmquã Domine, dũ in terra viuebas, mulierum preces & postulationes reiecisti, sed semper iis te magna cũ pietate feruentem ac benignum exhibuisti: siquando honores redditus, aut pecuniã, aut quid aliud mundum redolens, à te nos petere continget, ne exaudias nos; sed cur, propter filij tui honoré, pater æterne,

Pro operariis Ecclesiasticis identidem orandum.

Hac oratio quã orantis vtilis

Oratio ad Deum patrem.

non

non exaudies eum, qui & honorē & vitam millies pro te exponere paratus eſſet? non noſtri cauſa, Domine (neq; enim id promeremur) ſed propter filij tui ſanguinem & merita. Conſidera ô pater æterne, huiuſmodi flagra, illuſiones, & grauiſſima quæ pertulit tormenta, obliuioni tradēda & negligenda nō eſſe. Quomodo ergo, mi Creator, tā charitatiua viſcera atq; tua ſunt, ferre queant, vt, quod tā ardenti à filij tuo amore & ad magis tibi placendum (iuſſeras enim ei, vt nos diligeret) inſtitutū eſt, ita vilipendatur & ludibrio habeatur, ac quidem hæretici hi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum hodie vilipendunt, vtpote cui, dum templa demoliuntur & deſtruūnt, ſua habitacula eripiunt. Bene quidem, ſi quid ipſe ad tibi complacēdum, vnquam prætermiſiſſet; ſed iam omnia quàm conſummatiſſimè adimpleuit. An non, dilectiſſime pater, ſatis erat, quòd, dum viueret, non habuerit vbi caput ſuum reclinaret, & quòd ſemper continuò grauiſſimis in laboribus egerit, niſi etiam ei ſua, quæ ad amicos ſuos inuitandos & excipiendos (quod infirmos nos videat, & eos qui laborem ſuſcipere debent, huiuſmodi cibo ſuſtentari debere norit) in terra habet habitacula, iam eripiantur? An non pluſquam ſatis ac ſufficientiſſimè pro Adami peccato ſatisfecit? An, quotieſcunque in nouum aliquod crimen incidimus, ſuauiſſimus hic Agnus luat & exſoluat oportebit? Ne permittas id, obſecro, clementiſſime Imperator: at tua ſe Maieſtas placari ac repropitiari ſinat: ne reſpicias, quæſo, peccata noſtra; ſed nos ſanctiſſimum filium tuum, qui nos redemit, & tum in illius, tum glorioſiſſimæ Matris eius, atque tot Sanctorum ac Martyrum, quomodo pro nomine tuo mortem nōn dubitarunt oppetere, merita oculos conijce. Sed hem! quænam obſecro, ego ſum Domine, quæ te hîc nomine omnium auſa fuerim deprecari & compellare? Quam, ô cariſſimæ, ineptam & balbutientem aduocatam habetis, vt me mediatrice exaudiamini, & quæ hanc nomine veſtro orationem depromat! Quid, ſi ſupremum hunc Iudicem, vbi hanc meam audaciam viderit, magis irritem, & ad indignandum prouocem? nec immeritò. Sed memento, obſecro, Domine, eſſe te iam Deum miſericordiæ & miſerationum: hanc quæſo in me miſeram peccatriculam, & vermiculum, quæ tam audacter tecum agam, oſtende. Reſpice, amantiſſime Deus, deſideria & lachrymas meas, quibus hanc ego rem à te depoſco: ne memineris, quæſo, operum meorum, pro eo qui es; ſed tot animarum pereuntium te tangat compaſſio; Eccleſiam tuam propitius reſpice, nec vlla poſthac amplius mala dānaue, Domine, ſuper orbē Chriſtianū veniant, deniq; tenebras haſce quàm citiſſimè illumina. Per amorem Dei, vos obſecro, cariſſimæ, vt hanc pauperculam & audaculam ſororculam diuinæ eius Maieſtati cōmendetis, eumq; rogetis, vt mihi humilita-

Digitized by Google

militatem elargiri dignetur. & hoc si feceritis, facietis quod facere tenemini. Pro Regibus ac Prælatis Ecclesiasticis, ac speciatim pro Episcopo vrbis huius, vt oretis, singulariter hic vobis non præcipio; omnes enim quotquot modò hîc estis, ita in hac re diligentes video, vt id mihi iã vobis iniungere, opus esse non videatur. Sed veniant huc post vos, quæcunque volent, quamdiu sanctum aliquem Prælatum habebunt, sanctæ etiam subditæ illius erunt. Quam rem, tanti vtpote momenti, Domino identidem per preces commendabitis: &, si orationes, desideria, disciplinas, & ieiunia ad eum quem dixi scopum non dirigatis, certæ estote & cogitate, non facere vos, nec adimplere finem, ad quem hoc in loco vos Dominus coadunauit.

Capvt IV.

Regvlarvm observantia incvlcatvr, et alia tria *ad vitam spiritualem inprimis facientia, proponuntur.*

INtellexistis iam, charissimæ, quàm magna sit expeditio, quam molimur: quales ergo erimus, ne coram Dei & mundi oculis temerariæ & audaculæ nimis esse videamur? Certum id est, strenuè nos & multum laborare debere: ad quod maximè conducit, sublimes quasdam cogitationes & conceptus habere, vt sic operam demus, vt & opera sublimia esse queant. Si ergo omni quo possumus studio & contentione Regulam ac Constitutiones nostras, perfectè integreque seruare satagamus, spero in Domino, fore vt nostras ipse precés exaudiat. Non enim nouum & inauditum quid à vobis exigo, carissimæ; sed tantum vt professionem quam fecimus, sedulò exequamur, cum & hæc nostra sit vocatio, & voto ad hoc nosipsas obstrinxerimus: quanquam magna sit inter vnam obseruantiam & aliam differentia. Prima nostra regula iubet, vt sine intermissione oremus. Hoc ergo quã fieri potest maxima diligentia & studio facere oportet: permagni quippe id refert. Obseruentur ad hæc ieiunia, disciplinæ, & silentia, quæ ex ordinis præscripto iubentur. Nostis enim, orationem, vt vera sit, hisce adminiculis adiuuari debere: deliciæ enim & oratio sese inuicem non compatiuntur. De oratione porro aliquid me scribere voluistis; quæ verò hactenus dicta sunt, rogo vos, vt in premiũ eorum, quæ adhuc dicã, adimplere omnimodis studeatis, & sæpè quàm libentissimè legatis.

Regularũ obseruantia, quam sit vtilis.

Verùm antequam de interiori, de oratione, inquam, loquar, nonnulla hic tractare mihi visum est, quæ per viam orationis incedere volentibus inprimis necessaria sunt; & ita quidem necessaria, vt, esto per se non admodum contemplatiui sint, horum tamen ope & subsidio per-

magnum

magnum sint in via Domini progressum facturi; at illis si careant, planè fieri nequit, vt valdè contemplatiui sint; &, si se tales esse putent, gratissimè errant. Gratiam ad hoc Dominus suam mihi elargiri, & quæ mihi dicenda sunt, declarare dignetur, vt id in gloriam & laudem ipsius tendat, Amen.

Nolite existimare, carissimæ, & sorores meæ, multa me vobis præcepta præscripturam: faxit enim Deus vt adimplere possimus illa quæ sancti nostri Patriarchæ & statuerunt, & reipsa adimplerunt: hac siquidem via hoc ipsi sibi nomen compararunt: & sanè non mediocris error foret, aliã quærere, aut ab alio velle discere. Tria dumtaxat hîc diductiùs declarabo, quæ etiam in ipsis Constitutionibus nostris comprehensa sunt: etenim permultum nostra refert scire, quãtopere illa seruare nos necesse sit, quò pacem tantopere à Domino nobis commendatam, tam internè, quàm externè consequamur. Primum est mutua inter nos caritas: Alterum, plenaria omnium quæ creata sunt abnegatio: Tertium denique, sincera & vera humilitas, quam licet vltimo ponam loco, valdè tamen eximia est, & cetera omnia in se complectitur.

Primum scilicet, vt inuicem singulari amore prosequamini, permagni momenti est: nihil enim est, quantumuis tædiosum & molestum, quod non quàm facillimo negotio, feratur ab ijs qui inuicem diligunt; & valdè durum & asperum esse deberet, antequam eos ad iracundiam prouocaret: Et si hoc præceptum, prout oportet, in mundo obseruaretur, crediderim, ipsum inprimis conducturum vt reliqua omnia præcepta obseruarẽtur; sed quia vel nimis multum, vel nimis parum diligimus, hinc est, quòd ipsum nunquam perfectè obseruamus. Videtur quidem, quod excedens & nimis multum est, nullum inter nos damnum adferre posse, tantum tamen damni & imperfectionis secum trahit, vt neminem id credere mihi persuadeam, nisi qui suis id oculis perspexerit. Hic nãque diabolus intricatissimas excitat tricas, quæ in conscientia eorum, qui nonnisi rudi quodam modo Deo placere & seruire student, parum aut vix sentiuntur, adeò vt hoc etiam virtutem esse putent; at qui perfectioni comparandæ intendunt, id optimè intelligunt. Hoc namq; voluntati suum paulatim robur eripit, ne illa se Deo amando totam impendat. Et in feminis id magis locum habere existimo, quàm in viris; communitati verò quàm euidentissima damna creat. Hinc enim fit, vt se mutuò omnes æqualiter non diligant, sed particulares cum hac vel illa amicitias ineant, indeque fit, vt, si qua amatę irrogetur iniuria, amans eam quodammodo sentiat; deliciosi adhæc aliquid sibi desideret, vt id in amicam conferat; tempus denique captet ad cum ea colloquendum, idque sæpiùs magis ad illi indicandum quãto in ipsam amore feratur, & alias id genus nugas

Caritatis mutua commendatio.

Particulares amicitia in monasterijs noxia sunt.

Digitized

nugas, quàm quantopere Deum ipſum diligat. Raro enim huiuſcemodi arctæ amicitiæ aut familiaritates, eò tendunt, vt vna alteram magis in Dei amore promoueat; imò verò idcirco eas à dæmone induci credo, vt ſchiſmata & factiones in Religionibus excitet. Cum enim ea ad diuinæ illius Maieſtatis obſequium diriguntur, quamprimùm id apparet: tunc enim nulli agitur voluntas paſſione, ſed media & conſilia inquirit ad alias paſſiones expugnandas. Et id genus amicitias multas videre velim, vbi Conuentus multas alunt perſonas: ſed in hac domo, in qua plures quàm tredecim non ſunt, nec plures eſſe par eſt, inuicem omnes amicæ eſſe, inuicē diligere, amare ſe mutuo omnes, & altera alteri opitulari debent. Per amorem itaq; Dei vos rogo, à ſingularitatibus hiſce, quantumuis ex ſancta ſint, abſtinete: cum etiam inter fratres venenum hoc reperire ſit, & nullum omnino in eo commodum video; ſi verò cōſanguinei inuicem ſint, longè etiam deterius eſt, atque adeò peſtis teterrima eſt. Et mihi credite, cariſſimæ, etſi hoc vobis extremum quid eſſe videatur, magna tamen in eo ſita eſt perfectio, & ſumma pax, & plurimæ peccandi occaſiones per hoc auferuntur iis quæ parum firmæ ſunt. Itaque ſi voluntas magis in hanc, quàm illam propendeat (neque enim aliud exſpectandum eſt, nam eſt hoc naturale; quin ipſò ſæpè nos ad id quod deterius eſt, ſi modò pluribus naturalibus donis ſit ornatum, diligendum impellit,) noſtrum eſt acriter ei reſiſtere, & nullatenus permittere, vt hæc nobis affectio dominetur. Sed amemus virtutes, & bonum internum, & ſemper omni qua poſſimus cura & ſtudio caueamus, ne externum hoc aliquo in pretio habeamus. Non patiamur, cariſſimæ, vt voluntas noſtra alicuius ſit mancipium, niſi illius duntaxat, qui illam pretioſo ſanguine ſuo ſibi coëmit: alioquin (mihi credatis velim) ita vos illigatas vinctaſque comperietis (neſcientes tamen vnde hoc contingat) vt quò vos vertatis, aut expediatis, planè ignoraturæ ſitis. Quæ autem hinc, Deus bone, prouenſunt ineptiæ ac nugæ pueriles, innumeræ ſint: ſed, ne tam multæ mulierum infirmitates paſſim omnibus innoteſcant, & illas non addiſcant quę eas ignorant, hinc ab illis ſingillatim recenſendis hic ſuperſedeo. Sed, vt verum fatear, ſubinde, dum eas video, obſtupeſco: nam quod ad me, quæ Dei bonitas & gratia eſt in hac parte, numquam particulari erga aliquē affectu inclinaui. Sed, vti dixi, ſæpè id vidi & obſeruaui; & vereor ne in pleriſque monaſterijs ita contingat; nā in nōnullis id ipſa vidi. Et in omnibus quidē illis viuētibus id quā maximè noxiū eſſe, ſcio, quò minus ad ſummam pietatem & perfectionem perueniant; at in Superioribus (vt per ſe patet) peſtilentiſſimum, eſſet. Sed ad haſce factiones & partialitates recidendas, magna iam inde ab initio, cum primum amicitia hęc contrahitur, opus eſt diligen-

Amicitiarū ad Deo ſeruiendum initarum ſigna.

Particulares amicitia etiam inter fratres venenum ſunt.

Nulli, niſi Deo voluntas ſubijcienda.

diligentia ac ſollicitudine, idq; magis per induſtriam & amorem, quam
per ſeueritatem faciendum eſt. Mire autem ad hoc malum tollendum, cō-
ducit, quod Moniales ſimul in vno loco non ſint, niſi ſtatis horis, aut in-
uicem non loquantur, pro conſuetudine quam nunc quidem obſerua-
mus; quæ eſt, quod ſimul vno in loco non agamus, ſed in ſua quæque cel-
la, prout regula præſcribit. Caueatur itaq; in S. Ioſephi domo, nequod
communi ergaſterium inſtituatur: nā eſto laudabili quadā conſuetudine
ipſum in monaſterijs multis habeatur; facilius tamen ſilentium ſeruatur,
cum vnaquæque ſeparatim in cella agit. Quin etiam ad orationem maxi-
me conducit ſolitudini aſſueſcere: cumq; hoc domus huius eſſe debeat
fundamentum, & ad hunc finem magis, quam ad vllum alium, hic con-
gregatæ ſimus, hinc operam demus neceſſe eſt, vt erga id quod huc ma-
ximè conducit, affici incipiamus.

Particularium affectionum tollendarum ratio.

Solitudo ad orationem iuuat.

Vt autem ad id quod dicere cœperam, mutuam inquam in nos dile-
ctionem, reuertar, extra propoſitum futurum nulli videtur, pluribus ad
eam verbis vos cohortari. Quod enim genus hominum ita barbarum ac
brutum ſit, qui, cùm ſemper inter ſe conuerſentur, & in eodem conſortio
identidem agant, neq; aliam ſibi cum externis illis conuerſationem neq;
alia conſortia, aut recreationes eſſe norint exſpectandas, ac Deum à ſe &
ſe rurſus à Deo, diligi credant, (quoniam omnia propter illum reliquerunt,)
qui inquam ad amandum inuicem non accenderentur? præſertim
cum virtutis ea ſit natura, vt, quo ab hominibus diligatur, vltro ſemper
inuitet & prouocet: hanc porro ego per Dei gratiam ſemper hac in do-
mo cōfido inueniendam; adeo vt (prout mihi quidem videtur) non mul-
tis ad hoc vobis commendandum, opus ſit verbis. Sed iam hoc loco non-
nihil dicere & declarare vellem (prout quidem ingenij mei ſtupor id per-
mittet) quomodo mutua hæc noſtra dilectio procedere debeat & quid ſit
virtuoſus ille amor, quem inter nos vigere cupio, & quibus è ſignis colle-
cturæ ſimus, an principem & maximam hanc virtutem (verè inquam ma-
ximā, cū eā Saluator noſter Chriſtus nobis tantopere, & Apoſtolis ſuis tā
inſtanter commendauerit) habeamus. Quæ ſi æquè perfectè & ſingilla-
tim aliis in libris declarata inueniatis, nihil eorum quæ ego hic dico legi-
te vel admittite, quia fortaſſe neſcio quid dicam.

De duplici porro amore hic loquor: vnus totus & merè ſpiritualis eſt
quod nullo omnino (vt quidē apparet) ei permiſta ſit ſenſualitas, aut na-
turæ noſtræ teneritudo, ſaltē talis quæ illius puritatē aliquatenus auferat.
Alter, ſpiritualis quidem eſt, ſed ſimul aliquid ſenſualitatis & imbecilli-
tatis permixtū habet; & eſt hic amor bonus, & licitus videtur, qualis eſt is
qui inter cognatos & amicos reperitur. Quia de hoc iā antè aliquid locuta

Amor duplex eſt ſpiritualis totus & alter ſenſualitate mixtus.

ſum hinc in præſens agere volo de altero illo, qui ita ſpiritualis eſt, vt nulla omnino intercurrat paſſio; quia ſi illa hic locum habeat, omnis illius ordinatio inordinata fit, & penitus turbatur. At, ſi cum moderatione & diſcretione hunc quē dico amorē exerceamus, quidquid in eo eſt, meritorium eſt: nam quod nobis eſſe videtur ſenſualitas, in virtutem commutatur; quamquam hæc ipſa ita ſubtiliter aliquando ei immiſta & intenta eſt, vt vix agnoſci & percipi à quopiam poſſit; præſertim ſi amor hic erga aliquem Confeſſarium ſit. Quando enim illi qui orationi addicti ſunt, illum bonæ eſſe vitæ, & ſuum agendi procedendique modum ab ipſo intelligi vident, magnum quendam erga eum amorem concipiunt. Atque hic eſt, vbi dæmon per ſcrupulorũ iniectionem durum certamen mouet, quo animæ quietem plurimum interturbat: hoc ſiquidem ipſe ſpectat; ac præſertim cum eam Confeſſarius ad maiorem ducere perfectionem ſatagit, tunc vſque adeò eam affligit & vexat, vt ipſa eum tandem deſerat, & nec huic, nec illi ipſam adhærere ſinat. Quod autem hac in re facere poteſtis, hoc eſt, vt ſcilicet ſolicitè procuretis, cogitationem veſtram anxia hac inquiſitione, diligatiſne, nec ne, non occupare aut turbare: ſed, ſi diligatis, diligite. Si enim ad illum amandum excitemur, qui corpori noſtro benefacit, cur non diligamus eum, qui ad animæ noſtræ benefaciendum ſemper excubat & allaborat? Imò verò, velut inſigne progreſſus magni faciendi principium duco, Confeſſarium amore proſequi, ſi ſanctus is & ſpiritualis ſit, & cum illum ſtrenuè allaborantem & vigilantem video, vt animam meam in via ſpiritus promoueat; ea namque noſtra eſt imbecillitas, vt hoc ſubinde nos magnopere iuuet, ad magna quædam ad Dei honorem & obſequium ſpectantia peragenda. At ſi Confeſſarius talis non ſit, qualem eum eſſe debere iam dixi, res periculo non vacat; & fieri poteſt, vt non parum noceat, ſi is ſe diligi intelligat, & quidem magis in monaſterijs arctiſſimè recluſis, quam in alijs: ſed, quoniam difficillimè cognoſcere poterimus, quiſnam inter eos ea bonitate ſit, hinc magna ad hoc opus eſt diligentia & prudentia. Hic proinde longe quidem conſultius foret, nos ita gerere, vt is ſe à nobis diligi non percipiat, & hæc ei non aperire; verum ita hîc animam diabolus affligit & anguſtiat, vt ne hoc quidem ei permittat: putabit enim nihil ſibi aliud ei eſſe confitendum, quam hoc vnum, quin etiam ad hoc ipſum confitendum ſe obligari. Quare vellem ſibi huiuſmodi perſuaderent, hoc nihil eſſe, quin adeo cōtemnerent. Hoc ergo monitum notent & obſeruent: nimirum, ſi omnia Confeſſarij verba & colloquia ad animarum ſuarum bonum promotionemq; tendere videant, nullaq; ſigna in eo vanitatis aduertant (hoc nāq; ſtatim percipient omnes, niſi quæ ſponte & ſcienter ſtolida eſſe vult;) ſed eum timoratum eſſe notent; ob nullam, occaſione affectus huius, inciden-

Spiritualis amor quis ſit & diſcretio aſſociandi.

Amor erga confeſſariũ qualis eſſe debeat.

Periculoſum eſt, confeſſarium parum perfectum noſſe ſe diligi.

dentem tentationem ſeſe crucient aut turbentur, ſed eamdem contemnant, & procul à ſe reijciant. Vbi enim diabolus, iam defatigatus, incaſſum ſe conniti & laborare videbit, à tentando deſiſtet.

Quorū confeſſariorum conuerſatio ſit noxia.

At ſi Confeſſarium ad aliquam vanitatem tendere videant, ſuſpecta ipſis ſint omnia, nullaque cum eo, tametſi de rebus ſanctis, miſceant colloquia, ſed paucis verbis cōfiteantur, & ſtatim recedāt. Omniū verò cōſultiſſimū foret, Præpoſitæ indicare, nō bene animæ ſuæ cū iſthoc Confeſſario eſſe, atque aliū Confeſſ. deligere. hoc porro ſecuriſſimū & tutiſſimū eſt, ſi modò ſine aliquo honoris ipſius detrimento fieri poſſit.

In rebus difficilibus cū viro litterato cōmunicandum.

Hoc aut in caſu & alijs ei ſimilibus, in quibus magnarum moleſtiarum & malorum pedicas homini nectere diabolus poſſet, & in quibus quid facto opus ſit, non ſatis conſtat, longè optimum fuerit, cum aliquo erudito viro ſatagere conferre (ad hoc enim, ſi quando opus eſt, facultas & libertas apud nos cuiuis datur) nec non ei confiteri, ac quicquid ipſe hoc in genere præſcribet, facere. Niſi enim aliquod remedium daretur & concederetur, grauiſſimis erroribus ianua panderetur. Quàm multi enim in mundo errores committuntur, quòd in rebus agendis ſine conſilio procedatur, præſertim cum de damno alicui inferendo res eſt?

Remedia aduerſus illam conuerſationē ſuggeruntur.

Nullatenus ergo omittere debemus, conſilium & remedium aliquod hac in re ſuggerere; etenim cùm hac nos via diabolus adoriri incipit, magna hauddubiè inde mala conſequentur, niſi quàm celerrimè filū hoc præcidatur. Quapropter, ꝙ de alio confeſſario deligendo dixi, longè optimum videtur, ſi modò vlla ad hoc faciendum ſit commoditas, quam cum Dei gratia minimè defuturam ſpero;

Nulli aliqua offenſionis cauſa dāda.

deinde vt ſummopere curent, vt cum eo quem ſuſpectū habent, omnino non colloquantur & conferant, etiamſi eas propterea mortē oporteret pati. Norint enim oportet, multū hinc dependere: eſt quippe res periculoſiſſima & communis omnium infernus & pernicies.

Quando tutum ſit confeſſarium relinquere.

Vnde ſuadeo, nullatenus vt exſpectent, quoadusq; magnum aliquod malum iam aduertent; ſed omnibus quæ inuenient, & quibus tutâ conſcientia vti ſe poſſe intelligent, mediis ipſum iam tum in initio abrumpere ſtudeant. At enim ſpero Dominum non permiſſurum, vt illæ, quibus propoſitum eſt ſemper orationi intendere, vllū alium amare poſſint, quàm qui inſignis & feruens Dei ſeruus eſt. Hoc autem certiſſimum eſt.

Pericula à confeſſarijs.

Aliter ſi faciant, euidēs eſt, ipſas nec orationem, nec perfectionē prout quidem illa hac in domo intenditur, adepturas; ſi enim videant illum ſe lingua ſuâ loquentes non intelligere, nec colloquiis de rebus piis ac diuinis delectari, illum amare non poterunt, vtpote ſibi prorſus diſſimilem ac diſſonantem. At ſi talis fuerit eò, quod paucas hic reperiet occaſiones, aut valdè ſimplex & expers erit, aut nullam ſibi Deiue ancillis moleſtiam exhibere

Biblioteca Naz. Roma Vittorio Emanuele

Digitized by Google

exhibere volet. Quod autem hac de re agere cœperim, est hoc (vt quidem dixi) aut totale, aut saltem maximum, quod monasterijs reclusis inferre diabolus potest, damnum quodque nimis quàm sero agnoscitur. Itaque fiet, vt perfectio paulatim pessum sit itura, & tamen nesciatur quo pacto & inde: si enim Confessarius vanitati (vtpote ei obnoxius) dare locum, & eam inducere voluerit, omnia parui pendet, etiam in alijs personis; Deus per infinitam misericordiam suam, ab huiusmodi nos rebus tueatur. Hoc namque satis est ad omnes Moniales improbandas, cum conscientiæ ipsarum aliter ipsis faciendum dictent, quàm Confessarius ipsis indicet: &, si vnum & solum dumtaxat Confessarium habere cogantur; quò se vertāt nesciunt, aut quomodo, pulsis molestijs ad quietem sint peruenturæ: quia ille damnum ijs infert, cuius erat ipsum tollere, & præuenire. Multas id genus difficultates & molestias in nonnullis locis occurrere credo; quorum me miseret, & quare nolite mirari, si tanto vos impendio huius periculi commonere satagam.

CAPVT V.

COEPTVM DE CONFESSARIIS SERMONEM PROSEquitur, & exponit, quanti eos doctos esse referat.

Periculum quod sit quando superior & cōfessarius bene inter se conueniūt.

NOn sinat, obsecro, per misericordiam suam Deus, vt aliqua de domo hac monialis in eam quam dixi molestiam incidat, ita vt, & quoad animam, & quoad corpus, angustiatam se inueniat, quod fiet si Præposita & Confessarius bene inter se conueniant, ita vt nec huic de illa, nec illi de ipso quid Moniales indicare audeant. Vnde continget ipsas tentari, ad etiam grauissima peccata inter confitēdum subticenda, quòd vereantur ne aliquam sibi inquietem accersant. Quantam, Deus bone, damni inimicus hic inferre potest: & quàm ipsis caro mala hac restrictio & honor constat. Religionem & monasterij sui honorem permultum se promouere putant, quòd vnum duntaxat Confessarium habeāt & vtantur, interim tamen diabolus hac viâ animas inescare & capere satagit, cùm aliâ id facere nequeat. Si enim afflictæ sorores alium Confessarium petant, mox omnis ipsis Religionis obseruantiæ ac disciplina penitus pessum ire videtur; aut si alterius is Ordinis sit, tametsi singularis vir sanctitatis, magnam se vniuerso Ordini, quòd vel dumtaxat cum illo subinde conferatur, infamiam & probrum inferre credunt, singulares Deo gratias agite filiæ, & eum ob libertatem qua iam fruimini, laudate, quæ esto se ad permultos assumendos Confessarios non extendat, cum aliquibus tamen, præterquam ordinarijs Confessarijs,

Plures cōfessarij monialibus permittēdi.

vobis

vobis agere & cõferre conceſſum eſt, vt in omnibus vos illuminare & inſtruere poſſint. Et hanc ipſam ſanctam libertatẽ, ſemper vt procuret, & ab Epiſcopo aut Prouinciali inſtanter petat, * quæcunque futura Superior eſt, per amorem Dei rogo, vt ſcilicet præter ordinarios Confeſſarios, interdum tam ipſi, quàm alijs omnibus, cum aliis viris doctis conferre & agere, intimumque animæ ſuæ ſinum ijs aperire liceat; præſertim ſi Confeſſarij eruditi non ſint, quantumuis boni & ſancti ſint. Non permittat Deus, vt in omnibus dirigi ſeipſæ patiantur ab aliquo qui doctus non ſit, quemcumque demum habere ſpiritum videatur, vel de facto etiam habeat. Doctrina & eruditio permagni ſunt ad omni in re lucem dandam momenti; & erunt fortaſſe nonnulli, in quibus vtramque hanc dotem inuenire ſit; &, quo maiorem vobis in oratione gratiam Dominus elargietur, eo opera & oratio veſtræ firmius habere fundamentum & magis ſolida eſſe debent. Hoc ſaltem ſcitis, primum huius fabricæ lapidem bonam eſſe debere conſcientiã, & omnibus vos viribus conniti oportere, vt puram, etiam à venialibus, habeatis conſcientiam, & ſemper, quod perfectiſſimum eſt, ſectemini. Omnes Confeſſarios iſthoc ſcire, putabunt vulgò; ſed grauiter errant. Contigit quippe, me cum aliquo qui vniuerſum Theologiæ curſum abſoluerat, de rebus ad conſcientiam ſpectantibus agere; qui per ea quæ mihi dicebat, vtpote quæ valdè parui momenti erant, non parum mihi nocuit; ſcio autem, illum ex induſtria decipere me noluiſſe; & vt deciperet, nulla eum mouebat occaſio. Sed quid? melius non ſciebat. Ipſum, deinde etiam, cum alijs duobus aut tribus mihi accidit. In hoc verò omne noſtrum bonum ſitum eſt, vt veram lucem habeamus ad Dei legem quàm perfectiſſimè obſeruandam. Illius baſi optimè ſuperſtruitur oratio; & ſine forti ac ſolido hoc fundamento, omnis ſuperſtructio collabetur. Adeò vt cum viris, & ſpiritu Dei & doctrina donatis, eos agere neceſſe ſit. ſi quidem fieri non poſſit, vt Confeſſarius vtramque hanc dotem habeat, procurate, vt ſaltem ſubinde per annum alteri liceat confiteri, &, ſi fortè veremini alijs quàm ordinario confiteri, illis quales dixi, etiam extra confeſſionem, animæ ſtatum aperire, & de rebus ad eam pertinentibus agere procurate. Plura etiam dicere audeo, ſcilicet, tametſi omnes omnino Confeſſarius dotes haberet, nihilominus id quod dico, ſubinde vſurpari & locum habere debere. fieri quippe poſſit, eum errare; vnde conſultum eſt præcauere, ne per vnum eum vniuerſa in errorem trahantur; ſemper tamen ad obedientiam reſpectus habeatur, ne quid in ipſam peccetur. nam nullum eſt malum, quin aliquod aduerſus id ſit remedium: & vel anima vna digna eſt, vt illius bono & incolumitati

Docti viri conſcientiæ dirigẽdæ perutiles ſunt.

Perfecta diuinæ legis obſeruantia orationis eſt fundamẽtum.

Quando alijs Confeſſarys vtiliũ eſt confiteri quàm ordinario cum alijs extra confeſſionẽ communicetur.

Digitized by Google

mitati omninodis prospiciatur, quantò verò magis multarum animæ?

Quidquid hic dixi, ad Præpositam spectat, vnde eam iterum atque iterum rogo, vt, cùm multa alia in hac domo, quàm animæ, consolatio quæratur, huius quoad hoc consolationem procuret: varias namque Dominus habet vias, quibus animas conducat, & vnus Confessarius non nouit vniuersas. Hoc porro vobis promitto, nunquam viros spirituales defuturos, qui libenter vobiscum agere, & animas vestras consolari volent, dummodo sitis quales esse debetis, esto sitis pauperes. Qui enim corpora vestra sustentat, etiam aliquos excitabit, quibus desiderium inspiret ad animabus vestris lumen aliquod quàm libentissimè instillandum, & hoc (quod maximè vereor) malum auertendum. Et si fortè contingeret, diabolum Confessarium per falsa aliqua dogmata decipere tentare, vbi tamen is videbit, etiam alios vobis Confessarios suppetere, sibi cauebit, & in omnibus quæ facturus est, longè erit circumspectior. Hac ergo ianuâ diabolo præclusâ, nullam aliam, qua ingrediatur, in hac domo illi futurã in Domino confido. Quocirca, ex amore Dei, Episcopum vel superiorem quemcumque futurum rogo, hanc vt Monialibus libertatem indulgeat, vt, cùm viri fuerint, qui doctrina & virtute dotati erunt (hoc namque tantillo in oppido, quale hoc ipsum est, facilè intelligitur) ipsas non impediat aut prohibeat, quo minus his subinde confiteantur, esto alios ordinarios Cõfessarios habeant. Ad multa enim id expediens esse scio, &, quod inde promanare damnum potest, nullius prorsus momenti esse, vt cum summo illo, occultoque, omniaque pene remedia longe superanti malo, quod in alia illa rè situm est, nequaquam posse comparari. Hoc quippe Monasterijs proprium est, vt ipsorum bonum, nisi summa cura & sollicitudine foueatur & alatur, quàm citissimè intercidat; malum econtrà, cùm semel locum ceperit, nonnisi summa cum difficultate tollatur, & quæ in rebus vitiosis & imperfectionibus semel introducta est consuetudo, statim in naturalem quodammodo agendi morem & habitum transeat.

Deus ancillis suis semper de bonis confessarijs prouidet.

Quidquid hic dixi, ipsa vidi & intellexi, & cum doctis sanctisque viris contuli, qui satis perspexerunt, ecquid huic domo potissimùm congrueret, vt ipsius perfectio promoueri & adaugeri posset. Inter omnia autem pericula (nam in rebus, quamdiu hic viuimus, ea occurrunt) illud esse minimum comperimus, nullum scilicet, vicariũ vnquam constitui, qui liberam exeundi, intrandi ac iubendi quidlibet facultatẽ habeat, non etiam Confessarium, qui hanc libertatem habeat, sed vt hi dũtaxat clausuram, & honestatem domus, & profectum tam internum quàm externum cordi & curæ habeant, quò Prælatum, si quando hac in re aliquis defectus erit, commonefaciant. at ipsimet, Superiores esse, & præesse non debent.

debent. Atq; hoc est, quod iam hac in domo seruatur; idque non meo vnius iudicio & arbitrio: nam Episcopus quem iam habemus, & cui subsumus (multas enim ob causas, Ordinis obedientiæ nos subijcere noluimus) qui omnis religionis sanctitatisque amantissimus est, insignisque Dei famulus, Aluarus Mendosius nomine, illustri genere ortus, huiusque domus omnimodis promouendo perstudiosus, virorum doctrina, spiritu, experientiaq; multa, donatorũ, ad huius solius rei tractationem, conuetum indixit. Hocque tandem, post multas, tũ aliorum plurimorum, tũ mei, tametsi indignæ, orationes, ita statutum ac decretum est. Æquissimus ergo fuerit, pòst secuturos Prælatos hoc decretum & opinionem amplecti, cum id & à viris tam bonis statutum, & permultis sit precibus à Domino petitum, lucẽ vt dare dignaretur, ad id quod optimum est, dignoscendum; &, prout quidem hactenus intelligere licuit, hoc certe optimũ est. Det Dominus, vt id semper vlterius promoueatur & crescat, sicuti ad eius gloriam magis futurum est. Amen.

Capvt VI.

Revertitvr ad eam, qvam inchoarat, de amore perfecto materiam.

Longissimè à cæpto sermone, fateor, deflexi; sed tanti id quod dixi refert, vt, quicunque ipsum intelliget, nullatenus me sit culpaturus. Redeamus ergo iam ad amorem, qui bonus est, quoque nos inuicem prosequi fas est. Quod autem ad amorem, quem pure spiritualem esse dico, spectat, nescio, an satis quid dicam intelligam: hoc saltem mihi videtur, necesse non esse multis de eo agere, vereor enim vt quam paucissimæ sint, in quibus is inueniatur: quicumque vero eum à Domino acceperit, ingentes propterea ei gratias agat; summæ enim perfectionis sit oportet. Itaque aliquid de eo dicere, mihi propositum est; nam forsitan aliquod inde commodum sequetur & bonum. cum enim virtus aliqua nobis ob oculos ponitur, tunc erga eam affici incipit is, qui illius habẽdæ desiderio tenetur, eamque consequi proponit. Det Deus, bene vt illum intelligam, magis autem vt eum exponam & declarem: etenim non puto me scire, quis amor purè spiritualis sit, aut quando sensualis ei permistus sit; adeò, vt quomodo de eo loqui audeam, prorsus ignorem. Perinde enim hic se res mecum habet, ac dum quis eminus alium loquentem quidem audit, quid tamen dicatur non percipit: vnde subinde hic fiet, vt ipsamet non intelligam quid dico; Dominus tamen ita omnia dirigat, vt id ceu bene dictum accipiatur. Si quid autem interdum stolidè & extra propositum effutiam, mihi sanè maximè naturale est, nihil omnino dicere aut facere quod ad rem ac propositum sit.

Qui scit quod sit inter mundũ hunc & alterum, inter creatorem & creaturam discrimen plus diligit quã putat.

Digitized by Google

Qui verè spiritualiter ament.

Cum ergo quis ad claram eius quod in mundo est, cognitionem à Deo perducitur, intelligitque alium quemdam mundum esse, quantaque sit inter vnum & alterum mundum differentia, & vnum quidem æternum esse, alterum verò nonnisi merum somnium, & quid sit Creatorem diligere, quid creaturam; & hoc iam per experientiam cognouit (quod sanè longè aliud est, quàm ipsum nudè dumtaxat recogitare aut credere) adhæc reipsa videt ac percipit, per illum se proficere, per hanc autem deficere ac perdere; quid denique Creator, & quid creatura sit, vti & alia permulta, quæ Dominus magna veritate & claritate eum, qui vt ab ipso in oratione instruatur se disponit, docet, aut quemcumque Maiestas eius docere voluerit; qui ergo eiusmodi sunt, hos longè aliter amare censeo, quā nos quæ hucvsque non peruenimus: fieri potest, carissimæ, vt abs re vobis esse videatur, hac de re me agere; & dicatis, vos quidquid hic dixi, iam tum optimè scire & perspectum habere; faxit Deus id ita esse, ita inquam vos id scire vt sciri oportet, intimis ipsum visceribus imprimendo. Id ergo si scieueritis, videbitis hauddubiè me neutiquam mētiri, cum eum quē huc Dominus prouehit, ad hunc amoris gradum dico peruenisse. Quos ergo ad hunc statū Dominus promouet, illustres sanè & regiæ quædā sunt animæ, vtpote quibus satis non est, tam vile & abiectum quid atque corpora hęc nostra sunt, quantumcumque ea pulchra sunt, & quantiscumq; gratijs & dotibus donata, diligere. Placent hæc quidem exterius oculis illorum, ipsumque Creatorem his visis laudant & deprædicant; at non propterea affectum ipsis & animum applicāt. Ita, inquam, illis adhærent, vt ob illa hæc diligerent; imò, vanum quid se diligere, & vmbram amare velle putarent; atque adeò sibimetipsis irascerentur, nec auderent Deo, sine magna verecundia, dicere, se illum diligere.

Animæ perfectæ non possunt corpora diligere.

Spirituales non curant an ab alijs diligantur.

Dicetis mihi forsitan, Qui huiusmodi sunt, alium quempiam amare, aut amorem quo ipsos alii prosequuntur, compensare nescient: aut saltem parum curant, quod ab aliis amentur; & licet subinde, ex naturali quadam infirmitate, subitò exultent quòd ab alijs diligantur, cum tamen ad se reflectunt, nihil omnino hæc esse vident, nisi personæ sint huiusmodi, vt animab⁹, ipsorū aut doctrina aut oratione prodesse queant. Alij omnes amores, quos sibi non prodesse, sed obesse plurimum posse vident, ipsis permolesti sunt: non quod pro ijs grati non sint, aut bene eos non rependant, dum huiusmodi homines identidem Deo commendant, sui dilectionem quodammodo rationibus Domini ascribentes, quia hanc ab eo venire sciunt, nihil quippe in se esse putant, quod amorem alicuius promereatur. Atque inde fit, illos sibi persuadere, ideo se ab hominibus diligi, quod à Deo diligantur; itaque pro amore illo satisfaciendi curam & opus in illius Maiestatem reijciunt, hocque illum rogant, itaque à debito omni

Digitized by Google

omni liberi manent, nihilque hoc ad ſe putant pertinere. Re autem bene perpenſa, ſubinde apud memetipſam recogito, quanta noſtra ſit cæcitas, quod ab hominibus tantopere diligi ambiamus, niſi, vt dixi, ſint huiuſmodi qui nobis, ad æterna perfectaq; bona comparāda prodeſſe poſſint.

Quanta ſit cæcitas amari velle.

Notandum iam, quod, dum alicuius perſonæ amorem captamus, ſemper aliquod cōmodum aut voluptatē noſtrā ex eo amore ſpectemus: ſed hi perfecti, de quibus loquor, amatores iam omnia quæ in mundo ipſis cōferri poſſunt, bona, omnes recreationes & voluptates pedibus ſubiecta habent & premunt; imò ita conſtituti ſunt vt, eſto etiam omnimodis (vt ita dicam) vellent, nulla tamen alia è re, præterquam è ſolo Deo, & ſanctis de eo ſermonibus, haurire voluptatem poſſent. Vnde fit, nullum eos commodum videre in eo, quòd à quopiam diligantur: atq; ideò parum curant, diligantur, nec ne. Et quoniam hanc ipſi veritatem liquidò perſpiciunt & intelligunt, hinc ſeipſos rident, dum ad animum reuocant, quàm olim ſoliciti & anxij fuerint in ſcire cupiendo, an, quos ipſi amabant, ſimili in ipſos amore ferrentur, nec ne. Nam eſto amor noſter bonus ſit; ſtatim tamen natura noſtra talionem & parem reciprocumq; amorem expoſcit. Quem iam habitum ſi inſpiciamus, videbimus, nos nōniſi ſtipulas accepiſſe: omnia quippe inania, vana & ſine vlla ſoliditate ſunt, & à vēto rapiūtur. nam poſito, multos magno nos amore eſſe pſecutos, quid, quæſo, inde nobis poſtea remanet? Adeò vt tunc non plus curent diligi, quàm non diligi ab ijs quos dixi, niſi in quātum id ad animę propriæ commodum & bonum ſpectat. Vident quippe, naturam noſtrā eiuſmodi eſſe, vt ſtatim in amando defatigetur, niſi amorem reciprocum reperiat. Videbuntur vobis huiuſmodi neminem omnino diligere; imò nec alium quempiam præterquam Deum ſolum, amare poſſe. Verùm plus & magis eos diligere cenſeo, quàm alius quiſpiam, & quidem ſinceriore, veriore, vtiliore, & ardentiore dilectione. Paucis vt dicam, amor eſt, quem habent. Et quę huiuſmodi ſunt, animę ſemper ad plus dandum, quàm accipiendum paratæ ſunt: quin & erga Creatorem ipſum eodem modo affectæ ſunt. Atq; iſthoc ſolum hoc amoris nomine dignum eſſe ſentio: etenim alij illi viles affectus & propenſiones, pulcrum hoc amoris nomen immerito ſibi vindicarunt.

Perfecti quo amare delectentur & nihil amant extra Deū

Illi verè amāt & quā feruenter.

Præterea petetis, quidnam demum ſit erga quod affectu feruntur, ſi non diligant illa quæ vident: Diligunt, fateor, illa quæ conſpiciunt, & affectu ferūtur in illa quæ audiūt; ſed hæc quæ vident, ſunt durabilia. Nam cum amorem figunt, ſtatim, corpora pertranſeuntes, ad animas ipſas oculos dirigunt, ac vident num quid eæ habeant, quod amore dignū ſit, ſi nihil huiuſmodi in ipſis videāt, ſed nōniſi aliquod initiū diſpoſitionēue, ad aurū hac in fodina (ſi modò fodiēdi in ea laborē ſumere velint) inueniendum;

Quomodo perfecti non diligant illa quæ vident, nec corpora.

Digitized by Google

dum; dummodò hominem ipsum diligant, labor hic ipsis grauis non videtur, imò nihil omnino ipsis obijcitur, quod non quàm libentissimè in huius animæ gratiam & vtilitatem subirēt. In ea enim diligenda perseuerare volunt; id autem impossibile esse norunt, nisi aliquid is boni in se habeat, & Deum summoperè diligat. Hoc inquam impossibile esse dico; nam quantumlibet huiuscemodi homo ipsos sibi deuincire studeret, ex ardenti in ipsos amore moreretur, omniaq; quæ posset beneficia eis præstaret, denique omnia naturæ talenta, & dotes simul is haberet; voluntas tamen illorum prorsus ad hoc volendū impotens erit, nec ad firmum stabilemque amorem perduci poterit. Iam tum enim nouit, & certa experientia sciunt, quid omnia sint: & nihil falsum aut adulterinum illis obtrudi poterit: vident non idem esse vtriusque sentire & iudicium, & prorsus fieri non posse, vt in sese inuicem diligēdo perseuerent. Est quippe amor, qui vnà cum vita finem accipere debet, si amantium alteruter præcepta & legem Dei non obseruat, & Deum non diligere colligitur, & post hanc vitam, ad diuersa vterque ab inuicem diuulsi, loca concedere debeant. Illum porro amorem, qui ad tempus vitæ huius tantùm extenditur anima illa cui veram sapientiam Deus instillauit, pluris non facit quàm mereatur, quin imò nec tanti. quibus enim è rebus mundanis voluptatem capere volupe est, è delicijs, inquam, honoribus & diuitijs, aliquo loco habebunt, quòd quis diues sit, vel ad recreandum tempusue fabulis fallendum percommmodus: at, qui ab omnibus hisce rebus alienior est & nauseam habet, parum, aut etiam nihil omnino, hæc ipsa curabit. Amor ergo quo huiusmodi hominem prosequitur, si modò eum aliquo amore prosequatur, commotio quædam est, qua actus, efficiat, vt anima hæc Deum diligat, quò ab ipso vicissim diligatur. Videt enim & nouit, vti dixi, diuturnam dilectionem non fore, si aliter eum diligat; & amorem esse qui sibi carissimo constat. Facit enim quidquid potest, vt is in virtute proficiat: & mille mortes subire parata esset, vt vel modicam ipsi vtilitatem adferret. O pretiosum amorem, qui ipsum ducem amoris Christum Iesum, vnicum bonum nostrum, ita imitatur?

Non amant vllū perfecto amore, nisi qui bonus est.

Amor temporalis & perpetuus, qui differāt.

Verus amor quis sit.

CAPVT VII.

EAMDEM DE AMORE SPIRITVALI PROSEQVITVR MAteriam, & quædam, quibus ad eum perueniamus, monita suggerit.

Amoris spiritualis cordialitas & de amato sollicitudo.

MIRVM est, quam amor hic sit cordialis, quot lacrymis, quibus austeritatibus & orationibus, qua demum sollicitudine amanti constet, in eo commendando omnibus illis, quorum precibus eum promoueri

ueri & inuari poſſe putat: quàm continuis identidē ardeat deſiderijs vt eū aliquatenus proficere videat; quātos è contra dolores ſentiat, nullatenus proficiat, ſiverò iā nonnihil in melius mutatus illi videatur, poſtea aūt eū aliquantulū retrocedere cernit, nullum ſe vmquam tota vita ſua habituram gaudium putat. Dum vel comedit, vel dormit, hæc identidem ſollicitudo ei recurrit, ac ſemper metuit, ne quam tantopere diligit anima, peſſum eat, & ab inuicem in æternum vterq; ſeparandi ſint. Corporalem quippe & mundi huius mortem ne vel hilum facit, animum namq; non vult affigere rei, quæ vel minimo ventulo irrecuperabiliter dilabitur aut diffluit. Eſt quippe (vti dictum eſt) amor, qui nullum, nec paruum, nec magnum ſibi commodum ſectatur; quod quærit eſt vt animam illam bonis cæleſtibus diuitem & opulentam videat. Hic, inquam, verus amor eſt, non verò terreni hi ſceleſti amores: per quos malos & ſiniſtros amores non intelligo (ab his enim nos tueatur Deus) neque enim nos defatigemus oportet in dicendo malum de re quæ ipſe infernus eſt, imò nec de minimo, quod in eo ſitum eſt malo, ſatis malorum dici poteſt. Hunc, cariſſimę, ne ore nominare quidem debemus, aut eum in mundo vſpiam reperiri cogitare, nec de eo, aut per iocum, aut ſeriò loquentes audire, nec pati, vt, nobis præſentibus, de huiuſmodi affectibus & amoribus agatur, aut quid referatur. Huiuſmodi amor ad nihil omnino vtilis eſt; imò verò nocere poſſet etiam de eo loquentem audire. Sed de alijs illis loquor amoribus, qui (vti dixi) liciti ſunt; qualis eſt amor ille quo ipſæ inuicem proſequimur, quique inter amicos & propinquos reperitur. In hoc amore timor omnis & voluntas in eo verſatur, ne quem hoc modo diligimus, demori contingat: ſi, vel caput illi doleat, anima nobis noſtra dolere & affligi videtur: ſi qua eum in afflictione conſtitutum videmus, mox noſtra nos, vti dicitur, deficit patientia, itaq; in ceteris omnibus modis & affectibus.

Amores mundani quantopere fugiendi.

Amor malus deſcribi nō meretur.

Amoris liciti eff[...] & incōmoda.

Alius autem ille amor non eſt eius generis; & licet, ex infirmitate naturali, ſubitò quis tale quid ſentiat, ſtatim tamen ratio examinat, num id animæ illi expediat, num propterea in virtutibus magis diteſcat, & quomodo ſe ipſa quoad hoc gerat. Orat Deum, vt illi patientiam elargiatur, vtque afflictione ſuā promereri aliquid poſſit: & ſi patientem eam eſſe comperiat, nullam in afflictione ſua pænam ſentit, quin imò ea gaudet & exultat. Mallet quidem ipſa, fateor, aliquid pati, quàm aliam illam patientem videre, ſi omnes meritum ac lucrum quod in patiendo ſitum eſt, ſic in ipſam poſſet transferre. Non ita tamen, vt propterea ſe ipſa torqueat, aut vllatenus inquietet. Iterum dico, Amor hic reſpondere, & proximè ſequi videtur amorem illum, quo ſincerus ille amator hominum Ieſus Chriſtus nos eſt proſecutus. Atq; inde fit eos, qui hunc ipſum habent,

Spiritualis amor deſcribitur eiuſq; effectus.

Qui à perfectis amore ſpirituali diliguntur, magnum inde lucrum referunt.

bent,

bent, tantopere alijs prodesse: est enim perinde, ac si quis omnē laborē solus in se susciperet, & alij, sine vllo prorsus labore, fructū tn̄ laboris perciperent. Atque eò fit, vt qui cum ipsis habent amicitiam, maximam ex ijs vtilitatem capiant. Et, mihi creditote, vel illi desinent ipsos tam singulari affectu prosequi, vel à Domino obtinebunt; vt eamdem quam ipsi viam ineant, cum ad eamdem ambo patriam tendant, vti S. Monica obtinuit, vt S. Augustinus eamdem secum viam ingrederetur. Nulla sanè possent duplicitate apud eos vti, aut aliquam ipsorum imperfectionem dissimulare, quin modò hoc ijs in bonum cessurum credant; quoties eius recordantur, illius eos commonefaciant, quod eos velint & desiderent quàm opulentissimos videre. quos autem ad hoc quærunt anfractus, cum tamen mundi totius immemores sint. et, quantumuis vellent, aliud sanè facere non valent; non adulantur, aut loquuntur cum illis ad os, nullaque in re dissimulare & conniuere norunt. Et propterea fiet, vt vel illi vitam emendent, vel hi amicitiæ vinculum abrumpant; neque enim id ferre poterunt; neque etiam tolerabile est; ideoque continuum velut bellum est, tā pro vno, quàm pro alio: Et esto totum mundum obliti sint, nec aduertāt, num alij homines Deo seruiant, nec ne (quia super seipsos dumtaxat reflectunt & vigilant) tamen super amicos suos nō possunt nō reflectere, nihil vt sit quin videant ac notent, imò vel minimū puluisculum in ipsis animaduersuri sint: Grauissimam inquam, crucem ferunt & pœnam.

Sincerè qui ament.

Næ beatæ illæ sunt animæ, quæ ab huiusmodi hominibus diligantur, quàm felix tunc ipsis dies illuxit, cum primùm ipsos cœperunt agnoscere. Non velles mihi illam, Domine, præstare gratiam, permulti vt sint, qui me sic diligerent? Mallem, (vt verum fatear) ad hoc, Domine, conniti, quam vt ab omnibus Regibus, & Dominis mundi huius diligerer. Et meritò, cum tales quos dico, nullis omnino, quæ quidē in ipsorum potestate sunt, parcant mediis, vt nos efficiant tales. vt ipsiusmet mundi imperiū ad dominiū obtineamus, & omnia quę in eo sunt, nobis subiecta sint. Cū verò aliquē qui eiusmodi sit, noueritis, carissimæ, præposita omni qua poterit diligētia procuret, vt talis vobiscū agat & loquatur. Huiusmodi qui sunt, tantum eos diligatis permitto quantū vultis, quādiu scilicet tales sunt: Sed paucos huius generis esse, verisimile est; at Dominus obsecro sciri velit, si quando aliquis est qui ad perfectionem tendit. Statim vobis dicent, non esse id opus; satis esse Deum habere. Sed respondeo, bona Dei habendi ratio est, vt cum eius amicis agatur, semper enim inde magnum commodum percipitur. Id ipsa noui per experientiam; imò quòd iam in inferno non ardeam, huiusmodi, secundum Deum, hominibus adscribo: nam, semper magnopere desiderabam, vt pro me Deum rogarent; atque etiam operam dabam,

Quāti S. M. huiusmodi amantes faciat.

Quis amicorum amor ad amorem Dei moueat.

dabam, vt hoc reipſa facerẽt. Sed iam ad id quod cœperamus, redeamus.

Hunc amandi modum vellem equidem omnes quotquot ſumus, haberemus, & licet hic initio fortaſsis adeò non ſit perfectus, Dominus eum paulatim perficiet. Incipiamus ergò à medijs: nam quamuis aliquis affectus tenerior ſit ei permiſtus, nihil hic oberit; & dummodo is tantùm in genere ſit, non poteſt non eſſe bonus: quin imò etiam neceſſarium aliquando eſt, vt quandam in amore affectus teneritudinem oſtendamus, & etiam habeamus, ac nonnullas conſororum moleſtias & infirmitates, tametſi eæ ſint paruæ, ſentiam⁹. Subinde enim cõtingit, vt tantã huic paruũ quid moleſtiam & pœnam cauſetur, quantam illi cauſaretur magna aliqua crux aut afflictio. Qui enim natura puſillanimes ſunt, à paruis rebus grauiſsimè cruciantur. At ſi ipſæ naturâ generoſæ ſitis, non idcirco debetis alterius compaſsione non tangi. Et nolite mirari, ſed potiùs cogitate, forſitan diabolum maiore contentione omne ſuum robur & vires ibi intendiſſe, quàm intendat, vt vos magnas moleſtias & tormenta pati faciat. Et forſitan vult nos Dominus ab hiſce anguſtijs & pænis liberare, vt eas deinde alijs in rebus maiores inueniamus: & nonnullę, quæ nobis graues ſunt (licet in ſeipſis etiam tales ſint) alijs tamen quàm leuiſſimæ videbuntur. Adeò vt hæc reſpectu noſtri ipſarum iudicare atque intueri, noſque ipſas non tam pro tempore, in quo nos fortaſſis Dominus ſine vllo noſtro labore fortiores reddidit, quàm pro tempore in quo debiliores & infirmiores fuimus, conſiderare debeamus. Hoc porro monitum ad id conducere conſtat, vt proximorũ ſcilicet miſerijs & afflictionibus, quantumlibet paruis compatiamur, illorum præſertim, quos iam deſcripſi: hi enim, cùm propoſitum ipſis ſit pati, omnia parui ducunt: atque ideò opus imprimis eſt, vt ſe ipſos pro illo tempore quo debiles ſunt, conſiderent, & ſi iã tales nõ ſint, id à ſeipſis ſe non habere intelligant. hac enim ratione poſſet diabolus amorem noſtrum in proximum, frigidum reddere, ac nobis perſuadere, perfectionem id eſſe, quod nonniſi mera imperfectio eſt. Quare magna in omnibus opus eſt ſolicitudine, & continuò vigilandum, cùm inimicus noſter neutiquam & nunquam dormiat: & præſertim illis qui iam ad maiorem perfectionem pertigerunt; illorum quippe tentationes occultiores ſunt, cùm aliâ eos viâ diabolus aggredi non audeat; adeò vt non antè damnum intelligi videatur, quàm cùm iam aduenerit, niſi (vti dixi) ſeriò quis aduigilet. Vt ergo rem paucis complectar, ſemper ac continuò vigilandum nobis eſt & orandum: nullum quippe melius, ad haſce occultas inimici inſidias retegendas, & id efficiẽdum, vt eas ipſe ſigno aliquo patefaciat, remedium eſt, quã oratio.

Malis alienis compati bonum eſt.

Parua ſubinde tã cruciãt quàm magna.

Semper contra dæmonẽ vigilandũ.

Oratio ad diaboli inſidias detegẽdas plurimũ valet.

Procurare quoq; debetis, vt cũ ſororibus, ſi quãdo recreationẽ (ꝙ hæc ijs neceſſaria ſit) habent, & quidem toto illo tempore quo ea haberi ſolet,

let, recreemini, tametsi vobis non allubeat: cum enim huiusmodi consideratio adhibetur, perfectus est amor. Et, vt verũ fatear, cũ de illo amore qui ita perfectus non est, loqui propono, nullam prorsus inuenire rationem possum, cur hunc inter nos hac in domo locum habere consentaneũ & expediens esse censeam. nam, vt is bonus sit, sicuti dixi, omnia ad suum principium aut primum ortum, amorem inquam illum quem dixi, reuocanda sunt. Multa quidem de alio illo amore dicere proposueram, sed, cum omnia minutius examino, non videtur is mihi hic, si vitæ modum quem seruamus, consideremus, vllatenus debere tolerari: atque ideo plura de eo, quàm quæ in hactenus dictis dicta sunt, dicere nolo. Spero enim per Dei gratiam (esto non omni quæ quidem oporteret perfectione) nullam hac in domo occasionẽ inueniendam, quæ in causa sit, vt alio inuicem modo diligatis. Quare optimum fuerit, alterum in alterius necessitatibus commiseratione quadam & compassione tangi: sed videte, necubi discretionis limites excedatis, ita vt contra obedientiam peccetis. Et esto vobis in se durum videatur quod Superior præcipiet, id tamen exterius ostendere & præ vobis ferre nolite, nec vlli indicate, nisi fortè ipsi Superiori, idque quàm potestis humillimè; alioquin enim permultum vobis ipsis nocebitis. Intelligere autem & scire nos oportet, ecquid nos ad commiserationem mouere, & quibus in rebus sororibus nos nostris compati oporteat; semper quidem magnopere vos mouere debet omnis quam in aliqua sororum notabitis, imperfectio, si modò appareat, & in oculos incurrat: quæ si toleretur, & in admirationem videntem non rapiat, amor sane tunc apparet, & optimè exercetur (Ita quippe & aliæ quoad vestras imperfectiones vobiscũ agẽt, quas lõgè plures esse, verisimile est, etiamsi illas ipsę ignoretis) deinde si instanter Deũ pro ipsa oretis, vosque in virtute, imperfectioni quam in illa videre videmini, contraria magna cũ perfectione exercere procuretis. Huc connitamini oportet, vt nimirum id operibus ipsã doceatis, quod per verba forsitan nõ intelliget, quæ ipsi neutiquam proderũt, vt nec aliqua asperior castigatio. Si quando autẽ quid agimus, vt virtutẽ, quam in alia quapiam elucere cernimus, imitemur, hoc sanè nobis quàm tenacissimè adhæret. Est hoc præclarũ quoddam documentum, ꝙ memoriæ vos vestræ velim imprimere.

Compassio non debet cũ obedientia pugnare aut esse indiscreta.

Obedientia nulli grauis videri debet nec de ea conquerendum nisi apud superiorem, idq; quam humillimè

Imperfectiones aliorum toleranda.

Hem, quàm bonum & sincerũ illa soror amorem habet, quæ reliquas in virtute promouere potest, suum ipsius commodum & emolumentum negligendo, quò alienum promoueat! Mirificos scilicet illa omnibus in virtutibus progressus faciet, maioreque cum perfectione regulam suam obseruabit: ac longè erit hæc amicitia melior, quàm omnia animorũ quæ dici possent, blandimenta, ac teneritudines: quæ hac in domo nec locum habẽt, nec habere par est; qualia sint, Vita mea, anima mea, salus mea, aliaque

Bonus eius est amor quæ, proprio commodo neglecto, quærit alienum.

Blandimẽta amoris nõ decent Religiosos.

Digitized by Google

que id genus adulatoria verba: hanc quippe hoc, aliā alio nomine cōpellant. Blanda hæc verba pro sponso vestro reseruabitis, cum toties, & tanta in solitudine cum illo vos agere oporteat; omni quippe re & adminiculo vos adiuuare debebitis, cùm id Maiestas eius toleret ac permittat. quādo autem hæc sæpiùs hominibus adaptantur, Domino iam dicta & adaptata, ad tantam nos amoris teneritudinem non mouent; cùm tamen huic non dicta, ad nihil prorsus prosint & conducant. Est hoc autem mulieribus valdè proprium; vellem tamen, carissimæ, nulla in re mulieres essetis, aut mulieribus similes videremini, sed potiùs viri generosi: si enim feceritis quod in potestate vestra est, Dominus ita vos faciet viriles, vt viri ipsi vos sint admiraturi: & quàm facilè id Maiestas eius facere potest, cùm nos è nihilo creauerit?

Virilis animus induendus etiam feminis.

Magnum quoque & euidens amoris argumentum est, si alias à labore in officijs domesticis eximere satagamus, & eum ipsum in nos suscipiamus; adhæc si gaudeamus, & Dominum laudemus, cùm eas in virtutibus suis progressum facere videmus. Hæc omnia (vt taceam ingens commodum quod secum afferunt) maximopere iuuant ad pacem, concordiam & conformitatem mutuam habendam; sicuti idipsum iam per Dei gratiā experientiā perspicimus. faxit Maiestas eius, vt bonum hoc semper vlterius crescat & progrediatur: aliter enim si esset, abominabile quid esset & portatu difficile, paucular numero inter se discordes & dissonantes esse. Auertat hoc Deus. Ceterùm alterutrum continget: aut totum illud bonum, quod Dei manu operante hic cœptum est, penitus pessum ibit, aut tantum hinc malum non orietur. si fortasse quampiā verbulum aliquod durius subitò proferre contingat, quamprimum illud componatur, seque orationi quàm maximè applicet; idem quoque in alijs id genus rebus quæ diutiùs durare possent, fieri suadeo, vti sunt paruæ quędam contentiones, partialitates, quoddam emergendi & præ alijs eminendi desiderium, aut demum aliquod honoris punctum. Porro sanguis mihi videtur congelascere, dum hæc scribo cogitans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri posse: video namque id maximum & præcipuum malum, ac pestem monasteriorum esse. Si quando autem ita futurum est, actum esse de vobis reputate; ac cogitate & credite, vos sponsū vestrum domo sua velut expulisse, & eū quodammodo cōpellere, aliud vt sibi domicilium quærat, cùm propria eum domo eijciatis. Maiestatem ergò eius inuocate, remedium & opem quærite: nisi enim per tam frequentem confessionē & communionē remedium aliquod inueniatis, timere potestis, ne aliquis inter vos sit Iudas. Superior, quæso, ex amore Dei videat & seriò aduigilet, ne quid huiusmodi permittat, sed omni ope principijs obstare conetur; in his quippe omne damnum vel remedium situm est:

Alia amoris boni indicia.

Discordiæ inter Religiosos statim occurratur.

Contentio pessima monasteriorū pestis.

Digitized

si quam verò factiosam & turbulentam esse animaduertat, illa vt ad aliud monasterium ablegetur det operam: Deus enim tantum haud dubiè eis suppeditabit quantum ad illam dotandam & exponendam opus habebunt. Hanc ergo pestem à vobis ablegate, hosce ramos, prout potestis, recidite: &, si ne hoc quidem iuuet, etiam radicem ipsam euellite. Si autem nec hoc quidem fieri queat, procurate, vt quæ huiusmodi res molitur, ad perpetuum carcerem damnetur: hoc namque melius & consultius est, quàm vt tam immedicabili & contagiosa lue ceteras omnes inficiat. Ingens sanè id malum est: vnde à monasterio, quod hac peste infectum est, nos Deus liberare dignetur: & equidem mallem, vt hoc nostrum ignis corriperet, à quo omnes consumeremur: sed, quia alio in loco hac de re vlteriùs me acturam puto, vtpote cuius tanti nostra interest, hinc plura in præsens de illa adferre nolo. Hoc solum dico, malle me, vt inuicem tenero, delicioso, blandoq; affectu diligatis & ametis (quanquam amor hic tam perfectus non sit, atque alius ille quem dixi, videlicet in genere sumptus) quàm vt vel minima discordia occasio inter vos reperiatur. Dominus omnipotens, pro sua misericordia, hoc auertere dignetur. Amen.

Equidem supplex Dominum rogo, quin & vos, carissimæ, eumdem cordialiter rogate, vt ab hac nos inquietudine & turbela liberet: hoc namque à diuina eius manu debet proficisci.

CAPVT VIII.

OSTENDITVR, QVANTVM IN EO SITVM SIT BONI, VT *ab omni re creata, tum interiùs, tum exteriùs nos sequestremus.*

In abnegatione sita sunt omnia.

IAm de abnegatione & renunciatione, quam habere nos oportet, nonnihil dicamus, in ea namque omnia sita sunt, si quidem perfectè & prout oportet, fiat. In hac inquam sita sunt omnia: cùm enim cum solo Creatore dissuauiamur & deliciamur, omnia verò creata negligimus, ita nobis Maiestas ipsius infundit virtutes, vt, si paulatim laboremus, & faciamus q̃ in nobis est, exinde non multũ nos certare & pugnare oporteat: Dominus quippe se, tã inimicis infernalibus quàm vniuerso mũdo, in nostri tutelã & defensionem, opponit. Anne paruum esse putatis bonum, carissimæ, hocce bonum procurare, nos, inquam, totas non autem in partes & frusta diuisas illi tradere, cùm in eo (vti iam dixi) omnia bona inueniãtur? Laudemus eum, & summas ei gratias agamus, carissi-

mę, quòd hoc nos loco, in quo nihil præterquā hoc ipsum curatur & tractatur, congregauit; adeo vt nesciā quare hoc dicā, cū quotquot hic estis, me ipsæ docere possitis. fateor quippe, me in re hac quæ tanti momēti est, eam perfectionem nō habere q̃ quidem habere & vellem, & requiri scio. Tam de omnibus virtutibus, quam de eo quod hic ductum est, idem censeo & dico, nimirū, ipsum scribere esse facilius quàm operari. Imo ne hoc quidem bene facere sciam; interdum enim in ipsa experientia situm est, bene rem posse exprimere; ac proinde si qua in re scopū attingam, id ex eo prouenire cogitate, quòd virtutibus his contraria aliquando fecerim ac habuerim.

Quantum porro ad exteriora spectat, notum sanè quibuslibet est, quantopere à rebus omnibus hic sequestratæ viuamus. Videtur, qui nos huc adduxit, Dominus, ab omnibus nos rebus sequestratas habere velle, quo ipsius nos Maiestas, sine vllo prorsus impedimento, sibi propius admouere posset, & viciniores reddere. Quando, ô Creator & Domine mi, tantam dignitatem promerui? adeo vt multos circuitus, flexus & reflexus fecisse videaris, quæritans, quomodò te nobis reddere posses viciniorem: misericordia tua faxit, ne nostra nos culpa id amittamus. Intelligite, quæso ex amore Dei, carissimæ, magnam illam misericordiam & gratiam, quam Dominus præstitit illis quas huc perducere est dignatus: & vnaquæq; vestrum seriò id apud se expendat, cum Maiestas eius, è solis duodecim quæ hic sumus, ipsam vnam esse voluerit. Et quot sunt, imo quanta multitudine sunt, me meliores, quas hunc locum quam libentissimè suscepturas scio? sed dedit eum Dominus mihi adeò malè eum promeritæ.

Benedictus sis Domine, & confiteantur & laudent te Angeli omnes, atque adeo quidquid creatum est: hoc namque beneficium vix vllo potest obsequio compensari, vt nec alia plurima quæ mihi contulisti. Quod enim primò me ad vitam monasticam & Religiosam vocaris, summum & singulare quoddam beneficium fuit: sed quia tam malè me in eo statu gerebam, Domine, hinc vlterius mihi fidere noluisti, nam in tam multarum bonarum ibi congregatarum multitudine, nequitia mea non apparuisset, nisi cum iam ad vitæ extremum peruenissem: eam enim celassem & occultassem, sicut ad multos annos eam celaui. Sed ad talem me, tu Domine, locum deduxisti, in quo ob tantam monialium quæ hic sunt, paucitatem, aliquid celari posse impossibile videatur; vtque maiori cautela & circumspectione super meipsam aduigilem, omnes mihi occasiones præscindis. Vt me fateri necesse sit, Domine, non posse me iam vllum ad me excusandam argumentum

S. Matris erga Deum gratitudo.

 adferre,

Digitized by Google

adferre; vnde magis tua opus habeo misericordia, vt quod delinquam, mihi ignoscas.

Rogat, vt quæ ordini suo ferendo impares vident, id indicent ante, quam vota emittant.

Quod autem enixissimè à vobis efflagito, hoc est, vt nimirum, quæcumque se ita constitutam sentiet, vt obseruare se posse desperet quæ hic pro consuetudine seruantur, antè id aperiat, quàm professionem & vota emittat. Non desunt enim alia monasteria, in quibus Domino seruitur; paruum hunc manipulum quem Maiestas ipsius hic collegit, ne interturbent, obsecro. Alijs in cænobijs permissum est, aliquam à consanguineis suis consolationem mutuari; hìc verò si quid huiusmodi permittatur, id nonnisi ad ipsorummet consanguineorum consolationem dirigitur. Monialis, quæ ad suiipsius consolationem amicos & consangineos suos videre volet, & cui hic eorum conspectus pro secunda vice grauis non existet, nisi spirituales sint, se imperfectam, nec satis mortificatam esse, planè sibi persuadeat; quin imo non satis sana est, itaq; nec spiritus libertatē, nec veram pacem habebit, sed medico potius opus habet. Et addo, nisi hic ab ea affectus transeat, ipsaque sanitati reddatur, illam domui huic ineptam esse. Nullum porro remedium melius & salutarius esse censeo, quā vt non ante suos ipsa consanguineos videat, quam se ab eo liberam & immunem senset, & multis id à Deo precibus obtinuerit. Cum verò ita se comparatam iam sentiet, vt id illi graue & molestum futurum sit, audacter illos interdum alloquatur, quo ipsis aliquapiam in re prosit: tunc namque hauddubiè ipsis proderit, sibi autem non oberit. at, si illos diligat, si ipsorum malis & damnis moueatur ac doleat, si illos prospere in sæculo agere volupe illi audire sit; norit oportet, & magnopere se sibi nocituram, & ipsis nullatenus profuturam.

Consanguineorū consolatio non est Religiosis permittenda & quæ eam quærunt, non sunt apta Ordini S. M.

Quando & quomodo consanguineos videre fas sit.

CAPVT IX.

OSTENDITVR, QVANTVM IN EO SITVM BONI, VT QVÆ *mundum deseruere, etiam consanguineos suos fugiant, & quanto veriores amicos reperturæ sint.*

Quam sit noxium Religiosas sæpe cum consanguineis agere

VTINAM nos Religiosæ intelligeremus, quantopere nobis noceat sæpè cum consanguineis nostris agere; quàm ipsos declinaremus ac fugeremus? nescio sanè quenā illa sit consolatio, quam illi præstant, solùm in quantum nostrā quietē & pacem spectat, vt etiam taceā quantum ad Deū spectat. Illorū enim recreationib⁹ nec possumus, nec fas est nos frui: illorum tamen mala & calamitates resentimus, & vix vllam transimus, quin eam deploremus, & sæpè multo vberius & magis quàm ipsimet quos tangit. Hoc asseuerare vobis ausim, si quam fortè hi corpori recreationem

tionem aut delectationem adferāt, carò hanc spiritui constare. Sed ab eo malo tutæ & liberæ imprimis hic estis: sicut enim omnia hîc communia sunt, & nulli priuatim lautitias aliquas habere permissum est, ita etiā eleemosyna quæ vobis confertur, in genere omnibus confertur; adeò vt illæ cui hæc fit, ad pro ea ipsis satisfaciendum priuatim non teneatur, cum iam tum sciat, Dominum omnibus simul & toti congregationi per illam prouideri.

Recreatio mundanorū religiosis caro cōstat.

Mirari satis non possum damnū quod ipsorū conuersatio adfert, & neminē id crediturū existimo, nisi qui id nouit per experientiā: sed quàm hęc hodierna in die Religionibus omnibus, aut saltē in illarum plurimis perfectio neglecta & iacere videtur? Nescio, quidnā ex hoc mūdo deseram⁹, quæ tn̄ propter Deū omnia nos deserere dicimus, si à præcipuo eius malo, consanguineis inquam nostris, animum non auellamus. Eò iam res deuenit, vt ceu virtutis defectus & imperfectio habeatur, si consanguineos suos Religiosi non diligant, & sæpè cum ipsis nō agant (vt quidem mundani dicunt, & suas ad hoc rationes proferunt.) Hac autem in domo carissimæ, nulla alia vobis illorum cura habenda, quàm vt instanter (vti par est) Deum pro ipsis oretis, & cum feceritis deinde quod ad officium tēpli spectat, vestras de cetero cogitationes ab ipsis (quantum quidem poteritis) abstrahatis: naturale quippe est, vt cor nostrū magis ipsis, quàm alijs hominibus adhęrescat. Multum me mei, fateor, dilexerunt, prout quidem aiebant, & ego vicissim eos ita diligebam, vt eos mei nullatenus sinerem obliuisci. Sed per experientiam tum in alijs, comperi, exceptis parentibus, quos pro miraculo est prolibus suis non succurrere (neq; enim par est, vt, cum eos aliqua consolatione opus habere, nec vllum inde pręcipuæ & primarię parti damnum oriri cernimus, tunc ab ipsis nos auersas & alienas ostendamus; hoc quippe cum ipsis quidem cum mortificatione & resignatione aliqua fieri potest, vti etiam cum fratribus) reliquorum cōuersationem parum prodesse. nam tametsi varijs molestijs & afflictionibus oppressa fuerim, mei tamē consanguinei in iis me quàm minimùm adiuuerunt; at qui mihi potissimum & maximo adiumēto fuerunt, fuere famuli Dei. Mihi credite, carissimæ, si Deo prout oportet seruiatis, nullos vos sinceriores & cordialiores amicos reperturas, quàm famulos eius, quos Maiestas ipsius vobis submittet. Hoc ita se habere noui, & mihi credite, si hoc ita prout intelligitis faciatis (aliter enim faciendo, verum vestrum amicū & sponsum non prout par est tractatis) quàm breuissimo vos tempore hanc libertatem comparaturas: atque adeò ijs qui vos purè propter Deum diligent, melius & securius fidere, quàm omnibus consanguineis potestis; ac firmiter credere, ipsos nullatenus vos deserturos, & à quibus id minimè exspectabitis, illos vobis vt patres & fratres futuros,

Consanguinei quatenus diligendi, & eorum memoria habenda.

Et quinam.

Amici & famuli Dei sinceri amici sunt.

Digitized by Google

quia enim hi mercedem solùm à Deo exspectant, hinc nos iuuant: sed qui à nobis mercedem quærunt, viso nos pauperes esse, & nulla ipsis in re posse prodesse, quamprimum in nobis iuuandis defatigantur. nam quamuis hoc non omnium, nec prorsus generale sit, ita tamen in mundo frequentius fit: nam vt paucis concludam, mundus est.

Si quis vobis contrarium consuleret, diceretque virtutem esse aliter facere, ei credere nolite: si enim his omnia, quæ à consanguineis proficiscuntur damna referrem, plus æquo me in scribendo deberem extendere. Sed quia alij, qui, quid dicát, meliùs me sciunt quàm ego, hac de re scripsere, hinc satis sit quod hic dictum est. si enim ego quæ ita imperfecta sum, ipsum tam bene perspexi & intellexi, meliùs id certè intellecturi sunt perfecti. quidquid nobis de mundo fugiendo deserendoque dicitur, (quod sancti omnes vnanimiter nobis consulunt) certum est bonum esse. Credite igitur, ex omnibus quæ mundi sunt, nihil, vti dixi, magis nobis adhærescere, & nihil esse à quo etiam ægrius auellamur, quàm consanguineos. Quamobrem optimè faciunt illæ quæ patriâ suâ excedunt, si videlicet hoc illis aliquo adiumento sit. neque enim in eo rei momentum situm esse existimo, vt solùm corpus subducatur, sed, vt anima firmo cum proposito bonum Dominum nostrum Christum Iesum complectatur: quia enim in ipso reperit omnia, hinc facilè obliuiscitur omniū. Quanquam maximè iuuet, vt tamdiu nos subducamus, quoadusque hanc veritatem perfectè intellexerimus: fieri enim postea potetit, Dominum velle vt cum ipsis agamus, quò crucē nobis donet in eo, è quo voluptatem antea haurire solebamus.

Non satis est solo corpore à cōsanguineis remotū esse.

Capvt X.

Refert, non esse satis vt nos abstrahamus ab eo quod iam dictum est, nisi etiam nos à nobis ipsis abstrahamus; & hanc virtutem, & humilitatem coniunctas esse.

Vbi ergo iam animum à mundo & consanguineis abstraxerimus, & iis quibus dixi conditionibus hic nos recluserimus, omnia iam perfecisse nos putabimus, ac nullum amplius nobis certamen superesse. Nolite, carissimæ, in hoc securæ esse, & securitatis huius prætextu obdormiscere, aut quieti vos dare: alioquin enim fiet vobis, quod illi, qui hostio suo optimè clauso, ne qui fures ingrediantur, quietè se ad dormiendum componit; & interea intra domum suam continet. Nostis, non esse peiorem furem, quàm domesticum; proinde, quia nos ipsas vbique circumferimus, nisi valdè circumspectè aduigilemus, &

vna

Digitized by Google

vna quæque omni qua poteſt ratione contendat (velut in re quæ maioris momenti eſt , quàm reliquæ omnes) voluntatem ſuam in omnibus abnegare ; multa ſunt , quæ ſanctam hanc ſpiritus libertatem , quam quærimus , vt is ad creatorem ſuum terra & plumbo iam minimè grauatus euolet, auferre nata ſunt. Inſigne aduerſus hoc remedium eſt, continuò, quàm omnia vana ſint, & quàm citò prætereant, recogitare, vt ſic affectus & cor à rebus adeò vilibus auellatur, & perpetuò duraturis applicetur (Eſto enim hoc, tenue & ſimplex remedium eſſe videatur, animam tamen maximopere corroborat.) Adhæc , vt etiam paruis in rebus magna reflexio & aduertentia adhibeatur, vt, nimirum, ſtatim atque in aliquam nos propendere animaduertimus, cogitationem noſtram inde dimouere & auertere, atq; ad Deũ cõuertere ſtudeamus. Et Maieſtas illius in hoc nobis adiumento eſt, magnamq; nobis in eo gratiã prǣſtitit, quòd hac in domo res omnis iã propè penitus confecta ſit. Sed quia hæc noſtri ipſarũ abnegatio & oppugnatio, durum quid & graue eſt, (quod nobis ipſis valdè illigatæ propè ſimus, & noſmetipſas quã minimè diligamus;) hinc vera humilitas hic ſeſe interponere poteſt; hęc namq; virtus, & prędicta illa, ſemper iunctim incedere, & duæ ſorores eſſe, quæ ab inuicẽ diſiungi nõ debent, mihi videntur. Non hi conſanguinei ſunt, à quibus vos penitus diuelli debere dico; quin imò illos vos complecti ac diligere, & nunquam ab ipſis abeſſe cupio. O ſupremæ & primariæ virtutes, omnium rerum creaturarum dominæ, mundi Imperatrices, quæ nos ab omnibus, quos diabolus nobis tendit, laqueis & impedimentis liberatis, quæque à præceptore noſtro Ieſu Chriſto ita dilectæ & caræ fuiſtis. Has qui habebit, audacter & liberè egredi, & cum vniuerſo inferno ſimul collecto, cum toto mundo, eiuſque occaſionibus pugnare poteſt. Neminem hic formidet, ipſius enim eſt regnum cælorum: non eſt quod vllum timeat, omnium enim iacturam facere parui pendit, imò ne iacturæ quidem nomine eam dignam exiſtimat. ſolùm metuit Deo ſuo diſplicere, eumque rogat vt in his ſe virtutibus conſeruet & teneat, ne ſua eas culpa vnquam amittat. Hoc virtutes hæ (vt verum fatear) proprium habent, vt coram eo qui ipſas habet, ſeſe abſcondant & & occultent, adeò vt nunquam eas ipſe videat, aut ſe eas habere vnquam in animum queat inducere, eſto id alij ipſi dicant: tanto interim eas in pretio habet, vt, quò eas habeat, aſſiduè ſtudeat & allaboret, quotidieq; magis & magis in ſeipſo eas perficiat. etſi qui eas habent, ſatis per ſe agnoſcibiles ſint, & ſtatim eas agnoſcant & percipiant illi qui cum ipſis agunt, eſto id ipſi nolint.

Remedia ad ſpiritus libertatem comparãdũ.

Abnegatio ſui durum quid.

Humilitas & abnegatio ſunt magni pretij, & duæ ſorores.

Elogia illarum.

Qui eas habet, eas ſe habere non putat.

Mortificationi & humilitati ſtudendum.

Verũ ecquę mea demẽtia eſt, ꝙ humilitatẽ & mortificationẽ verbis conet

extolle-

extollere, cũ ipse Rex gloriæ Christus ita eas extulerit & laudarit, & tãtis quos passus est laboribus, adeò confirmarit! Agedum, filiæ meæ, hic allaborandũ est, ab Ægypto egrediendũ: nam illas inueniendo, panẽ inuenietis cæleste & omnia bene vobis sapient ac dulcia videbũtur, etiã quæ mundanis hominibus amarissima & maximè insipida videntur. Ante omnia ergo procurandum nobis est, vt corporis huius amorem & affectũ exuamus: nonnullæ quippe ita naturâ nostrâ corporeis commoditatibus & recreationib⁹ deditę sumus, vt totę propè in iis simus: adhæc ita de valetudine & sanitate nostra sollicitæ, maximè vt mirandũ sit, quale duæ hæ res certamen, præsertim Monialibus, quin etiam alijs hominibus, moueant. Sed videmur nonnullæ Moniales, nullam aliam ob causam monasterium ingredi, quàm ad sedulò procurandum ne vmquam moriamur. Vnaquæque enim id pro posse suo, procurat & satagit. Sed hic, vt verum fatear, perparua est ad hoc reipsa faciendũ, cõmoditas; at vellẽ, vt ne quidem vlla ad hoc voluntas esset; firmiter apud vosmetipsas proponite, carissimæ, non aliam ob causam huc venire vos, quam vt propter Christum moriamini, non autem, vt propter Christum delicatè & molliter corpus curetis. Hoc vltimum namque diabolus, ad præscriptum ordinis rigorem ferendum & obseruandum suggerit esse necessarium; imò adeo ordinem obseruare iam cupiunt, sine vllo, quò cum obseruent, & conseruent, valetudinis dispendio, antè vt moriantur, quam ad mensem, ac fortassis ad diem, plenè Ordinem obseruarint. Nescio sanè, quanam de causa huc veniamus: nolite, quæso, metuere, vt nobis hac in parte, vmquam defutura sit discretio, quod sanè perquam mirum esset. Statim namque ipsimet Confessarij verentur, ne nos austeritatibus ac pænitentijs enecemus: quin imo, adeò hanc indiscretionem à nobis ipsis odimus, vt alia omnia sic seruare & adimplere nos vellem scio, illas quæ secus agunt, parum curaturas quod ipsa moneam; vti nec ego curo, quod alias me ad modulum meum metiri velle dicant: hoc enim qui dicunt, verum dicunt. Hoc credo, & certissimè scio, plures me hac in re socias habere, quàm habitura sim aduersarias, contrarium faciendo. Ipsa mihi persuadeo, propterea Dominum velle, vt plerumque & pleręque malè valeamus: mecum saltem Dominus magna misericordia vsus est, quòd malę plerúmque fuerim valetudinis, nam cum ego me nihilo minus laute ac delicate habuissem, hinc me aliquam saltem ad hoc faciendum rationem habere voluit. Sed risu dignum est, videre quomodo nonnullæ hoc quod sibimetipsæ inferunt, tormento grauatæ incedant.

Corporis huius affectus exuendus.

In Religione quis viuit vt Deo seruiat, non autè vt cõmoditates suas sectetur.

Corporis delicate tractandi curã suadet diabolus.

Discretionem in austeritatibus omnes nouimus.

Interdum quidam eas impetus, ne dicam vesania, corripit ad indiscretas & immoderatas austeritates, quæ nonnisi biduo (vt ita loquar) durant, subeundas. exinde diabolus ipsis suggerit, has valetudini & cerebro ipsarum

Indiscreta pænitentia carpuntur.

ipſatum nocuiſſe, ac propterea ſuadet, nullas vt auſteritates poſthac amplius ſubeant, ne eas quidem quas Ordo præſcribit, cùm iam ſint expertæ quantopere eæ noceant. Ne paruas quidem Ordinis regulas (vti eſt ſilentium, vnde nullum nobis prouenire damnum poteſt) obſeruamus; & ecce, ſtatim ac ſomniauimus caput nobis dolere, chorum diu adire omittimus, cum nec hoc nos enecaturũ ſit. Primo quidem die, quia caput dolebat; altero, quia doluit, & tribus alijs diebus, ne denuo doleat. Et interea, è noſtro ipſæ cerebro auſteritates nouas comminiſci volumus, vt tandem nec has, nec alias præſtare valeamus: & ſubinde, malum ipſum nimis quam exiguum eſt, & ipſæ nobis perſuademus ad nullam omnino auſteritatem faciendam nos teneri; ſed ſatis nos facere, ad eas omittendas facultatem petendo.

Carpiuntur quæ ob dolorem paruũ à choro abſint.

Dicetis ad hæc mihi, Cur ergo Præpoſita facultatem illam concedit? Reſpondeo; forſitan, ſi interiora cordis perſpecta haberet, ipſam negaret, ſed, quia neceſſitatem ipſi prætexitis, nec medicus, qui ad hoc ſimili informatione, quam antè ei facitis, coadiuuet, nec amica aut aliqua de conſanguineis quæ vos deploret, deeſt; miſella ſuperior, licet id ſubinde nimium ac ſuperfluum eſſe videat, quid quæſo faciet? ſcrupulum ſentit ac veretur ne fortè in caritatem nimio rigore peccet; mauult ergo vos peccare, qu[illegible]ſe, & nefas eſſe putat, ſiniſtrè de vobis iudicare. Quid? Deus bone, hæ querimoniæ etiam inter Monachas? Ignoſcat ipſe mihi, quod verear, ne eæ apud illas iam in cõſuetudinem abierint. ſunt hæc huiuſmodi, vt non poſſint non interdum contingere; ideo autem hic ea adferre viſum eſt, vt ab ijs vobis caueatis. Si enim diabolus ſemel intimidare nos incipiat, ne quam iacturam ſanitatis per auſteritates faciamus, nihil boni vnquam efficiemus. Lumen nobis Dominus concedere dignetur, ad in omnibus ſapienter & prudenter procedendum. Amen.

Valetudinis nimia cura habenda nõ eſt.

Capvt XI.

Mortificationvm materiam proseqvitvr, deque ea mortificatione agit quæ in morbis exercenda eſt.

Magna mihi eſſe videtur imperfectio, cariſſimæ ſorores, nos ſemper ob parua & tenuia mala cõqueri. ſi ea quatenus ferre poteſtis, de iis conqueri nolite. Quando enim magnum eſt malum, per ſe, etiam nullo loquente, queritur; & eſt hoc aliud querelæ genus; & ſtatim ipſum de foris percipitur. Conſiderate, vos numero paucas eſſe: etſi inter has aliqua hanc conquerendi conſuetudinem habeat, nimis quam ſufficiens illa eſt ad alias omnes affligendas ac vexandas, poſito vos inuicem amare ac diligere.

Non facile conquerendum.

diligere. Vnde, si qua se malo aliquo, quod reuera tale est oppressam comperiet, quamprimum id patefaciat, &, quod sibi necessarium est, remedium capiat: si enim amorem proprium exuatis, talem ab omni recreatione externa auersionem in vobis sentietis, nullatenus vt timendum sit, ne quid recreationis citra necessitatem vobis capiatis, aut sine causa ac ratione conqueramini. Si quando autem aliqua talis causa suberit, consultum fuerit eam indicare; ac meliùs multo, quam sine ea vltrò recreationem capere. Et sanè admodum malè factum esset, si nemo vlla vestrj cópassione tangeretur. Hoc porro vobis asseuerare ausim, vbi & oratio & amor vigent, & vbi tam exiguus monialium numerus est, vt altera alterius necessitatem facilè notatura sit, illic nec recreationem, nec sollicitudinem de vobis sanitati restituendis, vnquam defuturam. Verùm, nolite de infirmitatibus & morbulis quibusdam muliebribus omnino cóqueri: nam diabolus nonnisi nudam quamdam harum pœnarum & dolorum imaginationem subinde excitat; quæ sicut veniunt, ita & abeunt, &, nisi hæc dicendi, deq; omnibus apud aliquem prćterquam apud Deum conquerendi consuetudinem exuatis, numquam conquerendi erit finis. Ideo autem tam seriò huius rei vos commonefacio; quòd permagni hanc referre, ipsamque esse quæ magnam disciplinæ in monasteria solutionem ac relaxationem induxerit, mihi persuadeam. Hāc porro habet corpus nostrum imperfectionem, quòd eo plures necessitates aperiat & prætexat, quò delicatiùs & molliùs habetur. Mirùm sanè est, quàm illud delicatè & blandè haberi velit. quòd verò aliquatenus bona ad hoc ratione & prætextu moueri videatur, quantumcumque etiam parua necessitas illa sit, misellam animā decipit, ne quod in virtutibus incremētū capiat. Cogitate aūt q̃ multos pauperes infirmos inuenire sit, qui nullum habent qui suam necessitatem aperiant. Porro duo hæc, pauperem esse, & lautè beneque haberi, non bene simul consistunt. Cogitate præterea multas coniugatas esse (scio enim tales reperiri) & quidem genere illustres, quæ, esto grauibus afflictionibus & morbis premantur, conqueri tñ de illis neutiquam audent, ne q̃ maritis suis molestiā exhibeant. Agedū ergo, misera ego peccatrix, scio nō venisse nos huc, vt delicatiùs ac lautiùs tractaremur, q̃ illæ. A q̃ magnis mūdi huius laborib9 & malis liberæ vos estis! Tolerate & sustinete modicū quid ꝓpter amorē Dei, ita vt nemo id re sciat. Est v.g. mulier quę infelix matrimoniū inijt, q̃ necvbi cōiux ipsius hoc re sciat, nulli id dicit, nulla de re conqueritur, multasq; æquanimiter molestias pfert & sustinet, amaritudinē cordis sui nemini aperiēs. Et nos, nihil secretò solo Deo & nobis conscijs, ferre poterimus ex ijs quæ nobis ipse ob peccata nostra ferenda imponit? Vt taceam, malum ipsa patefactione ne minimum quidem imminui aut mitigari.

Non est facilè de paucis rebus cōquerendū, quæ diabolus interdū suggerit.

Quid-

Digitized by Google

Quidquid autem dixi, non ita capiendũ eſt, vt locum habeat, quando malum ipſum graue eſt, puta cum grauis aliqua febris ingruit; quamquam ſemper, & in omnibus, moderationem adhiberi, & patientiam oſtendi velim. Sed de paruis quibuſdam loquor infirmitatibus, quæ nos lecto non affigunt, vt propterea neceſſe non ſit alijs nos importunas eſſe. Sed quid, ſi hoc extra domum hanc legi audiriue deberet? quid, quæſo Moniales omnes de me dicerent? Equidem omnia hæc quàm æquiſſimo animo perferrem, ſi modò vel aliqua ſeſe in melius emendaret. Si enim vel vna ſola hac in re deliquiſſe deprehẽdatur, hæc in cauſa eſt, cur, vt plurimum mihi credituri ſint, quantumuis etiã malè constituta ſit. Ponamus nobis ob oculos ſanctos noſtros Patriarchas & patres, & priſcos eremitas, quorum ipſæ vitam imitari proponimus; quas hi pœnas & dolores ſubierint oportet, & quidẽ in ſolitudine viuendo, quale frigus, famẽ, æſtum, calorem qualem, neminem habentes, præterq̃ ſolum Deum, cui neceſſitatem ſuam quererentur? Anne putatis, illos è ferro fuiſſe: tam conſtabant carne, quàm nos. Mihi credite, cariſſimæ, cùm hæc corpuſcula domare iam incipimus, tunc ea nobis tam moleſta non eſſe. Sat multos inuenire erit, qui quæ neceſſaria vobis ſunt, procurabunt; nolite igitur pro vobis ipſis ſollicitæ eſſe, niſi in aliqua notabili neceſſitate. Niſi enim firmum propoſitum faciamus mortis ſemel generoſe deglutiendæ, & ſanitatis corporalis negligendæ, nihil vnquam generoſi præſtabimus. Date operam, vt mortem non timeatis, & vt totas vos in Deum reſignetis, & veniat quidquid venire poteſt. Quid refert nos mori? annon, cùm corpus nos toties deceperit, ipſi id ſemel decipere volemus? Et mihi credite; maioris huiuſcemodi reſolutio momenti eſt, quàm intelligere poſſimus. Per frequentem enim eius paulatim, per Dei gratiam, renouationem tandem abſolutum, in corpus noſtrum, ius & dominium acquiremus. Huiuſmodi porro hoſtem ſuperare, magni refert, ad in vitæ huius conflictu perdurandum. Hoc nobis Dominus, prout & poteſt, concedere dignetur. Crediderim equidem, neminem lucrum quod hac in re ſitum eſt, intelligere, niſi qui iam de facto victoria fruitur: quæ quidem tanta eſt, vt, quiſquis illam norit, nullum eum laborem tamquam grauem recuſaturum exiſtimem, quò in huiuſmodi requie & dominio viuere poſſit.

Grauis morbi habenda ratio & cura, & nihilominus oſtẽdenda patientia.

Patrũ priſcorũ rigores

Suiipſius cura deponẽda

Nimiam de ſanitate & valetudine ſollicitudinẽ reprehẽdit. Sed in morbis eius curam haberi vult.

Capvt XII.

Vervs Dei amator vitam et honorem parvi faciat & deſpiciat oportet.

Iam ad alia, quæ etiam permagni ſunt momenti, eſto parua eſſe videantur, tranſeamus. Omnia ſanè laborioſa & moleſta nobis eſſe videtur: & me-

Quas anima recipiat gratias dũ operari incipit.

Qui voluntatem resignat partem potissimam religionis expleuit.

Paulatim acquiritur mortificatio.

Vita Deo danda.

Vita Religiosi lõgũ est martyriũ.

&merito, est enim bellũ cõtra nosmetipsas. Sed statim atq; ipsæ operari incipimus, Deus tunc quàm maximè in anima operatur, & tot illi gratias confert, vt quidquid in hac vita fieri potest, illi nimis quàm paruum & exiguum videatur. Et cùm nos Moniales id quod amplius est, faciamus, (quale est, libertatem propter Deum derelinquere, illam alterius arbitrio subiiciendo; tot labores, molestias, ieiunia, tam arctum silentium ac clausuram perferre; denique chorum frequentare; adeò vt, etsi nos ipsas delicatius habere maximè cuperemus, forsitan id nonnisi interdum acciderét; & forsitan è multis quæ vidi monasterijs ego sola essem, quæ hoc facerem) cur ergo abstineamus ab internorum mortificatione? cùm in ea situm sit, vt ea bona, de quibus iam antè paulo egi, bene regulata sint, & magis meritoria & perfecta, illaque postea magna cum suauitate & quiete perficiantur: Hoc acquiritur per hoc, quòd, vti dixi, voluntatem & inclinationem nostram, etiam in paruis rebus, non sequi paulatim assuefiamus, quoadusque corpus spiritui penitus subiectum sit. Iterum dico, omnia, aut saltem pro maxima parte, in eo sita esse, vt omnem de nobis ipsis, deque propria commoditate sectanda, solicitudinem deponamus: qui enim Domino reuera & sincerè seruire incipit, nihil ei offerre minus quã vitam potest, cùm suam ei voluntatem iam obtulerit. Cur illam ergo dare veremini? Etenim si verus Religiosus, ac verus orationis studiosus est, & diuinis consolationibus ac gustibus frui desiderat, scio, illum mortem pro illo obire, & crucem ferre, non detrectaturum. An ignoratis, carissimæ, boni Religiosi, & eius qui de intimis Dei amicis & familiaribus vnus esse vult, vitam lõgum martyrium esse? longum dico: si enim id conferamus cum eo qui quàm citissimè decollabatur, meritò diuturnum ac longum vocari potest; tota alioqui vita nostra breuis est, & in nonnullis hominibus breuissima.

Vitæ breuitas.

Et quid scimus, an nostra tam futura sit breuis, vt post horæ spatium vel momentum quàm iam Deo penitus seruiendi propositum fecimus, ea finem sit habitura? Id fieri quidem posset. Interim tamen parui faciendum est, quidquid semel finem habet; & adhuc minoris vita, cum illius ne vnum quidem diem certum habeamus. Et quis est, qui cùm omnem horam putabit supremam esse, eam in laboribus non impendat? Mihi ergo credite, isthoc reputare, longè certissimum esse; quamobrem discamus & consuescamus in omnibus voluntati nostræ contrauenire. quod licèt in momento & statim non fiat, si tamen sedulò ad hoc vt monui per orationem connitamini, paulatim vos ad summum peruenisse gradum videbitis, nesciendo tamen, quomodo illuc perueneritis. Sed, quàm rigidum & durũ esse videtur, dicere in nulla omnino re recreationem aut voluptatem nos debere capere; eò quòd simul non dicitur, quan-

quantam hæc voluntatis mortificatio recreationem & dulcedinem ſecũ ferat, & quantum ex ea, etiam in hac vita, commodum ſequatur. Sed in hac domo res omnis iam penè tota confecta eſt cùm omnes vos ipſas aſſiduè in hoc exerceatis; vna namque excitat aliam; vnde vnaquæque ſtudioſè contendere debet, vt alias omnes anteeat ac præcurrat.

Motus interni coercẽdi ante omnia.

Interni porro motus ſeriò aduigilandum eſt vt coërceantur, præſertim ſi ad hoc tendant, vt alijs aut meliores, aut maiores videri velimus. Per ſuam nos paſſionem Dominus tueri dignetur, ne vel dicamus, vel cogitemus, (ita quidem vt moroſè nos in eo detineamus) Ego ſum in Ordine magis veterana, ſum annis ſenior, Plus laboraui quàm aliæ, Illa meliùs habetur quàm ego. Id genus cogitationes ſi occurrunt, quàm citiſſimè repellendæ ſunt: iis namque diutius inhærere, aut identidem de illa re loqui, peſtilens contagio eſt, & è qua grauiſſima in monaſterijs mala damnaq; oriri ſolent. Si ſuperiorem vos habere contingeret, quæ tale quid, quantumuis paruum, permitteret, credatis velim, Deum ob peccata veſtra permiſiſſe, vt eam, velut perditionis veſtræ principium & originem haberetis. Quocirca inuocate eum, & per omnem orationem veſtram apud eum inſtate, vt remedium aliquod afferre huic malo dignetur, quòd præſentiſſimo in periculo verſamini. Diceris mihi fortaſſe, ignorare vos cur id ita extollam, & nimis rigidè me loqui: cùm Deus etiam ita non mortificatum, ſuauiter & blandè habeat, ac benefaciat. Equidem non nego: infinitâ quippe ſapientiâ ſuâ videt id ita expedire & opus eſſe, quò eos paulatim ad omnium rerum abnegationem & ſequeſtrationem adducat. Non id voco omnia abnegare, monaſterium ingredi, nam poſſunt impedimenta quædam habere, ob quæ id minus intrare valeant; & omnibus in locis poteſt perfecta quædam anima mortificata & humilis eſſe. Porro vno in loco difficilius hoc illi eſt, quàm in alio: nam commoditas loci plurimum ad hoc iuuat. Sed vnum mihi hoc credite, ſi vel minimum aut honoris, aut bonorum temporalium deſiderium in ipſis locum habeat, (hoc namque tam in monaſterijs, quàm extra eadem reperiri poteſt; quamquam pauciores adhoc in his occaſiones habentur, vnde etiam culpa in ijs maior eſſet) fore, vt, tametſi ad multos annos orationem, aut potiùs cõſiderationem (nam perfecta oratio omnes tandem imperfectiones aufert) exerceant, nunquam tamen ſingularem aliquem progreſſum faciant, vel vero orationis fructu fruantur. Videte igitur, cariſſimæ, an non permagni referat, vos hæc quæ tam contemptibilia eſſe videntur, deteſtari, cùm non aliam ob rem huc veneritis. Secùs ſi feceritis, non propterea magis honoramini; ſed, vbi compendium facere poteratis, ibi facitis diſpendium: adeò vt damnum ſimul & infamia hic reperiantur. Vnaquæque igitur videat quam ſit humilis,

Præminẽdi voluntatis mala.

In omni loco exerceri poteſt mortificatio & humilitas.

Honoris cura magnum monaſterijs malum eſt.

Honores nullos quærit humilis.

Digitized by Google

Humilitatis honor & commoda.

milis,&sic videbit quantum profecerit. Existimo fore , vt diabolus eam quæ verè humilis est,etiam quoad primum motum, tentare non audeat in rebus ad præeminentiam spectantibus : quòd enim versutissimus sit, vapulare metuit.Etenim fieri non potest, vt quæ verè humilis est , non propterea magis in hac ipsa virtute solidetur aut proficiat, si eam diabolus hac in parte tentet:certissimum namque est , illam tunc oculos in vitam priorem coniecturam ,& visuram , quàm parum Domino hactenus seruierit,cùm tamen tam multum ei debeat ; quamque ipse excellens & præstans opus in sese humiliando fecerit,quò humilitatis exemplum nobis daret;adhęc sua eam notaturam peccata,&vbinam iam ob eadem esse promeruerat.Per hasce porro considerationes anima tantum lucratur,vt postridie ad eam denuò hostis reuerti non audeat,ne comminuto capite, rursus re infecta abscedere cogatur.

Considerationes eius qui verè humilis est, cum ad superbiam tentatur.

Hoc à me consilium capite carissimæ,&videte ne vmquam eius obliuiscamini , vt non solùm in interioribus lucremini (si enim in illis nullum faceretis lucrum , ingens sanè malum foret) sed etiam quoad exteriora procuretis vt consorores vestræ è tentatione vestra prouentum & commodum reportent , si modo aliquam de hoste vestro vindictam sumere,& citiùs à tentatione vestra liberari velitis:scilicet , vt statim atque tentamini,superiori vos ipsas detegatis , ipsamque quam affectuosissimè rogetis , vt abiectum & vile aliquod officium vobis exequendum committat, aut ipsæmet sponte vestra id quàm poteritis optimè peragite ; & apud vos ipsas seriò examinate , quanam potissimùm in re voluntatem vestram per res ei contrarias & repugnantes , quas Domino suggerente discetis, exercere ac mortificare poteritis ; nec non publicam mortificationem,cùm illa hac in domo vsitata sit & vsurpari soleat,subeundo itaque fiet , vt tentatio paruo tempore duret;vestrum porro est curare , vt ea valdè modicùm duret. Liberet nos Deus ab illis,quæ sic ei seruire volunt, vt simul& de honore sollicitæ sint,& subire infamiam vereantur. Sciatis oportet,malum id lucrum esse,&.vti dixi,honorem ipsum amitti eo ipso quod quæritur & ambitur , maximè dum altero quis maior esse & præcellere desiderat,nullum quippe in mundo venenum ita vitam eripit,atque hæc perfectionem tollunt & enecant,

Tentationis illius expugnandæ ratio.

Ambitionis mala.

Dicetis mihi has naturales reculas esse,ac proinde nō multum curandas videri. nolite, quæso , hîc ridiculo agere; hoc namque in monasteriis crescit adinstar spumæ,& in tam manifesto periculo,quale situm est in eo quod quis horum punctorum honoris rationem habeat, & num quæ illi facta sit iniuria,nec ne,reflectat,nihil vt paruum ducendum est.Scire vultis rationem?vt taceam alia,Diabolus forsitan in paruis aliquam vestrum rebus adoritur , quæ in se penè nihil sunt , statim verò efficit vt hæ ipsæ

Honor deperditur, dum quæritur.

Digitized by Google

ipſæ alteri cuidam magnum quid eſſe videantur, adeò vt hæc magnum fore caritatis opus creditura ſit, ſociam cōmonere, quomodo talem ſibi iniuriam irrogari patiatur, dicens; Deū precor, vt tibi det patiētiam, hocq; illi offerre queas; nam ne ſanctus quidem plura perferre poſſet. Paucis vt complectar, talem in lingua alterius dæmon ignem excitat, vt, licet tandem tecum ipſa firmiter ſtatuas illud perferre, à vana tamen gloria tentata maneas, & quidem in re quam non ea qua quidē perferri oportebat, perfectione pertuliſti. Imò adeò hæc noſtra natura infirma eſt, vt, eſto vanè gloriandi occaſionem ipſæ nobis præſcindamus, dicendo, nullam in eo patiendi materiam eſſe; aliquid tamen feciſſe nos putemus, & hoc ipſæ in nobis ſentiamus; quanto verò id magis, ſi & alias id pro nobis ſentire videamus. Hoc porro afflictionem & pœnam etiam nobis adauget, & cogitare nos facit nos bono iure niti. itaque contingit, animam omnes quas merendi habuerat occaſiones amittere, & manere debiliorem, & oſtium velut aperiri vt diabolus poſtea aliquid deterius ei inſtillet & inſpiret: Imò fieri etiam poſſet, vt (etiam te id libenter pati volente) ipſæ ad te venirent, & rogarent num bruta beſtia ſis; cum rationi nimis quàm conſentaneum ſit, vt quæ nobis iniuria fit, ſentiamus. Per amorem Dei vos obſecro etiam atque etiam, cariſſimæ, vt nulla veſtrum per indiſcretum aliquem amorem erga aliam moueatur, ad ei in rebús huiuſmodi fictas iniurias & afflictiones concernentibus compatiendum: hæc namque compaſſio ſimilis eſt illi quam amici & vxor Iob, erga eum habebant.

Quantum inde mali ſequatur, quod anima non bene ſe in tētatione geſſerit.

Capvt XIII.

Coeptam materiam de mortificatione proseqvitur, & ait, Religioſam cerimonias, punctula, ac rationes mundanas fugere debere, vt ad veram rationem perueniat.

SÆpiùs vobis dico, cariſſimæ, & iam id ſcripto hic committere volo, & poſteris traditum relinquere, ne quæ veſtrum eius obliuiſcatur, huius domus Religioſis, nec non adeò omnibus qui ad perfectionem aſpirant, remis veliſq; quā maximè procul fugiendum eſſe, vt dicat: Ratione nitebar & iure, facta mihi iniuria eſt, & qui mihi illam intulit, immeritò intulit. Liberet obſecro nos Deus ab id genus malis rationibus. Quid? æquū & iuſtum fuiſſe putatis vt benigniſſimus Dominus noſter Ieſus tantas iniurias pateretur, & hæ præter omne fas & iuſtitiā inferērtur? Quæ crucē aliā ferre non vult, quā quæ illi æquiſſimo iure & meritiſſimò imponitur, ad quid in monaſterio agat, neſcio: reuertatur ad mundū, vbi horū argumētorū ac rationū nulla habebitur ratio. An fortaſſis tātū poteritis pati, vt plura pati non debeatis? quænā hæc ratio eſt? Equidē verè eā nō intelligo. Cū aliquis nobis honor, aut applauſus, aut bona tractatio cōtinget,

Excuſatio quantopere fugienda.

Iniuriæ non ſunt æſtimādæ iuxta meritum patientis.

tunc

tunc huiusmodi proferre rationes possumus (nam profectò rationi plane aduersatur, tale quid nobis in hac vita fieri) sed cum nobis iniuria fit (ita quippe id vocant, non autem quod verè nobis iniuria irrogetur) nescio quid sibi velit quod sic loquamur. Quid? sponsæne tam potentis Regis sumus, an non? si sumus, ecquæ mulier honesta non particeps fieri velit infamiæ & probri sponso & marito suo irrogati, esto sua ipsa id voluntate non velit? Adeò vt honoris & infamiæ maritus & vxor inuicem participes sint: Quocirca stultum & indignum est, in honore & regno eius partem habere & eo frui velle, & nullam in opprobrio & passione portionem quærere. Non faxit Deus, vt tale quid vmquam cupiamus: at, quæ inter omnes minimi fieri videbitur, illa omnium se felicissimam existimet. Et est, reuera felicissima, dummodo prout oportet, id toleret; honor quippe illi nec in hac, nec in altera vita deerit. Et hoc mihi credatis velim: sed, quam stultè & ineptè loquor, quod mihi credi velim, cùm ipsamet summa veritas id etiam asserat. Aliqua saltem in re summam sanctissimæ Virginis matris, cuius habitum gerimus, humilitatem imitemur, carissimæ. Nam reuera turpe est eius nos Moniales dici, illius autem humilitatem non sectari; nam quantumuis ipsæ nos humiliare videamur, nimis quam multum distamus ab eo, vt talis matris filiæ, & talis sponsi sponsæ dicamur.

Quæ minùs honorata, omnium est felicissima.

Imitanda B. Virginis humilitas.

Nisi ergo quæ superius dicta sunt, summa cum diligentia rescindantur, quod hodie exiguum quid, & propè nihil esse videtur, cras fortasse veniale peccatum erit; idque tam duræ cru dæq; est digestionis, vt, nisi serio caueatis, solum id mansurum non sit, quę sanè res in congregationibus pessimæ cõsequentiæ est. Ad hoc reflectere & aduertere quã maximè oporteret nos, quæ ad hanc congregationem venimus, ne alijs, qui nobis benefacere, bonoq; nobis exemplo prælucere allaborant, damnũ aliquod inferamus. Si autem intelligeremus, quantum detrimenti communitati inferatur, dum mala quæpiam in eam consuetudo introducitur, mortem libentius oppeteremus, quam aliquam ad hoc occasionem daremus; hæc quippe mors corporalis est; sed damnum in animabus, damnum grauissimum est, & quod, prout mihi quidem videtur, finem nullum habet: nam vnâ demortuâ semper aliæ atque aliæ succedunt, quæ omnes forsitan plus ex vna mala, quam nos induxerimus, consuetudine noxæ, quam è multis virtutibus boni haurient: dæmon namque efficit, vt numquã illa intermoriatur, at virtutes, per ipsammet naturalẽ infirmitatem humanam decidunt, nisi homo per se contra nitendo allaboret, & Dei gratiam exposcat. Hem! quam illa magnam caritatem, & quale Deo obsequium Monialis præstaret, quæ, cum se ad consuetudines has in domo seruari solitas, seruandas imparem videret, hoc in se vellet agnosce-

Quam noxium sit malam consuetudinem inducere.

Digitized by Google

agnoſcere, & in mundum hinc regrederetur, priuſquam vota ederet, itaque alias quiete ſua frui ſineret: imò, in nullis omninò monaſterijs, ſi modo credere velint, eam retinebunt, nec ad profeſſionem admittent, quoadusque eam, poſt multorum annorum probationem & periculum, valdè ſe comperiant emendaſſe. Non loquor de defectibus circa opera pœnitentiæ & ieiunij: nam, eſto hæ ſint imperfectiones, non tamen huiuſmodi ſunt, quæ tantum, ſi negligantur, damnum adferant; ſed de certis quibuſdam conditionibus, quæ in nonnullis notantur, quod ſcilicet laudari & magnifieri gaudeant, quòd alienos defectus acutè videant, proprios verò numquam agnoſcant; & alia huiuſmodi, quæ indubiè ex humilitatis defectu oriuntur. ſi qua huiuſmodi ſit, niſi eam Deus benignè reſpiciat, magnum illi ſpiritum dando, non ſinat Deus, eam vt in veſtra congregatione retineatis, antequam ipſam ad multos annos probaueritis & videritis nũ ſe correxerit. Noueritis enim, ipſam & nullã in ſeipſa requiem habituram, & vos omnes quoque inquietaturam. Vnde me illorum miſeret monaſteriorum, quæ ſæpè, ne quam talis ſecum in dotem attulit pecuniam, reddere cogantur, vel vt honori amicorum illius conſulant, intra domum continent furem, quæ ipſorum theſaurum diripiat. Vos honorem mundanum hac in domo prodegiſtis & perdidiſtis (pauperculæ quippe nullo loco ſunt) alienus ergo honor tanto vobis non conſtet, aut ita curæ ſit. Honor noſter, cariſſimæ eſſe debet, Deo ſeruire: ſi quæ autem in hoc vos impedire vellet, honorẽ ſuum ſibi habeat, & extra maneat. Hac enim de cauſa maiores noſtri anni vnius nouitiatũ inſtituerunt: equidẽ vellẽ, vt ante decenniũ nulla ad profeſſionẽ emittendã admitteretur: quæ enim verè humilis eſt Monialis, parum curabit quod profeſſionem non fecerit, probè ſciens, ſe, ſi bona & morigera ſit, minimè expellendam: ſi autem bona nõ ſit, cur huic Chriſti Saluatoris noſtri collegio damnificare vult? Voco autem, non bonam, non quæ aliquam vanitatem faciat (quam, cum Dei gratia, lõge à domo hac abfuturam credo) ſed, quæ non bene mortificata ſit, ac rebus mundanis, aut ſibi, in ijs quæ dixi, affectu maligno adhæreſcat. Quæcumque autem notabilem in ſe emendationem non videbit, mihi, quæſo, credat, & nullatenus profeſſionem edat, niſi hic habere infernum velit; &, det Deus, ne & poſtea eum habeat; quia multa illuc deducentia, in ipſa reperiuntur; & forſitan, nec aliæ tam bene hoc intelligent, quàm ego. Hoc mihi credatis velim; alioquin, ipſum tempus quod ad oculum id oſtendet, vobis in teſtem do. Etenim propoſitum noſtrum eſt, nõ ſolùm Monialium, ſed & Eremitarũ vitam ducere, ſicut primi noſtri Patres ſancti fecerunt; itaq; nos ab omni eo quod creatum eſt, ſequeſtramus, & ſeparamus. Et cùm à Domino aliqua ad hunc locum delecta eſt, potiſſimùm curamus, hanc vt illi gratiam

Ad quos defectus reflectere oporteat vt à profeſſione excludant.

Religioſarũ honor eſt ſeruire Deo.

Quæ verè humilis eſt, de votis emittendis ſolicita non eſt.

Non eſt ad profeſſionem admittẽda, quæ rebus mũdanis affixa eſt.

Dominus dat gratiã ijs quas ad ordinem S. Matris vocauit.

tiam det, & licèt modò non habeat eam quam quidẽ oportebat, perfectionem, facilè tamen apparet, eam iam eò tendere, idque colligere est è summo gaudio & iucunditate, quam sentit ex eo quòd iam nullum cum vlla vitæ huius re sibi negotium posthac fore videat; nec non è summa illa delectatione, quam ex omnibus rebus ad religionem spectantibus percipit.

Iterum dico, si quæ ad ea, quæ mundi sunt, affecta sit, & operam non det vt paulatim proficiat, illam ad monasteria nostra prorsus ineptam videri; &, si nihilominus omninò Monialis esse velit, ad aliud Monasteriũ concedere posse; sin minùs, visuram quomodo sibi res sit successura. Me, quæ hoc primùm incepi, non insimulet, quod ipsam non commonuerim. Si modò cælum in terra inueniri possit, domus hæc cælum est ei, cui satis est soli Deo placere, & de propria commoditate parum sollicita est; & satis commodè beneque in ea sumus. Sed, si amplius quid desideret, omnia perdet, quia id hic non habebit. Anima porro, quæ contenta non est, similis est nauseabundo; hic enim, quantumuis cibus sapidus est, nauseam eius concipit, & quod beneualentes quàm cupidissimè comedunt, hoc ipsi in stomacho nauseam ciet. Alibi meliùs salutem suam operabitur, & forsitan ad eam paulatim pertinget perfectionem quam hic ferre non poterat, cùm illa simul & semel hic assumatur. Nam etsi exspectandum sit tempus, vt quoad interiora ab omnibus penitus nos sequestremus & mortificemus; quoad exteriora tamen id fieri debet quàm breuissime, ob ingentia quæ inde ad alias deriuari possent damna. Et si hîc (cùm nimirum omnes sodales suas id facere videat, & semper in tam bono consortio agat & conuersetur) anno vno non proficiat, vereor vt etiam multis annis non proficiat. Non dico, pari id in ipsa perfectione futurum, qua in alijs erit; ita tamen, vt apertè intelligatur, ipsam paulatim meliusculè habere: quod statim videre est, cum morbus ipse mortalis non est.

Etsi ad perfectionẽ interiorũ tempus necessariũ est, tamẽ exteriora simul tota repudientur.

CAPVT XIV.

OSTENDIT, QVANTI REFERAT, NVLLAM EARVM AD professionem admittere, quarum spiritus rebus prædictis contrarius est.

Monasteriũ ingredìẽtis intẽtio spectanda est.

CREdiderim equidem Dominum benignè & fauorabiliter admodum se gerere erga eum qui firmam apud se determinationem facit: atq; ideo illius quæ ad Ordinẽ admittitur consideranda intentio est, scilicet vt non solum huc veniat vt sibi ipsi bene sit; quemadmodum hodierna die permultas facere videmus. esto hanc intentionẽ Dominus perficere possit, si persona bono sit ingenio, & valeat iudicio; at, si

at, si ingenium non habeat, nullatenus admittenda erit: nam nec seipsam intelliget, quomodo ad monasterium veniat, nec etiam alias, vt meliorem intentionem induat, ei postea persuadere cupientes. Plerumque enim fit, vt, quæcumque hunc defectum habet, semper sese meliùs putet intelligere quid sibi conueniat, quàm quæ prudentissima est. Quod malum huiusmodi est, vt id ego velut immedicabile reputem; communiter namque aliquam malitiam secum fert. vbi quidem magna est congregatio, facilè id tolerabitur; sed inter tam paucas ac nos sumus, minimè tolerandum est. Cum præclarum aliquod ingenium ad bonum induci incipit & pertrahit, firmiter ei adhærescit; videt quippe, id sibi expedientissimum esse: &, si fortè ad magnum spiritum habendum non pertingat, saltem ad bonum consilium dandum, & ad alia plurima erit vtile, ita vt nulli molestum sit: at quando alicui deest ingenium, nescio quem illa in communitate facere fructum possit, damni verò inferre posset plurimum. Hic defectus admodum paruo aut breui tempore non notatur: plurimas quippe inuenire est, quæ bene quidem loquuntur, sed parum intelligunt; aliæ econtrà verbis breues sunt, & non eloquentes, sed ad multa intelligenda idoneæ. quamquam & sanctas quasdam simplicitates inuenire sit, quæ in rerum mundanarum tractatione & conuersatione parum versatæ sunt, sed ad cum Deo conuersandum maximè industriæ.

Ad quid bonũ ingeniũ prosit.

Quocirca diligenter videant & dispiciant Superiores oportet, quasnam admittant, & admissas lõgo tempore explorent, antequam vota eas sinant emittere. Date operam, vt tandem mundus intelligat, potestatem vobis esse ad ineptas & inhabiles dimittendas: nam in monasterijs, in quibus austeritates locum habent, multas adhoc faciendũ caussas inuenire erit, nec sibi illæ iniuriam fieri putabunt, si id rite obseruetur. Hoc eo dico, quia tempora nostra iam ita infortunata sunt, & tanta nostra debilitas, satis vt non sit id nos habere ex institutione ac præcepto eorum qui ante nos fuerunt, quo minùs intueamur id, quod præsentes & moderni vt honorificũ duxerunt, ne quã scilicet amicis iniuriã & offendiculũ inferrent. itaq;, dũ paruã inferre iniuriã cauemus, ad quoddã hominũ obloquiũ impediendũ (quod tamen nihil omnino est) bonas laudabilesq; cõsuetudines in desuetudinẽ & obliuionẽ venire sinimus. faxit Deus, vt in altera vita non luant, quæ tales in Ordinẽ admittunt; numquam quippe aliquis deest prætextus, quo, hoc nefas & illicitũ non esse, ipsę nobis psuadeamus. Et est hoc huiusmodi, vt singulas nostrũ per se adhoc aduertere oporteret, Deoq; in precibus id cõmendare, & Superiorẽ ipsam animare; cum res sit, quæ vsque adeo ad vnãquamque in particulari spectat. Vnde Deum precor, vt sapientiam ac lucem in hoc vobis elargiatur Et

Cõsuetudines bonæ negligendæ nõ sunt.

ipsa mihi persuadeo, quãdiu Præposita, sine vllo sinistro affectu aut passione, commodum domus quærit, futurum, vt Deus ipsam numquam errare patiatur: & econtra, in harum commiserationum, & fatuarum considerationum, intuitu errorem neutiquam defuturum credo.

Capvt XV.

Qvantvm sitvm sit boni in eo, vt qvis se, etiam quando se innocentem & sine culpa condemnari videt, non excuset.

ID, quod nunc docere vos volo, mirè me confundit, & ruborem magnum mihi inijcit, scilicet, ne vos vllatenus excusetis (quod sanè perfectissima quædam, & maximorum meritorum est consuetudo) me etenim opere & reipsa præstare oportet, quod quoad hanc virtutem vos docere volo. fateor (& quidem verissimum est) in hac me quàm minimum profecisse: nunquam enim (vt mihi quidem videtur) occasio mihi deest cogitandi mihique persuadendi, maius bonum fore ac virtuosius, me excusare. Verùm quia interdum id licitum est, imò malè quis faceret, si se non excusaret; hinc discretionem, aut (vt melius loquar) humilitatem nõ habeo, ad tunc hoc faciendum cum expedit. Magnæ siquidem humilitatis argumentum est, videre, immeritò & innocentes nos damnari, & silere; ꝙ qui facit etiã næ ille Dominum Iesum, qui omnes nostras culpas abstulit, egregiè imitatur. Vnde etiã atq; etiã vos rogo, vt vos quoad hoc exercere satagatis: magnos quippe secum hæc res fructus fert; & vice versa, nullum omnino in nostri excusatione commodum video; nisi forte quibusdam in casibus, dum scilicet aliquam proximo irascendi occasionem daremus, veritatem ei non aperiendo. facile hoc intelliget, qui maiorem me discretionem habebit. Equidem permagni referre arbitror, vt huic se virtuti quis assuefaciat, aut veram à Domino humilitatem obtinere satagat; etenim ex hac altera illa proueniat oportet. Qui enim verè humilis est, reipsa velle ac desiderare debet, vt parui fiat, vexetur, exagitetur, & condemnetur, esto nihil, cur id mereatur, commiserit. si enim imitari Dominum velit, quanã in re meliùs quàm hac, eum imitetur? nulla corporali ad hoc opus est fortitudine, nullis viribus, nullo alterius auxilio, præterquã Dei solius. Vellẽ sane carissimæ, vt ad insignes hasce virtutes comparandas, omne nostrũ studiũ & conatus, & omnis pænitẽtia nostra tenderet: nam quod ad alias excessiuas & immoderatas austeritates spectat, nostis me, in illis vobis permittendis, quàm strictissimam esse, quòd nocere eæ valetudini possint, si sine discretione suscipiantur: sed in priori illo non est quod timeamus; virtutes enim internæ, quantumlibet magnæ, corporis robur non imminuunt, quo minùs Religioni vtiles simus

Humilis est, & Dominũ imitatur, qui se immerito condemnari patitur, nec se excusat.

Satius est incũbere virtutibus, quam asperitates subire quæ valetudini noceant.

Digitized by Google

mus & seruiamus, imò verò animam corroborant. Deinde (vti & alias me dicere memini) in minimis rebus assuefacere vos potestis, vt in alijs maioribus victoriam referatis. Porro, quàm bene hoc scripto traditur, quàm autem malè id ipsa opere (vt verum fatear) in magnis rebus exequor. Numquam verò rei huius periculum facere potui; numquam enim vllũ aliquod de me malum loquentem audiui, quin liquido perspicerem, minùs illum dicere quàm reuera id erat. nam, etsi fortè eadem mala non essent, in alijs tamen plurimis Deum offenderam, vnde etiam plusquam satisfacere mihi videbantur, quòd de alijs illis nihil dicerent: etenim semper magis mihi placet, vt quæ falsa sunt de me dicant, quàm quæ vera sunt. Huc imprimis confert, vnũquemq; apud se considerare quàntũ hic boni & commodi omnimodis sequatur; & quàm, vice versa, parum damni (meo quidem iudicio) hinc proueniat, imò illud hic præcipuè homo lucratur, quòd Dominum aliqua saltem in re imitetur. In aliqua saltem re inquam: nã si omnia benè & accuratè expendantur, numquam sine omni prorsus culpa, & planè immeritò, accusamur; semper quippe culpis scatemus, cùm septies per diem cadat iustus; & mentiremur haud dubiè, si nullum nos habere peccatum diceremus: ita vt, licèt id in nobis peccatum non sit, cuius insimulamur, numquam tamen ita omnis expertes culpæ simus; sicut bonus Iesus erat.

Quantum sequatur boni ex eo quod quis se non excuset.

Quando, ô bone Iesu, mecum perpendo, quàm multis passus sis modis, & tamen id te minimè promeruisse, quid de meipsa dicam nescio; aut, quid sentirem tũc cùm quid pati nolebam, aut vbi sim tunc, cùm me excuso: &, tu bonum meum nosti, si quod bonum habes, non per alias id mihi manus datum esse, quàm per tuas. Quid porro inde tibi aut accedit aut decedit, Domine, vtrum multa des an pauca? an, quia id non promerui? non promerui quoque beneficia, quæ in me contulisti: mene desiderare vt aliquis bonam de re adeò mala, qualis ego sum, opinionem haberet, quæ tam multa mala de te dixi, qui super omnia bona bonus es? Est hoc prorsus intolerabile, Deus meus, prorsus inquam intolerabile: nec vellem permitteres, vt aliquid non vsquequaque oculis tuis placens, in ancilla tua reperiretur: respice porro, Domine, meos, cęcos & valdè modico contentos esse; tu mihi lumẽ da, & præsta, verè vt ab omnibus contemni & vilipendi cupiam, cùm toties te, à quo tam fideliter tamen diligor, dereliquerim. Quid hoc est, Domine mi? quod lucrum speramus ex eo quòd creaturis placeamus? quid nobis noceat, ab illis omnibus acriter accusari & traduci, si in oculis tuis sine culpa simus?

Quàm difficulter carissimæ, hanc intelligere veritatem possumus! & hæc est causa, cur numquam ad perfectionis apicem ascensuræ simus, nisi assiduè præ oculis habeamus, & recogitemus, quid sit quod est, & quod

Bonum est considerare quid sit quod est & quod nõ est

quod non est. Nam, esto aliud in eo bonum & commodum situm non esset, quam quòd is qui vos accusauit, magno rubore suffunderetur, cū videbit, quòd vos innocentes & innoxias iudicari patiamini; id sanè quàm maximum est. Tale quid subinde animam magis sustollit; quàm decem conciones. Operibus autem omnes cócionatrices simus oportet, cum & Apostolus Paulus, & nostra inhabilitas & ineptitudo verbis & linguâ nos concionari vetet. Nolite vnquam cogitare, malum aut bonum quod facitis, quantumuis arctè reclusæ sitis, occultū futurū; Putatisne, carissimæ, ꝙ vos ipsas non excusetis, ideò neminem fore qui vestri patrociniū suscipiat? Videte, quomodo Dominus Magdalenam, tum in Pharisęi domo, tum etiam cum à sorore carperetur, defenderit & propugnarit. Non tam rigidè is vobiscum, quàm secum, aget: cùm enim latro patrocinium eius suscipiebat, in cruce tunc pendebat. Maiestas quippe eius, aliquem excitabit, qui patronum vestrum aget, &, si id non fecerit, certum est id minimè opus esse. Hoc ego reipsa vidi, atque etiam ita est; esto vos eius recordari nollem, sed gaudere, quòd culpemini. Quale autem anima vestra inde lucrum relatura sit, tempus vos docebit, quod adhoc vobis in testem consigno. Ita namque libertatem acquirere incipimus, & perinde nobis est, malumne an bonum de nobis dicatur; imò verò huiusmodi quid, id uobis esse videtur, vt ad alios potiùs quàm nos spectet. Et perindè se res hic habet, ac cum duo secum inuicem loquūtur; qui quod nobis non loquantur, de ipsis respondendo minimè sollicitę simus; ita & hic, eò quòd ex consuetudine minimè nos ad respondendum teneri putemus, ad nos minimè sermonem fieri credimus. Hoc impossibile prorsus videatur nobis, quæ tam citò indignamur, & parum mortificatæ sumus. Initio quidem fateor, graue hoc est, sed isthanc libertatem, & nostri ipsarū abnegationem, & mortificationem, per Dei gratiam, obtineri posse scio.

Esto nos non excusemus Deus tamē semper excitat aliquē qui innocētem defendat.

CAPVT XVI.

ECQVOD ESSE DISCRIMEN DEBEAT INTER PERFECTIOnem vitæ contemplatiuorum, & eorum quibus oratio mentalis sufficit, & quomodo fieri possit, animam negotiis distractam & vanam subinde à Deo ad perfectam contemplationem extolli; & quæ huius rei sit causa. Hoc caput, vti & sequens notatu dignißimum est.

NOlite existimare, carissimę, hæc omnia multum esse; scachos quippe (vt in prouerbio est) iam primum digerere & ordinare incipio. Petistis à me, vt modi orationis tenēdæ principia vobis traderem: quod ad me, carissimæ, etsi per hoc me principium Deus npn duxerit (nā verisimile est nondum me harum virtutum principium habere) aliud tamen ignoro. Credi-

Digitized by Google

Credite tutè, eum qui in luſu ſcachorum latrũculos & ſcachos non rectè nouit collocare, non bene luſurum, & niſi ſimplicẽ ac ſecundariũ ſcachũ dare nouerit, neq; etiam primarium & ſcachmatum daturũ: eſto me reprehenderetis, quòd de luſu loquar, cùm is in hac domo nec reperiatur, nec inueniri debeat. hinc perſpicere poteſtis, qualem vobis Deus matrem & fundatricem dederit, quæ etiam huiuſmodi nugarum perita fuerit. At dicunt, luſum hunc aliquando licitum eſſe. Quã verò id genus luſus nobis quadraret, ac quam citò ſi ſæpiùs eum vſurparemus, diuino huic regi qui manibus noſtris nec poterit, nec volet elabi, ſcachmatum daremus. Regina autem eſt, quę hoc in luſu maximum ei faceſſere negotium poteſt, ad quod etiam alij eam latrunculi iuuant. Nulla Regina ita eum manſuefacere poteſt ac humilitas. hæc enim eum è cælo, in puriſſimæ virginis vterum fecit deſcendere, & per hanc vno dumtaxat capitis crine eum in animas noſtras deuocabimus. Et certum fixumque vobis ſit, eum qui plus humilitatis habuerit, magis ipſum retenturum; qui verò minus, etiam minus. Non intelligo enim, nec etiam intelligere poſſum, quomodo inueniatur, aut etiam inueniri poſſit, humilitas ſine amore, & amor ſine humilitate: imò impoſſibile eſt, haſce duas virtutes in aliqua in ſua perfectione ſine inſigni quadam à rebus omnibus creatis alienatione & renuntiatione inueniri.

Humilitas eſt quæ Deum maximè expugnat.

Petetis à me, cariſſimæ, cur de virtutibus vobis hic loquar, cum ſatis multos habeatis libros, è quibus eas diſcere poſſitis & aliud audire nolitis quam de contemplatione loquentem? Dico autem vobis, ſi etiam de meditatione voluiſſetis vt vobiſcum agerem, etiam de illa loqui poſſem, & omnibus conſulere, vt eam exercerent, tametſi virtutes nullas haberent: etenim ipſa omnium virtutum comparandarum principium eſt, & omnium noſtrum Chriſtianorũ vita in eo ſita eſt, vt ei nos dare incipiamus: atque adeò nemo quantumuis perditus & improbus ſit, ſi quidem à Deo ad tantum bonũ excitetur, ipſum negligere aut omittere deberet, vti alio me loco monere memini; quod ipſum & alij multi ſcriptores docent, qui quid ſcribant ſciunt, nam ego ſanè id neſcio; nouit Deus. At contemplatio, cariſſimæ, quid aliud eſt. nam in hoc omnes erramus, quod, ſtatim atque aliquis quotidie per aliquod temporis ſpatium peccata ſua recogitare incipit (quod eum, qui plus quam nominetenus Chriſtianus eſſe velit, facere oportet) eum valdè contemplatiuum eſſe dicant, & quamprimum ſolidis illis & illuſtribus virtutibus dotatum illum cupiant eſſe, quas habeat oportet is qui maximè contẽplatiuus eſt, imò & ipſemet multo magis id vult. Hic in ipſis errat principiis, & latrũculos bene digerere neſciuit; ſatis eſſe putãs eos noſſe, ad ſcachmatũ inferẽdũ ac dãdũ. Hoc aũt fieri nequit: Rex enim, de quo loquimur, non ita facilè ſeſe dedit, niſi illi dũtaxat, qui

Nemo ſtatim perfectus eſt ac orationẽ tenere incipit.

xat, qui

xat qui ſe totũ ei dat. Si ergo viã me vobis declarare vultis, cariſſimæ, quæ rectã ad contemplationem ducit, nolite ægrè ferre, ſi ęquo diutius forſan immorer ijs, quæ, eſto initio tanti nobis eſſe momenti non appareant, meo tñ iudicio maximi videtur. q̃ ſi audire nolitis, aut executioni mãdare, in oratione veſtri ę mẽtali, quoad viuetis, remanete. Nã vobis, quin & omnibus alijs, ad tantum bonum aſpirantibus dicere auſim (fieri tamen poteſt me errare, cùm rem hãc ad modulum meum metiar, quæ viginti ipſis annis hoc aſſequi ſum conata) nequaquam vos ad veram contemplationem peruenturas. Iam verò exponere mihi viſum eſt, quid ſit oratio mẽtalis; forſitan enim nonnullæ veſtrum nondum ſatis intellexerint, quid illa ſit. & faxit Deus, vt ſic eam practicemus, vti practicanda eſt: quamquam verear, ne ea ſatis tenuiter & frigidè vſurpetur, niſi virtutes ſimul habere ſatagamus, tametſi non tam alto in gradu & tam perfectas, atque ad contemplationem requiruntur. Dico igitur, Regem gloriæ ad animam noſtram non venturum (vt ſcilicet cum ea vniatur, & velut connubium ineat) niſi heroicas & ſolidas virtutes conſequi pro poſſe allaboremus. Pluribus hoc declarare volo; ſi enim me vel minimum quid contra veritatem dicere deprehendatis, in nulla re prorſus mihi fidem date; & iure meritoque id faceretis, ſi quidem ſcienter id & aduertenter facerem (ſed hoc à me auertat Deus.) Id autem ſi contingat, ideo erit, quòd rem meliùs aut non ſciam, aut non intelligam. Dicere ergo volo, Deum interdum hominibus in malo ſtatu agentibus tantas gratias facturum, vt eos ad contemplationem ſit euecturus, quò hac ratione & via ipſos è manibus dæmonis eripiat.

Deus interdum ad contemplationẽ euehit qui in malo ſũt ſtatu.

Ah, quoties te, Domine, contra diabolum velut duellare, & conſertis brachijs certare cogimus? ſatis non erat, quòd te à brachijs eius complectũ ſiueris, cùm te in templi pinnaculũ ſuſtulit, vt nos doceres quomodo eum expugnare debeamus? quale, quæſo, ſpectaculum hoc eſſe debeat, filiæ, videlicet ſolem illum tenebris ipſis proximum & velut iunctum videre? quàm verò ſceleſtus & damnatus ille timore plenus fuerit oportet, vt tamen neſciret vndenam is ſibi accideret? non permittebat enim Deus, vt hoc ipſe intelligeret. Benedicta ſit tantã pietas & miſericordia, quomodo nos Chriſtianos pudere deberet, quòd eum quotidie cõſertis brachijs (vt dixi) cum tam fœda bellua certare compellimus? Æquum ſanè & neceſſarium erat, Domine, tam valida & robuſta te brachia habere, atque habes. ſed quî fit, vt per grauia illa, quæ in cruce paſſus es, tormenta, illa tibi nõ debilitata & infirma reddita ſint? Sed, quidquid ex amore patimur, iterum ſponte ſua ſolidatur, & coaleſcit; vnde credo futurũ fuiſſe, vt ſi quidem viuus manſiſſes, amor quo nos ipſe proſequeris, iterum vulnera & plagas tuas conſolidaſſet, ita vt nullã aliã ad hoc opus fuiſſet medicina

Quod ex amore quis patitur, ilico deſinit.

dicinâ & medicamentis. Vtinam verò Deus meus & Dominus, aliquis mihi talem in omnibus, quæ mihi moleſta & pœnoſa ſunt, medicinâ ſuppeditaret; quam illa libenter mihi deſiderarem, ſi modo certò ſcirem per tam ſalutare vnguentum me ſanitati reſtitutum iri.

Cur animæ malæ interdum ad contemplationem euehātur.

Vt autem ad id, quod antè dicebam, reuertar, dico quaſdam animas eſſe, quas hac Dominus ratione ſe lucrifacere, & ad ſe pertrahere poſſe nouit; &, quamuis eas iam penitus deſperatæ ſalutis & perditas eſſe videat, vult tamen Maieſtas eius, quo minus ad frugem redeant, à ſe non perdere. licet in malo ſtatu ſint, & virtutibus non bene inſtructæ; cõſolationes tamen, ac guſtus, & cordis teneritudinem ipſis immittit, quæ eas paulatim ad bona deſideria concipienda mouere incipit, quin & ſubinde illas ad contemplationem adducit; ſed raro id fit, & eſt ea paruæ durationis. Et hoc, vt dico, facit, vt videat & probet, an per hanc ſuauitatem illæ ſeſe ad ſæpè eo fruendum cupiant diſponere: at ſi ſe huc non diſponant, condonare id tibi poſſunt, aut potius tu id illis condona Domine. Dolendum quippe imprimis eſt & indignum, hac te ratione ad animam aliquam venire, & ipſam ſe poſtea ad ea quæ terræ huius ſunt applicare, quo affectu ipſis adhæreat. Multos eſſe credo, quos hoc Dominus modo probat, ſed quàm pauciſſimos, qui ſeſe ad hoc fauore & gratia fruendum diſponant. Cùm enim Dominus eam elargitur, & nos in culpa non ſumus, certiſſimè mihi perſuadeo, ipſum à dando non ceſſare, donec ad altiorem eas gradum euehat. Sed, cum tā promptè & ſincerè nos ipſos maieſtati eius non damus, quàm ipſe ſe nobis dat; nimis quàm ſatis facit, quod in mentali oratione adhuc nos manere ſinat, & nos per interualla ſubinde, velut operarios in vinea ſua laborantes, inuiſat. Sed alij illi, cariſſimi illius ſunt filij, quos continuò penes ſe, & ad latus habet, quoſq; à ſe non libenter dimitteret, nec dimittit, quòd illi met iam ab ipſo diſcedere nolint. Suæ illos menſæ aſſidere facit, ac de ſuo illos cibo reficit, adeò vt etiam eſcam, (vt vulgo dicitur) ore ſuo educat, quò ipſos huius participes faciat.

Malum eſt Deo, ſemel inuento, ad res terræ eo reiecto redire.

Quomodo ſe Dominus cū ijs gerat, qui faciūt quidquid poſſūt.

O beatam ſolicitudinem, cariſſimæ! ô beatam ac felicem recularum tam paucarum & vilium abdicationem, quæ ad tam ſublimem ſtatum aſcendit! Cogitate, quàm parum curaturæ ſitis, quòd vos vniuerſus mundus accuſet & calumnietur, dummodò ſuis vos Deus ipſe brachijs complectatur: potens ipſe eſt ad ab omnibus vos malis & calumnijs liberandas: verbo vno cum mūdum fieri & eſſe iuberet, ipſe ilico factus eſt; nam ipſius velle, eſt operari. Nolite timere, vt maleuolorum obloquia contra vos inſurgere ipſe vnquam permittat, niſi fortè ad maius ipſum diligentium bonum ac commodum: neque enim tam paruo ſe diligentem amore proſequitur. Cur ergo nos, cariſſimæ, omnem quem poſſumus, amorē ei non

& non oſtendamus? conſiderate, quæſo, quàm bona & pulchra commutatio ſit, amorem noſtrum, pro amore ipſius, rependere & perſoluere cogitate, ipſum poſſe omnia, & nos nihil omnino, niſi illud tantum, quod ipſe nos poſſe facit. Sed quid, quæſo, eſt, Domine [illegible], quod pro te, & in tuam gratiam facimus? [illegible] aliquod propoſitum & bona voluntatula velut quoddam nihilum eſt. Cùm ergo Maieſtas eius eo quod nihil eſt omnia nos emere cupiat, ne ſimus, quæſo, ita fatui & inſipientes. Video, Domine, omne noſtrum damnum ex eo prouenire, quod oculos in te non conijciamus: ſi enim nihil aſpiceremus præterquàm viam, ſtatim eò pertingeremus; ſed, quòd oculos (vt dico) in veram viam non conijciamus, hinc millies cadimus, & ceſpitamus, & à via erramus. Adeò quidem nobis ea videtur noua, numquam vt trita & calcata fuiſſe videatur. Deplorandum ſanè & miſerum eſt, videre quod interdum circa hoc cõtingit. Ideo dico videri nos nec Chriſtianos eſſe, nec vmquam in vita paſſionem Dominicam legiſſe: ſi quando enim vel minima occaſio incidit, in qua, ne minoris quàm oporteat ab aliquo ſiamus, periculum eſt, minimè id ferimus, nec vmquam id ferre poſſe videmur: nam ſtatim dicunt, Nõ ſumus ſancti. non ſinat Deus, chariſſimæ, vt, ſiquando aliquid imperfecti commiſerimus, dicamus, Non ſumus Angeli, non ſumus Sanctæ: cogitate, eſto iam ſanctæ non ſimus, nihilominus valdè bonum eſſe, cogitare poſſe nos, ſi ad hoc connitamur, Deo auxiliatricem manum à parte ſua apponente & nos iuuante, eſſe ſanctas: nolite timere, vt ipſe in culpa ſit ac deficiat, ſi ipſæ in culpa non ſimus & deficiamus. Cum autem aliam ob cauſam huc non venerimus, operi (vt dicitur) manum admoueamus; nihil excogitemus quo quidem Deo ſeruiri poſſe putemus, quin firmiter præſumamus ac ſperemus, mediante eius gratia nos id poſſe adipiſci. Talem animoſitatem & præſumptionem hac in domo reperiri vellem, vt quæ facit vt & humilitas ſemper increſcat, & ſanctam quamdam audaciam habeamus: Deus enim fortes & animoſos iuuat, nec perſonarum acceptor eſt. Longè à propoſito deflexi; vnde ad id quod dicere cœperam, nimirum quid oratiò mentalis & contemplatio ſit, reuerti volo. Indecens & diſſentaneum quidem eſſe videtur me de ea loqui, ſed apud vos in omnibus excuſationem inueniam; & forſitan id melius è ſtupida ſcriptione mea, quàm ex aliorum ſcriptorum ſubtili intelligetis. Ad hoc autem mihi Dominus gratiam concedere dignetur. Amen.

Noxiũ eſt oculos noſtros ad Deum nõ conijcere.

Cum delinquimus, non ſtatim dicẽdũ eſt, Non ſumus Angeli aut ſancti.

Bona præſũptio eſt. præſumere nos cũ Dei gratia omnia poſſe.

CAPVT

Capvt XVII.

Omnes animæ ad contemplationem aptæ non *ſunt, & nonnullæ etiam valde ſerò ad eam pertingunt; & is qui verè humilis eſt, contentus ſit oportet per eam viam incedere, qua eum Dominus deducere volet.*

Videor iam in orationis materiam intrare; ſed aliquid mihi adhuc dicendum reſtat, quod permagni ſane momenti eſt; de humilitate inquam, quæ hac in domo inprimis neceſſaria eſt; in ipſa namque primarium orationis exercitium ſitum eſt, &, ſicut dixi, apprime neceſſarium eſt inquirere & ſcire vos velle, quonam modo quàm maximè in humilitate vos ipſas exercebitis; & eſt hoc magnum huius virtutis punctum, & omnibus orationis ſtudioſis maximè neceſſarium. Quomodo enim qui verè humilis eſt, cogitare poterit, tam ſe bonum eſſe atque ij ſunt qui ad contemplationis gradum pertingunt? Vt quidem talis ſit, Deus facere poteſt per ſuam bonitatem & miſericordiam: ſed, ſi meum ſequi conſilium velit, ſemper ſe in infimæ loco collocet; ita namq; vt faceremus, Dominus nos & verbis & opere etiam ipſo docuit. Huc tamen ipſa ſe diſponat, ſi fortè hac eam via Dominus vellet conducere, ſin minus tunc humilitas locum habet, quod ſcilicet beatam ſeſe æſtimet, quod ancillis Dei ſeruire poſſit, eique gratias agat, quod cum Dæmonum ancilla in inferno eſſe promeruerit, Maieſtas tamen illius ipſam in ancillarum ſuarum numerum cooptarit.

Primarium orationis exercitium eſt humilitas.

Non ſine cauſa hoc dico: nam, quemadmodũ iam antè dixi, permagni refert, intelligere, non eadem omnes via à Deo conduci; & fortaſſe, qui ſe infimo in loco incedere putat, in oculis Dei ſummus & ſupremus eſt. Adeo vt cogitare non debeamus, cum omnes quæ hac in domo ſunt, in oratione ſe exerceant, propterea omnes debere eſſe contemplatiuas; hoc enim impoſſibile eſt, & permultum conſolabitur eam quæ contemplatiua non eſt, hanc veritatem intelligere, ſcilicet, eſſe hoc rem quam Deus dat ijs, quibus dare voluerit. Sed, quoniam hæc ad ſalutem minimè neceſſaria eſt, & Deus hanc à nobis in præmium ac mercedem non petit, minimè cogitet fore, vt aliquis hanc ab ipſa petiturus ſit, aut propterea deſinat valde perfecta eſſe, ſi modo faciat id quod dictum eſt. Quin imò fieri poteſt, vt ſic maius meritum habeat, cum maiorem hic ſuſcipere laborem debeat, & Dominus eam vt fortem conducat, & in tempus futurum ſimul ei & iunctum reſeruet id quo iam

Non ideò orationis ſtudium intermittat quis quod ad contemplationem euectus non ſit.

hic non fruitur. Non ideò tamen animum deſpondeat, vel orationem intermittat, aut facere deſinat quod reliquæ omnes faciunt. Subinde enim Dominus valde ſero venit, & hîc tam bene, & tam cumulatè ſimul omnia ſoluit, quam tot annis, quibus alijs dedit. Pluſquam quatuordecim ipſa annos fui, quòd ne quidem meditationem exercere poſſem, niſi ſimul in libro legerem. Erunt & multi alij huius conditionis ingenij: alij quoque qui, etſi etiam in libro legant, meditari tamen nequaquam poſſunt, ſed duntaxat vocaliter orare; & in hoc ſolummodo adhuc hærent, nec vlterius progrediuntur: ſiquidem nimis ſolutum leuemque & agilem cogitationem ſunt, vt nulla in re hærere poſſint aut ſe detinere, ſed ſemper inquieti ſint; & ita quidem, vt ſi ſuam retinere cogitationem & cohibere velint, quo de Deo cogitent mox illi ad ſexcentas nugas, ſcrupulos, & dubitationes procurrat. Noui quamdam, annis quidem grauem, & vitæ ſanctam (& faxit Deus, vt vita mea illius vitæ par eſſe poſſit) quæ multas ſubibat auſteritates, magnique Dei ancilla erat, adhęc permultas horas, quin & annos in oratione vocali impendit: ad orationem verò mentalem nullatenus pertingere poteſt: ad ſummum hoc præſtare poteſt, quod ſe paulatim aſſuefaciat, vt ſe in vocali detineat. Huius conditionis & alios plures reperire eſt: &, ſiquidem humilitatem habuerint, credo fore, vt hi, ad finem, non minus lucri ſint facturi, ſed fortaſſe æquè multum, atque illi, qui magnis conſolationibus fruuntur: & longe ex parte ſecuriores ſunt: neſcimus enim, hæ ſuauitates ex Deo ne ſint, an verò à dæmone cauſentur: & ſi quidem à Deo non ſint, maiori expoſitæ ſunt periculo, (aliud enim diabolus hic non ſpectat, quàm vt hominē ad ſuperbiam adducat) ſed ſi à Deo ſint, non eſt quod timeamus, humilitatem enim ſecum adferunt, vti pluribus alio in libro oſtendi. Alij verò qui nullam ſuauitatem aut guſtus accipiunt, in humilitate ambulant; verentes ne ſuâ culpâ id fiat, ſemper de vlterius progrediendo ſoliciti; quin imò ſi alium quemlibet vel vnam lacrymam effundentem videant, & eam ipſi non habeant, ſtatim ſe in obſequio Dei in poſtremis hærere putant; cùm tamen fieri poſſit, vt longè illo anteriores ſint. Lacrymæ enim, tametſi bonæ ſint, non ſunt tamen per omnia perfectæ: in humilitate verò, mortificatione, abnegatione, alijſque virtutibus ſemper plus ſecuritatis conſiſtit: nec eſt quod timeatis aut vereamini, quaſi non tam bene ac perinde ad perfectionem peruenturæ ſitis, ac qui valde contemplatiui ſunt. Martha ſancta erat, etſi contemplatiuam fuiſſe non legatur. quid ergo amplius vultis quàm vt ſanctę huic virgini, quæ Chriſtum Saluatorem noſtrum toties in domum ſuam ſuſcipere & cibare, ei ſeruire vnaque cum eo menſæ aſſidere meruit, ſimiles eſſe poſſitis? ſi ſemper, vti Magdalena, in raptu fuiſſet, & abſorpta, nullus fuiſſet qui diuinum hunc conuiuam menſa ſua excepiſſet.

S. M. annis quatuordecim ſine libro meditari non potuit.

Diuerſus ad meditationē diſpoſitionis modus.

Sancta quædam orationi mentali inſiſtere non poterat.

Guſtus à dæmone venire poſſunt

Guſtus à Deo venientes adferunt humilitatem.

Qui guſtus nullos recipiunt, ambulant in humilitate.

Cogita-

Cogitate igitur, hancce congregationem ſanctæ Marthæ domum eſſe, & in ea ex omnibus aliquid eſſe debere; vnde illæ quæ per actiuam vitam conducuntur, murmurare non debent aduerſus eas, quæ ſpiritum contemplationis profundè imbiberunt, vtpote ſcientes, Dominum pro ipſis reſponſurum, & eſto is pro maxima parte taceat, facturum vt ſeipſas, & quidquid demum eſt, obliuiſcantur. Cogitent itaque aliquam eſſe debere, quæ cibum ipſi præparet, ſeque felices reputent, quod cum Martha ſeruire mereantur. Norint oportet, veram humilitatem ſitam in primis eſſe in eo, vt paratiſſimi ſint contenti eſſe eo quod Dominus ex ipſis diſponere voluerit, ſeque ſemper indignos reputent, qui ſerui illius nominentur. Si ergo contemplari, & tam mentalem, quam vocalem orationem tenere, morbidos curare, adhæc in rebus ad domũ ſpectantibus miniſtrare atq; etiã in re viliſſima & abiectiſſima laborare; ſi hæc omnia, inquam, ſit hoſpiti huic, qui ad nos venit vt apud nos diuertetur, nobiſcum manducet, ac nobiſcum delicietur, miniſtrare, quid, obſecro, pluris noſtra refert, vtrumne in hac, an in illa re illi famulemur? Non dico, id à nobis pendere, ſed tantum vt omnium periculum faciatis: non enim in veſtra electione, ſed in Domini voluntate ac beneplacito ſitum eſt: at ſi poſt multorum annorũ ſpatium euolutum pateat, ipſum velle vt ſingulæ in proprio officio ſibi deſeruiant, egregia ſanè humilitas veſtra foret, etiam tunc delectum facere velle. Sinite, quæſo, patrem familias facere quod libet; ipſe enim & ſapiens, & potens eſt: talis qui nouit ipſe quid vobis conueniat, quàm quid ſibi. Hoc certum vobis ſit, ſi fecerimus quod poſſumus, & tali qualem dixi, perfectione ad contemplationem præparemur, ac ne tunc quidem eam nobis det (verùm, vt mihi quidem perſuadeo, non poterit eam nobis non dare, modo veram mortificationem & humilitatem habeamus) hanc illum nobis ſuauitatem & guſtus in futurum reſeruare, vt in cælo ſimul & iunctim illam nobis det; ac nos (vti etiam aliàs dixi) quaſi generoſos quoſdam milites tractare velle, nobis hoc in mundo ſic crucem imponendo, ſicut eam Maieſtas illius quoad vixit tulit. Quem autem ſinceriorem & meliorem oſtendere nobis amorem poteſt, quàm hoc ipſum nobis dare, quod ſibiipſi aliàs depopoſcit? Imò verò fieri poſſet, vt ne ex contemplatione quidem tantum præmium reciperetis. Hæc ſunt illius iudicia, noſtrum non eſt his nos immiſcere. Porro nimis quàm magnum bonum eſt, quod in noſtra electione id ſitum non ſit, nam quod in contemplatione maior nobis ſita videatur eſſe quies, hinc ſtatim omnes magni contemplatiui eſſe vellemus. O, quantum lucrum eſt, è noſtro beneplacito & arbitrio lucrari nolle, ne, quam ſic iacturam timeamus; cum hominem bene mortificatum nullam vmquam Deus iacturam, niſi forte ad maius ipſius bonum & lucrum, facere patiatur!

Quæ per vitam actiuam ducuntur, non murmurent aduerſus contemplatiuas.

Ironicè dictum.

Vtile eſt proprio iudicio proficere nolle.

CAPVT XVIII.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, ET OSTENDIT *quanto maior ſit contemplatiuorum, quàm actiuorum labor; quod ad magnam actiuorum conſolationem facit.*

Contemplatiuorum cruces graues.

Dico igitur vobis, cariſſimæ, quas ſcilicet Deus per viam contemplationis non ducit, eos qui per hanc incedunt (prout quidem ipſa vidi, & ex ipſis intellexi) non minorem actiuis crucem ferre: imò miraturas vos, ſi, quibus vijs & modis cruces illis Deus imponat, videretis. equidem tam de his, quàm de illis loqui poſſum; & certò ſcio, cruces quas contemplatiuis Deus imponit, intolerabiles eſſe, & tales eas eſſe, vt niſi illas iſte hoc ſuauitatum cōdimento condiret, ferri prorſus non poſſent. Et per ſe patet, cùm per viam difficultatum ac laborum à Deo conduci eos certiſſimum ſit quos multùm diligit, & quo magis eos diligit, eo etiam per grauiores difficultates conducere; credibile non videri, eum contemplatiuos contemnere & negligere, cùm ſuo eos ipſemet ore deprædicet, & vt amicos ſuos reputet. Stultum porro & fatuum eſt cogitare, eum homines delicatos, nullaſq; vnquam & moleſtias & ærumnas expertos, ad amicitiam ſuam admittere; imò certiſſimè mihi perſuadeo, has iis grauiores & acerbiores, quàm alijs hominibus immittere. Quocirca, quia eos per viam

Vinum conſolationis eis neceſſariū.

adeò aſperam & ſcrupoſam ducit, vt ſubinde ſe deuiare, & ad viam ſuam de nouo ingrediendam & repetendam redire debere putent; hinc eos ab illius Maieſtate non iam aqua, ſed vino ſuſtentari neceſſum eſt, vt diuino hoc vino inebriati, non ſentiant id quod patiuntur, & ipſum pati poſſunt. Vnde multos penè verè contemplatiuos video, quin ſimul eos

Debiles Contemplatiuos ante omnia Deus animat.

ad patiendum egregiè animatos & diſpoſitos videam: nam primum, quod Dominus in ipſis ſi puſillanimes & debiles ſint, facit, eſt, quòd eos animet, & nullis omnino moleſtijs ac laboribus perterreri faciat.

Crediderim equidem, vitæ actiuæ ſectatores, quod contemplatiuos nonniſi aliquantulum delicijs perfundi & conſolatione videant, ſibi perſuadere, non aliud hic quàm modicam illam recreationem ſubeſſe: ego autem dico, vos forſitan ne vel vnum quidem diem ex illis quos ipſi tranſigunt, poſſe tranſigere. Adeo vt Dominus (vtpote probè ſciens ad quid

Deus vnicuique dat quod ei maxime conuenit.

quiſque aptus ſit) tale vnicuiq; officium det, quod animæ ipſius, & huic ipſi Domino, vt ſaluti bonoque proximi conuenientius eſſe conſpicit; & poſito te id non impetrare, dummodo à parte tua ſatis ad hoc te diſpoſueris, nolito putare, laborem tuū fruſtraneum & incaſſum fore. Dico itaq;, totis nos omnes viribus ad hoc cōniti debere, cū ad nihil aliud huc conuenerimus, idq; nō ſolū vno, duobus ac ne quidē decē annis, ne id ex

ignauia

ignauia deſerere videamur: bonũ porro eſt, Dominum videre, nos à parte noſtra in culpa non eſſe, ad inſtar generoſorum militum, qui licet diu ſtipendia meruerint, ſempertñ parati eſſe debẽt ad in tali officio & munere duci obediendũ, in quo eos ipſe collocare volet, cũ norint ſuũ ſibi ſtipendium benè ab ipſo perſolutum iri, quanto porro melius noſter nobis id Rex perſoluet, quam Rex aliquis huius mundi? Dux ergo, milites ſibi præſentes & ad militandum paratos cernens, & ad quid quiſque aptus ſit, iam perſpectum habens, munera pro cuiuſq; valore & robore diſpertitur; ſi autem hi præſentes non adeſſent, nihil omnino illis daret, nec officiũ vllũ, in quo ſibi ſeruirent, crederet. Mentali ergo orationi vos applicate, chariſſimæ; ſi quæ verò hanc facere nequeat, in vocali ſe exerceat, ac lectioné ſpiritualé, & pia cũ Deo colloquia, ſicuti poſtea docebo, frequentet: orationis porro horas elabi non ſinat; neſcit enim qua ſponſus hora vocaturus ſit (ne, quod fatuis virginibus alias contigit, illi etiam eueniat) & an maius ſibi onus imponere velit, etſi dulcedine aliqua temperatũ: ſi auté tale quid nihil faciat, nõ eſſe ſe ad hoc idoneã arbitretur, ſed alterũ illud magis ſibi quadrare. Sic demum per humilitatem meremur, cum ſcilicet nobis reuera perſuademus, ne quidẽ ad id quod facimus idoneas nos eſſe, interim tamen lætanter ſeruimus, & quod nobis iniungitur ſicuti dictũ eſt, hilariter adimplemus. Et, ſi quidẽ hæc humilitas ſincera ſit, talis vitæ actiuæ ancilla nimis quã felix eſt, quia de nullo alio, præterquã ſeipſa conquereretur, & ſuo reliquas certamine (q ſane non eſt exiguũ) cõtentas eſſe ſinet: nã, eſto ſignifer in cõflictibus nõ præliętur, nõ tamẽ idcirco deſinit in magno periculo verſari, & in interioribus magis quã reliqui omnes, ipſe laboret oportet. Quòd enim vexillum geſtet, & ſuſtineat, ſe nequit ipſe defendere; nec id ſibi è manibus extorqueri ſinere debet, etſi in partes mille eſſet concidendus. Pari modo contemplatiui ipſum humilitatis vexillum album ſuſtollere debent, & multa quæ ſibi infligentur verbera perpeti, vt ne vnum quidem ſemel reuerberent? ipſorum enim munus eſt pati, ad inſtar Chriſti, ac crucem in altum eleuare, neque eam de manibus, quantocũq; demũ in periculo verſentur excidere pati, nullã in paſſione ſua infirmitaté imbecillitatemue præferẽdo: ad hoc enim tam illuſtre illis & honorificum munus conceditur. Videant itaque quid agant, ſi enim vexillifer ſignum ſibi è manibus extorqueri & eripi ſinat, commilitones ſuccumbent, itaque non mediocre incipientibus ac non adeò longè prouectis, damnum creari exiſtimo, ſi illos, quos iam vt duces & amicos Dei tenent, officio quo fungũtur, opera paria præſtare nõ videant. Alij milites ſe gerunt, prout poſſunt, ſubindeque ab eo receduit loco in quo maius periculum eſſe vident; nemo aũt ad hoc reflectit, nullam [illegible] honoris in hoc ſui iacturã faciũt: ſed in alios illos oculi omniũ

con-

Deo ſemper parati nos ſiſtere debemus vt de nobis faciat quicquid voluerit.

Contemplatiui vexilliferis caſtris ſi cõparentur

Multa pati debẽt, nullũ verò ictũ inferre.

Nexitium eſt cum contemplatiui non ſe gerunt pro munere quod habẽt.

commenſi ſunt, nec vel minimum mouere ſe poſſunt, quin videantur. Munus & iſtius honorarij bonum eſt, quin & ſingularem quandam beneuolentiam & gratiam Regis erga illos, quos ad hoc vocat, declarat: ſed qui hoc ſuſcipit non parum in ſe onus & obligationem deuocat.

Si ergo, cariſſimæ, nec intelligimus, nec ſcimus quid petamus, ſinamus Dominum facere quod libet, qui melius nos perſpectos habet, quam nos ipſæ; & ipſa humilitas requirit, vt contentæ ſimus eo quod nobis datur: non paucos enim videre eſt, qui quaſi iure & ex iuſtitia ſuauitates & dulcedines à Deo petere videntur. Egregia ſcilicet humilitas. Idcirco omnium cognitor & perſpector Deus optimè facit, quod, quantũ quidẽ credo, raro huiuſmodi perſonis eas concedat, vtpote qui eas ad calicem ſuum bibẽdũ parum aptas eſſe cognoſcit. Vt ergo ſciatis, filiæ, vtrum profectum aliquem feceritis, hoc, ſignum erit, ſi vnaquæque veſtrum ſe omnium peſſimam eſſe credat, & ex eius operibus liquidò colligi queat eam ſe vt talem ducere, idque ad aliorum profectum & commodum: non vero id, ſignum eſt, ſi plus conſolationum in oratione, aut raptus, aut viſiones, aut alias id genus gratias, quas Dominus ei cócedit, habeat: expectare quippe debemus, donec in altero mundo ſimus, vt illarum rerum valorem ſciamus. Sed alterum illud quod dixi, moneta communis eſt, redditus, qui nunquam ceſſat, feudum perpetuum, & cenſus irredimibilis: nam alia illa, non ſunt permanentia, abeunt & redeunt) at magna humilitatis & mortificationis virtus, & inſignis quædam obedientia, quæ in eo ſita, vt ne vel latum quidem vnguem diſcedere velitis ab eo quod Prælatus ac Superior mandat, certò vereque ſcientes, hoc vobis ab ipſomet Deo, cuius ipſe vicarius eſt, præcipi.

De obedientia autem maximè & potiſſimùm me hîc agere oporteret; ſed, quia mihi Religioſæ eſſe non videntur, ſi eam non habeant, hinc de ea nihil dico: quia alloquor Religioſas, & (prout mihi quidem videtur) bonas Religioſas, aut quæ tales ſaltem eſſe geſtiunt; hinc in re adeò manifeſta, quæ tamen tanti momenti ſit, nonniſi vnum verbum addam, ne obliuioni ea tradatur. Dico ergo, ſi quæ voto ad obedientiam obligata, in ea deficit, non omnimodis allaborans vt ſumma quâ poteſt perfectione votum hoc ſuum expleat, neſcire me ad quid & quare in monaſterio viuat. Hoc ſaltem ipſi dico, quamdiu contra hanc peccabit, nunquam ipſam ad contemplationem peruenturam, imò nequidem ad actiuam vitam vtilem fore. Eſt hoc longè certiſſimum: hinc etiam ſi quis eſſet, qui ad obediendum voto non teneretur, & tamen ad contemplationem peruenire vult aut ſatagit, debet, ſi modo ſecurè procedere velit, & non falli, ſuam inſigni cum reſolutione voluntatem, in Confeſſarij alicuius qui contemplationis ſpiritum habeat, manus reſignare: certum

Inobedientes perſtringũtur.

quippe

quippe eſt fore, vt hac ratione plus vno anno, quàm aliàs plurimis, profe-ctutus ſit. Sed quia vobis de hac re loqui minimè neceſſarium videtur, hinc pluribus de ea me agere opus non eſt.

Finem igitur facio, ſi dixero, has eſſe virtutes quas vos habere deſi-dero, chariſſimę, & quas vt habeatis ſatagere, & quas vos alijs ſancta quadã inuidia inuidere, vos oportet. Quantum autem ad alias illas deuotiones, nolite vos ipſas torquere, aut caput frangere, quod eas non habeatis: eſt quippe incertũ quid. fieri quoq; poſſet, vt in alijs quidẽ hæc eſſent velut à Deo venientia, at in vobis poſſet Maieſtas eius permittere vt diabolica eſſent illuſio, & cacodæmon vos deciperet, ſicut multos alios decepit. Cur ergo per incertum quid Domino ſeruire vultis, cum per alia plurima id certò & ſecurè facere poſſitis? quis in id genus pericula vos conijcit? Hæc ideo ſic vberiùs deduxi & proſecuta ſum, quòd illa ſciam expedire dici: natura quippe noſtra infirma eſt, & cui Dominus Spiritum contem-plationis dare volet, hunc Maieſtas eius etiam validum & fortem reddet. Quos autem ad eam non vocabit, illis vſui venient documenta quæ hic tradidi, è quibus ipſi etiam contemplatiui ſeſe humiliandi materiam ca-pient. Dominus pro ſuâ miſericordia lumen nobis ad volunta-tem ipſius in omnibus ſequendam, concedat, itaque nulla nobis timendi erit occaſio.

Non doleat aut contri-ſtetur quis ſi ad cõtempla-tionem euectus non ſit.

Capvt XIX.

In qvo de oratione loqvi incipit, et cvm iis agit qui intellectu diſcurrere nequeunt.

Iam multi elapſi ſunt dies, ex quo priora illa ſcripſi, adeò vt nullum exinde mihi tempus ad ſcriptioni me denuo applicandam fuerit: vnde niſi prius ſcripta relegerem, planè quidnam antè ſcripſerim, neſciam, ne quod tamen temporis diſpendium faciam, continuabo prout poſſum, eſto ſine aliquo ordine & interruptè. Ingenijs bene diſpoſitis, & anima-bus exercitatis, quæque apud ſe ipſas manere poſſunt, tam multis; tamq; boni ſcripti ſunt libri, & à tam præſtantibus auctoribus conſcripti, vt non mediocris error foret, aliquod vos verbis meis in materia de oratione, pondus ineſſe credere; cum, vti dixi, tales libri vobis ſuppetant, in quibus iuxta ſingulos hebdomadæ dies, vita ac paſſionis Domini myſteria diſ-pertita ſunt, nec non aliquæ de iudicio, inferno, noſtraq; vilitate, & ſumma noſtri erga Deũ opt. max. obligatione meditationes, idq; excellẽti quadã doctrina & ordine traditę, tam quoad principium orationis quàm finem eiuſdem, continentur. Adeò vt hanc orandi methodum tenere ſcientibus & aſſuetis, nihil a[illegible] ſit quod dicatur: Dominus quippe illos per bonã

Bona meditãdi metho-dus.

hanc viam ad lucis portum conducet, & vbi tam bona sunt initia, bonus erit etiam finis. Quicunque autem viam hanc ingredi & ambulare poterunt, in quiete sunt & securitate; cùm enim intellectus alicui considerationi illigatus est, sine vlla prorsus difficultate procedit. Sed propositum mihi est, illis aliquod remedium suggerere qui ad hoc inepti sunt; si modo Domino placeat, vt aliquid consentaneum adferam; sin minùs, vt vos saltem hinc discatis, multas esse animas, quæ his cum angustijs confliĉtantur, ne vos, cum id genus angustias patiemini, propterea vos crucietis. Inueniuntur autem animæ & mentes quædam ita efferæ & indomitæ, vt equis nondum domitis, quos nemo sistat aut contineat, similes esse videantur, vtpotè quæ modo huc modo illuc discurrunt, continua quadã in inquietudine, quæ illis aut à ꝓpria natura, aut Deo permittente, accidit, versantes. Quarum me quam maximè miseret: etenim similes hæ mihi esse videntur ijs qui maximam patientes sitim, aquam quidem eminus conspiciunt, sed, cum ad eam accedere volunt vt bibant, ab alio quopiam tam in principio, quam in medio & fine viæ, ad eam adire prohibentur. Accidit enim non raro, vt, postquã non sine magno suo labore primos hostes superarunt, à secundis vincantur, & præ siti emori malint, quam illam aquam bibere, quæ tanti illis constare debet: hinc omne illis robur & animus concidit, &, esto nonnullis adhuc animus sit ad secundos hostes superandos, vbi tamen hi in tertios incidunt, tunc deperit illis robur, & forsitan vix duobus passibus iam aberant à fonte illo aquæ viuæ, de qua Dominus ad mulierem Samaritanam ait, Qui bibit ex aqua hac, non sitiet in æternum. Quam autem merito & verè (vtpote cum ipsamet suprema veritas id asseruerit) nullam rerum aliquarum vitæ huius sitim habebit; hæc tamẽ quoad res vitæ futuræ indies crescit, & maior fit, quam ipsi hic per naturalem hanc sitim fingere & imaginari possumus. Sed quantopere hanc habere sitim sitimus, quod magnam eius dignitatem anima intelligat? est quippe pænotissima quædam sitis, quæ magnam defatigationem causatur, simul tamen eam ipsam satietatem secum adfert, quã alia illa sitis sedatur; adeò vt sitis sit, quæ solas res terrenas non faciat sitiri & exstinguat, de cetero hominem per se satiet; adeo vt, cum Deus illam sitim sedat, de maioribus quas animæ conferre potest gratiis, vna sit, quod illam in hac ipsa siti & necessitate agere sinat, imo ipsa semper maiorem ad iterum de hac aqua bibendum, sitim sentiat.

Inquietudo ingenij vnde proueniat.

Distracti comparãtur sitientibus.

Sitis rerum alterius vitæ.

Aquæ proprietates tres.

Tres aqua habet proprietates, quæ quidem iam ad propositum hoc meum mirè facere videntur, esto sint & aliæ permultæ. Prima est, quod refrigeret: nam quantumlibet calcamus, tñ mox vt ad aquã peruenimus, calor omnis abscedit; &, quantũuis ignis aliquis [illegible] ac luculentus sit,

Ignis piceus per aquam accenditur.

ſit, per aquam tamẽ hic exſtinguitur, niſi ſit ignis piceus. hic enim per aq̃ magis accenditur. Hem! quàm mirabile eſt, Domine, ignẽ per aquã magis accendi, maximè dum ille validus & potens eſt, nec elementis obnoxius; quandoquidem quod naturaliter ei contrarium eſt, non modo ei non nocet, ſed vim eius etiam adauget. Si Philoſophicam ſcientiam callerem, hæc mihi mire ad hac dere loquendum conduceret: per hanc quippe me ipſa melius declarare poſſem, cognitis nimirum rerum proprietatibus. nunc quidẽ illis delector, ſed illas exponere nequeo, & forſitan nec intelligere. Cum ergo ad hanc aquam potandam Deus vos ò cariſſimæ conducet, aut ſi quæ veſtrum de facto ipſam iam bibunt, ſatis hoc guſtabitis; & intelligetis, quomodo verus Dei amor (dummodo is iã corroboratus, & à rebus terrenis penitus ſequeſtratus ſit, & longe ſuper illas euolet) in omnia mundi huius elementa dominetur. Quoniam vero aqua è terra proſilit, nõ eſt quod timeatis, ne ipſa hunc diuini amoris ignẽ exſtinguat: hic enim illius iuriſdictioni nõ ſubeſt; ac, tametſi hæc inuicem contraria ſint, hic tamen iam tum plenam & abſolutam in illam habet ſuperioritatem, nec vllatenus illi ſubiectus eſt. Non eſt ergo quod miremini, cariſſimæ, tam inſtanter & efflictim me hoc in libro me vos commonuiſſe, vt ad hanc ſpiritus libertatem cõparandam omnimodis conniteremini. An nõ præclarũ & excellens quid eſt, pauperculam domus S. Ioſephi Monialem eo poſſe pertingere, vt in vniuerſam terram & elementa dominari poſſit? Quid ergo mirum eſt, Sanctos viros in his & per hæc feciſſe, quæcumque ipſis, Deo permittente, facere luberet? Sic D. Martino ignis & aquæ obedierunt; S. Franciſco aues & piſces, alijs Sãctis alia. Adeò vt euidenter pateret, illos magnam in omnes mundi huius res poteſtatem habere, eo quod illas parui facere omnimodis ſemper procuraſſent, ſeq; verè ac ſeriò mundi huius Domino ex totis viribus ſubieciſſent. Dico itaq;, aquam quæ in terra progignitur, nullam in ignem hunc poteſtatem habere: eius enim flammæ ſublimè admodum euolant, neque è rebus ita humilibus ſuam eæ originem trahũt. Sunt alij quidam ignes, parui cuiuſdam amoris diuini, quos etiam minimus aduerſitatis ventulus exſtinguet, hunc verò nequaquam: tametſi enim vniuerſum tẽtationum pelagus exſurgeret, non tamen efficere poterunt vt hic ardere deſinat, aut illis ſuperior ac potentior nõ maneat. Aqua pluuia vero cælo decidens, multo etiã minus hunc exſtinguet imo etiam magis, quam ſuperior illa, eum accendet. non enim illa inuicẽ contraria ſunt aut repugnãtia, vtpore cõterranea. Nolite ergo timere, ne vnũ elementum deſtruat alterũ, quin imò vnũ alterũ, vt effectus ſuos producat, adiuuat, verarũ enim lacrymarum (hæ enim ſunt, quæ è vera oratione proſiliunt, & à Rege cælorũ dantur) aqua hunc ignẽ magis accendit, & vt ardere perſeueret, efficit; itaque ignis aquam in reſi-

Ignis amoris diuini ab aqua terrena non exſtinguitur, cum ſuper mundana euolat.

Terra, elementa, beſtia Sanctis obediunt.

Aqua lacrymarum accendit & ignis diuinus refrigerat.

refrigerando adiuuat. Quam, ô Deus meus, pulchrum & mirabile quid est, quod ignis refrigeret, quin & omnes mundanos affectus in nobis congelascere faciat, quando scilicet hic cum viua cælorũm aqua (quæ fons est, è quo prædictæ lacrymę oriuntur, quæ cælitus dantur, nullâ verò nostrâ diligentiâ aut industriâ comparantur) commiscetur ac coniungitur. Vt certò asseuerare vobis ausim, eam nullam omnino erga aliquid quod mundi est, quo affectus illi adhæreat, calorem relinquere, quàm dumtaxat ad ignem hunc, vbicumque potest, amplificandum. Hoc quippe illi naturale est, vti nec paruis cõtentum esse; adeo vt vniuersum mundum, sic illi possibile esset, accendere vellet.

Aqua mũdat.

Altera aquæ proprietas est, quod res immundas mundet: si enim nõ esset aqua ad lauandum, quid de mundo esset? nosse vultis; quàm hæc aqua viua, hæc aqua cælestis & clara, cum turbida non est nec cœnosa, sed pura vti dum è cælo decidit, emundet? certa sum, si ea vel semel potetur, animam claram, & ab omnibus culpis puram relinquere. Nam vti alias scripsi, non sinat Deus animam ex aqua hac (quod in nostra potestate non est, cum hæc diuina vnio quid valdè supernaturale sit) aliter bibere, quam vt per illam mundetur, hæcque eam puram, & ab omni luto, fæcibus ac miseria, in qua propter culpas suas inhærebat, mundam relinquat. nam aliæ consolationes, quæ intellectu mediante contingunt, quantumuis multum operentur, aquam velut per terram serpentem trahunt, nec iuxta fontem eam bibunt: semper enim, hac in via res cœnosæ & lutulentæ, è quibus sordes contrahat, occurrunt, nec tam lympida nec pura decurrit. Aquam viuam illam orationem non voco, quæ prout dixi, per intellectum discurrit. Equidem censeo, quantumlibet per nos allaborare & contendere velimus, semper aliquid animæ nostræ (adiuuante scilicet & cooperante hoc corpore & corrupta nostra natura) ex mũdanis sordibus, nobis licet inuitis, adhærescere. Plurib⁹ & amplius me declarare volo: cogitamus, verbi gratia, quid sit mundus, & quomodo omnia illius prætereant, quò illum contemnamus; & ecce, penes inscientes & inaduertenter iis nos rebus, quas ex ipso diligimus, nos implicatos inuenimus: & esto eas fugere satagamus, aliquatenus saltem impedimur ac turbamur, dum cogitamus, Quidnam id erat? quomodo erit? quid faciebam? & quid faciam? Et dum nobiscum ipsi, ecquidnam ad nos liberandos ac iuuandos conduceret, recogitamus, non rarò in nouum nos periculum conijcimus. Non id eo dico, quod propterea id nos inquirere non oporteat; at nihilominus cautè nos ambulare oportet, & numquam non & vbique timere. Sed hîc, ipsemet Dominus nostri curam suscipit, neque enim nos nobis credere aut committere nos ipsos vult: tanti namque ipse animam nostram facit, vt nullarum rerũ quæ ci no-

Consolationes quæ per intellectum veniunt, non oriuntur è viuo fonte.

Dominus ipse animæ nostræ curã gerit.

ei nocere possent, eo illam tempore meminisse sinat, quo illi gratiam facere & beneuolus esse vult, sed celeriter eam apud se & iuxta se collocet, ac plures ei in momento veritates patefaciat, denique maiorem multo vanitatis & interitus rerum omnium cognitionem det, quàm hic per multos annos possemus acquirere. etenim visus noster non est liber, cùm puluis mundanus nos inter ambulandum excæcet. Sed hîc nos Dominus in viæ extremo collocat, vt tamen nesciamus, quomodo.

Tertia aquæ proprietas est, quòd sedet & exstinguat sitim: sitis namque meo iudicio, rei alicuius, qua maximè indigemus, adeò vt si ea nos penitus carere oporteat, moriendum nobis sit, desiderium denotat. Res mira sit oportet, quæ nos enecet si nobis desit; si autem redundet & superfluat, non minus vita nos priuet, sicuti multos in aqua suffocatos mori videmus. Quàm, ô Deus bone, ille felix esset, qui in hac aqua viuenti ita altum & longè prouectus esset, vt vita eius finem acciperet! sed non potest hoc fieri: nam vsque adeò amor & desiderium erga Deum increscere potest, vt naturales potentiæ ei ferendo fortassis impares essent; & multi sanè fuere, qui hac ratione vitam finierunt. Et noui ipsa vnam, quæ (nisi Deus illi cito succurrisset) tā ab hac aqua abundanter occupata erat, vt eā penè extra se per raptus traheret, penè, inquā, eā à seipsa diuelleret, hîc enim quiescit anima; imò velut absorpta & suffocata (q mundum ferre nequeat) in Deo resurgere videtur, & Maiestas illius simul illam aptam reddit, vt frui possit eo, quod, apud semetipsam manens, sine vitæ iactura facere non posset. Hinc intelligi poterit, cum in summo nostro bono, quod est Deus, nihil esse queat quod non sit perfectum, omne quod ipse dat, in nostrum commodum cedere. & propterea, quantumuis magna huius aquæ affluentia sit, nihil tamen eius redundat; in nullo enim quod Dei est, esse potest nimium. si enim multum det, simul animam aptam reddit, vt (quemadmodum dixi) multum bibere potēs fiat: perinde ac vitriarius ita vitrum concinnat & conficit, vti nouit opus esse, ad quidquid ei infundere vult, capiendum & continendum. Ipsum concupiscere & desiderare, quātum est à parte nostra, vix vmquam imperfectione vacat, si quid autē in eo boni sit, id prouenit à parte Domini, quod scilicet ipse in eo cooperatur. Verum ipsi adeò indiscreti sumus, vt, cum suauis & sapida quædam pœna sit, numquam ab ea nos satiandos putemus: hinc comedimus sine vlla mensura, & quantum quidem nobis hîc possibile est, hoc in nobis desiderium adaugere satagimus; atque hinc est, quòd id subinde mortem nobis adferat. Sed, talis mors nimis quam felix est. Verumtamen posset fieri vt huiusmodi homo sua vita etiam alijs prodesset, nimirum vt hi etiam præ mortis huius desiderio emorerentur. Et hoc credo diabolo se intermiscente fieri: nouit enim, ecquod qui huiusmodi est, damnum

Nimis multū & nimis parū mors est interdū.

Anima sibi mortuam Deo resurgit.

Deus nō plus ex aqua viua dat, quā necesse sit.

Digitized by Google

Pænitentias indiscretas suggerit diabolus.

num sibi inferre posset, si quidem in vita maneret; itaque cum hic ad indiscretas austeritates subeundas exstimulat, quò sanitatem & valetudinem illius destruat. quod sanè illi non contemnendum emolumentum est.

Dico ergo, eum qui ad hanc tam impetuosam & ardentem sitim iã peruenit, serio super se ipsum reflectere debere: norit enim oportet, hãc sibi tentationem superuenturam; &, licet præ siti non moriatur, sanitatis tamen suæ totale detrimentum patietur; cuius rei etiam exteriora signa dabit, etiam inuitus & nolens. quod ne fiat, omnimodis impediendũ est. Aliquãdo verò fiet, vt omnis, quamcumq; demũ adhibemus, diligentia parum ad hoc conducat; non poterimus enim, prout quidẽ vellemus, omnia & singula regere. Itaque cum magni illi impetus, quibus desideria hæc adaugeri cupimus, in nos ingruunt, vigilemus & caueamus oportet, ne illa increscant, sed eorum econtrà filum alia quapiam consideratione quàm possumus suauissimè, abrumpere satagamus: fieri enim poterit, vt natura nostra subinde tantum operetur, quantum amor: reperire enim nonnullos est, qui, quidquid desiderant, esto id etiam malum sit, magna quadam cum vehementia & ardore desiderant. Credo equidem, illos non multùm mortificatos esse; nam mortificatio ad omnia vtilis est & prodest. Imprudentiæ quædam species cuiquam esse videatur, tam bonam rem abrumpere; sed reuera non est: neque enim dico, vt huiusmodi desiderium penitus exuamus, & deponamus, sed tantùm vt suspendamus & seponamus, nec vlterius progredi sinamus: quod forsitan per aliud quoddam desiderium, quod paris sit meriti, fieri poterit. Exemplo aliquo, quò meliùs intelligar, id declarare volo: Incidet alicui ardens quoddam desiderium iam tum cum Domino in cælis viuendi, & è captiuitatis huius carcere egrediendi, quale S. Paulus olim habuit. talis pœna, & tali è causa promanans, cum in seipsa valdè sapida sit, non parua opus habebit mortificatione, vt suspendatur & retineatur; imò verò nec planè eam suspendere poterit. Attamen cùm tanto desiderium hoc impetu ingruere videbit, vt intellectum & iudicium propè omne eripiat (sicut non ita pridem personam aliquam dispositam vidi; quæ quamuis naturâ sit vehemens & impetuosa quàm maximè, ita tñ propriam suam voluntatem frangere assueuit, vt eam iam penitus exuisse & carere mihi videatur: nam alijs è rebus id colligere est. dico itaque illam ad aliquod spatium mihi velut amentem visam fuisse, præ magnitudine pœnę & vis, quam sibi, ad dissimulandum, & nihil omnino foras prodendum, inferebat. atque ideo, in re tam vehementi, esto etiam Dei spiritus foret, humilitatis speciem esse dicerem si homo timeat;

Quid faciẽdũ cũ desideriũ nimis intẽsum est.

neque

neque enim cogitare debemus, talem nos amorem habere qui ita nos affligat & anguſtiet. hinc inquam conſultum arbitror, vt (ſi quidem id fieri poteſt; nam fortaſſis id non ſemper facere poterit) deſiderium ſuum immutet, plus ſe Deo ſeruiturum ſibi perſuadens, ſi in vita maneat. Et fieri fortaſſe poterit, vt aliquam animam, quæ alioquin periret, ad cognitionem ſui & emendationem pertrahat, &, diutius Deo ſeruiendo, meriturus ſit vt propterea magis eo fruatur: timidum autem illum reddere debet, quòd Deo tam parum ſeruierit. ſunt autem hæc, in tantis tormentis, bona conſolatio; itaque fiet, vt & pœnam ſuam alleuiaturus, & multum lucri facturus ſit, cum, quò eidem Domina famuletur, contentus ſit hic in terra cum pœna ſua viuere. Perinde ſe res hîc habet, ac ſi quis grauem aliquem laborem, aut ingentem dolorem pateretur; & alius quiſpiam cum ſolaretur dicendo, vt haberet patientiam, ſeque in Dei manus reſignaret, cupiens vt illius in ſe voluntas adimpleretur, in has enim nos reſignare, optimum eſſe omni in re remedium & longè ſecuriſſimum. Quid autem, ſi ad tale deſiderium concipiendum dæmon aliqua ratione ſit cooperatus? fieri hoc quidem poſſet, quemadmodum Caſſianus, (vti credo) de quodam Anachoreta ſcribit; qui, cùm diu auſteriſſimam vitam duxiſſet, diabolus perſuaſit, vt ſe in puteum quemdam præcipitem daret; ita enim fore vt Deum citiùs conſpicaretur. Credo equidem, eum magna cum humilitate non vixiſſe, nec fortè bene: eſt namque alioqui Dominus fidelis, nec eum Maieſtas eius permiſiſſet, tam clara & euidenti in re tam turpiter cæcutire. Hoc autem certum eſt, ſi quidem à Deo hoc deſiderium fuiſſet, quòd nullatenus ei nocuiſſet: adfert quippe id ſecum lumen, diſcretionem, modum & menſuram; quod ad oculum patet. Sed iuratus hic hoſtis noſter, quacumque & quomodocumque poteſt, nobis nocere ſatagit, quamobrem, quoniam ipſe minimè dormit, ſed ſemper vigilat, hinc & nobis ſemper contra illum vigilandum eſt.

Omnibus in rebus in Dei manus ſe reſignare longè optimum.

Deſideria ex. ipſius dæmon ſubinde excitat

Punctum & monitum hoc ad multa etiam alia vtile eſt, ac permagni momenti, etiam ad tempus orationis, quantumuis illa etiam ſapiat, abbreuiandum, ſi quando vel corporalis valetudo deſtruitur, aut cerebrum læditur. In omnibus porro imprimis opus eſt diſcretione: cur enim me putatis, cariſſimæ, primò finem vobis declarare, & præmium ante certamen oſtendere voluiſſe, indicando vobis, quantum commodũ bonumq; in cæleſtis huius fontis, & aquæ huius viuæ potu ſitũ ſit; quã ne vos vllũ laboris, cõtradictionis, & moleſtiæ, quæ in via occurrit, tædium occupet, ſed animoſè in ea pergatis, nec animũ vmquã deficiẽtes deſpõdeatis: Nã (ſicuti dixi) fieri poſſet, vt, poſtquã iã adusq; fontis labiũ veniſſetis,

Orationis tẽpus abbreuiandũ cũ vires corporales deficiunt.

Digitized by Google

ſetis, ita vt ſola capitis inclinatione, ad ex eo bibendũ, opus eſſe videatur, quamprimum rem bene inchoatam penitus abrumperetis, & ſic hocce bonum deperderetis, veritæ ne fortè vires vobis deficiant ad pertingendum ad illum, deinde vt ad hoc aptæ non ſitis. Cogitate verò Dominum omnes omnino homines adhoc inuitare; &, quia is ipſamet veritas eſt, hinc de eo nullatenus eſt dubitandum. Niſi enim conuiuium hoc generaliter pro omnibus inſtitutum fuiſſet, Dominus nos omnes quotquot ſumus, ad hoc minimè inuitaſſet; &, eſto etiamnos inuitaſſet, non dixiſſet nobis, *Ego vobis potum dabo.* Dicere enim potuiſſet, *Venite omnes, quià certè nullum damnum aut iacturam facietis; quibus autem mihi placuerit, iis potum dabo.* Sed, quia ſine tali reſtrictione in genere dixit *Omnibus*, certiſſimè mihi perſuadeo, omnibus qui in via non hærebunt, aquam hanc viuam minimè defuturam. Dominus porro, qui aquã hanc pollicetur, nobis pro magna miſericordia ſua gratiam, ad eãmdem prout quidem quæri oportet, quærendam concedere dignetur.

Aqua vitæ no deerit in via non hærentibus.

CAPVT XX.

OSTENDIT, IN VIA ORATIONIS NVMQVAM CONSOLAtiones deeſſe, idque varijs modis ac rationibus: ſimul & monialibus ſuis conſulit, vt hiſce de rebus ſemper illarum colloquia ſint.

Varia ſunt ad Deũ tendẽdi via.

VIdeor ſuperiore capite aduerſantia & repugnantia dixiſſe ijs, quæ iam antè dixi: dum enim conſolabar eas, quæ huc minimè pertingunt, varias aiebam Dominum habere vias, quibus ad ipſum perueniatur, quemadmodum & multas domus eius manſiones habet. Quod hic iterum dico & repeto: cùm enim Maieſtas eius optimè imbecillitatem noſtram noſſet, pro ſua miſericordia illi quidem omnimodis proſpexit; attamen non dixit, vt hi per hanc, illi per illam viam incederent, imò tam magna eius miſericordia fuit, neminem vt impedierit omnimodis procurare & conari quò ad hũc vitæ fontem perueniat, & de eo bibat. Sit ipſe in æternum benedictus. Quàm porro meritò me impedire, & hoc mihi prohibere potuiſſet? ſed quia, cùm primùm inciperem, mihi non præcepit, vt deſiſterem, ſed vt in ipſum profundum conijcerer, fecit; certiſſimè mihi perſuadeo, nemini id eum prohibiturum. imò, quod amplius eſt, plena nos voce apertè & publicè vocat; ſed, quia adeò bonus eſt, hinc nos minimè cogit: &, quod etiam longè plus eſt, diuerſimode ſanè eos qui ſe ſequi volunt, potat, vt nullus non refectus & inconſolatus abeat, aut ſiti emoriatur. nam è fonte hoc abundantiſſimo fluunt riui, alij quidem magni, alij parui, & ſubinde etiam riuuli pro pueris; nam hi illis ſufficiunt:

Omnes apertè vocat Dominus, ſed neminẽ cogit.

Digitized by Google

ficiunt:alioqui si multum aquæ simul conspicerent,perterrerentur. Atque hi sunt qui adhuc in principijs sunt,& primùm incipiunt. Nolite ergo timere,carissimæ, ne præ siti emoriamini. In hac quippe via numquã aqua consolationis deest,saltem non tam valdè deest, quin id tolerabile sit.quod cum ita sit,meum consilium sequamini,& nolite in via hærere, sed strenuè certate,etiam ad mortem vsque,cùm ad nihil aliud huc,quã ad certandum, veneritis. Et, si semper cum hoc proposito & intentione progrediamini,vt scilicet mori malitis,quàm ad viæ finẽ pertingere vos posse desperetis ac deficiatis, tametsi aliquam vos Dominus in hac vita sitim pati sinat;certæ estote, illum in futura, quæ in omne æuum durat, summa in abundantia vobis potum daturum, ac sine timore,ne ipse vnquam vobis desit; faxit autem Deus, ne ei vnquam desimus. Amen.

Quomodo via ad Deũ ducens ineunda sit.

Iam,vt prædictam viam ita incipiamus, vt non iam inde à principio in ea erremus,ostendamus paucis,quomodo iter hoc incipiendum sit;nam in hoc præcipuus rei cardo vertitur; imò hoc esse dico à quo omnia quã maximè dependent. Non tamen dico, illum qui tale propositum quale iam describam,non habebit, propterea non debere incipere; quia Dominus ipsum paulatim perficiet,&,esto nõnisi vnũ in ea passum progrederetur,tantam id in se virtutem continet, vt certus esse possit, nihil se perditurum, sed aliunde id ei compensatum iri. Perinde id est, (vt ita dicam)ac dum quis aliquod granum Indulgentijs donatum habet;quas quidem ipse lucratur, dum semel orat quæ legi præscripta sunt; &, quo sæpiùs legit,quo etiam sæpiùs eas lucratur: at si nunquam præcepta legit, sed granum arcæ inclusum seruat, satius foret, ipsum non habere. Adeò vt,licet postea per eamdem viam non ingrediatur, id tamen quod per eam progressus erit,magnam illi lucem dabit,ad bene per alias vias ingrediendum;&, quo plus ingressus erit, & maiorem lucem accipiet.Itaque certò sibi persuadeat, omnino nullum sibi ex eo damnũ accessurum,ꝙ hanc viam inire cœperit, esto eam postea etiam deserat:bonum quippe numquam nocet. Quapropter semper operam dabitis, carissimæ, habita videlicet ad id opportunitate,vt omnibus qui vobiscum agent, & quibuscum aliquam familiaritatem inibitis,timorem, quo minus tantùm bonum incipiant, adimatis. Et per amorem Dei vos obtestor,ita vt vos geratis,vt vestra conuersatio semper ad aliquod illius,quicum agetis,bonum referatur, cùm ad animarum bonum vestra tendere oratio debeat: & hoc vos semper à Domino petere oportet. Nec sanè consentaneum esset,carissimæ,hoc omnimodis non procurare. Vultisne bona consanguinea esse? vera amicitia in hoc sita est. Vultisne bona amica & intima haberi? aliâ viâ quàm hac haberi non potestis. Date

Nemo timeat Deũ quærere.

In quo vera amicitia sita sit.

Date operam, vt sic in cordibus veritas ipsa locum habeat, vt habere per meditationem debet; & ad oculum videbitis, quo in proximum nostrum amore ferri debeamus.

Non est iam tempus, carissimæ, crepundia puerilia tractandi (neque enim aliud hæ mundanæ amicitiæ, esto etiam bonæ sint, esse videntur:) neque talis inter vos lingua audiri debet aut inueniri, *Diligis me*, vel, *Non diligis me*; idque nec cum consanguineis, nec cum alio quolibet, nisi vobis illæ amicitiæ ad sublimem aliquem finem, & profectum animæ illius referantur. Fieri enim potest, vt, quò frater tuus, aut alius de consanguineis tuis, aut huiusmodi, aliquam veritatem audiat & admittat, talibus eum necesse sit verbis, & amoris signis, quæ sensualitati semper placent, ad eam disponere. Et fiet non rarò, vt beneuolum & bonum aliquod verbum (ita enim id vocant) pluris hi faciant, & melius per hoc disponendi sint, quàm per multa verba quæ initio de Deo adferuntur, & talia ei postea gratiosa sint, & melius sapiant. Quare talia verba, in tali occasione cautè prolata, scilicet, vt per ea bonum aliquod fiat, non veto; at, si ad tale quid non referantur, nullum inde bonum, sed ingens malum, (vt tamen id ipsæ nequaquam intelligatis aut percipiatis) sequi potest. Norunt saltem, vos Religiosas esse, & vestram conuersationem & negotiationem de oratione esse. Quocirca videte, ne sic apud vosmetipsas dicatis, Nolo me vt bonam æstiment: nam ex eo quod in vobis vident, commune ac publicum bonum aut malum dependet. Et sanè magnum malum foret, illas, quibus tam magna de nulla re alia, quàm de Deo, loquendi obligatio, incumbit (quales sunt Moniales) vt bonum tenere, & velle hac in re simulare, nisi id interdum ad maius aliquod bonum tendat. Hæc vestra est negotiatio & linguæ: quam addiscat oportet is qui vobiscum conuersari volet; sin minùs, ipsæ vobis cauete, ne quid de eius lingua addiscatis; quod vobis infernus quidam erit. si vos propterea vt rusticanas & stupidas ducant, parum refert; multo etiam minùs, si vos vt hypocritas & simulatrices existiment. Hoc saltem inde lucrabimini, quòd nullus vos sit inuisurus, quàm qui linguam hanc pernoscat: quis enim qui Mozarabicè loqui nescit, multum loqui gestiat & gaudeat cum eo, qui aliam quàm illam linguam loqui non potest? itaque vobis nec molesti erunt, nec damnum creabunt. neque enim paruum damnum foret, vos nouam linguam loqui incipere; & omne vestrum tempus in hoc consumeretis. Tam bene id intelligere ipsæ non potestis, atque ego, vtpote quæ quantopere id animæ noceat, sum experta. dum enim vnum addiscere vult, obliuiscitur alterum; & est hoc illi perpetua quædam inquietudo, quam

Qua Religiosarū esse lingua debeat.

Digitized by Google

quam vos omnimodis effugere oportet. Nam ad hanc viam, quam exponere incipimus, nil magis necessarium est, quam animæ pax & tranquillitas, Si, qui vobiscum agent, linguam vestram addiscere volent, (esto vestrum non sit, eam docere) magnas tamen, quæ in ea addiscenda comparantur, diuitias illis aperire poteritis: nec est, quòd huius vos rei vllatenus tædeat aut pigeat; sed per pietatem, amorem, & orationem operam date, vt id illi bene cedat, vt videlicet ipse, audito, quid in eo situm est, lucro, magistrum & directorem quærat, qui in hoc ipsum instruat, neque enim parua Dei erga vos gratia foret, si aliquam animam adhoc bonum capessendum excitare possitis. Sed quàm multa & varia occurrunt de hac via loqui incipienti, etiam illi qui per eam tam malè ambulauit, vti ego. Det Deus, carissimæ, vt melius hoc vobis possim dicere, quàm reipsa fecerim. Amen.

Religiosæ agere possunt de bona via Domini.

Capvt XXI.

Qvanti referat vt qvis firmo cvm proposito in oratione se exercere incipiat, & omnes quas diabolus opponit difficultates, parum moretur.

NOlite mirari, carissimæ, quod ad tam multa eum reflectere & obseruare oporteat, qui diuinũ hoc iter ingredi volet: ipsũ quippe via regia est, ad cælum conducens: &, quia per illam incedentes, magnum thesaurum sibi comparant, hinc nemo mirari debet, si caro is (prout quidem nobis videtur) cõstet: tempus veniet, quo intelligemus, quàm parua & nihilum sint omnia, quibus tantum præmium comparatum est. Vt ergo ad eos, qui per ipsam ambulare, & non antè quiescere volunt, quàm ad finem peruenerint, qui est de aquæ hac vitæ bibere, reuertar, quomodo scilicet incipere debeant; censeo, permultum, imò totum, inde dependere, vt magnũ & generosum quoddã propositum faciamus non antè desinendi, quàm ad hoc peruenerimus, quidquid demum eueniat, sequatur quidquid volet, tanto labore constet quanto potest, murmurent quicumque volent, eò pertingam vel in via antè exspirem, vel ad viæ labores ferendos satis fortis non sim; denique totus terrarum orbis excidat & pereat; quemadmodum sæpè nobis ab alijs dicitur: Est hoc valdè periculosum, illa & illa per hoc perijt, alius ille deceptus est; alius qui multum orationi vocali deditus erat, lapsus est; nocent hæc virtuti; non sunt hæc mulierum, diabolus illis forsitan illudet, satius esset illas nere, hisce subtilitatibus illæ opus non habent, Oratio Dominicalis & Angelica Salutatio

Via Dei resolutè ineunda.

illis satis sunt. Hoc ipsum & ego dico, carissimæ. Et quis dubitet, quin hæc nimis quàm satis sint? semper quippe vos bonum est, orationem vestram fundare super eas quæ tali sunt ore prolatæ, quale est os Saluatoris nostri Christi. Vnde meritò sic loquuntur: nisi enim tam magna nostra infirmitas iam foret, nostraque deuotio tam frigida & languida; alijs sanè regulis, quomodo oratio habenda sit, tradentibus, aut alijs libris opus non haberemus.

Bonum est orationem suà fundare super eas quas Christus docuit.

Et quia iam (vti dixi) cum ijs loquor animabus, quę in aliorum mysteriorum meditatione recollectæ esse nequeunt, quia hæc illis artificiosa & perplexa esse videntur (imò quædam ingenia ita subtilia sunt, vt nihil omnino illis placeat, nec satisfaciat;) mecum ipsa statui, in illarum gratiã super prædictas orationes aliqua orationis principia, media & fines fundare; res autem sublimes minimè attingam. Nemo itaque vobis libros poterit auferre; quia, si per vos studiosæ sitis, & humilitas vobis non desit, alia re nulla opus habetis. Equidem semper mirè erga sacra Euangeliorũ verba affecta fui, ac magis, me illa ad recollectionem permouerunt, quàm multi bene compositi libri; & sanè, cùm ipsemet eorum auctor non satis approbatus erat, non multum ad eos legendos propendebam. Postquam ergo ad hunc sapientiæ magistrum me applicui, aliquam forsitan is me considerationem docebit, quæ vobis non displiceat. Non dico, aliquam me diuinarum harum orationum explicationem allaturam (neque enim id aggredi auderem, & plures earum expositiones passim exstant; & , esto etiam illæ non exstarent, stultissimè hauddubiè facerem, si eas ipsa exponere inciperem;) sed intentio mea solùm est, nonnullas super Orationis Dominicalis verba considerationes adferre. Interdum enim per multiplices libros deuotionem amittere videmur erga id, quod tanti tamen nos habere interest. Certum quippe est, magistrum ipsum, siquando quid discipulum suum edocet, amorem quemdam erga illum concipere, ac operam dare vt ei placeat quod ipsi tradit; eumque sedulò iuuare, quò id ipse comprehendat. Non aliter cælestis Magister nobiscum faciet; ideoq; parui pendite quoscũq; alij vobis incutiẽt timores, aut quæ vobis describent pericula. Ridiculũ profectò est, indemnem me & sine vllo periculo per viam illam proficisci, & luculentum thesaurum mihi comparare velle, in qua tot passim latrones grassari constat. Bene tecum tum actum in mundo deputato, si eũ pacificè & sine molestia auferre sinatis. Verum, vt vel triobulum mundum lucrentur, permultas noctes insomnes ducent, tibique nec quoad corpus, nec quoad animam requiem vllam indulgebunt. Cùm ergo tibi per viam regiam & securam, qua & Rex noster, & omnes electi & sancti iuere ad eum comparandum rapiendumque (quemadmodum Dominus eum à potentibus & violentis rapi tradit)

Praeceptor amorẽ erga discipulum suũ cõcipit.

Pericula bona via minora sunt ijs quæ in mala sunt.

beuntia

Digitized by Google

abeunti dicitur,tanta in ea ſubeſſe pericula,tantoſque tibi identidem timores incutiant; quænam ergo pericula exſpectent oportet illi, qui (vt quidem putāt)bonum hoc ſine via comparatum eunt? His,cariſſimæ, incomparabiliter plura diſcrimina occurrant neceſſe eſt: verū nō illa antè intelligunt,quam præcipites in verum periculum prolapſi fuerint, cum neminem habent qui auxiliatricem illis manum porrigat;itaque penitus aquam amittunt, nihil vt huius, tam è torrente, quam è fluuio, bibant.

Videtis ergo,cariſſimæ,impoſſibile eſſe ſine aliqua aquæ huius gutta per illam viam incedere,quam tam multi inimici inſident,contra quos certare nos oportet:Certiſſimum namque eſt,illos,tempore maximè opportuno &neceſſario præ ſiti emorituros:nam,nolentes volentes,cariſſimæ,ad fontem hunc quotquot ſumus, eſto diuerſimode, proficiſcimur. mihi ergo credite, nec à quopiam, aliam vobis viam, quàm viam orationis tradere & oſtendere cupiente, imponi vobis ſinite. Non dico nunc autem,eam pro omnibus hominibus mentalem aut vocalem eſſe debere; ſed vobis, dico, tam hanc, quam illam, neceſſariam eſſe.Hoc ſcilicet Religioſorum munus eſt;& quicumque vobis aliquod in hoc periculum contineri diceret, illum vti periculum quoddam habetote,eumque fugite;nec hoc memoriæ veſtrę vmquam excidat; forſitan enim iſthoc conſilio aliquando opus habebitis. Sed illud demum periculoſum erit,nullam humilitatem aliaſue virtutes habere. Sed non ſinet Deus vmquam, vt via orationis ceu via periculoſa habeatur. Sed hanc timendi occaſionem(vt apparet)inimicus homo induxit,itaq; ſua vafritie & dexteritate aliquos, qui prius orationis ſtudio tenebantur,ad lapſum pertraxit.Sed videte,quæſo intolerabilem cæcitatem: non enim conſiderant quàm multa hominum millia ideo in hæreſim aliaque grauia mala prolapſi ſint, quòd orationi non inſiſterent,nec quid ea eſſet ſcirent.Quod autem inter tam multos diabolus, quo hac ratione melius negotium & rem ſuam ageret, nonnullis eorum qui orationem frequentabant(quos facile eſſet enumerare)ad lapſum pertraxerit & deceperit, hinc factum eſt,quod nonnullis in rebus ad virtutem ſpectantibus tam timidos eſſe fecerit.Caueant ergo ſibi,qui hoc ſe prætextu,quo minus orationi inſiſtant,excuſare ſatagunt:à bono quippe declinant, quò à malo ſeſe expediant. Nullum vmquam in vita nocentius inuentum & artificium audiui;ſanè diabolo auctore id in orbem inuectum videtur.

Via orationis non eſt periculoſa.

Quæ mala eueniant ex eo quod oratio negligatur.

Tu tuam cauſam defende,bone Ieſu,tu pro teipſo reſponde; vide, quæſo,quam ſiniſtri & contrariam in partem tua hi verba intelligant; noli,quæſo,tales in ſeruis tuis infirmitates permittere. Hoc ſaltem bonum eſt,quod ſemper habebis aliquos qui tibi opitulentur:hoc quippe verus Dei ſeruus,cui nimirum Maieſtas eius veræ viæ cognitionem dedit, pro-

prium habet, vt horum timorū occasione, in ipso numquam quiescendi desiderium magis magisq; excrescat. Clarè enim videt, quanam ex parte aduersarius ictu sibi velit inferre; hinc opportunè se subducit, & caput illi comminuit, quod sanè magis illum mordet, quam delectent omnes, quas alij homines illi dant recreationes & gaudia. Quādo scilicet, magnorum tumultuum, è malo aliquo semine, quod inimicus homo sparsit, & quo omnes omnino homines tamquam semicæcos ad se trahere videtur, enatorum tempore, Deus aliquem excitat, qui oculos illis aperiat, simulque ad oculum ostendat, & dicat quomodo nebulam ipsis cacodæmon offuderit, ne viam qua eundum sit videāt. Ah! quanta illa Dei potentia & magnificentia est, vt interdum vnus solus vel duo, veritatem aperientes, plus possint & efficiant, quam multi alij simul! Paulatim ergo ijs rursus viam ostendere incipit, Deus autē eis animum & robur suppeditat. Quare si quod in oratione periculum esse asserant, Dei famulus econtra ostendit quantum in ea situm sit boni; si non verbis, saltem operibus. Si quando enim, frequentius sacram communionem adire, non esse bonum dicunt, tunc eam ipse adhuc sæpius frequentat: adeo vt, si fortè vnus aut duo sint, qui sine vlla formidine sequantur quod optimum est, ilico Dominus paulatim quod amissum est recuperet.

Vulgi opinio parui facienda.

Omnem itaque timorem dispellite carissimæ, & , huiusmodi in rebus, plebis opinionē ac sensum magni facere nolite: neq; enim iam tempus est omnibus passim credendi, sed iis solis, quos vitæ Saluatoris nostri vestigia videbitis consectari. Date operam, vt semper mundam habeatis conscientiam & humilitatem; quidquid mundi huius est , omnimodis contemnite; firmiter denique credite, quidquid sancta mater nostra Ecclesia credēdum proponit. Et hoc si feceritis, certæ estote per bonam vos viā incedere. Nolite, vt antè monui, timere ea in quib⁹ nulla timoris subest occasio; at, si quis hunc vobis incutere velit viā, illi cum humilitate declarate; dicite, habere vos regulā, quæ sine intermissione vos orare iubeat (hoc quippe illa nobis præscribit) & eā vos obseruare debere. si orationē vocalem vos vsurpare velint, interrogate eos, an intellectus, mens ac cor reflectere necessario debeant ad ea quæ ore profertis : si dicant debere (nam aliud dicere non poterunt) videte, quomodo, hoc dicendo, apertè fateantur, vos necessario orationi mentali, quin etiām contemplationi, si quidem ea vobis in illa à Deo concedatur, insistere debere. sit is in æternum benedictus. Amen.

Iis solum credendum qui vitæ Domini se confirmāt.

* * *

Digitized by Google

Capvt XXII.

Declarat et exponit, qvid ſit oratio mentalis.

NOueritis, cariſſimæ, orationem mentalem, vt talis ſit, vel non ſit, non in eo ſitam eſſe, vt quis os ſuum occluſum teneat: nam ſi ita verba orationis loquar, planè vt videam & intelligã me loqui cũ Deo, ad hoc magis reflectendo, quàm ad verba quæ profero; certũ eſt me orationẽ mentalem & vocalem ſimul tenere. at, ſi ſic vos docere velint cum Deo loqui, vt orationem Dominicam ore recitetis, corde autem & animo de mundo cogitetis, hic taceo. Verum ſi ita vos gerere velitis, vt æquum eſt ſe gerat is qui cum tali Domino loquitur; par eſt, vos cogitare & aduertere qui cum loquamini: & quæ vos ſitis, vt ſaltem decenter & ciuiliter loquamini. quomodo enim cum Rege loqui, eumque Celſitudinis aut Maieſtatis titulo compellare, aut debitis requiſitiſq; in Principe aliquo potenti alloquẽdo ritibus poteritis vti, niſi ante ſciatis, quis illius ſit ſtatus, quis tuus? nam iuxta eum fieri debet veneratio & honor, & prout ritus conſueti exigunt, nam etiam hos neceſſe eſt te noſſe; alioquin, vt ſtupidus & ineptus repelleris, & nihil omnino impetrabis.

Quid conſiderandum ſit, quando cum Deo loquimur.

Sed, quid hoc eſt, Domine mi Rex? quid hoc eſt, optimè Imperator? quomodo hoc quis ferat? Tu, Domine, Rex es infinitus: quod enim habes regnum, non eſt mutuatitium. Cum ergo in Symbolo Apoſtolorum dici audio, regni tui nullum fore finem, ſingulare propè ſemper in me gaudiũ ſentio. Laudo & benedico te in æternum, Domine; regnum, certè, tuũ in æternum durabit. Numquam ergo permittas, Domine, vt ceu bonũ probetur, eum, qui tecum loqui vult, hoc ſolum vocaliter facere. Quid hoc eſt Chriſtiani? (vos alloquor qui orationẽ mentalem neceſſariã eſſe negatis) intelligitiſne quæ dicitis? Equidẽ certiſſimè mihi perſuadeo, minimè vos quæ dicitis intelligere; & ita vultis, vt omnes quotquot ſumus vobiſcum erremus, cũ neſciatis quid mentalis oratio ſit, aut quomodo etiã vocalis fieri debeat, neque demum quid ſit contemplatio: ſi enim hoc ſciretis, nõ improbaretis hîc, quod illic probatis.

Qui orationem mentalem opus eſſe negant neſciunt quid dicãt.

Equidem, cariſſimæ, mentalẽ orationẽ ſemper cũ vocali, quoties illius mentionem faciã, coniungã; ne vos illi perterrefaciant. ſcio enim, quonã hæc omnia tẽdant. hac quippe in parte non modicũ alias ipſa paſſa ſum itaq; efficere vellẽ, nemo vt vos inquietaret: ꝑmultũ nãq; nocet, aliquo cũ timore per viã hãc ambulare. Permagni ſanè refert, noſſe vos rectè ac benè ire: dũ enim viatori quis dicit, ꝙ erret, & quod de via recta deflexerit, tũc hinc inde vagatur ac quãcũq; in partẽ ſe vertit; & quidquid viæ facit interim dũ viã illã qua ſibi ſit eũdũ quæritat, ipſũ defatigat, tẽporis quoq; ingens diſpẽdiũ facit, & ad locũ deſtinatũ ſeri⁹ pertingit. Quis dicat, malũ eſſe, vt dũ quis vel Horas, vel B. V. roſariũ legere incipit, primo cogitare incipiat,

cipiat, cum quo ibi locuturus sit, ac quis ipse sit qui loquitur, vt sic videat quam venerationem exhibere & præ se ferre debeat? Dico itaque vobis carissimæ, si quidquid ad duo hæc puncta intelligenda faciendum est (quod sanè permultum est) bene debiteque fieret, permultum vos temporis antè in orationem mentalem impensuras, quàm vocalem, quam instituere vultis, inchoaretis, hoc certum est, tam impræmeditatos & imparatos nos ad cum Principe quopiam loquendum ire non debere, ac dum cum rustico quodam aut pauperculo, quales ipsæ simus, loqui nos oportet. Perinde enim est, quomodocumque quis nos alloquatur. Æquum est, vt, licèt Rex hic, ob humilitatem suam me audire non grauetur, & ad se venire non prohibeat, satellites insuper eius me non repellant (esto ob meam ipsa stupiditatem & ineptitudinem ei loqui prout oportet nesciam: Angeli namq; qui illic sunt, Regis sui naturam & conditiones perspectas habent, vtpote cui gratior est humilis opilionis stupiditas, quem plura dicturum videt, si plura sciret, quàm sapientium & litteratorum discursus, quantumuis elegantes, si ex humili corde non procedant) reuerenter nos & magno cum respectu, in eius conspectu geramus. esto, inquam, ipse bonus sit, nostrum tamen est, non idcirco nos erga illum inciuiliter & inhumanè gerere. Saltem, vt illis eò quòd maleuolentiam illam æquanimiter perferat, (dum scilicet talem qualis ego, apud se sinit consistere) gratæ simus; par sanè est nos ad eius puritatem cognoscendam, & quis ipse sit, videndum omnimodis conniti. Certum autem est, nos id statim & iã inde à principio posse aduertere, perinde atque hîc in terrenis Magnatibus id aduertimus. Nam dum quis nobis de aliquo Principe semel dixit, quis eius fuerit pater, quantus eius census annuus sit, & quod illius dominium, aliud præterea de eo sciendum nobis non est: in terra namque non tam ad ipsosmet homines reflectitur vt honorentur, quantumuis magna & illustria eorum sint merita, quàm ad ipsorum opes.

Deus delectatur simplici rusticitate.

In mundo homines non honorantur nisi sunt diuites.

Hem miserum mundum. vos verò, carissimæ meæ, Dominum ex toto corde vestro laudate, quòd rem tam vilem, mundum inquam, deserueritis; in quo nimirum homines quod intra seipsos habent magni nõ faciunt, sed ea tantùm quæ sui censuarij & subditi habent: quæ cùm ipsis deficiunt & cessant, tunc etiam mundus ab ijs honorandis cessat. Res sanè ridicula est, & risu eam excipere, eaq; vos oblectare potestis, tunc cùm simul omnes ad vos recreandas conuenitis: quippe bona recreatio est, intelligere & nosse, quantanam in cæcitate suum mundani tempus transigant. Ah, Optime Imperator, suprema potentia, summa bonitas, ipsissima sapientia principii & finis expers, nulli vt in tuis perfectionibus sint termini, vtpote quæ & infinitę sunt, & incomprehẽsibiles; mirabilium abyssus

Mũdi cæcitatẽ nosse bonum est.

Dei magnitudo expenditur.

ſus, pulchritudo omnes pulchritudines in ſe complectens, ipſa deniq; fortitudo. Vtinam, Domine Deus, hîc quis omnem humanam eloquentiam & ſapiētiam ſimul & iunctam haberet, qua ſciret (prout quidem hic ſciri poteſt; quod perinde eſt, ac nihil omnino ſcire) & poſſet hoc in caſu, multarum illarum rerum, quas, quò aliquatenus intelligamus, quis hic noſter Dominus, & ſupremum noſtrum bonum ſit, conſiderare poſſumus, vel aliquam verbis exponere! Eia agite, incipite conſiderare, &, cum aditis ipſum, noſſe & intelligere, quicum loquutum eatis, & quicum loquamini. Eſto millecup io diutius hîc viueremus, quàm viuimus, numquam tamen ſatis intelligemus, quomodo potens hic Dominus, ante cuius conſpectum Angeli contremiſcunt, quique omnia iubet, omnia poteſt, & cuius velle, ipſius eſt operari, tractari & conueniri mereatur. Æquũ igitur erit, cariſſimæ, vt ex hiſce magnalibus, quibus ſponſus noſter dotatus eſt, delectationem aliquam haurire ſtudeamus, & ſimul intelligamus, quocum ſponſalia inierimus, & qualem vitam, ducere debeamus. Hoc in mundo, ſi quando aliqua nubit, nouit cum quo nubat, quis ipſe ſit, & quàm diues: & nos, iam deſponſatæ, antè de ſponſo noſtro non cogitabimus, quàm dies nuptiarum aduenerit, quando nos iam in domum ſuam introducet? ſi enim mundanæ ſponſæ huiuſmodi res cogitare non prohibeantur, cur quæſo nos vetemur, diligenter inquirere quis vir hic ſit, quis illius pater; quæ regio in quam nos introducet, quæ bona nobis ſe daturum promittat: cuius item conditionis ac propenſionis ſit, quomodo ei optimè complacere, ac quid ad illum obleſtandum potiſſimum facere potero; denique ſeriò aduertere ac videre, qua meam conditionē & propenſionem ratione ad illius conditionem attemperem & conformem? Imò vt mulier benè nupta ſit, & in pace & quiete viuat, vnum hoc præceptum diligenter obſeruare iubetur, eſto maritus eius etiam maximè plebeius ſit & viliſſimæ ſortis. Quid? tene igitur mi cariſſime ſponſe in omnibus minoris fieri, quàm homines? ſi hoc ipſis diſplicceat, ſponſas ſaltem tuas tibi relinquant, quæ tecum & viuere & mori debent. Benè ſanè ſe res coniugalis habet, cùm ſponſus ita zeloſus eſt, vt ſponſam ſuam cum alio quopiam præterquam ſe, agere vetet. Abſurdũ quoq; in ſponſa foret, ipſã, vt hac in re ei gratificetur & obſequatur, nõ omnimodis allaborare. Æquũ quoq; eſt, vt hanc prohibitionē cum alio quopiam præterquã ſponſo ſuo, agendi æquiſſimo animo perferat, cùm in ipſo ſolo inueniat, quidquid deſiderare poteſt. Has ergo veritates intelligere, cariſſimæ, oratio mētalis eſt, ſi hiſce rebus recogitandis interne vos occupare, & ſimul vocaliter orare velitis, per me licet: at interim dũ cum Deo loquimini, nolite de alijs rebus cogitare: hoc quippe in cauſa eſt, vt non intelligamus quid oratio mentalis ſit. credo, id iam ſatis vobis expo-

Quã Deus mereatur, vt cũ alloquamur.

Bonũ eſt. animã ſponſum ſuum noſſe procurare.

expositum à me esse, det Deus vt reipsa id adimplere nouerimus.

CAPVT XXIII.

OSTENDIT, QVANTI REFERAT, EVM QVI PER VIAM orationis semel ingredi cœpit, non retrogredi: & simul rursus declarat, quantum in eo momenti situm sit, vt magna cum resolutione ei se applicet.

Permagni refert cum magna resolutione incipere, & quare.

DICO ergo permagni referre, vt magna cum resolutione quis incipiat, idque ob multas rationes, quas omnes referre hoc loco nimis longum foret: duas solùm aut tres vobis huc adferre visum est, carissimæ. Prima est, parum æquum videri, vt, cum Deus tam multa nobis dederit, & etiamnum det quotidie, idque propter exiguum quid quod ei dare statuimus (paruam scilicet hanc solicitudinem, de qua loquor) & quidem non sine magno lucro & compendio, nos idipsum ei cum magna resolutione nõ demus, sed perinde faciamus, atq; qui rem aliquã dat mutuo, vt scilicet eam postea rursus accipiat. Hoc (meo iudicio) non est dare; imò, siquando quis quid mutuauit, & postea resumit, semper mutuatarius aliquantulum exinde alienior à mutuante manet; præsertim si re mutuata opus habeat, eamq; iam vt propriam vindicare sibi inceperit. Si verò boni amici inuicem sint, & mutuans multa beneficia à mutuatario, & quidem nulla mutua cõpensatione data, acceperit, hic sanè meritò id velut insignem contumeliam, iniuriam & parui amoris signũ interpretabitur, quòd mutuãs ne vnam quidem rem suam, saltem in signum amoris, apud se esse pati nolit. Ecquænam est sponsa, quæ, multis iam à sponso suo acceptis monilibus, ijsque pretiosis, non ad minimum ei annulum vnum dabit; non quidem quòd hic tanti valoris sit, (quidquid enim habet, iam ad ipsum pertinet) sed in pignus & arrham, quòd ad mortem vsque constanter ei adhæsura sit? Quid ergo Dominus hic noster minus meretur: cur illum sic ridemus & tam contẽptim habemus, vt vnum nihil illi datũ modò demus modo resumamus. Hoc ergo pauxillo temporis q̃ illi dare proponimus, è tam multo tempore quod cum alijs, qui nobis idcirco nec gratias agent, nec hilum dabunt, consumimus, demus illi, quæso, cogitationem nostram ab omnibus alijs rebus liberam & vacuam, ac firmo quodam cum proposito numquam id exinde illi eripiendi, quæcumque demum nobis propterea molestia & difficultas, quæcumque hinc inde cõtradictio, quæcũq; ariditas obueniat. Sed vt tẽpus hoc reputemus velut rẽ quæ iã non amplius nostri iuris est, ac credamus, id per viã iustitiæ quodammodo à nobis reposci posse, siquando totaliter id ei dare nollemus. Dico totaliter; neque enim tunc id illi penitus auferre dicimur, cum vno tantum aut etiam aliquot diebus, ob iustas quasdam occupationes indispositionemue aliquam id omittimus, fac saltem & olidam

Parum illud temporis quod Deo datur, magna resolutione ei dandum.

dam habeas intentionem: neq; enim Deus meus adeò tenuia computat, nec minutias curat. & hoc ſi feceris, erit cur etiam ab bonam tuam voluntatem tibi gratum ſe exhibeat; nam eſt hoc ſaltem aliquid dare. Alterum verò, bonum quidem eſt, ſed illi ſolum qui liberalis non eſt, ſed ita tenax & anguſtus, vt non ſit illi animus ad dandum ſed ſatis ſe facere putet, ſi vel mutuo det. Saltem, faciat aliquid; nihil quippe eſt, quod bonus hic Dominus ad bonum computum non accipiat: in omnibus ipſe ſe noſtræ accommodat voluntati: in rationibus à nobis repoſcendis non eſt ſordidus, nec minutias curis, ſed generoſus: omnia arrieragia & antiqua debita, quantacumque demum ea ſint, penitus nobis remittere graue non ducit, modò hac ratione nos lucretur. Ita econtra ſingula obſequia notat, vt certus eſſe poſſis, quod nequidem minimum oculorum conie- ctum ad ipſum quo illius recordamur, irremuneratum abire ſit paſſurus.

Diabolus timet animos generoſos.

Altera ratio eſt, quod inimicus tantam ad generoſas & reſolutas animas tentandas potentiam nō habeat: ab illis enim ſibi inprimis metuit, experientia quippe iam nouit, magnum ſibi ab illis damnum accedere, & quidquid ad illis nocendum producit ac dirigit, hoc totum tam in ipſarū, quam aliarum commodum cedere, itaque ſe damnum referre. Non propterea tamen nos aut negligentes eſſe, aut huic rei confidere debemus, nam, cum proditoribus vaferrimis nobis negotium eſt; qui cautos ſibiq; attendentes non tam audacter impetere audent: quia dæmon valdè meticuloſus & pauidus eſt; vnde ſi quem negligentem & incautum videret, maximum illi damnum inferret: Si quem verò vacillantem & nutabundum, nec in virtute ſolidè fundatum, nec ad perſeuerandum ſatis animatum; hunc aſſiduè noctes & dies inſectabitur, huic timorem incutiet, & eiuſmodi difficultates obiiciet, numquam vt ſe poſſit expedire. Equidem id per experientiam optimè noui; hinc & ipſum deſcribere potui; & addo, neminem certè, ſcire quantum hac in re momenti ſitum ſit.

Qui reſolutus eſt maiore animo pugnat.

Huc accedit aliud à quo etiam permultum dependet; ſcilicet reſolutū hunc hominem maiore animo & generoſius certare: nouit enim, quidquid demum mali ſibi eueniat, ſibi nefas eſſe retrocedere. Non ſecus ac qui in acie & conflictu conſtitutus eſt, qui nouit, ſi hoſtes ſibi præualeant ac ſuperiores ſint, nequaquam ſibi vitam condonaturos; &, ſi fortè hoc in conflictu non occumbat, ſe nihilominus poſtea mori debere. Hic ergo generoſius & animoſius pugnat, caroque vitam ſuam (vti vulgò dicitur) vendere ſatagit, nec ictus & vulnera multum curat: præ oculis namque habet, quanti ſua referat victoriam de hoſte referre, vitamq; inde ſuam pendere quòd eum ſuperet. Neceſſe præterea eſt, vt magna cum animi certitudine ac ſecuritate incipiamus, fore ſcilicet vt tandem victoriam conſequamur, ſi minimè nos vinci patiamur: hoc

Incipiendū cū ſecuritate de victoria.

 ſaltem

Digitized by Google

saltem certum & indubitatum est, minimum quod hinc referemus commodum & lucrum fore, quòd permultum spiritualium opum inde nobis simus comparaturi. Nolite timere, quòd Dominus præ siti vos emori sinat, vtpote qui nos vltro inuitat ad ex hocce fonte bibendum. Hoc ergo dictum maneat; & vellem sanè, id sæpius dicere & repetere, quòd id quàm maximè pusillanimes reddat eos qui Dei bonitatem nondum penitus per experientiam cognitam habent, etsi per fidem eam cognorint. Sed magnum quid est, reipsa & experientiâ expertum esse, quàm is amicè, suauiter & blandè tractet eos, qui per hanc viam incedunt, & quomodo penè sumptu illius iter hi suum instituant. vnde non miror, eos qui hoc reipsâ experti non sunt, aliquam prius commodi aut lucri cuiuspiam securitatem exigere. Sed ipsæ iam tum nostis, pro vno centuplum dari, etiam in hac vita, & Dominũ dicere, *Petite, & dabitur vobis*. Porro si Maiestati illius, in varijs Euangelij sui locis hac de re certiores reddenti, minimè credatis, carissimæ, frustra meũ ego cerebrũ, ad hoc vobis exponédũ, frãgo & me fatigo. Ei tamen qui de eo aliquãtulum dubitat, dicere possum, non multum se, si experiatur & periculum faciat, perditurum. Hoc enim boni iter hoc habet, quòd plura dentur quàm petantur, aut petere possimus. Hoc reuera ita se habet; equidem id noui, & si quæ vestrûm id etiam experientia, Deo dante, nouere, illas ego huiusce rei testes producere possim.

Modica fe veritas pusillanimitatis mater.

Viam Dei experiendo nihil perdimus.

Capvt XXIV.

Ostendit, qvomodo oratio vocalis perfecte *fieri possit, & quàm ea sit cum mentali compatibilis,*

Illas ergo animas iã rursus alloquamur, quę seipsas (vt dixi) recolligere, vel intellectum suum in oratione mentali fixum quietumque detinere, vel considerationem aliquam formare nequeunt. Duo illa hoc loco non nominemus, quòd ad eadem ineptę sitis. Multos quippe de facto reperire est, quos vel nudum orationis mentalis aut contemplationis nomen perterrere videtur; & fieri posset, vt etiam aliqua talis opinionis hãc ad domum veniret, cum (vti antè dicere memini) non eadem omnes via incedant. quod ergo vobis in præsens consulere, & etiam docere (vere sic loqui possum; nam in quantum matri, vtpote ad Præpositæ munus, quo iam fungor, euectæ, mihi hoc permissum est) volo, hoc est, quomodo videlicet vocaliter orare & legere debeatis; par enim est intelligatis ea quæ dicitis: & quia fieri potest, vt ei qui de Deo cogitare nequit, graue etiam futurum sit longas quasdam orationes

Multas nudum meditationis nomen perterret.

Digitized by Google

nes fundere , hinc nec huiuſmodi orationes iam in exemplum proferre volo , ſed eas dumtaxat, quas, quia Chriſtiani ſumus, neceſſario nos recitare oportet, vti ſunt, *Pater noſter*, & *Aue Maria*; ne de nobis dicatur, nos loqui, & non intelligere quid loquamur; niſi forte ſatis nobis videatur, ex conſuetudine tantum ipſa verba pronuntiare, & hoc ſatis eſſe. Sed, hocne ſatis ſit, an non, equidem non definio; definient docti. Quod autem à nobis cariſſimæ fieri vellem, eſt, vt ſcilicet ſolum hoc nobis non ſufficiat: cum enim dico *Credo*, æquiſſimum mihi videtur, intelligere & noſſe me quid credam, & cum dico *Pater noſter*, amor exigit, vt intelligam, ecquis hic pater ſit, & quis magiſter, qui hãc nobis orationem tradidit. Si dicatis, vos iam tum hoc noſſe, & neceſſe non eſſe vt hoc vobis quis in mentem reuocet; malè dicitis: magnum quippe inter vnum magiſtrum & alium eſt diſcrimen. Imò, etiam inter mundanos inſignis ingratitudinis ſignum ducitur, magiſtrorum ſuorum memoriam non ſeruare, præſertim ſi hi ſanctæ ſint vitæ, & magiſtri animarum: imò verò impoſſibile eſſe cenſeo illorum nos, dummodo boni diſcipuli ſimus, vmquam obliuiſci. Talis ergo doctoris, qui hanc nos orationem docuit ac tradidit, idq; tanto cum amore & deſiderio, vt in vtilitatem illa noſtram cederet, abſit, vt non quam frequentiſſime recordemur, dum hanc orationem fundimus, etſi noſtra infirmitas id fortaſſe non ſemper permittat.

Quomodo vocaliter orare oporteat.

Præceptoris ſeruanda memoria eſt.

Quod ad primum ergo, iam tum ſcitis, diuinam eius Maieſtatem nos docere, orationem in ſolitudine fundi oportere: eam enim ipſe ſemper eſt ſectatus, dum orauit, idque non tam quia ea opus haberet, quàm ad noſtram inſtructionem & exemplum. Hoc præterea ex antè dictis iam patet, non poſſe nos ſimul cum Deo, & cum mundo loqui: hoc porro facit, quiſquis, dum orat, ex altera parte auſcultat ad ea quæ interim alij loquuntur, vel quæ ſibi tunc occurrunt, animo agitat, ſuam ab iis mentem nequaquam ſeuocare ſtudendo. Præterquam dum id, certis quibuſdam temporibus, ex prauis & malignis humoribus oritur (præſertim ſi orans melancholicæ paſſioni aut infirmitati cerebri obnoxius ſit, adeò vt, quæcumque demum adhibeatur diligentia, fruſtranea & in caſſum ſit) aut quia Deo viſum permittere, vt magnarum tempeſtatum dies ſuper famulos ſuos, ad maius ipſorum bonum & commodum ingruant: adeò vt, licet ſummopere ſe ipſi affligant, & hoc ipſum impedire omnimodis connitantur, quidquid agunt fruſtra ſit, nec ad ea quæ dicunt reflectere, nec mens in vlla cogitatione ſeſe detinere valeat, ſed, perinde ac ſi phreneſi laboraret, in diuerſum vagetur errabunda. Verum ex pœna quam tunc ſentit, poteſt quis ita diſpoſitus, facilè colligere, ſibi id in culpam minimè aſcribendum. Quamobrem minimè ſe diſcreti & (hoc namque adhuc deterius foret) nec ad rationis præſcriptum reducere

In ſolitudine orandũ.

Quomodo intellectu diſtracto orans ſe geſturus ſit.

cere studeat id, quod tum quidem omnis rationis incapax est, intellectum inquam suum; sed oret tum prout potest, aut etiam planè non oret, sed animam suam, vtpote infirmã, recreare & alleuiare conetur, & altero cuipiam pio operi se applicet. Hoc dictum sit pro ijs, qui seriam suipsorum curam gerunt, & iam satis intelligunt, non debere se simul Deo & mundo loqui.

Quod vero nos à parte nostra præstare possumus, est, vt in solitudine & solæ esse quàm maximè allaboremus; & faxit Deus, vt hoc (sicuti dico) satis sit ad bene intelligendum, qui cum loquamur, & quid Dominus ad orationes nostras respondeat. Putatisne illum tacere, esto eum non audiamus? minimè. etenim ad cor nostrum loquitur, cum ex toto corde illum oramus. Ad hæc cumprimis vtile est, considerare, singulas nostrorum speciatim de numero illorum esse ad quos hanc Dominus orationem loquitur, & ipsum hanc nos docere. Porro numquam vsq; adeo præceptor à discipulo suo distat, vt eũ necesse sit alta voce inclamare; sed huic valde propè est. Velim porro intelligatis, vobis ad orationem Dominicam bene recitandam, cumprimis vtile fore, si à præceptore qui illam ore suo vobis tradidit, non procul recedatis, sed iuxta eum maneatis.

Dicetis mihi, hoc ipsum iam considerationem videri, vos tamen nec posse, nec velle aliter, quàm vocaliter orare: nam etiam quosdam reperiri, qui nihil omnino pati volunt, & omnem à se laborem & molestiam remouent: quibus difficile est initio cogitationem recolligere, eo quod huic recollectioni non assueuerunt, qui ne vel modicum sibi inferant molestiæ, ac se fatigent, nonnisi vocaliter se & posse & scire orare aiunt. Bene dicitis, hoc iam orationem mentalem fieri; sed ego in veritate dico vobis, planè nescire me, quomodo vna ab altera queat disiungi, si modo vocalis peragi debeat bene & ita, vt qui cum loquamur intelligamus. Imò verò etiam in conscientia tenemur conniti, vt cum attentione oremus. & faxit Deus, vt hisce remediis iuuantibus, Dominicam orationem bene legere possimus, nec in alterius rei impertinentis cogitatione desinamus. Hoc ipsa aliquando experta sum, & nullum hîc melius remedium inuenio, quàm cogitationem in eum, ad quem verba mea dirigo, defigere conniti.

Vt oratio vocalis benè fiat ab mentali disiungenda non est.

Quomodo cũ attentione oratio vocalis fieri possit.

Quare habete patientiam, & date operam vt rei adeo necessariæ paulatim assuescatis.

Capvt XXV.

Declarat, qvam animae vtile sit vocalem orationem perfectè facere; & quomodo eius adminiculo sæpè contingat, vt illam Deus ab ea ad supernaturalia sustollat.

Ne verò existimetis paruum dumtaxat esse fructum qui ex oratione vocali perfectè facta elicitur, dico, facilè fieri posse, vt Dominus ad perfectam vos contemplationem sustollat, interea dum vel Dominicam, vel aliam quampiam orationem vocalem profertis: hac namque ratione Maiestas eius ostendit, audire se eum, qui secum loquitur; Magnitudo quoque illius loquitur, ei intellectum eius eleuando, cogitationem velut colligando, & verbum ei de ore (vt vulgò dicitur) rapiendo; ita vt, tametsi hic velit, loqui planè non valeat, nisi summa cum difficultate. sentit itaque, se à diuino hoc Magistro, sine vllo verborum strepitu tum edoceri, potentias animæ eleuando; tunc quippe si operarentur, plus obessent, quàm prodessent; fruuntur quoq;, ita tamen vt non intelligāt, quomodo fruantur: adhæc anima ardenti caritate penitus exæstuat, at, quomodo amet, non intelligit; nouit se frui eo quod amat, nescit tñ quomodo fruatur; tametsi intelligat, non tale id gaudium & delectationem esse, vt intellectus ad ipsum desiderandum atq; expetendum possit pertingere. at voluntas ipsum comprehendit, vt tamen ignoret, quomodo; sed, mox vt aliquid eius potest concipere & intelligere, videt bonum hoc non esse huiusmodi vt omni eo, qui hîc in terra illius comparandi causâ perferri posset, labore, tametsi etiam simul iuncto, vllatenus promereri queat. Donū namq; est, terræ cęliq; Domini, qui dat pro sua magnitudine ac potentia; ac pro eo quod est.

Ab oratione vocali sustollit Deus animā subinde ad contēplationē, & quomodo.

Potentiarū suspensio vnde fiat.

Hæc, perfecta contemplatio est, carissimæ: iam verò intelligetis, ecquæ sit inter eam & mentalem orationem differentia: hæc namque in eo sita est (sicuti iam suprà dixi) vt cogitemus, & intelligamus quid & quicum loquamur, & quinā ipsi simus, qui cum tam magno & potenti domino loqui audeamus. Hoc, & alia id genus, quàm scilicet parum hactenus ei seruierimus, & quantopere ei seruire obligati simus, recogitare, demum oratio mētalis est. Nolite cogitare eā, Mosarabicā, aut aliā quamdam incognitā linguā esse, neue ipsum vos nomen illius perterreat. Orationem Dominicā, & salutationem Angelicam, aut aliud quodcūq; cupitis legere, oratio vocalis est. Videte ergo, quā dissonam hæc, sine prima illa, musicam factura sit; imò, sine illa, subinde ne quidem in verbis certus ordo futurus est.

Oratio mētalis quid sit.

Quid vocalis.

In dua-

In oratione mentali & vocali aliquid possumus, sed non in contemplatione.

In duabus his rebus aliquid quidem, cum Dei gratia, ipsæ per nos possumus: sed in contemplatione, de qua modò loquebar, nihil omnino. Maiestas illius est, quæ omnia peragit, & illius hæc est opus, naturam nostram longè transcendens. Sed quia hæc quæ ad contemplationem spectant, latius in vitæ meæ narratione, quam me descripsisse dixi, vt eam Confessarij mei, qui hoc mihi iniunxerant, examinarent & inspicerent, exposui, & pro modulo meo declaraui; idcirco illa hoc loco non adfero, satis existimans esse, ea vel obiter insinuare, & velut digito indicare. Vobis ergo, quibus id bonum datum est, vt ad contemplationis statum vos Dominus euehat, dico, quædam in eo scripto (si modò ipsum nancisci possitis) illius monita ac documenta tradi, quæ & Domino placuit vt bene scirem exponere, & quæ magnæ vobis consolationi esse possent, & (prout quidē mihi, & alijs nōnullis, qui librū illū viderunt, & apud se detinent, quia magni faciunt, videtur) iuuare: nā pudor est, me vobis dicere, vt aliquo in pretio librū illū haberetis: & nouit Dñs, quāta cū verecundia ac pudore multa eorū scribā q̄ scribo. sit ipse benedictus, q merita perfert & tolerat. Quę ergo supernaturale orationis genus vti dixi, habebūt, post mortem meam eum habere curent; quæ verò nondū ad id peruenerunt, eo minimè opus habebunt, sed quæ isthoc in libro continentur, exequi conabuntur, omnibus quibus poterunt medijs lucrati satagentes, & impigrè contendentes, quò talem iis Dominus orationem concedat, & identidem hanc petentes, seipsas denique adiuuantes: de cetero, sinant Dominum agere quod placuerit; ipse enim est, qui illam largiri debet; nec eam etiam vobis negabit, dummodo in via non hæreatis, sed tamdiu omni connisu & conatu cōtendatis, vsque dum ad finē pertingatis.

CAPVT XXVI.

MODVM COGITATIONIS RECOLLIGENDÆ PRÆSCRIBIT, quædam ad hoc media suggerens. Caput hoc perutile est orationem primùm exercere incipientibus.

Vocalis oratio quomodo bene fiat.

REuertamur ergo ad orationem nostram vocalem, vt ea sic instituatur, vt eam nobis non intelligentibus nec percipientibus simul totam Deus det; Vt autem (quemadmodum dixi) oremus prout oportet, notissimum est, & examen conscientiæ, & culpæ confessionem, & signum crucis orationi præmittenda esse. Deinde operam date, carissimæ, cùm solæ sitis, vt aliquem apud vos habeatis. Quem porro meliorem socium habeatis, quàm ipsummet præceptorē, qui orationem, quam recitaturæ estis, præscripsit & tradidit? Cogitatione ergo, hunc vobis præsentem

Domini præsentia cōcipienda.

ſentem adeſſe fingite, ac videte, quanto is vos amore & humilitate doceat; & nolite, quamdiu poteſtis, ſine tam bono amico eſſe, in quo mihi credatis velim. Si verò aſſueſcatis, eum ſemper apud vos præſentem habere, ipſe verò vos id videat ex amore facere, atque in omnibus ei placere ſtudeatis; illum à vobis effugere & eiicere (vt vulgò dicitur) minimè poteritis: numquam vos ille deſeret; in omnibus neceſſitatibus veſtris vobis aderit, & omni eum in loco inuenietis. Putatiſne exiguum quid eſſe, huiuſmodi amicum ſemper ad latus ſuum habere?

Vos itaque ſorores, quæ longos apud vos ipſas diſcurſus formare, aut operationes intellectus habere, aut cogitationem veſtrâm diu vni rei affixam tenere non poteſtis, huic ſaltem rei aſſueſcite. Ecce, ſcio vos id poſſe; ego enim ad multos annos in hiſce difficultatum, quæ ſanè permagnæ ſunt, ſalebris hæſi, vt cogitationem nulli certæ rei poſſem affigere. Simul quoque ſcio, Dominum numquam nos ita deſerere, quin nobis paratus ſit præſens adeſſe, ſi modò cum humilitate id ab eo poſtulemus. Siquidem vno anno id impetrare non valeamus, plures impendantur; nequaquam nos ei rei pigeat tempus impendere, cui ipſum tam benè impenditur. quis enim, vt feſtinemus, nos vrget? Dico ergo, nos huic rei nos poſſe aſſuefacere, & elaborare, vt hũc verum magiſtrum ſemper ad latus habeamus. Non ergo à vobis nunc exigo, vt de illo aſſiduè cogitetis, multos conceptus excogitetis, aut magnos & ſubtiles diſcurſus intellectu formetis. Aliud non volo quàm vt ad eum reſpiciatis. Quis, quæſo, vos impediat, animæ oculos ad Dominum hunc attolere, ſaltem feſtinanter & obiter, ſi aliter id facere nequeatis? Poteſtis res fœdiſſimas & ſpurciſſimas intueri, & videre non poteritis rem, quâ nulla aut pulchrior, aut ſpecioſior fingi poteſt? ſi ipſe vobis non videatur eſſe pulcher, veniam vobis do ad ipſum non aſpiciendum: At noueritis, cariſſimæ, ſponſum hunc veſtrum ſuos à vobis oculos nunquam deflectere. Mille in te ſpurcitias, ſordes, & abominationes ſibi factas pertulit, nec ſufficientes hæ fuere ad ſuos à te oculos vmquam diuertendos; & tu vt magnum reputabis, quòd oculos, à rebus hiſce exterioribus abſtractos, ad ipſum nonnumquam reflectas? Ecce, aliud nõ exſpectat, (vt quidẽ Sponſæ ait) quàm vt ipſum intueamur. Mox vt illum deſiderabitis, inuenietis: tanti quippe facit, quòd noſtros ad illum oculos denuò conuertamus, vt nulla ad hoc à parte eius, defutura ſit diligentia.

Quod mulierem, ad eum viro ſuo pacificè & quietè viuendum facere debere dicunt, vt nimirum ſi ipſe contriſtetur, ipſa etiam triſtitiam induat & præ ſe ferat; ſi autem ille gaudeat, ipſa eſto non gaudeat, gaudere tamen ſe oſtendat; (videte, quæſo, cariſſimæ, à qua ſeruitute & ſubiectione vos ipſas liberaueritis;) hoc reuera, & ſine vlla fictione Dominus

Digitized by Google

vobiscum agit: se namque vobis subjicit, ac vos velut dominam esse vult, voluntatiq; vestræ se gestit adcommodare. Si ergo cæteris, vide illum resurgentem; etenim vel sola illa consideratio, quomodo nimirum è sepulchro prodierit, te ad gaudium excitabit; quonam videlicet in splendore, & pulchritudine, quali cum maiestate, quàm victoriosus & exultabundus, vt qui conflictum illum, in quo amplissimum sibi regnum comparauit (quod omne tibi cedere vult) tam feliciter confecit. Annon ergo æquissimum est, vt, cùm tam multa ipse tibi det, tu oculos tuos semel, ad ipsum aspiciẽdũ, attollas? Si quâ ærumnâ aut tristitia opprimaris, intuere illũ ad hortum Gethsemani abeuntem; & considera quantam ille tunc in corde suo tristitiam gereret; cùm ipse, qui ipsamet est patientia, suam tristitiam indicet, deque ea expostulet. Aut respice illum ad columnam ligatum, pœnis & tormentis vndequaque oppletum, & toto corpore flagellis frustillatim concisum, idq; ex vehementi amore quo te prosequitur; hic vide illum ab his exagitatum, ab alijs consputum, ab amicis denegatum, & ab ijsdem derelictũ, neminem vt habeat qui ipsius causam agat, frigore rigidum, & ita derelictum & solum, vt inuicem intuentes, inuicem solari possitis; denique respice illum crucem baiulantem, & ita sub ea gementem, vt ne spiritum quidem attrahere permitteretur. respiciet ille vicissim te blandis & benignis oculis, sed lacrymis oppletis, & suorum ipse tormentorum obliuiscetur, quò te in tuis ærumnis soletur, tantummodo vt ipsum adeas, tuam ab ipso consolationem mutuatura, & caput tuum, quo illum aspicias, versus illum inclines.

Cũ in gaudio sumus, Dominum resurgentẽ intueri bonum est.

Consolatio tristium ex aspectu saluatoris.

O Domine mundi, vere sponse mi (dicere ei potes, si cor tuum ad teneritudinem mouerit eò quod illum in eo statu videris; adeò vt non solùm eum velis intueri, sed etiam alloqui gaudeas, idque non oratione aliqua composita aut affectata, sed cordis tui dolorem & compassionem ei significando, quem ille permagni facit) tali in necessitate, amantissime Domine & vnicum bonum meum, es constitutus, vt tam vilis creaturæ, qualis ego, consortium non subterfugias? quinimò è vultu tuo facilè aduerto, aliquod te è consortio meo solatium hausisse. Quid? fierine potest Domine, tui vt Angeli te deserant solum, atque adeò nullum à Patre tuo cælesti tibi solamen venire? Cum ergo hęc omnia ipse pro me pati digneris & velis Domine, quid, quæso, ego pro te fero? de qua re conquerar? Ex quo te sic constitutum vidi Domine, tota rubore suffundor, & omnes, quæ mihi superuenient, aduersitates & ærumnas æquanimiter ferre, easq; vt felicitatem interpretari, itaque te in aliquo imitari volo. Simul ergo & pariter eamus, Domine; quocumque tuleris, eò ad te veniam; quocumque transieris, & ego transibo.

Non solum Dominum intueri sed & alloqui oportet.

Crucem hanc arripite eique manum admouete, carissimæ; parumq; more-

moremini, quòd Iudęi vos conculcent, dummodo Chriſtus veſter tantũ in baiulando laborem non ſuſtineat, parum curate quidquid illi vobis calumniando obijcient, ad omnia illorum obloqui & contradictiones obſurdeſcite, coll. hantes & collabentes cũ ſponſo veſtro, cruci indiuulſæ adhærete, neue illam vmquam deſerite. Conſiderate attentè, quàm anhelet, quã ſit defatigatus, ac quot paſſio illius interuallis quidquid demũ vos patimini tranſcendat; hinc quantumcumq; illud vobis graue & durũ videatur, & quantumlibet id ſentiatis, conſolationem in eo ſentietis & alleuiamentum: videtis quippe, omne tormentum veſtrum cum Domini pœnis collatum, non niſi ludicrum & puerile eſſe.

Peteris à me cariſſimæ, quomodo id modò fieri poſſit: dicentes, ſiquidem eum vidiſſetis, dum Maieſtas illius agens in terra viuebat, vos libentiſſime id facturas, & illum ſemper in oculis habituras fuiſſe. Minime id mihi poſſum perſuadere: qui enim nunc parum violentiæ ſibi inferre detrectat, dumtaxat ad oculos intellectus recolligendos, quò Dominum hunc intra ſemetipſum videat (quod ſine vlló prorſus periculo facere poteſt, ſed ad quod aliqua tantùm ſolicitudine & diligentia opus eſt;) multo minus tunc ſe ſub cruce cum Maria Magdalena, quę mortem ante oculos ſuos videbat, conſtituiſſet. Quantum autem ſacratiſſima eius mater, & hæc ipſa Magdalena paſſa ſint, facilè creditu eſt? quales minas? quæ maledicta? quos impulſus & raptationes? quas inſolentias? qualibus cum aulicis, imò verò, qua cum infernali cohorte, & cacodæmonis adminiſtris illis negotium erat? Horrenda profectò calumnia & ſcommata fuerint oportet quæ tunc patiebantur. ſed alia pœna maior & dolor in cauſa erat, vt ſuam ipſæ pœnam minimè ſentirent. Nolite igitur putare, cariſſimæ, tanto vos labori ferendo pares futuras fuiſſe, quòd modò tam paruas reculas ferre nequeatis; in quibus ſi vos ipſæ nunc exerceatis, exindè ad alia maiora ferenda tranſire poteritis. Inprimis autẽ vos hac in re iuuabit, ſi quamdam amantiſſimi huius Domini imaginẽ, & expreſſam quæ ad guſtum veſtrum ſit, ſimilitudinem circumferre curetis; non quidem vt ipſum in ſinu ſolũ geſtetis, & numquã intueamini, ſed vt ſæpius cũ illo agatis: inſtillabit enim ille vobis, quid ei dicere debeatis. Cumq; verba vobis non deſint, ad cum alijs loquendum; cur, vt cum Deo loquamini, ea vobis deſint? Hoc vt fiat nolite credere; ego ſaltem vobis in hoc non credam, dummodo hoc vos exercere videam: certum namque alioquin eſt, verba vobis defutura. nam cum aliquo interim non loqui, quamdam cauſatur alienationem, & cauſa eſt, vt neſciamus, quo eum modo alloqui debeamus; adeò vt eum ne agnoſcere quidem videamur, etſi ſit de conſanguineis. Defectu enim conſortij & communicationis diſperit & conſanguinitas & amicitia.

Quicumq; ſe tũ ad patiẽdũ applicare nõ vult, Domino patiente ſub eius cruce non manſiſſet.

Quid D. Virgo & Magdalena ſub cruce Domini ſint paſſa.

Remedia ad patiendum.

Imago Domini geſtãda & cur.

Libri pij vtilitas.

Conducit præterea quàm maximè, librum aliquem bonum lingua vulgari conscriptum legere, etiam tantùm ad cogitationem recolligendam, vt illius adminiculo oratio vocalis bene instituatur, & anima illi paulatim magis & magis assuefaciat, idque suaui quodam lenocinio ac leni inductione, ne videlicet ab ea deterreatur. fingite vobis, multos iam annos effluxisse, ex quo illa se à sponso suo fuga subduxit, & donec denuò ad ædes eius reuertere velit, necesse esse, vt quàm dexterrimè & artificiosissimè ipsam nouerimus tractare & conducere. Eius namque nos peccatores, quotquot sumus, naturæ & ingenij sumus, & animam ac cogitationem nostram ita assuefecimus vt liberè ruant, quò volunt, aut (vt meliùs dicam) quò iuisse piget, vt misella anima sui ipsius compos non sit: adeò vt magno artificio hic opus sit, quò illi denuò ad sponsi sui domum reuerti, inque ea habitare allubescat: nisi enim sic procedamus, eamque ita sensim assuefaciamus, nihil omnino efficiemus. Quare iterũ hoc certum & persuasum vobis sit, si vos diligenter & seriò ad id quod dixi, assuefaciatis, tãtum inde vos lucri percepturas, vt, esto vellem, exponere id vobis ipsa non possem. Ergo bono huic præceptori vos propius applicate, firmissimo cum proposito addiscendi ea, quæ ipse vobis præcepturus & docturus est: & efficiet Maiestas eius, vt bonæ euasuræ sitis discipulæ; nec ipse vos vnquam deseret, si vos ipsum antè non deseratis. Considerate verba, quæ diuino illo ore prodeunt, nam vel è primo verbo statim intelligetis, quo vos amore prosequatur: neque enim exigua est discipuli aut felicitas, aut voluptas ac solamen, videre se à præceptore suo diligi.

Anima interdũ lenocinijs quibusdã ad bonũ pellicienda.

CAPVT XXVII.

AGIT DE MAGNO AMORE, QVEM IN PRIMIS ORATIOnis Dominicæ verbis Dominus nobis ostendit; & quanti referat, eas, quæ verè Dei esse filiæ cupiunt, stirpem & prosapiam suam nihil penitus curare.

Quantam à Deo gratiã recipiamus in initio Pater noster.

PAter noster qui es in cœlis. Domine mi, quàm bene tu Pater talis filij, & filius tuus talis Patris esse videtur filius? esto proinde in æternum benedictus. an non satis fuisset, magnam hanc gratiam Domine in orationis finem reiecisse? Statim atque incipis, manus nostras vndevndique donis adimples, talemque nobis gratiam præstas, bonum sanè vt esset, intellectum ab ea repleri, quò & voluntatem adeò occuparet, nullum vt verbum ad te loqui posset. Quàm benè hic, carissimæ, ipsa altissima & perfectissima contemplatio vsu veniret! quam etiam meritò hic anima in se ipsam descenderet, vt sic meliùs supra seipsam posset ascendere, quò ei sanctus hic filius declararet, quid sit locus ille in quo

Patrem

Patrem suum esse dicit, qui est in cælis. Terram relinquamus, carissimæ: neque enim fas est, talem gratiam, qualis hæc est, ita parui fieri & tam vilem haberi, vt, postquam intellexerimus, quanta illa sit, adhuc in terra hæreamus.

Quomodo, ô fili Dei, & suauissime Domine, simul tam multa in primo verbo donas? nam, præterquàm, quòd te ita extremè humilies, vt te nobis in petendo socium, & rei ita miseræ contemptæque fratrem facias; an non in Patris tui nomine nobis das quidquid demum donari potest, cùm cupias eum nos in filios accipere? Verbum quippe tuum errare nequit; & illum quodammodo obligas, vt hoc reipsa adimpleat. quod sane non leue est onus & obligatio. Si enim noster sit Pater, nos ille, quantumlibet magnæ sint & graues iniquitates nostræ, si, adinstar filij prodigi, ad eum reuertamur, ferat necesse est. Debet ipse nobis debita dimittere, in nostris nos afflictionibus & malis consolari, nec non & alimenta suppeditare, sicut talem Patrem facere decet, qui necessariò melior sit oportet, quàm quotquot in mundo sunt patres: aliud enim in ipso esse nequit, quàm omne bonum perfectum, & post hæc omnia, tandem nos comparticipes & cohæredes tecum reddere. Cõsidera, quæso, Domine, tametsi ob amorem quo nos prosequeris, & humilitatem tuam nihil te impedire possit: (es quippe super terram, & eadem vestitus es, cum nostram ipse naturam indueris; itaque vt ad commodum nostrum respectum habeas, ratione moueri videris;) considera, inquam, Patrem tuum in cælis esse: id enim ipse fateris. æquum est ergo, vt honoris illius curam geras, & , esto oblatus ipse sis vt nostri causa inhonorareris, patrem saltem tuum immunem ab onere præsta, nec tantam illi obligationem pro tam scelerata natione atque ego sum, quæ illi propter hoc tam parum grata existet, inducas. Quã, ô bone Iesu, liquido ostendisti, vnum quid te cum ipso esse, tuamq; voluntatẽ ipsius & ipsius tuã esse? Quam aperta & manifesta hæc confessio est, Domine! quam res potens est amor quo nos prosequeris! Huc illucque & in omnes te partes versasti, quo cacodæmonem celares, te filium Dei esse; sed, præ magno salutis & boni nostri desiderio, nihil te impedit, quo minus nobis summum hoc & eminentissimum beneficium præstes. Quis alius, Domine, id facere posset, quàm tu? Hoc saltem, amantissime Iesu, video te, ceu carissimum & dilectissimum filium, & pro te, & pro nobis locutum esse, & simul habere te potestatem ad faciendum vt in cælo adimpleatur id quod tute in terra loqueris. Benedictus esto in æternum amantissime Domine, qui tam libenter das, vt nulla te causa, à dando impedire aut auocare possit.

Quid vobis ergo videtur, carissimæ filiæ? an non hic bonus ma-

gister est? vtpote qui, quò nos alliciat, ad addiscendū id quod ipse nobis tradit, tam singulare nobis iam inde à principio beneficium præstat. An non ergo æquissimum fore iam vobis videtur, vt, licèt verbum hoc *Pater*, ore proferamus, ipsum tamen intellectu simul comprehendere nō desinamus, vt cor nostrū, tam intensum & immensum amorem intuens, præ amore etiam in partes disrumpatur? Quis, obsecro in mundo filius est, qui non scire studeat & allaboret, quis ipsius sit pater, præsertim cognito eum & bonum esse & summæ maiestatis ac potestatis? nam, si is talis non esset, equidem non mirarer, quòd vt filij ipsius haberi & dici nollemus. Ea namque hominum hodie arrogantia est, vt, si pater minoris status sit quàm filius, hic sibi honori ducturus non sit, illum in patrem agnoscere. Hîc autem id minimè locum habet: numquam enim permittat Deus, huiusmodi vt rerum hac in domo mentio fiat; etenim infernus id foret. Verùm illa quæ maior & nobilior est, rariùs patrem nominet, aut de eo loquatur: omnes quippe debetis esse pares. O Collegium Saluatoris nostri Christi, in quo S. Petrus, licet piscator (Domino scil. ita volēte) plus auctoritatis & potestatis habuit, quàm S. Bartholomæus, qui Regis cuiusdam filius erat. Nouerat nimirum Maiestas eius, quid litium in mundo futurum esset, cum vnus meliori è terra conditus dici vellet quàm alius: quod nihil sanè aliud est, quàm contendere & decertare, num luto friabili, aut potius lateribus in parietem concinnandis aptior illa sit. Quā magna bone Deus, hæc molestia & crux est! hinc ab huiusmodi vos verbis & contentionibus Dominus tueatur, carissimæ, esto etiam per iocum prolatis. Illius Maiestatem id ita facturam spero. Siquando tale quid in aliqua vestrum apparebit, statim omni contentione ei obuiam eatur; &, quæ huiusmodi est, metuat ne velut Iudas inter Apostolos sit, pænitentięque ei iniungantur, donec intelligat, se ne dignam quidem fuisse quæ vilissima terra & argilla foret. Bonum habetis patrem, quem bonus Iesus vobis assignat: alium verò patrem nulla hîc agnoscat, vt de eo loquatur. Et tales esse studete, carissimæ, dignæ vt esse possitis, quæ cum ipso delicie mini, inque brachia illius vos penitus coniiciatis. Iam tum nostis, illum vos dummodo bonę filiæ sitis, nō abiecturum: ecquæ ergo non omni qua potest contentione procuret, tam bonum patrem non amittere? Quam hîc, bone Deus, multa accurrunt, quibus vos solari & animare possem? sed ne æquo sim diffusior, vestris illa ingenijs ruminanda relinquo; nam quantumuis cogitatio vestra euagetur, inter huiusmodi tamen filium, & huiusmodi Patrem necessariò debet Spiritus sanctus inueniri, qui vestram voluntatem ad amandum accendat, & summo quodam amore vobis illam liget, cum nimirum tam magnum bonum ac commodum ad id miminimè sufficiat.

Filij parentibus digniores patres suos hodie agnoscere nolunt.

In Religione non habea tur respectus stirpis & generis.

Pœnitentia iniungantur genus, suum & familiam iactantibus.

CAPVT

Capvt XXVIII.

Declarat, qvid sit oratio recollectionis, et *quædam proponit media, quibus quis eidem assuescat.*

Iam considerate, quid præceptor vester dicat. *Qui es in cœlis.* Putatisne parum referre, nosse quid cœlum sit, & vbinam Sanctissimus Pater vester quæri debeat? Itaque dico vobis, perutile esse, vt ingenia valdè distracta hoc non solum credant, verum etiam per experientiam intelligere studeant: est enim id vna è rebus quæ intellectum summopere ligant, & animam intra seipsam descendere faciunt. Iam tum nouistis, Deum omni in loco præsentem adesse: certum quoque est, vbicumque Rex est, ibi & curiam & aulam esse; itaque vbicumque Deus est, ibi & cælum esse; hocque certo & indubitatè credere potestis, vbicumque Maiestas illius est, ibique omnem esse gloriam. Considerate ergo Sanctum Augustinum docere & dicere, se Deum multis quidem in locis quæsiuisse, tandem verò intra semetipsum eum inuenisse. Putatisne verò parum referre, vt distracta & vagabunda quædam anima hanc veritatem intelligat, & videat opus non esse, vt, quo cum diuino Patre suo loquatur aut cum eodem delicietur, in cælum tendat; nec requiri vt altum clamet; quantumuis enim demissa voce loquatur, tam ille propè est, vt nos sit auditurus; neque vllis alis indigere, ad illum indagandum & quærendum, sed duntaxat vt se in solitudine constituat, illumque intra semetipsam consideret, seque à tali & tam bono hospite alienam non teneat; sed magna cum humilitate, velut patrem suum, eum alloquatur, quibus opus habet, ab eo, tãquam à patre suo, requirat, suas ei necessitates & difficultates aperiat, & oportuna aduersus illas remedia postulet, sibi nihilominùs persuadens, non esse se dignam, quæ illius filia sit & nominetur? *Deus intra nosmetipsos est vbiquærendus & quomodo.*

Caueat autem sibi à noxia quadam verecundia, quàm nonnulli habent, & humilitatem esse existimant: neque enim humilitas est, Rege aliquam tibi gratiam conferente, te eam non admittere; sed quòd, eam admittendo, quàm parum ipsam promerueris, agnoscas, eademque gaudeas. Præclara scilicet humilitas esset, vt, cùm cæli terræque imperatorem in domum meam receperim, qui, vt mihi benefaciat, seque apud me recreet, ad eam gratanter diuertit; ego interea præ humilitate nec illi respondere, nec apud eum manere, nec quæcumque mihi dat, accipere velim; sed eum solum derelinquam; &, licet mihi dicat, simul etiã obsecret, vt aliquid ab ipso petam, ego nihilominus malim inops & pauper manere, quin imò eum à me abire patiar, eò quòd me nihil omni- *Non sunt, sub prætextu humilitatis, Dei gratiæ repudiandæ.*

omnino resoluere videat. Id genus humilitates, carissimæ, parum curate; sed cum ipso, quasi cum patre, fratre, domino, ac sponso vestro tractate, modo hac ratione, modo alia: docebit quippe ille, quid ad ei placendum vos facere oporteat. Nolite esse simplices & incautæ: dicite, vt suum ille vobis promissum seruet: ipse namque vester est sponsus, proinde vobiscum tamquam cum sponsis agat. Permagni sane vestra refert hanc vobis veritatem profunde insculptam manere, Dominum scilicet intra nos esse, nosque operam dare debere vt ibi cum illo simus.

Quomodo cum Deo tractandũ.

Oratio recollectionis eiusque vtilitas.

Hic orandi modus, tametsi vocalis, citius longè mentem serenat & ad quietem componit, & quoddã orationis genus est multiplicem secum fructum adferens, vocaturque recollectionis. Anima namque omnes potentias suas recolligens, intra seipsam cum Deo suo ingreditur; & diuinus ipsius Magister hoc modo citius ac breuiore eam tempore docet, & orationem quietis ei concedit, quam alio quopiam modo: hic enim intra semetipsam collecta & constituta, de Passione meditari potest, ibique Filium repræsentare, ac Patri æterno offerre; nullatenus ingenium suum defatigando aut torquendo, dum eum vel in monte Caluariæ, vel in horto, vel ad columnam ligatum quærirat. Quæcumque autem se hoc modo intra paruum hoc animæ nostræ cælum, in quo est, qui & ipsum fecit & terram, recludere poterunt; seque assuefaciunt nihil omnino aspicere, nec ibi præsentes esse vbi exteriores hi sensus distrahuntur; merito sibi persuadere poterunt se in excellenti quadam via ambulare, ac minimè dubitare quin tandem de fontis aqua sint bibituræ: nam breuissimo tempore quàm plurimum itineris conficiunt. Perinde est atque dum quis nauigat, qui, si ad aliquot tantum dies prospero vento vtatur, valde paucis diebus ad locum sibi in in votis destinatum perueniet: at qui terra proficiscuntur, diutius in via hærent. Hi ergo iam mare, vt dicitur, nauigant, quamuis terram nondum penitus dereliquerint: sed pauculo illo tempore, omni quo possunt studio se ab ea expedire, dum sensus suos recolligunt, conantur.

Porro si recollectio hæc vera & sincera sit, clarissimè id percipitur; statim namque aliqua elucet operatio & effectus, (quæ quid sit, quomodo exponam nescio; qui expertus fuerit, rem intelliget) ita quidem, vt anima velut in lusu victrix, præ gaudio gestiens, sursum euolare videatur: nam iam tum clarissimè perspicit, res mundi huius non nisi merum esse lusum & ludicrum. Se ergo quàm maximè oportuno tempore sustollit; & perinde ac qui intra munitam aliquam arcem se recipit ad hostem euitandum, ita ipsa sensus suos recolligit, & ab hisce rebus exterioribus abstrahit, easque ita fastidit & repudiat, vt oculi eius sponte illa nesciente claudantur, ne quid earum videat, quò interiorum oculorum animæ visus magis adaperiatur. Adeo vt qui per hanc viam ambulat, oculos penè semper

nè ſemper, dum orat, clauſoſ habeat & teneat. & eſt hæc mirabilis quædam conſuetudo ad multa vtilis: eſt quippe ſibiipſi velut vim inferre, ad res inferiores & terrenas minimè aſpiciendas. Hæc quidem violentia in principio adhibetur, poſtea enim ea minimè opus eſt, cum anima iam ſibi maiorem vim infert, ad illos orationis tempore aperiẽdos. Vnde exteriùs facilè apparet, animam corporis ſui diſpendio ſeſe corroborare, & vegetiorem fieri, ipſumque velut ſolum & exſuccidum relinquere, illam verò contra ipſum ibi roboramentum & robur acquirere. Et licet hoc in principio non percipiatur, quia ſingulare quid non eſt (in omni enim recollectione datur magis & minus) nihilominus ſi quis aſſueſcat (eſto initio aliquo conſtet labore; corpus quippe iure ſuo fruſtrari non vult, non intelligens ſe ſibimetipſi iugulum præſcindere, cùm ſe victum fateri nolit,) imò ſi ad dies aliquot id vſurpet, & hanc ſibi vim inferat, ad oculum videbit, quantum inde commodi percipiat, & ſtatim ac orationem incipiet, videbit, quomodo apes ad alueare conuolent, intraque illud ſe abdant, vt mella conficiant, idque ſine vlla noſtra ſolicitudine. Placuit namque Domino, vt, propter ſuperiorem illam ſolicitudinem & curam quam adhibuit, mereatur, vt tantum anima ſimul & voluntas dominium accipiant, vt, cùm vel minimum dant ſignum, quo ſe recolligi velle ſignificent, ſenſus ſtatim eis obediant, & vnà cum ipſis ſeſe recolligant. Et, licet poſtea ruſum aliquando excurrant, tamen magnum quid eſt, quòd ſe iam tum velut victas tradiderint: egrediuntur namque non niſi vt velut captiui & ſubiecti, nec tantum nobis nocent, quantum antè nocere potuiſſent; & cùm illos voluntas iam reuocat, citiùs ad ſtationem redeunt, donec tandem, volente Domino, poſt multas huiuſmodi reiteratas reuerſiones in perfecta contemplatione penitus maneant. Quod dictum eſt, bene id velim intelligi, nam licet obſcurum eſſe videatur, ille id haudubiè intelliget, qui opere ipſum volet exequi.

Bonũ eſt oculos inter orandum claudere.

Anima cõtra corpus robur acquirit.

Senſus ſemel victi, inſtar captiuorũ ſunt.

Eunt igitur quaſi per mare: & quoniam magni noſtra intereſt, vt tam lentè longoque itinere non incedamus, dicamus paucis quomodo nos ad tam bonum progrediendi modum aſſueſacere poſſimus. Quicumque ergo ſenſuum recollectioni incumbunt, à multis peccandi occaſionibus magis ſecuri, immunes & liberi ſunt, ac diuini amoris ignis citiùs illos corripit: nam cùm igni adeò vicini ſint, hinc paruus intellectûs flatus ab intus accedat, vel per vnam ſcintillulam ipſos attingentem, penitus accendantur. nam, quòd ibi nullum ab vlla re externa ſit impedimentum, anima ſe ſolam apud Deum ſuum detinet, itaq; magna ibi præparatio eſt, vt accẽdatur. Credam⁹ ergo, eſſe intra nos ipſos quoddam maximæ opulentiæ palatium, cuius tota fabrica ex auro & pretioſiſ-

Orationis recollectionis habendæ media.

Anima ſplendido palatio aſſimilatur.

Digitized by Google

ſimis gemmis eſt conſtructa, vtpote quæ habitationi tam potentis domini ſeruitura eſt, &, te ex parte cauſam eſſe, cur fabrica hæc talis ſit, qualis à parte rei reuera eſt. (certiſſimum quippe eſt, nullam eſſe domū, quæ tantam pulchritudinem aut ſplendorem præferat, quantam ſancta ac munda quædam anima, & virtutibus plena, & quo hæ maiores & illuſtriores ſunt, eo gemmas magis rutilare & ſplendere:) & magnū hunc Regem iſthoc in palatio commorari, ipſumque dignatum tuum eſſe hoſpitem, atque ibi in pretioſſimo quodam ſolio, corde videlicet tuo, ſedere. Videbitur hoc, hac (ſcilicet fictione & exēplo ad hoc declarandū, vti) initio impertinens quid & fruſtraneum cuipiam eſſe; fieri nihilominus poteſt, vt multam id vtilitatem adferat, præſertim vobis: nam, cùm nos feminæ doctrinâ careamus, hinc hæc omnia nobis neceſſaria ſunt, vt per illa verè intelligamus eſſe intra nos quid ſine vlla comparatione pretioſius eo quod exterius videmus. Non cogitemus autem, nos intus inanes & vacuas eſſe. Et faxit Deus vt ſolæ fæminæ hac negligentia & ſegnitie laborarent. neque enim fieri poſſet (vti mihi quidem videtur) vt, ſi ſeriò conaremur nobis identidem in mentem reuocare, huiuſmodi nos intra noſipſos hoſpitem habere, rebus mundi huius nos ita totos applicaremus: perciperemus enim hauddubiè, quàm illę abiectæ ſint & viles, collatæ eis quas introrſum poſſidemus. Iā quid amplius irrationale animal facit, quod viſâ re aliquâ viſum oblectante, eâ in eſcam & capturam datâ famem ſedat? cùm tamen inter huiuſmodi animalia & nos; aliquod diſcrimen ſit oportear.

Deus instar Regis in anima nostra; throno cōsidet.

Ridebunt forſitan me, & dicent, hoc in ſe nimis quàm clarum eſſe. Nec immeritò: mihi tamen hoc ipſum ad aliquod tempus ſatis obſcurum fuit. Intelligebam quidem, me animam habere; at quanti hæc anima valoris eſſet, & quis intra ipſam commoraretur, penitus nō intelligebam, quòd mundi & vitæ huius vanitatibus, ne ipſum viderem, oculos meos occluderem. Nam ſi tunc tam bene intellexiſſem, quàm modò intelligo, paruum hoc animæ meæ palatiolum, ad tam potentem magnūque Regem recipiendum, ſatis capax & amplum eſſe, non tam ſæpè eum ſolum derelictura, ſed interdum apud ipſum manſura, & adhoc operā datura mihi fuiſſe videor, ne illa tam ſordida & inquinata fuiſſet. Quid porro mirabilius, quàm eum qui tam magnus & incomprehenſibilis eſt, vt mille mundos replere poſſet, intra rem tam paruam concludi velle? Sic & in ſanctiſſimæ Matris ſuæ vtero concludi & arctari voluit. Cùm enim Dominus ſit, plenam libertatem ſecum fert; & quia nos diligit, hinc noſtro modulo ſe adaptat & conformat. Cùm anima primùm incipit, non ſtatim ei ſe totum Dominus cognoſcendum dat, ne videlicet ipſa turbetur dum tam paruam ſe eſſe videt ad rem tam magnam intra ſe conti-

continendam, quoadusque animam hanc paulatim dilatet & extendat, prout id quod in illam inſtillat, opus eſſe aduertit. Idcirco dixi, illum libertatem quamdam ſecum ferre, cum poteſtatem plenam & abſolutam ipſe habeat, palatii huius ampliandi & maius faciendi. Verùm in eo rei momentum ſitum eſt, vt hoc ipſum ei magna quadam reſolutione velut ſuum & proprium tradamus, ac quomodolibet id ei vacuefaciamus, vt, quodcumque libuerit, in ipſum velut in domum ac rem propriã, inferre, & ex eo auferre poſſit. Hæc eius conditio eſt, & hoc ambit: & meritò Maieſtas eius ſic facere poteſt: itaq; hoc ei minimè negandũ. Cum enim nullã ipſæ noſtræ voluntati inferre violentiam velit, quod illi damus, gratanter accipit, verum non antè ſe totum dat nobis, quàm nos ipſos ei totos & penitus demus; (eſt autem hoc longè certiſſimum; & quia tanti id momenti eſt, hinc etiã toties vobis in mentem id reuoco) nec ſic in anima operatur, ac dum eam totam ſine vllo prorſus impedimento & obſtaculo poſſidet; neque ſcio profectò, quomodo illic operari poſſet: eſt namque omnis boni ordinis & directionis amantiſſimus. Vnde ſi palatium hoc omnigena vili plebecula, ac puerilibus crepundiis repleamus, quomodo potens hic Dominvs cum vniuerſa curia ſua huc diuertat? Nimis quàm multum ſanè facit, quod, vel ad modicum tempus, in tanta turba & commotione hærere velit. Putatiſne, cariſſimæ, illum venire ſolum? Non auditis, quid filius eius dicat, *Qui es in cælis?* Certum eſt ergo, huiuſmodi Regem numquam vſpiam à ſuis aulicis & ſequacibus ſolum deſtitui, ſed illos ſemper & vbique ei adeſſe, & aſsidue pro nobis apud eum intercedere, & quæ nobis profutura ſunt petere: ſunt namque caritate pleniſſimi. Nolite putare, ita ſe ibi rem habere atque hic in terra inter homines. Cum enim quis hìc à viro aliquo nobili aut Prælato, tum ob aliquod intentum ac cauſam, tum quod ipſis ita videatur, beneuolè affectuoſeque habetur, ſtatim æmuli ac maleuoli hanc miſello huic gratiam & affectum inuident, hinc omnibus, etiam nullo cuipiam malo irrogato, exoſus eſt adeò vt hæc & beneuolentia & fauores caro conſtent.

Deus animæ ſe cognoſcendum dat iuxta eius capacitatem.

Non ſe ſolũ Deus dat nobis niſi nos ei totos demus.

* * *

CAPVT XXIX.

ALIA PROPONIT MEDIA, QVIBVS AD ORATIONEM recollectionis quis perueniat; & docet, quàm parum nos curare oporteat, quod Prælatos fauentes & beneuolos nobis habeamus.

PER amorem Dei vos obtestor, cariſſimæ, id genus fauores parui pendite: ſed vnaquaque veſtrum faciat quæ officij ſui ſunt, & ad quod tenetur: quòd ſi nullam Prælatus ipſi propterea gratitudinem oſtendat, certa & ſecura eſſe poteſt, id ſibi à Domino compenſandum & beneficij loco habendum. Nouiſtis ſaltem, non veniſſe huc nos, vt in hac vita præmium aliquod reciperemus. Verùm in id quod durabile eſt, perpetuò cogitatio noſtra feratur; ea autem quæ huius mundi ſunt, nullo in pretio habeamus, quæ ne quidem tamdiu durant atque in hoc mundo nobis viuendum eſt. Nam hodie afficitur erga hanc, cras verò, ſi maiorem forſ in te virtutem viderit, magis afficietur erga te; ſi verò non afficiatur, parũ certè id refert. Nullum, quæſo, huiuſmodi cogitationibus locum date, quæ ſubinde à re minima principium habent, & tamen ad magnam te inquietem pertrahere poſſunt; at quantocyus eas à vobis repellite, cogitando regnum veſtrum non eſſe in hoc mundo, & quàm citò vniuerſa quæ in eo eo ſunt, finiantur. Sed hocce remedium adhuc nimis quàm vile, paruæque perfectionis eſt: melius eſt duret, tuque humilieris, & contemptui habearis, quin & propter Dominum qui tecum eſt, contemptui haberi velis. Conijce oculos in teipſum, atque interius te, (vti antè dictũ eſt) conſidera, itaque magiſtrum tuum inuenies, qui numquam te deſtituet. Et quo minus exterioris cõſolationis habebis, eo te ipſe interius delicioſius & amabilius tractabit. Eſt namque apprimè pius, & afflictos, omnique conſolatione deſtitutos, dũmodo in ipſo ſolo cõfidant, numquã deſtituit. Vnde Regius Propheta, Dominum afflictis & anguſtiâ preſſis teſtatur adeſſe. Aut credis hoc, vel non credis. Si credis, quid te fatigas & affligis? ſi autem te, Domine mi, prout oportet & verè cognoſceremus, nulla omnino in mundo res nos turbaret: multa namque elargiris in te ſpem conijcere volentibus. Magnum quid eſſe credite, cariſſimæ, intelligere, hoc verum eſſe; vt ſic ad oculum videamus, omnes mundi huius fauores mera eſſe mendacia, quãdo nimirum animam vel minimum impediunt, quo minus ad ſe ipſam introgrediatur. Deus bone, ecquis, hoc vobis, cariſſimæ, bene & prout oportet, declarare poſſet? ſanè non ego: eſto enim ipſa ad hoc plus alijs obligata ſim & tenear, non ita tamen me id intelligere ſciò, ac quidem intelligi debet.

Mundana breuia ſunt.

Quo minus exterioris conſolationis habetur, eo maior à Deo venit.

Vter-

Vt ergo ad id quod dicebam reuertar, vellem ſanè exponere vobis poſſem, quomodo ſanctum hoc cum contubernali noſtro, qui ſanctus ſanctorum eſt, contubernium conſiſtere poſſit, vt tamen ſolitudinem illam, qua & ipſa, & ſponſa eius fruuntur, (quando ſcilicet anima illa, ad ſeipſam reflexa, in hoc paradiſo ad Deum ſuum accedere vult, & toti mundo poſt ſe portam claudit) non impediat. Quando, inquam, vult: noueritis enim oportet, non eſſe id quid planè ſupernaturale, ſed in noſtra voluntate ſitum, adeoque mediante ac iuuante Dei gratia (nam ſine illa nihil omnino poſſumus, imò ne bonam quidem à nobiſmetipſis cogitationem habere) nos id facere poſſe. Non eſt hoc enim, quoddam potentiarum ſilentium, ſed quædam ipſarum intra ſemetipſas reclusio. Multis huc modis paulatim quis attingat, quemadmodum in libris quibuſdam traditur: vt videlicet ab omnibus rebus ac negotijs ſeparemur, quò interius ad Deum conuertamur; imò & in ipſarum occupationum medio, ad nos intra noſmetipſos reflectamur, tametſi vel ad vnicum momentum tantùm. nam vel in ſola illa recordatione, quod videlicet intra me ſocium & contubernalem quemdam habeam, permultum boni & commodi ſitum eſt. Quod ergo efficere volo, hoc eſt, debere nos videlicet curare, vt videamus, & nos teneamus apud eum, quo cum loquimur, nec tergum illi obuertamus. ita enim mihi facere videmur, dum quando cum Deo loquimur, mille alias vanitates mente voluimus. Totius autem huius damni cauſa eſt, quòd verè & prout oportet, non intelligamus, illum prope nos eſſe, ſed procul illum eſſe fingamus: quàm autem procul ſit oportet, ſi in cælum illum quæſituri abeamus. Quid? anne facies tua Domine, talis eſt, vt ne videri quidem mereatur, cum tamen nobis tam vicinus ſis? ſiquando cum hominibus ſermonem miſcemus, tunc nos ab illis non audiri putamus, ſi illos vultum alio & à nobis conuertere videamus; & oculos ipſi noſtros occludemus, ne nos à te aſpici & videri cernamus? Quomodo ergo ſciemus, vtrum audieris quæ tibi dicimus? Hoc ſolùm declarare vellē, nimirum, vt intellectū magna cū facilitate quietum detinere aſſueſcamus, quo nimirum intelligat, quid & quicum loquatur, exteriores hoſce ſenſus recolligendos, & ad nos introuertendos eſſe, & aliquid illis dari debere circa quæ ſe occupent; cum certum ſit, cælum nos intra noſmetipſos habere, quando quidem cæli Dominus ibi præſens adſit & commoretur. Denique aſſueſcamus guſtare, non eſſe neceſſe altùm clamare ad illi loquendum; Etenim Maieſtas ipſius ſatis indicabit, illic ſe præſentem adeſſe.

Cum voluimus ad nos ipſos intrare cum Deo, poſſumus, illo gratiam dante.

Potentiæ intra ſemetipſas recluduntur interdū

De vanitatibus interorandū cogitare. eſt Deo velut tergū obuertere.

Quomodo intellectus facilè quietari poſſit, quò Deo attendat.

Ita fiet, vt vocaliter magna cum quiete oraturæ simus, & sic à magno nos labore liberabimus quem alioqui nos subire oporteret. si enim vim ipsæ nobis inferamus, quò DOMINO huic præsentes simus, breui tempore fiet, vt ipse nos etiam è signis quibusdam, (vt dicitur) intelligat: adeò vt, cùm sæpiùs orationem Dominicam nos recitare oporteret, vbi eam vel semel recitauerimus, statim indicaturus sit, nos à se intellectas fuisse. Etenim à labore nos is liberare quàm maximè gaudet; ac propterea, tametsi eam nonnisi semel per integram horam recitaremus, dum modo eam nobis præsentem adesse, & quid petàmus, quamque ipse hoc nobis dare gestiat, quàm denique libenter nobiscum versetur, intelligamus, minimè vult, vt deinde per multa in eo alloquendo verbis, nostrum ipsæ caput frangamus ac fatigemus. Id Dominus illas vestrum docere dignetur, quæ id nesciunt: equidem de meipsa ingenuè confiteor, non antè sciuisse me quid esset vocaliter cum satisfactione & prout oporteret orare, quàm hunc orandi modũ me Dominus docuisset. Tot verò in hac ad memetipsam introgrediendi consuetudine comperi bona contineri, vt illa mihi occasio fuerint ita late me circa hãc materiam extendendi.

Orationis recollectionis bona.

Finem igitur facio, si dixero, eum qui huc pertingere cupit (nam, quemadmodum antè dixi, id in manu & voluntate nostra situm est) in iis quæ dicta sunt, quotidiana consuetudine practicandis minimè defatigari aut deficerre debere; hoc namque est hominem quoddam in semetipsum paulatim dominium acquirere; seipsum perdendo, non tamen sine fructu & in vanum, sed vt sibi semetipsum lucretur: quod perinde est, ac si sensibus suis ad internum quoddam bonum ac commodum parandum vteretur. Etenim, si loquatur, meminisse procuret, esse aliquem quicum intra semetipsam loqui possit. si alium loquentem audiat, recordetur & cogitet, audire se debere eum qui de propiùs ac viciniùs se alloquitur. Et, paucis vt complectar, sibi persuadeat, posse se (si modò velit) numquam à tam bono contubernio recedere; ac pœniteat, siquando patrem suum diu solum esse passus est, probè sciens illius subsidio se quàm maximè opus habere. Et hoc sæpiùs per diem faciet, si possit; sin minùs, saltem aliquoties: & quomodocumque id facere consuescet, non poterit non fructum inde, citius vel tardius, referre. Postquam verò Dominus id semel ei iam dederit, tanti hauddubie id faciet, vt cum ingenti quodam thesauro commutare nollet. Cùm ergo nulla omnino res sine aliquo saltem labore addiscatur, omnẽ quam huic rei impendetis operã ac studiũ, carissimæ sorores meæ, vt bene impensum (ex amore Dei vos rogo) arbitremini. Equidem certissimò noui, si vel ad annum ac fortassis

Quomodo in oratione recollectionis se quis gerat.

Deo præsentes nos fingere perdiũ sæpe nos oportet.

ad se-

ad semestre tantum, id practicetis, fore, vt cum Dei fauore & gratia, ad scopum prætensum pertingatis. Ecce, quàm breui & exiguo tempore quã ingens lucrum referatur, quale videlicet est solidum arborum fundamentum iacere, vt, si ad magna quædam vos Dominus sustollere vellet, aliquam ad hoc in vobis iam præparationem inueniat, nimirum vos apud se constitutas reperiendo. Porrò Maiestas eius non permittat, vt à sacra eius præsentia nos vmquam subducamus. Amen.

Capvt XXX

Ostendit qvanti referat, intelligere qvæ in oratione petuntur. Declarat hæc orationis Dominicalis verba, Sanctificetur nomen tuum. *Quæ orationi quietis applicat, & quid ea sit declarare incipit.*

Videamus iam vlterius, quomodo bonus præceptor noster longius progrediatur, & Patrem suum sanctum pro nobis interpellare incipiat: vtile quippe & bonum cumprimis est, id nos intelligere. Quis enim, quantumlibet stupidus & inconsideratus, si quid à viro aliquo graui & honorabili petere cupit, non prius apud se reputat & in animo proponit, quomodo eum, quò illi placeat, nec aliquod fastidium aut molestiam creet, alloquatur, adhæc, quidnam ab eo petiturus sit, & ad quid opus habeat eo quod postulat, præsertim si singulare quid & amplum petatur, quemadmodum nos bonus noster Iesus, vt petamus, edocet. Quod sanè, meo iudicio, imprimis notandum est. Non poteras vno rem totam Domine, verbo concludere, ac dicere. *Pater da nobis quidquid expedit, ac consentaneum est:* Etenim aliud præterea nihil dicendum videbatur, apud eum præsertim qui omnia tam benè ac perfectè intelligit. Hoc quidem, ô Sapientia æterna, satis erat, quantum ad te, & Patrem tuum cælestem spectat, & sic eum tu in horto Gethsemani orasti. Tuam quidem voluntatem & timorem hîc ei patefaciebas, in ipsius tamen voluntatem penitus te resignabas. Nos verò, Domine mi, nosti non ita resignatos esse, sicut tu in Patris tui voluntatem resignatus fuisti: ac propterea opus fuisse, vt singularia & particularia quædam peteremus; vt sic apud nosmetipsos in animo reputaremus, expediensne ac conueniens nobis sit id quod postulamus, vtque si minimè id expedire videamus, petere desinamus. Eius namque conditionis sumus, vt, nisi quod petimus, nobis concedatur (idque propter liberum hoc arbitrium quod habemus) admissuri non simus, quæ Dominus nobis daturus

Nisi detur nobis quod petimus, datis à Domino contenti non sumus.

est. Nam tametsi hoc longè optimum sit, nisi tamen promptam ac paratam in manu (ita dicam) pecuniam videamus, numquam nos locupletandos arbitramur.

Defectus fidei quam noxius.

Quam, ô Deus bone, noxium est, ita torpidam & soporatam tam quoad vnum, quàm quoad alterum, fidem nos habere, vt non satis intelligamus, quàm certò nos aut pœnæ, aut præmia post hanc vitam maneāt. Hac de causa consultum inprimis est, carissimæ, vos intelligere; quid in oratione Dominica petatis, vt, si quidem pater æternus id vobis concedat, id illi deinde in faciem nō reproijciatis; & semper serio vobiscum ruminare quidnam petatis, & num, quod petitis, vobis expediat, si verò id minimè expedire comperiatis, minimè petere; sed orare, vt Maiestas ipsius vos illuminare dignetur, eo quod cæci sumus, & præ nausea ab eos auersamur cibos, qui vitā nobis dare, eos verò appetamus qui præsentissimum interitum, &, eheu, quam periculosum, quamque semper duraturum interitum! adferre nati sunt. Docet ergo nos bonus Iesus vt hæc verba dicamus, quibus tale nobis regnum aduenire petimus. *Sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum.*

Cogitandū num quod petimus, nobis propriū sit.

Iam, quæso, carissimæ, eximiam præceptoris nostri sapientiam cōsiderate. Equidem hic mecum perpendo, & bonum sanè nos est intelligere, quid per hoc regnum petamus. Vt ergo Maiestas eius videbat, non posse nos sanctum hoc Patris æterni nomen sanctificare, aut glorificare; iuxta paruum & exiguum illud quod ipsi possumus, ita quidem vt hoc vti par est, faciamus, nisi Maiestas ipsius aliunde quoad hoc nobis prospiceret, suum scilicet nobis regnum hîc dando, hinc bonus noster Iesus vnum alteri coniunxit & combinauit. Quocirca carissimæ, vt id quod petimus intelligamus, quantique referat importunè & efflictim id petere, nec nō præstare quodcumque possumus ad placendum & satisfaciendum ei à quo hoc nobis dandum est; hoc loco vobis exponere & dicere volo quid hanc circā rem ipsa intelligam. quod si vobis displiceat, nec ad gustum sit, vos alias à vobis ipsis considerationes procudite; ad hoc quippe nobis Magister noster licentiam & copiam dabit, dummodo nos in omnibus Sanctæ Matris Ecclesiæ iudicio ac sententiæ (vti ipsa numquam non facio) subiiciamus, imò ne hęc quidem ipsa antè vobis legenda dabo, quàm viri horum periti & intelligentes, ea inspexerint & probarint.

Quid per regnum hoc postulemus.

S. Mater semper se Ecclesiæ iudicio subijcit.

Iam igitur summum bonum, quod in regno cœlorum mihi consistere videtur (vt alia permulta prætercam) est, iam tum omnia quæ terræ & mundi huius sunt, nullo in pretio habere, sed adhæc gaudium quoddam ex eo resultans quod omnes gaudeant; ac perpetua quædam pax & ingens satisfactio in semetipso, eò quòd Deum ab omnibus omnino mortalibus sanctificari, laudari, ac sanctum eius nomen benedici, à nemine verò

Magnum est bonum regnum cælorum habere.

me verò eum per peccata offendi, ab vniuerſis demum hominibus amari videat; imò & hæc ipſa anima nõ aliâ ſe ſę re occupat, quã eo amãdo; neq, verò eum poteſt non amare, ꝙ eum cognoſcat. Et ſic eũ hoc in mundo amaremus; eſto non ea perfectione, nec eadem in eſſentia, ſaltem longè eminentiore & excellentiore quam modò amamus, ratione eum diligeremus, ſi eum noſſemus. Videor mihi hîc velle dicere, nos, ad hanc petitionẽ bene petendam, & vocaliter vti oportet orandũ, inſtar Angelorũ eſſe debere. Hoc quidem diuinus Præceptor noſter, vt faceremus, cuperet, cum tam eximiam & ſublimem nos petitionem petere iubeat. hoc ſaltem ante omnia conſtat, illum nobis non iniungere vt quæ impoſſibilia ſunt petamus. Et cur obſecro, impoſſibile foret, vt, mediante Dei gratiâ, anima in hoc exilio conſtituta, ad hoc perueniat, quamquam non eâ perfectione quâ perueniunt eæ, quæ iam hoc corporis ergaſtulo ſolutæ ſunt: nã nauigamus hic procelloſũ mare, & adhuc in via hac ſumus. Verùm aliqua ſubinde occurrunt tempora, quibus ipſos iam de via defatigatos, Dominus ad quamdam potentiarum trãquillitatem, & animæ quietem ac ſerenitatem perducit: nam, velut per ſigna quædam, manifeſtè ipſis patefacit, quomodo ſapiat id quod datur ijs quos regni ſui iam participes facit; ijs autem quibus id hîc ſic datur ſicut hoc ipſi petimus, arrhas & pignora quædam dat, vt per eas in ſpem magnam veniant, aliquando in æternum fruendi & poſſidendi id, quod hîc nonniſi per modum ſorbitiunculæ propinatur.

Deus interdũ in quiete eas animas collocat, quæ amplius non poſſunt & feſſa ſunt. Arrha fruitionis æternæ Dei.

Sanè niſi vererer, ne me de contemplatione hîc agere diceretis; valdè opportunus hac in petitione locus foret, nonnihil de puræ contemplationis principiis loquendi, quæ ab eam iam poſſidentibus, oratio quietis nominatur. Sed quia (vti antè dixi) de oratione vocali hîc tracto; hinc vnum cum altero non rectè quadrare nec coincidere videbitur. Equidem hoc dici non patiar; ſcio enim id extra propoſitum nõ eſſe, ignoſcite proinde mihi, quia omnimodis id dicere cupio: ſcio enim multos (quemadmodum iam antè dictum eſt) dum vocaliter orant, à Domino poſtea, ad ſublimem quamdam contemplationem ſuſtolli, vt tamen ipſi quomodo id fiat minimè intelligant. Vnde ita ſedulò & ſtudioſè vos commoneo, cariſſimæ, vt orationes veſtras vocales rectè decurrere quàm diligentiſſimè curetis.

Oratio quietis eſt initium puræ cõtẽplationis.

Equidem quamdam perſonam noui, quæ nullum vmquam orationis genus tenere potuit, quàm vocalem ſolam; & hanc cum teneret, tenebat omnia; imò cum vocaliter nõ orabat, ita intellectus eius, velut equus laxatis habenis & effrenis ferebatur, vt id ipſa ferre non poſſet. Sed faxit Deus, vt quotquot ſumus, in mentali noſtra ipſam imitari poſſemus. Nã aliquot orationum Dominicalium, quas ad effuſiones ſingulas Redemptoris

Quædam perſona ſemper orans vocaliter ad ſublimem euecta fuit cõtẽplationem.

ptoris nostri Christi recitabat,& aliquot aliarum etiam precum recitationi duas,aut tres etiam,horas impendebat. Quadam die me adijt,valdè anxia & afflicta, quòd mentali orationi ac contemplationi nulla ratione posset insistere,sed dumtaxat vocaliter orare. Petii itaque ex ea quidnam vocaliter legeret: & comperi illam, interea dum suam Dominicam orationem decurreret,puram contemplationem tenere, & à Domino sustolli vt secum per vnionem coniungeretur. Quod vel ex eius vitæ modo & operibus satis colligere erat; nam & sanctè & laudabiliter eam instituebat. Vnde & Dominum magnificaui, & suam huic orationem vocalem inuidi. Hoc si verum sit (vti reuera est) nolint sibi qui contemplatiuorum inimici sunt, persuadere,prorsus ab ea se liberos esse, si modò orationes, vocales prout eas par est recitarē (cum munda videlicet conscientia)recitent.

CAPVT XXXI.

EANDEM PROSEQVITVR MATERIAM, AC DECLARAT, quid oratio quietis sit; & ipsam tenentibus quadam documenta ac monita præscribit; quod sanè caput notatu dignum est.

Oratio quietis quid supernaturale est & ipsam ipsi per nos acquirere non possumus.

Describitur oratio quietis.

Quomodo Simeon iustus Dominum viderit

VOlo ergo,carissimæ, hanc orationem quietis pluribus & vberiùs in præsens vobis declarare, prout eam vel ab alijs exponi audiui, vel Dominus mihi eam declarare dignatus est, & vel ideò forsitan, vt vobis ipsam possem explicare.in qua Dominus apertè videtur incipere significare, petitionem nostram se exaudisse; & iam tum in hoc mundo suum nobis regnum dare incipit, vt eum sedulò vereque laudemus, & sanctificemus, operam quoque demus,vt etiam omnes quotquot sunt homines id ipsum faciant. quod tum supernaturale quid est,& quod nullâ demum adhibitâ diligentiâ nostrâ ipsi possemus acquirere. Per eam namque anima seipsa, vel potiùs ipse Dominus per suam præsentiam, (quemadmodum iustum Simeonem olim in pace dimisit) in pace constituit; omnes namque potentiæ hîc quietantur& tranquillantur.Anima quippe modo,quodā ab intelligendi modo qui per exteriores sensus comparatur,valdè diuerso intelligit,se Deo suo satis iam vicinam ac iuxta eum esse,adeò vt,si vel paulo viciniùs ad eum accesserit,vnum quid cum eo per vnionem futurum sit. Non ideo id sit, quòd eum corporis aut animæ oculis videat: nam nec iustus ille Simeon aliud aut plus videbat, quàm gloriosum puellum pauperculum: nam si ad fascias & pannos quibus inuolutus erat,

Digitized by Google

erat, & perexiguum hominum qui eum in processione illa comitabantur, numerum respectum habuisset, hæc ei persuasissent, & credere fecissent, hunc potius viri alicuius pauperis ac mendici, quàm Patris cælestis filium esse. Verùm puer ipse satis hoc per se indicabat: & simili planè modo hîc id intelligit anima, esto non simili aut eadē cum claritate: nā ne quidem ipsa intelligit, quomodo id intelligat, nisi dumtaxat, quod se in regno aut saltem iuxta Regem, qui hoc ei dare debet, esse conspiciat; & videtur anima talem hic in se reuerentiam & venerationem concepisse, vt ne quidem petere quid audeat.

Anima in oratione quietis, aliquam Dei cognitionē habet.

Est id velut mors & amortizatio quædam tum interior, tum exterior, ita vt exterior homo (corpus inquam, vt sic me melius ac commodius intelligatis) nulla ratione vel sedem mouere vellet, sed ad instar eius qui iam prope ad viæ suæ finem peruenit, nonnihil iam requiescere gestiat, vt melius iter suum denuo repetere possit; hic namque ei vires ad hoc restaurantur ac duplicantur. Maximum quoq; in corpore gaudium, nec non magna satisfactio in anima sentitur: vtpote quæ adeò lætatur, quod se iuxta fontem iam esse conspiciat, vt etiamsi non bibat, iam tum satura & plena sit, & nihil amplius quod desideret, ei superesse videatur; adhæc potentiæ ipsius ita quietæ & serenatæ sint, vt ne semel quidem mouere se vellent; demum, omnia quæ sunt, & in amando impedimento esse videantur. Non sunt tamen eæ penitus perditæ, cogitare namque libere possunt de eo iuxta quem consistunt; adeo vt illarum duæ liberæ sint, sola verò voluntas hîc velut captiua sit; quasi quid molestiarum pati possit, interim dum hoc in statu constituta est, illud demum est, quod se rursus libertati suæ restituendam videat. Intellectus vnum quid dumtaxat intelligere vellet, memoria quoque nulla re alia, præterquam hac, occupari. hîc quippe videntur, vnum hoc necessarium esse, à ceteris verò omnibus se ad turbationem perduci. Vellent etiam, vt ne quidem sese moueret; quod hanc se pacem hoc motu amissuras credunt, ideoque se mouere non audent. Graue & molestum illis est loqui. Hora vna facilè illis elabetur, antequam semel orationem Dominicam recitarint. Adeò autem inuicem vicini sunt, vt se mutuo per signa intelligere aduertant. In palatio iuxta Regem suum versantur, videntque illum suum illis regnum iam tum dare incipere. Hîc funduntur subinde lacrymæ, idque sine vlla prorsus amaritudine & molestia, imò verò magna quadam cum suauitate. Ne in mundo quidem existere se putant; imò eum ne videre vel audire quidem vellent, sed suum Devm dumtaxat. Nihil est quod illis graue sit, aut (vt quidem videtur) graue esse possit. Denique interea dum hoc durat, ita sunt velut

Mors interior & exterior in oratione quietis.

Eius gaudium.

Quomodo in ea potentia quieta sint.

Sola voluntas in ea captiua est.

Potentia hic vnum quid necessarium solū intelligere volunt.

Omnem motum fugiunt.

Lacrymæ suaues, nec amaræ.

obrutæ & absorptæ, idque ob satisfactionem, gustum, & gaudium quod in eo situm est, vt nihil quod optandum sit, superesse amplius putent, sed libentissimè cum D. Petro dicerent, *Domine faciamus hic tria tabernacula.*

Gratia quædam huius orationis intellectu difficilis.

Aliquando & aliam in hac quietis oratione gratiam Dominus facit, quæ, nisi magna adsit experientia, quàm difficillimè comprehenditur; at, si qua experientia adfuerit, facillimo negotio & statim intelligetur. Vos verò, quæcumque illam habebitis, insignem in vobismetipsis consolationem sentietis, cùm quid ea sit intelligetis; & ipsa mihi persuadeo, hanc Dominum gratiam sæpè vnà cum præcedente conferre. Cùm ergo quies hæc magna ac diuturna est, videtur mihi voluntas, nisi fortè tunc alicui rei tota adhæresceret, hac in pace & tranquillitate tam diu non posse persistere: non rarò enim contingit, vt ad integrum diem, aut etiam biduum, hoc in gaudio & satisfactione agamus, nosque ipsos non intelligamus. De iis loquor, qui eam habent. Porro reipsa vident, non esse se totos quanti quanti sunt in ijs quæ faciunt, sed id quod potissimum est, sibi deesse, voluntatem inquam, quæ (prout mihi videtur) cum Deo vnita est, aliasque potentias sua frui libertate sinit, vt rebus ad diuinum obsequium spectantibus sese occupent & intendant; ad quas eæ tunc quidem magis aptæ & dispositæ sunt, sed ad de rebus mundanis agendum prorsus ineptæ, & subinde velut fatuæ. Ingentem porro Dominus ijs gratiam facit, quibus hoc ipsum concedit: sic namque & actiua, & contemplatiua vita simul vno in subiecto reperiuntur. Tunc namque Dominus omnibus in rem suam vtitur: voluntas quippe in opere suo occupata est, vt tamen nesciat, quomodo operetur, suaque in contemplatione manet; aliæ verò duæ potentiæ officio & partibus Marthæ funguntur; adeò vt ipsa, & Maria, iam simul incedant. Quamdam noui, quam Dominus sæpè ad hunc statum perducebat, & quæ seipsa intelligere non poterat: cumque quemdam valdè contemplatiuum consuleret, id quidem valdè possibile esse, ex eo audiuit; ita enim & sibi fieri. Itaque crediderim cum in hac oratione quietis anima ita contenta sit, & gaudeat, voluntatem potissimo illius tempore cum eo qui solus eam reficere & satiare potest, coniunctam esse debere.

Intellectus & memoriarum aptæ sunt rebus ad Dei cultum spectantibus, mundanis ineptæ.

Non incongruum mihi fore videtur, carissimæ, aliquas hîc aduertentias & monita præscribere in vsũ illarũ, quas è vobis Dominus, è sola sua misericordia, huc perduxerit, quales nonnullas esse, ipsa noui. Prima est, q; cùm tale in seipsis gaudiũ sentient, ac, quomodo id sibi aduenerit, ignorant (vident saltẽ, id se per se habere & cõparare non posse) statim ipsis hæc tẽtatio occurrit, quod in illo se permanere posse credãt, ideoq; ne spiri-

ſpiritum quidem ſuum attrahere vellent. In quo profectò quàm grauiſſime errant: nam ſicuti efficere non poſſumus, vt dies illuceſcat, ita nec impedire vt veſpera non adueniat. Non id iam amplius opus noſtrum eſt; quia ſupernaturale eſt, &, vt ipſum acquiratur, vires noſtras longiſſimè tranſſcendens. Nihil autem magis nos, ad in hac gratia aliquamdiu manendum, iuuare poteſt, quam ſi liquido perſpiciamus & intelligamus, nihil huc nos à parte noſtra poſſe vel adferre vel auferre, ſed eam ſic recipiamus, vt ſummè nos eâ indignos reputemus, ac pro eadem ingentes gratias agamus: non tamen multa hîc verba vſurpando, ſed dumtaxat oculos, cum Publicano, ad cælum ſuſtollere non audendo. Bonum quidem eſt, maiorem ſolitudinem (quò Domino locum demus, eiuſque Maieſtatem operari ſinamus, tamquam in rem ad ſe totaliter ſpectantem) ſectari, &, ad ſummum, ſubinde, per interualla, amoroſum aliquod verbum proferre, ad inſtar eius qui candelam, quam exſtinctam eſſe videt, ſuam aliquo flatu redaccendere ſatagit; at, ſi illa iam ardeat, ad aliud nihil flatus ille conducit, quam vt lumen ipſum candelæ exſtinguat. Dico igitur, flatum hunc, prout quidem mihi videtur, eſſe debere ſuauem, ne, dum per intellectum multa verba ſcite digerere ſatagit, voluntatem ſimul occupet. Hanc porrò aduertentiam, quam iam ſuggerere volo, diligenter notate cariſſimæ: ſæpe namque ita vos conſtitutas eſſe comperietis, vt alias illas duas potentias regere prorſus neſciatis. Subinde namque contingit, cogitationem ita diuagari, interea dum anima ſumma quadam in quiete verſatur, vt, quod intra domum eius fit, extra illam eſſe videatur; adeò vt cogitatio tum quidem, non tam domi ſuæ eſſe, quàm, inſtar hoſpitis, aliena in domo diuerſari, aliaque diuerſoria in quibus habitet, (quòd propria ei domus minimè placeat) quæritare videatur; neſcit enim miſella, quid ſit vno in Eſſe manere. forſan mea ſolius cogitatio talis eſt, aliorum autem cogitationes ita conſtitutæ non ſunt. Me ipſam ergo alloquor: vtpote quæ aliquando, eò quod hanc cogitationis inſtabilitatem & variationem impedire nequeã, mori opto. Alias autem conſtanter & continuo domi illa ſuæ manere videtur, voluntatique ſe ſociam præſtare. Ceterùm cum omnes tres potentiæ inter ſe concordant, & vnum quid ſpirant, cælum quoddam eſſe videtur; perinde ac dum duo coniuges alter alterum amantes ita inuicem conſentiunt, vt, quod vnus cupit, id cupiat & alter: at ſi vir male ſe gerat, certiſſimum eſt, magnam illum vxori inquietudinem & moleſtiam adferre. Cùm ergo voluntas tali ſe in quiete agere comperiet, non pluris intellectum, vel cogitationem, vel imaginationem (quid enim ſit neſcio) faciat, quam ſtultum & morionem aliquem faceret: ſi enim hunc illa ad ſe pertrahere & apud ſe detinere velit, aliquomodo per hoc eam

Oratio quietis per nos ipſos obtineri & retineri nequit.

Oratione quietis nos indignos debemus reputare.

Paucis vtēdum verbis in oratione quietis.

Cogitatio interdum turbata eſt, interim dū anima in quiete eſt.

Cælū quoddam eſt, dū tres potentiæ conſpirant.

Voluntas dum in quiete eſt, de intellectu non ſit ſollicita.

eam impediri, turbari, & ad inquietem perduci necesse est. In hoc ergo orationis genere semper nobis laborandum erit, & nihil vlterius lucrabimur aut proficiemus, at potius iacturam faciemus eius, quod ibi sine vllo nostro labore Dominvs nobis confert. Hanc quæso similitudinem, quam mihi in oratione hac agenti Dominus suggessit, quæque mihi apprimè arridet, & rem quam significare volo, egregiè exprimere videtur, diligentissimè notate. Anima quippe est adinstar infantis adhuc lactentis; qui cum iam ab vberibus dependet, mater ei, etiamsi labella sua non moueat, ad eum recreandum ac reficiendum suauiter lac in osculum instillat. Eodem modo & hîc fit; voluntas quippe sine vllo intellectus labore diligit, vultque Dominvs, vt ipsa, etiam non cogitans, cum Domino versari se intelligat, & quod Maiestas ipsius ei in os instillat lac tantum insugat & transmittat, adhæc hac ipsa dulcedine fruatur, simul & intelligat hanc nonnisi à Maiestate ipsius gratiam sibi fieri; denique, quod hac ipsa fruatur, in se gaudeat. At intelligere velle non debet, quomodo hac fruatur, & quid sit quo fruitur; sed seipsam tunc negligat oportet: etenim qui iuxta & prope ipsam est, non negliget aduertere ac videre quid illi proficuum sit. Si enim cum intellectu in certamen descendere velit, quo ipsum participem reddat; ipsum videlicet ad se pertrahendo, tunc neutrum efficere poterit; sed necessario lac ore suo excidere sinet, itaque diuinum hoc alimentum amittet.

Similitudo ab infante lactente sumpta.

Hoc autem est discrimen inter hoc orationis genus, & dum anima cum Deo totaliter vnita est: nam in vnione ne quidem hoc facit, vt datum cibum deglutiat aut transmittat; sed hunc ipsa intra se iam esse comperit, vt tamen non intelligat, quomodo illum Dominus ei ingesserit: at in hoc orationis genere videtur velle, vt anima paululum allaboret; sed tam id quietè fit, vix vt percipiatur. Quod verò ipsam vexat & affligit, est intellectus, vel imaginatio: verùm tunc eam minimè is affligit, cùm omnes tres potentiæ inter se consentiunt & vnitę sunt, eò quòd suspenduntur ab eo qui creauit illas: nam ea, quam ipsis elargitur delectatione & gaudio, omnes occupatas detinet, ita tamen vt nesciant quomodo, aut id intelligere queant. Cum ergo anima, (vti dixi) hanc in se orationem agnoscet, quæ quietum & summum quoddam voluntatis gaudium est, vt tamen dignoscere distinctè non queat, quidnam hoc propriè sit (quamquam satis cognoscat & discernat, id ab omnibus mundi huius gaudiis nimium quantum differre: nam, etsi anima in vniuersum mundum, nec non vniuersa eius gaudia dominium obtineret, nihil tamen essent hæc omnia, vt quæ in intimo voluntatis sita est, voluptatem ac satisfactionem, eam sentire face-

Differentia inter orationē quietis & perfectā vnionem.

Digitized by Google

facerent; adeò vt reliqua vitæ huius gaudia ſolum in voluntatis exterioribus, aut (vt ita dicam) in eiuſdem cortice haberi videantur.) cum, inquam, anima in hoc tam ſublimi orationis gradu ſe eſſe comperiet, qui (quemadmodum antè dixi) iam clariſſimè perſpicitur ſupernaturalis eſſe; ſi tunc intellectus, vel (quò melius me declarem) cogitatio, ad maximas mundi impertinentias & ineptias diffluat, rideat eum, & in modum fatui cuiuſdam currere ſinat, ipſa verò in ſua ſe quiete detineat. cogitatio quippe & imaginatio abibit & ruſus redibit: &, quoniam voluntas hîc domina eſt, & potens, hinc illum ad ſe ipſa facili negotio pertrahet, vt te neceſſe non ſit hic affligas aut torqueas. Sed, ſi id violenter magnoque conniſu efficere velit, omnem quam aduerſus illum habet, potentiam, quæ è diuini illius alimenti ſumptione & receptione ei accedit, amittit; itaque fiet, vt nec hæc, nec ille, quidquam lucraturus, ſed ſimul ambo iacturam facturi ſint. Nam, quod vulgari prouerbio dicitur, eum qui multa ſimul complecti geſtit, ſimul omnia perdere, hic mihi locum habiturum videtur. Docebit id ſatis experientia: hac verò carenti minimè miror id perquàm obſcurum, & quaſi neutiquam neceſſarium viſum iri. Sed iam antè dixi, eius, quantumlibet ea parua ſit, adminiculo eum id intellecturum, & rem ſuam hinc facturum, Dominumq; laudaturum, & gratias ei acturum, quòd gratiam ac lumen, ad illud hoc loco dicendum, mihi dare dignatus ſit.

Anima in oratione quietis cõſtituta rideat impertinentias intellectus.

In hoc ergo hanc orationem concludamus, nimirum, cùm anima in hoc orationis genere iam verſatur, Patrem æternum eius poſtulatis, videlicet de ſuo regno ei hic dando, iam tunc annuiſſe videri. O beatam ergo petitionem, quòd tantum per eam bonum, non intelligentes id tamen, petamus! ô beatam poſtulandi rationem! Quare ſeriò aduertere nos velim, cariſſimæ, quomodo cæleſtem hanc orationem Dominicam videlicet, & reliquas omnes orationes vocales proferamus. Poſtquam enim hanc à Deo gratiam acceperimus, ſtatim omnem de rebus mundanis ſolicitudinem abijcere nos oportet: nam mundi huius Dominus locum aliquem ingrediens, mox omnia illa inde diſpellit ac diſſipat. Non tamen dico omnes qui hanc orationem tenebunt, ideò neceſſariò totaliter mundo ſequeſtratos & alienos eſſe. ſaltem vellem intelligerent quid quoad hoc ſibi deſit, ſeq; humiliarent, & operam omnem darent, ad cor ſuum paulatim ab omnibus rebus auellendum: niſi enim hoc fecerint, hic hærebunt, nec vlterius progredi poterunt. Quoties ergo animæ Dominus huiuſmodi dat pignora, ſignum eſt, illum ipſâ ad magna quædam vti velle, & tunc inſignem ipſa progreſſum faciet, niſi ſuâ eum culpâ impediat. Sed ſi regno cælorum illius in domo ſemel iam plantato, ip-

Non omnes qui ad orationem quietis peruenere neceſſario à mundi rebus diuulſi ſunt.

ſam ad

Digitized by Google

ſam ad res terrenas denuo conuerti videat, non ſolùm regni ſui ſecreta ei non reuelabit, verùm etiam hanc ei gratiam quàm rariſſimè, & nonniſi quàm breuiſſimo tempore præſtabit. fieri quidem poteſt me quoad hoc falli, at video & ſcio, ita ſe rem habere; & hanc eſſe rationem credo, cur non plures animæ ſpirituales inueniantur: cum enim tantę gratiæ operibus & obſequiis ſuis non reſpondeant, nec ei rurſus recipiendæ de nouo ſeſe diſponant; ſed econtra voluntatem, quam Domino iam ſemel dederunt, quamque ipſe vt propriam ſibi vindicat, manibus ac poteſtati illius extorquere, eamque rebus abiectis applicare ſatagant; hinc aliud domicilium quæritat, in quo plus ametur, ad plus dandum; eſto non omnino, nec penitus repetat quod iam antè dedit, ſi modò conſcientia à peccatis pura conſeruetur.

Cur pauci ſint homines ſpirituales.

Perſtringūtur qui vocales orationes multas ſimul & feſtinanter decurrunt.

Verùm ſunt quidam (& horum de numero ipſa vna fui) quibus Dominus vt plurimum teneros affectus indit, ac ſanctas inſpirationes & lumen, ad rerum huius mundi vanitates perſpiciendas dat, quibuſque tandem hoc regnum elargitur, ſcilicet in oratione quietis eos conſtituens; & qui è contra adinſtar ſurdorum nihil audiunt, eò quod tam libenter labia motitant, & multas orationes vocales quàm celerrimè decurrere geſtiant, quaſi qui penſum præſcriptum abſoluere cupit: quia iam tum ſtatuerunt, tantum quotidie precum penſum decurrere, vt, licet Dominus, (ſicuti dixi) regnum ipſis velut in manus tradat, ipſum admittere detrectent; at longè ſe melius facere putent, quòd vocaliter ſua recitent, itaque aliò diuertant. Hoc autem facere nolite, cariſſimæ; ſed ſuper vos reflectite, cum hanc Dominus vobis gratiam præſtabit; & certę eſtote, ſecus ſi feceritis, vos magni theſauri iacturam facturas, & longè amplius facturas, vnum dumtaxat orationis Dominicæ verbum per interualla proferendo, quā ipſam ſæpius feſtinanter decurrendo, & quod dicitis non intelligendo. Is enim quem oratis, vobis valdè vicinus eſt, ita vt vos hauddubiè ſit exauditurus: ac creditote, hac in re veram nominis eius laudationem & ſanctificationem ſitam eſſe: tunc quippe Dominum, quaſi quid eius domeſticum & proprium, glorificatis, maiorique cum affectu & deſiderio laudatis, & videmini impediri non poſſe quo minus eum adhuc melius cognoſcatis, cum iam probaueritis & guſtaueritis, quam Dominus ſuauis ſit. Vnde vos commoneo, vt hoc inprimis vobis propoſitum ſit, & ad hoc attendatis, cum permultum in eo ſit ſitum.

***

Capvt

Capvt XXXII.

In qvo agitvr de hisce orationis Dominicæ verbis, Fiat voluntas tua ſicut in cælo & in terra; *quamque magnum quid is faciat, qui hæc verba ex toto corde & affectu profert, quamque ei Dominus propterea ſit mercedem daturus.*

Cvm ergo beneuolus noſter Præceptor tanti valoris rem, vt quæ quidquid hic optare poſſumus, in ſeſe continet, pro nobis petierit, & nos petere docuerit, tantamque nobis gratiam fecerit, vt ſuos nos fratres fecerit; iam videamus, quid ſuo nos Patri dare velit, quid illi pro nobis offerat, denique quid ipſe à nobis petat. æquum quippe eſt, vt aliquod pro tot tantiſque quas nobis confert, gratijs illi obſequium rependamus. Quam, ò bone Ieſu, parum (parum inquam à parte noſtra) das, & quàm multum pro nobis è contra poſtulas! vt taceam illud ipſum nihil omnino in ſe eſſe, habito reſpectu ad plurimum illud quod tibi debetur, & ad tantæ maieſtatis Dominum. Verum, vt dicam quod res eſt, nihil tunc nobis reliquum facere videris, cum tibi damus quidquid dare poſſumus, ſiquidem ita id damus prout ore dicimus: vt fiat, inquam, voluntas tua ſicut in cælo, ita in terra. Optimè hauddubiè feciſti, amantiſſime Præceptor, cum ſuperiorem illam petitionem ante hanc præmiſiſti, vt ſic adimplere poſſimus, quod hic in nomine noſtro Patri tuo das. Niſi enim ſic factum eſſet, Domine, prorſus id eſſet (prout mihi quidem videtur) impoſſibile: ſed Patre tuo annuente & concedente id, quod tute ab eo petis, vt ſcilicet illius regnum hic nobis adueniat, ſcio per nos non ſtaturum, quo minùs verax & fidelis inueniaris in dando id quod pro nobis das. Terrâ enim in cælum iam commutatâ, poſſibile erit, vt tua in me voluntas adimpleatur & fiat; at, ſi id non fiat, & quidem in terra ita nequam ac ſterili ac mea eſt, quomodo id poſſibile foret, prorſus neſcio, Domine; cum tam magnum ſit quod offers.

Magnum quid eſt petere vt Dei volũtas fiat.

Quoties verò hoc mecum perpendo, non poſſum non ridere quoſdam, qui à Domino moleſtias, cruces ac tribulationes poſcere non audent, quòd eas propterea ſibi ſtatim ab eo immitti putent. Non loquor autem de iis, qui ex humilitate eas petere omittunt, quòd iis ferendis ſe impares eſſe arbitrentur. quamquam mihi perſuadeam, eum, qui amorem illis ad hoc tam aſperum & durum medium poſtulandum, quò ipſum opere declarent, concedit, etiam ad eaſdem ferendas amorem conceſſurum. Equidem illos, qui ideò cruces roga-

Deus corroborat eos qui tribulationes ab eo petunt.

rogare non audent, quòd eas ſibi quamprimùm immittendas putent, interrogare vellem, ecquidnam dicant, dum Dominum orant, vt ſua in ipſis voluntas fiat? an forſan id ideo dicunt, vt dicant id, quod cæteri hominum dicunt, non verò vt id opere ipſo exequantur? Ita facere, cariſſimæ, abſurdum & incongruum foret. Videte autem vt amantiſſimus Ieſus, noſter hic legatus eſſe videatur, & quomodo inter nos ac Patrem ſuum eſſe voluerit mediator & interceſſor, idque magno ſuo impendio: quapropter à ratione alienum foret, vt mendax & fallere deprehenderetur in eo, quod à parte noſtra Patri ſuo offert; aut ab eo petendo abſtineamus oportet.

Dei voluntas velimus nolimus adimplebitur

Iam id aliâ viâ & ratione declarare volo. Certũ eſt, cariſſimæ, illud, velimus, nolimus, eiuſq; voluntatẽ adimplendã tam in cælo quàm in terra faciendam: itaque mihi conſulenti credite & acquieſcite, ac facite de neceſſitate virtutem. Quàm mihi volupe & ſuaue eſt, Domine, vt à tam peruerſa & nefaria voluntate, qualis mea eſt, penderet, quo minus tua voluntas adimpleretur aut non adimpleretur. Egregiè ſcilicet mecum actum eſſet, ſi in mea poteſtate ſitum fuiſſet, tua vt voluntas tam in cælo quàm in terra adimpleretur. Meam ergo voluntatem vltro & gratanter tibi iam defero, eſto id, in præſens quidem non ſine aliquo commodo & compendio faciam: iam dudum enim reipſa probaui, & longâ experientiâ didici, quàm mihi bonum ſit, meam voluntatem in tuam quàm libentiſſimè reſignare. Quantum, ô dilectiſſimæ, hac in re emolumentum & lucrum ſitum eſt! quantum è contrà diſpendium in eo quòd reipſa non exequamur, quod in oratione Dominica Domino promittimus, videlicet quantum ſpectat ad id quod ei offerimus! Verùm, antequam vobis exponam quidnam per hoc lucremur, declarare ſtatui & oſtendere, quàm id quod offertis magnum ſit, ne poſtea ad vos excuſandas, vos deceptas fuiſſe, nec id ſatis intellexixiſſe aſſeratis. Non imitemur ergo Religioſas quaſdam, quæ ſemper & continuò varia promittamus, & quoniam promiſſa non præſtamus, hinc ad purgationem noſtri dicimus, non ſatis intellexiſſe nos ea quæ promittebamus. Idem certè hic contingere poſſet. cùm enim dicimus noſtram nos voluntatem in alterius voluntatem reſignare, admodum id nobis facilè eſſe videtur, quoadusque ipſum opere exequentes, perſpicimus, nihil eo dari fingiue poſſe difficilius, ſiquidem r pout oportet, adimpleatur. etenim dictu id facile eſt, at factu perdifficile. ſi autem nullam inter vtrumque eſſe putarunt differentiam, nec vnum altero maius eſſe, non ſatis id intellexerunt.

Quantum offeramus cum nos offerimus, vt Dei voluntas in nobis fiat.

Date ergo operã bene vt id intelligant eæ, quæ hoc in loco profeſſione emit-

emittent, idque per longam probationem, & ſibi perſuadeant, non ſatis eſſe verba afferre, ſed præter hæc, etiam opera requiri. Prælati quidem & Superiores non ſemper cum rigore nos conducunt, præſertim cum debiles & imbecilles nos eſſe vident: at ſubinde tam debiles, quàm fortes, eodem modo & ritu conducunt. Sed hoc modo non fit hîc: nouit quippe Dominus, quid quiſque ferre queat; vnde aliquem robuſtum & fortem eſſe videns, non antè quieſcit, quam ſuam in eo voluntatem videat adimpletam. Docere autem & vobis in mentem hic reuocare volo, ecquænam ipſius voluntas ſit: nolite verò putare aut metuere, eam fore, vt vobis aut diuitiæ, aut voluptates, aut honores, aut aliquid cuiuſmodi ex mundi huius rebus detur; etenim multò ipſe vos cariores habet, magnique facit id quod ipſi offertis, ampliſſimeque vobis id compenſari cupit, cum ſuum, iam tum in hac vita, vobis regnũ det. Scire & noſſe vultis qualẽ ſeſe præbeat iis, qui in veritate & ſincerè ſuperiora illa verba ei dicunt? Rogate id glorioſum & dilectiſſimum illius filium, qui cum in horto Gethſemani oraret, iſthæc ad illum verba identidem repetebat; quæ quoniam is magna cum reſolutione, deliberatiſſimè, totoque ex affectu proferebat, hinc videre licet, an non Pater cæleſtis bene ſuam in eo voluntatem adimplerit, tantis illum moleſtijs, doloribus, iniurijs & perſecutionibus obijciendo, vſque dum tandem in cruce ſpiritum redderet. Hîc ergo videtis, cariſſimæ, ecquid dederit ei quem præ reliquis hominum amabat: vnde iam liquidò patet, quænam eius ſit voluntas.

Quæ ſit Dei voluntas.

Chriſti exẽplo diſcimus, in quo Dei patris volũtas ſita ſit.

Hæc igitur illius hoc in mundo ſunt dona; q̃ pro amoris quo nos proſequitur, modulo in nos effundit. quo enim aliquẽ maiori minoriúe amore proſequitur, eo plura pauciorave in illum ex hiſce donis confert; nec non pro magnitudine animi, quem in vnoquoque aduertit; item pro modulo amoris, quo in Maieſtatem ſuam aliquem ferri conſpicit. Qui enim multum eum amabit, hunc etiam multum pro nomine ſuo pati poſſe videbit; qui verò parum amabit, huic etiam parum dabit. Vnde certiſſimum eſſe duco, pro magna aut parua in cruce ferenda reſolutione amorem eſſe ſolere, & ſecundùm eam commenſurari debere. Quamobrem ſi hunc habeatis, cariſſimæ, date operam, vt quæ ad tam potentem Dominum profertis verba, non ſint veluti verba aulica ſponſionibus opulenta, re autem vacua; ſed firmiter vobiſcum ſtatuite pati, quodcumque demum Maieſtas illius vobis volet immittere. Si enim aliter voluntatem veſtram reſignaretis, perinde faceretis, ac qui alteri cuidam pretioſum aliquod monile oſtenderet, adhæc id dare vellet, atque vt ipſum ille acciperet, precibus etiam inſtaret; altero autem manum ad accipiendum extendente, illud ad ſe

Deus dat dona pro modulo amoris ſui.

Perſtringũtur qui Deo voluntatem offerunt, nec dant.

ad ſe reduceret, & intra manum recluderet. Non ſic deridendus eſt is, qui noſtri cauſa tot irriſiones & contumelias pertulit: & , quamuis nihil aliud eſſet quàm hoc, turpe ſane & intolerabile eſt, toties tam illum à nobis ſic irrideri: neque enim ſemel, ſed ſæpiùs, hæc ei verba in oratione Dominica oggerimus. Semel ergo & ſimul monile totum ei tradamus, cum toties id ei tradere proponamus & geſtiamus. fatendum tamen eſt, illum id nobis primo non dare, vt id nos deinde illi demus. Mundani quidem homines nimis quàm multum facient, ſi veram eius quod dicunt adimplendi reſolutionem & voluntatem habeant; at vos, filiæ, oportet & dicere & facere, id eſt verba afferre & opera, ſicut nos Religioſi reuera facere videmur. Niſi quod interdum, non ſolum monile ei dare ſtatuamus, verum etiã in manus tradamus, ac ſtatim id ab eo rurſus repetamus. Momento ita liberales ſumus, & ecce paulo poſt ita tenaces & auari; adeo vt ex parte ſatius fuiſſet, ita nos in dando præcipites & feſtinantes non fuiſſe. Nam quidquid iſthoc in libro vos monui & docui, illuc dumtaxat refertur, vt ſcilicet nos totaliter & totas Deo Creatori tradamus, noſtrumque velle in illius voluntatem reſignemus, affectum denique noſtrum à creaturis omnibus auellamus, vnde iam ſatis puto intellexeritis, quantum momenti in hac re ſitum ſit.

Voluntas penitus & tota Deo danda.

Mundanorum & Religioſorum in voluntatis reſignatione differentia.

Quamobrem plura de ea loqui nolo; hoc ſolum dicam, cur videlicet bonus magiſter noſter prædicta verba hoc loco ponat, vtpote qui probè nouit, quantum lucrifacturæ ſimus, ſi hoc ſeruitium & obſequium Patri eius æterno præſtemus. Hoc quippe faciendo & adimplendo, nos ipſas diſponimus, vt quam breuiſſimo tempore ad viæ finem perueniamus, & de viua prædicti fontis aqua bibamus: niſi enim voluntatem noſtram Domino penitus totam reſignemus, vt nimirum de omnibus rebus quæ ad nos ſpectant, iuxta velle ac beneplacitum ſuum ipſe diſponat, numquam de aqua illa nos bibere ſinet. Hæc eſt perfecta quædam contemplatio, de qua vt vobis aliquando ſcriberem, à me poſtulaſtis: & (ſicuti iam ſupra dixi) nihil huc ipſa à parte noſtra afferimus, nullum laborem ſubimus, nihilque agimus; aliud quippe nihil hic requiritur (quidquid enim amplius & vlterius eſt, impedit ac remoratur) quam dicere, *Fiat voluntas tua* DOMINE in me, idque omnibus quibus tibi placuerit, modis viis & rationibus. Si per viam tribulationum & crucis id fieri cupis, robur mihi ſuggere, & illæ mox in me veniant; ſi per viam perſecutionum, morborum, infamiæ, indigentiæ, ecce paratam me, vultum meum ab iis mi Pater non auertam; neque etiam par eſt, vt tergum tibi obuertam. Cum enim filius tuus hanc voluntatem meam, omnium noſtrûm nomine, tibi obtulerit; nefas ſanè eſt, vt ipſa à parte mea deſim officio; vnde

tuum

tuum mihi, quæſo, da regnum, quo ipſum queam adimplere, cum id ipſe mihi à te poſtularit. Fac de me & mihi prout tibi allubuerit, tamquam de re ad te pertinente. Quanti porro donum hoc roboris eſt, cariſſimæ meæ! Et ſanè non poteſt non robur habere, ſi ea qua oportet, reſolutione & propoſito fiat; nimirum Omnipotentem eò deducit, vt vnum quid cum noſtra vilitate fieri, noſque in ſe transformare, denique quamdam inter Creatorem & creaturam vnionem conciliare non dedignetur. Videte, an non abunde vobis hic ſoluendum ſit, & annon bonum magiſtrum habeatis; qui, cum ſciat quibus Patris ſui voluntatem rebus conciliare ſibi poſſit, nos docet, quomodo & quibuſnam rebus illi ſeruire debeamus. Quo autem anima maiorem reſolutionem ac determinationem præfert, ac quo magis ex operibus eius liquet, verba ipſius non eſſe verba affectata & aulica, eo nos Dominus ſibi viciniores facit, magiſque ab omnibus mundi huius rebus, atque adeo à nobiſipſis, ſequeſtrat & ſuſtollit, vt nos ſic ad magna dona recipienda diſponat. Imo verò, etiam in hac vita, hoc nobis ſeruitium & obſequium identidem compenſat & ſoluit, tanti ſcilicet ipſum facit. adeo vt tandem, quid petituræ ſimus neſciamus, eiuſque Maieſtas in dando numquam defatigetur. Nam ſatis ei non eſt, animam illam vnum quid ſecum effeciſſe (quoniam illam ſibiipſi iam vniuit) niſi ſimul cum ipſa deliciari & exultare, variaque ei ſecreta aperire incipiat, nec non gaudere, quòd ipſa iam ecquid lucrata ſit intelligat, & aliquo modo quidnam illi prætere a ſit daturus, cognoſcat. Vnde efficit, vt ſenſus hoſce exteriores ipſa paulatim perdat, ne qua demum re occupetur & diſtrahatur (atque hoc ad raptum refertur) tamque amicè & ſuauiter cum ea conuerſari & agere incipit, vt non modo ſuam ei voluntatem reſtituat, ſed ſimul cum illa & propriam ei conſignet. complacet namque ſibi Dominus in illa, adeo, vt quoniam hæc ſecum tam familiariter agit, per vices (vt dicitur) & alternis imperium obtineant, &, quemadmodum ipſa facit quod ille iubet, ita viciſſim ille faciat, quod ipſa ab eo poſtulat, nec non amplius & melius quid; nam potens eſt, & poteſt quidquid vult, & numquam non vult. Miſella verò anima, tametſi velit, non tamen poteſt quidquid vult; ac nihil poteſt, niſi id ante ei detur. Atque hæ potiſſimæ eius diuitiæ ſunt, quòd quo plus ſeruitij impendit, eo plura debeat, ac non raro ſeſe ipſa cruciet & fatiget; quod tam multis ſe impedimentis, remoris ac vinculis abnoxiam & velut vinctam videat, qualia hæcce in corporis huius ergaſtulo manſio ac commoratio ſecum trahit: vellet enim aliquid ex debito ſuo ſoluere. Sed nimis quam ſtulta eſt, quod ſe ipſa propterea torqueat: tametſi enim faceret quidquid

Voluntatis reſignatæ donum quam ſit roboris.

quid in ſe eſt, ecquid obſecro, dare & ſoluere poſſumus, nos quæ (vt dixi) nihil habemus quod demus, niſi id ante recipiamus; niſi fortè vt nos ipſas cognoſcamus, & hoc quod per gratiam eius facere poſſumus) videlicet voluntatem noſtram illi reſignare: quàm perfectiſſimè & abſolutiſſimè faciamus? Cetera namque omnia ſunt animæ, quam Dominus ad hunc ſtatum coduxit, nonniſi impedimento, ac ſemper ei damnum, nullum verò commodum aut lucrum afferunt.

Quanam humilitas ſolum hic proſit.

De illa porro loquor anima, quam ſibi per vnionem contemplationemque perfectam coniungere Dominus dignatus eſt: ſola namque humilitas aliquid hic poteſt, & quidem humilitas non tam per intellectum, quàm per liquidiſſimam veritatem obtenta; vtpote quæ vno in momento comprehendit quod imaginatio ſeſe fatigando longo tempore comprehendere non poſſet, quantum ſcilicet ſpectat ad magnum illud. Nihil quod nos ſumus, & magnum illud Omne quod Deus eſt. Vnum vos hic moneo; nolite putare, vos huc aut viribus veſtris aut diligentia, quâcumque demum adhibeatis, poſſe pertingere; quia incaſſum eam adhibebitis, imò, ſi antea deuotionem habueritis, tunc frigidæ manebitis, verum magna cum ſimplicitate & humilitate (hæc namque nihil non euincit) dicere debetis, *Fiat voluntas tua.*

Viribus proprijs ad contemplationem anima non perueniet.

Capvt XXXIII.

Oſtendit, qvam neceſſarivm nobis ſit, id nobis Dominum dare quod in hiſce orationis Dominicæ verbis, Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie, *ab eo petimus.*

SCiens ergo bonus Iesvs, quemadmodum ſupra dixi, quàm difficile & graue eſſet, quod nomine noſtro offert Patri, infirmitatem quoque noſtram (quæ in cauſa eſt vt ſæpè nos neſcire fingamus, ecquænam voluntas Domini ſit) perſpectam habens; pro ea qua erat pietate aliquo nobis ad hoc remedio & adminiculo opus eſſe videbat; vnde Patrem æternum rogat, vt ſupremum & superſubſtantialem hunc panem nobis donet. Videbat enim minimè nobis expedire, vt, quod iam ſemel datum erat, quaſi non datum duceremus (in eo namque omne noſtrum bonū ac lucrum conſiſtit) ſine hoc verò adminiculo & fauore ipſum adimplere, nimis quàm difficile nobis futurum eſſe videbat. Si enim diuiti ac delicijs innutrito dicas, voluntatem Dei eſſe, vt menſa moderatiore vtatur, quo aliis qui præ fame propè emoriuntur, panis ſaltem ad veſcendum

Diues menſam ſuam defraudare non vult, vt det indigentibus.

dum ſuppetat; ſtatim is ſexcenta adhoc nonniſi iuxta intentionem & mentem ſuam intelligendum, argumenta depromet. Si detractori & maleuolo dicas, voluntatem Dei eſſe, vt tam bene proximo velit & faueat, quàm ſibi ipſi; nullatenus id æquanimiter accipere, nullóque adhoc intelligendum & comprehendendum rationibus induci poteſt. Denique ſi Religioſo libertati & delicijs affecto dicas, operam illum dare debere, vt bono omnibus exemplo prælucéat, atque conſiderare, non nudis verbis adimplere ſe debere aut poſſe, quod hocce verbo dicit; verùm ad hoc iuramento & promiſſis ſe obſtrictum eſſe, voluntatemque Dei eſſe, vt vota ſua impleat, ac grauiſſimè contra illa peccare ſe conſideret, ſi cuiquam ſcandalo fuerit, eſto etiam penitus ea non tranſgrediatur aut violet; adhæc, promiſiſſe illum paupertatem, ac proinde curare debere, vt eam integrè ſine anfractibus ac duplicitate obſeruet; hoc namq; Dominum velle. Hæc ſi illis dixeris, operam & oleũ perdes; imo ne id quidem efficies, vt ſaltem aliqui ideo bona propoſita & deſideria concipiant. quid ergo eſſet, ſi Dominus per adminiculum hoc & remedium quod adhibuit, potiſſimam operis partem per ſe non feciſſet? nimis quam pauci ſanè fuiſſent, qui verbum illud, quod noſtro nomine Patri ſuo dixit, *Fiat voluntas tua*, adimpleſſent. Benigniſſimus ergo Ieſus neceſſitatem hanc videns, admirabile quoddam adminiculum & remedium quæſiuit, in quo extremum ſuũ, quo nos proſequitur, amorem patefecit, & tum ſuo, tum fratrum ſuorum nomine, hanc Patri petitionem fecit: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie* Domine.

Pauci vota ſua adimplerent niſi Dominus potiſſimum feciſſet.

Per amorem eiuſdem Dei vos obſecro, cariſſimæ, vt id quod beneuolus præceptor noſter hîc petit, bene intelligamus: in eo namque vita & ſalus noſtra ſita eſt, ſi id obiter & feſtinanter non percurramus. Magni quoque id facere nolitis quod ei dediſtis, cum tam multa pro eo recepturæ ſitis. Videtur porro mihi (ſaluo melius ſentientium iudicio) benigniſſimus Redemptor Ieſus, cum vidiſſet quid quantumque noſtro nomine Patri ſuo dediſſet, & quãti id noſtra referret dari, ſimul etiã quã id difficile (vti ante oſtenſum eſt) foret, eo quod eius naturæ & conditionis ſumus, in res terrenas ita affectu toto propendemus, tamque in amando frigidi, nec non puſillanimes ſumus, vt ipſius nos amorem inſpicere oporteret, quo per eundem ipſi excitaremur, idque nõn ſemel ſed quotidie; idcirco ſtatuiſſe ſemper apud nos hîc manere. at, quia id tam difficile, graue, tantique momenti negotium erat, hinc illud à Patris æterni manu voluit proficiſci. eſto enim ambo vnum quid ſint, ſciretque quod ipſe in terra faceret, hoc Deũ in cælo facturũ, & approbaturũ (cum eius & Patris ſui voluntas & velle vnũ ſint;) tanta tamen boni Ieſu erat (in quantum homo) humilitas, vt ad hoc faciendum faculta-

Dominus noſtram infirmitatem ſciens ſemper apud nos manere voluit.

rem quodammodo ab eo petere voluerit, eſto & ſe à Patre diligi, Patremque ex ſe delectationem capere ſciret. Sacri intelligebat ſcilicet, amplius quid ſe in hac petitione poſtulare, quam in ſuperiore petierat: norat enim, quod mortis genus ſibi aduerſarij illaturi eſſent & quas eſſet, olim contumelias, & illuſiones paſſurus.

Ecquis Pater, Domine mi, feret, qui, poſtquam filium ſuum nobis dediſſet (& talem quidem filium) videns illum, deinde tā inhumaniter & immaniter à nobis, haberi, cum nihilominus apud nos manere pateretur, quo nouas iniurias & perſecutiones ſubiret? Nullus ſanè pater, Domine, id faceret præterquā tuus: noſti quippe, à quo iſthuc petas. Prô ingentem amorem filij, & non minorem patris! porro, in benigniſſimo Ieſu adeò hunc non miror. Cum enim iam antea dixiſſet, *fiat voluntas tua*, non poterat, pro eo atque eſt, id ipſum opere non adimplere: noui namq; illum non eſſe ſicut nos ſumus. Sciens ergo, ſe Patris ſui voluntatē adimplere nos ſicut ſemetipsū amādo, hinc modū aliquē exquiſiuit præceptī huius perfectiùs, tametſi maiore ſuo cū impendio adimplēdo. Sed quomodo tu, Pater æterne, illud permittere voluiſti? cur filium tuum quotidie tam ſceleratis manibus contrectatum videre vis, cum iam ſemel illum in eas incidere volueris, & hoc ipſum permiſeris? Iam vides, quàm dirùs eum modis habuerint: quomodo ergo pietas tua ferre & videre poteſt, tales ei quotidie iniurias irrogari? quàm enim multas ei hodie in ſanctiſſimo hoc Sacramento irrogari veriſimile eſt? ah, in quam multorum inimicorum ſuorum manibus Pater cæleſtis eum verſari videt! quàm etiam multas hæretici huius æui in eum indignitates admittunt! Qui fieri poteſt, Pater æterne, talem vt petitionem exaudias, & petita annuas? Noli, quæſo, illius amorem reſpicere: modò enim ipſe perfectè tuam adimpleat voluntatem, nobiſque proſit, quotidie ſe in fruſta concidi permittet. Tuum eſt, Domine, ad hoc reflectere, cum nulla ſibi ipſe in re parcat, nullamque difficultatem ſubterfugiat: an omnia & ſingula noſtra bona eius parari debent diſpendio & ſumptibus? cur ad ſingulas iniurias tacet & diſſimulat? nequaquam pro ſeipſo, at ſolum pro nobis & noſtra cauſa loquetur? nullus ergo amantiſſimi & ſuauiſſimi huius Agni patronum & defenſorem aget?

Amor magnus Dei Patris iam filij quod is nobiſcum in Ven. Sacramento manere voluerit.

Iniurias multas Dominum in Ver. Sacramento patitur.

Chriſti ingenus humanum amor.

Animaduerti & notaui, eum in hac ſola petitione verba duplicaſſe, cum primò dicat & petat, *Panem hunc noſtrum quotidianum da nobis*; conduplicandoque addat, da nobis hodie Domine. Perinde ac ſi ei diceret: Quandoquidem iam eum ſemel nobis dedit, par eſſe vt eum nobis denuo non auferat, quoadusque mundus eſſe deſinat, ſibique eum quotidie ſeruiri & offerri ſinat. Hoc cor veſtrum liquefacere, cariſſimæ, & teneriorem in eo affectum ciere debet, ad ſponſum veſtrum diligendum. Nullus in

lus in mundo ſeruus aut mancipium eſt, qui libenter ſe ſeruum dicat; humilis autem Ieſus id ſibi nomen honori ducere videtur. Quàm multum, ô Pater æterne, hæc eius humilitas promeretur! quonam filium tuum theſauro emimus? Iam tum ſcimus, triginta illum denarijs ſemel venditum fuiſſe; at, vt ematur, nullum pretium ſufficiens eſt. Videte porro, quomodo per id quod à natura noſtra habet, ſe hîc nobis aſſimilet, æquiparet, & vnum quid nobiſcum faciat, quin imò, quaſi voluntatis ſuæ Dominvs, Patri velut in mentem reuocat, ſe, quoniam ſuum eſt, id nobis dare poſſe: vnde ait, *Panem noſtrum*; nullum inter ſe & nos diſcrimen agnoſcendo aut ſtatuendo, ſed nos vnà ſecum vnum quid faciendo; vt, Maieſtate eius noſtram orationem cum ſua quotidie coniungente, noſtra à Deo id conſequatur quod petemus. *Dominus nobis ſe aſſimilat.*

Capvt XXXIV.

Eamdem proseqvitvr materiam; vsvi haec documenta eſſe poterunt, poſt ſacram communionem iam ſumptam.

Hæc ergo petitio, qua *panem quotidianum* petimus, in perpetuum videtur extendi. Mecum ipſa ſubinde perpendi, cur, cum Dominus ſemel dixiſſet, *Quotidianum*, rurſus addat, *Da nobis hodie.* Meam hic ineptiam fatuitatemque vobis declarare volo; quæ ſi talis ſit, vt talem etiam eam reputate; nam certè nimis quàm magna fatuitas eſt, hiſce me immiſcere. *Quotidianum* ergo hoc mihi in ſenſu accipi debere videtur; quandoquidem eum hîc in terra poſſidemus, fore vt & in cœlo poſtea eum poſſideamus, ſi modò ex eius contubernio lucrum facere nouerimus. nulla enim alia de cauſa, quàm vt nos iuuet, animet, ſuſtentet, quò eam, quam in nobis voluntatem diximus adimpleri faciamus, apud nos & nobiſcum manere voluit. *Hodie* verò nonniſi de vno intelligitur die, quamdiu ſcilicet mundus hic durabit, nec ad vlterius tempus refertur. Reprobis ſanè qui damnantur, verè nonniſi vna dies eſt; in alia enim vita eo bono frui non poterunt. Si ſe ſuperari ſinant, Domino culpa aſcribenda non eſt: etenim ipſe, ad vſque conflictus finem, numquam ab animo illis addendo ceſſabit. vnde non erit, quo aut ſe excuſent, aut Patrem æternum accuſent, quòd tum, cum eo magis indigebant, id ipſis abſtulerit. Vnde filius ei ait, cum, nonniſi vnus ſit dies, hunc ſe iam inter ſuos, & cum amicis tranſigere ſinat, tametſi nonnullorum improborum calumniis & iniurijs expoſitum: &, quoniam Maieſtas eius ipſam nobis iá dedit, & in hunc mundum è ſolo ſuo beneplacito, *Quid ſibi velit quotidianum.*

voluntate & bonitate miſit,ſe iã,è ſua voluntate,nos nolle derelinquere, ſed hîc nobiſcum tum ad maiorem amicorum ſuorum gloriam,tum inimicorum afflictionem & crucem,manere velle:adeò vt nihil aliud iã de nouo petat,quam quid hodiernum:nam cum ſemel ſacratiſſimum hunc panem nobis dederit, certiſſimum eſt nos eum perpetuo ac ſemper habituros. Maieſtas eius, (quemadmodum iam ſupra monui) hoc nobis alimentum,& humanitatis ſuæ manna ita dedit, vt,prout volumus, ipſum inueniamus; & niſi noſtra id culpa fiat, numquam moriemur fame: quibuſcumque enim modis anima ipſum comedere cupiet, in ſanctiſſimo hoc Sacramento ſaporem aliquem & conſolationem percipiet. Nulla quippe eſt indigentia, nulla difficultas, nulla perſecutio, quæ non toleratu facilis ſit, ſi illius labores & mala ſemel ſapere incipiamus.

Omnigena conſolatio & ſapor eſt in Ven. Sacramento.

Vos verò,cariſſimæ, vna cum hoc Domino, Patrem rogate,vt Hodie veſtrum vos ſponſum habere ſinat,ne aliquando ſine ipſo in hoc mũdo vos eſſe contingat. Porro ad tam magnam voluptatem nonnihil temperandam ſatis ſit, quod ſub hiſce panis ac vini accidentibus ita perſonatus & velatus maneat: quod ſanè non exigua crux eſt illi, qui aliud quod amet non habet, nec aliam in hoc mundo conſolationem. At ſuppliciter atque inſtanter eum rogate, ne vmquam nobis deſit, ſed ad dignè eum recipiendum vobis diſpoſitionem & præparamenta concedat. De alio autem pane nolite eſſe ſollicitæ, vos inquam, quæ vos in Dei manus & voluntatem ſinceriſſimo cum affectu reſignaſtis. Loquor autem de tempore quo orationi inſiſtitis, cum ſcilicet maioris longè momenti negotia tractatis; alia quippe ſunt tempora quibus operemini,& victum lucremini,ſed citra anxietatem & ſollicitudinem. Nullo vmquam tempore hiſce reuoluendis cogitationem impendite;at ſolum corpus operetur(æquum enim & par eſt, vt labore veſtro victum & neceſſaria vobis comparetis) anima verò quieſcat. Sed(vti alibi vberius declaraui) hanc ſponſo ſollicitudinem & curam committite; nam ille de vobis numquam non ſollicitus erit. Nolite timere ne vos ipſe aliquando deſerat,aut deſit, dummodo vos à parte veſtra non deſitis ac deficiatis in eo quod dixiſtis, cum Dei voluntatem in vobis fieri petiſtis. Quod ad me verò ſpectat,in veritate vobis dico,cariſſimæ, ſi iam è malitia in aliquo horum peccarem (quemadmodum alias ſatis ſæpe peccaui) non tam ab ipſo peterem, vt mihi panem, aut alium quempiam cibum concederet, quam vt me præ fame emori ſineret. ad quid enim viuere cupiam, ſi diutius viuendo, maiorem mihi mortem ac damnationem acceſſam? Adeo vt, ſi vos vere cordialiterque Deo tradatis, ſicuti id ore profertis, veſtri ipſe curam habiturus ſit. Eodem planè modo

In oratione non eſt de rebus ad victũ ſpectantibus cogitãdum.

modo ac dum famulus aliquis ad alteri ſeruiendum ſeſe elocat: nam ſollicitus ipſe eſt, quomodo Domino ſuo in omnibus placeat & ſatiſfaciat; Dominus autem tam diu de cibo victuque ei proſpiciat oportet, quamdiu illius in domo agit, eique famulatur: niſi fortè hic eo redactus ſit inopiæ, vt nec ſibi, nec famulo ſufficientem victum habeat. Sed poſtremum hoc in Domino noſtro locum non habet; etenim eſt, & ſemper erit, cum diues, tum potens. An non enim turpe & indecens eſſet, famulum quotidie cibum identidem à Domino petere, cum ſciat hunc curare, imo debere curare, vt ipſe habeat quod comedat? Meritò ergo hic ei reſpondere poſſet, curare illum debere, vt ſibi ſeruiat, &, quomodo ſibi placeat videre: quod enim alijs rebus cogitatio intēdat quam oporteat, hinc fieri vt nullum omnino opus rite obeat & peragat.

De hoc ergo pane poſtulando laboret qui velit, cariſſimæ; nos verò patrem cæleſtem rogemus, dignæ vt inueniamur, quæ panem noſtrum cæleſtem petamus. Adeo vt, cum oculi illo aſpiciendo ſeſe reficere nequeant, quod ita velatus ac tectus ſit, animæ ſaltem oculis ſeſe detegat, illiſque declaret, ſe alium longe cibum eſſe, lætitiæ ſcilicet ac deliciarum, quique vitam ſuſtentet. Quid? putatis, ſanctiſſimum hunc cibum, etiam pro ipſis corporibus alimentum non eſſe, nec non ſingulare aliquod, etiam aduerſus corporales morbos & infirmitates, medicamentum? Equidem id & alimentum, & medicamentum eſſe ſcio. Etenim quamdam varijs infirmitatibus ac morbis obnoxiam noui, quæ cum frequenter grauiſſimos dolores pateretur, hi per ſacram communionem, velut manu quadam detergente, ſimul & ſemel auferebantur, & ipſa ſanitatem conſequebatur. fiebat id ordinariè, & in morbis quidem euidentiſſimis, adeo vt impoſſibile eſſet, meo quidem iudicio, eoſdem fingere. Verum quia mirabilia, quæ ſanctiſſimus hic panis in ipſum digne recipientibus operatur, admodum nota ſunt; hinc multa alia, quæ de hac perſona quam dixi, dicere poſſem ſtudio hic omitto, quæ tamen & optime ſcire potui, & vera eſſe mihi notiſſimum eſt. Tam viuam porro Dominus ei fidem dederat, vt quoties nonnullos audiret optantes, vt Chriſti in terræ agentis tempore viuere ſibi datum eſſet, non poſſet non apud ſemetipſam illos ridere: putabat enim, cum eum in Vener. Sacramento tam veraciter præſentem & eumdem haberent, quam tum in vita erat, non eſſe cur amplius id peterent aut optarent. De eadem præterea audiui, illam, etſi non vſque adeo perfecta erat, quoties ad ſacram communionem accedebat, ad multos quidem annos non minus conatam fidem in ſe confirmare, quàm ſi corporeis Dominum in domiciliū & hoſpitiū ſuum venientem oculis vidiſſet, quò ſe (vtpote quæ firmiſſimè credebat, Dominū ad anguſtū ſuū

Eucharistia morbis corporalibus medetur.

q 2 domici-

Digitized by Google

domicilium diuertere) ab omnibus rebus externis, quàm poterat maximè auellere, & vnà cum ipso introgrederetur. Adhæc sedulò conniteбatur, sensus suos recollectos habere, vt hi omnes tam magnum bonum intelligerent; animam, inquam, in illo agnoscendo, minimè impedirent. Considerabat ac fingebat se, quasi secus pedes eius sedere, & cum Maria Magdalena perinde lacrymabatur, ac si corporeis eum oculis in Pharisæi ædibus conspexisset: &, licet nullum deuotionis in seipsa sensum sentiret, fides tamen ei dictabat, bene sibi illic esse; ibique cum eo dissuauiabatur & loquebatur. Nisi enim studio & datâ operâ simplices esse velimus & intellectum nostrum excæcemus, certum est, id quamdam imaginationis repræsentationem non esse, vti est, dum Dominum Iesum in cruce, aut in alijs passionis partibus constitutum consideramus; nam illis rem prout tunc reuera contigit, perpendimus. Sed hoc iam contingit & ipsissima veritas est; neque opus est eum alibi remotiùs quæramus: nisi vt, cùm amantissimum Iesum tamdiu apud nos & nobiscum esse nouerimus, quamdiu species panis à naturali calore consumptæ non sunt, tam bonam oportunitatem nobis elabi non sinamus, sed nos ad illum applicemus.

Cōsideratio præsentiæ Christi post cōmunionē, non est imaginationis repræsentatio.

Si enim vel solo vestis attactu morbidos sanabat tū cū in mundo inter homines conuersabatur, minimè dubitandum est, quin iam adeò intimè intra nos constitutus, miracula patraturus sit, dummodo viuam fidē habeamus, & quod ab eo petemus, nobis sit concessurus, cùm iam ad domum nostram diuerterit. Non solet enim Maiestas eius habitationis & hospitij mercedem sordidè maleque persoluere, dummodo bene excipiatur & tractetur. si tibi graue sit, quòd oculis eum corporeis non intuearis, cogita id nobis minimè expedire: est quippe aliud, eum iam glorificatum videre, aliud cùm olim inter mortales mortalis agebat. Nemo hominum est qui id ferre posset, quòd natura nostra nimis quàm imbecillis sit; imò, non esset ampliùs mundus, neu quis in hoc mundo manere vellet: nam ex æternæ huius veritatis aspectu facilè pateret, quidquid hic in terra magni facimus, nonnisi meram esse falsitatem & imposturam. Et quomodo aliqua peccatricula qualis ipsa sum, vtpote quæ tam multis sceleribus eū offendi, tantā Maiestatem aspiciēs, tā ei vicinā & propè esse auderet? Verùm sub panis speciebus tractabilis est: si enim Rex personā & vestem mentiatur, de veneratione & respectibus, qui ei ad cum eo agendum debentur, exhibendis adeò sollicitⁱ esse debere non videmur. Videturq; is id æquanimiter ferre debere, eò quòd se ipse personarit. Quis autem tanto cum tepore, tanta cum indignitate, & tot imperfectionibus onustus ipsum auderet accedere? ah! quam parum scimus, quid petamus; & quanto melius prouidentia illius

Cur solari nos ipsi debeamus, quod Christum corporeis oculis non videamus.

Sub panis speciebus tractabilis est.

ſius in hoc proſpexit: ijs enim, quibus id videt profuturum, ſeſe aperit ac retegit: &, licet corporeis eum oculis non videant, multos tamen habet modos, ad ſe animæ per magnos ſenſus internos & affectus, & alias diuerſas vias, manifeſtandum. Libenter apud illum agite, nec rei veſtræ agendæ augendæque tam opportunum tempus, vti eſt hora poſt ſumptam communionem, elabi ſinite. Eſt quippe id magnum animæ bonum; & Domino Ieſu gratum cumprimis eſt, quòd apud ipſum & cum ipſo maneatis. Videte, cariſſimæ, ne illum amittatis, &, niſi aliud vobis Superior & obedientia iniungat, animam ſemper apud Dominum verſari permittite: ipſe enim præceptor veſter eſt, nec vos edocere negliget, eſto quæ doceat non intelligatis. at, ſi cogitationem alio mox ferri ſinatis, & eum qui intra vos eſt, minimè curetis, nec ad eum reflectatis, non eſt quòd de vllo, præterquam vobis ipſis, conqueramini.

Hoc ergo opportunum tempus eſt, vt præceptor noſter nos doceat, nos verò ei auſcultemus, ac pedes eius exoſculemur (quòd nos docere dignatus ſit) ſuppliciterque eum rogemus, ne à nobis vnquam recedat. Si enim idipſum petere debeatis, etiam cum aliquam Chriſti Redẽptoris imaginem intuemini, nimis quàm magna eſſe ſtoliditas mihi videtur, hoc ipſo tempore ipſammet perſonam deſerere, ad ſolã illius imaginem aſpiciendam. An non ſimilis ſtoliditas eſſet, ſi, cum alicuius quem vnicè diligeremus, imaginem haberemus, illo ipſo nos ad viſitandum adeunte, illum alloqui detrectantes omnem ſermonem alloquiumq; ad imaginem ipſius conuerteremus? Noſſe vultis, quandonam hoc valdè bonum & ſanctum futurum ſit, mihique etiam placeat? cum perſona ipſa abeſt, & id ipſamet nobis per multas ariditates indicare dignatur, tunc magna quędam voluptas eſt, aliquam illius quem tam meritò diligere debemus, imaginem intueri, imò, quocumque oculos meos conuerto, illic ipſam videre vellem. Cui enim meliori, aut ad aſpectum gratiori rei viſum & oculos noſtros impendere poſſemus, quàm ei videndo, qui vſque adeò nos diligit, omneque in ſe bonum complectitur? Prô infelices illos hæreticos, qui tum hanc, tum alias plurimas conſolationes culpa & demerito ſuo amiſerunt!

Quod tempus opportunum ſit, vt à Chriſto doceamus.

Stultitia eſt, alicuius imaginem intueri, ipſamet perſona omiſſa.

Verum poſtquam iam Dominum recepiſtis, cum ipſammet perſonam vobis præſentem habeatis, oculos corporis occludere, animæ autem recludere & aperire, atq; intima cordis intueri ſatagite. Dico enim vobis, & iterum iterumq; dico, (imò & ſæpius id dicere vellem) ſi, quotieſcumque ſacram communionem aditis, hoc facere aſſueſcatis, conſcientiam veſtram ita à peccando mundam ac puram conſeruare ſtudendo, vt ſæpius iſthoc bono vobis frui liceat; illum non tam perſonatum velatumue venire, quin (ſicuti dictũ eſt) ſe diuerſimodè patefaciat, pro deſiderij ſcilicer,

licet, quo ad illum videndum tenemur, modulo. Et tam ardens forsan vestrum quoad hoc desiderium esse posset, vt se totum vobis patefaceret. Sed, si illum parui faciamus, & statim atque ipsum recepimus, ab ipso nos subducimus, ad alia, quæ viliora & abiectiora sunt, consectanda; quid illi tunc faciendum restat? an nos, vi adhibita, trahere violenter debebit, vt videamus illum se nobis patefacere velle? Minimè gentium: neq; enim tã benignè cum habuerunt tũc, cum omnibus se hominibus vulgò patefaciebat, ac videndum dabat, aperteq; quis esset, declarabat: nam admodũ paucos inuenire erat, qui ei credebant. Idcirco nimis quàm magnam Maiestas eius nobis omnibus misericordiam facit, quòd nos intelligere velit, ipsummet esse, qui in sanctissimo Altaris Sacramento adest. At apertè sese patefacere, magnaliaq; sua cõmunicare, suosq; thesauros passim omnibus impertiri non vult, at ijs duntaxat, quos ardenti sui desiderio teneri cernit: Hi namq; veri & sinceri amici eius sunt. Qui enim talis erga illum amicus non erit, & vt talem ipsum recipere non studebit, postquã à parte sua iam fecerit quidquid in se est, me asserente certæ estote, hunc numquã importuniùs rogaturum, vt ipsi se aperiat ac patefaciat. Imò iam tum, cum domo sua egreditur, ad præcepto Ecclesiæ satisfaciendum, vellet id iam à se adimpletum videre, vt totum illud tempus, quod huic adimpletioni impẽdit, nimis quàm longum ei videatur, & Dominum quamprimum à se abigere & effugare conatur. adeò vt talis, per alia negotia, occupationes, & impedimenta huius mundi, quàm potest maximè festinare videatur, ad impediendum, ne Dominus domũ suam occupet & incolat.

Dominus se patefacit ipsum ardẽter desiderantibus.

Caput. XXXV.

Eamdem materiam concludit, cum quadam ad Deum Patrem exclamatione & alloquio.

PRolixiùs & diductiùs hæc sic declarare volui, esto, cũ suprà de oratione recollectionis agerem iam ostendissem, quanti referret, nos sic cum Deo solo ad nos ipsas introuerti atque introgredi, cùm id magnum quid sit, & à quo permultum dependeat.

Cùm ergo sacram communionem vobis, ô carissimæ, adire non licebit, in sacro quod audietis, spiritualiter cõmunicare potestis (quod sanè cumprimis vtile est) ac postea pari modo ad vos ipsas introuerti & introgredi. hac enim ratione Domini huius amor multum & profundè cordibus nostris imprimitur; quotiescumque enim nos ad ipsum recipiendum disponimus, semper aliquid nobis dat, idque diuersis & varijs modis, quos ipsæ neutiquam intellig[illegible]. Sit vobis in exemplum ipse ignis; qui, tametsi ingens & luculentus sit, si procul ab eo sedeatis, & ma-

Cõmunionis spiritualis vtilitas.

Quomodo amor Dei profundè nobis imprimi possit.

& manus ab eo remoueatis, valdè difficulter caleſieri poteritis, nihilominùs quòd illic præſentes ſitis, magis caleſietis quàm ſi in loco eſſetis in quo nullus omnino ignis eſſet. Sed aliud longè eſt, ſi ad ipſum ignem acceſſerimus. Eodem planè modo hîc in anima fit: ſi enim ipſa diſpoſita ſit, (ſi, inquã frigoris ſui deponendi voluntatem ac deſideriũ habeat) atque apud ignem aliquantiſper ſeſe detineat, ad multas horas calida manebit; imò vel vnica ſcintillula ab hoc igne proſiliens illam igniet & inflammabit. Tanti porro noſtra, cariſſimæ, intereſt, vt nos huc diſponamus, vt mirari minimè debeatis, quod toties huius rei vos commoneã. Videte ergo, ne, ſi fortè in principio res vobis ex voto non ſuccedat, propterea animũ deſpondeatis: fieri enim poteſt, vt diabolus vos ánxias & puſillanimes reddat; nouit enim, quantum inde ſibi damnum accedat. Suggeret vobis, maiorem deuotionem in alijs rebus ſitam eſſe, quàm in hac. Sed mihi credite, & piam hanc conſuetudinem nolite negligere: hîc quippe Dominus periculum quodammodo faciet, quanto eum amore proſequamini. Mementote, paucas eſſe animas, quæ in laboribus ei adhæreant ac ſequantur. Aliquid itaque eius cauſa & nomine patiamur; nam Maieſtas illius id vobis abunde rependet. Cogitate prætereа, quàm multi ſint, qui non ſolum apud eum manere non ſuſtinent, verum etiam magna cum inhumanitate & inciuilitate eum à ſe fugant. Quare ſaltem aliquid nos pati oportet, vt is nimirum intelligat, magno nos eius videndi deſiderio teneri. Et cùm is omnia ferat, & lætus ſit, vt vel vnam animã inueniat, quæ ipſum ſuſcipiat, & amabiliter in ſe detineat; date operam vt veſtra hæc ſit. Si enim nulla talis inueniretur, meritò eum Pater cœleſtis apud nos agere non ſineret. Verùm erga illius amicos ita afficitur, & ſeruorum eius tam benignus eſt Dominus, vt, benigni filij ſui voluntate conſpecta, in tam præclaro & excellenti opere, & in quo tam perfectè ſuum ipſe amorem prodit, impedimento ei eſſe nolit.

Diabolus recollectionẽ poſt communionẽ impedire ſatagit.

Pauci Dominũ in pœnis ſequũtur.

Cùm ergo, ô Pater ſanctiſſime, qui es in cælis, hoc ita velis, & ratũ habeas (& ſanè conſtat, non denegaturum te id, quod nobis adeò vtile eſt) aliquis ſaltem ſit oportet (vti principio dicebam) qui patrocinium filij tui ſuſcipiat, pro eoque loquatur. Nos ergo, hæ ſimus, cariſſimę filiæ; eſto non parua id futura ſit audacia, cum ſimus tales, quales ſumus: confiſæ nihilominus in id quòd Dominus nos petere iubet, & in nomine benigniſſimi Ieſu, præceptis eius obedientes, ſupplicitet Maieſtatem eius deprecemur, vt, cùm nihil eorum quæ fieri quidem oporteret, omiſerit, tantam peccatoribus (vti hoc eſt) beneficium faciendo per benignitatem ſuam & pietatẽ ſaltem prouidere dignetur, ne tam indignis filius ſuus modis tractetur; cùmq; diuinus & ſanctiſſimus ſuus filius tã bonũ modũ ſuggeſ-

suggesserit & instituerit (quod nimirum sæpius illum in sacrificio offerre possimus) donet, vt tam præstans donum & oblatum sufficiens sit, ad impediendum ne tam ingens malum & indignitas longius progrediãtur, quales in ciuitatibus illis, in quibus diuinissimum hoc Sacramentum antea erat, inter scelestos illos hæreticos admittuntur, in quibus tot templa euersa, tot Sacerdotes necati, tot Sacramenta ablata sunt. Quid quæso hoc est, Domine Deus meus? aut mundi consummationem facito, aut vt tam horrendæ indignitates finem habeant, præsta; nullius enim hominis (etiam de nobis loquor, quæ improbæ sumus) cor eas ferre potest. Noli, obsecro, sanctissime Pater, diutius hoc tolerare, exstingue Domine, latè vagans incendium hoc; potes namque si modo volueris. Considera, filium tuum adhuc in mundo esse; ob illius proinde reuerentiam tam fœda, horrenda, & abominanda mala finem accipiant, nec non propter pulchritudinem & puritatem ipsius: neque enim is vllâ suâ culpâ in domo agere promeruit, in qua tam indigna committuntur. Nostrâ causa id facere noli, Domine (neque enim id promeremur) sed propter dilectissimum filium tuum: vt enim nobiscum esse desinat, orare te non audemus: cum à te ipse impetrarit, vt, quamdiu hodie durat, quamdiu, inquam, hæc mundi machina stabit, ipsum hic apud nos agere sinéres: omnia enim creata alioquin exciderent & perirent; & quomodo tunc de nobis fieret? Nam si quid demum te placet & propitium reddat, illud est, quòd talem hic arrham & pignus habeamus. Aliquod ergo remedium hic inueniendum est Domine: Maiestas igitur tua quoad hoc prospicere dignetur. Vtinam, Domine Deus, valdè importunè te rogare possem, nec non bene ibi seruijssem, vt in obsequiorum meorum compensationem tam magnum à te petere beneficium possem, cùm nullum obsequium irremuneratum esse patiaris! Sed valde procul hinc absum Domine, nullumque tibi obsequium præstiti; at forsan illa sum, quæ te ad iracundiã prouocaui; adeo vt tanta malę meæ vnius peccatis sint ascribenda. Quid ergo aliud mihi faciendum restat, amantissime Creator, quam sanctissimum hunc panem tibi offerre; & licet hunc ipsum nobis ante dederis, eumdem tibi reddere, nec non omni cum humilitate te, per carissimi filij tui merita, orare, hãc mihi vt gratiam facere digneris, cum tam multis id ipse modis promeruerit? Iam ergo, iam ergo, Domine, hos fluctus compesce, ac præsta, ne Sancta hæc Ecclesiæ nauicula tantis tempestatibus perpetuo agitetur; & salua nos Domine, quia perimus.

Oratio ad Deum Patrem, vt impediat irreuerentias quæ in S. Sacramẽtum admittuntur.

CAPVT

Capvt XXXVI.

Verba hæc, Dimitte nobis debita nostra, *Exponit.*

Benignissimus ergo Magister noster, omnia per cælestem hunc cibum, leuia nobis & facilia (nam aliter si fiat, nos in culpa sumus) esse vidés, & facillimè nos adimplere posse quod Patri antè promisimus, videlicet, vt voluntas eius in nobis fiat; hinc iam ab eo petit, vt nostra nobis debita dimittat, cum ipsi alijs dimittamus; itaque in oratione sua progrediens, hæc verba profert: *Et dimitte nobis* Domine, *debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Notemus hîc, carissimæ, non dicere eum, *sicut & nos dimittemus*: vt nimirum intelligamus, eum, qui tam amplum donum atque illud est, petit, quique iam voluntatem suam in diuinam resignauit, iam tum omnia illa debere fecisse: ideoque addit, *Sicut & nos dimittimus.* Adeò vt qui verè cordialiterq; hæc Domino verba, dixerit *fiat voluntas tua*, iam tum omnia fecisse debeat, sin minus, saltem firmum faciendi propositum habere. Vide igitur, quomodo sancti gauderent, siquando iniurias paterentur, vel persecutionibus exagitarentur: sic namque aliquid quod Domino offerrent, habebant, dum aliquid ab eo petebant. Sed quid faciet tam misella creatura atque ego sum, quæ tam paucas ad alijs dimittendum occasiones habuit & tam multa quæ ipsi dimitti deberent? Quid? fierine posset Domine, aliquos esse qui mihi quoad hoc pares sint, & hocce punctũ nondum intellexerint? si qui sint, tuo nomine illos rogo, huius vt rei meminerint, & paruas quasdam reculas, quas iniurias aut contumelias vocant, pro nihilo reputent: videmur namque, ad instar puerorum, stramineas quasdam construere domunculas, dum hæc puncta honoris intuemur. Vtinam intelligeremus, carissimæ, quid honor sit, & in quo eius iacturam facere, situm sit. Non iam loquor nobiscum (nimis quàm magnũ enim malum esset, si necdum id nos intellexissemus) sed mecum; de illo scilicet tempore, quo honorem magni faciebam, non tamen intelligebã ecquid esset honos, sed communi populi opinione, velut impetu aquæ, abriperer. Ah, quam multa tunc vt contumeliam ducebam, quorum me nunc pudet! quamquam non erã de illarũ numero, quæ ad hæcce puncta maximè reflectebant; at primario puncto non nitebar. neque enim curabam, aut solicita eram de illo honore, qui aliquod secum commodum fert; etenim hic est, qui animæ commodũ adfert. Quã autem bene ille dixit, qui honorẽ & vtilitatem simul stabulare posse negabat! esto nesciam, an adhoc propositum id dixerit. Nihilominus ad litteram certũ est, animæ cõmodum, & quod mundus honorem vocat, numquã pariter posse consistere. Mirum sanè est &, terribile, videre quàm mundus secus atque oportet, & auersus feratur. Benedictus sit Dominus, qui eo nos eduxit.

Sancti in tribulationibus gaudebant.

Sugillantur qui punctã honoris curant.

Quis honor commodum adferat.

Det Maiestas eius, vt honos hac è domo sic semper proscriptus maneat, vti iam eadem exulat. Liberet nos quippe Deus à monasterijs, in quibus de punctis honoris disceptatur: numquam enim in illis magnus honor attribuetur Deo.

Contra monasteria quæ honorē curant.

Sed considerate, sorores, dæmonem nos penitus non obliuisci; cum etiam in monasteria honores inuehat & ingerat, suasq; ibidem leges inducat, adeò vt & Religiosi in dignitatibus & muniis honorificis, perinde ac mundani homines, & ascendāt & descendant, atq; honorē suū in reculis adeò tenuibus & vilibus collocent, vt non parum ipsum mirer. Docti hic secundum scientiam sua procedere & sedere debent; nā isthoc ipsa nescio; vnde qui eò peruenit vt Theologiā semel docuerit, retrogredi ac descendere nō debet, vt philosophiā doceat: quod est punctū honoris, in eo situ, quod semper debeat ascendere, & numquā descēdere. imò verò talis apud seipsum & iniuriam id & ignominiosum duceret, si Superior ipsi tale quid iniungeret: nec deesset etiā qui pro huiusmodi homine patrocinaretur, & diceret, turpe hoc ei & dedecus esse: ipse quoq; inimicus cacodæmon statim rationes proponit, quibus id etiā in Dei lege fundatū esse appareat. Sic & inter Moniales, ea quæ Priorissam & Præpositā semel egit, postea inidonea censetur ad aliquo inferiori & minori officio fungendum; intuendo dumtaxat quòd professione senior ceteris sit; hoc enim minime obliuiscemur; imò verò subinde per hoc ipsum aliquid nos putamus promereri quod tale quid Ordo iubeat. Risu, aut multo potius fletu, res hæc digna est. Scio namque Ordinem non iubere, vt humilitatē nō colamus: aliud verò illud iubet, vt bona proportio & debitus ordo seruetur. Ego verò tā esse ordinata nō debeo in ijs quę ad ęstimationē & honorē meū spectant, vt tantā in hac Ordinis cōsuetudine, quā alijs eiusdē ritibus ac statutis seruandis, quæ fortasse valdè imperfectè obseruabo, solicitudinē præferre debeam. Omnem nostram perfectionem collocare non oportet in eo quòd hac sola in re Ordini satisfaciamus; aliæ quoad hoc de me sollicitę erunt, si fortè me mei hìc hoc cōtingat obliuisci. Hæc tamen rei veritas est, vt, cum cuncti ad ascendendum procliues simus (etsi per hoc iter in cælum ascendere nequeamus) deprimendo ac descendendo agere non oporteat.

Punctū honoris situm in ascendendo, non descendēdo.

An non tu Domine, nostrum prototypon, exemplar & magister es? es indubiè: in quo ergo tuus, ô venerande præceptor, honor situs erat? an non eum perdidisti, cum ad mortem vsque humilitatus es? non certè, Domine, sed eū omnibus nobis cōparasti. Per amorē ergo Dei vos rogo, carissimæ, vt mihi credatis; nimirum, hanc si viam ingrediamur, à recta via nos erraturas, cum iam inde à principio erratum sit. Et faxit Deus, nulla vt anima, per infelicium horum punctorum honoris obseruationē,

non

non bene intelligendo quanam in re honor situs sit, pereat. Ac postea etiam subinde magnum quid nos fecisse putabimus, si quam harum recusã, quæ nec molestia, nec contemptus, nec iniuria, imo nihil omnino erat, dimittamus: & quasi aliquid fecissemus, Dominum postea rogatũ veniemus, nobis vt dimittat, cum ipsæ debitoribus nostris dimiserimus. Tu ergo nobis præsta, Domine, vt intelligamus, nihil penitus nos in hoc intelligere, & vacuis ad te manibus venire; nihilominus tu nobis per tuam misericordiam dimittito.

Quanti Dominus faciat quod inuicem diligamus.

Sed quanti hoc, quod inuicem diligamus, à Domino fiat oportet, cum benignissimus Iesus lõge alia Patri suo cælesti proponere potuerit, ac dicere, Dimitte nobis Domine, quia ingentes austeritates subimus, vel quia multum vocaliter oramus, ac sæpius ieiunamus; quia omnia propter nomen tuum abnegauimus, teque valde diligimus; quia vitam pro te exponere parati sumus; & alia plura, quæ (vti dico) dicere potuisset, non tamen dixit; sed tantummodo, Quia dimittamus. fortassis, quia nouit, nos erga infelicem ac nefarium hunc honorem mirè affici, & nihil difficilius, quam huius contemptum à nobis obtineri; hinc illud dicit, & nostro nomine ipsi offert. Sed notare vos velim, carissimæ, eum dicere, *Sicut & nos dimittimus*; quasi rem quæ iam antè facta sit, quemadmodum dixi. Ad hæc, diligenter aduertendum non esse, quod anima, si quando talia ei eueniunt, multum de oratione sua præsumat, nisi à perfectæ contemplationis oratione quam dixi, sic surgat, vt firmum quoddam propositum fecerit dimittendi, &, data occasione, etiam reipsa dimittat, non solũ parua & minuta hæc quæ iniurias vulgò vocant, nulliusque momenti sunt, verum etiam quãcumque iniuriam, quãtumuis ea magna sit.

Anima quæ honorẽ curat, & omnes iniurias dimittere parata non est in sublimi oratione non fidat.

Anima namq;, quam Deus opt. max. per tam sublimem orationem ad se attrahit, hisce rebus non mouetur; nec pluris facit, quod æstimetur, quam quod contemnatur, non bene dico; cum pluris faciat quod contemnatur: honor quippe magis eam affligit & cruciat, quam dedecus & contemptus, & magis mollis ac quieta vita, quam laboriosa & molestijs refertissima. Mox enim ac Dominus suum ei regnũ verè hîc dederit, hic in terra nullum iam habere regnum cupit, & facile intelligit hanc veram esse ad altius regnandum, viam; & iam tum per experientiam didicit, quantum inde boni sibi proueniat, quantumque anima aliquid propter Dominum patiendo promoueatur. Rarissimum namque est, Maiestatem eius aliquem huiusmodi delicijs perfundere, nisi eos solos qui quam libentissime magnas molestias & cruces illius causa & nomine pertulere. Nam quemadmodum alibi hocce in libro dicere memini, contemplatiuorum cruces & molestiæ permagnæ sunt: tales namque Dominus sibi quærit, fortes inquã, & rerũ experientissimos. Noueritis igitur oportet, carissimæ illos,

Quæ vero à Deo ad sublimem orationem euecta est, honorem parũ curat.

Contemplatiuorum molestia.

illos cum iã intellexerint, quid omnia sint, alicui rei quæ pertrãſeat, nõ diu inhærere. Et, esto forsitan magna aliqua iniuria aut difficultas primo motu ipsos non parum afficiat; tamen, vix dum eam bene sentire cœperũt, cũ esse ratio ex altera parte tam potenter exsurgit, vt ipsa per se & vltro vexillum extollere videatur; itaque fit, vt pæna quam sentiebant, penè suffocetur & opprimatur, idque per illam lætitiam, quam inde sentiunt quod datam sibi à Deo occasionem videant, ad plus gratiarum & continuorum fauorum à Maiestate eius vno die consequendum, quam fortasse toto decennio per pœnalitates, quas vltro & per se assumere vellent, lucrarentur. Hoc solenne valde & ordinarium est, prout quidem ipsa intelligo, nam cum plurimis contemplatiuis egi. Vt enim alij aurum & pretiosa monilia permagni faciunt, sic hi pœnalitates & cruces. iã tum quippe intellexerunt, fore vt per hasce ditescant. Hi quam longissimè absunt, vt ob aliquid, quodcumque demum sit, magnã quamdam de semetipsis opinionem concipiant: imò ne quidem grauatè ferunt, quòd alij ipsorum peccata norint; & ipsimet ea quam libentissimè promulgant, cum à quopiam magni fieri se vident. Eodem quoque modo se habent cum de prosapia & genere eorum sermo habetur: norunt quippe plusquam satis, nihil omnino sibi hinc in regno quod finẽ nescit, emolumenti accessurum; nec aliter ob nobilitatem suam gloriantur, quã quando id, ad magis Deo seruiendum, opus esset. Sin minus, semper ipsis graue est, quod pluris fiant quam sint; & dant operam nemo vt in ipsis decipiatur, idque non solum sine vlla molestia, verum etiam cum gaudio & voluptate. Ratio autem rei huius esse debet, quod qui Deo dante, hãc humilitatem & magnam Dei dilectionem consecutus est, is suiipsius in rebus ad maius Dei seruitium spectantibus, ita iam oblitus sit, vt etiam credere non possit, alios per tale quid indignari aut moueri, ac ne quidẽ hoc iniuriam reputet.

Medium ad plus gratiarum vno die quam decẽnio toto consequendum.

Quando contemplatiui nobilitate sua glorientur.

Hi, quos iam vltimo dixi, effectus sunt eorum hominum ac animarum, qui perfectioni iam propiores sunt, & quibus Dominus valde ordinarie gratiam præstat, vt eos ad seper perfectam contemplationẽ attrahat. At primum illud, videlicet paratum esse ad iniurias ferendas, & eas etiam reipsa ferre, esto cum aliqua pænositate, is qui hanc iam à Domino gratiam recepit, vt ad vnionem venerit, quam breuissimo tempore, meo iudicio obtinet. At si hos effectus non habeat, & in ijsdem non satis confirmatus ab oratione surgat, credere sibique persuadere potest, non fuisse id gratiam aut donum Dei, sed illusionem diaboli, vt sic nos ipsi maiore dignos honore existimemus. Fieri potest, vt in principio cũ has animæ cuipiam gratias Dominus conferre incipit, hoc ipsa robur quamprimum non habeat: sed, si modo Dominus in illis ei dandis pergat, illam

Effectus vnde pateat, an gratia à Deo veniat.

quam breuiſſimo tempore corroborandam cenſeo, & licet forte quoad alias virtutes robur nō haberet, nihilominus quoad iniuriarū dimiſſionē id illam habituram. Credere enim non poſſum, vt anima, quæ ipſimet miſericordiæ adeò ſit vicina, vbi intelligit quid ipſa ſit, & quàm ſibi Deus multum dimiſerit, non ſtatim ſine vlla difficultate, ſed magna cum facilitate, iniurias in ſe admiſſas dimittat, & bene erga iniuriantem affecta non maneat, & eum vt amicum & beneuolum non habeat: habet namque conſolationem & gratiam quam ei præſtitit, præſentem ac præ oculis, in qua magni cuiuſdam amoris ſigna vidit, & gaudet occaſionem ſibi iam dari, ad illi hunc in aliquo ſaltem oſtendendum. Iterum dico, multos me nouiſſe, quos Dominus dignatus eſt ad res ſupernaturales extollere, hanc illis orationem vel contemplationem quæ dicta eſt, concedendo; quos licet adhuc alijs defectibus & imperfectionibus obnoxios deprehenderim, huic tamen (vt ſcilicet non remittant iniurias) obnoxium nullum reperi: nec credo vllum talem repertum iri, ſi modò gratiæ (ſicut iam docui) à Deo ſint. Vnde, quicumque haſce gratias maiori in gradu recipit, ſeipſum examinare debet & inquirere, quomodo & an hi affectus in ſeſe creſcant: niſi enim tale in ſe is augmentum deprehendat, maximopere timere ſat eſt; ſibique perſuadere, ſuaues illas tractationes & conſolationem à Deo non venire, vtpote qui animam, ad quam venit, ſemper locupletat. Hoc porro certiſſimum eſt, ſcilicet, eſto gratia aut ſpiritualis dulcedo citò pertranſeat, ea tamen poſteà ſuo tempore è fructibus & lucro quod inde anima percipit, facilè colligi. Et quia benigniſſimus Ieſus hoc optimè nouit, hinc magna cum reſolutione ad Patrem ſuum cæleſtem ait, nos debitoribus noſtris dimittere.

Anima habens gratias ſupernaturales obnoxia eſſe poteſt imperfectionibus.

Eſto gratia ſtatim trāſeat, poſtea tamen facilè percipitur.

Capvt XXXVII.

Orationis hvivs Dominicalis dignitatem exponit, noſque multis in ea modis conſolationem reperturos oſtendit.

Res eſt, ob quam Dominum maximopere laudare & celebrare oporteat, videre nimirum, quàm ſublimis & ſingularis perfectionis hæc Euangelica oratio ſit: nec immeritò, vtpote quæ à tam bono præceptore dictata & prælecta eſt! ideoque cariſſimæ, ad propoſitum quæque ſuum eam accommodare poſſumus. Miror ſanè, dum video, quòd tā pauculis omnis contemplatio & perfectio verbis cōprehenſa ſit, ita vt nullis alijs libris, præterquam huic vni, ſtudere debere videamur: nam etiam vſq; huc nos Dominus omnem orationis & ſublimis cōtemplationis, quē tenere poſſumus, modū docuit, ſcilicet iā inde vſq; à primū incipientibus ad vſq; orationē mentalē, & quietis & vnionis; vt, ſi modò ipſa ad id verbis declarandū apta forem, ingens conſcribi de oratione tractatus ſuper

Omnis cōtēplatio & perfectio in oratione Dominica continetur.

tam verum ac solidum fundamentum, posset. Iam porro Dominus declarare nobis incipit effectus, quos in anima, si quando id illius dona sunt (vti iam ante vidistis) relinquit. Cogitaui ipsa subinde mecum, cur Maiestas illius in tam sublimibus & obscuris rebus clarius non sit locuta, vt omnes quotquot sumus, eas possemus intelligere: visum verò mihi est, cum hæc oratio omnibus hominibus communis & generalis esse debebat, vt nimirum vnusquisque iuxta suam necessitatem & commoditatem petere, & consolationem inde accipere posset, ratus eam se in bono & commodo sensu intelligere, ipsum eam idcirco sic in confuso & imperfecte declarasse, vt & contemplatiui qui iam nihil terrenum cupiunt, & alij qui iam multum Deo dediti sunt, ea cælestia dona & gratias peterent, quæ per summam Dei clementiam, hic in terra dari possunt; illi vero qui adhuc in terra degunt (quos æquum est iuxta statum suum & vocationem viuere) suum etiam panem petant, cum domum suam & familiam sustentare debeant; quod & rationi consentaneum est & sanctum; & sic alia omnia, prout iis opus habent.

Sed notent oportet, hæc duo, nimirum voluntatem nostram illi tradere, & offensas dimittere, omnibus hominibus commune esse. Quàquam fatendum est, in hoc ipso plus & minus (vti dictum est) inueniri. Perfecti quippe voluntatem suam dabunt vt perfecti, & ea qua dictum est perfectione etiam dimittent: nos vero, carissimæ, faciemus quod possumus; Dominus quippe admittit omnia. Videtur namque filius velut pactum quoddam nomine nostro, cum Patre suo cælesti inire, tamquã si diceret. Domine fac tu hoc, & fratres mei aliud illud facient. Ceterum certi sumus, ipsum à parte sua non defuturum: quam enim bonus solutor est, & soluit sine mensura! Imò fieri posset, nos hanc orationem semel sic recitare, vt, ipse videns nullam in nobis duplicitatem amplius restare, sed facturos nos ea quæ ore dicimus, planè nos diuites relinqueret. Mire ei placet, quod sincerè & verè cum eo agamus, magna cum rotunditate & claritate cum ipso tractando, vt non scilicet vnum dicamus, alterum reticeamus ac celemus: itaq; semper plura dat quam ab ipso petamus. Hoc ergo benignus noster præceptor perspectum habens, atque eos qui verè ad ipsam in orando perfectionem ascenderent, per gratias quas Pater cælestis iis impertiretur, in tam alto gradu mãsuros, nec non intelligens, eos qui iam perfecti sunt, vel ad perfectionem tẽdunt, (qui nihil omnino timent, nec timere debent) mundum vt dicitur, sub pedibus habere dummodo ipsius mundi Dominum amicum habeant, quemadmodum ex ijs quos in animabus ipsorum operatur effectibus, firmiter sperare possunt, tum ex eo quod ipsi à suauibus illis gustibus inebriati, ne semel quidem recordari vellent alium esse mundũ, aut aliquẽ se habere, qui ipsis aduersetur

Quem capere fructũ ex vna orationis Dominicæ recitatione possimus.

Placet Domino quod cum ipso sincere agamus.

ſetur(O æternam ſapientiam,ô inſignem inſtructorem! Ah.quàm magnũ quid eſt,cariſſimæ,bonus ac ſapiens præceptor,qui nimirum timeat, periculaq; præuertat! hoc eſt omne bonũ,quod anima ſpiritualis hic in terra optare poteſt;magna quippe inde ei naſcitur ſecuritas; equidem nullis declarare verbis poſſem,quantum in hac re ſitum ſit.) videns inquam Dominus opus eſſe,vt huiuſmodi homines excitarentur & admonerentur,habere ſe inimicos & aduerſarios; quantoq; ipſis quàm alijs periculoſius ſit,quòd negligenter & ſine vlla ſolicitudine aut reflexione procedant;ac maiore ipſos Patris æterni auxilio ac ſubſidio opus habere(quòd, ſublimius ruerent) vtque non deciperentur, nec ſeipſos, nec res ſuas intelligendo,hinc duas has petitiones,quæ omnibus hominibus adeò neceſſariæ ſunt,quamdiu in hoc exilio viuimus,petit,ſcilicet, *Et ne nos inducas in tentationem:ſed libera nos à malo.*

Capvt XXXVIII.

Ostenditvr, qvam stvdiose et serio patrem *cælestem rogare nos oporteat,nobis vt concedere dignetur id quod hiſce verbis* : Et ne nos inducas in tentationem,ſed libera nos à malo, *petimus. Declarantur hic præterea tentationes nonnullæ. Eſt autem caput hoc cumprimis vtile.*

MAgna quædam hîc nobis & cogitanda, & intelligenda ſunt; cum hoc in oratione noſtra poſtulemus. Vt certiſſimum teneo,cariſſimæ, eos qui ad perfectionem perueniunt, à Domino non petere, vt à moleſtijs, tentationibus ac certaminibus eos liberet & eripiat. Eſt hoc alius effectus, necnon certiſſimum maximumque ſignum, id eſſe ſpiritum Dei, non autem illuſionem ſub contemplationis, aliarumque gratiarum, quas Maieſtas ipſius iis confert, velamine latentem: quia,quemadmodum antè paulò dixi,moleſtias & cruces potius deſiderant, ambiunt & libentiſſimè complectuntur. In quo milites generoſos imitantur, tum maximè lætos & plaudentes, cum varia bella incumbunt,quòd plura tunc emolumenta ad ſe ſperent acceſſura: ſi enim nulla ſint, ſuo victitant & merentur ſtipendio, ſed ex eo non multum ſe rem facere poſſe vident. Mihi credite cariſſimæ ſorores, milites Chriſti, eos inquam qui ad contemplationem iam peruenere, ſummis ad conflictus & certaminis horam votis anhelare. inimicos apertos & quos vident, numquam multum hi formidant; quòd eos iam norint, & ob robur ſibi à Domino inditum ac communicatum, neutiquam ſibi poſſe præualere, & velut enerues eſſe ſciant,

sciant, semper verò victos succumbere, se autem numquam non de ipsis victoriam, & opima velut spolia referre, nunquã verò tergum illis obuertere. Inimici verò, quos formidant, & semper, non sine ratione, formidare debent, & à quibus Dominum rogant vt ipsos liberet, sunt inimici proditorij, dæmones inquam quidam, qui se in Angelum lucis transfigurant, & velut personati & arma mentientes in aciem descendunt; nec antè se cognoscendos dant, quàm ingentia damna & strages animæ intulerint; interim nostrum ipsi exsugunt sanguinem, & robur, omnesque eripiunt virtutes; itaque nescientes tentationibus inuoluimur & intricamur: Ab his, carissimæ, sæpè Dominum in oratione Dominica rogabimus, & suppliciter petemus, vt nos liberare dignetur, nosque in tentationem induci minimè patiatur; ne nos in errorem inducant, in eoque detineant, sed venenum & virulentiam ipsorum detegat, denique ne lumen illi nobis abscondant & auferant. Quàm ergo verè, quantaque cum ratione bonus noster præceptor hoc nos petere docet, & ipse etiam pro nobis petit!

Dæmones in angelos lucis se trãsfigurantes, sunt metuendi.

Noueritis ergo, carissimæ, multis varijsque modis illos nobis damnum creare; neue id solũ putetis eos creare, quòd subinde nobis persuadeant, gustus & cõsolationes spirituales, quas falsò in nobis fingere possunt, à Deo prouenire. Hoc mihi eorum, quæ inferre nobis possunt, damnorum ex parte minimum videtur; etenim fieri posset, vt ijs, quas hac tentatione adoriuntur, stimulum ad celeriùs in via Domini progrediendum subderent; cùm dulcedine & consolatione spiritus illecti & inescati, diutiùs in oratione subsistant: &, quoniam id à dæmone prouenire nesciunt, seque huiusmodi consolationibus ac gustibus indignos sentiunt, hinc gratiis à Deo agendis numquam cessabunt, ad eique seruiendum magis obligati erunt, seque disponere studebunt, quò plures ipsis Dominus gratias conferat, existimantes has à sola ipsius manu prouenire. Date ergo semper operam carissimæ, vt humilitatem habeatis, vosque hisce gratiis indignas reputare, neue ad eas habendas vllatenus per vos connitamini. Hoc si fiat, certissimò mihi persuadeo, dæmonem hac ratione multas animas amittere, adeoque ad interitum & perditionem eas, vt quidem putat, non pertrahere, Dominumque nobis bonum adferre & elicere è malo quod ille nobis inferre conatur. Maiestas quippe illius intentionem nostram respicit, quæ est, ei placere & seruire, cum illo per orationem identidem colloquẽdo. Dominus porro fidelis & sincerus est. Bonum interim est aduigilare, & cautè procedere, ne quod ille damnum humiliati per vanam gloriam creet, Dominum instanter ac suppliciter rogando, vt ab ea vos liberet. Nolite putare, carissimæ, permissurum Dominum vt ab alio quopiam præterquam ab ipso permultũ consolatione perfundamini.

Dæmon decipere volens, non raro decipitur.

Digitized by Google

Peſſime eſt putare nos habere virtutes quas non habemus.

In quo verò nobis dæmon permultum nocere, non tamen percipi poſſit, eſt, dum nobis perſuadet & credere facit, nos virtutes aliquas habere, quas tamen minimè habemus: quod noxia quædam peſtis eſt. Dum enim guſtus & ſuauitates quaſdam ſpirituales ſentimus, nõniſi accipere, nihil verò à parte noſtra dare videmur; ac proinde magis nos ad illi ſeruiendum obligati: at hîc videmur dare, & ſeruire, Dominumq; ad nobis mercedem perſoluendam quodammodo teneri, itaque paulatim magnum nobis cacodæmon damnum creat. Ex vna enim parte humilitatem eneruat & elidit, ex altera verò hanc ipſi acquirere virtutem negligimus, exiſtimantes hanc iam nos habere & comparaſſe. Et, prô dolor, dum minimè ſentimus, exiſtimantes nos ſecurè & tutò incedere, præcipites in foueam ruimus, è qua nullatenus egredi valemus: nam eſto non ſemper notorium peccatum mortale hîc ſubſit, quod ad infernum nos conducat; ita tamen id nos elumbat & eneruat, vt in via de qua agere cæpi, & cuius oblita non ſum, progredi vlteriùs nequeamus. Dico ergo, hocce tentationum genus perquam periculoſum eſſe, quod mihi per longam experientiam notiſſimum eſt, itaque fiet, vt bene ipſum vobis declarare valeam, eſto non tam bene & enucleatè, ac quidem vellem. Ecquod ergo malo huic adhibendum remedium, cariſſimæ? Nullum, mea ſententia, melius eo quod nobis Magiſter noſter tradit, oratione inquam, atque vt Patrem æternum rogemus, vt nos in tentationem incidere, & ab ea ſuperari non permittat.

Oratio optimũ contra tentationes remedium.

Agnoſcere nos à Deo virtutẽ accepiſſe, remediũ eſt contra tentationem.

Deus ſubinde repetit virtutes quas dedit.

Magna mutatio interdum in S. M.

Præter hoc volo vobis & aliud ſuggerere, vt nimirum, ſi nobis videatur, quòd Dominus iam aliquam nobis virtutem dederit, agnoſcamus eſſe quid gratis datum & donum, atque ideo ipſum id rurſus nobis auferre poſſe, vti reuera non rarò contingit, idq; non ſine magna Dei prouidentia. Numquam id in vobis ipſis, cariſſimæ, notaſtis? Equidem id in me ſæpenumerò deprehendi: interdum quippe videor mihi penitus ab omni re creata diuulſa & abſtracta, & reuera ſum, cum reipſa id probandum eſt; interdum verò ita me affectum meum affigere comperio, etiam ijs reb⁹ quas fortaſſis pridie ipſa irriſiſſem, vt meipſam vix intelligã. Aliàs magno mihi videor eſſe animo, nihil vt quod ad Dei obſequiũ quoquo modo ſpectet, quoquo modo ſubterfugiturã me credã, cumq; id opere etiã oſtendendum eſt, ad aliquas res talẽ animum habeo. alia verò die ita me diſpoſitam ſentio, vt ne ad formicam quidẽ pro Deo necandam, ſiquidẽ aliquam in eo repugnantiam ſentiam, animũ habeã. Sic interdũ nihil penitus curatura mihi videor, quodcumq; demùm quis de me aut diceret, aut cõquereretur; & ita id eſſe, ſubinde mecum experta ſum, imò verò mihi id quàm gratiſſimũ accidere, at interdũ dies veniũt, quibus me vel vnicum verbũ affligit & cruciat, & mundo hoc emigrare vellẽ, quòd

omnia mihi grauia esse videantur & pœnosa. Neque verò mihi soli hoc contingit; nā idipsum & in multis alijs me multò melioribus aduerti: & ita se rem habere mihi compertum est. Quamobrem si hæc ita se habeant, quis de se ipso dicat, virtutē se habere, aut locupletē esse, cùm eo ipso tēpore, quo virtute maximè opus habet, ea se denudatum & carere comperiat? Non sic, sorores, non sic; sed semper cogitemus nos inopes & indigentes esse, nec vllum debitum contrahamus, si media nobis ad ipsum dissoluendum non suppetant; aliunde enim thesaurus nobis adueniat necesse est; adhæc nescimus, quando nos Dominus in miseriæ nostræ carcere gemere passurus sit, nihil penitus nobis cōtribuēdo. Si verò nos ipsę & alii nos vt bonas existimant, dum ipse nobis gratiam & honorē præstat (quod nihil est aliud, quàm bonum mutuo sumptum, vti dixi) tàm illi, quàm nos, decipiemur & risu dignæ erimus. Quamquam certum & fatendum est, Dominum tandem nobis in necessitate nostra auxiliari, cum illi cum humilitate seruimus; at si hanc virtutem verè non habeatis, ad singulos passus (vti dicitur) Dominus vos deseret; quod sanè vna de maximis est quas nobis conferre potest gratijs, nimirum vt sic virtutem illam magni faciatis; itaque in rei veritate intelligatis, nihil omnino nos à parte nostra habere quod non à liberali eius manu recipiamus.

Nemo dicere potest se virtutē aliquā habere.

Quādo Domino cū humilitate seruimus, nos iuuat, alioquin sæpe nos deserit.

Tentatio qua virtutē aliquam nos habere putamus.

Iam verò & aliud documentum notate. Dæmon videlicet nobis persuadere studet, quamdam nos virtutem habere, verbi gratia patientiam, eò quòd firmiter statuamus, & frequentes etiam actus eliciamus ad multa aduersa pro Dei nomine subeunda; & putamus etiā nos ea reuerâ perferre posse, itaque summopere in eo lætamur: nam & diabolus à parte sua efflictim connititur & cooperatur, vtq; ita esse nobis persuadeamus, efficit. Huiusmodi virtutes parui vt faciatis, vos moneo, imò ne cogitare quidem oportet eas nos nosse, nisi fortasse nominetenus, aut Dominum eas nobis contulisse, nisi illarum iam experimentum in nobis viderimus. fieri enim poterit, vt vno verbo, quod tibi displiceat, audito, patiētia tua corruat & euanescat. At, cùm iam sæpè aduersi quid sustulistis, Deum laudate, quod hanc vos virtutem docere incipiat; vosque ad patiendum & sustinendum corroborate: signum quippe id est, eum velle vt hac ratione hanc ei virtutem soluatis, cum ipse hanc vobis det, eamque nonnisi velut mutuo datam (sicuti antè dictum est) reputate.

Soli actus voluntatis non sufficiunt, nisi adsit experientia ipsa.

Deus laudandus cū sæpè aduersa subimus, quod patiētiā nobis dederit.

Tentatio quoad paupertatem.

Profert diabolus & aliam tentationem, mentique vestræ obijcit, esse vos pauperes, & ex parte ratione nititur: aut enim ore paupertatem vouistis, vti Religiosus omnis facit; aut corde pauperes esse vultis, vti id volunt omnes qui orationem colunt. Ergo vel paupertate Deo per votum promissa, vel eo qui cogitat dicente, Sum pauper, ac nihil omnino habere cupio, illud verò habeo quòd eo carere nequeam; etenim me viuere

uere

uere necessum est si modò Deo seruire velim; & ipse nos corporum nostrorũ rationem habere vúlt; (nec non alia sexcenta id genus, quæ cacodæmon, velut Angelus lucis, hic nobis suggerit; omnia quippe bona & rationi conformia vidétur) ipsum induci., vt credat se iam pauperé esse, & hanc virtutem habere, nihilq; amplius sibi faciendum superesse. Porrò ad ipsam rei probationem veniamus; non aliter enim hoc cognosci poterit, quàm si identidem & semper ad manus & opera eiusdem reflexio habeatur: si enim nimiopere de rebus temporalibus sollicitus sit, statim id signo aliquo exteriori prodet; vel enim nimium habebit sensum (habito inquam ad statum ipsius & necessarium vsum respectu, non autem vt, si vnus famulus ei sufficiat, tres penè se habeat) vel lis ei ob bona aliqua temporalia intentatur, aut colonus vel villicus pauperculus debitum ei censum non soluunt; & ecce ita hoc ipsum inquietat & vexat, quasi, si illa pecunia carere debeat, viuere nequeat. Dicet, qui huiusmodi est, idcirco se id facere, ne suâ negligentiâ bonum illud aut census pereat: statim namque nobis aliqua ad excusandum ratio occurrit. Nõ dico sua illum negligere debere, imò curare & satagere; & hoc si bene succedat, bene habet; sin malè, etiã bene habet. Qui enim verè pauper est, tã parũ res hasce tẽporales curat, vt, etsi eas ob aliquas legitimas rationes procuret, nullam tamen hæ ei inquietudinem adferant: etenim numquam aliquid sibi credit defuturum; &, si quid deesse fortè contingat, non multum idcirco commouetur. hasce enim res, vt accessorias reputat, non vt principales. Quod enim sublimiùs cogitationes suas locarit, nonnisi violentè aliis illis rebus se & animum applicat.

Excusationes quas diabolus contra paupertatem adfert.

Vnde colligatur an quis verè sit pauper.

Quis verè sit pauper.

Religiosus porro ac Religiosa, qui hauddubiè iam verè pauper est, aut talis saltem esse debet, nihil omnino possidet; quia interdum nihil habet quod possideat: si quis tamen quid ei det, mirum sanè erit, si sibi id superfuturum credat: etenim semper aliquid quod reseruare possit, habere gaudet, &, si è panno subtiliore habere vestem possit, eam è secundario non petet: adhæc libenter reculam aliquam habet, quam suo tempore vel oppigneret vel diuendat, tametsi forent libri. Si enim aliqua eum occupet infirmitas aut morbus, lautioribus solito cibis opus habet. Væ mihi miseræ peccatrici! hoccine est quod promisisti, tuijpsius scilicet obliuisci, & totam te in Dei manus resignare, veniat quodcumq; demum venire potest? Si enim de in futurum tibi prospiciẽdo sollicita sis, minorẽ tibi indubie distractionem & turbelam ipsa censuum stabilium possessio afferret. Tametsi autẽ hoc sine vllo peccato fieri possit, bonum nihilominus est, has imperfectiones nos intelligere, vt scilicet ad oculum videamus, multa adhuc nobis ad hancce virtutem habendam deesse, denique studiosè rogemus

Perstringũtur Religiosi qui nõ bene seruãt paupertatem.

hanc vt nobis dare dignetur, simulque eam nobis acquirere studeamus: alioqui, si illam habere arbitremur, simul & negligentes sumus, & (quod longè deterius) decepti.

Tentatio circa humilitatem.

Sic & in humilitate nobis vsu venit: honorem namque minimè quærere, & parum curare, vos putamus; sed, occurrente occasione, qua honor noster vel in minimo imminui videbitur, statim ex ijs quæ ipse vel senties vel facies, videre & colligere erit, minimè te humilem esse. si quid enim occurrat, quod in maiorem honorem tuum cedat, neutiquam id reiicis; vti nec pauperes illi, de quibus antè mox locuta sum, id quod maioris ipsis commodi occasio est. faxit Deus, ne etiam ipsimet id procurent. Enimuerò ita iam assueti sunt dicere, quod nihil omnino quærant, & de re nulla laborent (quemadmodum à parte rei & de facto sibi persuadent) vt etiam ipsa id dicendi consuetudo, magis id eos credere faciat. Multum verò hac conducit, hominem quo hanc tentationem bene intelligat, tam quoad ea qua dixi, quàm quoad alia permulta, semper aduigilare, & solicitum incedere. Nam si vel vnam solam ex ijs, quas diximus, virtutibus Dominus alicui reuera & prout oportet, confert, reliquas omnes secum hæc ferre & adducere videtur. Estque hoc nimis quam notorium & exploratum. Verùm rursus vobis suadeo, vt, tametsi eam vos habere arbitremini, nihilominus timeatis ne decipiamini: etenim verus humilis in propriis virtutibus semper dubius & meticulosus est, vt plurimum verò certiores ei maiorisque pretij ac valoris videntur illæ quas in proximo suo notat.

Ex consuetudine dicēs se nihil velle, ita reuera id esse putat.

Capvt XXXIX.

Eamdem prosequitur materiam, variasque contra tentationes nonnullas variè aduenientes remedia præscribit; duo verò remedia assignat, per quæ quis ab ijsdem liberari queat. Caput hoc notatu dignissimum est, tum pro ijs qui per falsas humilitates tentantur, tum pro Confessarijs.

Falsam humilitatem suggerit diabolus ratione grauitatis peccatorum.

Diabolus bonum communionis quomodo impediat.

Deinde cauere vos velim, carissimæ, à quibusdam humilitatibus quas dæmon magna cum mentis inquietudine suggerit, idque occasione grauitatis peccatorum quæ alias commisimus; per hanc namque viam ita nonnullos diuersimode angustiat & premit, vt eos & à sacra communione adeunda, & particulari oratione instituenda alienet & auocet, persuadens ijs, illa si indignos esse: cumque iam sacra communione sumenda est, omne tempus, quo gratias Dei recipere deberent, in ea sola cogitatione traducunt, num scilicet bene se & vt oportet ad eam præpararint, necne. Imò eò rem tandem deducit, animam vt credere faciat, se, eò,

ſe, eò, quod talis ſit, in tantum à Deo derelictam eſſe, vt de illius miſericordia iam quaſi dubitare incipiat. In omnibus ergo quæ agit, ſubeſſe periculum exiſtimat, & fruſtra eſſe, quidquid ad Deo ſeruiendum præſtat, quantumlibet quod agit, bonũ ac meritorium ſit. Vnde ita puſillanimis & diffidens redditur, vt nullum ad aliquid boni agendum, animum habeat; quod enim in alijs bonum eſt, in ſe putat eſſe malum. Diligenter, diligenter inquam, doctrinam illam notari à vobis velim, cariſſimæ, quam traditura ſum: interdum namque humilitas ac virtus eſſe poterit, nos ita viles & indignas reputare; alias verò maxima & grauiſſima tẽtatio: quam propterea optimè noui, quòd in meipſa eam ſim experta.

Diffidentia nimia noxia eſt.

Seipſum miſerum reputare interdũ humilitas eſt, interdũ tentatio.

Humilitas namque, quantumlibet magna ſit; non inquietat, nullum tumultum ac perturbationem in anima cauſatur, ſed accedit cum pace, ſuauiter & quietè. Etſi verò quis, eò quòd ſe ita nequam eſſe videat, clariſſimè intelligat, infernalia tormenta ſe promeritum eſſe, ideoque ſe ipſe affligat & cruciet, atque oẽs ſe meritò abhorrere & deteſtari debere putet, imò verò veniã & indulgentiam vix petere audeat; ſi quidem hæc vera humilitas ſit, hæc pœnoſitas talem ſuauitatem & voluptatem ſecum adfert, nullatenus vt ea carere nollemus. etenim animam non conturbat, nec anguſtiat; at potius dilatat, idoneamque facit ad Deo magis ſeruiendum. Alia autem illa pœna & anguſtia totum turbate inquietat, animamque quanta quanta eſt, anguſtiat, magnamque amaritudinem ſecum trahit. Credo equidẽ, dæmonẽ hoc vnum ſpectare, vt ipſi nobis perſuadeamus, habere nos humilitatem, & videre num ſic interim nos ad de Dei miſericordia deſperandum, perducere poſſet.

Humilitatis vera nota.

Vera humilitatis pœna ſuauis eſt.

Falſa humilitatis effectus.

Cùm ergo vos ipſas ſic conſtitutas ſentietis, hanc de propria vilitate & indignitate cogitationem quantocyùs quam poteſtis maximè à vobis reiicite; & econtra de ſumma Dei miſericordia, & quantum nos ipſe diligat, quantaque noſtri cauſa paſſus ſit, recogitate. Et, ſi quidem tentatio eſt, ne hoc quidem facere poteritis; diabolus enim non ſinet cogitationem quieſcere, nec alicui rei firmiter affixam hærere, niſi ad vos amplius torquendas & affligendas; cum etiam nimis quàm ſatis erit, intelligere vos hoc tentationem eſſe.

Remedium contra tentationẽ quoad falſam humilitatẽ.

Eodem quoque modo ſe res habet in indiſcretis auſteritatibus, vt nimirum nos credere faciat, plures & acriores nos ſubire quàm alias; & aliquid ſaltem hoc in genere te præſtare. Si ergo teipſum aut confeſſarium aut prælatum celare ſatagas, & illis ſuadentibus illas vt omittas, nec vſurpes, minimè obedias, certiſſima coniectura eſt, eſſe tentationem. Operam ergo da, vt ipſis, quantumcumque id tibi moleſtum & graue ſit, morem geras: in hoc namque maxima perfectio ſita eſt.

Signa tẽtationis circa pœnitentias indiſcretas.

Digitized by Google

Producit, præter has, & aliam satis noxiam & periculosam tentationem, quamdam scilicet securitatem, per quam nullo nos pacto ad præterita peccata & culpas, mundique huius delicias, amplius reuersuros putemus. Diceris quippe, vos mundum iam intus & in cute quodammodo perspexisse, & scire quidquid illius est, quantocyus pertransire, ea autem quæ Dei sunt, maiore vos voluptate perfundere. Tentatio hæc, si primum incipientibus adueniat, perquam noxia est, hac namq; securitate quam de seipsis conceperunt, denuo se in peccandi occasiones conijcere non verentur, itaque contigit vt rursus coruant. & faxit Deus, vt relapsus prioribus lapsibus non sit deterior. Videns namq; diabolus, hanc animam esse, quæ sibi permultum adferre damni, alios verò insigniter iuuare possit, omnimodis impedire satagit, ne denuo in pedes exsurgat. Quamobrem esto quam maximè singulares vobis Dominus consolationes, & amoris sui pignora daret, numquam ita securæ eritis, vt timere vobis desinatis; sed semper fieri posse credite vt labamini: ac proinde occasiones quàm potestis maximè, declinate. Hinc operam dabitis, vt hasce gratias & consolationes semper patefaciatis, communicetis ei, qui vobis quoad illas lumen dare queat, nihil vt eum celetis; & videre vt in orationis principio ac fine, quantumlibet sublimis & alta contemplatio sit, semper in vestri ipsarum cognitione desinatis; &, siquidem à Deo illa sit, esto etiam nolitis, & hoc monitum non habeatis, adhuc sæpiùs ipsum facietis: nam humilitatem id secum adfert, semperq; animam magis illuminatam relinquit, vt nimirum intelligamus quàm parum ac nihil nos homines simus. Pluribus hac de re agere nolo; multos enim exstare scio libros, in quibus huiusmodi documenta traduntur. Quod dixi, eò dixi, quòd reipsa id experta sum, & interdum in angustijs constituta fui; &, quidquid demum dici potest, plenam & perfectam nobis securitatem adferre nequit.

Oratio finiēda & incipienda in sui ipsius cognitione.

Quid ergo nobis faciendum restat, ô Pater æterne, quàm ad te confugere, tibiq; supplicare, ne hi nostri inimici in tentationem nos inducāt? Publica & aperta certamina nos impetant: tuâ enim gratiâ iuuante melius illa euitabimus: sed tectas hasce proditiones, & subdola hostium molimina, quis intelligat? semper, te ô Deus meus, rogare debemus, nobis vt remedia suggeras; aliquid ergo nobis suggere, vt sic ipsæ nos intelligamus, & securæ simus. Iam tum nosti, Domine, non multos per viam hanc incedere; &, si tanto cum timore eos incedere oporteat, adhuc pauciores per illam ibunt. Est autem illud mirabile & nouum; quasi si diabolus non tentaret eos, qui viam orationis minimè insistunt; & homines magis obstupescere, si quando aliquem qui perfectioni iam propior sit, ab eo decipi contingit, centum quam aliorum millia, quos in maxi-

Pauci per viam orationis & cōtēplationis incedunt.

maximis erroribus & publicis peccatis hærere vident, inter quos neceſſe non eſt inquirere num quis bonus aut malus ſit; hoc namq; iã inde à mille leucis facilè auditur. Sed, vt verum fatear, meritò id faciunt: nam tam paucos dæmon decipit illorum, qui Dominicalem eo quo diximus modo recitant, vt, velut nouum, inſolitum, & inuſitatum quid, admirationem moueat; cum hominibus proprium ſit, facilè prætetire nec reflectere ad ea quæ aſſiduè vident; quod verò rarum eſt, & vix aliquando contingit, maximopere mirari. Imò ipſimet diaboli hanc in illis admirationẽ adaugent, quod in bonũ illorũ id cedat, cũ propter vnũ qui ad perfectionẽ tendit, perire faciant multos. Iam verò id mirandũ eſſe dico, vt, illos id mirari, non mirer: niſi enim ipſorũ culpâ aliter fiat, tanto ſecuriùs incedunt iis qui aliã viã inſiſtunt, quanto in taurorũ agitatione maiori inſecuritate ſunt qui illos aliquo è theatro agitari vident, quã qui in terra agentes in illorũ cornuà ſponte incurrũt. Hanc ego ex aliis cõparationem audiui, q̃ mihi ſatis ad propoſitũ meũ facere videtur. Nolite igitur timere, cariſſimæ, per haſce orationis vias, quæ permultæ ſunt, incedere; inter quas hæc quidem vni, illa alteri prodeſt. Ceterùm via ipſa per ſe, ſecura eſt. Citius porro & facilius hauddubiè à tentationibus liberabimini, cum Domino vicinæ & propiores eſtis, quàm dum ab eo diſtabitis. Hoc ergo illum rogate, hoc ab eo expoſcite, ſicut toties quotidie id in oratione Dominica ab ipſo petitis.

Capvt XL.

Ostendit, si cvm amore et timore semper incedere procuremus, inter tam multas tentationes indemnes nos futuros.

Remedium in periculis eſt amor.

Bonvs ergo Magiſter noſter aliquod nobis, ad in tam periculoſi certaminis & belli medio, magna cum ſecuritate agendum, remedium ſuggerit. Quod ergo habere poſſumus, & Maieſtas illius nobis ſuggeſſit, cariſſimæ, eſt amor & timor: amor quippe, adinſtar calcaris, celeriter progredi nos faciet, timor verò reflectere nos coget, vbinam veſtigiũ figamus, necubi in via tam ſalebroſa, ſcrupoſa & in qua tot ceſpitandi ſunt occaſiones, per quam tamen omnes quotquot ſumus ambulare debemus, cadamus, &, hoc ſi fecerimus, ſecuræ & certæ eſſe poſſumus, minimè nos deceptum iri. Petetis à me forſitan, quonam è ſigno collecturæ ſitis, vos inſignes haſce virtutes habere? & meritò id petetis: etenim ad hoc euidenter demonſtrandum, certi & indubitati nihil haberi poteſt: ſi enim certa eſſemus, amorem Dei nos haberé, certæ etiam eſſemus & ſciremus, nos in Dei gratia eſſe. Sed noueritis, cariſſimæ, aliqua ſigna adeò patentia & clara eſſe, vt vel cæci ea videre poſſe videantur; non ſunt

ſunt enim abſcondita, &, licet ea audire nolitis, vltrò per ſe ipſa inclamāt & magnum ſtrepitum cient: nam admodum paucos reperire eſt, qui illa in debita perfectione habent, vnde etiam magis ſeſe patefaciunt, perinde ac qui nihil loquitur.

Deum amātiū propria.

Amor ac timor Dei, duo valida propugnacula ſunt, è quibus tum mundo, tum cacodæmonibus acre certamen mouetur. Qui enim Deum verè & ſincere diligunt, omne quod bonum eſt amant, quærunt, ambiūt, promouent, laudant; bonis quoque ſemper ſe iungunt, fauent, & auxiliantur: adhæc aliud non amant, quàm veritates & ea quæ amorem merētur. Fierine poſſe putatis, vt qui Deum valdè ſincerè & verè diligunt, vanitates, diuitias, aut vllas ſæculi huius res, voluptates, honores poſſint diligere? Minimè gentium, nullas quoque hi habent cum proximo contentiones, nullis inuident; idque dumtaxat, quod aliud non quærant, quam quomodo dilecto ſuo placeant; adhæc præ amore languent & emoriuntur, quo ab ipſo amentur; itaque vitam quodammodo deſtruunt, inquirendo quanam potiſſimum re magis illi placere queant. Fieri enim non poteſt, vt amor Dei dummodo verus ſit, diu multumque abſconditus maneat: Si dubitetis, intuemini SS. Paulum & Mariam Magdalenam; ille enim, vix triduum effluxerat, cum oſtendere cæpit ſe amore languere; hæc autem, iam inde à primo die. Et quàm bene iſtud videre fuit! Habet namque hoc amore Dei, vt in eo & magis & minus inueniatur: &, prout illius eſt magnitudo ac vehementia, ſic ſe ipſe prodit & exerit; parum, ſi quidem exiguus ſit; multum, ſi ingens: at ſiue parum, ſiue multum, dummodo amor ſit Dei, ſemper id ſatis pateſcit.

Amor S. Pauli & Mariæ Magdalenæ ſtatim ſe exeruit.

Sed quantum ad contemplatiuos, de quibus in præſens tractamus (de fraudibus, inquam, & illuſionibus, quas diabolus numquam non illis obijcit) in illis non quidem exiguus, ſed ſemper magnus & intenſus amor reperitur; alioqui non eſſent cōtemplatiui: itaque is in ipſis ſe maximè & diuerſimodè prodit ac oſtendit. Eſt quippe luculentus & magnus ignis, vnde non poteſt nonniſi ingentem è ſe ſplendorem emittere. Qui amor ſi ipſis deſit, circumſpecte & caute ambulent oportet, ac merito ſe timere poſſe credant. Curent ergo inueſtigare quid in cauſa ſit, orationem identidem vſurpent, in omnibus humilitatem præferant, Dominoque ſupplicent, ne ſe in tentationem inducat: hoc enim ſignum ſi deſit, certum eſt nos in tentatione verſari. At, ſi cum humilitate procedatis, & veritatem ſcire procuretis, Confeſſarioque veſtro vos ſubiiciatis, magna cum veritate ac ſinceritate & candide cum eo agendo, quemadmodum iam antè dictum eſt; Dominus vobis aderit, quia fidelis eſt. Et firmiter credite, ſi modo duplicitate aut malignitate non vtamini, nec ſuperbiam demonſtretis, qua cacodæmon vobis re mortem infligere putabit, hac illum vobis vi-

bis vi-

bis vitam daturum, quantumlibet vos decipere & illudere conetur. At, ſi illum quem dixi, Dei amorem, & eum quem iamiam exponam, timorem ſentiatis, gaudete, & quietæ eſtote: vt enim animam veſtram dæmon inquietet, impediatq; quo minus tantis bonis fruatur, ſexcentos vobis timores incutiet, cum per ſe tũ per alios. nam poſito caſu, illum vos expugnare & ſuperare nõ poſſe, omnimodis cõnititur, vt aliquid ſaltẽ vos perdere faciat, vtq; & illi perdant, qui alioqui per multũ lucrifacere poſſent, ſiquidem crederent, magnas illas gratias, quas tam improbæ creaturæ confert, à Deo venire, fierique poſſe illum ipſas dare: nam miſericordias eius antiquas ſubinde videmur obliuiſci: putatiſne, parum dæmonis intereſſe, quod in huiuſmodi timores homines coniiciat: non parum certè, ſed permultum eius id intereſt: ita quippe duplex damnum infert. Primum, quod eos qui audiunt, timidos reddat; qui ideo ſe, orationi applicare verentur, ne pari modo decipiantur. Alterũ, quod alioqui plures longè ad Deum ſe conuerterent, videntes eum tam eſſe bonum (vti demonſtraui) & poſſibile eſſe, vt is ſe peccatoribus modo tam familiarem exhibeat. Hoc autem in cauſa eſt, vt magnum orationi inſiſtendi deſiderium concipiant: nec ſine cauſa. Noui enim nonnullos, qui hac ſola conſideratione animati, orationi ſe applicare inceperunt, & breuiſſimo tempore veri contemplatiui euaſerunt, Domino ſingularibus eos gratijs præueniente. Cum ergo inter vos, cariſſimæ, videbitis aliquam, cui tales Dominus gratias confert, ingentes ei propterea gratias agite & laudate; ſed nolite idcirco putare, illam iam in tuto eſſe; ſed potiùs veſtris illam precibus tunc magis iuuate; nemo enim, quamdiu hic viuit, & inter media tempeſtuoſi huius maris pericula nauigat, eſſe poteſt ſecurus. Adeò vt, vbicumque amor hic erit, facilè eum exteriùs percepturæ ſitis; nec ſciam, quomodo is tegi celariúe poſſet. Nam ſi ne quidem id poſſibile eſſe dicatur, dum aliquas creaturas in hoc mũdo diligimus; &, quo magis amorem celare conamur, eò illũ magis pateſcere; & erumpere; cum tamen hic amor tam vile quid ſit, vt ne amoris quidem nomine dignus ſit, quòd ſuper nihilo fundatus ſit (imò nauſea quædam mihi eſt, talem hîc ſimilitudinem producere:) quomodo ergo tegi vel abſcondi tam vehemens amor, vti eſt diuinus, poſſet? vtpote qui tam iuſtus & æquus eſt, ſemper vt in ſe creſcat, cum tam multa habeat quæ diligat, vt nihil videat quod non amare poſſit, ac tam multas amandi cauſas habeat; cùm tam bono fundamento (quale eſt, quòd reciproco amore recompenſatus ſit, adeò vt de eo nullatenus dubitare iam poſſit, quòd tam euidenter & liquidè is ſit per tam grauia tormenta, labores, ærumnas, ac ſanguinis effuſionem, vt & vita ipſa expoſita ſit & data, declaratus, ne qua nobis de iſthoc amore dubi-

Quantum dæmon perniciosi noxios timores noceat.

Nemo quamdiu viuit, ſecurus eſt.

tandi occasio foret) nitatur. Quanta, Deus bone, differentia sit & percipiatur oportet inter vnum amorem & alium, ab eò præsertim, qui vtrumque est expertus! Vtinam id Maiestas illius nos intelligere faciat, antequam nos ex hac vita educat! Magnæ quippe consolationis in hora mortis, occasio erit, cum ab eo iamiam nos iudicandas videbimus, quem in vita super omnia amauimus: de culparum nostrarum lite minimè tunc anxiæ vel solicitæ erimus, neque in terram alienam, sed propriam & naturalem, transibimus, cum illius Dominus & possessor sit is, quem vsque adeo diligimus, quique nos vicissim ita diligit. Hoc namque amor Dei (vt reliqua omnia taceam) præ alijs mundi huius amoribus proprium habet, quòd, si eum diligamus, certi & securi simus, ab eo vicissim nos diligi. Hîc meminisse vos velim, carissimæ, quantum amor hic lucrum & bonum secum ferat; quantaque econtra iactura sit eodem carere: tunc namque in tentatoris & diaboli manus consignamur, manus inquam tam crudeles, & omnis boni adeò inimicas, tam vèrò mali omnis amicas. Quis tunc misellę animæ erit status, quæ è tam vehementibus doloribus & tormẽtis (qualia sunt tormenta mortis) iamiam egressa, derepentè in hasce manus incidet; quàm tristem & nullam ibi quietem inueniet! quam discerpta & lacera in tartarum rapietur! à quàm multis diuersorum generum serpentibus illic circumdabitur! quem ei locus ipse horrorem incutiet! quàm ferale & incommodum istud ei erit diuersorium! Si ne vna quidem nocte incommodum hospitium æquanimiter ferri queat (præsertim si hospes delicatus sit, quales verisimile est plerosque esse, qui illuc descendunt,) quid ergo miseram illam animam sensuram putatis, cum ad tale hospitium, quod iam æternum illi & perpetuum futurum est, diuertet?

Quàm magnum sit iudicari ab eo quem super omnia diligimus.

Amor Dei quod ferat lucrum & quod eius carentia dãnum.

Qui delicati sũt, & mali nihil ferre sustinent, magis ad inferna descẽdunt quàm alij.

Non quæramus ergo in hoc mundo delicias aut commoda, carissimæ: bene hîc sumus; incommodum quod hîc patimur diuersorium, vnica dumtaxat durat nocte: Deum laudemus; & hac in vita de peccatis pœnitentiam agere satagamus. Quàm verò illi mors dulcis & optabilis erit, qui eam pro omnibus peccatis suis iam fecerit, vt ad purgatorium concedere ipsum necesse non sit! imò fieri posset, vt iam inde ab hac vita incipiat frui gloria. Nullum hic omnino in se timorem sentiet, sed plenam & absolutam pacem: non ergo omnimodis, carissimæ, ac totis viribus, connitemur, vt huc pertingamus, cum id possibile sit? Id autem si negligamus, magna hauddubiè ignauia ac desidia erit. Deum verò rogemus, vt, si statim à morte nos pœnam pati oporteat, eo saltem in loco eam patiamur, vbi eam libenter patiamur certa cum spe quòd ab illa aliquando eripiendæ simus, atque vbi amicitia & gratia illius neutiquam

Desidia est nõ conari vt à Purgatorio liberemur.

quam

quam excidamus; vtque hanc in hac vita nobis concedat, ne in tentationem ignaræ & non intelligentes incidamus.

Capvt XLI.

Agit de timore Dei, et quomodo venialia peccata nos cauere oporteat.

QVàm æquo longior fui! quamquam non ita longa, ac quidem vellē: res quippe suauissima est, de huiusmodi amore loqui; quid erit ergo eum habere? Tu mihi Domine illum concede, ac tum demum ex hoc mundo educito, cùm eorum quæ illius sunt nihil diligam aut concupiscam, & nesciam, quid sit aliquid præter vnum te amare, nec amoris nomen, rei alicui aut personæ attribuere sustineam: omnia quippe falsa & inania sunt, cùm ipsum fundamentum falsum sit; vnde non durabit, nec constabit fabrica. Nescio quid vsque adeò miremur, cùm aliquem dicentem audimus: Hic non bene mihi soluit, Ille non bene erga me afficitur; imo verò hæc audiens, mecum ipsa rideo. quidnam quæso is tibi soluere debet? vel cur aut quid te amet? Hinc videre poteritis, quid, qualisue sit mundus: nam per hunc ipsum amorē postea vos castigat & cruciat. & hoc est, quod vos tantopere affligit, eò quod voluntas ægerrimè ferat & indignetur, quòd eam puerilibus crepundijs hactenus ita occupaueritis.

Iam porro ad amorem Dei veniamus, esto mihi aliquantulum graue sit, quod de hoc mundi amore pluribus agere non liceat. equidem eum pernoui, hinc illam vobis exponere & declarare vellem vt ab eo exinde semper immunes esse possitis: sed, quia id extra propositam materiam foret, hinc de eo plura non dicam. Timor Dei etiam facillimè notatur ac perspicitur, tam ab eo qui ipsum habent, quàm ab iis qui cum eodem tractant & conuersantur; quamquam certum sit, eum initio non vsque adeò perfectum esse, nisi fortè in aliquibus, quibus Dominus (vti dicere memini) breuissimo tempore tam singulares gratias dat, & ad tam sublimem orationem sustollit, vt id quamprimum & iam inde à principio percipiatur. Sed vbi gratiæ tam abundanter & intensè non dantur, vt vnico ad Deum accessu (quemadmodum dixi) animam omnimodis virtutibus locupletent; ibi timor Dei nonnisi paulatim crescit, roburque adaugetur, quotidieque nouum incrementum sumit: Tametsi id iā inde à principio percipiatur, qui namque eum habent, statim sibi à peccatis, peccandique occasionibus prauoque consortio cauent; insuper & alia illius argumenta videre est. At, cùm anima iam ad contemplationem pertingit (qua de hîc potissimùm agere mihi propositum est) tunc timor Dei quàm maximè se exerit,

Timor Dei statim agnoscitur vbi est.

Crescit paulatim plerumque.

vti & amor, nec tegi dissimulariue potest, etiam in exterioribus. Et, licet quàm attentissima super huiusmodi homines reflexio habeatur, nulla tamen in eis somnolentia aut desidia notabitur, quantumlibet etiam curiosè & sedulò eorum actiones notentur; DOMINVS quippe eos ita tuetur & seruat, vt, licet quàm plurimum peccando lucrari possent, nullũ tamen propterea peccatum veniale aduertenter admitterent; mortalia verò peccata adinstar ignis fugiunt. Hæ sunt illusiones & imposturæ, carissimæ, quas semper maximè nos timere velim: Deumque supplices semper rogemus, vt tentatio tam grauis non sit, vt per eam eum offendamus, sed eam iuxta vires & robur, quod ad illam superandam nobis dabit, temperatam immittat; dummodo enim munda & pura maneat conscientia, aut exiguum, aut etiam nullum, illa vobis inferre detrimentum potest. Hoc est quod ad rem facit, hic est timor quem semper in nobis esse, & numquam à nobis velim recedere; nam hoc est, à quo salus nostra dependet. O quàm magnum est, Dominum non offendisse, vt mancipia eius infernalia, dœmones inquam, vincta & constricta sint, ne quam nobis noxam inferant: omnes namque, esto frendeant & indignentur, ei demum famulari debent. sed eo cum discrimine, quòd illi coactè & violentè, nos plena & tota nostra cum voluntate! Adeò vt, si Domino placeamus, illi, velut violenter retenti & repressi, à nobis sistantur, ita vt ad nos appropinquare non ausint, nullumque nobis inferre damnum possint, quantumlibet nos tentent, & secretos laqueos animæ tendant. Hoc documentum interius apud vosmetipsas practicate, (ipsum quippe permagni refert;) ac semper vigilate, & super vos ipsas reflectite, quoadusque tam firmum & resolutum in Deum nullatenus peccandi in vobis propositum sentiatis, mille vt potiùs mortes paratæ sitis subire, quàm vel vnum lethale crimen admittere: quoad venialia verò, omnem date operam vt aduertenter & scienter nulla admittatis: quis enim, non multa quotidie committat? Sed alia est aduertentia satis præcogitata & præmeditata; alia verò ita repentina & subita, vt ipsa peccati venialis admissio, & hæc aduertentia penè vnum quid sint, & eodem momento contingant, vix vt percipere possimus quid faciamus. Sed liberet nos Deus, ne quod peccatum, quantumlibet exiguum, valdè aduertenter & scienter admittamus: nescio enim, quæ nostra sit audacia, vt tã magnũ ac potentem Dominum, in re quapiam, quantumuis parua, offendere præsumamus; quamquam paruum minimè sit, quod aduersus tãtam Maiestatem committitur, maximè cum sciamus ab ipso nos videri ac notari. Hoc namque peccatum mihi valdè præcogitatum, & magna cum deliberatione factum videtur, & tamquam si peccans diceret, Domine,

Timor Dei necessarius est.

Tamdiu super se vigilare homo debet, donec separatum videat ad moriendum potius quam peccandum.

Duæ aduertentiæ quoad peccatum veniale.

Quomodo à peccato veniali sciẽter facto cauere nobis debeamus.

Digitized by Google

mine, quantumuis tibi displiceat, nihilominùs idipse committam: iam tum scio id te videre, & noui id te nolle, & hoc ipsum etiam intelligo; veruntamen meam potiùs voluntatem & appetitum sequi, quàm tuam volo. & huiusmodi casum, paruum quid esse, dicere quis audebit? equidem non leuem id culpam esse reputo, sed magnam, & valdè quidem magnam.

Quàm graue sit Deum offendere, quantique nos referat scire.

Notate, carissimæ (per amorem Dei vos obsecro) si modò hunc Dei timorem vobis acquirere velitis, permagni referre, antè vos intelligere, quàm magnum & graue sit Deum peccando offendere, vosque hoc identidem apud vosmetipsas reputare & reuoluere; nostra quippe salus & vita inde dependet; magis verò, vt hancce virtutem profundè in cordibus nostris insculptam & radicatam habeamus. Quoadvsq; verò eam plenè obtinuerimus, necesse nos erit semper & assiduè magna cum sollicitudine incedere, omnesq; peccandi occasiones cauere, atque eorum hominum contubernia declinare, qui vt ad Deum propiùs accedamus, impedimento nobis sunt, non adiumento: studiosè ergo & diligenter reflectite ad omnia quæ agetis, vt in illis voluntatem vestram frangatis; ac date operam, vt quidquid loquemini, proximum ædificet, & ea colloquia declinate, in quibus de aliis rebus potiùs quàm de Deo sermones miscentur. Multa sanè requiruntur, vt timor hic in cordibus radices agat, ijsque profundissimè insculptus maneat: quamquã, vbi verus amor locum habet, facilè ibi & timor habeatur & acquiratur. Verùm, vbi anima solidam quamdam in se determinationem sentiet (vti antè dixi) Deũ ob nullam omnino rem creatam offendendi, esto postea subinde labatur (sumus enim fragiles, nulloque modo ipsi nobis fidere possumus: imò quãdo solidius & firmius propositum faciemus, minùs tunc nobis fidere oportet, à solo quippe Deo fiducia & confidentia nostra omnis veniat oportet) non propterea animum despondere aut deijcere debebit, sed quamprimum veniam offensæ petere procuret. Quando enim id quod dixi, in nobis sentiemus, tam anxij & scrupulosi esse non debemus. Dominus quippe nobis fauendo aderit, quin & ipsa nos consuetudo ad eum non offendendum, non parum iuuabit, quapropter sanctam quamdam libertatem nos præferre oportebit, cum vnoquoque iuxta rationis præscriptum & dictamen agendo, etiam cum ijs qui vitæ licentioris, & parum spirituales sunt. qui enim antè vobis adinstar veneni, & animæ interitus erant occasio, quàm verum hunc Dei timorem haberetis; postea non raró Dei magis diligendi, eiusq; quòd ab ea vos re liberarit, in qua euidentissimum salutis vestræ periculum situm esse videtis, laudandi occasio erunt. Et si antea forsan instrumentum fueritis ad eorum infirmitates & imperfectiones magis fouendas, iam in causa eritis vt

Voluntas propria in omnibus rebus frangẽda.

Pia colloquia cõmẽdantur.

Ob aliquot lapsus animum despondere non oportet.

Scrupulositas nimia vitãda, sed sancta quadam libertas præferẽda.

Vnius Dei timentis præsentia, in causa est vt reliqui à peccando caueant.

eas ipsi expugnare & à se reijcere satagant (eò quòd coram vobis versentur,) hoc namque fieri potest, etiamsi vobis honorē deferre nolint. Equidem Dominum laudo, vndenam hoc prouenire possit cogitans, sæpe nāque vnicus Dei famulus, etiam non loquendo, sermonem abrumpit illū qui contra Maiestatem ipsius profertur. Equidem perinde id fieri credo, atque hoc in mundo inter amicos: si quem enim habemus amicum, eum semper & vbiuis reueremur; vnde etiam de eo absente nihil iniurium aut contumeliosum dicimus, inter eos præsertim cùm versamur qui hunc amicum nostrum esse norunt. Non aliter inquam hic fit: cùm enim hic Dei famulus in statu gratię sit, hinc hanc ipsam gratiā efficere credo, vt ei, quantumcumque paruus sit, & abiectus, veneratio deferatur, & ne qua ei molestia inferatur in eo, quod adeò illi scitur molestum futurum, vti est quod Deus offendatur & peccando irritetur.

Sane, hoc quomodo fiat, nescio, aut quænam rei huius causæ; scio tamen ita plerumque fieri. Quamobrem nō est quòd sic anxiæ & oppressæ incedatis: si enim anima se restringere & homines vereri incipiat, hoc ei multum ad omne bonum nocet; & id subinde in causa est, vt scrupulis ipsa agitari incipiat, itaque tum sibi, tum alijs omnibus iuuandis inepta & inutilis redditur. Et, esto fortassis in scrupulos non incidat, sibi quidem prodesse, & habilis esse poterit, at non multas animas ad Deum pertrahet; quòd eam ita angustiatam & timidam videant. Talis quippe nostra conditio & natura est, vt tale quid illā intimidet & pauidam reddat, quin & desiderium eam deponere faciat per eam viam incedendi, per quam vos inceditis (ne similes in angores & meticulositates forte incidant) esto eam maioris virtutis ac perfectionis esse certissimè norint & videant.

Oritur hinc & aliud damnum; nimirum, quòd cùm alios diiudicamus (eò quòd per viam nostram non incedant, sed cum maiore sanctimonia, quò proximo prosint, liberè & sine huiusmodi anxietatibus, cum ipso conuersentur & tractent) statim eos imperfectos esse credamus; &, si sanctam quamdam libertatem ostendant, dissolutio quædam id esse videbitur. Quod sanè perquam periculosum est, nobis præsertim quę rudes & litterarum expertes sumus, & quæ, quousq; & quomodo sine peccato cum aliis tractare oporteat ac liceat, nescimus, imò verò aliud id non est, quàm continuò in tentatione ambulare, pessimæque etiam digestionis est, eò quod in proximi detrimentum & perniciem vergit. Cogitare autem, eò quòd omnes ea via non incedant, qua tu, scilicet cum restrictione & anxietatibus, propterea non tam bene eos incedere, longè pessimum est. Est hic & aliud damnum, nimirum quibusdam in rebus, in quibus meritò loqui deberetis, & ratio etiam vos loqui suadet & cogit, fieri posse, vt præ metu, ne plus fortasse dicatis quàm oporteat, loqui non audea-

Contra eos qui loqui verentur, ne loquendo excedant.

audeatis; ſed fortaſſe bene locuturæ ſitis de eo quod potius vos deteſtari & abhorrere oporteret.

Quamobrem, cariſsimæ, date operam, vt, quàm fieri poteſt maximè, ſine Dei tamen offenſa, affabiles ſitis, itaque cum omnibus qui vobiſcum tractabunt, conuerſemini, veſtram vt conuerſationem & commercium diligant, & erga veſtrum viuendi & agendi modum bene afficiantur; itaque à virtute non alienentur aut deterreantur. Permultum hoc Monialium & Religioſarum intereſt, vt, quo ſanctiores ſunt, eo etiam ſint erga conſorores ſuas affabiliores. Et, licet magnam moleſtiam ac pœnam ſentiatis in eo, quod fortaſſe omnia illarum colloquia non ſint talia, qualia ea eſſe deſideraretis, non propterea tamen alieniores vos ab illis oſtendite: ita namque & illis prodeeritis, & ab eis diligemini. Multum quippe curare debemus, vt nos affabiles alijs præbeamus, & ijs quibuſcum agimus, placeamus & gratæ ſimus, ac præſertim conſororibus noſtris. Sentite ergo de Deo in veritate, cariſsimæ, qui tā paruas minutias vt quidē vos putatis, non curat aut reſpicit. Nolite permittere, vt anima veſtra aut animus anguſtietur ac reſtringatur; nam hac ratione fieri poſſet vt multum boni amitteretis. Verùm bonam intentionem, & firmum Dei numquam offendendi propoſitum (vti dixi) ſemper habetote. Adhæc nolite pati, vt ſe anima abſcondat & videri nolit; ſic enim adeò non ſanctitatem comparabit, multas vt econtra imperfectiones, quas ei aliunde alijſque vijs diabolus aggeret, ſit collectura; itaq; (quemadmodum dictum antè eſt) nec ſe ipſam, nec alias, tantum quantum alioqui poſſet, promouebit. Hic ergo videtis, quomodo per duas haſce res, (amorē inquā & timorem Dei) per hanc viā quietè & ſecurè ambulare poſſimus, eſto (quia Dei timor ſemper præcedere debet) non planè ſine cura: talem namq; ſecuritatem habere nō poſſumus quādiu hîc viuimus; hoc enim periculoſum foret. Sic quoq; id præceptor noſter intellexerit, qui ad orationis huius extremum hæc ad patrem ſuum verba profert, vtpote qui ea per neceſſaria eſſe, optimè ſciret & intelligeret.

Stabilitas ſectanda.

Sanctiores ſunt affabiliores, eſto aliorum ſermones ijs graues ſint.

Non nimium anima reſtringēda.

Caput XLII.

POSTREMA HÆC VERBA, Sed libera nos à malo, Amen, EXponuntur.

NOn ſine ratione videtur mihi benigniſſimus Præceptor noſter Ieſus Patrē ſuū rogare, vt nos à malo (id eſt à vitæ huius periculis & moleſtijs) liberet, partim noſtri cauſa; quādiu enim, & inquātū viuim⁹, multis obnoxij

obnoxij sumus periculis. Partim sua & propria: videmus enim, quàm ei vitæ huius tæderet, cùm in suprema cœna Apostolis suis dicebat, *Desiderio desideraui hoc Pascha & cœnam manducare vobiscum*; quæ erat vltima vitæ eius cœna. Quibus è verbis colligere est, quàm ei mors optabilis, iucunda & sapida foret. Verùm hodie, etiam qui centũ annorum sunt, nullo prorsus vitæ tædio afficiuntur, ac semper vlteriùs viuere desiderant. Sed, vt verum fatear, vita nostra non tam ærumnosa, nec tot laboribus obnoxia est, nec tanta in paupertate traducitur, atque eam Maiestas ipsius traduxit. Quid enim aliud tota eius vita fuit quàm continua quædam mors; vtpote qui mortem, quam tam atrocem ei aduersarij illaturi erant, identidem præ oculis habebat? Nihil autem hoc erat, respectu illius doloris, quem è nimia multitudine scelerum quæ aduersus Patrem suum committi videbat, & tanta animarum pereuntium copia, indies hauriebat. Nam si, etiam hoc in mundo, animæ Deum diligenti id nimis quàm magna crux sit; qualis id fuerit oportet in amore & caritate Domini huius, quæ adeò omnis mensuræ, modi, terminique expers erat? Quàm ergo iure meritoque Patrem suum studiose rogare poterat, vt se iam tum à tot tantisque malis ac laboribus liberaret, ac sempiternam sibi in regno suo requiem concederet, cùm ipse verus ac legitimus eius heres esset? vnde subiungit *Amen*. Per quod intelligo, Dominum, cùm in hoc omnia quæ sunt terminentur, à Patre suo petiisse, vt ab omni malo in æternum liberari possimus: vnde ipsa Dominum suppliciter rogo, vt me ab omni malo in æternum liberet, cum diu viuendo me debito meo non exsoluam, sed fortasse, quotidie etiam maius debitum contraham. Illud autem intolerabile est, Domine, quod certò scire nequeam, an te diligam, & num desideria mea in conspectu Maiestatis tuæ accepta sunt. Obsecro te, Domine & Deus meus, vt me iam semel ab omni malo liberes, & eum in locum deducas, in quo omnia bona reperire est. Quid enim iam vltrà hic exspectent illi, quibus aliquatenus iam notum fecisti quid sit mundus, & fidem viuam habent eius, quod Pater cælestis ipsis reseruauit?

Luc. 22.

Vita Domini continua erat mors, & cur.

Hoc porro magno cum desiderio, & firma voluntatis determinatione, ad Deo fruendum, petere, euidens signum est, è quo contemplatiui colligant, gratias quas in oratione recipiunt, à Deo promanare: adeò vt qui ipsum habẽt, magni id facere debeant. Quòd autem ipsa id petam, non ideo id facio (neque etiam id eò à me fieri, accipi volo;) sed, quia ita sceleratè vixi, hinc diutius hic viuere timeo, & tot molestiæ ac mala me delassant & tædium pariunt. Illos verò, qui hîc in terra diuinis consolationibus perfunduntur, mirum non est, desiderare ibi esse, vbi ipsis abundantissimè, non autem quasi sorbillando, fruentur; & diutius in hac vita manere nolle, quæ tot impedimenta habet, quæ quo minùs tanto bono fruan-

Non est mirum Dei amicos optare in cælis esse.

Digitized by Google

fruantur, impediant; & ecōtra ibi eſſe velle, vbi Sol iuſtitiæ numquā ipſis occumbit. Quidquid deinde hic vident, obſcurum illis hauddubiè & tenebroſum videri debet; adeò vt quomodo viuant, demirer. Veriſimile ſanè eſt, eum in non magna lætitia viuere, qui adhuc in hac vita gaudere incepit, quique iam tum hoc in mundo regni cæleſtis à Deo pignora accepit; in quo, non ſecundum ſuum, ſed Regis ipſius, beneplacitum viuet. Qualis, & quàm longè alia vita illa ſit oportet, cum in ea ad mortem nemo aſpiret! quàm diuersùm voluntas noſtra ſe hîc inclinat, ab eo ad quod illam Deus vult inclinari! Vult Deus veritatem amemus, & mendacium diligimus. vult amemus quod æternum eſt, & cor noſtrum fertur in id quod caducum & fluxum eſt. vult magna & ſublimia amemus, & diligimus vilia ac terrena: vellet nos ea ſectari ſolùm quæ ſecura & certa ſunt, & afficimur erga id quod dubium & incertum eſt. Itaque omnia meræ ſunt inaniæ, cariſſimæ; præterquam Deum rogare, vt nos in æternum ab omni malo liberet. ac licet hocce noſtrum deſiderium vſque adeò perfectum & abſolutum non ſit, nihilominus petitionem noſtram proponere ſatagamus. Quo enim labore nobis conſtat, multa petere, cum ab eo qui omnipotens eſt petamus? Pudor ſanè & turpe eſſet, à potente quodam Imperatore obolū petere. Ne verò erremus, & melius rē noſtrā agamus, illius voluntati liberùm ſinamus, dare aut non dare; cū noſtrā iam antè in illius velle reſignauerimus: nomenque illius in æternū ſanctificetur tā in cælis, q̄ in terra, & ſanctiſſima illius volūtas ſēp in me adimpleatur. Amē.

Iam videte, cariſſimæ, quomodo mihi Dominus laborem ademerit, tum vos, tum meipſam, illam viam edocendo, quam ipſa vobis demonſtrare cœperam; mihi ſcilicet declarando, quàm multum petamus tùm cū Euangelicam hanc orationem recitemus. ſit ipſe hoc nomine in æternum benedictus. Numquā, ſanè, mihi in mentem venerat, tanta in ea myſteria & ſecreta comprehendi. Sed iam ad oculum vidiſtis, totam viā ſpiritualem, iam inde ab eius principio, vſque dum Deus animam in ſe abſorbet, & quàm abundantiſſimè è viuæ aquæ fonte, qui ad viæ finē erat, eam bibere faciat, in ipſa contineri. Quare hac oratione iam egreſſa, eaq; abſoluta, quo vlterius progrediar neſcio. Videtur porro Dn̄s, nobis, cariſſimæ, ingentem quæ in ea continetur cōſolationē declarare voluiſſe; & eis, qui legere neſciunt, ipſam perutilē eſſe; ſi modò eā intelligerent; ſingularia enim ex hac oratione documenta depromere, & non exiguām inde conſolationem poſſent haurire. Ab humilitate igitur, qua bonus hic Magiſter nos docet, exemplum ſumamus, eumque rogate mihi, vt ignoſcat, quòd de tam ſublimibus rebus agere hic præſumpſerim, cum hoc nonniſi ex obedientia fecerim. Nouit ſiquidem Maieſtas eius, intellectum & ingenium meū ad hoc ineptū eſſe, niſi ipſe me ea quæ dixi, docuiſſet. Vos illi

Magna in oratione Dñ. continetur myſteria.

proptere gratias agite, cariſſimæ; hoc nãq; eum, intuitu & occaſione humilitatis, qua id ipſæ à me petiſtis, & à me adeò vili & abiecta creatura doceri inſtituique voluiſtis, feciſſe veriſimile eſt. Si autem Reu. Pater Præſentatus F. Dominicus Bannes, quo Confeſſario vtor (cui ſcriptũ hoc antè, quam ipſum videatis, examinandum tradam) id veſtro profectui commodum & perutile fore, iudicauerit, vobiſque ipſum tradiderit, magnæ mihi conſolationi erit, quòd vos inde conſolationem videam accipere. At, ſi indignum id ſit, vt à quoquam videatur aut legatur, voluntatem meam hîc æqui boniq́ue conſuletis, tum opere & reipſa vobis obſecuta ſim in eo, quod me facere præcepiſtis; & quem in ſcribendo, non verò in recogitando examinandoque id quod ſcripſi, inſumpſi laborem quàm abundantiſſimè mihi perſolutum & compenſatum exiſtimabo. Benedictus & laudatus ſit Dominus in æternum, à quo ſolo omne quod loquimur, cogitamus, & facimus, bonum deſcendit ac promanat.

A M E N.

MONI-

MONITA ET DOCVMENTA, A SANCTA MATRE TERESA DE IESV MONIALIBUS suis tradita.

1 Terra, quantumuis ferax, nisi colatur, tribulos & lappas proferet; sic & in ingenio nostro se res habet.

2. De omnibus rebus spiritualibus, vt sunt Religiosi, Sacerdotes, & Eremitæ, nonnisi quàm optimè loquaris.

3. Vbi multi congregati sunt, ibi semper quàm minimum loquere.

4. In omnibus quæ ages & tractabis, modestiam præferto.

5. Numquam multum verbis contendito, maximè in rebus quæ parui momenti sunt.

6. Vnumquemque moderata quadam cum hilaritate alloquere.

7. Numqnam rem aliquam derideto.

8. Indiscretè numquam aliquem reprehendes, sed cum humilitate, & apud temetipsam erubescendo.

9. Illius, quicum ages, indoli, genio, complexionique te attempera: cum læto lateris, cum tristi contristeris: talem demum singulis te præbe, singulos vt lucrari possis.

10. Nihil vmquam loquaris, quod non antè apud teipsam sedulò perpenderis, Dominoq; studiosè commendaueris; nihil vt dicas, quod ei displiceat.

11. Numquam te excusato, nisi in rebus euidentissimis.

12. Nihil vmquam de te ipsa loquere, quod in laudem tendat, vti de scientia, virtutibus, parentela tua, nisi aliquod hinc bonum secuturum speres; atque etiam tum id nonnisi cum humilitate fiat, ac cum quadam consideratione, dona illa à Dei manu venire.

13. Ea, de quibus loqueris, nunquã plus nimio extollito, sed sententiam tuam magna cum moderatione proponito.

14. In omnibus colloquijs & sermocinationibus, semper aliquod de rebus spiritualibus verbum intermisce; ita que inania verba & detractionem impedies.

15. Numquam aliquid certò affirmabis, nisi id antè probè scieris.

16. De omni re temere sententiam tuam dicere non præsumes, nisi aut interrogeris, aut caritas id exigat.

17. Alium de rebus spiritualibus loquentem, cum humilitate & tamquam discipulus, audies; & quod ille bonum dicet, tibi dictum putato.

18. Superiori & Confessario tuo omnes tentationes, imperfectiones, & repugnantias tuas patefacies, quo ad illas superandas tibi ille consilium & remedium suggerat.

19. *Sine causa à cella non aberis, nec egredieris; eâ autem egrediens à Domino gratiam pete, ad eum non offendendum.*

20. *Non nisi horis solitis & statutis edito ac bibito; ac tum quoque Domino singulares gratias ages.*

21. *Sic omnia tua agito, tamquam si Maiestatem ipsius coram intuereris; hac namque ratione anima permultum lucratur.*

22. *De alio malum aliquod nec audies, nec dices, nisi de te ipsa: &, dum in eo gaudebis, signum est te bene proficere.*

23. *Quidquid ages, ad Deum diriges, hoc ei offerendo; eumque rogabis, vt ad honorem & gloriam illius id cedat.*

24. *Cùm lætaberis, in immoderatum risum effundi noli, sed humilem, modestam, affabilem, & ædificatiuam lætitiam præferes.*

25. *Omnium te ancillam esse semper cogitabis, & in omnibus Christum Dominum intueberis; itaque fiet, vt omnibus & venerationem & honorem delatura sis.*

26. *Quæcumque tibi iniungentur, quam promptißimè & erectißimè exequi procura, tamquam si Redemptor noster Christus id tibi in Superioris aut Prælati tui persona iniungeret.*

27. *In omni opere, & nulla non hora conscientiam tuam examinabis, & visis imperfectionibus tuis, operam da vt eas cum Dei gratia emendes: hacque viâ ad perfectionem peruenies.*

28. *Alienas imperfectiones numquam tecum recogitabis, sed virtutes, vti & defectus proprios.*

29. *Intensum semper pro Christi nomine aliquid omni in re & occasione patiendi desiderium habebis.*

30. *Quotidie te sæpius per diem Deo offerto; idque magno cum feruore, & ardenti ad Deum desiderio.*

31. *Quod manè meditata fueris, hoc tota die cogitatione versabis; & hac in re eris quàm diligentissima; magnum quippe inde bonum consequitur.*

32. *Affectus & pios motus, quos tibi Dominus immittet, diligenter tibi seruabis; & pia quæ in oratione tibi dabit, desideria opere exequi stude.*

33. *Singularitatem, quàm fieri potest maximè, deuita; hæc namque communitati permultum nocet.*

34 *Religionis tuæ statuta & regulam sæpe legito, eaque diligenter ac seriò obseruare satage.*

35. *In omnibus rebus creatis Dei prouidentiam & sapientiam considerabis, eumque in omnibus & singulis laudabis.*

36. *Ab omnibus rebus cor tuum abstrahe, ac Deum quære, eumque inuenies.*

37. *Deforis & exteriùs numquam aliquam deuotionem præferes, quæ interius non sit; quam verò deuotionem habebis, eam abscondere poteris.*

Interiorem

38. *Interiorem deuotionem nisi id valdè necessarium sit, non ostendas:* secretum meum mihi, *aiebant SS. Franciscus & Bernardus.*

39. *Numquam de cibo, siue is bene, siue male coctus sit, conquereris, Iesu Christi Saluatoris fel & acetum recogitando.*

40. *In mensa neminem alloquaris, neque oculos ad aliquam aliam aspiciendam attollas.*

41. *Sed considerabis mensam cælestem, eiusq; cibum, qui est Deus opt. max. nec non inuitatos, qui sunt Angeli: ad illam mensam oculos sustolle, ad ei assidendum & accumbendum anhelans.*

42. *Coram Superiore tuo (in quo Christum Dominum intueri debes) nihil vmquam, nisi quod necessarium est, idque magna quadam veneratione, loquitor.*

43. *Nihil vmquam facias clam, quod coram omnibus & vnoquoque facere non possis.*

44. *Numquam, hunc inter & illum, comparationem facito; hoc namque odiosum est.*

45. *Si quando rei alicuius argueris aut reprehenderis, cum interiore & exteriore humilitate reprehensionem admitte, & ora pro eo qui te reprehendit.*

46. *Si quando Superior vnus aliquid præcipit, noli dicere, alium contrarium quid præcipere; sed cogita, ambos bonam intentionem & sanctum finem habere, & ei in eo quod iubet obsequere.*

47. *De ijs quæ ad te non spectant, curiose nec loquaris, nec inquiras.*

48. *Vitam præteritam præ oculis habe, vt ipsam deplores; nec non præsentem teporem; item quantum tibi desit, vt hinc ad cælum tendas, quo sic perpetuo in timore agas, & erit hæc tibi multorum bonorum occasio.*

49. *Quod domestici tibi dicunt, hoc semper facere stude, dummodò obedientia non aduersetur, eisque cum humilitate & verborum suauitate responde.*

50. *In cibo vestituque nihil tibi singulare petas, nisi aliud summa necessitas requirat.*

51. *Numquam tui humilianda, & omnibus in rebus ad mortem vsque mortificandæ te capiat obliuio.*

52. *Identidem cor tuum ad Dominum per amoris actus sustolle: hi namque animam incendunt, & ad teneritudinem prouocant.*

53. *Sic & omnium reliquarum virtutum actus exercere contende.*

54. *Patri æterno omnia, cum filij illius vnigeniti Iesu Christi meritis coniuncta vnitaque, offer.*

55. *Erga omnes mitis esto & clemens, in te ipsam aspera & dura.*

56. *In Sanctorum festiuitatibus, virtutes ipsorum recole, Deumque roga, illas vt tibi concedere dignetur.*

57. *Da operam, vt vesperi quotidie, ante somnum, conscientiam tuam examines.*

58. *Eo die quo sacra tibi communio adeunda est, in oratione tua matutina recogitabis, te, esto ita miseram, & nequam Deum tuum recepturam, vesperi verò, te eũ recepisse.*

Cum

59. *Cum Superior ac Præposita eris, numquam aliquam de subditis in iracundia reprehendes; sed, cum iam illa præterijt; ac tum demum reprehensio tua proderit reprehensæ.*

60. *Perfectioni ac deuotioni vnicè te applica, & omnia quæ ages, cum ea agito.*

61. *In timore Domini quàm maximè te exerce: hic namque animam ad compunctionem & humilitatem concitat.*

62. *Vide, quàm facili negotio homines mutentur, & quàm parum ipsis fidendum sit; quapropter Deo, qui immutabilis est, arctißimè te vnito.*

63. *Animæ tuæ negotia cum Confessario tuo, qui spiritualis & doctus sit, pertracta; huic vni illa aperies, eiusque opinionem in omnibus sequeris.*

64. *Quoties sacram Communionem adibis, aliquod à Domino donum posces; idque per summam illam misericordiam, qua ad miseram animam tuam venire dignatus est.*

65. *Esto multos Sanctorum in patronos & aduocatos, habeas S. Iosephum tamen nominatim in Patronum deligere nō omittes, quod is multa à Deo impetrat.*

66. *Tristitiæ & turbationis tempore, solita & consueta bona opera, tam orationis, quam pœnitentiarum, nequaquam omitte: etenim nō aliam ob causam te inquietare inimicus satagit, quàm vt hæc ipsa omittas: imò, econtra plura & intensius facito quàm solebas; & videbis, quàm citò te misericorditer Dominus visitaturus sit.*

67. *Tentationes & imperfectiones tuas imperfectioribus & minus in virtute prouectis nolito communicare: hac ratione namque & tibi nocebis & ipsis; sed cum perfectißimis de ijsdem loquere, si tibi consultum velis.*

68. *Recordare ac memento, te nonnisi vnicam habere animam, & nonnisi semel mori posse; adhæc, nonnisi vnam te vitam habere, & ipsam breuem, ac tibi particularem; deniq; nonnisi vnicā esse gloriam, & hanc æternam. hæc si cogitaris, multa facere desines, quæ alioqui factura esses.*

69. *Votum omne ac desiderium tuum sit, vt Deum videas: timor, ne eum fortasse amittas: tristitia, quod eo non potiaris: lætitia verò solùm in eo quod ad illum te potest conducere; itaque summa in pace viues.*

DEO GRATIAS.

FINIS.

Digitized by

TRACTATVS, CASTELLVM ANIMAE VEL SEPTEM MANSIONES DICTVS,

A S. Matre Teresa de Iesu, in vsum suarum Monialium conscriptus.

S. M. TERESÆ DE IESV AD LECTOREM PRÆLOQVIVM.

INter ea quæ mihi Superiores mandarũt, pauca sunt, quæ adeò mihi ad adimplendum difficilia fuere, atque modò est, aliquid de oratione conscribere: tum quòd mihi ad hoc faciendum Dominus spiritũm vel animum dare non videatur; tum quòd, iam inde à trimestri, caput meum ita perturbatum ac debile fuerit, vt vix ea quæ scriptu pernecessaria sunt, queam conscribere. Sed, cum non ignorem, eam obedientiæ vim esse, vt etiam quæ factu impossibilia videntur, leuia ac facilia reddere, ac velut complanare soleat; voluntas hoc quàm libentissimè exequi & aggredi statuit, tametsi natura & exterior homo ab hoc ipso maximè alienus, ac propterea non parum affligi videatur. Neque enim tantum adhuc mihi Dominus robur dedit, vt istos cum assidua inualetudine & infirmitate, nec non diuersorum generum occupationibus conflictus, sine magna illius repugnantia ac contradictione queam sustinere. faciat id ille, qui alia longè difficiliora, quò mihi gratiam faceret, facere est dignatus; in cuius etiam misericordia confido. Credo equidem, me non multo plura, quã aliis in rebus quas iussa sum scribere, dixi, in hac posse dicere: imò verò timeo, ne penè omnia eadem sint cum iis quæ dixi aliàs. Nam sicuti aues, quæ verba quædam proferre docentur, plura proferre

Quàm inuita ad hãc scriptionẽ S. M. descendat.

neque

Digitized

nequeunt quàm doceantur vel audiant, atque hæc ipsa crebrius repetunt; eodem planè modo mihi vsu venit. Vnde, si me Dominus aliquid noui & inauditi proferre & depromere volet, maiestas illius id mihi suggeret, aut mihi in memoriam reuocare dignabitur id, quod aliàs dixi: nam vel hoc ipsum mihi satis foret, quod memoria mihi modo ita vacillet, vt etiam gauderem si nōnulla referre & repetere rectè possem eorum, quæ benè à me aliàs dicta fuisse dicebantur, quæ per se fortasse intercidérent. Sine hoc quidem mihi Dominus concesserit, equidem non parum inde lucri capiā, quòd, quò meis Superioribus obediam, me ipsa defatigem, capitisque tormentum adaugeam, esto ex iis quæ dictura sum, nullus ad alios fructus sit peruenturus. Vnde hodierna die, Dominica inquam SS. Trinitatis, anno millesimo quingentesimo septuagesimo septimo, in hocce S. Iosephi Ordinis Carmelitani, in ciuitate Toletana erecto monasterio, (vbi in præsentiarum ago) obedientiam adimplere, & quod iussa sum, exequi incipio; in omnibus verò quæ dictura sum, iudicio & censuræ me subiicio illius qui eadem me scribere mandauit; qui sanè viri sunt eruditione non vulgari. Si quid porro dixero, quod doctrinæ Ecclesiæ Catholicæ ac Romanæ non per omnia conforme sit, ex ignorantia, non ex malitia, dictum id erit. Hoc quippe certò & indubitatè credi potest, semper me ei subiectam fuisse, &, per Dei bonitatem, subiectam fore, & etiamnum subiectam esse. sit ipse in æternum benedictus & glorificatus in sæcula, Amen.

Submittit se iudicio superiorū & Ecclesiæ.

Qui verò hæc me scribere iusserunt, mihi dixere, cum horum Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo monasteriorum Moniales opus habeant aliquo, qui ipsis nonnulla circa orationem dubia ac controuersias enucleet, visum sibi esse, fore vt mulieres mulierem melius intelligant, &, quoniam me diligunt, meliùs ipsis prosint quæcumque ego iis dixero; ac proinde putare se, si quid in medium de hac materia attulero, id non inutile, sed operæ pretium fore. Atque ideo in iis quæ hic tractabo, ad ipsas sermonē conuertam; tum quod stolidum ac ridiculū mihi videatur, cogitare, hæc etiam aliis personis vsui & commodo esse posse. Nimis quàm magnam sanè mihi Dominus fecerit gratiam, si vel

Cur ipsa hæc iussa sit scribere.

aliqua

Digitized by Google

aliqua ipſarum inde proficiat, quo ipſum vel aliquantulum dilaudet ac ſanctificet. Nouit porrò Maieſtas eius, aliud me nòn intendere, nec ſpectare. Ceterùm certiſſimum & euidentiſſimum eſt, ipſas, ſi quando quid benè & oportunè hic dictum erit, facilè intellecturas, id meum non eſſe, nec à me proficiſci, (cùm ſic de me opinandi nulla ratio ſubſit) ſed quòd tam tenui ſim ingenio, & ad ſimilem materiam tractandam adeò parum apta, vt, niſi Dominus pro ſua benignitate ac miſericordia hoſce in me defectus ſuppleat, nihil omnino poſſim.

MANSIO PRIMA.

Duo hæc complectitur Capita.

CAPVT I.

AGIT DE ANIMARVM NOSTRARVM PVLCHRITVDINE ET dignitate. Similitudinem quamdam adfert, è qua illa intelligatur. Adhæc oſtendit, quantum ex eo quod illam intelligamus, donaq; & gratias quas à Deo recipimus cognoſcamus, boni ac commodi conſequi poſſimus. Denique demonſtrat, Caſtelli huius portam eſſe orationem.

CVM Dominum rogarem, vt pro me ipſe loqueretur, quòd ipſa nihil bene dicere poſſem, neu quomodo adimplere incipiam id quod iuſſa ſum facere, noſſem, illo ſuggerente, mihi occurrit, id quod in præſens iam dicam, vt aliquo ſolido fundamento reliqua quæ pòſt dictura ſum, ſuperſtruantur. Quod eſt, conſiderare & imaginari, animam noſtram velut caſtellum eſſe, è ſolido quodam adamante, aut lympidiſſimo cryſtallo conſtructum & concinnatum, cuius multa ſint habitacula & diuerſoria, quemadmodum & in cœlo manſiones multæ & variæ ſunt. Etenim, ſi bene rem conſideremus, rariſſimæ, anima iuſti aliud nihil eſt, quàm paradiſus quidam, in qua qui Dominus ipſius eſt deliciatur, & voluptates ſuas capit. Quod cùm ita eſſe vobis appareat, quale ergo ſit oportet, cubiculum, in quo tam potens, ſapiens, mundus, omnibuſq; bonis adeò plenus, Rex ſeſe oblectat & commoratur? Equidem nihil inuenio, quo cum ingentē animæ pulchritudinē, immenſamq; eiuſdem amplitudinem queam comparare. Et ſanè humanus intellectus, quantumlibet acutus & perſpicax, vix poteſt comprehendere; quemadmodum nec eò pertingere poteſt, vt perfecte Deum conſideret aut comprehendat, cùm

Anima iuſti paradiſus eſt Dei.

Digitized by Google

cùm ipſemet nos ad ſuam nos imaginem & ſimilitudinem creaſſe ſe dicat. Itaque ſi hoc ita ſe habeat, (vti reuera ſe habet) non eſt, quòd in caſtelli huius pulchritudinem comprehendere volendo, nos ipſæ torqueamus, aut magnoperè laboremus. Nam tametſi talis inter caſtellum hoc & Deum ſit differentia, qualis inter Creatorem & creaturam, (cùm nonniſi creatura ſit) ſatis tamen eſt, ad ingentem animæ dignitatem & pulchritudinem intelligendam, ipſammet diuinam Maieſtatem dicere, ipſam ad imaginem ſuam conditam eſſe. Non parua ſanè miſeria & confuſio eſt, quòd noſtrâ culpâ noſipſas minimè intelligamus. Annon intolerabilis ſtupor eſſet, cariſſimæ, ſi quiſpiam, interrogatus quis eſſet, ſeipſum ignoraret, aut quæ eum patria produxiſſet. Sanè ſi hoc ipſum inſignis quidam & beſtialis ſtupor foret, is indubiè incomparabiliter maior & intolerabilior in nobis eſt, dùm ſcire negligimus, ecquid ipſæ ſimus, ſed corporeis hiſce negotijs nos applicamus; & ſic rudi quodam modo ſcimus, nos animam habere, nimirum tantùm quia id ex alijs audiuimus, & fides nos ipſum docet. Rarò ſaltem conſideramus, quanta aut qualia in anima illa eſſe queant bona, aut quis ipſam inhabitet, aut ecquod illius ſit pretium aut dignitas. itaque nullam aut certe valdè tenuem, in illius pulchritudine omnimodis conſeruanda operam & diligentiam adhibemus; cùm illa omnis nonniſi circa extimum vallum, & exteriorem caſtelli huius ambitum, corpora hæc videlicet terrena, verſetur.

Anima ad Dei ſimilitudinem condita eſt.

Hominum ſtupor in animæ rebus.

Imaginemur igitur ac conſideremus, caſtellum hoc (vti iam ſuprà inſinuaui) diuerſa habere habitacula & manſiones, quorum alia supernè, alia infernè ſunt, alia item ad latus; in illorum autem omnium centro ſeu medio, præcipuum & primarium cubiculum eſſe, in quo inter Deum & animam ſecretiſſima negotia, maximeque arcana pertractantur. Hanc vos ſimilitudinem vobiſmetipſis imprimatis, & ad ipſam reflectatis velim: nam forſitan Domino placebit, vt eius adminiculo aliquid vobis illarum gratiarum, quas Deus in anima operari dignatur, ac quod illarum ſit diſcrimen, quouſque quidem id poſſibile eſſe intelligam, declarare poſſim; nam vt quis eas omnes intelligat, omnino impoſſibile eſt (tam eæ multæ & variæ ſunt) multo minùs aliquis qui ita improbus eſt, atque ego ſum. Propterea non exiguæ vobis conſolationi erit, ſiquando vos Dominus eas intelligere faciet, (quod ſanè poſſibile eſt;) quibus verò hanc is gratiam negaturus eſt, magnam illius bonitatis laudandæ deprædicandæque hinc occaſionem ſument. Nam ſicuti eorum quæ in cœlo ſunt, & eorum quibus Sancti illic fruuntur, conſideratio nullum prorſus nobis damnum adfert; imò verò vt exultemus, & idipſum, quo illi iam fruuntur, conſequi etiam allaboremus, in cauſa

Omnes diuinas gratias nemo intelligere poteſt.

eſt: ita quoque nobis minimè nocebit, conſiderare, fieri poſſe, vt Deus adeò potens ſe vermiculis quibuſdam tam fœtidis in hoc exilij loco cõmunicet, ac familiarem reddat, eoſq; bonitate tam bona & miſericordiæ adeò immenſa diligat. Equidem mihi perſuadeo, illum, cui nocumento erit intelligere, fieri poſſe, vt Deus iſthoc in exilio hanc ſuis gratiam præſtet, parum tum humilitatis, tum amoris in proximum, habere. Alioquin, qui fieri poſſet, non magnopere nos gaudere, videndo, Deum id genus gratias cuidam è fratribus noſtris conferre, cùm hoc non impediat, quo minùs & nobis eas conferat, & ſua Maieſtas illius magnalia cuilibet paſſim manifeſtet. Nam aliquando ideo tantùm id faciet, vt hæc omnibus patefaciat ac manifeſtet, quemadmodum de cæco nato, cui oculos reſtituit, ipſemet percontantibus Apoſtolis, num ob peccata ipſius, an parentum, hæc ei cæcitas immiſſa eſſet, reſpondit. Vnde interdum haſce gratias confert, non tam, quòd ſanctiores ſint hi quibus eas confert, illis quibus eas negat; quàm vt magnitudo ipſius hominibus innoteſcat, (vti in Apoſtolo Paulo & S. Maria Magdalena factum eſſe conſtat) noſque ipſum in creaturis ſuis laudemus ac celebremus. Dicat forſitan aliquis, hæc exotica & impoſſibilia videri, bonumque eſſe, nullum paruulis & infirmis ſcandalum dari. Sed reſpondeo, minus damni ſecuturum ex eo quòd tales hæc non credant, & velut impoſſibilia ducant, quàm ex eo quòd illorum, quibus eas Dominus faciet, quique propterea delicioſè lætabuntur, ſeque ipſos ad eum, qui tantam ſecum miſericordiam fecit, (cùm tanta illius potentia ſit ac maieſtas) magis amandum exſtimulabunt, conſulere commodo ac profectui negligamus. Quanto verò magis hoc me facere oportet, quòd cùm talibus me loqui ſciam, à quibus tale periculum timendum non eſt; eò quod norint & credant, etiam multo maiora Deum amoris ſigna & argumenta oſtendere? Hoc ſcio, eum qui hoc minimè credet, etiam id per experientiam & reipſa non percepturum: nullum quippe Deus operibus ſuis terminum aut menſuram ſtatui amat. Quapropter, cariſſimæ, quas Dominus hac via non conducet nunquam vobis id eueniat rogo.

Magnalia ſua vt Deus manifeſtet, aliquando gratiam facit.

Vt ergo ad pulchrum & amœnum caſtellum noſtrum reuertamur, videndum iam nobis eſt, quo in ipſum modo intrare poterimus. Videbor fortaſſis quid ſtultum & extra propoſitum loqui: nam ſi caſtellum hoc, anima noſtra eſt, certum eſt, nullum ad eam aditum patere, cùm ipſamet caſtellum ſit: perinde ac ſtolidũ foret alicui dicere, locum illũ vt ingrederetur, in quo iam de facto verſatur. Sed noueritis oportet, magnã eſſe inter vnũ verſari, & alterum differentiã: multæ quippe ſunt animæ, quæ in circuitu & ambitu caſtelli ſolũ verſãtur (vbi nominatim ſunt illi qui ipſũ cuſtodiunt & excubitores) quiq; de introgrediẽdo multũ non laborant, &, quid

Quomodo in caſtellũ pateat aditus.

&c, quid in tam pretioſo loco rerum contineatur, aut quiſquam intus agat, neu quot aut quæ habitacula manſioneſque comprehendat, ignorant. Legeritis iam (non dubito) in nonnullis libris, de orandi modo agentibus, animæ piæ paſſim conſuli, vt ad ſeipſam introgrediatur. Atque hoc ipſum eſt, de quo hîc loquor. Monita pridem ex ore viri cumprimis eruditi intellexi, animas quæ ſe in oratione minimè exercent, adinſtar corporis paralyſi aut apoplexia tacti eſſe; quod, tametſi pedes & manus habeat, ipſas tamen mouere nequit; hinc illas perſimiles eſſe. Adhæc eſſe animas, adeò infirmas & rebus exterioribus ita affixas, nullo vt modo ad ſeipſæ introgredi nequeant; eo quod conſuetudo ſemper cum vermibus ac beſtijs, quæ circum caſtellum ſunt, agendi, quam induerunt, ita ipſis iam irradicata & inſculpta eſt, vt ipſis beſtijs iam ſimiles factæ, & illarum naturam induiſſe videantur. Et, eſto natura & origine ita ſint nobiles, vt nonniſi cum ſolo Deo eas decere poſſit conuerſatio, nullatenus tamen hoc ipſis poteſt perſuaderi. Quare ſi huiuſmodi animæ ingentem miſeriam ſuam intelligere, eique remedium adhibere non ſatagant, ad inſtar ſtatuarum ſalis manebunt, quod caput ad ſeipſas non retrouertant; quemadmodum & vxori Lot contigit, quia caput circumuertendo reſpexit.

Anima orationem non exercens, eſt veluti paralytico, …

Quamobrem, quantum ipſa poſſum intelligere, porta quâ in caſtellum hoc intratur, oratio eſt & conſideratio: quo nomine tam orationem vocalem intelligo, quàm mentalem; vt enim oratio bona ſit, cum conſideratione fiat oportet; quia quæ non aduertit, quicum loquatur, & quid petat, & quis ſit ipſe petens, & à quo petatur, quantumcunque labia moueat, vix orationis nomen meretur. Nam eſto interdum talis, oratio dici queat, quamuis adhæc quæ dixi, non aduertat, id inde fit, quòd hanc attentionem iam ſemel antè habuit. ſed, qui ita cum Dei maieſtate loqui conſueuit, tamquam ſi ſeruum ſuum alloqueretur, nullatenus vt reflectat ac videat, malené loquatur, ſed, quidquid in buccam venit, & quod iam memoriter tenet, vt etiam alias poſtea ipſum repetere poſſit, effutiat; hanc orationis nomine non dignor, & non permittat Deus, vllus vt Chriſtianus hoc orationem modo inſtituat. Inter vos namque cariſſimæ, nullam quæ ſit huiuſmodi, Deo dante, fore ſpero, quòd laudabilem de rebus interioribus, & ad animam ſpectantibus, identidem agendi conſuetudinem habeatis; quæ quidem optima eſt ratio, ad in ſimilem beſtialitatem non incidendum.

Oratio, caſtelli huius eſt porta.

Quæ oratio dici oratio mereatur.

Itaque, cum animabus iſtis claudis & mancis non ſit nobis ſermo, quæ (niſi Dominus ipſe iuſſerit vt exſurgant, quemadmodum olim languidum illum ad piſcinam, qui octo & triginta ipſis annis ibi iacuerat, ſurgere iuſſit) ſatis infelices & miſeræ ſunt, magnoque in periculo verſantur:

ſantur: ſed cum alijs animabus, quæ in Caſtellum tandem aliquando intromittuntur. nam, etſi adhuc in mundanarum turbarum medio verſentur, ijſque etiam innatent, bona ſubinde tamen deſideria concipiunt, vt interdum, licèt rarius, Deo ſe commendent; &, licèt obiter tantùm ac leuiter conſiderant quid ſint; adhæc, ſubinde per menſem, orationem vocalem inſtituunt, quòd cogitationem & animam mille negotiorum curis diſtractum habeant. Hoc ipſis penè commune & ordinarium eſt: nam rebus illis ita affixi & aſtricti ſunt, vt, vbi illorum theſaurus eſt, illuc & cor ipſorum feratur. Quare nonnunquam apud ſe ſtatuunt negotijs illis ſe exſoluere & expedire. Et ſanè magni momenti res eſt, ſuiipſorum cognitio, ac videre quòd non rectà incedant, vt ſic ad caſtelli portam tandem pertingant. Vnde tandem in primas extimasque manſiones infernas ingrediuntur; ſed ſimul cum ipſis, tot reptilia & vermes ſubeunt, vt nec caſtelli ipſos videre pulchritudinem ſinant, nec quietem vllam indulgeant. Multum ſcilicet præſtant, quòd etiam intrauerint.

Mundani quomodo tandem intra caſtellũ hoc admittantur.

Videbitur hoc fortaſſe vobis, cariſſimæ, valdè impertinens, quòd, (quæ Dei benignitas) de numero illarum non ſitis. Sed patienter ferte me: neque enim aliter vobis exponere & declarare interiora quædam orationis myſteria, prout quidem ego illa intelligo, niſi hac ratione & modo, poſſem; & adhuc det Deus, vt vel ſic aliquid dicere valeam; quod enim declarare vobis hîc cupio, perdifficile & obſcurum eſt, niſi aliquam eius habeatis experientiam. quæ ſi adſit, videbitis, non poſſe fieri minùs, quàm obiter ſic tangere ea, quæ Dominus miſericordia ſua faciat, vt nos minimè tangerent.

CAPVT II.

OSTENDIT, QVAM FOEDA RES SIT ANIMA IN MORTALIS peccati ſtatu agens; & quomodo Dominus cuidam aliquid quoad hoc indicare & patefacere voluerit. Agit præterea obiter de ſuiipſius cognitione. Eſt autem caput hoc cumprimis vtile, quòd notabilia quædam puncta contineat demum declarat, quomodo manſiones hæ intelligendæ ſint.

ANtequam verò vlterius progrediar, velim conſideretis, quàm informe & triſte ſpectaculum erit, ſplendidum hoc & pulchrum adeò caſtellum, hanc Orientalem gemmam, hanc vitæ arborem, in ipſis viuis vitæ aquis (Deo inquam) plantatam, in mortale aliquod crimen prolapſam videre. Nullæ ſunt tenebræ adeò tenebroſæ, nulla caligo tam caliginoſa & atra, vt talis anima his non ſit tetrior & obſcurior Plura hac de re ſcire non curetis, quàm, quòd, etſi idem ſol, qui antea ita ipſam illuſtrabat & inſigniebat, adhuc in animæ illius centro ſit; ita tamen ibi ſit, quaſi non eſſet, nihil ſcilicet vt de illius lumine ipſa participare poſſit,

Peccati mortalis damna.

eſto, ad illius Maieſtate fruendum, adhuc tam apta & idonea ſit, quàm vitrum cryſtallinum, vt in ſole ſplendeat. Proinde nulla omnino res illā iuuat: atque inde fit, vt, quæcumque bona opera hoc in peccati mortalis ſtatu facit, nihil omnino ei, ad cæleſtem gloriam conſequendam, conducant: nam quòd à principio illo, quod eſt Deus, (à quo virtus noſtra habet, quòd ſit virtus) non procedant, ſed ab illo nos ſequeſtremus, oculis illius grata eſſe non poteſt. cùm illius qui letale peccatum committit, intentio demum ſit, non tam Deo, quàm dœmoni gratificari & placere; qui ſicut ipſamet tenebræ eſt, ita & miſera anima tota fit tenebræ & caligo.

Anima in mortali agentis ſtatus cuidam quomodo indicatus.

Equidem noui perſonam quamdam, cui Dominus declarare dignatus eſt, quis animæ foret ſtatus dum letaliter peccat. hæc dicebat, videri ſibi, ſiquidem id homines intelligerent ac noſſent, fore, nullus vt peccaret, tametſi etiam grauiſſimas, ad occaſiones peccati, euitandas, ipſum ſubire moleſtias ac mala oporteret. Vnde vehementer optabat, vt omnes qui in mundo ſunt, id intelligerent: quod & vos, cariſſimæ, optare velim, ac Deum ſtudioſè enixeque rogare pro ijs qui illo in ſtatu ſunt, qui iam toti caligo & obſcuritas facti ſunt, vti & omnia illorum opera. Nam quemadmodum omnes riuuli, à fonte pellucidiſſimo promanantes, clari quoque ſunt & pellucidi; qualis haud dubiè eſt anima quæ in gratiæ ſtatu eſt (inde namq; fit, opera eius Dei & hominū oculis ita accepta eſſe, quòd à fonte hoc vitæ procedant, in quo anima adinſtar arboris plantata eſt: neque enim virorem vllum, vel fructum haberet, niſi hinc ei prouenirent; nam hic eam ſuſtentat, vtque non defatigetur, ſed bonum continuò fructum adferat, efficit:) ſic viceuerſa quidquid ab anima, quæ culpâ ſuâ & demerito ab hoc fonte declinat, inque alia teterrima putidiſſimaque aqua ſeſe tranſplantat, decurrit ac fluit, ipſamet corruptio, horror & turpitudo eſt. Conſiderandum porro hic eſt, fontem hunc, & rutilantem hunc ſolem, qui in animæ centro eſt, ſuum fulgorem & pulchritudinem, (quia intra ipſam ſemper eſt, nihilque illius pulchritudinem auferre & eripere poteſt) non amittere. at, ſi vitro Cryſtallino, ad ſolem expoſito, nigerrimus quidam pannus oppandatur, certum eſt, ſolem, eſto ſuos in hunc radios immittat, ſuam in vitrum operationem & effectum non operaturum.

Lux ſemper in anima eſt.

Conſiderate & noſcite vos ipſas, ô animæ Ieſu Chriſti ſanguine redemptæ, veſtrique ipſarum vos miſereat. qui fieri poteſt, vos, cùm hoc intelligatis, operam non dare, vt iſthoc à vitro cryſtallino velamen auferatur? conſiderate, ſi vos hoc in ſtatu mors occupet, fore, vt hac luce nunquam vobis exinde frui detur. Quàm, ô bone IESV, deplo-

Digitized by Google

deploranda res eſt, animam ab hac ſequeſtrari & ſe moueri! quam deſtituta manent miſera caſtelli habitacula? quã turbati ſunt ſenſus? quæ non colluuies in ijs viuit? ipſæ verò potentiæ, q̃ ſunt velut præfecti, caſtellani, œconomi, & promicondi, quanta in cæcitate agunt, quàm diſſolutè & libere feruntur? denique quem arbor fructum, niſi pro ratione fundi, in quo planta eſt, dæmone inquam, dare poteſt?

Audiui virum quemdam ſpiritualem dicentem, non tam mirari ſe ea quæ quis in peccato mortali exſiſtẽs faciebat, quàm ea quę non faceret. Pro ſua nos Deus miſericordia à tanto malo liberet: quamdiu enim hic viuimus, nihil eſt quod hoc mali nomine queat appellari, quàm hoc vnum, eò quod mala æterna, nullum vnquam finem habitura, nobis adferat. Hoc eſt, cariſſimæ, quod nos timere oportet, hoc quod noſtris in orationibus à Deo petere: niſi enim ipſe cuſtodierit ciuitatẽ, in vanum laborabimus eã cuſtodiẽdo, cũ ipſa ſimus vanitas. Dicebat inſuper illa perſona de qua ſuprà, duo ſe emolumenta è gratia, quam ſibi Dominus hoc indicãdo præſtiterat, collegiſſe. Primò, maximum quemdam timorẽ, ne quando eum vnquam offenderet, vnde numquam nõ eum rogabat, ne ſe in peccatum labi ſineret, præſertim cùm tam terribilia ex eo videret damna pullulare. Deinde ſpeculum quoddam ad humilitatem, cùm videret, omne quod agimus bonum, ſuum nõ à nobis ipſis, ſed à fonte illo, iuxta quem hæc animarum noſtrarum arbor plãtata eſt, & à ſole illo, qui operibus noſtris calorem afflat, principium habere. Aiebat, ita ſibi clarè hoc repræſentatum eſſe, vt, cùm aut ipſa aliquod bonum faceret, aut fieri ab alio videret, ad illius mox principiũ recurreret, atq; liquidò perſpiceret, hoc ſine auxilio nihil penitus nos poſſe; indeque ſibi prouenirer, quod ſtatim in Dei laudes prorumperet, & vt plurimum ſuipſius, in bono quod ageret, non recordaretur, illiuſque etiam obliuiſceretur.

Peccatum verè mali nomine dignum.

Quod vos hiſce legendis & ego ſcribendis impenderemus tempus, cariſſimæ, fruſtra impenſum, nec perditum foret, ſi duo hæc puncta hinc conſequi poſſemus. Qui docti ſunt, & bono ingenio, ſatis quidem per ſe norunt, nec quoad illa edoceri opus habent; at nos mulieres, quæ ita ſtupidæ & obtuſæ ſumus, de omnibus inſtrui oportet & edoceri. Vnde fortaſſe id genus ſimilitudines nobis tradi, & ad noſtram notitiam venire Dominus cupit: atque ad hoc, diuina eius bonitas gratiam nobis concedat. Enimuerò tam ad intelligendum difficiles ſunt res hæ interiores, vt eum qui tam parum gnarus & verſatus eſt atque ego, multa ſuperflua; & ad rem minimè pertinentia neceſſe ſit dicere, vt vel ſic demum aliquid ad rem faciens dicat: vnde Lector multa inſtructus patientiæ ad legendum accedat oportet, cùm & ipſa eamdem habeam, vt ſcri-

Res internæ intellectu difficiles ſunt.

vt ſcribam ea quæ quid ſint neſcio. Nam certè, nonnunquam chartam in manus ſumo, aliquid velut ſcripturiens; & ecce, hæreo mox velut ſtatua, neſciens quid ſcriptura ſim, aut vndenam ordiar. Permultum veſtrâ intereſſe noui, me aliqua ſecretiora orationis myſteria, quoad poſſum, vobis declarare: etenim ſemper nobis occinitur & dicitur, quàm bona & ſalutaris ſit oratio, quin & ad illam tanto temporis ſpatio habendam certa quadam in conſtitutionibus noſtris regula obligamur; interim plus nobis non declaratur, quàm quod aſſequi ipſæ per nos poſſumus: De ijs autem quæ Dominus in anima ſupernaturaliter operatur, nihil, aut certè parum, nobis declaratur. Si ergo hoc iam hic diuerſimodè explicetur & exponatur, non mediocri ſanè nobis ſolatio eſſe debet, cœleſte hoc ædificium, cuius penetralia & interiora tam parum mortalibus patent ac nota ſunt, tametſi multi ſint, qui in eo verſentur, conſiderare. Et licet in alijs rebus quas ſcripſi, mihi Dominus dederit, aliquid vt intelligerem; aduerti tamen, nonnullas earum me non tam bene intellexiſſe tunc, quã eas poſtea intellexi, eas præſertim, quæ obſcuriores ac difficiliores erant. Labor omnis in eo verſatur, quòd, vt de ijs aliquid benè & pro captu dicere poſſim, multa (vti iam antè inſinuaui) iam aliunde ſatis nota, me neceſſe ſit adferre; quod, ob ingenij mei ſtuporem & ruditatem, aliter fieri non poteſt.

Quomodo ſint caſtelli habitacula diſpoſita.

Iam ergo ad noſtrum plurium manſionum caſtellum reuertamur. Quas ita vos concipere aut imaginari non oportet, quaſi vna poſt aliam certo velut ordine & filo ſequatur; ſed oculos in centrum, vbi Regis ipſius locus ac conclaue eſt, conijcere; ſimulque conſiderare, quemadmodum palmæ fructus multis inuolucris & tunicis inuolutus eſt, quas omnes euoluat oportet qui pulpa quæ ſub ipſis tegitur, veſci cupit; ita hic circum hoc conclaue, vti & ſupra ipſum, multa eſſe habitacula (nam ea quæ ad animam ſpectant, ſemper ex plena, ampla & grandia concipienda ſunt; cum quidquid de ipſa dicitur, per exaggerationem in immenſum non extollatur; nam multò ipſa capacior eſt, quàm quidquid de eius capacitate & amplitudine imaginari poterimus:) ad omnes verò eius partes & manſiones ſuis ſe ſol ille, qui in hoc palatio ſedem ſuam habet, radijs diffundit. Animæ verò cuicumque, quæ orationem tenet, ſiue parum, ſiue multum, cumprimis neceſſarium eſt, vt non coarctetur, nec concludatur, ſed, cùm eam Deus tanta eſſe dignitatis voluerit, liberè ſine vlla reſtrictione, per omnia illius habitacula, tam ſupernè, quàm infernè, & ad latus vtrumque, ambulare permittatur. Diu vno in loco, tametſi in ſuiipſius cognitione foret, hærere non laboret: (imprimis enim illa, fateor, neceſſaria eſt (videant vt intelligant quid velim) etiam ijs, quas Dominus in interiori ſuo conclaui apud ſe detinet. Quantumcumque enim

Animæ capacitas.

Sui cognitio quam vtilis non tamen obſtat, quo minùs Deus ſubinde conſiderari poſſit.

enim

enim in ſublime animæ extollantur, nihil tamen aliud eas perficit quàm propria cognitio, nec, etiamſi velint, aliud facere poterunt. Humilitas namq;, adinſtar apiculę in aluear i ſuo mellificantis, ſemper operatur & agit: hæc enim ni adſit, omnia nihil ſunt & perdita. Verùm, quemadmodum apis propterea non omittit egredi, & ad florilegium euolare; ſic & anima, eſto in ſuiipſius cognitione verſetur, me ſuadente, interdum ad magnitudinem ac maieſtatem Dei ſui conſiderandam euolet. In hac namque melius, quàm in ſemetipſa, ſuiipſius vilitatem perſpiciet; adhæc, ab immundis illis inſectis & vermibus, quæ ad prima habitacula, (quæ ſuiipſius cognitio eſt) ſubrepunt, tutior erit & liberior. Nam, ſicuti dixi, nimis quàm magna Dei miſericordia eſt, quòd in hac ſe re exercere poſſit: nam, vt vulgari Hiſpanico prouerbio dicitur, tanti eſt nimium, quanti minus. Et mihi credite, multo nos melius ſic cũ Dei gratia & ope, virtutem operaturas, quàm ſi vilitatis noſtræ conſiderationi perpetuò ſemperque inhæreremus.

Neſcio porro, num quæ dixi, ſatis apertè dicta ſint vt intelligantur; cùm tanti ſit momenti hæc ſuiipſius cognitio, vt eam vos numquam vellem omittere vel remittere, quãtumcumque ſublimè in cælos vos eleuari contingat: cùm quamdiu in terra agimus, nihil magis quàm humilitas nobis neceſſarium ſit. Vnde iterum dico & repeto, non ſolùm valdè bonum, ſed & per optimum eſſe, vt antè in habitaculum, in quo de hac ſuiipſius cognitione tractatur, intrare procuremꝰ, quàm vlteriùs ad reliqua volemus: illa namque eſt via, quæ ad reliqua conducit. Et, ſi viâ tutâ & per planum incedere poſſimus; ad quid nobis alas ad cum periculo volandum petimus? Verum inquiramus potiùs, quomodo in illa quam dico re, magis proficiamus. Et certe, meâ quidem ſententiâ, nunquam nos ipſæ plene, & prout oportet cognoſcemus, niſi ſimul & Deum cognoſcere ſtudeamus: cùm enim illius magnitudinem & maieſtatem intuebimur in noſtram ilico vilitatem & abiectionem oculos conijciemus; illius puritatem cum conſiderabimus, noſtram mox immunditiem videbimus; denique quàm ipſe ſe profundè humiliauit ſi perpendamus, ad oculum videre erit, quàm nos procul à vera humilitate diſtemus. Ceterùm, duplex hinc cõſequetur fructus. Primus, quòd, ſicut corpus quoddam album nigro appoſitum, albius; & econtra nigrum albo vicinum, nigrius apparet; ſic facilè ex hac noſtri cũ Deo comparatione, quanta inter vtrumque ſit diſtantia, appareat. Alter, quòd intellectus & voluntas noſtra, hac ratione, nobiliores & ad omne bonum magis diſpoſitæ euadant, dum ſimul & nos ipſas & Deum noſſe allaboramus. Numquam verò è miſeriarum noſtrarum vilitate & cæno egredi, incongruum & noxium eſt. Quemadmodum ſuprà, dum de ijs qui in peccati mortalis

Humilitas in terra agentibus quam neceſſaria.

E Dei cõſideratione nos ipſos melius perſpiciemus.

ſtatu agunt,agebamus, illorum riuos tenebroſos,nigricantes, putiſcenteſque eſſe diximus: ſic & hic (eſto non ſint,ſicut illæ aquæ: Deus hoc auertat; cùm nonniſi ad rem meliùs explicandam, hanc ego comparationem adferam) ſi in vilitatis noſtræ miſeria conſideranda ſemper hæreamus,riuus noſter cænoſus erit, timoribus, puſillanimitate, ac torpore eum perpetim turbantibus;anxiè ſcilicet circumſpiciemus, num verbi gratia ſit qui me obſeruet, an verò nullus; num mihi hanc ingredienti viam infeliciter ſit ſucceſſurum; an ad hoc vel illud opus auſpicandum ſatis animi habeam; an non vanæ gloriæ aliqua hic materia ſubſit; num æquum & conſentaneum rationi ſit, hominem adeò vilem & miſerum de re tam ſublimi qualis eſt oratio,agere; num cęteris propterea melior habenda ſim,quòd communem alijs viam non ambulem; extrema namque in re qualibet, etiam in virtutibus, ſectari, periculo proximum eſſe ſolere:etenim, quòd tam multis peccatis obnoxia ſim, nihil aliud hinc ſecuturum, quàm vt ſublimiùs corruam: denique forſitan nec ipſa progrediar, & alijs bonis quominùs progrediantur, impedimento ero, neque enim talem, qualis ego ſum, particularia & ſingularitates ſectari neceſſe eſt. Quàm multas, Deus bone! diabolus animas hac ratione decepit, & magnam facere iacturam compulit, omnia quippe hæc, illis videntur humilitas, nec non alia permulta, quæ hic adferre poſſem. Quod ſanè non aliunde prouenit, quàm quòd non ſatis intelligamus, nec aduertamus, aſtutam illam vulpem, noſtri ipſorum cognitionem in damnum noſtrum torquere, ſi ſemper in illa hæreamus. Neque verò id mirum eſt, cùm & hoc & alia timenda ſint. Quamobrem moneo,cariſſimæ,vt in Chriſtum Ieſum, vnicum bonum noſtrum, oculos conijciamus, ab illo enim, & à ſanctis eius veram humilitatem addiſcemus: & ibi intellectus, vt antè dictum eſt, nobilior euadere poterit, nec noſtri ipſarum cognitio eum faciet meticuloſum & inertem. Nam, quamuis hæc nonniſi prima ſit manſio,nihilominùs & ſplendida eſt,tantæque dignitatis ac pretij, vt, dummodo ſe à vermibus & inſectis, qui ibidem ſunt, anima expedire queat, haud difficulter vlteriùs progreſſura ſit.

Humilitas quædam eſt noxia quia puſillanimis.

Diabolus noſtri ipſorum cognitione quomodo abutatur.

Stratagemata,conatus,& artes dæmonis conantis impedire ne ſeſe animæ cognoſcant, viaſque ſuas perſpectas habeant, terribiles ſunt. De primis hac manſione multa, quæ ipſa per experientiam didici & cognita habeo,eaque apertiſſima,dicere poſſem.quare auctor vobis ſum, vt non vnum eius habitaculum,ſed, dona millia conſidereretis: diuerſis namque vijs & modis iſthuc animæ ingrediuntur; omnes tamen bona cum intentione. Verùm,cum diabolus ſemper mala intentione ducatur, multas hauddubiè in qualibet manſione dæmonum legiones habeat neceſſe eſt,

Dæmonis laquei in prima manſione.

ad

Digitized by Google

ad eas oppugnandum & impediendum, nec ex vna in alteram tranſeant: quòd autem miſera anima illius technas non percipiat, hinc ſexcentis modis nobis laqueos & pedicas tendit. Quod illis animabus non tam liberè & commodè facere poteſt, quæ conclaui & penetrali regio viciniores ſunt. Hîc verò, quòd adhuc à mundo abſorptæ, eiuſque delicijs immerſæ ſint, & in honoribus ac vanitatum ſtudijs adhuc euaneſcant, hinc animæ milites & ſtipatores (ſenſus inquam, & potentiæ, quas Deus ipſis dedit) natura ſua ſatis virium non habent, eoque fit, vt iſtiuſmodi animæ facili negotio expugnentur & ſuccumbant. Proinde, eſto eæ quæ hoc in ſtatu ſe videbunt, Deum offendere peccando nolint, ac firmiter id proponant, adhæc opera quædam bona faciant; ſæpiùs tamen ad Maieſtatem ipſius, (prout quidem ipſis integrum erit) recurrere, ac benedictam eius matrem, necnon ſanctos eius, in patronos & interceſſores aſſumere, ipſas oportet, vt illi pro clientibus ſuis certare ac pugnare, aduerſus hoſtilem vim, dignentur, cum ad ipſas tuendas milites ac ſtipatores quos habent, nimis quàm imbecilles ſint. Nam, vt verum fatear, in quolibet ſtatu & manſione vires nobis à Deo ſubmittantur & veniant neceſſe eſt; quas ipſius Maieſtas nobis, pro ſua miſericordia, dare dignetur. Amen.

Dei & ſanctorum auxilium implorandum.

Ah, quàm miſera eſt vita hæc, cariſſimæ, quam viuimus! Verùm, quoniam de damno, quod nobis hinc ſequitur quòd quæ ad humilitatem noſtrique ipſarum cognitionem ſpectant non ſatis intelligamus, alio loco multa dicta ſunt, hinc plura de ijs vobis hîc non ſcribo, quamuis ea ſint huiuſmodi, vt omnia in ijs ſita ſint, & maximè ea nobis conducant; vtinam verò vel aliquid dictum à me ſit, quod in veſtram vtilitatem & profectum cedat!

Cur lumen primæ mãſionis videri non queat.

Notandum verò, lumen iam inde à conclaui, in quo Rex ipſe habitat, proueniens, ſatis tenuiter ad primam illam manſionem emicare: nam quamuis ipſa prorſus obſcura ac tenebroſa non ſit (vti eſſe diximus, dum anima letalis in peccati ſtatu agit) aliquo tamen modo obſcura eſt, vt eam qui in ipſa agit videre nequeat; idque non defectu loci aut manſionis (nam non ſatis quod volo, declarare poſſum,) ſed quia tot res noxiæ, colubri, viperæ, aliaque virulenta animalia, quæ vnà cum intrante ſubrepſerunt, illum non ſinunt ad lucem reflectere. Perinde ac ſi, quis locum à ſolis radijs vndeundique perluſtratum ingrediens, ita denſo oculos puluere obſitos & oppletos haberet, vt eos aperire non valeret. Locus ipſe & manſio clara ſunt, ſed hanc ingreſſus claritatem videre nequit, impedientibus eum feris illis & beſtijs, quæ oculos illius excæcant, quò, præter ipſas, nihil omnino videat. Non aliter, meo iudicio, contingere in illa anima debet, quæ, eſto in malo non

ſit ſtatu, nihilominus ita mundi huius rebus implexa tenetur, ac diuitiarum, honorum, negotiorum (vti dixi) profundo ita inuoluta & immerſa eſt, vt, eſto reipſa ſuam ipſa videre pulchritudinem, eaque frui vellet, eam illa impediant, imò ne ſe quidem ipſa à tot impedimentis ac retinaculis expedire poſſe videatur. Par proinde eſt ac neceſſarium, vt, ſi quis ad ſecundam manſionem & cameram tranſire vlterius velit, res negotiaque minimè neceſſaria, pro ſuo quiſque ſtatu & conditione, à ſe abdicet ac reſecet. Tanti quippe hoc, vt ad primarium conclaue penetrare detur, refert, vt, niſi hoc facere ſemel incipiat, pro impoſſibili ducam vt aliquando eò penetret, imò etiam in illa in qua eſt modò manſione, non multis magniſq; exponendus ſit periculis, eſto iam caſtellum ſit ingreſſus. Fieri enim non poteſt, vt non ſemel atque iterum, ab animalibus ita virulentis, inter quæ agit, lædatur ac mordeatur.

Quid ergo de nobis alijſque foret, cariſſimæ, quæ, cùm iam ab hiſce laqueis & pedicis liberæ, & iam alia ſecretiora caſtelli habitacula penitius ingreſſæ ſimus, noſtrâ ipſæ culpâ & demerito, rurſus in iſtos fluctus ac ſtrepitus nos ingereremus; quemadmodum, peccatis noſtris id merentibus, multi eſſe poſſunt, qui, poſt acceptas à Deo Optim. Max. gratias, ſuâ culpâ & vitio ad hanc ruinam & miſeriam recidunt. Hic quidem, quoad exteriora, ſatis liberæ & immunes ſumus; faxit Deus, vt & quoad interiora ſimus, & ad hoc ipſe, nobis gratiam concedat. Date operam, cariſſimæ, ne ob alios vos ipſas torqueatis ac ſolicitæ ſitis: ac conſiderate, vix vllam caſtelli huius manſionem eſſe, in qua dæmones non oppugnent eos qui in ipſa verſantur. Verum quidem eſt, in harum nonnullis præſidiarios & excubitores (ipſas inquam potentias, vti antè me credo dixiſſe) ad pugnandum & inſtructos eſſe, & vires habere: ſed interea & nos à parte noſtra aduigilare neceſſe eſt, vt nullus nos torpor vel ſomnolentia occupet, ad illarum techmas & ſtratagemata detegenda, ac ne nos ipſi decipiant, dum in Angelos lucis ſe transfigurant, multa quippe ſunt quæ, ſenſim ſeſe inſinuando & ſubrependo, maximo nobis nocumento eſſe poſſunt, & quidem ita clàm, vt non ante damnum percipiamus, quàm ipſum iam illatum ſit. Iam alio in loco vobis dixi, id eſſe adinſtar limæ, quæ, quod nullum ſtridorem cieat, ſurda vocatur: vt iam tum in ipſis principijs, & initio, ad id reflectere nos oporteat. Aliquo, quo melius rem intelligatis, exemplo eam confirmabo: Cuidam de Monialibus ſubinde ingentem quemdam ad auſteritates ſubeundas impetum indit, vt quieſcere ſe non poſſe putet, niſi cùm corpus & carnem ſuam vexat & affligit. Hoc quidem principium bonum eſt; at, ſi Præpoſita vetuerit, ne qua, ſine venia ac licentia ſua, auſteritates vllas ſubeat; moni-

Turpe eſt per peccata gratia excidere.

Diaboli fraudes.

Digitized by Google

moniali intereà diabolus perſuadeat, ſibi in re adeò bona imperium ſuperioris fas eſſe tranſgredi; vnde ipſa ei auſcultans, clanculò ita in corpus ſæuit, vt & valetudinem deſtruat, & ad ea quæ regula præſcribit, exequẽda poſtmodum prorſus fiat inhabilis. Iam ergo videtis, quem tandem exitum res hæc in ſpeciem bona ceperit. Alteri magnum perfectionis aſſequendæ zelum & deſiderium inſpirabit. Hoc quidem valdè bonum eſt: ſed inde ſequi poſſet, vt omnis quam in alijs Monialibus aduerteret, imperfectio, quantumuis exigua, enorme ei crimen & tranſgreſſio videretur; adhæc oculatiſſimè ad illas reflecteret, num in eas ipſæ incidant, & eas quamprimum ad Superiorem deferret. Et fieri nonnunquam poſſet, vt ne ſua quidem errata ipſa videret; reliquæ verò ob magnum quo aguntur religionis zelum, quòd intentionem eius non intelligãt, nimiam verò ſolicitudinem illius videant, id non tam in bonam partem caperent. Quod autem diabolus hîc intendit, non ſanè exiguum quid eſt; mutuum ſcilicet amorem & caritatem hoc pacto infrigidare & exſtinguere ſtudet: quod ſanè non mediocre damnum foret. Nouerimus oportet, cariſſimæ, veram perfectionem in vera Dei & proximi dilectione conſiſtere; & eo nos perfectiores fore, quo duo hæc præcepta maiore cum perfectione ſeruabimus. Vniuerſa noſtra regula & Conſtitutiones alium ſcopum non habent, quàm vt media quædam ſint ad iſthuc maiore cum perfectione ſeruandum. Caueamus itaque nobis à zelis indiſcretis, qui multum inferre nobis damni poſſunt: & vnaquæque ſibi caueat & ad ſe reflectat. Quòd autem aliàs plura ſuper hac re attulerim, hinc in ea hoc loco non ero longior. Porro mutuus hic amor tanti momenti eſt, numquam vt illius vos vellem obliuiſci: nam fieri poſſet, vt, dum acutè in alijs minutias quaſdam notamus, quæ aliquando nec imperfectio erunt, ſed (quia ignorantes & indoctæ ſumus) eas ſaltem in deteriorem partem interpretabimus, & ſuam anima pacem amittat, & præterea alijs ſuam eripiat, ipſaſque inquietet. Videte ergo, an non caro hæc perfectio conſtituta ſit.

Mutuum amorem tollere diabolus ſtudet.

Caritas inter religioſos magni momenti eſt.

Poſſet & aduerſus Superiorem hanc dæmon tentationem excitare; & tum multo maius ea periculum includit. quare magna hac in re opus eſt diſcretione: ſi enim quæ agit directè contra regulam & Conſtitutiones tendunt, non ſemper in bonam ea partem accipienda ſunt; ſed ipſa ſecretò monenda, &, ſi monita, ſeſe non emendauerit, ad altiorem Prælatum deferenda eſt. atque hæc demum caritas eſt. Similiter ſi in ſororibus res aliqua maioris momenti notaretur, eaque ob metum ne fortè tentatio ſit ad ſuperiorem deferri negligatur; hoc ipſum eſſet tentatio.

Superior peccans quomodo monenda.

Seriò tamen cauendum (ne fortè nos diabolus decipiat) ne de id genus rebus inuicem colloquamur: hinc namque dæmon multum lucrari

posset, hacque ratione detractionibus mutuis ostium aperiretur; sed ei solùm res indicanda (quemadmodum aliàs dixi) quę ei adferre remediũ potest. Apud nos quidem (Deo laus) tantum rei huius pęriculum nō est, vtpote quæ tam continuum seruamus silentium. nihilominus bonum est, excubemus, & omnem in partem, ne decipiamur, circumspiciamus.

De vitiis aliorum non loquendum.

MANSIO SECVNDA.

Vnum dumtaxat complectitur caput.

Capvt Vnicvm.

DECLARATIO, QVANTVM IN PERSEVERANTIA MOMENTI *situm sit, vt ad vlteriores Mansiones pertingatur. quantum hic diabolus bellum moueat. adhac quantopere expediat, in via iam tum in principio non errare, vt tandem ad illas perueniamus. Ad hoc, quoddam proponit medium, quod quàm efficacißimum esse, ipsa in se est experta.*

IAm verò videamus & declaremus, quales sint animæ, quæ in secundam mansionem ingrediuntur, & quidnam in eadem agant. vellem quàm paucissimis id possem decurrere, quòd alio in loco vberius de hoc ipso sim locuta, & fieri non possit quin multa rursus hic dictura sim, quę alibi dixi; eorum enim quę aliàs dixi, nihil omnino recordor. Scio, si quidem id alio modo ac via declarare, ac nouo velut cum obsonio coquere possem, nobis me tædio minimè futurum; sicuti omnes hac de re agé..es libri, esto sint plurimi, semper nobis æquè accepti sint. De illis igitur hic erit sermo, qui se iam ad aliquod tempus in oratione exercuere, & intellexere quidem quanti sua intersit, in prima mansione non hærere; nondum tamen apud se firmiter statuerunt, in illa non manere, sed adhuc sæpè ad eam recurrunt, quòd à peccandi occasionibus se non expediant; quod sanè perquã periculosum est. Nihilominus adhuc hæc magna Dei misericordia est, quod colubros, & alia venerata animalia fugere, subinde procurent, simulque, quantum in eorum fugę bonum situm sit, intelligant. Hi ex parte longè plus laboris habent quàm priores, esto tãto in periculo non versentur; tum quòd ipsum iam agnoscere videantur, tum quòd magna vlteriùs progrediendi spes illis affulgeat. Plus inquam laboris habent: eò quòd priores sunt velut muti, qui nihil audiunt, itaq; sua illis obmutescentia non tam grauis est, facileque eam ferunt: maior verò eorum labor est & pœna qui quidē audiunt, loqui verò non valent: non propterea tamen mutorũ sors optabilior est quàm surdorum; cùm sanè multum sit, audire posse quæcunque nobis dicuntur. Hi ergo posteriores vocantem Dominum audiunt; nam quòd semper introgredientes

Quinam in secunda mansione agant.

Maiorem si habent laborem, sed minus periculum prioribus.

Audiunt dum vocantem.

Digitized by Google

loco in quo Maieſtas illius reſidet, iam viciniores fiunt, ipſe ſe valdè bonum vicinum præſtat; adhæc miſericordia & bonitas illius tanta eſt, vt, eſto adhuc in noſtris voluptatibus, negotijs, delicijs, ac tumultibus ſæculi huius hæreamus, atque in peccata identidem labamur, & denuo reſurgamus (hæc namque animalia ita virulenta ſunt, eorumque conſortium ita noxium, ad hæc inquieta & tumultuoſa, vt pro miraculo foret, inter ea agentem, non continuò ceſpitare ad cadendum;) nihilominus Dominus hic noſter tanti faciat, quòd eum diligamus, eiuſque contubernium ſectemur, vt ſemel atque iterum nos vocet, quo ad illum accedamus propiùs. Hæcque illius vox ita dulcis eſt, vt miſella anima noſtra penè in ſe deficiat & annihiletur, quod ſtatim quod ipſe iubet, exequi nequeat, itaq; ſicuti dixi, longè illi grauius eſt audire, quàm penitus nõ audire. Non dico porro, tales has eſſe voces & vocationes, quales illæ de quibus poſtea dicendi locus erit, ſed eas per piorum hominũ colloquia, ſacras conciones, bonorum librorum lectionem, aut alia multa fieri, per quæ Deum aliquãdo vocare audiſtis, puta morbos & afflictiones, & aduerſitates; adhæc per veritatem quamdam, quam tum cùm orationi inſiſtimus, ipſe aperit ac detegit: quæ, quantũuis remiſſa ac frigida ſit, magni à Deo fieri ſolet. Vos porro, cariſſimæ, primã hanc gratiã pro parua nolite reputare, nec contriſtemini aut deijciamini, eſto vocanti Domino quam primum non reſpondeatis: longanimis eſt enim Maieſtas eius, & ad multos dies, quin & annos, patienter exſpectare vocatos poteſt, præſertim cùm perſeuerantiam & bona propoſita in vocato notat. Hæc namq; imprimis hic neceſſaria eſt, nã per illam numq̃ nõ homo multũ lucratur.

Vocat Deus animam diuerſimodè.

Illius longanimitas & patientia.

Verum miræ & terribiles ſunt, quas diabolus hic intentat, oppugnationes, & quidem ſexcentis artibus & machinis, maiorique cum animæ afflictione, quàm in prima manſione ſenſit. Illic namq; erat muta & ſurda, aut ſaltem valdè parum audiebat, & minùs, oppugnanti, reſiſtebat, tamquam qui ex parte de victoria conſequẽda deſperat. Hic verò & intellectus eſt viuacior, & animæ facultates cautiores; & bombardarum fragores & ictus ita peraguntur, vt animæ non poſſit eos non audire. Etenim hoſce inanes rerum ſæculi huius fulgores dæmones hic viuaciter memoriæ repræſentant, eiuſq; delicias ac voluptates, quaſi æternas, mẽti obijciunt; adhæc, quanti ab hominibus mundanis fiant & æſtimẽtur, itẽ amicos, conſanguineos, valetudinis per auſteritates corporeas conſeruationem (nam q̃ hãc manſionẽ ingreditur anima, ſemper aliquã ſubire auſteritatẽ velle incipit) & alia ſexcẽta huiuſmodi impedimentorũ genera.

Dæmon quomodo oppugnet ſecundam manſionem ingreſſos.

Quàm, ô mi Iesv, tempeſtates & turbines, quos cacodæmones hîc concitant, ſunt terribiles; quantæ ſunt miſellæ animæ, vlterius progredi, an retro ad primam manſionem pedem referre debeat neſcientis, affli-

Digitized by Google

Ratiocinia, quibus animæ à mundo auocetur. ctiones! Nam ex alia parte ratio ei repræſentat fraudes & technas inſidiatoris, ei oſtendendo, ſpecioſa illa omnia nullius planè momenti eſſe, reſpectu & comparatione eorum ad quæ ipſa aſpirat. Fides deinde eam docet, quid ſit quod hominem perficiat. Memoria ei repræſentat, quem tandem omnia hæc finem habeant, & quo exitu terminentur; in mentem ei reuocando mortem eorum qui rebus hiſce tranſitorijs ad ſatietatem vſque fruiti ſunt; & quomodo nonnullos eorum etiam repentina morte viderit exſtingui, ac quàm citò eorum apud omnes memoria interciderit, ac nullus eorum iam recordetur; nec non quomodo aliquos, quos maxima rerum proſperitate florentes cognouit, in terra ſepultos, omnium pedibus viderit conculcari, & ſuper quorum ipſa ſepulcra frequenter tranſierit, denique illorum corpora iam ſcatere vermibus & lumbricis; nec non alia id genus, quæ menti memoria poteſt obijcere. Voluntas denique amare geſtit illum, in quo tam innumera amoris ſigna & argumenta perſpexit, & vel vnum eorũ reciproco amore cõpenſare vellet. Nominatim verò ei proponitur, quomodo verus & ſincerus hic amator numquam ab ipſa recedat aut abſit, vbique locorum eã comitando, vitamque & eſſe ei dando. Accedit mox intellectus, eique oſtendit, ſibi ſe meliorem ſinceriorem que amicum comparare non poſſe, tametſi ad plurimos vitam annos extenderet: ad hoc mundum hunc, quantus quantus eſt, plenum eſſe dolo & mendacio, & has ipſas, quas dæmon ipſi oggerit, voluptates & delicias multis eſſe laboribus, anxietatibus, & contradictionibus intermixtas: præterea ipsã firmiter credere ac ſibi perſuadere poſſe, nullam ſe extra caſtellum hoc ſecuritatem aut pacem reperturam; proinde per alienas domos curioſa non obambulet, cùm omnigenis domus propria bonis ita ſit referta, dummodo in ea manere, iiſque frui velit, quis enim ita domi ſuæ inueniat quidquid ſibi neceſſarium eſt, vti ipſæ in ſua, talem præſertim apud ſe habens hoſpitem, qui ipſam bonorum omnium dominam (dummodo, ad inſtar filij prodigi, ſeſe prodigere, & ad ſuillas ſiliquas abijcere non velit) efficiat?

Coſmophilorum finis & vanitas.

Conſuetudo rerum mũdanarum quã noxia. Hæ ſunt rationes, quibus dæmonis nequitia & verſutia retundatur: ſed, ô Domine & Deus meus, quàm has omnes deſtruit ac diſſipat, quòd rebus hiſce vanis ita aſſueuerimus, & videamus iam paſſim omnes ſeſe totos ipſis applicare; eò quòd fides hodierno die ita mortua eſt, magis vt diligamus & ſectemur ea quæ oculis noſtris videmus, quàm quæ ipſa nos docet! Vt autem verũ fatear, permultas miſerias videre eſt in ijs qui res haſce quas oculis cernimus, efflictim conſectãtur. ſed hoc ſolùm imputandum & aſcribendum rebus illis virulentis quas tractamus. nam, quemadmodum qui à vipera morſus eſt, veneno toto corpore ſeſe diffundente, inflatur & intumeſcit; pari modo hic ſe res habet, niſi diligentiſſimè

Rerum mũdanarum tractatio noxia.

tiſſimè

riſſimè nobis ipſæ caueamus. Certum autem eſt, multis, quò ſanitati reſtituamur, medicamentis nos opus habituras; quin imò adhuc nimis quã magna Dei miſericordia eſt, ſi non emoriamur.

Multas hic animæ proculdubio patitur afflictiones & amaritudines, præſertim vbi ſubolfacit & percipit diabolus, illam iam magis diſpoſitam eſſe, & conſuetudinem quamdam induiſſe, ad multo vlterius progrediendum. Vnde vniuerſa inferorum vis coibit & cõſpirabit, vt ipſam inde digredi & retrocedere faciat. Hic tuo, Domine mi, opus eſt auxilio & ſubſidio; ſine illo enim nihil omnino poſſum⁹ efficere: ne patere, quæſo, per miſericordiam tuam, animam illam decipi, vt quæ bene cœpit deſerat; ſed lumen ei da, vt omne bonum ſuũm in eo conſiſtere videat, ſeq; à malo contubernio ſubducat. Etenim permagnum quid eſt, ipſam cum illis qui huiuſmodi res tractãt conuerſari, & familiarem reddi nõ modò ijs quos in eadem ſecum videbit manſiõne & camera, verùm etiam cum ijs quos ad interiores Manſiones & intima penetralia penetraſſe intelliget. Hoc namque maximopere illi proderit; imò tã benè, & tam frequẽter, cum illis conuerſari poſſet, vt quò ipſi iam peruenere, eodem ipſam ingredi faciant. Semper porro videat & aduertat, ne vllo modo ſe vinci ſinat: ſi enim diabolus tale ipſam propoſitum feciſſe, & ita determinatã eſſe videat, vt vitam, quietem, & quidquid demũ offerre ipſe illi poteſt, omittere malit, quàm ad primam manſionem redire, potiùs eam deſeret, & impugnare deſinet. Viriliter ergo agat, nec de illarum ſit numero, qui cum Gedeone ad prælium ituri, toto corpore proni aquam bibebãt: ſed ad cum vniuerſis diabolis pugnandum abire ſe, nec melioribus indui armis poſſe cogitet quam armis Crucis. Quod etſi adhuc aliàs dixi, hîc tamen iterum repeto; nimirum, vt qui primùm incipit, hîc nonniſi delicias & conſolationes eſſe putet aut ſibi fingat: hoc namq; nimis humile & infirmum tam pretioſi & magni ædificij fundamentum foret, &, ſi arenæ id inædificare incipiat, omnia tandem ſuperſtructa ad terram corruent, & afflictio tentationeſq; identidem ingruent, neue vnquã hic deerunt. Neque enim hæ, ſunt manſiones, vbi manna cælitus pluit; vlterius longè hæ ſunt; vbi nimirum ita omnia animæ ſapiũt, quemadmodũ ipſa cupit & deſiderat, quòd aliud nõ cupiat quàm quod cupit Deus. Ridiculum ſanè & turpe eſt, nos adhuc inter ſexcenta impedimenta & imperfectiones agere, adhæc virtutes noſtras adeò infirmas eſſe, vt vix per ſe in pedes (vt ita dicam) queant cõſiſtere & incedere, vtpote nonniſi nuperrimè in lucem edi cœptæ (ac faxit Deus, vt eæ etiam natæ & inceptæ ſint) & interim nos guſtus ac cõſolationes in oratione habere velle, deq; ariditatibus conqueri. Numquam hoc vobis contingat, cariſſimæ, ſed potiùs crucem amplectamini, quam ſponſus veſter ſuos in humeros ſuſtulit,

Diabolus fugit animas reſolutas.

Guſtus non ſunt in oratione petenti, virtutibus infirmis.

stulit, atque hoc, symbolum & axioma vestum esse debere credite. Quæ plus pati potest, plura eius eius nomine patiatur, hæcque omnium erit beatissima; reliqua vt accessorium quid, si vobis Dominus dederit, immensas hoc nomine illi gratias agite. Ad exteriores quidem afflictiones ferendas, satis vobis fortes & validæ esse videbimi, dummodò in interioribus vos Deus Opt. Max. consoletur. At nouit Maiestas illius meliùs, quid nobis consentaneum sit, quàm nos ipsæ; hinc quidnam potissimum nobis det, ei consulere non oportet; meritò quippe nobis dicere posset, nescire nos quid petamus.

Laborare, & voluntatem suam diuinæ ad optare esse debet Lopus orationi se applicantis.

Eius qui orationem primùm exercere incipit, scopus potissimum esse debet (hoc quæso nolite obliuisci: permagni enim refert.) laborare, & proponere, atque omni quà potest diligentia sese disponere, suam vt voluntatem diuinæ conformet atque attemperet. Ideoque vt exploratum ac certissimum habetote (vti postea adhuc dicam) maiorem, quæ in via spirituali obtineri perfectio potest, in hoc vno consistere. Qui hoc perfectiùs habuerit, plura à Deo dona recipiet, & in hac via longiùs prouectus est. Nolite existimare, plura hîc secreta mysteria subesse, aut quæpiam ignota vel non intellecta arcana: in hoc namque omne nostrum bonum consistit. Si ergo in viæ principio exercemus, cupientes statim; vt Dominus nostram voluntatem exequatur, nosq. eo modo conducat, vt conduci volumus, quam ædificium & fabrica hæc habere soliditatẽ potest? Procuremus, quàm possumus accuratissimè, agere quod in nobis est, & ab animalibus illis venenatis caueamus. sæpè namque nos Dominus à malis cogitationibus & ariditatibus impugnari vexarique sinit; vt eas à nobis ipsi dispellere non possimus; quin etiam nos interdum ab ijs morderi permittit, tum vt postea nobis cauere nouerimus, tum vt probet & videat, num valdè nos pœniteat quòd illũ peccatis offenderimus. Quocirca ne nimiopere contristemini, si interdum vos labi contingat, nec propterea vlteriùs procedere omittite aut negligite: ex hoc namque lapsu vestro Dominus bonum eliciet, vti qui theriacam vendit, illius vim & sinceritatem emptoribus probaturus, primus venenum aliquod ipse sumit. Tametsi alia in re nostram ipse miseriam, quantumque ipsa in res varias distractio nobis noceat, non videamus quàm in hac lucta & conflictu, satis sanè hæc foret ad denuo recollectionem nostri faciẽdam. An maius esse malum queat, quàm ꝙ domi nostræ nõ simus? aut quã quietis in alienis domibus inueniendæ spem habere possumus, cũ ne in propria quidem quietem inuenire possimus? ꝙ tam magni & veri amici & consanguinei, & quibuscum semper (esto nolimus) viuendũ nobis est, animæ videlicet nostræ potẽtiæ, bellum nobis mouere videãtur, tamquã vlturæ bellũ quod nostra illis vitia intulerunt. *Pax vobis*, carissimæ, dixit Aposto-

Cur Deus nos tentari sinat.

Pax & quies animæ nobis necessaria.

Digitized by Google

his ſuis Chriſtus, & ſæpiùs ad eam ipſos eſt cohortatus. At mihi credite, ſi eam domi noſtræ nõ habeamus nec habere procuremus, nec in alienis eã reperturas. Bellũ hoc, p ſanguinẽ IESV Chriſti, quẽ pro nobis effudit, rogo, & nunc finẽ accipiat; & hoc ipſa peto ab ijs, qui nondũ intra ſeipſos ingredi cœperũt, eos verò, qui iã cæperunt, vt nihil ſit, q eos cogat retrocedere. Cogitẽt, relapſum peiorem eſſe lapſu; iam vident perditionẽ ſuã; in Domino itaque, non autẽ in ſe, confidant, & videbunt, quomodo eos diuina Maieſtas in aliã deductura ſit, & in illã demum terram inductura, vbi hæ illos feræ adeò non tangere, nec defatigare aut vexare poſſunt, vt eas ipſimet oẽs ſubijciant, edoment, imò illis inſultent, & pluribus bonis donentur ac fruantur, etiã in hac vita quàm deſiderare poſſent. Quia (vti initio dicebam) iam aliàs vobis ſuiipſi, quo vos in turbis & procellis inquietudinis, quas cacodæmõ hîc ciet, modo gerere debeatis, & quomodo prima ſui recollectio nõ violenter, verũ leniter & cum ſuauitate quadam potiùs inducenda ſit, quò magis continua ac diuturnior hæc eſſe queat; hinc de eo hic aliud non dicam, quàm permagni (vt ego quidẽ cẽſeo) referre, vt cum hominib⁹ hac in re verſatis identidẽ communiceris. quia verò putaretis, ex omiſſione nonnullarum rerum, quæ vt fiant omnino neceſſarium nõ eſt, multũ emergere dãni poſſe, certæ eſtote (dũmodo non penitus ac ſtudio eæ omittantur) Dominũ id totũ, eſto non inueniremus aliquẽ qui nos doceat, in noſtrã vtilitatẽ conuerſurũ. huic namque malo [intermiſſioni inquam recollectionis] nullũ inuenire remediũ eſt, niſi eã denuo & ab initio quis reſumat; anima alioqui paulatim magis ac magis, in totalẽ perniciem ſuã ruet. atq; vtinam id ipſa etiã intelligat!

Relapſus lapſu peior.

Recollectio quomodo exercenda.

Cogitabit forſitan aliqua veſtrum, quin & dicet, ſi tam malum eſt retrocedere, melius fore numquam incipere, ſed foris extra caſtellũ manere. Iam tum in principio vobis dixi, quin ipſe Dominus id dicit, *qui amat periculum, in eo perire*; & portam, qua in caſtellum hoc intratur, eſſe orationem. Ridiculum ergo & ſtolidum foret exiſtimare, cœlum nos ingreſſuras, & interea intra nos ipſas non ingrederemur, nos ipſas cognoſcẽdo, noſtramque miſeriam, & quidnam Deo debeamus conſiderando, ad hæc veniam & miſericordiam illius ſæpè non expoſceremus. Ipſe quoq; Redemptor ait: *Nemo venit ad Patrem, niſi per me.* Neſcio tamẽ, an hæc ipſiſſima ei⁹ ſint verba; puto quòd ſic. Et alio loco: *Qui videt me, videt & Patrẽ meũ.* Si ergo numquã illũ intueamur, nec, quid illi debeamus, nec mortẽ quã noſtri cauſa ptulit, cõſideremus; neſciõ, quomodo eũ noſſe, aut aliquod ad illius obſequiũ op⁹ pręſtare poſſimus. Quod. n. fidei ſine operibus, & horũ, niſi valori meritorũ Ieſu Chriſti, vnici boni noſtri, vniãtur, eſſe ptiũ aut valor põt? aut quis nos, ad Dñm hũc amandũ excitabit? Det ei⁹ Maieſtas, intelligam⁹, quanto illi pretio cõſtemus; deinde nõ eſſe ſeruũ maiorẽ dño ſuo;

Deus conſiderandus & intuendus.

Digitized by Google

suo; adhæc laborãdum nobis esse, quò gloria eius donemur; ac propterea necessum esse nos orare, ne semper & iugiter in tentatione maneamus.

MANSIO TERTIA
Duo hac complectitur Capita.

CAPVT I.

OSTENDIT, *QVAM PARVM HABERE SECVRITATIS POSsimus, quamdiu in hoc exilio viuimus, esto etiam status, ad quem euecti sumus sublimis sit: adhac, semper cum timore nobis ambulandum esse. Aliquot bona puncta caput hoc continet.*

Beatus est qui in tertiam mansionem ingressus est.

ILlis ergo, qui diuinâ misericordiâ prædictas luctas perfregere, & perseuerantia ductrice in tertiam mansionem ingressi sunt, quid aliud dicemus, quàm illud Psalmographi, *Beatus vir qui timet Dominum?* Magnum quid, sanè, mihi: Maiestas illius præstitit, dum mihi hîc intelligere dedit, quid ille Psalmi versiculus linguâ nostrâ vernaculâ sonet, hac præsertim occasione: nam ita sum hac in re rudis & imperita. Meritò sanè illum beatum nominare possumus; eò quòd (nisi post tergum respexerit) quantum quidem intelligere & coniectura assequi possumus, in certa salutis suæ via constitutus est. Hic iam videbitis, carissimæ, quanti referat; in superioribus conflictibus non succubuisse, sed victoriam retulisse. etenim certissimè mihi persuadeo, Dominum perpetuam illis conscientiæ quietem ac securitatem concessurum. quod profectò non mediocre bonum est. Securitatẽ dixi; & malè dixi: nulla quippe in hac vita datur securitas, & propterea id me semper sub hac conditione dicere, intelligatis velim, Nisi iter inceptum deserat, & retro spexerit. Nimis quàm magna miseria est, in hac vita viuere; nam tali semper in timore nos hîc viuere oportet, in quali agunt, qui semper hostem ante portas, & velut in oculis habent; quia hi sine armis neque dormire, neque cibum capere possunt, sed perpetuo eos in metu & cautela, ne qua arcem hanc parte subruant, aut actis cuniculis in eam perrumpant, agere oportet.

Vita huius miseria quanta sit.

Quomodo, ô Domine & Deus meus, & omne bonum meum, vita hęc adeò misera desiderari queat, in qua cum agimus; non possumus nõ assiduò velle & optare, vt ex ea nos educas; nisi spes sit, fore vt eã aliquando pro nomine tuo perdamus, aut in tuum obsequium verissimè sincerissimeq; impendamus; & (quod potissimũ est) vt intelligamus, quæ sit voluntas & beneplacitũ tuũ. Si ita tibi placeat Deᵘˢ meus, moriamur tecũ, vt Aposto-

ait Apostolus tuus Thomas: sine te enim, & in tantis timoribus ne forte te in æternum perdamus, viuere, aliud non est, quàm frequenter & quotidie mori.

Quapropter carissimæ, non aliam esse beatitudinem, quam petere nos oportet, censeo, quàm iam tum in hoc mundo, vnà cum beatis, securitatem quamdam habere: nam quod, inter tot timores, habere is gaudium & iucunditatem potest cuius omne gaudium & recreatio est, Deo suo placere? Considerate verò, huiusmodi, nec non etiam multò maiorem, timorem nonnullos Sanctorum habuisse, qui nihilominus in grauia peccata prolapsi sunt; nec certò nos scire posse, Deum nobis, postquàm ceciderimus, auxiliatricem manum porrecturum, vt peccatis egrediamur (loquor autem de auxilio & gratia particulari) & eam nos quàm illi fecere, pœnitentiam acturos. Me sanè, carissimæ, hæc scribentem tantus timor occupat, vt quomodo ea scribam nesciam, neu, quoties id mête recogito (quod sanè perfrequens mihi est) viuere queam. Rogate eum, carissimę, illius vt Maiestas semper in me viuat: id enim ni sit, quam habere ea vita securitatem potest, quæ tam malè transacta & impensa est ac mea? nec graue vobis sit, hæc de me audire, nec propterea contristemini (quemadmodum id subinde in vobis obseruaui, dum talia ex me auditis) cuius rei ratio est, quòd velletis valdè sancta fuissem. & meritò; nam & ego id vellem. sed quid agam, si mea vnius culpa id perdideri? neque enim de Deo querar, quasi sufficientia mihi non dederit auxilia, quo minùs hæc vota ac desideria vestra in me complerentur. Sine lacrymis, & magna mei confusione, id dicere nequeo, cùm videam me scribere ijs, quæ me potiùs docere queant. Obedientia id me facere iussit, cui refragari nefas: faxit Deus, vt, quoniam propter ipsum id suscipitur, id ita sit, vt in aliqualem vestram vtilitatem tendat, quò nimirum huic miserabili & temerariæ commissorum veniam deposcatis. Verùm nouit Maiestas eius, me de sola eius misericordia posse præsumere; & cùm nequeam desinere esse quæ fui, aliud mihi remedium non superest, quàm ad illam confugere, ac in filij illius, benedictæque Matris eius Deiparæ, (cuius ipsa habitum indignè gesto, & vos quoque gestatis) meritis fiduciam meam collocare. Laudate eum, carissimæ filiæ, quòd verè Dominæ huius filiæ existatis; itaque non erit, quòd vos mei, quæ ita improba sum, pudeat, cùm tam bonam habeatis matrem, imitemini illam; & considerate, qualis Dominæ huius esse debeat magnitudo ac dignitas, quantumque bonum ipsam in patronam habere, cùm peccata mea, & improba vita, satis non fuerint, ad sacri huius Ordinis splendorem, ne in minimo quidem offuscandum atque imminuendum. Verùm vnius rei vos commonere velim, nimirum, propterea securas vos esse non debere, quòd aut tales sitis, aut talem

S.M. timet ob præterita peccata, & confunduntur.

Nemo securus sit quod sanctos habens parentes.

talem matrem habeatis: Sanctus quippe erat Dauid; nostis tamen, qualis eius filius Salomon fuerit. Adhæc nolite ob vestram reclusionem ac claustrum, aut vitæ austeritatem in qua agitis, præsumere; nec vllam securitatem vobis adferat, quod semper cum Deo conuersemini, quod tam frequenter orationem vsurpetis, quod à rebus mundi huius ita abstractæ & sequestratæ sitis, & eas, prout quidem vobis videtur, execremini. Bona quidem sunt hæc omnia; sed, vti dixi, non satis sunt vt efficiant, nihil vt sit quod timeamus. quocirca prædictum illum psalmi versum sæpiùs repetite, & memoriæ vestræ insculpite, identidem vt recurrat, *Beatus vir qui timet Dominum.* Iam tum nescio quid dixerim, quia multum à cæpto proposito deflexi, &, dum mei ipsius vitæque prioris recordor, alæ & pennæ mihi ad aliquid boni dicendum, velut confringuntur. quare in præsens quidem de illa loquendi finem facere volo.

Animarũ tertiæ mansionis proprietates.

Vt ergo ad illud, quod vobis dicere cœperam, reuertar, de animabus scilicet illis quæ in tertiam mansionem iam intrarunt, non paruam, sed nimis quàm magnam, illis Dominum gratiam præstitisse dico, quod primas illas difficultates perfregerint. Tales, quæ Dei bonitas & misericordia est, permultas in hoc mundo inueniri mihi verisimile est: hæ, ne maiestatem illius vllatenus offendant, maximè sollicitæ sunt, nec eam offendere cupiunt: vnde & à peccatis venialibus cauent, austeritates nonnullas subire gaudent. Ratas recollectionis horas obseruare volupe illis est, tempus suum rite & laudabiliter impendunt, in operibus caritatis erga proximum se exercent; suis in operibus, & gubernatione familiæ, siqui eam habent, satis ordinati sunt & circumspecti. Status hic, sanè, optabilis & desiderandus est; ad quem qui iam peruenere, non est (vt quidem videtur) quòd illis transitus & ingressus in vltimam mansionem denegetur; neque etiam Dominus hunc ijs negabit, si modò velint: nam insignis hic est dispositio, vt omnem is ipsis gratiam faciat.

Non satis est verbo dicere ad perfectionẽ nos adspirare.

Quæ porro, Iesu bone, tantum se bonum nolle dicet, præsertim cùm iam, quæ molestissima & durissima erant pertransierit ac superarit? nulla omnino. omnes dicimus nos id velle. sed, quia præterea quid aliud requiritur, vt Dominus animam penitus possideat, non satis est, id verbo dicere; quemadmodum adolescenti illi Euangelico satis non fuit; quòd rogaret illum Dominus, vtrùm perfectus esse vellet. Hunc ego adolescentem, ex quo de hisce mansionibus loqui cæpi, continuò mihi propositum habui; huic enim ad litteram planè similes sumus: atq; hinc vt plurimum ortum habent magnæ illæ in oratione ariditates: quamquam & ab alijs causis. Vti sunt interiores quædam molestiæ ac tædia, quas multæ animæ bonæ tam graues patiuntur, vt intolerabiles videantur, & quidẽ nulla sua culpa; è quibus eas Dominus semper non sine magno lucro atque

Ariditates in oratione vnde oriantur.

quæ vtilitate tandem educit, de quibus non loquor. Taceo adhæc illas, quæ natura melancholicæ ſunt, & morbis obnoxiæ. In omnibus ſaltem rebus iudicia Dei attendere, eaq; minime ſcrutari oportet. Equidem mihi vt plurimùm id contingere & ortum habere videtur, ex eo quod iam dixi. Quòd enim ſe iſtiuſmodi animæ ita conſtitutas videant, vt ob nullã omnino rem aliquod peccatum graue admittere vellent (adhæc multæ ſint, quæ ne veniale quidem ſcienter & aduertenter committerent) vitam deinde ſuam, & facultates rite ac prout oportet impendant; æquanimiter ferre nequeunt, quòd ſibi in conclaue, in quo Rex noſter ſedem habet (cuius ſe famulos & clientes eſſe ducunt, & reuera etiam ſunt) intrare volentibus ianua occludatur. Verùm, eſto etiam Reges huius ſæculi multos clientes & deuotos habeant, non tamen omnibus ad conclaue ipſorum penetrandi licentia datur, aut illuc aditus patet. Ad interiora penetrate, cariſſimæ, penetrate inquam, atque vltra tenuia opera veſtra pertranſite; nam, in quantum Chriſtianæ, hæc omnia, quin & alia plura præſtare debetis; & ſatis vobis ſit, quòd Dei clientæ & famulæ ſitis: tam multum porrò nolite petere, vt perdatis totum, & nihil omnino in manibus veſtris inueniatis. Reſpicite ſanctos, qui ad Regis huius penetrale aliquando pertigerunt, & videbitis, quantum inter illos & nos ſit diſcrimen. Nolite petere quod non promeruiſtis; quin ne in mentem quidem nobis venire deberet, quòd id, quantumlibet ei ſeruiamus, promereamur nos, quæ Deum peccando offendimus. O humilitas, humilitas, neſcio quæ me tentatio hac in parte occupet; quia credere non poſſum planè te habitare in eo qui haſce ariditates moleſtè fert, ſed hunc potiùs aliquo tui defectu laborare! Iterùm dico, me de interioribus illis moleſtijs ac tædijs non loqui; hæ namque ariditate, aut ſenſualis deuotionis defectu longè grauiores ſunt. Probemus nos ipſas, cariſſimæ, aut patiamur probet nos Dominus, qui id optimè facere nouit (eſto frequenter id intelligere nolimus) & ad illas animas ita compoſitas reſpiciamus; ac videamus, quid Dei cauſa & nomine faciant; ac ſtatim videbimus, immeritò nos de eius Maieſtate conqueri: quia ſi ei tergum obuertamus, ac triſtes abeamus, ad inſtar adoleſcentis illius Euangelici, quando nobis dicit quid quò perfectæ ſimus facere nos oporteat; quid vultis Maieſtas illius faciat, quæ pro amore, quo eam proſecutæ ſumus, præmium conforme dabit? Et amor hic, cariſſimæ, non in imaginatione noſtra duntaxat fabricatus ſit oportet; ſed eſt operibus probandus. Nolite autem ideo putare, Deum operibus noſtris opus habere; ſolidam ſolùm voluntatis noſtræ determinationem requirit. Nobis quidem quæ Religioſam veſtem geſtamus, eamque ſponte & voluntate noſtra aſſumimus, & quidquid in mundo eſt, atq; adeò quidquid ab ipſo habebamus, relin-

Non omnes ad intimũ Regis penetrale pertingunt.

Quibus ariditas grauis eſt, humilitatis defectu laborat.

Amor opere probandus.

Digitized by Google

hac animæ, necnon corporis, rectitudine ordinataque compoſitione (quantum ſcilicet intelligere datur) vixere; quæ poſtea, cùm iam de mundo triumphum agere, in eumque dominari debere videbantur (ſaltem magnam fraudum illius notitiam habere) in rebus nõ adeò magnis à diuina Maieſtate probatæ fuere, inque tanta inquietudine & cordis preſſura continuò verſabantur, vt ſtupore ſimul & timore non mediocri me impleuerint. Illis qui quid conſuleret, fruſtra eſt: quòd enim à tanto ipſæ tempore virtutum incubuerint exercitio, hinc alias ſe debere & poſſe docere putant, ac proinde nimis quàm magna ſeſe ratione niti, vt hæc non pro eo ac debent, ſentiant. Equidem nihil, quod iſtiuſmodi homines aliquatenus conſolari poſſit, hactenus inueni, nec modò inuenio; niſi fortè, vt ſummopere nos illorũ afflictionibus cõdolere & affici oſtẽdamus (& reuera compaſſione digni ſunt, quòd tanta illos in miſeria gemẽtes videamus) illorumque argumentis & rationibus non repugnemus; omnes quippe propter Deum eas ſentire ſe imaginantur, & ſibi fingunt, itaque imperfectionem id eſſe, ſibi perſuadere penitus nequeunt. quod in hominibus vſque adeò prouectis noua illuſio eſt, vt mirandum non ſit eos pati quæ patiuntur; eſto, (vt mihi quidem videtur) hic rerum ſimiliũ ſenſus citò tranſire deberet. ſæpè namque Dominus, vt electi eius ſuam ſentiant & videant miſeriam, ſuum ad modicum fauorẽ ſubtrahit; quippe vt ad nos ipſos citò cognoſcendos, aliud quàm hoc non requiratur. & hæc illos probandi ratio ſtatim apparet, & in oculos incurrit; ſuum namque ipſimet errorem apertiſſimè perſpiciunt, & aliquando magis illos affligit, quòd ſe ob res terrenas, & quæ etiam non adeò graues ſunt, ita affligi videant, quàm illud ipſum quod affligit. Hoc ego vt ingentem Dei miſericordiam interpretor, &, licet ſit imperfectio, eſt tamen ea ad humilitatem comparandam valdè conducibilis. Verùm in illis, de quibus loquor, ita ſe res non habet; quòd hi (vti dixi) hæc intra ſe, & in cogitationibus ſuis, vt ſancta & ſublimia reputent; itaque vellent, vt & alij ea vt talia reputarent.

Deus ſæpè probat ſuos in paruis rebus.

Quomodo illi iuuãdi.

Quàm hæc probatio ſit vtilis.

Horum nonnulla hic adferam, vt ipſæ ea cognoſcamus, noſque ipſas ante probemus, quàm probet Dominus: quippe non exiguum quid eſſet, hæc antè ſciuiſſe, & priùs quàm adueniãt, intellexiſſe. Quidam, v.g. diues & pecunioſus, ſed illiberis, nec aliquem cui pecunias & facultates coacceruare velit, habens, aliquam fortè illarum iacturam patitur; nõ talem tamen, vt tum ipſi, tum familiæ vniuerſæ neceſſaria ad victum ac veſtitum deſint, verùm ea adhuc ſuppetant. ſi hic propterea ita turbaretur, & inquietus redderetur, perinde ac ſi panis ei ad vitam trahendam non ſupereſſet, quomodo ab eo Dominus exigat vt omnia propter ipſum deſerat ac relinquat? Cupiditatem hanc hoc nihilominus quis pallio te-

Exempla probationis in paruis.

gat, ac dicat, ideo illum hac iactura turbari quòd in vſum pauperum opes ſuas colligat. equidem credo Deum potiùs, velle, vt ijs quæ de me Maieſtas ipſius agit, me conformem, & ijs per quæ animam ipſe meam ad quietem & tranquillitatem perducere conatur, quàm hanc in pauperes propenſionem & caritatem. Et ſi hoc ipſe non faciat, quòd ſcilicet eatenus Dominus eum nondum perduxerit; parum refert: nouerit tamen, hanc ſpiritus libertatem ſibi deeſſe; per hoc verò ſe diſponet, vt hanc ei Dominus, quia hanc ab eo petet, concedat.

Alius quis ſufficientes facultates habet, & etiam plus quam opus habeat. Offertur interim illi occaſio peculij adaugendi; ſiquidem ei detur, accipiat, per me licet, tranſeat: ſed hocipſum ambire & procurare, &, poſtquam primũ illud acquiſiuit, adhuc plura & plura cõquirere velle, quantumcumq; bonã intentionẽ habeat (nã hãc habere debet; quia, vti dictũ eſt, hic loquimur de ijs q̃ orationẽ colant, & virtutis ſtudio incumbãt) minime dubitent quin ad manſiones Regi viciniores aſcenſuri ſint.

Eodem planè modo ſe habent, ſi quid occurrat, ob quod aut vilipendantur, aut aliquam honor ipſorum iacturam patiatur; etſi De⁹ gratiam ijs faciat, quòd cõtumeliam hanc & contemptũ ſæpè æquanimiter ferant (virtuti enim fauere, & præſertim in publico, maximè gaudet, tũ ne hæc ipſa virtus, quam illi habere putantur, aliquid detrimentum patiatur; tum eò quòd illi aliquod obſequium præſtitere, quòd hac ratione ipſe compenſare velit; hoc quippe bonum noſtrum, valdè bonum eſt) interiùs tamen tanta illis manet inquietudo, eam vt à ſe effugare aut expugnare nequeant, & quæ non tam citò finienda putetur.

Deus omne obſequium ſibi præſtitũ compenſat.

An non, Deus bone, hi ſunt, qui iam à tanto tempore conſiderarunt, quãtum & quomodo Dominus Ieſus paſſus ſit, quamq; bonum & ſalutare ſit pati, & qui ipſi ẽt pati deſiderant? & interea vellent, alios omnes ita ordinatè & cõpoſitè vitam inſtituere, vti ipſi inſtituunt ſuam, & faxit Deus, vt non eò dementiæ veniant vt ſibi perſuadeant, pœnam & afflictionem, quam ſuſtinent, ob alienam ſe culpam ſuſtinere, & illam ſibi in meritum ceſſuram imaginentur.

Videbor fortaſſe vobis, cariſſimæ, extra rem & propoſitum, nec vobis loqui; quòd ea de quibus hic ago, apud nos locum non habent, vtpote quæ & facultates vllas nec poſſidemus, nec appetimus, nec habere procuramus; adhæc nullus nobis iniuriã infert aut contumeliã. Hac de cauſa comparationes non ſunt id quod reipſa cõtingit; verũ alia multa inde eliciũtur, q̃ poſſunt contingere, quæ bonum nõ eſſet hîc me exprimere, vti nec ad illa exprimenda aliqua me ratio cogit. Ceterum ex ijs q̃ attuli facilè perſpicietis, num affectus veſter planè denudatus & exſpoliatus ſit ab ijs q̃ dereliquiſtis; cùm ſubinde parua quædã occurrant (eſto nõ talia,

qualia

Religioſitas & perfectio non eſt ſita in veſte.

qualia iã dixi) in quib⁹ vos ipſas bene probare, & vnde facilè intelligere poteſtis, num paſſionũ veſtrarum dominiũ habeatis. Mihi credite, in eo negotium ſitum non eſt, quòd religioſam veſtem geramus, aut nõ geramus; ſed in eo, vt virtutes exercere, ac voluntatem noſtram in diuinã penitus reſignare, omni qua poſſumus contentione procuremus; adhæc, vt vitæ noſtræ ratio & inſtitutum tale ſit, quale Maieſtas illius id eſſe voluerit; denique, vt non velimus, noſtra vt voluntas, ſed ſolũ illius fiat. Quãuis aũt ad hãc perfectionem needum peruenerimus, in partem (vti dixi) humilitas, q̃ vniuerſorum vulnerum noſtrorum vnguen & medicamentum eſt: quam ſi verè habuerimus, tandem aliquando (licet ſeriuſcule) Deus; qui chirurgus noſter eſt, ad nos ſanandas aduenier.

Auſteritates moderatæ quatenus probentur.

Auſteritates quoque, quas huiuſmodi animæ ſuſcipiunt, non minùs ordinatæ & directæ ſunt, quàm reliqua eorũ vita: huic ergo ſtudioſè cõſulunt & cauent, vt per eam Domino ſeruiant. quæ ſanè omnia in ſe mala non ſunt. vnde in illis ſubeundis, magna diſcretione & circumſpectione vtuntur, ne quod fortè valetudini damnum creent. Nolite timere vt ſe occidant aut enecent: nam optimè conſtat illis ratio, qua duce agant, amor quoq; illis nondum tam intenſus ac vehemẽs eſt, vt rationis eas præſcriptum faciat tranſgredi. ſed eam ipſæ vellem haberemus, ſatis vt nobis non eſſet illa Deo ſeruiendi ratio, qua ſemper vno paſſu & modo procedimus; quòd in cauſa erit, vt numquam ad itineris huius finem pertingamus, eò quòd ſemper incedere, nec vmquam incedendo defatigari nobis videamur (eſt namque mihi credatis velim, iter rugiens:) adhuc magnum bonum fuerit, quòd non pereamus & malè eamus. Quid: bene & conſultò nos facturas putabitis cariſſimæ, ſi, hinc in aliam regionem iter inſtituere cupientes & octiduo id conficere valentes, annum integrum ei impenderemus, in quo ventos, niues, pluuias, & vias fractas & incommodas pati nos oporteret? non melius & conſultius foret, ſimul & ſemel ipſum peragere? nam omnia hæc quæ dixi, incommoda in eo occurrunt; adhæc non pauca à ſerpentibus pericula imminent.

Per viam ſpiritus feruenter incedendum & celeriter.

O quàm præclara rei huius experimenta dare poſſem! atque vtinam omnia hæc vel iam tranſiſſem! nam ſæpè mihi videor ea adhuc non pertranſiſſe. Dum ita circumſpectè & meticuloſè incedimus, ad omnia penè pedem offendimus, quia ſingula timemus: atque inde fit vt vlteriùs progredi non audeamus, tamquam ſi ipſæ ad hanc manſionem pertingere poſſemus, alijs pro nobis laborioſè iter conficientibus. Hoc ergo cum fieri nequeat, demus operam, cariſſimæ (per amorem Domini vos rogo) vt rationem noſtram & timores omnes in manus eius reſignemus, ac naturalis noſtræ imbecillitatis obliuiſcamur:

Timores & imbecillitates vna cõmittenda.

etenim hæc de corporibus noſtris ſolicitudo & anxietas magnopere nos impedire poteſt. Superioribus hæc eorum cura incumbat, his ipſos inuigilare ſinamus; nobis verò vnum hoc curæ ſit, quomodò quàm celerrimè & magnis paſſibus incedamus, vt Dominum hunc videamus. Nam licet deliciæ quas habetis, perexiguæ ſint, aut etiam nullæ, ipſa nihilominus de ſanitate & valetudine ſolicitudo decipere nos poſſit; ac præſertim, cùm propterea melius valituræ non ſimus. Equidem id noui; vti & ſcio, negotium omne in ijs quæ ad corpus ſpectant, ſitum non eſſe: hæc namque minima ſunt; ſed vt iter, de quo hic ago, cum magna humilitate inſtituatur. nam (ſi me intellexeritis) in hoc maximum illarum quæ vlterius non progrediuntur, damnum conſiſtere arbitror. vt ipſę videlicet nobis parum proceſſiſſe videamur, & hoc etiam ita eſſe credamus; ſorores verò noſtræ magnis paſſibus & celeriter procedere videantur; deinde non ſolùm velimus, ſed etiam, quantum in nobis eſt, curemus, vt omnium domeſticarum peſſima & nequiſſima habeamur. Atque hoc ſi fiat, tum demum ſtatus hic excellentiſſimus eſt; ſin minus, totâ vitâ noſtrâ in itinere hęrebimus, ſexcẽtas in ea afflictiones & miſerias ſuſtinẽtes. quòd enim nos ipſas nondum reliquimus, hinc via hęc ſummè difficilis & grauis nobis videtur; eò quòd terrâ noſtræ miſeriæ nimium quãtum onuſtæ incedimus, à quo onere liberi ſunt illi, qui ad ea quæ ipſis adhuc reliqua ſunt, habitacula pertingunt. In his tamen non deſinit Dominus nobis mercedem laboris ſoluere non ſolùm vt iuſtus, verùm etiam vt miſericors: ſemper quippe plus dat, quam promereamur, multò maiora nobis gaudia & oblectamẽta dando, quàm ex delectationibus, quas vitę huius deliciæ & diſtractiones adferunt, haurire poſſimus. Verũ multas conſolationes & guſtus hîc illum non putem dare, niſi fortè interdum ad illos ſcilicet inuitãdos & pelliciendos, cùm nimirũ vident, quid in interiorib⁹ manſionibus boni contineatur, quò ſeſe, ad in illas ingrediendum, diſponant. Gaudia & guſtus vobis forſitan vnum & idem quid eſſe videbuntur, & mirabimini cur ipſa inter duo hæc nomina differentiã & diſcrimen ponam. Mihi porro nimis quam magnum inter vtrumque videtur eſſe diſcrimen; quamquam fieri poſſit, in eo me errare. de quo quid ſentiam, dicam cùm ad quartam, quæ immediatè poſt hanc ſequitur, manſionem peruenero. quòd enim ibi de guſtibus ac conſolationibus, quos in illa Dominus concedere ſolet, futurus ſit ſermo, hinc ibi de illo commodior tractandi erit locus. Et licet nullus hinc ſecuturus videatur fructus, aliquis tamẽ fieri poteſt vt hinc ſequatur; videlicet vt, cùm quid quidque ſit intellexeritis, id quod melius eſt, ſequi conemini. Animabus porro, quas Deus hucuſque perduxit, permagnæ id conſolationi eſt; illis autem, quæ ſe iam omnia aſſecutas putant, inſignis confuſionis occaſio.

Humilitas quàm neceſſaria in via ſpiritus

Guſtus quando & quomodo Dominus in hac manſione det.

Gaudiorum & guſtium diſcrimen.

& ſi

Digitized by Google

&, ſi quidem hæ humiles ſint, ad gratias ei agendas hinc excitabuntur; ſin minùs & humilitatis aliquid defuerit, interiorem quamdam ſui nauſeam hinc concipient; & quidem fruſtra: cùm non in guſtibus, ſed amoris intenſione & magnitudine, ſita ſit perfectio, nec non ipſum præmium; iſq; ſit perfectior, & maiori præmio donandus, qui cum iuſtitia & veritate meliùs operabitur.

Perfectio ſita in amoris magnitudine.

Dicatis fortaſſis, quorſum de gratijs illis internis loquar, & quales ſint exponam, ſi id reuera ita ſe habet, vti ſe habet? Equidem id neſcio, quærite ab eo qui me hæc ſcribere iuſſit: etenim meum non eſt, nec teneor cum ſuperioribus contendere, (quod nefas foret) ſed ſimpliciter obedire. Quod autem verè vobis dicere poſſim, hoc eſt, cùm adhuc gratias illas & conſolationes, quas Dominus animabus illi ſeruientibus concedit, nec haberem, nec per experientiam quid eſſent ſcirem, imò nec vmquam in vita mea id ſcire ſperarem (& meritò: nam nimis quàm magnum mihi gaudium eſſet, ſcire, vel etiam è coniecturis quibuſdam colligere, quòd vel in aliquo Deo placerem) de illis verò, in libris quid ſcriptum legerem, magna animam meam conſolatione perfundi, & non mediocriter ad Deum maximopere laudandum, aſſici ac moueri ſolere. Si ergo mea anima, quæ tam improba ac nequam erat, id faciebat, quæ bonæ & humiles ſunt, multo hauddubiè magis eum laudabunt: &, ſi vel vnica ſola eum, nonniſi ſemel, propterea laudet, magnum operæ prætium eſt, ipſum (meo iudicio) dici, noſque intelligere gaudium & voluptates, quibus noſtra ipſæ culpâ excidimus. quanto verò magis, quòd (dummodo à Deo proueniant) amorem & fortitudinem ſemper comites habeant, quarum adminiculo homo magis ſine labore iter ſuum peragere, & in operibus bonis & virtutibus quotidie magis & magis progredi poteſt. Nolite cogitare, parum referre, ſit, quòd per nos non ſtet. Nam, quando nos in culpa non ſumus, iuſtus eſt Dominus, & aliâ vobis viâ Maieſtas illius dabit id quod per hanc vobis eripiet & auferet, idque ob rationes ipſi ſoli notas; eius namque iudicia & ſecreta, occultiſſima ſunt. Id ſaltem nobis dabit, quod magis nobis expediet; ac de hoc nullatenus eſt dubitandum. Ijs verò, quæ Domini munere & bonitate ad hunc ſtatum peruenere (nam, quemadmodum dixi, non paruam aut vulgarem erga illos miſericordiam oſtendit, quia iam in proximo ſunt vt ad altiora aſcendant) cumprimis, meâ quidem ſententiâ, conducet, vt in obediendo quam promptiſſimæ eſſe ſtudeant: &, quamuis Religionem profeſſæ non ſint, magnum quid foret (vti permultos facere conſtat) ſi aliquem certum ſibi deſumerent, cui in omnibus auſcultent, ne vlla omnino in re ſuam ipſarum voluntatem ſequerentur (quod eſt in plurimũ id, quod nobis damnum adfert;) non verò talem ſectarentur aut quærerent,

Quomodo S. M audito vel lecto aliquid de diuinis conſolationibus recrearetur.

rent, qui cum natura & humoribus ipſarum (vt dicitur) bene conueniat, quique in omnibus rebus lentus ac meticuloſus ſit; ſed talem, qui rerum mundi huius fraudes & impoſturas benè perſpectos habeat. Vt enim & cum ipſæ cognoſcamus, maximopere iuuat cum id genus hominibus agere, qui ipſum iam tum perſpectum & cognitum habent. Deinde, quia mirè nos animat, quòd nonnulla, quæ ipſæ vt impoſſibilia iudicamus, ea in alijs tam poſſibilia ac facilia videamus, nec non quanta cum ſanctitate ea ipſi peragant; vt, eorum exemplo & volatu, ad pariter ſublime euolare audendum prouocari videamur; perinde atq; auium pulli, dum à parentibus ſuis volare docentur: nam eſto hi ſe ſtatim valdè ſublime elibrare non audeant, paulatim tamen parentum audaciam imitantes altius ſe cælo committunt. Plurimum certè hoc omnimodis conducit; quod equidem non ignoro. Itaque qui huiuſmodi ſunt, quantumlibet determinatum ac fixum habeant Dominum peccando non offendere, operam dabunt quàm poſſunt maximam, ne in vllas peccãdi occaſiones ſeſe conijciant: quòd enim primis extimiſq; manſionibus adhuc vicinæ ſint, haud difficulter ad illas ſeſe reuelli ac retrotrahi paterentur (illorum enim arx ſolido fundo inædificata non eſt, vti illorum qui in patiendo iam obduruere, & mundi huius tempeſtates optimè perſpectas habent, quàm ſcilicet eæ parum timendæ ſint, ac eius voluptates parum deſiderandæ) & fieri poſſet, vt à magno quodam perſecutionis turbine rurſus ad illas retro abriperentur. Nouit namque optimè eas diabolus excitare, quò per illas nobis damnum creet; vt, dum bono quodam zelo acti, aliena tollere peccata conamur, ſuperare id nequeamus quod nobis quoad hoc poſſet contingere. Noſtras ergo potiùs imperfectiones inſpiciamus, & alienas prætereamus. Vt plurimum enim fit, homines ita circumſpectos & ordinatos omnia mirari, & ſanè fieri poſſet nonnunquam, vt ab eo quem ipſi miramur, diſceremus id quod in hac re caput & præcipuum eſt. Quòd autem in exteriore morum compoſitione, & agendi modo ac conuerſatione eis præſtemus, multum non eſt, nec in illo omne rei momentum ſitum eſt (bonum licet ſit;) vti nec propterea par eſt, vt ſtatim omnes eamdem, quam nos, viam inſiſtere velimus; aut ille ea quæ ſpiritus ſunt, docere præſumat, qui forſitan neſcit quid rei ſit: nam per hæc talia, quæ Deus nobis inſpirat, bonum animarũ procurandi deſideria, multos, cariſſimæ, committere errores poſſemus. Satius proinde fuerit, intendere nos ijs quæ Regula noſtra præſcribit, & in ſilentio ac ſpe ſemper viuere conari. animarum quippe ipſorum curam Dominus geret, ac, dummodo nos interim à parte noſtra pro ijs Maieſtati ipſius ſupplicare non omittamus, ſatis magnum illius ope & auxilio, fructum in proximo faciemus. ſit ipſe benedictus & ſuperexaltatus in ſæcula. Amen.

Quid proſit, alienum exemplum ſequi.

Zelus importunus qua malas creet.

MAN-

Digitized by Google

MANSIO QVARTA.

Tribus diſtincta capitibus.

CAPVT I.

AGIT DE DIFFERENTIA, QVAE EST INTER GAVDIA VEL *teneritudines in oratione haberi ſolitas, & inter guſtus. Refert, quantam ſibi attulerit voluptatem, intelligere, quòd cogitatio & intellectus inter ſe differrent. Huius capitis lectio vtilis eſſe queat ijs qui in oratione valdè diſtracti ſunt.*

VT de quarta manſione aliquid ſcribere incipiam , neceſſe cumprimis eſt id quod dixi, Spiritui ſancto inquam me cõmendare, eumq́; rogare, vt in illis quæ deinceps dictura ſum, loco meo loquatur, quò de de ijs quæ adhuc reſtant manſionibus, aliquid ita dicere queam , vt me vos intelligere poſſitis. Iam enim materia ſupernaturalis eſſe incipit, atque ipſa quàm difficillima explicatu eſt , niſi Maieſtas ipſius in partem veniat, vti alio loco dicere memini, vbi tantum ſcripſi , quantum tum potui comprehendere, anni ſunt plus minus quatuordecim : quamuis autem nunc temporis , paulo plus lucis , ad illas gratias , quas animabus nonnullis Dominus confert, intelligendas habere videar ; aliud tamen eſt eaſdem ſentire, aliud eaſdem verbis exponere. Faxit id Maieſtas eius, ſi modò aliquis inde fructus ſequi poſſit; ſi verò nullus, minimè faxit.

Cur ſpiritus Sancti opem S. M. imploret.

Quòd autem hæc manſio loco, in quo Rex reſidet, vicinior ſit, hinc magna illius eſt pulchritudo, reſque tam iucundæ tum viſu, tum intellectu, in ea ſunt, vt intellectus nimis quàm impotens ſit medium excogitare ſaltem aliquid ita enucleatè ac perfectè de ijs dicendi ac proferendi, vt non adhuc valdè obſcuræ maneant ijs qui rem experti non erunt; qui verò experientiam habuerit, facilè eam intelliget, præſertim ſi magnam habuerit. Vt verò quis ad hanc manſionem pertingat, videri poſſet neceſſe eſſe, diu in prioribus illis manſionibus egiſſe. Quamuis autem ordinarium ſit, vt in ea, quam iam ſuprà paulò deſcripſimus, aliquantulum egerint, tamen hæc regula non eſt certa (quemadmodum iam ſæpiùs audiſſe ex me poteſtis:) largitur enim hanc Dñs, quando, quomodo, & cuicunque voluerit, vtpote bona ſua & propria, & ita vt nulli iniuriam inferat. In hanc manſionem rariſſimè venenata animalia ingrediuntur; &, ſiquando ingrediuntur, adeò non damnum inferunt aut noxam, vt etiam fructum & lucrum adferant. Equidem vt multò melius ac ſa-

Manſionis quartæ ſplendor.

Bonum eſt animalia virulenta in quartã manſionem venire.

ac ſalutarius duco, quòd hæc animalia huc ſubeant, & in hoc orationis ſtatu aliquod homini negotium faceſſant. fieri enim poſſet, vt eorum quos Deus dat, guſtuum adminiculo diabolus hominem, niſi aliquæ tentationes intercurrerent, deciperet; & magis per illos noceret, quàm per has, nec tantum anima ipſa lucrum faceret; ſaltem contingere poſſet, vt omnibus, quæ ei merendi occaſio ſunt, ſublatis, ipſa velut in continua quadam abſorptione & ebrietate, illo agente remaneret. Neque enim vſque adeò ſecurum puto, ſemper in vno eodemque eſſe maneie, neque item poſſibile mihi eſſe videtur, vt hoc exilio durante, ſpiritus Domini ſemper vnus & idem ſit, aut in Eſſe vno maneat.

Gaudium ac guſtum diſcrimen.

Vt ergo id quod me tractaturam dixeram, aggrediar, videlicet, quod ſit gaudiorum ac guſtuum in oratione dari ſolitorum diſcrimen; Gaudia, (vt mihi quidem videtur) dici poſſunt is motus quem noſtra nos meditatione, & ad Deum orationibus nobis comparamus: qui & à natura noſtra ortum habet, Deo tamen ad hanc concurrente & adiuuante (quod intelligi quoque debet de omnibus quæ dicam, quia nihil ſine ipſo poſſumus.) naſcitur autem is ex ipſomet pio & virtuoſo opere quod agimus, & noſtro eum labore lucrati, velut eius mercedem ac ſtipẽdium, videmur. Et ſanè, meritò gaudium ſentimus ex eo, quòd id genus rebus & operibus nos applicauerimus. At, ſi rem penitiùs inſpiciamus, eadem iſthæc gaudia etiam alijs multis è rebus, quæ nobis hac in terra euenire poſſunt, haurire poterimus; veluti, cùm alicui inexſpectato magna aliqua hæreditas, præter ſpem, in ſinum quodammodo decurrit: item, cùm repentè & inopinantibus nobis occurrit aliquis, quem ſingulari amore complectimur: item, cùm aliquod magni momenti negotium, & opus eximium, quod omnium ore celebratur, laudabiliter & ex animi ſententia ſucceſſit: item, cùm alieni maritus, frater, aut filius, quem demortuum audierat, viuus & valens ſubitò videtur. Vidi ego nonnullos, præ gaudij magnitudine lacrymantes; quod & mihi aliquoties factum eſt. Quemadmodum verò hæc gaudia naturalia ſunt, ſic mihi & illa, quæ è rebus diuinis percipimus, eſſe videntur, niſi quòd longè nobiliorem illuſtrioremque hæc originem habeant; quamquam nec priora illa mala ſunt. Vt ſit, à natura noſtra originem ſumunt, & deſinunt in Deum: guſtus verò à Deo initium habent, natura autem eos ſentit, ijſque oblectatur; & tam ijs fruitur, quàm ij quos dixi, & etiam ampliùs.

Gaudia vnde naſcantur.

Hæc etiam alijs è rebus capiuntur.

Quàm, ô Ieſu bone, deſidero hic meam poſſem mentem explicare, vt, quòd hic dico, intelligatur: quod videam (prout mihi quidem videtur) notabilem inter vtrumque affectum differentiam, & tantum ingenij non habeo, vt, quid velim, poſſim declarare. Ipſe id faciat Dominus. Venit hic mihi in mentem verſiculi cuiuſdam, quem in Officio primæ, in vlti-

Digitized by Google

vltimi Psalmi extremo recitamus, qui sic habet, *Cùm dilatasti cor meum.* hi *Psal.118.*
qui multam rei huius habebit experientiam, satis hic erit, ad intelligendum quæ sit inter vtrumque affectum differentia, inexpertus verò longè plura opus habet.

Gaudia illa quæ dixi adeò non dilatant cor, vt in plurimum ipsum potiùs nonnihil stringere & coarctare videantur, etiamsi inde oriantur, quod aliquid Dei causa quis fieri videat; ad quæ & lacrymæ quædam angustiantes accedunt, quas vehementia passionis aliquo modo elicere videtur. Equidem de id genus animæ passionibus parum scio (& si scirem, fortasse sensa animi mei meliùs possem exponere,) nec non de omni eo quod è sensualitate, atque naturali nostro affectu procedit. sum enim admodum rudis & stupida: Etenim, si, quomodo hæc transierim, intelligerem, satis mentem meam iam declarare possem: certè magni in omnem partem refert, scientiam habere, & litteras nosse. Quod autem ipsa quoad hunc statum, quo ad hæc, inquam gaudia & voluptates quæ in meditationibus hãbẽtur, per experientiam noui, hoc est: si quidem ob aliquod passionis Domini mysterium lacrymari incipiebam, non prius à lacrymando cessare poteram, quàm caput plorando defatigassem; si verò ob peccata mea lacrymæ fluebant, eodem planè modo in illis me habebam. Sanè, magnam mihi Dominus quoad hoc gratiam præstabat: neque enim inquirere iam volo aut excutere, vtrum horum sit melius; sed tantùm vellem aperire posse, quod inter vtrumq; sit discrimen. Ob hæc, aliaque id genus, lacrymæ ac desideria hæc nostra aliquando causantur, ad quæ etiam iuuat ipsa naturæ pronitas atq; hominis dispositio; sed tandem, vti iam antè dixi, in Deum ipsum desinunt. Nihilominus, quamuis hoc ita sit, sanè pro magno reputandum est, modò adsit humilitas; vt sciamus, non propterea eas meliores esse, quòd intelligi ac dignosci nequeat, num omnia hæc reuera amoris effectus sint; & quando sunt, donum Dei. Vt plurimum huiusmodi deuotiones habent animæ quæ in prioribus mansionibus agunt; quòd continuò quasi, per intellectum operantes, in discurrendo & meditando occupatæ sunt: & bene faciunt; plus enim ipsis non est datum. Quamquam non malè facerent, si subinde se ad aliquod tempus, in actibus amoris eliciendis, & Dei laudibus celebrandis exercerent, deque illius bonitate, & de eo quòd ipse sit qui est, gauderent, denique illius honorem & gloriam quàm maximè desiderarent. Et hæc omnia quidem prout poterunt: hoc namque voluntatem mirum in modum excitat. Cùm verò Dominus illud ipsis dabit, videant magna cum circumspectione, ne ipsum, vt solitam haberi meditationem perficiant, elabi sinant. Quia verò alijs in locis pluribus de hac ipsa re egi, hinc de illa nihil hic dicam vlteriùs: hoc solum vos monitas volo,

Dilatatio cordis à quibus gaudijs proueniat.

vt in hac via multũ progrediamur, & ad mansiones ad quas adspiramus, perueniamus, non tam in multa cogitatione ac meditatione, quàm multo amore rem sitam esse; quocirca id demum me suadente facitote, quod ad amandum vos magis excitabit. fortassis nescimus adhuc, quid sit amare: quod mihi mirum non videbitur. amor quippe non in ampliore gustu consistit, sed vt maiori cum resolutione & firmitate Deo in omnibus placere desideremus, &, quàm possumus maxima contentione, illum non offendere procuremus, eumq; quàm feruentissimè rogemus, vt filij eius vnigeniti honor & gloria semper increscat, Ecclesiæq; Catholicæ fines & termini latiùs extendantur. Hæc sunt amoris indicia & signa. Nolite verò putare, id ita necessarium esse, vt nefas sit vos aliud quippiam cogitare, &, si vel paululum mentem alio diuerteritis, ilico totum perditum esse. Ego sanè nonnumquam ob id genus cogitationes in angustijs hæsi, vt quo me verterem nescirem; at, iam quatuor plus minus anni sunt, ex quo per experientiam intelligere cæpi, cogitationem vel imaginationem (vt meliùs id intelligatur) non esse intellectum; cumq; virum doctum, num id bene sic sensissem, consulerem, is mihi ita se rem hanc habere, affirmauit; quod mihi non mediocri gaudio fuit audire. quòd enim intellectus ex animæ potentijs vna sit, valdè me cruciabat, quòd is subinde ita lubricus esset: cogitatio verò, vt plurimum tam celer & volatica est, vt eam solus Deus ligare & continere possit; quando scilicet sibi ita nos alligat, vt à corporis huius vinculis quodammodo solutæ videamur. Vidi ex vna parte quidem (prout mihi videbatur) potentias animæ, Deo occupatas, & in ipso recollectas esse; ex altera verò parte, cogitatio mirè distracta & turbulenta, me penè mentis impotem reddebat. Tu Domine vt bonum, & in meritum nobis interpretare ingentem illam, quam in hac via, ob scientiæ defectum, patimur angustiam & laborem. Illud verò peius est, quòd, cũ cogitemus plura nobis scienda non esse, quàm solùm de te cogitare, etiã nesciamus eos qui hoc intelligunt percontari, & quid percontandum sit non intelligamus. vnde magnis interim laboribus & pressuris nos diuexari necesse est, quòd nos ipsas minimè intelligamus, & quod malum non est, sed bonum, ingentem esse culpam arbitremur. Hinc porrò multorum orationi deditorum afflictiones & cruces, & quòd de internis animi angustijs conquerantur (illorum saltem qui docti non sunt) ortum habent: hinc quoque nascitur melancholia, & valetudinis destructio ac demum totalis eorum quæ vsurpant exercitiorum omissio: idque ideo, quòd non considerent, interiorem quoque mundum esse. Quare sicut cæli motum sistere & retinere non valemus, quin id omni velocitate quàm citissimè feratur; ita nec cogitationem sistere possumus: statimque omnes animæ potentias econtra adhibemus & impendimus, videmurq; prorsus

Amor Dei in quo consistat.

Imaginatio & intellectus non sunt idem quid.

Cogitationes nemo retinere potest.

prorſus perditæ, ac male tempus impendere, cùm in præſentia Dei agimus. Et forſan anima interea, in manſionibus ei viciniotibus, illi totaliter eſt coniuncta ac cogitatione deforis in caſtelli ſuburbijs & pomerijs agente, ſexcentarum ferocium & virulentarum beſtiarum incurſus ferente; itaque magnam ſibi hac vexatione meritorum ſegetem comparante. Quocirca non eſt, quod hoc nos turbet, aut vt Deum relinquamus: hoc namq; diabolus inprimis ſpectat, & omnes inquietudines & afflictiones noſtræ pro maiori parte inde promanant, quòd ipſæ nos minimè intelligamus. Hæc quidem nunc ſcribo, ſimul tamen conſidero, quidnam modò in capite meo, quoad ſtrepitus & tumultus illius, quos initio dixi, peragatur: vnde mihi propè impoſſibile factum eſt, ſcribere quod iuſſa ſum. Etenim ita ipſum turbatum eſt, vt hinc abrupti & præcipites quidã fluuij per ipſum volui, illinc verò ex iſtis aquis multæ aues & ſibila ruere videantur: idq; non in ipſa auditus cella, ſed in ſuperiore capitis parte, in qua principem animæ partem habitare ferunt. Satis diu ſuper hoc reflexi & cogitaui, quòd ingens ſpiritus motus, magna cum velocitate, ſurſum ferri mihi videbatur. Det Dominus, vt in ijs quæ ſequuntur manſionibus meminerim huius rei cauſam exponere (hic nãmq; locus ad hoc cõmodus non videtur.) Et ſanè fieri poſſet, ideò hanc capitis conturbationem Dominum mihi immittere voluiſſe, quo id meliùs intelligerem: nam per omnem illius turbationem ac tumultum, nec in oratione mea, nec in eo quod modò ſcribo & dico, vllatenus impedior; ſed anima in ſua quiete, amore, deſiderijs, claraq; cognitione, valdè integra eſt, & ſibi conſtat. Si ergo in ſuperiore capitis parte potior animæ pars habitet, quomodo ergo hæc illud non turbat? hoc quî fiat, ipſa neſcio; ſcio tamen verum eſſe quod dico. Tum, fateor, ipſum turbat, cùm oratio ſine ſuſpenſione eſt; quamdiu enim illa durat, nullum malum ſentitur: verùm nimiſquam malum foret, ſi ob hocce impedimentũ & turbationẽ omnia omitterem. Quocirca conſultũ nõ eſt, ob ingruentes cogitationes nos turbari; at parum eas curemus: ſi enim à dæmone eæ immittãtur, hîc ipſe deſinet, vltrà quod moueat non habens; ſi verò ex miſeria, quæ nobis à peccato Adæ manſit, ortum habeant, (vti reuera habent) cum alijs multis, habeamus patientiã, & propter amorẽ Dei ipſum feramus. Subiectæ non minùs ſumus comeſtioni, ſomnoq; nulla vt ratione ipſis carere poſſimus (quod ſane nimis quàm laborioſum & durum eſt.) Agnoſcamus ergo miſeriam noſtrã, & illuc tendere deſiderio noſtro anhelemus, vbi nos nemo deſpiciat. Aliquando.n.me audiuiſſe memini, ſponſam in Canticis id dicere. Et verè: nihil.n.in tota vita hac noſtra inuenio, de quo maiore cũ ratione id dici queat: oẽs enim, qui in hac vita haberi poſſunt deſpectus & afflictiones, cũ conflictibus illis internis nullaten⁹ mihi cõparari poſſe videtur.

Dolores & ſtrepitus capitis S. Matris.

Ob cogitationes non oportet turbari.

Conflictuũ internorum grauitas.

Etenim quælibet inquietudo, turbela, ac bellum quodcunque tolerari potest, dummodò (vti iam antè dictum) pacem vbi viuimus inueniamus; sed, quòd à sexcentis, qui in mundo hoc sunt, laboribus quietem & liberationem habere velimus, & Dominus nobis quietis locum præparare velit; & interea intra nos ipsas impedimentum maneat; non potest non esse permolestum, & propè intolerabile. Hanc ob causam, eò nos, Domine, sustolle, vbi nos istæ miseriæ non amplius despiciant; quòd animam hæ interdum explodere & irridere videantur. Verùm etiam hac vita durante, ab hoc eam malo Dominus liberat, vbi scilicet ad posteriorem mansionem iam peruenerit, quemadmodum, si Deus concesserit, dicturæ postea sumus. Omnibus, credo, hæ miseriæ tantum tormenti non infligent ac mihi; nec tantum alios, vti puto infestabunt, ac me, quod essem improba, ad annos non paucos infestarunt, quasi si de meipsa vindictam sumere velle viderer. Et quoniam mihi id ita durum & pœnosum fuit, ac vobis fortassis tale id fore, existimo; hinc multoties ipsum inculco, & nusquam non repeto, vt tandem semel vobis id perfectè persuadeam, (vti res est, quæ necessariò obseruanda est) vt nos ea deinde non inquietet & affligat, sed hanc molam perpetuò more suo ferri sinamus, nostramque ipsæ farinam in ea molamus, voluntate nostra & intellectu semper operantibus. Huius impedimenti modo plus, modo minus sentimus, pro valetudinis & temporum diuersitate. Misella vero anima, quamquam nullam quoad hoc habeat, culpam, patienter ferat, quippe alia multa facimus; vnde hic patientiam habeamus æquum est. Et quoniam nobis indoctis satis non est ad plenam securitatem, quod aut ipsæ legimus, aut alij nobis consulunt, vt scilicet cogitationes has parum moremur: hinc omne illud tempus, quod rei huic ampliùs declarandæ, vobisque hac in re consolandis impenditur, minimè mihi perditum videtur. Verùm, vsque dum Dominus nobis lucem dare voluerit, parum omnia prosunt; sed necesse est, (quin & Maiestas illius vult) aliqua vt media quæ ipse suggerit vsurpemus, ac nos ipsas cognoscamus, & eorum, quæ debilis imaginatio, & natura nostra, nec non diabolus causantur, culpam animæ non ascribamus.

Quando à miserijs corporis liberi erimus.

CAPVT II.

MATERIAM EAMDEM PROSEQVITVR, AC SIMILITVDINE quadam ostendit quid sint gustus; & quomodo eos ipsi consequi, nullatenus procurando, debeamus.

HEm Deus meus, in quæ me ingessi! Iam tum oblita sum eius quod tractabam: ingruentia enim negotia, & valetudo infirmior commo

dissi

Digitized by Google

dissimâ in oportunitate, id iam me cogunt abrumpere; hinc, quoniam labilis sum memoriæ, omnia indigestè inordinateque dicētur, quòd quæ scripta sunt relegere nequeam. Imò scio, etiam quæcunque hactenus scripsi, indigesta forsan & incondita esse: ita saltem mihi videtur. Videor dixisse, consolationes spirituales aliquãdo, cùm passionibus nostris permixtæ & inuolutæ sunt, & secum tumultuosos quosdam singultus trahere. Imò verò quosdam dicentes audiui, sibi etiam pectus per eas solitũ coarctari, ita, vt etiam exteriores quosdam motus sentiant, eos vt compescere & reprimere non valeant: quin imò, tanta earum est violentia, vt ipsis & sanguis naribus erumpat, aliaque id genus satis pœnosa & afflictiua patiantur. De hac re nihil habeo quod dicam, quòd numquam illã sum experta: nihilominus consolationem aliquam omnia hæc adferre verisimile est, quòd (vt dixi) non aliò tendant omnia, quàm vt quis Deo placere, ac Maiestate illius frui desideret. Quod verò diuinos appello gustus (alibi namque orationem quietis eos nominaui) alterius est generis, vt facilè intelligetis vos, quæ idipsum Dei misericordiâ expertæ estis.

Consolationum spiritualiũ vis.

Oratio quietis & gustus diuini idem quid est.

Quòd vt melius intelligamus, fingamus nos duos videre fontes, & duos scyphones, qui illorum aquâ repleantur. vix enim quidquam reperio, quod oportuniùs & aptiùs aliquas res spirituales declaret, quã similitudo quæ ab aquæ proprietatibus sumitur. Cuius rei ratio est primò, quòd ipsa parum sciam, nec ingenium mihi, ita fœcundum sit vt me adiuuet; deinde, quòd erga elementum hoc mirè afficiar, hoc namque maiore cum aduertentia & reflexione quàm alia quælibet, sum contemplata. In omnibus enim rebus, quas tam magnus & sapiens Deus condidit, multa secreta & mirabilia includantur necesse est, è quorum consideratione fructum ipsi & vtilitatem capere possumus; & sic facere verisimile est eos, qui illa intelligunt. quamquam in vnaquaque recula, quantumuis parua, quam creauit Deus, plura contineri existimem miracula, quàm ab hominibus intelligantur, esto vel formicula sit. Pono, duo hi scyphones diuersimodè ab aqua replētur. nam in vnum aqua à valdè procul, per multos tubos & aquæ ductus laboriosè deriuata descendit; alter verò, in ipsomet fundo fõtis, & aquæ ortu cõstitutus, sine vllo prorsus strepitu ac murmure adimpletur; &, si quidē eius scaturigo copiosa & abundans sit (vti illa qua de loquimur) postquã scyphon hic repletus fuerit, ingens inde riuus promanat, nullo vt aquæductuum tuborumue artificio opus sit; neue vmquã aquæ hic desinunt fluere, sed sunt perennes & æternæ. Aqua ergo, quæ per tubos & canales deriuatur, meâ sententiâ repræsentat gaudia illa, de quibus ante egi, quæ per meditationē eliciũtur; quòd cogitationibus ipsis eadem educamus, creaturarum adminicu-

Aqua cur optimè res spirituales repræsentet.

Creaturæ quã mirabilia contineant.

Gaudia meditationis aquæ cõparantur per tubos deriuatæ.

miniculo in meditatione vtentes, & intellectum defatigantes; &, quoniam nostrâ demum diligentiâ, illa procurantur, hinc strepitum velut excitant, si quando aliqua profectus repletio, in anima fieri debet, vti dictum est. In alio illo fonte, aqua ab ipsamet sui scaturigine, quæ Deus est, prouenit; vnde, cùm Maiestas illius, dum ei visum fuerit, aliquam supernaturalem gratiam communicare voluerit, summa eam pace, quiete, & maximè intimorum nostri ipsarum suauitate producit; at nescio quousque, aut quomodo. Adhæc, hoc gaudium & delectatio, quemadmodum ea quæ rebus terrenis solent haberi, in corde non sentitur. In principio inquam; nam posteà quaquauersùm omnia implet, aqua hac per omnia habitacula & potentias animæ sese diffundente, donec tandem etiam in corpus ipsum deriuetur. Atque ideo dicebam initio, illam à Deo quidem incipere, desinere in nos: nam reuera totus homo exterior, quantus quantus est (vti sciunt qui ipsum experti fuerint) hunc gustum & suauitatem percipit. Hæc ego dum scribo mecum, iam perpendebam, versiculum illum Dauidicum, *Dilatasti cor meum*, indicare, cor à Domino dilatari; vnde videtur significare, rei eius ortum (vti dixi) non à corde, sed ab alia parte adhuc magis interiori, velut à profundo quodam abdito esse. Id animæ centrum esse debere (vti postea intellexi, & deinceps etiam dictura sum) existimo: multa quippe in nobis ipsis secreta video, vt non rarò me obstupescere faciant: at quanto plura ibi sint oportet, quæ adhuc ignoro?

Gustus fonti perenni.

Dei magnalia omnia nemo intelligit.

Quàm, ô Domine & Deus meus meus, magna & mirabilia sunt Magnalia tua! & nos hîc, velut stolidi & stupidi quidam bubulci sumus: etenim videmur ipsi nobis, aliquid tui comprehendere & intelligere; & reuera velut nihil id esse debet, cũ etiã intra nos ipsos magna sint arcana, quæ non intelligimus. Velut nihil inquam respectu eorum multorum quæ sunt in te; non, quòd non maxima sint magnalia & magnitudines tuæ quas oculis videmus, etiam quantum ex operibus tuis colligere & assequi possumus.

Dilatatio cordis vnde fiat.

Verum vt ad prædictum Psalmi versum reuertar, non aliter is ad propositum meum hic facere potest, (vt mihi quidem videtur) quàm quoad hanc dilationem cordis; qui talis est, vt, cùm aqua hæc cœlestis è scaturigine quam dico, è nostri inquam ipsorum profundo, produci incipit, mox per omnia interiora nostra sese diffundere, & eadem dilatare, & talia ibi bona producere videtur, quæ nec os eloqui potest, vti nec anima intelligere, quid sit quòd hîc sibi datur. Diffundit se adhæc quædam fragrantia, perinde ac si (vt ita dicam) in fundo illo interreriori arula ac foculus foret, in quem odorata aromata & varij suffitus conijcerentur; neque tamen lumen eius aut locus videtur; at interim

tim eiuſdem calor & fumus odoratus vniuerſam animam peruadit: quin & corpus non raro (quemadmodum dictum eſt) illius fit particeps. Conſiderate & intelligite quod dico, quia nec ſentitur calor, nec percipitur odor: nam res longè nobilior ac delicatior id eſt, quàm hæc ipſa ſint, ſed id eò tantùm dixi, vt hac ratione ipſam vobis declararem. Ii porro qui hoc experti non ſunt, intelligant & certo credant id ſic verè contingere; & clarius id intelligi, & animam intelligere, quàm id ipſa modò exponam: quia non eſt id huiuſmodi, quòd imaginando præuideri queat; quantumcumque enim diligentiam adhibeamus, ipſum acquirere & aſſequi non poſſumus. Atque ex hoc ipſo colligere eſt, non id è noſtro metallo, ſed ex puriſſimo illo diuinæ ſapientiæ auro procuſum eſſe. Hic (prout mihi videtur) potentiæ vnitæ non ſunt, ſed velut ebriæ & abſorptæ, & ſtant velut attonitæ & mirantes quidnam hoc ſit.

Fieri poterit, vt in rebus his interioribus, mihi metipſi contradicens, conſentanea non ſcribam ijs quæ alio in loco ſcripſi. neque mirum id eſt: quòd quindecim annorum ſpatio (tot enim prope elapſi ſunt, poſtquam illa ſcripſi) maius fortaſſe mihi Dominus lumen & claritatem in hiſce rebus dederit, quàm tunc ad illas intelligendas habebam: & nunc, & tunc, in omnibus errare poſſum, at non mentiri; nã mille potius mortes, Deo dante, paterer, quàm mentirer. Loquor quòd intelligo.

Maius S. M. poſtea lumen habuit ad res internas intelligendas quã antea. Non vult mentiri.

Voluntas quidem aliquomodo mihi videtur, diuinę vnita eſſe debere; verùm ex effectibus & operibus quæ pòſtſequuntur, hæ orationis veritates optimè cognoſcuntur: nullus enim dari ad illam probandam lapis Lydius melior poteſt. Sanè nimis quàm magna Dei miſericordia & gratia eſt, ſi eam agnoſcat qui ipſam recipit; & maxima, ſi non retroceſſerit. ſtatim cariſſimæ, omnimodis ad hoc orationis genus aſpiratis, & ipſum exercere vultis. & meritò; neque enim animæ (vti dixi) illas comprehendere gratias poteſt, quas Dominus ibi illi facit; nec non quo amore eam ſibi propinquiorem faciat, viciniorémque reddat. Quippe certum eſt, quòd ſcire ipſa cupiet, quomodo hanc gratiam conſequi poſſimus. Equidem vobis, quòd quoad hoc cognoui dicam: ſi quando Dominus hanc dare dignabitur, ſinamus illum facere, tantùm quòd Maieſtas illius id ita velit; & non aliam ob cauſam: Ipſe nouit, quare, & propter quid eam dare velit; nõ eſt noſtrũ hoc ſcrutari & inquirere. Poſtquam ergo fecerimus ea, quæ ij qui in ſuperioribus ſunt manſionibus, humilitas, humilitas inquam, ſectanda: per eã ſe Dñs expugnari patitur, in omnibus quæcumque ab eo petimus. Primum verò ſignum, è quo vtrum eam habeatis, colligetis, eſt exiſtimare haſce vos

Humilitas quàm ſit neceſſaria.

gratias

gratias & guſtus Domini minimè promereri, ſed indignas eſſe quæ toto vitæ tempore eas vmquam habeatis.

Petetis hîc à me, quomodo hoc futurum ſit, & quomodo poterũt obtineri, ſi ad illas habendas non allaboremus? Ad quod, reſpondeo, nullam earum habẽdarum rationem meliorem eſſe eâ quam vobis dixi, nec eas vllatenus procurandas. idque ob haſce quæ ſequuntur rationes. Prima, quia primum, quod adhoc requiritur, eſt, Deum ſine vlla vtilitatis commodiue ſpe amare. Secunda, quia nonnullus humilitatis defectus eſt, ob tenuia noſtra obſequia tam magnam rem obtineri poſſe, cogitare. Tertia, quòd vera ad hoc obtinendum præparatio ſit, ſincerum aduerſa patiendi, Dominumque imitandi, non autem guſtus habendi deſideriũ; nam certum eſt, nos eum offendiſſe. Quarta, quòd Maieſtas ipſius ad eas nobis dandas non teneatur, vti quidem ad gloriam nobis dandam tenetur, ſi mandata eius ſeruemus. nam ſine guſtibus his ſaluari poterimus, & nouit ipſe melius quàm nos, quid nobis conueniat, & quis verè ſincereque eum amet. proinde certum id eſt, ſcio. Quin & quoſdam, per hanc viam amoris prout oportet incedentes, nimirũ ad ſolùm Iesv Christo crucifixo ſeruiendum, noui, qui non modo guſtus nec petunt, nec ambiunt, ſed etiam enixe eum rogant, ne ſibi eos vmquam, huius vitæ curticulo durante, det. quod autem dico verum eſt. Quinta eſt, quod in vanum laborabimus: quod enim hęc aqua per tubos conducęnda & habenda non ſit, vti prior illa; ſi, quidem vena ac ſcaturigo eam producere nolit, parum iuuat quòd hîc nos ipſas defatigemus & torqueamus. Id eſt; quantumlibet meditationi inſiſtamus, quantumlibet vim nobis faciamus, ac lachrymis natemus, non venit aqua hæc illâ viâ; ſolùm datur ei, cui eam Dominus dare voluerit, & etiam ſæpè tum cùm anima omniũ minimè de ea laborat aut cogitat. Sumus illius, cariſſimæ; proinde ipſe de nobis faciat quod allubuerit, & qua voluerit nos deducat. Equidẽ mihi perſuadeo, quiſquis verè ſe humiliabit & annihilabit (verè inquam; neque enim id ſolùm in cogitationibus noſtris faciamus oportet, vtpote quæ non raro nos decipiunt, ſed vt penitus ab omni re exſpoliatæ & denudatæ ſimus) hanc, vti & alias multas, quas deſiderare & optare ipſæ neſcimus, gratiam à Domino accepturum. Ipſi ſit honor & benedictio in ſæculorum ſæcula.

Cur guſtus procurari non debeãt.

Quibus ſuas Deus gratias det.

Capvt III.

Declarat, qvid sit oratio recollectionis, qvam ante ſuperiorem Dominus plerumque elargiri ſolet. Eius exinde proſequitur effectus vti & effectus ſuperioris, in qua de guſtibus à Domino dari ſolitis actum eſt.

Hvius orationis effectus ſunt multi, quorum nonnullos hîc referã; at priùs de alio quodam orandi modo, qui ferè ſemper ante illum incipit

incipit, aliquid dicam. Sed, quoniam alio in loco nonnulla de eo dicta ſunt, hunc quàm pauciſſimis id abſoluam. De quadam inquam recollectione, quæ mihi etiam ſupernaturalis eſſe videtur; quòd neceſſe non ſit, vt quò eam habeamus, in obſcuro ſimus loco, aut oculos occludamus; neque etiam in re vlla exteriore ſita eſt: cùm, eſto ipſum non procurem⁹, & nolimus, oculi nobis occludantur, & ſolitudinem ſponte captemus; & ſine vllo prorſus ſtudio & cura, orationis huius quam dixi, ædificium extrui & ædificari videatur. ſenſus namque noſtri, & quidquid externum eſt, ſuo quodãmodo iure cedere, & aliquid eius videntur amittere, quòd anima ſuum, quòd amiſerat, paulatim recuperet. Dicunt animam modò ad ſeipſam ingredi, modò ſupra ſeipſam aſcendere: at hoc loquendi modo de ijs quæ volo nihil vobis declarare potero, nam cum non ſatis calleo: nam per illum quo me ſcio exponere, ſatis à vobis intellectum me iri arbitror; & fortaſſe etiam mihi vni per eum intelligar. fingamus ergo nobiſque perſuadeamus, ſenſus hoſce & potentias, quos caſtelli huius præſidiarios eſſe iam dixi (atq; id eſt quod in ſimilitudinem ſumpſi, vt aliquid dein de eo poſſem dicere) foras egreſſos eſſe, & cũ externis, qui bonorũ ac ſalutis caſtelli huius ſunt aduerſarij, dies, quin & annos, multos egiſſe; ſed iam, viſa pernicie ſua & interitu denuo ad ipſum propiùs paulatim accedere, eſto adhuc intrare nequeant (praua namque hæc conſuetudo admodũ euictu difficilis eſt) ſaltem nõ ſunt iã proditores, & circum caſtellũ obambulant. Ceterum potens ille Rex, qui intra caſtellũ moratur, bona illorum voluntate viſa, pro inſigni ſua miſericordia & benignitate, illos ad ſe reducere ſatagit. quare, ad inſtar boni paſtoris, tã leni ſuauiq; ue, vt ipſimet id vix intelligant, emiſſo ſibilo efficit, vt ſuam vocem cognoſcant, nec in hoc perditionis ſtatu hæreant, ſed tandem ad proprium habitaculum redeant. Hic porro paſtoris ſibilus adeò potens eſt & efficax, vt res externas, quibus intricati & affixi erant, relinquentes, in caſtellum tandem ſe recipiant.

Senſus & animæ potentiæ ſunt velut arcis præſidiarij.

Numquam id ita plane mihi declaraſſe videor, ac nunc. Nam ad Deum in interioribus quærendum (ibi enim melius, & ad noſtrũ cõmodum oportuniùs, quàm in creaturis, Auguſtino teſte, inuenitur; nã poſtquam illum, in multis locis quæſiuiſſet, ibi tandem eum reperit) quàm maximè conducit, quòd hanc nobis gratiam Deus præſtat. Neque verò putetis, id per intellectum nos cõſequi poſſe, dum connitimur vt de Deo intra nos ipſas præſenti cogitemus; aut per imaginationem, illum in nobis eſſe imaginando. Bonum quidem id eſt, & excellens quædam meditandi ratio, cùm certiſſimę veritati innitatur, nimirum Deum intra nos ipſos præſentem adeſſe. Verùm non eſt hoc quod volo: hoc namque vnuſquiſque, Dei ope & fauore, facere poteſt; at quod dico, alio longè

modo fit : nam ſubinde contingit, vt etiam antequam homo de Deo cogitare incipiat, iam gens illa intra caſtellum verſetur; vt neſciam tamen, vnde nam aut qua intrauerit, vel quomodo paſtorem ſuum ſibilantem inaudiuerit : neque enim per aures ſonus aliquis ingreſſus eſt (nihil quippe auditur;) nihilominus perceptibiliter ſuauis quædam in interioribus recollectio ſentitur; quemadmodum ad oculum videbit, cui id datur experiri: non enim melius aut apertius id poſſum declarare. Videor mihi legiſſe, perinde id fieri, ac in hericio vel teſtitudine, quando ſeſe intra ſe contrahunt. Bene is rem hanc intellexerit oportet, qui hac ſimilitudine eam declarauit : verùmtamen animalia illa ad ſeipſa ingrediuntur, cùm ipſis lubuerit; at hic, in noſtra poteſtate id ſitum non eſt, ſed tum fit cum hanc nobis gratiam Deus facere vult.

Quibus Deus hanc gratiam faciat.

Equidem ſic exiſtimo, Maieſtatem ipſius non alijs eam præſtare, quàm ijs qui res ſæculi huius iam repudiarunt (non dico tamen, vt eas de facto & opere ipſo repudient illi, quos ratione ſtatus id facere impoſſibile eſt; ſed affectu ac deſiderio) cùm illos particulatim ad hoc vocet, vt rebus interioribus intendant. Vnde mihi perſuadeo, ſi modò Maieſtati eius dare locum velimus, fore, vt ipſa ijs quos ad maiora iã vocare incipit, non ſolùm hoc verum etiam alia datura ſit. Quare quiſquis hoc in ſe experietur & intelliget, ſummopere eum laudet neceſſe eſt: æquiſſimum namque eſt, hanc in ſe gratiam ac Dei munus agnoſcat, eique pro ea ingentes gratias agat, vt ſe hac ratione ad alias maiores ab illo recipiendas diſponat. ſimul etiam diſpoſitio hoc eſt, ad illum audiendum & auſcultandum, quemadmodum in nõnullis libris facere iubemur, vt videlicet ſtudeamus non multum diſcurrere, ſed attenti eſſe ad videndum quid Dominus in anima operetur.

Deo ob gratiam acceptam agendæ gratiæ.

Quamquã, intelligere nequeam, quomodo, ſi Maieſtas ipſius nondum ſuo nos rore irrorare inceperit, noſtra ſe cogitatio detinere queat, ita vt non plus damni, quã emolumẽti adferat, eſto hac ſuper re ſatis multũ ſit à nonnullis viris ſpiritualibus diſputatũ. Quod ad me (vt paruam meam humilitatem fatear) numquam haſten* vllam ſufficienter rationem mihi dare potuerunt, quæ me in ipſorũ ſententiam pertrahat. Horum nonnemo allegauit mihi librum quemdam, à ſancto viro F. Petro de Alcantara compoſitum, quem & ipſa vt ſanctum reputo (cui me libẽs ſubijcerem, quòd hoc illum ſatis noſſe ſcirem:) quẽ cùm pariter legiſſemus, comperi ipſum idemmet dicere, quòd ipſa hic, eſto non ijſdem verbis; ſed ex ijs quę dicit, colligere eſt, opus eſſe, vt animus iam excitatus ſit.

Cogitatio quomodo ſe detineri queat.

Fieri quidẽ poteſt, me errare; ſed quæ ſequuntur rationes, hoc mihi perſuadent & conuincunt. Prima eſt, quòd qui in hac operatione ſpiritus minus facere cogitat, vel vult, plus alijs præſtet. Quare non aliud

nobis

nobis hic faciendum eſt, quam vt, velut pauperes & omnium egeni, coram potenti opulentoque Imperatore proſtrati, aliquid ab eo petamus, & quamprimum oculos in terram deijciamus, &, quod daturus eſt, cum humilitate exſpectemus. Cumque per ſecretas & arcanas illius vias, intelligere videmur, nos ab ipſo exaudiri, tum quidem conſultum eſt tacere, quandoquidem nos apud ſe verſari paſſus ſit. neque tunc inconſultum fuerit, dare operam, (ſi quidem poſſimus) nihil vt per intellectum operemur, aut diſcurramus; at, ſi videamus, nos à Rege illo nec auditos eſſe, nec videri, non debemus velut attoniti & conſternati hærere. ſatis namque anima attonita manet, cum hoc ipſum procurauit, & multo fœdior, & oratio fortaſſis, per eam quam ſibi, ad nihil omnino cogitandum intulit violentiam, inquietior. Sed credamus neceſſe eſt, Dominum velle, vt ab ipſo aliquid petamus, & coram eo conſideremus, ipſum optimè ſcire & noſſe quid nobis conueniat. Equidem in animum inducere nequeo, vt humanas induſtrias & operam aliquid poſſe credam in ijs, quibus Maieſtas illius limitem certum poſuiſſe, ac quæ ſibi reſeruare voluiſſe videtur; quod non item in alijs multis, quas per nos, ipſius cum fauore, exequi poſſumus, fecit, quales ſunt, auſteritates corporales, opera bona, & orationes quouſque noſtra pertingere & ſe extendere poteſt infirmitas ac miſeria. Altera verò ratio eſt, quod opera illa interna, planè ſuauia & pacifica ſunt; opera verò pœnoſa & laborioſa exequi, plus diſpēdij afferat quàm compendij (pœnoſum opus voco omnem violentiam, quā ipſi nobis inferre volumus, vti eſſet, ſi ſpiritū & reſpirationē comprimere ac retinere vellemus.) ſed anima ſe in Dei man⁹ reſignet, vt de ea is faciat quodcunque voluerit, quàm poteſt minimè, de ſuo commodo laborando, quàm autem poteſt maximè, in Dei ſe voluntatem reſignando. Tertia eſt, quòd hoc ipſum ſtudium & contentio, quòd ad nihil omnino cogitandum adhibetur, cogitationem forſitan ad multum cogitandum excitaturum ſit. Quarta denique eſt, quòd nihil ſubſtantialius Deoque acceptius ſit, quàm vt illius honorem ac gloriam vbique præ oculis & in memoria habeamus, noſtri ipſorum verò, noſtrique lucri, deliciarum ac conſolationis obliuiſcamur. Quomodo ergò ſui obliuiſcatur is, qui ita anxius ac ſollicitus eſt, vt ſeſe mouere non audeat, neque etiam intellectum, atque effectus ac deſideria ſua, vt ſeſe, ad maiorem Dei gloriam deſiderandam moueant, neque etiam de ea quam is habet, gaudeat ſinit? Cū verò Maieſtas illius, intellectū vacare & quietū eſſe vult, tunc alio eum modo occupat; atque in cognitionem tam illuſtre, ac tam ſupra omne quod ipſi aſſequi poſſumus, lumen infundit, vt eam velut abſorptam manere faciat, tuncq; intellectus, (vt tamē neſciat homo, *Quomodo Deus intellectum occupet.*

homo, quo id modo fiat) multò meliùs edoctus manet, quàm per quaſcumque adhibere ipſi poſſumus diligentias, vtpote quæ non rarò in cauſa ſunt, vt magis is perdatur. Cùm enim potentias nobis Deus dederit, vt per eas laboremus, & omnia quæ ſunt ſuum præmium habeant, non eſt quòd eas incantare aut vincire ſtudeamus, ſed ſuo eas officio fungi ſinamus, quoaduſque ad alud ſublimius & altius à Deo euehantur. Quod autem conuenientius ac potiùs facere poſſe ac debere putem animam illam, quam in hanc manſionem Dominus introducere eſt dignatus, eſt hoc quod dixi; adhæc vt ſine vlla violentia ac ſtrepitu, diſcurſum intellectus conſtringere ac velut colligare procuret, non tamen eum ſuſpendere, vti nec cogitationem: quamquam bonum eſt, meminerit ſe in Dei præſentia & conſpectu agere, & quis ſit iſte Deus: ſi verò illud ipſum quòd in ſe ſentit, ipſum abſorbeat & inebriet, per me licet; ſed intelligere is nolit quid ſit, quia id voluntati datum eſt. ſinat ergo eam frui eo quòd habet, ſine eo quod ad hoc vllam adhibuerit induſtriam, ſed tantum verba aliquot amoroſa proferat. Nam tametſi hic ſine vlla omnino cogitatione manere, non ſtudeamus, ſæpe tamen ſine vlla ſumus, eſto id quàm breuiſſimo duret ſpatio. ſed, quemadmodum alibi dixi, cauſa, cur in hoc orationis modo intellectus diſcurſus ceſſet, (in illo, inquam, qui hanc manſionem iam intrare cœpit, nam recollectionis orationem coniunxi cum hac, de qua & priùs loqui debebam, & quæ multò inferior eſt eâ quam orationem diuinorum guſtuum vocaui; ſed quæ fundamentum ac velut principium eſt quo ad illam perueniatur: nam in oratione recollectionis nec meditatio, nec intellectus operatio prorſus omittenda eſt) cauſa inquam eſt, quòd ille ſit velut fons viuus & manans, qui per tubos aut canales minimè procurrit. vnde ſe ſubmittit ac humiliat, aut potiùs humiliatur, quòd videat ſe intelligere non poſſe ea quę vult; itaque, fluctuãs ac nutabundus, huc illucque fertur, adinſtar ſtolidi, quia nuſquam quieſcit aut ſedem ſtabilẽ figit. Ceterùm voluntas ita in Deo ſuo fixa & ſtabilis eſt, vt commotio ac tumultus illius ei quàm moleſtiſſima ſit; vnde hoc ipſa curare nõ debet: nã id multũ eã perdere faceret de eo quo iã fruitur; ſed ipſum omittere, & in amoris brachia ſeſe conijcere: nã Maieſtas illius eã edocebit, quid eam hic facere oporteat. nam omnia penè in eo ſita ſunt, vt tanto bono ſe indignam reputet, atque gratijs agendis ſe totam occupare.

Cur in oratione intellectus non diſcurrat.

Vt autem de oratione recollectionis aliquid dicam, ideo nihil hic de effectibus ſeu indicijs, quos in animabus, quibus Deus Optim. Max. hancce orationem cõcedit, cernere eſt, ſum locuta. Quemadmodũ verò ad oculũ intelligitur, ſuã animæ dilatationẽ atq; extenſionẽ eſſe perinde ac ſi aqua quodã è fonte manãs canalem aut ductũ non haberet, per quẽ

flueret,

by Google

flueret, ſed fons ipſe ita affabrè factus eſſet, vt quo plus ex eo aquæ efflueret, eo fabrica ac ſcyphon ille maior fieret: ſic & in hoc orationis modo plura alia mirabilia quæ Deus in anima operatur, contineri videntur: eam namque habilitat, ac ſic paulatim diſponit, vt, quidquid in illam influit, continere poſſit. Hæc porro ſuauitas & interior dilatatio colligitur ex ea quæ hinc ei manet, cùm in ijs quæ ad Dei obſequium ſpectant, iam ita reſtricta & ligata non ſit atq; erat antea, ſed longè extenſior ac dilatatior; adhæc ipſo ſuppliciorum infernalium timore iam adeò non coarctetur. nam, licet maior exinde ei ne Deum offendat, timor maneat; nihilominus ſeruilis timor penitus hîc deperditur, magnaq; eo aliquando fruendi fiducia ac ſpes illi manet. Quin & auſteritatum ſubeundarum timor, ne fortè per eas valetudini detrimentum aliquod inferatur, quem habere antea ſolebat, tunc abſcedit; nunc enim omnia ſe, in Deo, poſſe putat, & maiora illarum ſubeundarum deſideria habet, quàm habuit hactenus. Timor quoque laborum, quem habere ſolebat, iam multò temperatior eſt; quòd fides eius iam magis viua ſit; & intelligat, ſi quidem propter Deum eos patitur, ſibi à Maieſtate illius gratiam dandam, ad eos patienter & generosè ſuſtinendos. quin imò eos interdum vltrò expetit ac deſiderat, quòd prompta ac reſoluta voluntas illi maneat, ad aliquid Dei nomine faciendum; &, quòd magis & perfectiùs illius magnitudinem iam perſpectam habet, hinc ſe eo miſeriorem ac viliorem reputat; & quòd guſtus & conſolationes diuinas iam experta eſt, hinc delicias mundanas nonniſi meras ſordes & inanias eſſe videt; atq; ideo ſe affectumq; ſuum paulatim ab illis retrahit, quin &, ad ipſum faciendum, iam magis ſuiipſius domina eſt. Denique, in omnibus virtutibus iam multò perfectior eſt, ac melius eas exercet; atq; in illis vſque & vſq; proficere nô deſinet, niſi aut prorſus reſiliat, aut aliquid quo Deũ offendat committat. tum quippe omnia perdita & fruſtra ſunt, ad quantumcumque ſublime perfectionis culmen anima etiam aſcenderit. Eſt autem id ita intelligendum, quaſi, etſi fortè ſemel aut bis hanc animæ alicui gratiam Deus faciat, omnes illæ quæ dictæ ſunt gratiæ in illa maneant, ſi eas cótinuò non recipiat: in hac namq; perſeuerantia omne bonum noſtrum ſitum eſt.

Quomodo in ea anima dilatetur.

Quomodo animam immutet.

Porro vnius rei ſeriò commonere viſum eſt eum, qui ſe ad hunc ſtatum prouectum videbit; omninomodis vt caueat, ne ſe in vllam Dei per peccatum aliquod offendendi occaſionem conijciat. nondum namque anima hîc adeò robuſta vel adulta eſt, ſed adinſtar infantis primùm lactere incipientis; qui ſi ſe à matris vberibus diuellat & ſubmoueat, quid de illo exſpectari aliud quàm certa mors poteſt? Equidem vehementer metuo, ne hoc idem contingat ei, qui, poſtquam hanc & Dominus gratiam præſtitit, orationem deſerit, niſi maxima & prægnantiſſima cum ad

Peccatorũ occaſiones vitandæ.

ſit hoc faciendum cauſa impellat, vel quamprimùm rurſus eam reſumat: aliàs enim de malo in peius ruet. Noui, quàm meritò, & multum, hoc in caſu timere nos oporteat; & noſco nonnullos, quorum ſanè me quàm maximè miſeret, quibus, quod dico, contigiſſe vidi, eò quòd ſe ſeiunxiſſent ab eo, qui tam amicabiliter & amoroſè ipſis in amicum ſe dare, & hoc ipſum etiam opere oſtendere, cupiebat. Seriò & ſolicitè proinde moneo, ne in vllas peccandi occaſiones ſe conijciat. Plus namque diabolus connititur, vt vel vnam illarum animarum ſubuertat, quàm alias multas, quibus id genus gratias DOMINVS præſtare non dignatur: quòd illæ multum nocere dæmoni queant, tum plurimas alias ad ſui ſequelam trahendo, tum in Eccleſia Dei magnum forſan fructum faciendo. Et quamuis aliud non eſſet, quàm quòd Maieſtatem ipſius illas ſingulari quodam amore videat proſequi; hoc vnum certè ſatis eſt, vt is omnem, ad eas perdendas & ſubuertendas, operam adhibeat & conatum: vnde fit, illas validè impugnari; &, ſi expugnentur, multò pereunt profundiùs, maiorque longè illarum interitus eſt quàm aliarum.

Animam feruentem cur diabolus magis oppugnet quàm aliã.

Vos verò, cariſſimæ, quantum colligere eſt, ab hiſce periculis immunes & liberæ eſtis: aſt à ſuperbia & vanæ gloriæ ſtudio DEVS vos liberet; quin & ab inſidijs diaboli, præſertim, quibus id genus gratias & chariſmata fingendo vult imitari. quod colligi poteſt ex eo, quòd eoſdem effectus non operabitur, ſed planè contrarios. Vnius autem vos periculi commonere cupio (tametſi alio in loco de illo vos monuiſſe memini) in quod non paucos orationi deditos (ac præſertim mulieres; quæ quòd viris imbecilliores ſumus, hinc etiam rei quam dicere hîc inſtituo, magis ſumus obnoxiæ) incidiſſe noui. videlicet nonnullos ob frequentes pænitentias, orationes, ac vigilias, tum quòd complexione ac natura ſua debiles & imbecilles ſunt, vbi delicijs quibuſdam ſpiritus recreantur, à natura ac corpore deſtitui; cumque internum aliquod gaudium ſentiunt, & exteriùs deliquium ac debilitatem quamdam, cumque dein accedit ſomnus, quem vocant ſpiritualem, quod quid paulo maius eſt eo quod dictum eſt; vnum velut alterum eſſe, nec inter hæc diſcrimen dari putant, itaque ſe ab eo abſorberi ſinunt: & quo vlteriùs progrediuntur, eo abſorbentur magis, quòd natura & corpus magis debilitentur. illi autem id in ſuo ſenſu putant eſſe raptum, ego verò id voco fatuitatem, cùm non ſit aliud, quàm tempus ibi perdere, & valetudinem deſtruere. Scio, vnam per octo integras horas hoc in ſtatu fuiſſe, quæ tamen tunc ſenſus penitus expers non erat, at de Deo nihil omnino ſentiebat: & hæc per ſomnum, cibum, & auſteritatis moderationem ſibi tan-

Dæmon cõtrarios effectus operatur & Deus.

Nonnulli ob nimietatem rerū exteriorum ad diuinas conſolationes ſe reddunt incertos.

Raptus ſi ſtitius quis ſit.

bi tandem reſtituta eſt; fuit enim quidam qui ipſam intelligeret; nam & Confeſſarium, & alios multos, quin & ſeipſam deceperat, eſto data opera neminem decipere vellet. Credo, diabolum ſatis ad hoc fuiſſe conatum, & collaboraſſe, vt aliquod hinc lucrum referret; iamq; non vulgare inde referre incipiebat.

Sciendum verò, cùm id verè à Deo venit, tametſi tum interiùs, tum exterius deliquium ſentiatur, id tamen illi animæ non accidere, quæ vehementes in ſeſe motus ideo ſentit, quòd Deo ſe tam vicinam videat. deinde motus hic tam diuturnus non eſt, ſed quàm breuiſſimus. Licet autem ipſa rurſus exinde abſorbeatur, & eamdem orationem experiatur, tamen, ſi nulla ſequatur debilitas (vti dixi) eatenus id non pertingit, vt aut corpus diſſoluat, aut vllum ſenſum exteriorem in eo operetur. Quapropter monitas vos volo, vt, cùm hoc in vobis ſentietis & percipietis, ſine mora rem ad Præpoſitam deferatis, ab eoque vos quàm poteſtis maximè diuertere ſtudeatis; ipſa verò eas tam multum & tamdiu orationi inſiſtere prohibeat, ſed valdè parum orare permittat; adhæc det operam, vt ſufficienter dormiant & comedant, quoaduſque vires naturales ipſis redeant, ſi fortè hac ratione perditæ ſint. Si verò adeò imbecilli ſint corpore, vt ne iſta quidèm eos iuuent, mihi credant non ad hanc ſe vitam, ſed actiuam potiùs à Deo eligi: nam omnis generis & vitæ homines in monaſterijs ſint oportet. quare munijs actualibus eas occupent Superiores, ſeduloq; caueant, ne ſæpius ſolæ ſint; ita namq; valetudo penitus deſtrueretur. & hoc eis nimis quàm magna futura eſt mortificatio. Hac porro ratione probare Dominus vult, quo in ipſum amore ferantur, ac quomodò hanc eius abſentiam ferant; & poſt breue tempus priſtinas eis vires reſtituere dignabitur. ſin minùs ſaltem per orationem vocalem, & obedientiam multum lucrabuntur, ac ſic merebuntur id quod hac via promeritæ fuiſſent, & forſan etiam amplius. Erunt fortaſſis & aliquę, tam imbecillis cerebri & imaginationis (nonnullas tales ego noui) vt, quidquid cogitant, verè videre ſeſe exiſtiment. quod ſanè perquam periculoſum eſt. Verùm, quia hac de re fortaſſis agam poſtea, hinc plura de ea nõ ſcribam; eò quòd in hac manſione plus æquo me diffudi; quod hæc ſit, in quam plures animas ingredi arbitror, quàm in illam aliam. Et quoniã hic naturalia, ſimul & ſupernaturalia reperire eſt; hinc plus in hac creare damni dæmon homini poteſt: nam in ijs quæ adhuc deſcribendæ ſunt, manſionibus Dominus tantum ei non permittit, nec tantam poteſtatem concedit. Ipſi honor ſit & gloria in ſæcula. Amen.

Indiſcreta auſteritates & oratio quomodò reſcindenda.

Quartam manſio cum plures ingrediantur.

MAN-

addat, eatenus vt fodiamus, quoadusque abſconditum hunc theſaurum inueniamus: cùm certiſſimum ſit, hunc intra nos latere. hoc namque libenter, ſi quidem id à nobis ſciri, Deo placeat, declarare vellem. Dixi, *animæ vires addat*, vt ſcilicet noueritis, corporis vires non requiri in eis, quibus eas Dominus Deus noſter negauerit; vt qui neminē impoſſibilitat, quo minùs ſuas diuitias comparet; modò quis det quod habet, ſatis ei eſt. tam magnus Deus ſit in æternum benedictus.

Sed conſiderate, cariſſimæ, vt id de quo loquimur, conſequi valeatis, ipſum nolle vobis aliquid reſeruetis, ſiue parum, ſiue multum. nam totum ſibi vult; & iuxta id quod ei vos dediſſe intelligetis, maiorem minoremue gratiam recipietis. Non eſt melior ratio probandi intelligendiue, vtrum ad vnionem oratio noſtra perueniat, an non, quàm hæc. Nolite cogitare, ſomnium eſſe, aut rem ſomniatam, vti prior illa. ſomniatam inquam: animæ quippe ibi velut dormitans & ſoporata videtur, quæ tamen (vt quidem ei apparet) nec planè dormit, nec omninò ſe experrectā eſſe ſentit. Hîc verò Deo totaliter excitata eſt, eſto rebus mundi huius, & nobis ipſis, planè dormiat: nam reuera, & de facto, paruo illo temporis ſpatio, quo hæc durat vnio, ſenſus quodammodo expers manet, vt etiāſi velit, nihil cogitare poſſit (Non eſt porro neceſſe, aliquo artificio cogitationem ſuſpendere) & ne quidem, ſi amet, intelligit, quomodo amet, nec quid ſit quod amat, neu quid vellet. Denique ita eſt, quaſi mundo penitus mortua eſſet quò magis viuat Deo; quod certè ſuaue quoddam mortis genus eſt. Mortis, inquam; eſt enim auulſio quædam animæ ab omnibus operationibus, quas, quamdiu in corpore agit, exercere poteſt. Suaue quoque; nam, eſto anima de facto in corpore ſit, ab eo tamen auelli & diſiungi videtur, quo meliùs in Deo manere poſſit: adeò quidem euidenter, vt neſciam, an vel tantum ei vitæ maneat vt ſpiritum ducat. Iam illud ipſum mecum recogitabam, videtur porro mihi ſine reſpiratione eſſe; ſaltem, ſi reſpiret, id ipſa non percipit, nec intelligit; imò omnis illius intellectus ſe impendere vellet ad intelligendum aliquid eorum quæ ſentit. quòd autem vires eius, eatenus ſe non extendant, ita attonita hæret, vt (ſi non & omnem motum amittat) nec pedem, nec manum moueat; ſicut inter nos homines communiter loqui ſolemus de aliquo, qui ita deliquium patitur, vt nobis mortuus eſſe videatur. O ſecreta Dei! quàm libenter, illa exponere & detegere conando non ſatiarer, ſi me putarem aliquid quod valeat, poſſe dicere, itaque ſexcentas inanias & ineptias proferam, vt vel ſemel aliquid dicere queam; quo ad Dominum maximè laudandum excitemur.

Totum Deo dandum.

In vnione anima Deo totaliter excitata eſt.

Illa deſcribitur.

Dixi ſuperiùs, non eſſe rem ſomniatam; nam in ſuperiore manſione, quoadusque magnam habeat experientiam, anima ſemper dubia

manet, nesciens quid hoc fuerit, num videlicet phantasmate aut fascino delusa sit, num dormierit, num à Deo id datum sit, an non denique se cacodæmon in Angelum lucis transformarit? Sexcentæ igitur ei manent suspiciones: & bonum porro est ipsam eas habere: quia (vti suprà dictum est) etiam ipsa natura nos hic interdum decipere potest. Licèt enim animalibus venenatis tam facilis huc non sit accessus, nonnullæ tñ lacertulæ facilè eò possunt penetrare: quòd enim tenues sint & subtiles, quocumque se facili negotio insinuant. quæ licèt noxam non inferant, præsertim dum parui fiunt (sicuti antè dixi:) sunt quippe cogitatiunculæ, quæ ab imaginatione, & ijs quæ dicta sunt, procedunt. non rarò tamen importunæ sunt & molestæ. Hîc verò, quantumlibet tenues sint lacertæ, in mansionem hanc subire nequeunt; nulla quippe est imaginatio nulla memoria, intellectus denique nullus, quæ hoc impedire bonum queat. Et asseuerare ausim, si quidem vera cum Deo vnio est, dæmonem illuc nec penetrare, nec vllam inferre noxam posse: illius namque Maiestas cum animæ essentia coniuncta & vnita est, vt accedere planè non sit ausurus, imò ne quidem secretum hoc intelligere queat. Porro, si certum est, illum cogitationes nostras ignorare, & non intelligere, multo minùs rem adeò arcanam intelliget; (actus inquam intellectus & voluntatis) etenim imaginationis cogitationes apertè diabolus perspicit & videt, nisi Deus eũ hic excæcet, in quo maledictus ille impostor nequaquã nobis nocere potest! Vnde anima eò quòd Deus in ipsa operatur, insignem & non vulgarem sibi fructum comparat, adeò vt nihil eam impedire aut disturbare possit, ne nos ipsæ quidem. Quid enim animæ non dabit is, qui ad dandum ita pronus est, & quidquid vult potest?

Suspiciones hic anima suboriũtur.

Cogitatiunum molestia.

Dæmon in oratione vnionis animæ non nocet, cur

Videor vos turbatas & confusas videre ex eo, quòd esse vnionem cum Deo, & plures alias vniones esse dixi: & quomodo, si tales dentur (etsi etiam sint in rebus vanis, quando eæ valdè amantur) etiam dæmon animas erga illas affici faciat, & vniat; quamquam non eo modo quo Deus, nec cum vlla animæ delectatione, satisfactione, pace & gaudio. Etenim gaudium quod hic sentitur, omnia huius terræ gaudia, omnes voluptates & delectationes mundi longè transcendit. Adhæc, quia aliud inspiciendum non est, quàm vndenam Cœlestia, & vndenam terrena gaudia progignantur: quippe valde diuersus eorum sensus est, vti reipsa per experientiam didiceritis. Memini dixisse me alibi, tale inter vtraque hæc gaudia discrimen esse, perinde atque si terrena extimam tantum corporis superficiem afficerent, cœlestia verò ad ipsas vsque medullas penetrarent, & bene rem acu videor tetigisse, non enim scio quomodo possem.

Gaudia terrena & cœlestia quomodo differant.

Nondum

Digitized by Google

Nondum vobis ſatisfactum eſſe, videre videor: adhuc enim putabitis, vos poſſe decipi, cum interiora illa animæ nimis quam examinatu difficilia ſint. Et, quamuis rem experto dicta ſufficiant; quia tamē magna inter vtrumque eſt differentia, certam vobis dare notam ac ſignum volo, è qua certò cognoſcere, & nullatenus dubitare poſſitis, nū hoc à Deo prouenerit. hanc namque illius Maieſtas hodie menti meæ indidit; & (prout mihi quidem videtur) ipſa certa eſt & indubitata. In rebus difficillibus & arduis, etſi eas ipſa mihi intelligere, ac verum dicere videar, ſemper tamē ita procedo, vt dicam, *Ita id mihi videtur*: ſi enim in illis errem paratiſſima ſum, ad ijs quæ viri eruditiſſimi de illis cenſebunt, credendum: nam, quamuis fortè hi hæc ipſa non ſint experti, habent tamen huiuſmodi in rebus neſcio quid ſingulare; adeò vt, cum Deus eos tamquam lumen, à quo Eccleſia ſua illuminetur habeat, ſi quando veritas aliqua declaranda venit, hanc ipſis aperiat, vt, illis tradentibus, hæc paſſim ab alijs admittatur. Et, ſi quidem diſſoluti diſtractique non ſunt, ſed Dei famuli ad illius magnalia nullatenus obſtupeſcunt; norunt quippe, illum plura & maiora poſſe. Et, paucis vt complectar, quamuis fortè horum aliqua ſcripto commiſſa aut declarata non ſint; alia tamen ſcripta inuenient, è quibus videre poſſunt, hæc & ſimilia poſſe pertingere. Magnam ego rei huius habeo experientiam; quam etiam quorumdam ſemidoctorum meticuloſorū tractatione mihi paraui, vt mihi illa admodū caro ſteterit. Hoc ſaltē pro vero habeo, & aſſeuero, quiſquis credere noluerit, Deū multo plura poſſe eumq; dignatū eſſe, & etiamnū hodie dignari, creaturis ſuis ſubinde talia cōmunicare, ianuā ei ad illa ipſa recipienda, arctè occluſam eſſe. Quocirca numquā id vobis eueniat, cariſſimæ, ſed longè maiora, & adhuc maiora de Deo credite. nec eos conſiderate, quibus haſce gratias elargitur, improbi ne an probi ſint: nouit id namq; Maieſtas illius, vti iā alias dixi; non eſt noſtrum in id nos ingerere, ſed in ſimplicitate cordis & humilitate Maieſtati eius ſeruire, eamque in operibus & mirabilibus ſuis laudare.

Doctis viris quantum S. M. attribuerit.

Vt ergo ad notam, quā & certā eſſe dico, reuertar; nunc videris, hāc animā, quā Deus penitus attonitā & ſenſus omnis expertē fecit (quò melius veram ſapientiam ei inſculpat & indat) nec videre, nec audire, nec quidquam intelligere, toto illo tempore (quod ſemper nimis quàm breue eſt, & etiam adhuc breuius ei videtur, quàm reuera ſit) quo in illo ſtatu eſt. Deus ſiquidem ita ſe in animæ illius interiori conſtituit, vt, cùm ad ſe ipſa reuertitur ſibiq; redditur, nullatenus dubitare poſſit, quin in Deo fuerit, & Deus in illa. Hæc porro veritas tam ei firmiter inhæret, vt,

Hac nota, quam S. M. hic ponit, ad dignoſcendum veram vnionem (quæ eſt certitudo quædam, prorſus indubitata, quam Deus animæ cui ſeſe vniuit, dat, quòd nimirum ipſe fuerit, qui ſe vniuit,) eſt vera & valdè certa, è qua colligi queat, vnionem hanc à Deo veniſſe, vti S. Mater hic

hic ait. Verum, esto infallibile signum sit, Deum fuisse qui se animæ vniuit, non hinc tamen infallibiter colligi potest, animam hanc in statu gratiæ esse nam Deus quoq; se vnire potest ijs qui in gratiæ statu non sunt, videlicet huius adminiculo eos è malo statu educat. & ad se pertrahat, quemadmodum alio in loco Sancta Mater ostendit ac docet

tametsi multi effluerent anni antequam rursus hanc ei gratiam. Deus faceret, nullatenus eius ipsæ obliuiscatur. Vt etiam taceam effectus, qui post eam in anima manent; de quibus postea suo loco agam; hoc namque permultum ad rem facit & importat.

Dicetis verò mihi, quomodo id anima viderit, aut intellexerit, si tunc nihil omnino videat, nec intelligat? Non dico, illam illo temporis puncto id vidisse, sed postea videre; & non, propterea quòd sit visio, sed solùm certitudo quædam in anima remanens, quam nonnisi solus Deus ei indere potest. Equidem noui quamdam, quæ cùm nondũ sciret, vel inaudisset, Deum omnibus in rebus per præsentiam, potentiam, & essentiam inesse; per vnam tamen talem gratiam sibi à Deo factam ita id firmiter credidit, vt, quamuis è semidoctis illis (quos modò dicebam) quispiam, à quo ipsa percontabatur, quomodo Deus in nobis esset (vt qui hoc tam parum sciebat, atque ipsa antequam id illi Deus indicasset) illi diceret, nonnisi per gratiam in nobis esse; hanc sibi veritatem ita tenaciter impressam haberet, nullatenus vt ei crederet, & id ipsum iterum ex alijs sciscitaretur; qui cùm ei veritatem rei aperuissent, non mediocriter in animo est recreata. Videte tamen, carissimæ, ne hic decipiamini & erretis, existimantes certitudinem hanc forma aliqua corporali in nobis relinqui, perinde ac corpus Domini nostri IESV CHRISTI in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento est, etiamsi ipsum ibi non cernamus. hîc enim hac ratione non manet, sed dumtaxat cum diuinitate. Quomodo ergo id quod non videmus, tanta in nobis certitudine manere potest? Equidem id nescio dicere; illius quippe sunt opera: at veritatẽ nihilominus me dicere, scio. Et sanè, cui hæc certitudo inde nõ remanet, huius non totam animam, sed aliquam dumtaxat ipsius potentiam, cum Deo vnitam fuisse, aut id aliud quoddam gratiarum quas diuersimodè animæ Deus facit genus fuisse dicerem. Non enim nostrum est, in omnibus hisce rebus rationes inquirere, ad videndum quomodo id fiat. Cùm ergo mens & intellectus noster, ad hoc intelligẽdum nimis quàm tenuis sit, cur hęc inquirendo frustra eum defatigemus? satis est, videre, eum qui id facit, omnipotentem esse.

Certitudo post vacationem vnionis, quòd Deus fuerit, qui se vniuit, quomodo in nobis maneat.

Cant. 1.

Huius, quod dico nihil nos huc à parte nostra conferre, occasione, mihi in mentem venit eius, quod sponsam in Canticis dicere inaudistis: *Introduxit siue intulit, me Rex in cellam vinariam.* Non dicit autem, se vltrò in eam iuisse. Præterea dicit, se dilectum suum per vicos & compita, huc illucq; cursitando, quæsiuisse. Hîc itaque (quantum ipsa intelligo)

Digitized by Google

telligo)cella eſt, in quam nos Dominus introducit, & infert, quando & quomodo vult: at, vt per noſtram operam & diligentiam illuc intremus fruſtra ſumus; quippe Maieſtatis illius eſt, nos in eam introducere, & facere vt in animæ noſtræ centrum intremus. Vtque melius mirabilia ſua oſtendat, non vult vt voluntatis noſtræ quidpiam nobis retineamus, ſed eam penitus & totam ei reſignemus, neque vt potentiarum aut ſenſuum ianuam ei aperiamus, (omnes namque ſopiti ſunt:) ſed in animæ cētrum ianuis clauſis, ſicut olim ad diſcipulos ſuos ingreſſus eſt, dum ait *Pax vobis*: & è ſepulcro, non reuoluto lapide obturante, ſurrexit, introgredi cupit. Deinceps vero, in vltima manſione videlicet, videbitis, quomodo Maieſtas illius velit, vt anima in ipſo ſui cèntro magis ipſo fruatur, quàm hic. Quàm vero multa & magna videbimus, cariſſimæ, ſi præter noſtram vilitatem & miſeriam aliud nihil videre velimus! neque enim dignæ ſumus tam potentis Domini ancillæ eſſe, cuius mirabilia aſſequi aut intelligere non poſſumus. ſit ipſe in æternum benedictus. Amen.

Deus ſolus nos vnire ſibi poteſt, nihil nos in hoc efficere.

CAPVT. II.

EAMDEM PROSEQVITVR MATERIAM ORATIONEM Vnionis ſubtili quadam ſimilitudine declarat: tradit item effectus, qui poſt illam in anima manent. Eſt caput hoc notatu digniſſimum.

PVtabitis fortaſſis, omnia, quæ in hac manſione videnda occurrunt, à me dicta iam eſſe: ſed adhuc multa deſunt: nam (vti antè dixi) in hac datur magis & minus. Quantum tamen ad vnionem ſpectat, plus me dicere poſſe non exiſtimo. Quādo ergo anima, cui Deus haſce gratias concedit, ſe diſponit, multa ſanè dicenda ſunt de eo quod Dominus in ea operatur. Aliqua illorum hic proferam, & quis animæ ijs acceptis ſit ſtatus. Vt vero hoc ipſum meliùs exponam, ſimilitudine quadam, quæ ad hoc propoſitum, & intentum videtur oportuna, vtar: tum etiam vt videamus, etiamſi hoc in opere quod Dominus ſolus facit, nihil penitus facere poſſimus: tamen, vt Maieſtas illius hanc nobis gratiam faciat, multum nos à parte noſtra præſtare poſſe, cùm videlicet nos ad eam diſponimus.

Audiuiſtis, credo, illius mirabilia in ſerici productione (ſolus enim ipſe tale quid inuenire potuit) & quomodo ſemen quoddam, quod minimum pipiperis granum magnitudine non æquat, frondeſcente iam arbore moro, per calorem, viuere & bombyx fieri incipiat (nam quamdiu alimētum illud arboreum quo ſuſtentetur, non germinauit, ipſum velut mortuum manet) & mori folijs enutriatur, donec, vbi iam vermes facti ſunt grādiores, ramuſculi quidā illis apponuntur, in quibus ore ſuo minuto, è ſeipſis, ſericum nent, ac cucullos quoſdam vndique quàm artiſ-

Similitudo & productio bombycis.

hil est, Deus cum magnitudine sua coniungit, tantumq; illi valorem addit, vt Dominus ipse operis huius sit præmium. Et sicuti ipse in hoc opus, laboris & expensæ plus contulit, sic tenues & exiguos nostros labores cum magnis illis, quos Maiestas illius pertulit, coniungere vult, itaque eos inuicem miscere, vt omnia vnum quid fiant.

Quomodo laborem nostrum Deus euehat.

Eia, igitur, carissimæ, ad hunc laborem festinemus, & cucullum seu domunculam hanc texamus, proprium amorem, & voluntatem nostram, omnemque erga quaslibet res terrenas affectum excutientes, & econtrà pœnitentiæ, orationis, mortificationis, obedientiæ, & quæcumque alia opera scitis, exercentes. Vtinam operaremur prout scimus, & prout faciendum esse edoctæ sumus! Moriatur, carissimæ, moriatur hic vermis, vti moritur postquam perfecit & pertexuit opus ad quod creatus est; & videbitis, quomodo DEVM videamus, itaque in magnitudinis eius consideratione inuoluamur, & abscondamur, vt bombyx ille in suo cucullo. Notate quod dico, nos DEVM visuras, quemadmodum aliàs dixi, eum in hoc vnionis modo animæ se sensibilem reddere.

Iam videndum, quid de vermiculo hoc fiat: hoc namq; est, ob quod alia omnia dicta sunt. Quid inquam? Quando in hac oratione, mundo satis mortuus fuerit, albus quidam papilio enascitur. Prò Dei magnitudinem! qualis hinc anima egreditur ac prouolat, quòd vel ad modicum spatium in Dei magnitudinem introducta fuerit, eique adeò vnita! quod sanè spatium, (vt quidem mihi videtur) numquam ad mediam horam extenditur. Equidem in veritate vobis dico, animam ne seipsam tunc agnoscere. Nam quæ est inter fœdum vermem, & candicantem papilionem differentia, eadem & hic reperitur. Nescit anima, vndenam tantum sit bonum promerita, vel vnde hoc sibi accidere potuerit. Videt quippe tam ardenti se Dei laudandi desiderio æstuare, vt se millies, eius causa, destruere, & in nihilum redigere, ac mille mortes pati vellet. Vnde statim grauissima quæque, maximosque labores pro eo sustinere velle, incipit, aliud vt facere nequeat. Succedit deinde desiderium intentissimum austeritatum subeundarum, solitudinis quoque, & vt quotquot sunt homines Deum cognoscant. Atq; hinc summum in seipsa dolorem sentit, dum illum ab alijs per peccata offendi videt. Verùm hisce de rebus in proxima mansione, magis particulatim tractabitur: quæ enim in hac, & proximè sequente, tractanda occurrunt, penè eadem sunt, tametsi effectuum energia & vis longè sit alia ac diuersa: nam si (quemadmodum dixi) anima, postquam Deus huc eam euexit, semper in vlterius progredi allaboret, grandia quædam videbit.

Quomodo anima sit post vnionem.

Porro, papilionis huius inquietem videre, cùm tamen toto vitæ

suæ

suæ tempore magis quietus & serenatiori mente non fuerit, insignis Dei collaudandi occasio est. nescit enim vbi sidat aut consistat, vbi quiescat: quòd enim talem sedem ac quietis locum habuerit, hinc ei graue & tædiosum est, quidquid in terra videt: præsertim cùm sæpiùs de hoc vino Deus ei propinat; nam post singulas quibus bibit vices, nouus ei fructus & lucrum inde remanet. Iam opera, quæ aliàs dum esset vermis, fecit, quæ erant, paulatim ac sensim culeolum illum conficere, pro nihilo reputat. nunc verò ei enatæ sunt alæ: quomodo ergo satis ei sit pedetentim prorepere, cùm sursum iam euolare possit? Nimis quam parum ei sunt omnia, quæcumque propter Deum facere potest; ita intensa & ardentia eius desideria sunt. nec iam admirari potest ea, quæ sustinuere & passi sunt Sancti, vtpote iam reipsa & per experientiam sciens, quomodo Dominus animam iuuet, & quodammodo transformet, vt non iam ampliùs eadem ipsa, nec eius figura, sed alia prorsus, esse videatur. imbecillitas enim ad austeritates subeundas, quam antea sibi habere videbatur, iam ei videtur corroborata: nimius erga notos, & consanguineos, & opes affectus, (nulli vt actus, aut resolutiones, aut ab ijs se auellendi voluntas, satis ad hoc potentes essent, eò quòd tum magis ijs adhærere videbatur, cùm se ab ipsis sequestrare conabatur) ita nunc sese habet, vt ei graue sit, aliquid etiam facere eorum, quæ, ne Deum offendat, necessariò quoad facienda sunt. Omnia ergo ei grauia & molesta sunt, quòd iam tum reipsa probarit, veram ac solidam requiem à creaturis dari non posse.

Vnionis alij effectus.

Ardor animæ post vnionem.

Videor mihi plus æquo diffusa esse; longè tamen plura dicere possem: cui verò hanc Deus gratiam fecerit, videbit, me æquo breuiorem esse. quapropter mirandum non est, si paruus hic papilio nouam sedem quærat, sicut & ipse quoad res terrenas nouus & recens est. Quonam ergo se misellus conferet? neq; enim redire vnde venit & egressus est, non potest. id enim in nostra manu situm non est, quoadusq; Dominus iterum nobis hanc gratiam facere dignetur. Quàm noui, Deus bone, animam illam labores adoriuntur? quis hoc dixisset fore, post tam sublimem & eminentem gratiam acceptam? Verum enimuerò, aut hoc, aut illo modo, interim dum viuimus, crucem habeamus necessum est. Et, siquis mihi diceret, se, postquam huc peruenit, semper deinceps in quiete & plenis delicijs agere; equidem responderem ei numquam ipsum huc vsq; pertigisse; sed fortasse (si quidem superiorem in mansionem ingressus sit) nonnisi gustum aliquem fuisse, eumq; à natura ex parte per deliquium, ac forsitan etiam à diabolo excitatum, qui ideo ei pacem concedit, quò postmodum atrocius ei bellum moueat. Nolo tamen dicere, eos qui huc peruenerunt, pacem non habere. habent eam certè, & quidem valdè magnam: etenim ipsimet eorum labores eius sunt valoris, tamq; bona è radice

Noui post vnionem animam labores occupant.

Quam pacē & quietem habeant qui ad orationem vnionis peruenere.

Digitized by Google

radice pullulant, vt inde ijs pax & gaudium enaſcantur. Quin ex ipſo faſtidio ac nauſea, quod è rebus ſæculi huius concipiunt, quoddam ipſis ex eo emigrandi oritur deſiderium; idque tam pœnoſum, vt, ſi aliquo id alleuiamento ac ſolatio leniatur, non aliud id ſit, quàm cogitare, Deum velle vt in miſero hoc exilij loco morentur. Verùm hoc ſatis non eſt, nondum enim anima, poſt omnia illa lucra, ita in Dei voluntatem reſignata eſt, vti poſtmodum videre erit: eſto ſe per omnia ei conformare non deſinat; non ſine moleſtia tamen, & magno aliquo ſenſu, quod plura nequeat, cùm plus ei non ſit datum; nec etiam ſine lacrymis; quotieſcumque ad orationem ſe applicat, hanc pœnam ſentit. Hæc forſan aliquo modo prouenit è ſummo, quam ſentit, dolore, tum quòd Deum ſuum hoc in mundo peccatis offendi & irritari, quin & parui fieri videt, tum quod tam multæ tam hæreticorum, quàm Maurorum animæ pereant; &, quod magis ipſam ad commiſerationem mouet, etiam Christianorum. Et quamuis Dei miſericordiam immenſam eſſe videat, & hos, quantumlibet flagitioſam vitam agant, nihilominus ad frugem bonam redire, & ſalutis participes fieri poſſe; metuit tamen non parum, ne plurimæ in damnationis barathrum ruant.

Illorum dolores & afflictiones.

Prò Dei immenſitas. Ab hinc paucis annis, (imo fortaſſe, diebus) anima hæc nullius, niſi ſui ſolius, curam habebat. quis eam in tam pænoſas ſolicitudines & curas coniecit, vt, tametſi ad multos annos tali cum pænoſitate meditationem inſtituere vellemus, qualem modo anima illa ſentit, nullatenus eam ſentire poſſemus? Si ergo me ad multos dies, imo annos, in magni illius mali, (quale eſt, DEVM peccatis offendi) meditatione exercere procurem, & nunquam non cogitem, illos qui in interitum ruunt & pereunt, illius eſſe filios, & fratres meos; nec non pericula in quibus identidem viuimus; quàm denique nobis bonum ſit, miſerabili hac vita emigrare, an non hoc ſatis pænoſum & amarum erit? Nequaquam cariſſimæ, neque enim pœna quæ hic ſentitur, ſimilis eſt eis quas in terra ſuſtinemus: has enim, cum Dei gratia habere poſſemus, crebrâ de hoc quod dixi cogitatione; verum tamen ad vſque intimas cordis medullas non penetrant quemadmodum hæc, vtpote quæ animam, id etiam non procurantem, & interdum etiam ne quidem volentem, comminuere & commolere videtur. Quid ergo hoc eſt? vndenam procedit? dicam vobis. Non audiſtis de ſponſa (iam enim ſecundo id hic, eſto alia occaſione, dixi) quod eam Deus in cellam vinariam introduxerit, & caritatem in ipſa ordinauerit? Et hoc illud ipſum eſt: quod enim hæc anima totam in manus illius iam ſe tradiderit, præ magnitudine amoris ita ſuperata & capta eſt, vt non ſciat, nec velit aliud, quàm vt Deus de ipſa faciat quodcumq; lubuerit. Nunquam

Pænoſitates eorum.

Quomodo Deus animam in cellam vinariam introducat myſticè.

quam enim (vt quidem puto) vlli DEVS animæ hanc gratiam præstabit, quàm ei quam penitus in suam accepit; ac vult ipsam, vt tamen nesciat quomodo, inde suo sigillo signatam prodire: nam reuera plus de suo ea huc non confert aût præstat, quam cera, cum ei sigillum quispiam imprimit; neque enim id cera sibi ipsa imprimit, sed dumtaxat ad hoc disposita, mollis inquam, est: ac ne ad hanc quidem dispositionem habendam ipsa se emollit, sed tantùm manet quieta, & se tractari ab homine sinit. O bonitatem DEI! omniane ergo tuis peragi hic debent dispendijs! tantùm enim voluntatem nostram cupis, & vt nullum in cera sit impedimentum.

Anima ceræ comparatur.

*Videtis ergo, carissimæ, quid Deus noster hic agat: vt ergo hæc anima se iam totam ipsius esse cognoscat, dat illi DEVS id quod habet, quod est illud ipsum quod filius illius in hac vita habuit. quod certè maxima quædam gratia est. Quis enim vmquam magis desiderare debuit è vita hac exire, quàm ipse? Hoc declarauit Maiestas illius in vltima cœna, dum ait, *desiderio desideraui.* Quid ais Domine? Annon tibi ob oculos versabatur dira ac feralis illa mors, quàm te tam pœnosè oportebat subire? Nequaquam: ingens enim amor quo æstuo, nec non desiderium, quo, vt omnes animæ salutem consequantur, desidero, omnes hasce pœnas infinities, & sine vlla comparatione exsuperat; & multæ illæ, quas, ex quo in mundum veni, passus sum, & etiamnum patior, pœnæ, nimis quàm satis sunt ad præsentes hasce nihili faciendas. Sæpenumerò hoc ipsa mecum reputaui & perpendi: cumque norim pœnam ac tormenta, quæ aliàs pertulit, & modò perfert, certa quædam anima, quam noui, ex eo quod DOMINVM DEVM peccatis offendi videat, (quæ quidem ita intensa & incomparabilia sunt, vt mori ipsa mallet, quàm hæc ipsa pati) cogitabam ipsa mecum, si anima, quæ tam exiguam caritatem habet respectu caritatis CHRISTI (quæ cum hac comparata, quodammodo nulla dici potest) tam intolerabile hinc tormentum hauserit, quale CHRISTVM IESVM, DOMINVM nostrum, sensisse, & quàm amaram vitam duxisse, cùm omnia ei essent præsentia, & enormes, quæ in Patrem suum committebantur, offensas semper ante oculos haberet & identidem videret, existimandum est? Ipsa mihi persuadeo, & propè certa sum, multo maiora & atrociora hæc tormenta fuisse, quàm quæ in sacratissima passione sua pertulit.

** Quando S. Mater hic ait, animas quæ huius sunt gradus, cognoscere se esse Dei, per desiderium illud (quod Deus ipsis indit) è vita hac emigrandi, ad eum videndum & fruendum: loquitur de cognitione quadam non penitus infallibili, sed valdè certa moraliter, & satis probabili.*

Desiderium Christi ad passionem subeundam.

Christi tormentum quod fuerit ex hominũ peccatis.

tulit. In illa enim tormentorum & cruciatuum ſuorum videbat finem. gaudium quoque, quod percipiebat tum ex eo quod morte ſua nos redimendos videbat, tum ex eo, quod amorem quo Patrem ſuum proſequebatur, tantum eius cauſa & nomine patiendo, teſtabatur, cruciatus ipſius maximopere leniebat & temperabat. Sicut & hoc in mundo fieri videmus in ijs, qui præ vehementia amoris graues & duras auſteritates ſubeunt, & penè non ſentiunt; ſed ſemper eas grauiores, & grauiores, indies ſubire vellent; quinimò cuncta quæ faciunt, parui ducunt. Quid non ergo feciſſe Maieſtatem ipſius putamus, cùm ſibi tam inſignem, Patri ſuo oſtendendi, quàm perfectè tum ipſi obediret, tum proximum caritate proſequeretur, occaſionem videret oblatam? Magna quidem ei voluptas & gaudium fuit pati, ad Dei voluntatem exequendam: at, tam continuò, tot in illius Maieſtatem iniurias & offenſas committi, & tot animas velut agmine facto in tartarum prolabi, videre; id ego quidem tam durum ac digeſtu difficile exiſtimo, vt (niſi pluſquam homo fuiſſet) vnum talis tormenti diem ſatis futurum fuiſſe credam, ad multas vitas, quanto potiùs vnam, conficiendas.

CAPVT III.

MATERIAM EAMDEM CONTINVAT. TRACTAT de altero quodam vnionis genere, ad quam cum Dei fauore anima pertingere poteſt, quantumq; ad hoc dilectio proximi conducat. Caput hoc cumprimis vtile eſt.

REDEAMVS ergo ad columbulam noſtram, & videamus nonnulla de hiſ, quæ hoc in ſtatu DOMINVS dare conſueuit. Semper autem ſupponendum eſt, ipſam identidem conniti debere, vt in DEI obſequio, & in ſuiipſius cognitione quotidie progrediatur. Nam ſi plura ſibi facienda non putet, quàm hanc gratiam recipere, &, quaſi eâ acceptâ iam omnia tuta ſint, negligenter ſe in vitæ ſuæ ratione gerat, & à via cœli (quæ ſunt DEI præcepta) deflectat; idem ei accidet quod bombyci, ideo è ſemine prodeunti, vt alios producant, ipſe verò pro ſemper mortuus maneat. Semen inquam emittat: perſuaſum enim habeo, DEVM nolle, vt tam ingens & ſingularis gratia fruſtra & in vacuum recipiatur, ſed velle, vt eſto fortè ipſe recipiens, inde commodum non referat, alij ſaltem inde proficiant. Quòd enim *Aliis prodeſſe debent qui vnionem cum Deo habuere.*

enim hæc desideria, ac dictæ virtutes, ei maneant, hinc toto eo tempore quo in bono is perseuerat, semper alijs prodest animabus, deque suo illas calore calefacit: quem tametsi ipse iam fortè amiserit, nihilominus illud ei desiderium manet, vt inde alij proficiant; quin imo volupe illi est ac gaudet, gratias illas ijs declarare, quas Deus amantibus ac seruientibus sibi impertiri solet. Ego personam noui, cui id ita fiebat: cùm enim ipsa satis perdita esset, gaudebat tamen, quòd alij è gratijs quas ei Deus alias præstiterat, commodum reportarent, & viam orationis, illam nescientibus ostendere, volupe ei erat. Et hac ratione non parum boni præstabat. Postea verò Dominus eam denuo illuminare est dignatus. quamquam (vt verum fatear) eos quos dixi effectus nondum erat consecuta. At, quàm multi sunt, quos etiam ad Apostolatum Dominus vocat, vti Iudam, arctissimè intimeq; cum illis communicando; & quos ad regnum vocat, sicuti Saulem, qui deinde sua ipsi culpa pereunt & excidunt? Vnde colligere poterimus, carissimæ, nos, quò magis promereamur, & non, adinstar illorum, pereamus, nullam habere aliam securitatem posse, quàm ipsam obedientiam, & à lege ac mandatis Dei non deflectere. Illos, quibus tales gratias ipse concesserit, imò etiam omnes alloquor.

Multi post gratiam acceptam excidunt.

Videtur mihi, etiam post omnia illa dicta, hæc mansio adhuc obscura manere; quare cùm tam proficuum sit, in illam ingredi, consultum fuerit illos, quibus Dominus res adeò supernaturales non concedit, sibi persuadere, sine omni se vnionis habendæ spe non manere: vera namque vnio, fauente & annuente Domino, satis facilè obtineri potest, dummodo eam ipsi procurare satagamus, nihil nobis de voluntate propria retinendo, sed eam dumaxat diuinæ conformem & vnitam habere procurando. Quàm pauci sumus, qui hoc dicamus, & qui aliud nihil velle videamur, quiq; pro hac veritate parati simus occumbere, vt me iam suprà dixisse arbitror! Itaque dico vobis, quando huc vsque perueneritis, iam tum vos hanc Domini gratiam obtinuisse; vnde de altera illa deliciosa vnione, quam dixi, non est quòd solicitæ sitis: quod enim hæc præcipuum ac pretiosissimum habet, est, quod ab illa vnione, de qua modò loquor, procedat & ortum habeat. Ah, quàm hæc vnio desiderabilis est! næ beata anima illa, quæ eam obtinuit, eò quòd in hac vita mirâ quiete perfruetur: nullus enim rerum terræ huius euentus aut successus eam affliget vel contristabit, nisi fortè vbi se in aliquo Dei amittendi periculo constitutam, aut ab alijs in eum peccari videbit; quia nec morbus, nec paupertas, nec mors aliqua ipsam turbat; nisi fortè illius, qui ECCLESIÆ DEI pernecessarius est, & quo ægrè hæc careat: videt enim anima illa, meliùs multo eum nosse quid faciat, quàm ipsa quid desideret. Notandum autem

Vera vnio quomodo obtineatur.

Quam hæc optabilis sit & quieta.

est,

eſt, quoſdam eſſe dolores, qui citò ac ſtatim ab ipſamet naturali noſtra complexione, nec non caritate qua proximo compatimur, (qualem in ſe Dominus ipſe affectũ ſenſit, cùm Lazarum à morte reſuſcitauit) cauſantur; at hi non impediunt, quo minus cum voluntate diuina vniti maneamus, nec item animam turbulenta vel inquieta aliqua paſſione, quæ diu duret, turbant. Id genus dolores ilico pertranſeunt: nam (quemadmodum de gaudijs in oratione haberi ſolitis dixi) ad vſque interiora animæ non penetrant, ſed ad ſenſus hoſce & potentias tantummodo peruenire videntur. Ambulant quidem per priores manſiones, ſed in poſteriores de quibus adhuc tractabitur, non ingrediuntur.

Dolores naturales vnionem cum diuina voluntate non impediunt.

Itaque, quò ad hoc vnionis genus perueniatur, non requiritur id quod antè dixi, potentiarum nempe ſuſpenſio. Potis namque Dominus eſt per diuerſos modos animam ditare, & varijs eam ad haſce manſiones viis deducere, vt neceſſe non ſit, per compendioſam illam quam dixi viam, eam incedere. Verùm velim notetis, cariſſimæ, ante omnia requiri vt bombyx emoriatur, & quidem magis ſumptibus veſtris: quoniam in iis quæ dicta ſunt, non mediocriter ad moriẽdum iuuat, quòd ſe quis in vita adeò noua conſtitutum videat; ſed hic in terra neceſſe eſt, nos ipſos dum in hac vita viuimus, ipſum occidere. Maioris quidem, fateor, id laboris erit; ſed egregiè is compenſatur; itaque maius illius erit præmium, ſi victor euaſeris. Ceterum, quin id poſſibile ſit, nullatenus dubitandum eſt, dummodo vera cum Dei voluntate ſit vnio. Hæc eſt vnio, quam, quamdiu vixi, ſemper deſideraui: hæc eſt, quam identidem à Domino efflagito, & quæ magis aperta, & ſecurior eſt. ſed ô nos miſeras! quã ſunt opidò pauci, qui ad hanc perueniunt! eſto, quiſquis à Deo offendẽdo ſibi cauet, & Religionem ingreſſus eſt, omnia jam ſe feciſſe exiſtimet. Ah! quàm multi adhuc remanent vermes qui antè ſeſe non manifeſtãt, quàm (vti ille qui Ionæ hederam eroſit) per amorem proprium, noſtri ipſorum æſtimationem, temerarium de proximo iudicium (eſto vel in rebus parui momenti) in caritate illi exhibenda defectum, dum tali ſcilicet in eum amorem non ferimur, quali in nos ipſos, virtutes noſtras penitus corroſerint. Etenim, eſto id ad quod obligamur, violentè & contortè quodammodo, quò ſi peccatum euitetur, obſeruemus; longè tamen abſumus ab eo quod requiritur, vt cum Dei voluntate penitus & totaliter vnitæ ſimus. Quam autem exiſtimatis voluntatem eius eſſe, cariſſimæ? vt omnimodis & penitus perfectæ ſimus, quò partim cum ipſo, partim cum Patre eius (quemadmodum Maieſtas eius aliquando rogauit) vnum ſimus. Videte verò, quantum nobis adhuc deſit, vt eò pertingamus. Equidem, fateor, nimis quàm magnum dum iſthuc ſcribo, dolorem in corde meo ſentio, quod me tam procul inde videam abeſſe, idq́;

Suſpenſio potentiarũ ad eam non requiritur.

Quæ ſit Dei de nobis voluntas.

Digitized by Google

meâ dumtaxat culpâ. Neque enim Dominum ad hoc necesse est magnis nos consolationibus & recreationib⁹ de nouo perfundere: satis quippe est id quòd semel nobis dedit, suum nobis dãdo filium, qui viam nos edoceat.

Nolite verò putare, in eo totum negotium situm esse, quòd, patre aut fratre meo demorientibus, ita & vsque adeò me voluntati diuinæ accommodem, nihil vt propterea commouear, ac nullum dolorem sentiam; aut quòd, si labores, molestiæ, morbi mihi superueniant, cùm gaudio eos & hilariter sustineam. Bonum quidem id est: at subinde id ex quadam discretione prouenit, quod aliter facere nequeamus, & de necessitate virtutem faciamus. Quàm multa horum etiam Philosophi Gentiles faciebant, quòd multum scientiæ haberent; aut, si non talia saltem alia id genus! Hic verò, vt nonnisi duo hæc quæ Dominus à nobis requirit, vt videlicet Maiestatem ipsius, & proximum diligamus, compatem⁹ conniti nos oportet. quæ quidem si perfectè obseruemus, ipsius voluntatem facimus, itaque cum ipso vniti erimus. Sed, quàm procul (vti dixi) eheu! absumus, vt duo hæc prout tam potenti Deo ac Domino ea prçstare tenemur, præstemus? Dignetur, vtinam Maiestas illius gratiam nobis facere, qua ad hunc statum pertingere mereamur: quod, si modò velimus in potestate & manu nostra situm est. Nullum porro certius signum, è quo colligamus, nũ ritè duo hæc seruemus, meâ sententia est, quàm proximum verè & prout oportet, diligere: Deum enim an amemus, vix sciri potest, esto non desint euidentia, è quibus id colligatur, indicia; sed an proximum diligamus melius magisque intelligitur. Certæ autem estote, quo maiorem in dilectione proximi vos profectum fecisse videbitis, eo etiam magis in dilectione Dei prouectas vos esse. Amor quippe, quo Maiestas ipsius in nos fertur, tam intensus & magnus est, vt, in compensationem illius quem nos proximo exhibemus, effecturus sit, vt is quo ipsum prosequimur, multipliciter in nobis adaugeatur. Et de hoc nequaquam dubito. Permagni verò nostra refert, sollicitè aduertere interdum, quomodo hic ambulemus, ac nos geramus, num scilicet quidquid fecimus, perfectè factum sit. Etenim, quæ naturæ nostræ prauitas & corruptio est, nisi id à radice, Dei inquam amore, nascatur, numquam amorem proximi perfectè habebimus. Cùm ergo tanti nostra id referat, demus operam charissimæ, vt in rebus minutis ac paruis nos cognoscere assuescamus; neque grandia quædam, quæ tempore orationis, quam verbi gratia pro proximo, & ad vel vnam animam saluandam faciemus, ita confertim, & in genere nobis occurrunt, magni faciamus. nisi enim deinde opera conformia subsequantur, non est quod proposita illa nos facturas credamus. Idem de humilitate alijsq; virtutibus

Amor in proximum quanti sit momenti.

Quo is intensior eo & intensior amor in Deũ.

d by Googl

bus eſto iudicium. magnæ quippe & multiplices diaboli ſunt technæ ac ſtratagemata, qui quò nobis perſuadere poſſit, quamdam illarum nos habere, cùm eam non habeamus, millies omnem ſuſque-deque infernum mouebit. Et meritò: nihil enim æquè nobis nocet; cum hæ imaginariæ ac fictæ virtutes numquam ſine vana aliqua gloriæ veniant, vtpote quæ à tali radice producuntur: vti ex aduerſo quas Deus dat, ab illa & ſuperbia prorſus exemptæ ſunt.

Virtutes veras dat Deus, imaginarias diabolus.

Non poſſum non mecum ridere, cum animas quaſdam video, quæ in oratione dum agunt, propter Deum deſpici, contemni, & palam omnibus confundi velle videntur; poſtea verò, ſi quo modo poſſent vellent defectum etiam minimum, quem habent, tegere, aut ſi eum non cõmiſerint, at nihilominus eius accuſantur, excuſare. Tales ne ſimus, Deus auertat. Quicumque ergo hanc ignominiam ferre nõ valet, caueat diligẽter ne magnificiat id, quod apud ſe ſolum, (prout quidem ei videtur) facere propoſuit: nam reuera id à volũtate minimè profectum eſt (etenim vbi illa adeſt, longè quid aliud eſt) ſed dumtaxat inane & imaginarium quid; in quo diabolus dolos & inſidias ſuas ſtruit, quos mulieribus atque indoctis multos ac varios ſtruere poſſet, vtpote quæ, quod potentiarum & imaginationum ſit diſcrimen, aliaſque ſexcentas res interiores intelligere neſcimus.

Propoſita inania ſine effectu à diabolo cauſantur.

Quàm facile videre eſt, cariſſimæ, in quibuſnam veſtrum amor erga proximum verè ſit; & in quibuſnam is non tam perfectè reperiatur! ſi quidem intelligeretis, quàm nobis virtus hæc neceſſaria ſit, in aliud ſtudium non incumberitis. Cùm animas quaſdam diligenter admodum inquirere video, vt cuiuſmodi ſit oratio quam colunt, intelligant, & cum in ea verſantur, ita anxias ac ſollicitas, vt ſe ne mouere quidem, aut cogitationem alio diuertere audere videantur, ne modicum illud quod in ea habuere guſtus ac deuotionis amittant; ſtatim inde colligo quã parũ norint viam, qua ad vnionẽ perueniatur; adeò vt in hoc vno totum negotiũ ſitum eſſe opinẽtur. Nequaquã, cariſſimæ, nequaquã: Dominus requirit opera; hinc, ſi quã ægrã videritis, quã recreare aut alleuiare aliquatenus poſſitis, pro nihilo vobis ſit, deuotionẽ illã perdere, atq; illius ægræ commiſeratione tangi; ſi quẽ illa ſentiat dolorẽ, vos quoq; dolere; imò ſi neceſſe ſit vobis cibum ſubſtrahere, vt illa eum comedat, ieiunate; idque non tã illius cauſa, quã quia Dominus id vult. Hæc demum vera eſt cum illius voluntate vnio. Si item aliquam valdè laudari audiatis, maiorem in animo voluptatem ſentite quàm ſi vos ipſas laudari audieritis. Et eſt hoc reuera ſatis facile. ſi enim humilitas in vobis fuerit, graue potiùs vobis futurum eſt, quòd alieno ore dilaudemini. Sanè magnum & præclarum quid eſt, auditis conſororum virtutibus non

Amor in proximum quàm neceſſarius.

ſecus

Digitized by Google

secus gaudere, quam propriis; &, si quem in iis defectum aut imperfectionem obseruauerimus, non minus ob eum contristari, quàm si proprius foret, eumque tegere. Hac de re alio loco satis multa dixi, video namque, si quo modo in ea defecerimus, malo res nostras loco esse. faxit ergo Deus numquam in hac deficiamus. nam equidem vobis asseuero, si quidem eã obseruaueritis, fore, vt à Maiestate illius, eam q̃ dixi vnionem assequamini. At si in ea vos deficere videatis, quamuis deuotionem, & tales in oratione gustus habeatis, vt iam ad aliquam suspensiunculam in oratione quietis vos peruenisse credatis (nonnullæ quippe statim, iam omnia esse peracta, & nihil dum restare putabunt) mihi credatis velim, nondum ad vnionem peruenistis. Dominum verò rogate, vt hunc proximi amorem perfectum nobis det, & Maiestatem eius agere sinite quod lubuerit; ipse namque plura vobis dabit, quàm desiderare possetis, dummodo quamdam voluntati vestræ violentiam inferatis, vt vbique & in omnibus sororum volũtas fiat, (esto id cum aliquo iuris vestri dispendio fieri debeat;) vestrique boni & commodorum obliuiscamini ac negligatis, quò ipsarum commodis seruiatis, esto, qui secũdum carnem est homo renitatur & obstrepat; denique laborem in humeros vestros sustollatis, quò, vbi occasio se offeret, ab illo proximum exoneretis. Nolite existimare, fore vt nullo prorsus vobis id dispendio constet; at videte, quanti sponso nostro amor, quo nos est prosecutus, constiterit; nam, vt nos à morte vindicaret, ipsam tam acerbam, vti est mors crucis, subire non dubitauit.

Aliena potius quàm nostra, voluntas facienda.

Caput IV.

In eadem materia pergit, hoc orationis genus particularius declarans. Ostendit, quanti referat circumspectè & discretè in hac via procedere, quod cacodæmon, vt hominem ab eo quod cœpit, retrocedere cogat, magna arte & cautela vtatur.

DEsideratis (vt mihi quidem videtur) iam videre, quid columbula hæc agat, vbinam considat: iam namque audistis, eam non in gustibus spiritualibus, multo autem minùs in terrenis cõsolationibus quiescere; longè quippe altius se elibrat. sed huic vestro desiderio satis facere non possum, quoadusque ad vltimam mansionem venero. Det Dominus, illius ibi recorder, aut ad hoc scribendum locum commodum habeam! nam iam quinque elapsi sint menses ab eo tempore quo primũ illam describere cœpi, vsque nunc; &, caput ad ea quæ scripta sunt relegenda, satis dispositum non sit, fieri non potest, quin multa secundò dicantur ac repetãtur. sed, quod ad sorores meas hæc spectet tractatio, parum id refert. Nihilominus particularius & enucleatius declarare hic volo,

volo, quid orationem hanc vnionis esse censeam. Ad hoc, similitudinem quamdam quæ ingenio meo cõformis sit, adferam; ac postea pluribus de papilione illo, qui numquam quiescit, (esto semper & continuò fructificet, cùm sibi, tum aliis benefaciendo, quòd veram in seipso quietem non inueniat) tractabimus. Iam sæpiùs audistis, Deum spiritualia quædã cum animabus sponsalia contrahere (benedicta sit eius misericordia, quæ vsque eò sese humiliare vult) Et quamuis similitudo hæc crassior videatur, aliam tamen non inuenio, quæ, quod expositum volo, meliùs aptiusque declaret, quàm quæ à Sacramẽto matrimonij petitur. Esto matrimoniũ, quo de agimus, longè sit nobilius; quòd ipsum planè spirituale sit; quod à corporali multum distat: quidquid enim hic est, amor est reciprocus, eiusque operationes sunt purissimæ, quin & adeò delicatæ ac suaues, nullis vt verbis id queat exprimi, sed Dominus facere potest vt sentiantur. Videtur ergo mihi hæc vnio nondum ad spiritualem desponsationẽ pertingere. sed, quemadmodum dum hic in terra duo sponsalia inituri sunt, ante omnia necesse est vt ambo consentiant, & alter alterum cupiat, atque inuicem videant, vt sic vtrisque eo meliùs satis fiat. Pari modo hîc, præsupposito conuentionem iam factam esse, & animam iam tum probè nosse quàm bene sibi per hoc futurum sit, proposuisse quoque sponsi sui voluntatem in omnibus exequi; Maiestas ipsius (vt, qui optimè nouit, num tale ipsa propositum fecerit) vicissim anima contenta est; itaque hanc illi misericordiam facit; quod magis se ab eo intelligi & cognosci, & vt (quod vulgò, dici solet) inuicem videant, & in mutuum conspectum veniant velit: itaque sibi eam copulat & coniungit. Dicere possumus ita rem peragi; quia quàm citissimè totum hoc peragitur. Plura namque hic nec danda, nec accipiẽda sunt, quàm vt anima secreto quodam modo videat, quisnam iste sit sponsus cui nubere debet: neque enim vel mille annorum spatio, tam sensibus quam potentiis suis, vllo modo intelligere poterit, quod hic quàm breuissimo spatio percipit. Verùm, quia sponsus hic, talis est, solo hoc conspectu magis dignam facit, vt ad manus cum ipso iungendas veniat. Anima namq; ita amore saucia manet, vt à parte sua faciat quidquid potest, ne diuina hęc sponsalia dissoluantur. At, si sui oblita, suum rei cuipiam, quæ ipse non sit, affectum affigeret, mox omnia perderet: hæc autem iactura maxima est, quemadmodũ & magnæ sunt gratiæ quas ipse ei elargitur, imò maior, quàm vt verbis exponi queat. Quapropter vos, ô animæ Christianæ, quas vsque huc Dominus prouexit, per illum ipsum rogo & obtestor, ne vlla vestri ipsarum vos capiat obliuio vel negligentia, sed vt peccati occasiones omnimodis declinetis: neque enim anima, etiam hoc in statu constituta, ita fortis est, vt se in eas sine periculo & damno conijcere possit, sicuti est

Sponsalia Dei cum anima.

Quomodo ea peragantur.

In momento plurima hic anima percipit.

Anima sui oblitus, et nõ debet quia plurimum sibi noceret.

postquam sponsalia illa iā iniuit (quod in proxima mansione peragitur.) eò quòd communicatio & familiaritas ex vnico tantum conspectu prouenit. Adhæc maximopere ad eam oppugnandam ac subuertendam, & sponsalia hæc destruenda connititur & allaborat; postquam enim eam penitus iam in sponsi potestatem transisse videt, tantum aduersus illam non audet; etenim ipsam timet, & vsu & experientiâ nouit, se, si aliquando id tentet, magnum inde dămnum, ipsam verò lucrum non contemnendum referre. Dico vobis, carissimæ, nouisse me quosdam valdè sublimè euectos, & ad hunc vsq; statum eleuatos, qui deinde subtili diaboli artificio & stratagemate elusi retrocesserunt, & illi manus dederunt: omnis enim haud dubiè infernus ad hoc peragendum conspirat & coniurat: nam (quemadmodum ante dictum) non vnam solam, sed plurimas animas amittit; iam magnam rei huius habere experientiam: si enim animarum, quas vnius adminiculo Deus sibi lucratur & vindicat, multitudinem intueamur, insignis id illius summè laudandi occasio est: sæpe namque Martyres morientes, aliquot animarum millia Deo pepererunt: quàm multas vna sæpe virgo, vti S. Vrsula, secum ad cœlós extulit? quàm multas item, per SS. Dominicum & Franciscum, & alios Religiosorum Ordinum fundatores diabolus perdidit? qui omnes, quemadmodum in vitis ipsorum legimus, similes à Deo gratias recipiebant. Quid aliud rei huius causa erat, quàm quòd omnimodis procurabant, ne suâ culpâ tam diuina sponsalia dissoluerentur? Iam, ô filiæ meæ, modò Dominus ad hanc nobis gratiam faciendam paratus est, quam fuit tunc, & ex parte (si sic dicere fas sit) etiam magis, vtpote velut necessitatem & opus habens, vt eas ipsi recipere velimus: etenim quàm paucissimi sunt, qui ita de illius honore solliciti sint, vti tunc plurimi erant. Nimium quantum nos ipsos diligimus, & opidò prudentes sumus ne quid iuris nostri amittamus. Hem, quàm magna illusio est hæc. Lumen nobis det Dominus pater luminis ne, quæ eius misericordia est, in id genus tenebras cædamus.

Per vnam animam multas Deus lucratur.

Prudentia huius sæculi.

Petetis à me forsan, aut dubiæ eritis, quoad duo. Primum est, si anima diuinæ voluntati ita se, vti dictum est, conformarit, quomodo decipi possit, cùm nulla in re suam ipsa facere voluntatem velit? Alterum est, quibus diabolus vijs in animas vestras intrare possit, idque tanto earum cum periculo vt etiam pereant, cùm à mundo ita sitis sequestratæ, vsum sacramentorum tam frequentem habeatis, denique Angelorum (sic loqui licet) contubernium & societatem habeatis? cùm (quæ Dei bonitas) non alius omnium scopus sit & desideria, quàm illi in omnibus seruire. Nam, vt in illis qui inter mundana pericula & occasiones adhuc agunt, locum id habeat, nihil mirum esse. Meritò id vos

petere

ized by Google

petere cenſeo:reuera enim magna nobiſcum Deus miſericordia vſus eſt: at, cùm conſidero, Iudam inter Apoſtolos electum eſſe,& vixiſſe , & cum hocipſo Deo continuò egiſſe, ſermones eius identidem audiendo, ſatis intelligo,nullam vſquam ſecuritatem eſſe.

Ad primam ergo quæſtionem veſtram ſic reſpondeo : Certiſſimum eſt, animam hanc, ſi ſemper diuinæ voluntati adhæreat, minimè perituram:at diabolus eam ſubtili adoritur artificio, & ſub ſpecie & prætextu boni, in paruis ac minutis rebus , illam ab ea auertere nititur , & ad nonnulla alia transferre , quæ ei perſuadet mala non eſſe;& ſic paulatim intellectum excæcat, voluntatem tepefacit , propriumque amorem in ea adauget , donec ex vno in aliud gradum velut faciens, eam à voluntate Dei penitus abſtrahat , & in propriam tranſire faciat. Eadem reſponſione & ad aliam obiectionem quod ſpectat,ſatis faciam : eò quòd nullus locus ita recluſus & concluſus ſit , quem dæmon non poſſit ingredi , nec ſolitudo tam ſolitaria, quò ipſe non penetret aut audeat. Addo & aliud , videlicet , Dominvm hoc idcirco permittere , vt nimirum appareat , quomodo ſe hîc habitura ea anima ſit , quam ceteris in lucem & exemplum ſtatuere vult: multò namque ſatius eſt , vt , ſi improba eſſe debeat , in principio ſit , quàm poſtea, cum aliis plurimis afferre perniciem poſſet.

Animam diabolus paulatim ſubuertit.

Nulla autem mihi quoad hoc diligentia videtur eſſe certior ac ſecurior , quàm , poſtquam identidem à Deo in oratione petierimus vt nos ipſe tueatur , aſſiduoque cogitauerimus fore , vt, ſi ipſe manum ſuam ſubtraxerit , ilico in profundum prolabamur (quod verè ſic fieri poſſet) nullam verò in nobis ipſis fiduciam collocauerimus (cùm id ſtultiſſimum foret ,) ſolicitè cauteque in omnibus ambulemus,attendendo quo in virtutibus modo progrediamur , ac num in ipſis aliquid proficiamus an deficiamus, ac præſertim in amore & mutua dilectione, necnon in deſiderio, quo omnium minima haberi velimus , alijſque id genus rebus ordinarijs. Etenim,ſi ſeriò ad hoc reflectamus;ac lumen identidem à Domino petamus , noſtrum quamprimum profectum aut defectum agnoſcemus. Nec enim putandum eſt , Deum tam citò manum ſuam abſtrahere ab anima,quam eatenus promouit; vt non neceſſe ſit diabolum hîc ſudare & omnibus neruis conniti , Maieſtatemque diuinam adeò malè habet ipſam perire , vt millies diuerſimodè eam interius commoneat, & velut aurem ei vellicet, vt damnum, quod patitur, non poſſit non videre.

Cauto ſemper ambulare,quanti referat.

Denique vt huic tractationi finem imponamus , ſemper vt progrediamur, nobis enitendum eſt:quod ſi non faciamus , ipſæ nobis non pa-

Digitized by Google

Semper vlterius progrediendum hucusque praeessis.

non parum timeamus: quippe diabolus indubiè oppugnationem aliquam nobis inferre molitur: nam fieri non potest, vt, cum hucusque progressæ simus, vlterius non progrediamur: amor namque numquam est otiosus aut quiescit: non progredi proinde, pessimum signum erit. Anima enim, quo ipsum Deum in sponsum habere semel decreuit, cum eiusque Maiestate iam tam familiariter tractauit, & eò quò dixi iam peruenit, nullatenus præ acedia dormire aut stertere debet. Vt verò videatis quid agat ijs: quas iam in sponsas elegit, ad sextam Mansionem transeamus; ibique videbitis, nimis quàm parum esse, quidquid obsequij ei prestare, aut pro eo pati, quidquid etiam facere quo ad tantas gratias recipiendas nos ipsas disponamus, poterimus. Fortassis enim Dominus sic disposuit, hoc vt ipsa scribere inberer, vt, oculos in præmium conijcientes, ac, quàm immensa illius sit misericordia perspicientes (vtpote qui vt vermiculis quibusdã ita sese communicare atque patefacere non dedignatur) terrenas nostras recreatiunculas obliuiscamur ac negligamus, oculisque in ipsius magnitudinem coniectis, in eius amorem succensæ & æstuantes curramus. Ipse concedere dignetur, vt in rebus adeò obscuris & difficilib⁹ aliquid declarare valeam: nisi enim Maiestas eius calamum dirigat ac moueat, impossibile id futurum scio; &, si id in vestrum profectum non cessurum sit, eum rogo, vt nihil omnino dicam: nouit quippe Maiestas eius, non aliud (quantum quidem ipsa de me possum intelligere) mihi propositum atque intentionem esse, quàm vt nomen eius celebretur ac laudetur, nosque omnibus neruis ac viribus tali domino seruire connitamur, qui etiam in hoc mundo sic labores compensat: è quo colligere coniecturando aliquatenus possumus quale nobis in cœlo sit præmium daturus, vbi à molestijs laborum & periculorum, quæ hac in vita occurrunt, penitus immunes erimus. Nisi enim hic periculum esset ipsius amittendi & offendendi, voluptas quædam esset, si hæc ad finem vsque durarent, vt pro tam bono Deo, Domino, ac sponso nostro assiduè pateremur. Maiestas illius donet, vt aliquod ei obsequium præstare mereamur; nec tot defectus & imperfectiones, quot vt plurimum semper, etiam in operibus bonis, admittimus, committamus. AMEN.

Gloriam diuinam spectas in omnibus S. Mater.

MAN-

Digitized by Google

MANSIO SEXTA.

In vndecim capita distributa.

CAPVT I.

DOCET, QVOMODO DOMINO MAIORES GRATIAS PAtere, incipiente, maiores etiam fiant labores. *Quorum etiam aliquos refert, at quomodo se gerant in his illi qui ad hanc mansionem iam peruenere. Caput hoc vtile futurum iis qui illos interius patiuntur.*

INcipiamus ergo iam, spiritus sancti fauore adiuuante, de sexta mansione aliquid loqui, in qua iam anima, sponsi amore faucia, agit, atque vbi magis ad solitudinem, & ad, quidquid ipsam in hac colenda impedire potest, deferendum cauendumq; (prout quidem vitæ illius conditio ac status permittit) aspirat. Etenim prior ille conspectus adeò profundè animæ insculptus manet, vt aliud ipsa non desideret vel optet, quàm rursus eodem frui posse: Etsi iam suprà dixerim, nihil in isthoc orationis genere videri, quod propriè dici possit videri, ne quidem per imaginationem; nihilominus, Visum ac Conspectum id voco, ob eam, quam suprà posui, similitudinem. Iam quidem anima planè apud se cõstituit, alium sponsum non accipere vel deligere; sponsus tamen intensa illius desideria, quibus sponsalia iam iniri ipsa cupit, parum moratur: vult quippe, id adhuc intensiùs petat; atque vt tale bonum, quod omnium bonorum maximum est, aliquo ei labore constet. Quamuis autem omnes labores pro tam singulari lucro ac bono comparando modici sint; necesse tamen est, carissimæ, aliquod specimen ac signum præcedere, quòd ipsum iam habeatur, quo illos sustinere valeat. Quàm verò magnos eam, Deus bone, cùm interiores, tum exteriores, labores pati oportet, donec in sextam mansionem ingrediatur! Profectò id ipsum nonnumquam apud me considero, & timeo, ne, si id antè quis intelligat, difficillimè se humana nostra infirmitas ad id patiendum & tolerandum dispositura sit, quæcumque demum bona ei repræsententur, nisi iam fortè ad septimam mansionem peruenerit; in illa enim nihil vsque adeò timetur, vt impedire id animam possit, quo minùs hoc ipsa pro Dei nomine & amore ferre velit. Cuius rei causa est, quòd propè semper ita cum eius Maiestate vnita sit, vt hinc ei robur & vires veniant.

Non abs re futurum credo, si quas hîc certò tolerandas occurrere scio, pænarum nonnullas hic vobis referam: fieri potest, vt animæ omnes hac viâ non conducantur; quamquam valdè dubitem, num à terrenis

Labores sexta mansionis.

renis molestijs,siue hac,siue illa via aduenientibus, liberæ sint animæ illæ,quæ rebus cælestibus subinde tam liquidè ac verè fruuntur. Esto autem propositum mihi initio nō fuerit hac de re tractare;putaui tamē singulari consolationi futurum animæ illi quæ ita constituta fuerit, scire & audire, quid contingat & fiat animabus illis quibus istiusmodi gratias Deus elargitur:nam verè tunc omnia perdita ei esse videntur. Porro eo quo hæc veniunt, ordine illa non adferam, sed prout memoriæ occurrent,& in mentem mihi venient;initium autem hic faciam à minoribus; nempe ab eorum,quibuscum assiduè anima tractat (etiam eorum, quibuscum minime tractat,& quos ne toto quidem vitæ tempore eius vmquam recordaturos suspicabatur)obloquia, sic dicentium, quàm se sanctam facit? quàm extrema agit! quid non tentat, vt mundum decipiat, &alios, qui sine istis cerimonijs & nugis meliores ipsa Christiani sunt, improbos videri faciat! Ceterùm nihil est melius, quàm bene secundum statum suum viuere conari. Hinc quos ipsa sinceros vt amicos habebat, illam deserunt ac se subducunt; atque hi sunt, qui præ cæteris illam vellicant,ac sugillant,& quos maximè malè habeat,animam illam se perditum ire, & tam manifestè decipi. vnde dicunt imposturas & illusiones diabolicas id esse; euenturum huic, quod illi vel isti, qui malè perijt, atque adeò ipsam in causa fore, vt virtus traducatur & culpetur; quin & suos fascinare ac decipere confessarios, quos & monitum eunt, vt sibi à tali caueant, exempla quoque ijs adferunt eorum, quæ facta sint ijs, qui hac via in ruinam pertracti sunt. Mille scilicet modis eam cauillantur & scommatis proscindunt. Equidem quamdam noui, quæ summopere etiam metuebat, vt tandem non esset qui ipsius confessionem vellet excipere,eo scilicet in statu res illius erant, quæ quòd multæ sint, non est quod diu referendis ijs immorer. Illud verò pessimum, quòd hæc non citò finiantur, sed sæpè ad vniuersam durent vitam;tum, quòd vnus alterum moneat, vt cum huiusmodi personis agere caueant.

Obloquia contra pios parum curanda.

Dicetis ad hoc mihi, non deesse etiam qui de illis loquantur bene. Quàm, ô carissimæ, pauci sunt, qui id bonum esse credant, respectu & comparatione eorum qui hoc execrantur! Accedit huc, quòd hoc ipsum alius nouus labor sit & pœna prioribus laboribus grauior. quod enim anima clarissimè videat, si quod habeat bonum, id à Deo datum esse, nec vlla ratione suum esse (nam antè paulò & non ita pridem, se valdè videbat esse pauperem,& in peccatis constitutam) intolerabile id ei tormentum est, saltem initio. Sed postea non tam ei graue id est, idque ob quasdam rationes. Primo, quòd experientia eam clarè videre faciat, quòd homines tam facilè ac citò bene loquantur, quàm malè; itaque non

Pauci loquuntur bene de his.

Cur anima obloquia nō curet.

non plus vnum curat quàm alterum. Secundò, quòd Dominus maiorem ei lucem dederit, ad videndum nullum omnino bonum eſſe ſuum,ſed id deſurſum ab illius Maieſtate dari; hinc, tamquam ſi id in tertio quopiam videret, &, quaſi oblita quòd aliquam in eo partem habeat,ad Deum laudandum ſe conuertit. Tertiò, eò quòd, ſi quas animas è gratijs quas Deus ipſi præſtat, viſis profeciſſe viderit, ſtatim cogitat, Deum hoc medio, (quòd nimirum ipſa vt bona habeatur, eſto non ſit) ad hoc vſum eſſe, vt id alijs in bonum cedat, indeq; illę proficiant. Quartò denique, quòd, cùm Dei honorem & gloriam magis ſpectet & præ oculis habeat, quàm propriam, tentatio illa, quam ſub initium ingerere diabolus conſueuit (quòd ſcilicet hæ laudes ad illius ruinam & perniciem tendant, quemadmodum nonnullos per eaſdem perijſſe obſeruare potuit) in illa iam ceſſet, parumque curet quòd alij homines ipſam laudent, dummodo ſaltem vel ſemel Deus, ipſa mediante, & eius occaſione, laudetur; veniat deinde quidquid venire poteſt. Hæ aliæque id genus rationes aliquantulum mitigant magnam illam moleſtiam ac crucem, quam ei iſtiuſmodi laudes auditæ inferunt: eſto penè ſemper aliquam inde moleſtiam ſentiat, niſi cùm eis animum parum ac non multum aduertit. Sed longè & incomparabiliter grauior illi ac moleſtior pœna eſt, quod ſe palam & publicè, idque ſine cauſa, bonam haberi videt, quam priora illa quæ dixi obloquia. Cumque iam eo peruenit, vt hancce moleſtiam magni non faciat, multo minus priora illa curat; imò ita hæc audire gaudet, tamquam ſi ſuauiſſimam quamdam ſymphoniam audiret (quod certè veriſſimum eſt) animamque ea potius corroborant quàm intimident aut deijciant; cùm iam tum vſu & experientia ipſa didicerit, quantum inde ſibi boni proueniat & commodi. Hinc ſibi perſuadet, perſecutores & aduerſarios ſuos DEVM minimè offendere; ſed Maieſtatem ipſius id potiùs permittere, vt inde ipſa commodum referat. Cumque hoc clarè ſentiat ac perſuaſiſſimum habeat, hinc ſingulari quodam ac tenerrimo amore in eos fertur; quòd hi magis amici ſui eſſe, ac maius ſibi lucrum adferre, quàm qui bene laudabiliterque de ipſa loquuntur ac ſentiunt, videantur.

In obloquiis & aduerſitatibus anima quomodo gaudeat.

Solet præterea Dominus graues quoſdam morbos & infirmitates immittere. quod priori multò grauius & moleſtius malum eſt, præſertim cùm dolores acres & acuti ſunt; vt credam ex parte, ſi modo vehementes ſunt, nullum eis grauiorem in terra dari poſſe, (loquor ſcilicet de exterioribus) quanticumque demum & quo velis numero hi ingruant, ſi modò fuerint ex ijs de quibus hic loquor. Adeò enim tum interiora, tum exteriora hominis turbant, vt anima anguſtiata quid ſibi

Morbos quomodo ſuis Dominus immittat.

Digitized by Google

sibi facere, aut quò se vertere velit nesciat; & multò libentiùs mori, ac quoduis breui finiendum martyrium subire, quàm istos dolores malit. Esto, cùm hi iam extremi & intensissimi sunt, tamdiu non durent (quia indubiè Deus plus homini non immittit, quàm ferre possit, eiusq; Maiestas ante omnia patientiam dare solet) sed in alijs grauibus doloribus ordinarijs, & diuersimodis morbis secùs se habet. Noui quādam, quæ ex quo prædictam à Domino gratiam accipere cæpit (plus quam quadraginta id iam sunt anni) in veritate dicere nequit, vnum se à doloribus, & alijs patiendi occasionibus vacuum diem habuisse. Loquor de defectu valetudinis ac morbis, vt de alijs grauibus doloribus & afflictionibus eius nihil interim dicam. Fuerat illa, fateor, admodum flagitiosa, hinc præ doloribus inferni quem promerita erat, omnia illa pro nihilo reputabat. Alias verò quæ Dominum tot peccatis non irritarunt, alia ipse via conducet. Equidem semper viam dolorum ac patiendi præeligerem, saltem vt vel sic Iesum Christum Dominum nostrum imitarer, esto aliud inde bonum non sequeretur, cùm tamen plurima inde emolumenta solita sint sequi.

Morbos ordinarios cur Deus dein suis immittat.

Iam si de interioribus afflictionibus loqui velimus, illæ, de quibus antè egi, etiam exiguæ viderentur, si quidem interiores illæ exprimi verbis possent; verum impossibile est, has eo modo exprimere, quo homini obueniunt. Incipiamus à tormēto & cruce, quod oritur ex eo, quòd quis incidat in confessarium, qui nimis quidem sit prudens, minùs tamen rerum expertus, nihil vt securum habeat, sed ad omnia timeat, & in omnibus anxius mutet & dubitet, cùm quid extraordinarium & præter solitum ei occurrit; maximè si in anima cui hæc obtingunt, aliquam notet imperfectionem (putat enim eos, quos huiusmodi gratijs Deus dignatur, Angelos esse debere; quod sanè impossibile est, quamdiu hoc in corpore agent.) hinc statim omnia damnat, tamquam vel à diabolo, vel melancholico humore causata. His namque ita plenus est mundus, vt tot tantaque hac diabolum via inferre homini damna minimè mirer: vnde non immeritò Confessarij timere, & sollicitè admodum singula circumspicere debent. Interim misella anima, quam iste timor strangulat, & ad Confessarium tamquam ad iudicem suum abit, qui ipsam etiam condemnat, non potest non grauissimum tormentum atque afflictionem pati: quod quàm graue ac pænosum sit, solus intelliget ille, qui id fuerit expertus. Est hoc namque vna è grauissimis, quas animæ hæ patiuntur, afflictionibus & pœnis, præsertim si vitæ liberioris aliquando fuerint, cogitare videlicet, Deum, ob priora ipsarum peccata permittere, vt à diabolo iam illudantur. Quamuis autem tum, cum hanc Deus ipsis gratiam facit, securæ sint, & credere nequeant ab alio illa spiritu nisi diuino

Confessarij inexperti & minus periti quàm nocent.

uino proficiſci; quia tamen res hæc quàm citiſſimè pertranſit, & admiſſa olim peccata identidem memoriæ recurrunt, & in ſe imperfectiones notant (ſemper quippe eę ſunt aliquę) ſtatim hoc ipſas tormentum inuadit. Quando verò Confeſſarius eas ſerenat & ſecuras eſſe iubet, nonnihil ipſum mitigatur, eſto per interualla redeat. ſed vbi ille ſic iuuando, etiam timorem adauget, tunc id propè intolerabile eſt; maximè, quando poſt hoc maiores ſequũtur ariditates, adeò quidem, numquam vt Dei recordata eſſe, aut recordatura deinceps vmquam videatur, &, quando de illius Maieſtate aliquem loquentem audit, perinde ſe habeat, ac ſi de aliquo qui adhuc procul inde abeſt, aliquid dici audiret.

Nihil verò ſunt hæc omnia, niſi & illud præterea accedat, quòd ſeſe non ſatis ſe Confeſſarijs aperire ac declarare poſſe, ſed illos in errorem trahere ac decipere putet: & quãtumuis quoad hoc ſeriò reflectat, & videat, ne quidẽ motũ primo-primum, quẽ nõ ijs aperiat, &, eſto vt quieta ſit, ei dicatur; nihil tamen inde iuuatur. Etenim intellectus ita obſcuratus eſt, vt ad veritatem videndam potens non ſit, ſed ad credẽdum dumtaxat, quod imaginatio ei repræſentat & oggerit tum quippe hæc ipſa dominatur, nec non ineptiæ, quas ei diabolus repræſentare vult. Huic enim Dominus tunc proculdubio facultatem concedit, ad eam probandam, eique perſuadendam, ipſam à Deo reprobatam eſſe. Multa quippe ſunt, à quibus tunc impugnatur, accedente tam ſenſibili atque intolerabili ſpiritus anguſtia, vt cui ea aſſimilari poſſit, neſciam, niſi fortè damnatorum in inferno pœnis & ſupplicijs: nullus enim, hac tempeſtate durãte, conſolationibus admittendis eſt locus. Si ad Confeſſarium ſolatij habendi cauſa accedant, diaboli ei priùs ſuggeſſiſſe videntur ac ſuauiſſe, vt ipſam magis affligat ac cruciet. Vnde Confeſſarius quidam cum anima in iſtiuſmodi tormento conſtituta agens; illo iam tranſacto, comperit preſſuram illam eius periculoſiſſimam eſſe, eò quòd ad eam tam multa ſimul concurrerent. Igitur eam monebat, ſibi ſignificaret, ſi quando in ea verſaretur; at ſemper in deterius ipſa inde vergebat, vt is tandem intellexerit, illam ſui potentem non eſſe. Deinde ſi librum aliquem, eſto lingua vernacula ſcriptum; ad legendum in manus acciperet, non magis illum intelligere poterat, quàm ſi legere prorſus non poſſet; eò quòd intellectus ad hoc tunc minimè diſpoſitus erat, ſed planè ineptus.

Anxietas animæ & ſcrupulus eo quòd ſe non ſatis Confeſſario declaret.

Animæ anguſtia damnatorũ ſupplicijs comparatur.

Ceterùm, nullum aliud in hac turbulentia & malo inuenire remedium eſt, quàm Dei miſericordiã exſpectare, qui vel vno verbo ſuo, aut alio certè modo fortuito accidenti, tum cùm minimè putatur, tam ſubitò omnem tempeſtatem diſcutit, vt ne minima quidem in anima illa nubecula fuiſſe videatur: ita iam ſolis radijs vndiquaque colluſtratur, & plus, quàm antè afflicta fuit, conſolationibus iam perfunditur. Itaque, velut

Dei auxiliũ in ea exſpectandum. Serenitas animæ poſt tempeſtatẽ quanta.

velut qui periculosum quemdam conflictum euasit, & victoriam inde retulit in Dei laudes prorumpit, vtpote qui fuit qui pro ipsa pugnauit, & victoriam retulit. Liquido enim, & velut ad oculum videt, nihil omnino se posse, & omnia arma, quibus se tueri & propugnare poterat; in aduersarij manu ac potestate versari videre se putat; adhæc miseriam suam clarè intelligit, & quàm ipsi parum è nobis possimus, si suam Dominus manum subtraxerit. Ad hoc porro intelligendum nulla penitus sibi iam opus esse consideratione putatur, quod per experientiam quæ id ipsum experta est, cùm se penitus ineptam & ad omnia inhabilem viderit, iam cognoscat quàm nihil ipsi simus, & possimus. Nam tametsi in statu gratiæ esse non desinat (cùm quamdiu hæc tempestas durat, Deum neque de facto offendat, nec ob vllam omnino mundi huius rem vellet offendere) hæc tamen ita latet abscondita, vt ne vel minimum specimen aut argumentum, è quo Deum amare, vel alquando amasse se colligat, in seipsa deprehendere videatur: etenim, siquid vmquam benè egit, aut si quam à Maiestate aliàs gratiam accepit, omnia ei nonnisi somnium esse, aut phantasma, aliquod vidisse videntur; peccata verò videt, quòd verè commiserit.

Gratia animæ latet cùm in angustia versatur.

Quàm, ô mi Iesv, triste spectaculum est, animam ita derelictam videre, &, quemadmodum dixi, quàm parum eam iuuant quæcumque sunt de terra solatia! quamobrem nolite existimare, carissimæ, cum in tali statu vos constitutas deprehenderis; homines locupletiores, suaque libertate gaudentes, pro huiusmodi tempestatibus plus subsidij habere. Sanè plus non habent: nam (vti mihi quidem videtur) idem his euenit quod in inferno damnatis, quibus estò omnes quæ in mundo excogitari possunt, deliciæ & recreationes offerrentur, adeò nihil illa adferre alleuiationis aut solatij ipsis possent, vt dolorem etiam & tormentum essent adauctura: sic & hic omnia desursum & à Deo veniunt; vnde, quidquid terrenum est, ne vel hilum hic prodest, aut iuuat. Vult ergo magnus hic Deus ipsum vt Regem agnoscamus, nostramque miseriam perspiciamus: quod ad ea, quæ deinceps sequuntur, permagni refert.

Ditiores & libertatem habentes nó propterea ab angustijs spiritualibus [illegible] sunt.

At enim quid aget tandem misera hæc anima, si quando ad multos eam dies in hac afflictione & miseria agere oportebit? nam si quid oret aut horas recitet, perinde est ac si non oraret (videlicet quantum ad ipsius solatium ac leuamen faciat, quia id ad interiora eius non penetrat;) nec quid oret intelligitur, vti nec ipsa se, esto oratio eius etiam vocalis sit. Nam vt mentalem instituat, tempus hoc conueniens & oportunum non est, quòd facultates animæ ad eam neutiquam dis-

positæ

positæ sint; imò verò ipsa solitudo magis ei iam noceat (quod aliud per se tormenti genus est:) nec enim iam apud homines agere, nec cuiuspiam alloquium sustinet. Vnde, quantumcumque in aduersum obnitatur, exteriùs nauseabundum quoddam tædium & morum asperitatem præfert: quod etiam satis de foris videre & colligere est. Porro, vt quis, quod tunc patitur, verbis exprimat (vt verum fatear) est prorsus impossibile: sunt namque angustiæ & pœnæ spirituales, quæ quo dicantur nomine, vix quisquam sciat. Optimum verò in his remedium est (non quidem, vt hæc penitus auferantur; ad hoc enim nullum mihi occurrit, sed vt ferri & sustineri aliquomodo queant) in charitatis & exteriora opera intendere, & in Dei misericordia sperare, vtpote qui numquam in se sperantes deserit: sit ipse in æternum benedictus. AMEN.

Quid in angustia hac anima potissimum faciat.

CAPVT II.

AGIT DE QVIBVSDAM MODIS QVIBVS ANIMAM Deus expergefacere solet, qui nihil quod timeri debeat, continere videntur; esto sublime quid, & singulares quædam gratiæ sint.

ALiæ exteriores molestiæ & afflictiones, quas diaboli nobis infligunt, certè nec ita ordinariæ sunt (vnde hîc de ijs loqui necesse nō est) nec magna ex parte tam afflictiuæ & vehementes. Nam (prout mihi quidem videtur) etiam cùm summæ sunt & extremæ, ipsas animæ potentias ita ineptas non reddunt, neque etiam ipsam eousque turbant, vt non semper illi ratio tunc constet, ad cogitandum, non plus eos posse quàm ipsis Dominus permiserit: quæ vbi constiterit, nec prorsus perdita est, parum aut nihil sunt omnia, respectu illorum quæ suprà dicta sunt. In hac porrò mansione, cùm de varijs orationis generibus & gratijs Domini tractatio instituetur, adhuc alias internas pœnas & pressuras recensebimus: quarum quædam multò certè ad ferendum grauiores sunt, quàm quæ dictæ sunt hactenus, sicuti colligere erit ex effectibus quos in corpore relinquunt. Verùm afflictionum, ac pœnarum nomine dici non merentur, neque par est eas vt tales à nobis censeri, cùm tam singulares Domini sint gratiæ, & in illis constituta anima, illas istiusmodi esse, ac lōgè supra meritū illas sibi dari intelligat. Mox ergo vt in septimam mansionem ingressuri sumus, ingens hæc afflictio, nec non aliȩ plurimæ, in nos ingruunt. Harum aliquas hîc recensebo, omnes enim vt referā prorsus impossibile est, vti & declarare genuinè, vti sunt: sunt enim longè sublimioris & eminentioris originis quàm quas descripsi

Digitized by Google

scripsi hactenus: vnde, si supradictas, esto inferioris sint generis aut ordinis plus, quàm declaraui, declarare non potui, multo minus potero has. Ad omnia porro suam Dominus gratiam per filij sui merita, mihi cõcedere dignetur. Amen.

Videmur quidem columbulam nostram valdè procul reliquisse, ac velut deseruisse; sed reuera procul non est: hæ namque afflictiones in causa sunt, vt longè sublimius sese elibret & euolet. Iam ergo videre incipiamus, quo se sponsus modo cum ipsa gerat; quippe qui antequam totum se illi det amplectendum, intensa sui in illius corde excitat desideria, idque modis tam subtilibus & delicatis, vt eos nec anima ipsa intelligat, nec id eam alijs, nisi fortè ipsum expertis, declarare & exponere esse credam: sunt quippe impulsus quidam, adeò delicati ac subtiles, ab intimis animæ interioribus procedentes, nullã vt quæ apposita & congruẽs sit comparationem ad eos declarandos inuenire queam. Etenim id nimis quàm multum differt ab omni eo quod ipsi per nos procurare possumus, nec non à gustibus, quos iam ante descripsi: sæpè namque, etiam cùm ipsemet homo de eo non cogitat, nec Dei vllatenus recordatur, Maiestas illius subitò; ad instar fulguris aut tonitrui, eam excitat. Anima ergo, esto strepitus nullus audiatur, satis intelligit, se à Deo vocatam esse: idque adeò manifestè & perceptibiliter, vt interdum (præsertim initio) eam, esto nihil sit quod eam torqueat & affligat, penitus contremiscere & conqueri faciat: sentit quidem se suauissimè vulneratam esse; at intelligere nequit, quomodo aut à quo vulnus inflictum sit: agnoscit item, id quid magni valoris esse, nec vmquam ab hac plaga persanari vellet: dulciter quoque amorosis verbis, etiam ore prolatis, apud sponsum suum quiritando submurmurat, aliud vt facere non possit, quòd illum præsentem esse, at se manifestare nolle, norit. Ingens sanè hæc afflictio & pęna est, at sapida & dulcis; &, si ęa carere velit, non potest, nec vmquam eã sibi auferri cuperet, quòd illa magis eam recreat ac reficit, quàm absortio & ebrietas orationis quietis, quæ nullam dat pœnam.

Impulsus quidam interiores, quos anima sentit.

Vulnus amoris quam suaue.

Ipsa me disrumpo & annihilo, sorores, vt hanc amoris operationẽ vobis exponam, & non video quomodo exponam: eo quod contradictorium videatur, dicere, quod dilectus ex vna parte manifestè ostendat, se in & cum anima esse; ex altera vero eam ad se signo tam certo & euidenti vocare videatur, nullatenus vt de vocatione queat dubitari, ac sibilo ita penetratiuo, quo id anima percipiat, vt non possit id non audire. Quia sponso, qui in septima mansione versatur, eo modo qui nõ est perfecta & formalis locutio, loquente, omnis qui in alijs mansionibus habitat populus, vt putà sensus, imaginatio, potentiæ, se mouere vel mutire non audere videntur.

Quàm,

Digitized by Google

Quàm, ô Potens Deus meus, magna tua sunt secreta & arcana! quantum est inter ea quæ sunt spiritus, & inter quidquid hîc in terra videri aut intelligi potest, discrimen; cùm per nullam omnino rem hæc, quæ respectu maximarum. quas in animabns operaris, tam est parua, queat declarari! Tam singularem vtique hæc in ea operationem facit, vt seipsa præ desiderio conficiat ac velut annihilet, nec sciat quid vltrà petat; quòd certa quodammodò sit Deū suum apud se agere. At enim dicetis mihi, Si hoc ipsa intelligat & norit, quid vltrà desideret? quid est, quod ipsam cruciet? quod maius habere bonum velit? Sanè nescio: hoc scio, illam pati, adeoque pœnam hanc advsq; intima viscera eius penetrare, vt, dum sagittam is qui eam iniecit, ex ipsis educit, eum vnà cum spiculo hæc ipsa euellere, quin & ipsam euiscerare videatur. tam est acer amoris sensus.

Cogitabam hic ipsa mecum, num fortè id ideo fieret, quod ab hoc accensæ fornacis, quæ est Deus meus, igne scintilla quædam dissiliens, animam hanc ita occuparit, vt ignis hic accensus sentiatur foris & appareat: quæ quod ad eam consumendam non sit satis, ignis vero ita sit in se delectabilis, hinc eam anima pœnam sentit, & is cùm tangitur, talem operationem peragit. Nullam mihi videor aptiorem hac similitudinem ad hoc declarandum inuenire potuisse: nam sapidus hic dolor, non est dolor, nec in eodem statu permanet, quamquam aliquando satis diu duret, aliàs tamen cito pertransit & finitur, prout Dominus eum communicare voluerit: neque enim res est, quæ humana industria aut artificio queat parari. Sed, etsi subinde diu duret, abit tamen & redit. Saltem nunquam stabilis permanet, ideoque animam penitus ignitam non facit; nisi quod, vbi hæc iam ignire incipit, emoritur scintilla, quoddamq; in ea desiderium maneat, denuo dolorem hunc amorosum, quem illa producit, patiendi. Neque vero est quod hic cogitemus, id aut à naturali dispositione, aut atræ bilis vitio prouenire, vel illusionem diabolicam, aut imaginarium phantasma esse posse. etenim res est, quę satis ostendat, motum hunc non aliunde, quàm vbi est Deus qui est immutabilis, proficisci; neu, quales aliarum deuotionum esse solent, eius operationes sunt; etenim in illis magna gustus absorptio dubitandi ansam dare nobis potest. At hic, omnes tum sensus, tum potentiæ, sine vlla prorsus absorptione, considerant quidnam hoc esse possit, neq;, vt mihi quidem videtur, dulcem hanc pœnam vel minimum impediunt, nec eam adaugere, nec penitus tollere valent. Is porro, cui hanc Dominus gratiam fecerit (si enim eam illi fecerit, vbi hæc legerit, facilè id intelliget) ingentes ei gratias agat: neque enim est quod timeat, ne qua hic illusio aut deceptio subsit; timeat potius ne, post tantum beneficium acceptum, ingratus sit; & om-

nibus corporis neruis ad illi seruiendum connitatur, vitamque suam per omnia in melius mutare satagat. itaque videbit, quò tandem peruenturus sit, & quomodo semper plura ac plura recepturus. Tametsi quędam, quam noui, postquam hanc gratiam accepisset, ad aliquot annos eadem contenta vixit, abunde sibi per eam satisfactum esse putans; adeò vt si adhuc plurimis annis eam Domino ingenti cum labore seruire oportuisset, satis operam suam hac gratia compensatam crederet. Sit ipse in sæcula benedictus. Amen.

Cur hac in re plus sit securitatis quàm in aliis.

Fortassis hic hærebitis, scire volentes, quare plus in hac quàm in alijs rebus, sit securitatis. Ad quod respondeo, id has ob causas, (vt mihi quidem videtur) fieri. Primò, quòd numquam pœnam aliquam cum tanta dulcedine quantam hæc habet coniunctam diabolus sit daturus. Suauitatem quidem & delectationem quampiam quæ spiritualis videatur, dare poterit; sed vt pœnam, & quidem tantam, cum quiete & animæ gaudio coniungat, supra facultatem ipsius est: nam omnes eius vires nonnisi in ea quæ deforis sunt, operantur; & eas quas dat afflictiones & pœnæ (dum quidem ab ipso veniunt) numquam, mea quidem sententia, aliquid dulcedinis aut quietis continent, sed semper sunt inquietæ, & turbas cient. Secundò, quòd deliciosa & iucunda hæc tempestas ab alia certè regione, quàm in quas ille imperium & dominatum exercere potest, proficiscantur. Tertiò, ob magna, quæ hinc animæ obueniunt commoda; qualia plerumq; sunt, firmum ad pro Deo patiendum propositum facere, multas aduersitates & dura quæq; desiderare, magis dispositum & resolutum esse ad omnia terræ huius solatia, recreationes & conuersationes repudianda; & alia id genus.

Imaginatio aut melancholia hic locum non habet.

Quod autem id imaginarium aut phantasticum non sit: nam quamuis alijs in rebus diabolus illudere animæ per phantasmata studeat, in hac tamen id minimè poterit. Est quippe res adeò euidens ac notoria, nullo modo vt imaginario phantasmati sit obnoxia, (appareat inquam esse, reuera tamen non sit) vel vt de ea dubitetur, an reuera ita aut talis sit. Si quod autem in anima dubium maneat, sciat, impetus illos non esse veros. si inquam dubitet, num eos habuerit, necne: ita namque perceptibiliter hi sentiuntur, quemadmodum aures magnam percipiunt vocem. Vt verò melancholiæ id ascribatur, aut ab ea procedere dicatur, prorsus verisimile non est; cùm hæc omnia sua phantasmata & ludibria in sola imaginatione fabricet; hoc verò de quo hic ago, ab interiore animæ parte procedit. Fieri posset, me hic decipi & errare; at, donec rei huius periti alias mihi rationes quibus me euincunt, adferant, ab hac opinione non recedam, sed in ea manebo. Sic noui quamdam, quæ etsi ab huiusmodì illusionibus quàm maximè sibi semper timeret, in hoc tamen orationis genere numquam timere sibi potuit. So-

Solet & alijs Dominus modis animam expergefacere: nam derepentè, etiam cùm vocaliter iam orat, neque ad ea quæ interna sunt, vllatenus reflectit, suauis quædam inflammatio eam corripere videtur; perinde ac si momento ac subitò tam potens aliquis odor illi superueniret, vt se mox per omnes eius sensus diffunderet ac communicaret. non dico, quòd odor sit; sed similitudinis tantum gratia odorem, aut aliud quid simile pono, solùm vt sic ostendam, percipi, sponsum illic præsentem adesse. Excitat namque is suaue quoddam in anima desiderium, quo ipsa illo frui desideret, indeque ad heroica quædam opera facienda, & Domino laudes decantandas mirè manet disposita. Porro gratiæ huius origo, est illa ipsa quam antè dixi; at nihil hic est quod dolorem aut pœnam inferat, neque etiam illa Deo fruendi desideria, pœnosa & grauia sunt. Atq; hoc est, quod anima frequẽtius sentire solet. Nihil quoq; hic quod timendum sit, subesse mihi videtur, idque ob aliquas earum, quas dixi, rationes; sed tantùm opera danda, vt gratia hæc cum magna gratiarum actione admittatur, & recipiatur.

Alij modi quibus Deus animam excitat.

CAPVT III.

DE EADEM MATERIA AGERE PERGIT; ET OSTENDIT, quomodo animam Deus, cum ei placuerit, alloquatur. simul admonet, quomodo in hoc nos gerere debeamus, ac ne iudicij proprij ductum sequamur. Adhæc aliquas assignat notas, è quibus dignoscatur num illusio sit, vel non sit. Caput hoc lectu vtilissimum est.

ALium præterea animæ excitandæ modum Deus vsurpare solet; qui licet aliquo modo maior quàm priores illę gratia videatur, maiori tamen fieri potest vt sit periculo expositus. Atque ideo huic exponendo paululum immorabor. Sunt videlicet quædam Dei ad animam alloquia: quæ multifaria ac diuersa sunt: etenim horum alia deforis venire videntur, alia ab intimo animæ penetrali, alia à superiore eius parte; alia denique ita ab exteriore parte veniunt, vt etiam auribus percipiantur, quòd formata & articulata quædam vox esse videatur. Aliquando imo & frequenter, potest solum esse phantasma, ac præsertim in ijs qui debili sunt imaginatione, vel notabiliter melancholici. De duplici hoc hominum genere non multum meo iudicio curandum est, etiamsi se tale quid videre, audire, vel mente percipere asserant: neq; etiam turbandi inquietudine sunt, illis dicendo, hoc à diabolo prouenire; sed tamquam infirmi atq; imbecilles audiẽdi, ita vt Præposita vel Confessarius, ad quẽ isti hæc referent, illis dicere debeant, non esse id magnoperè curãd: neq; enim id substantiale & pernecessarium ad Dei seruitium esse: plurimis

Varia Dei ad animam alloquia.

Cum iis quos phantasma illusit quomodo agendũ.

quidem

quidem diabolum hac via imposuisse & decepisse; fortasse non sic ipsi euenturum, ad scilicet ipsum non contristandum aut affligendum. Si vero ei dixerint, melancholiam id esse, nunquam id sibi persuadebit; imo iurabit id se videre & audire, eo quod ei sic videatur. Id porro certum, illum esse ab oratione diuertendum, efficiendumque quàm fieri potest maximè, vt hæc pro nihilo reputet, & parui faciat. Solet enim cacodæmon per animas has ita malè affectas & imbecilles, rem suam non mediocriter facere, si non vt iqsis noceat, saltem vt alijs. In id genus rebus semper est quod timeamus, donec spiritus plene cognoscatur. Quare moneo, semper consultius esse, iam tum in principio ei resistere, eumque reijcere. Si enim à Deo sit, magis ad proficiendum & progrediendum iuuabit, atq; vbi probatus fuerit, potius adaugetur. Id ita se habet: videndum tamen, ne anima multum angustietur, aut inquietetur: nam reuera plus non potest.

Alloquia omnia vel à Deo, vel à dæmone, vel ab imaginatione oriri possint.

Nunc igitur, vt ad ea quæ dicebam, Dei ad animam alloquia reuertar, possunt ea, cuiuscumque etiam sunt modi ex ijs quos suprà distinximus, tum à Deo, tum à cacodæmone, tum vero à propria imaginatione ortum habere. Siquidem potuero, quædam Deo fauente, signa & notas depromam, è quibus hasce alioquin eorum differentias, ac quando illa periculum includant, dignoscatis: quod inter eos qui orationi dediti sunt, non paucæ sunt animæ, quæ huiusmodi allocutiones percipiunt; velim autem, carissimæ, vt male vos agere non putetis, in illis fidem abrogando, aut etiam adhibendo. Cum ergo solum vestri causa eæ fiunt, ad vos nimirum consolandas, aut defectuum vestrorum commonefaciendas, loquatur quicunque voluerit, vel etiam phantastica allocutio sit, parum refert. Vnius verò rei vos admoneo, videlicet, ne, etiamsi apertè à Deo veniant, propterea vos meliores esse credatis: cùm & Pharisæos sæpius Dominus sit allocutus. Omne porro rei huius bonum situm est in eo, vt aliquis ex hisce alloquijs percipiatur fructus. Omnem verò allocutionem, quæ sacris Litteris per omnia conformis, & respondens non sit, non pluris facitote, quàm si ex diaboli ipsius ore audissetis. Licet enim eæ à vestra debili imaginatione procusæ sint, nihilominus vt tentatio quædam circa res fidei habendæ: vnde semper eis resistatis oportet, quò à vobis recedant & euanescant: euanescent verò hauddubiè quòd parum virium habeant.

Quando omnis allocutio vt bona habêda.

Vt autem iterum ad id quod initio dicebamus redeamus, siue de interiore, siue de superiore, siue de exteriore parte alloquia veniant, non impedit hoc, quo minùs à Deo proficiscantur. Certiores porro quæ hic haberi possunt notæ, meo iudicio, sunt istæ. Prima, ac præ cæteris vera, est, dominium & potestas illa quam ipse secum fert, quòd scilicet loquatur simul

Deus loquitur simul & operatur.

ſimul & operetur. Clarius me explicabo. Verſatur, verbi gratiâ, anima quædam in omni tribulatio nis, anguſtiæ, & preſſuræ interioris, quam dixi, genere; intellectus adhæc illi penitus obſcuratus eſt, magnaque eā occupat ariditas! & ecce, vel vnica harum allocutione, exempli gratiâ ſolùm dicendo. *Noli affligi*, mox omnis preſſura diſcutitur, planè introrſum tranquillatur, ſummaque vndiquaque luce perfunditur; adeò vt omnis illa pœna, quam ei (vt quidem videbatur) non mundus vniuerſus, neque quidquid doctorum hominum eſt, ſi ad rationes, ob quas non doleret, ei proponendas conueniſſent, eximere ac dimouere, quantumcumque demum ad id contenderent, potuiſſent, in momento euaneſcat, & afflictio illa prorſus ceſſet. Multum deinde affligitur, quòd Confeſſarius & alij nonnulli, ei dixerint, ſpiritum Satanæ eſſe, à quo ipſa dirigitur; vnde ipſa penitus conſternata, ingenti timore percellitur, & ecce, vel vnico verbo quod ei dicatur, *Ego ſum, noli timere*, in momento fugit omnis afflictio, & ingenti conſolatione in animo perfuſa, prorſus ſerenatur, adeò vt nullus tanta ſibi futurus videatur eloquentia, qui, vt aliud id eſſe credat, ſibi perſuadere poſſit. Denique ob grauia quædam negotia valdè anxia & afflicta eſt, quòd quis eorum ſit futurus euentus, ignoret; audit ſibi dicentem, vt quieſcat & tranquilla ſit, etenim felicem vniuerſa ſucceſſum habitura; vnde valdè certa ac ſecura redditur, nullamque exinde anxietatem ſentit. Atque ita de alijs plurimis id genus rebus.

Altera nota & ſignum eſt, inſignis quædam in anima remanens quies, deuota pacificaque mentis recollectio, mira quæque ad Dei laudes celebrandas alacritas & diſpoſitio. Si, ô DOMINE IESV, vel vnicum verbum à te per aliquem ſeruorum tuorum, (vti quidem dicitur: nā ea quæ in hac manſione dicuntur, ſi non Dominus ipſe, Angelum ſaltem aliquem proferre veriſimile eſt) nunciari & proferri iuſſum tantam vim habeat, qualem ergo habebit id in anima, quæ per amorem tibi vnita eſt, & cui tu? Tertia eſt, quòd verba hæc diu memoriæ inhæreant, nec facilè elabantur, quædam etiam numquam, ſicuti ſolent verba quę hîc in terra ab hominibus vulgò áudimus, effluere: quæ inquam ab hominibus audimus, quæ, licèt etiam grauiſſima ſint, & à viris eruditis prolata, adeò memoriæ tenaciter non inhærent, nec ita firmiter ac facilè, ſi quidem de rebus futuris ſunt, creduntur, vti hæc: tanta quippe, poſt hæc audita, in animo manet certitudo, vt (quamuis in rebus, quæ valdè impoſſibiles videntur, aliquod interdum ei quoad illas nihilominus dubium occurrat, futuræ ne eæ ſint, an ſecùs, & in intellectu nonnihil quoad eas vacillet;) talis tamen in hac ipſa anima impreſſa eſt ſecuritas & certitudo, vt in cōtrariam opinionem prorſus abduci nequeat, etſi omnia euidenter in cōtrarium ferri & procedere videantur eius quod audiuit. Imò & anni interdum

Inter Dei & hominum verba quod diſcrimē & illorum certitudo.

terdum aliquot labentur, cùm hæc menti eius cogitatio inhærebit, fore vt alia Deus ad hoc media adinueniat, quæ homines non intelligunt, ipsumque tandem euenturum; vereque ita fit. Quamquam (vti suprà dixi) interea multum patiatur, cùm tam multa eius videt obstacula & impedimenta: quod enim operationes, quas habuit tum cùm illam vocem percipiebat, nec non certitudo quæ exinde illi mansit, quod Deus sit qui locutus est, iam præterierint, hinc istiusmodi dubitationes iam locum habere incipiunt, atque ipsa cogitare, an, quod audijt, non à dæmone profectum sit, aut ab imaginatione. At nullatenus dubitat tum cùm isthæc alloquia percipit; quin imò pro hac veritate tuenda parata esset mortem oppetere. Sed (vti dixi) quid diabolus per omnes has imaginationes & phantasmata, quæ haud dubiè ipse suggerit quo animam affligat, & intimidet; præsertim si negotium sit huiusmodi, quod ipse, si quidem id executioni semel mandetur, maximopere ad animarum bonum salutemque profuturum nouit; vel opera sint huiusmodi, quæ Dei obsequiũ & cultũ mirificè promoueãt, quæq; maximã difficultatẽ contineant, quid inquã non faciet? saltẽ fidem nonnihil imminuit: etenim non modicũ damnũ est, non credere, Deũ ad opera, quæ noster intellectus non comprehẽdit nec assequitur, patranda potentẽ esse. Tamen non obstantibus omnibus hisce conflictibus, licet etiam nõ desint qui continuo animæ illi ingeminent, id nonnisi ineptias & inanias esse (Confessarios intelligo: hi nsunt quibuscum similia tractantur) quantoscumque etiam malos successus videat, è quibus intelligat ac videat, rẽ minimè implẽdam; manet ipsi nihilominùs scintilla quædam (nescio vnde prouenìens) tam viuæ certęq; spei de euentu, vt, etiamsi reliquæ spes omnes emorerentur, adhuc non posset, etiamsi vellet, hæc securitatis scintilla non manere viua. Ac tandẽ quemadmodum ante dixi, verbum Domini adimpletur, adeoque inde anima hilaris & læta manet, vt Maiestatẽ illius perpetuo & iugiter magnificare vellet: imo magis gaudet, quod adimpletũ videat id quod ei ante dictum erat, quàm opere ac re ipsa, quamuis etiam id multũ eius intersit.

Vnde anima de diuinis alloquijs dubitare incipiat.

Anima post Dei alloquium de euentu securitas.

Nescio vnde veniat, vel quid in causa sit, quod anima tanti faciat, verba hæc suum effectum sortiri, & verum euentum habere: vt credã, nõ tam illi graue futurum, si ipsamet aliquo in mendacio deprehenderetur, tamquã si ipsa quid amplius in hoc præstare posset; quia non aliud dicit, quã quod ipsi dicitur. Quidã hîc identidem Ionæ Prophetæ, timorẽ memoria versabat, dum scilicet verebatur, ne Niniue subuerteretur. Porro cũ hic spiritus Dei, hanc certè fidelitatem illi præstemus æquum est, vt scil. desideremus, ne vt falsus habeatur, cũ ipse summa & suprema sit veritas. Vnde non potest anima non singulare sentire gaudiũ, quãdo, post mille flexus & reflexus, longasq; ambages & in rebus difficillimis, illud adim-

Cur anima magni faciat, à Deo effectum sortiri.

pletũ videt;& licet ipſimet magni inde ſecuturi ſint labores & moleſtiæ, eos tamen perferre mauult, quàm, vt non fiat, quod ab ipſo Domino ſibi dictum, ita pro certo habet.

Non omnes, fortaſſis, hanc infirmitatẽ, ſi modo dicẽda ſit infirmitas, (non enim iſtiuſmodi quid tamquam malum condemnare poſſum) habebunt. Si verò ab imaginatione allocutio hæc cauſata ſit, nullam harum notarum habebit, nullam inquam certitudinem, nullam pacem, nullum guſtum internum. Excepto, quòd contingere poſſet (& ſcio ita etiam quibuſdam tametſi in oratione quietis, ac ſpiritali ſomno multum abſorptis accidiſſe) nonullos tam debilis complexionis & imaginationis eſſe (vel neſcio quid aliud in cauſa ſit) vt in magna hac ſui recollectione, de facto & reuera ita ſui impotes ſint, & extra ſe, vt exterius nihil ſentiãt; ſenſuſque ipſorum omnes vſque adeò ſoporati ſint, vt, ſicuti aliquis qui dormit, (& forſan etiam nonniſi dormiunt) velut in ſomnio ea ſibi dici, quin & aliqua ſe videre, eaque diuinitus venire ſibi perſuadeant. Sed demum, hæc non alios poſt ſe effectus relinquunt, quàm ſomnia ſolent. *Allocutio imaginaria quomodo fiat.*

Fieri etiam poſſet, vt, cum affectuoſius intenſoque deſiderio aliquid à Domino petunt, audire ſibi videantur poſtulata ipſis concedi. Et ſanè id non rarò contingit. At qui magnam locutionum diuinarum experientiam habuerit, nõ facilè hic, meâ quidem ſententiâ, decipi poterit. Ab imaginatione verò & diaboli technis multũ eſt quod timeamus, at, ſi eæ quas ſuprà dixi, notæ ac characteres appareant, certi eſſe poſſumus, hoc nonniſi à Deo prouenire; nõ ita tamen, vt, ſi, quod nobis dicitur, grauis momenti res ſit, & per nos ipſos executioni mãdari debeat, aut eò tertij cuiuſpiam negotia ipſa ſpectet, numquam, niſi Cõfeſſario, qui doctus, circumſpectus, & Dei famulus ſit, conſulto, ipſam opere exequamur, aut intra cogitationem ac cerebrum admittamus, quantumlibet eã clarè intelligamus, & manifeſtè videam⁹ à Deo prouenire. Sic namq; vt faciam⁹ Maieſtas ipſius vult; &, quod ipſe iubet, nullaten⁹ par eſt obſeruare negligamus, cũ ipſe mandarit, vt Confeſſariũ, velut ſuũ vicariũ, habeamus: vt hãc ipſius vocẽ & verbum eſſe, nullũ eſt dubiũ. Hęc porro verba ad nos animandos & corroborãdos maximopere conferunt; ſiquidẽ res & negotiũ ſuſcipiendũ, difficile ſit; quinimò Dñs ipſe cũ ſic ei viſum fuerit ac placuerit, ipſimet eumq; credere faciet, id à ſpiritu ſuo proficiſci; ſin minus, ad ampli⁹ & vlteriùs nõ tenemur. Etenim ſummo cũ periculo coniunctũ exiſtimo, aliud præterquam quod monui faciendum, facere, & propriũ quoad hoc iudicium & ductum ſequi: vnde vos, Domini noſtri Ieſu Chriſti nomine, admoneo, cariſſimæ, videatis, ne hoc vmquam vobis eueniat. *Confeſſarij monitis auſcultandũ.*

Alius præterea modus eſt, quo ad animã Deus loqui ſolet: quẽ equidẽ (quantum ex eius parte eſt) valdè certum eſſe exiſtimo; quin nimirum

Locutio Dei ad animam cum visione intellectuali.

sit cum aliqua visione intellectuali, de qua postea loquar, quòd in infima animæ parte fiat. Tam apertè porro & clarè, animę suę auribus isthæc verba, & ipsummet Dominum ita secretò sibi loquentem, se audire putat; vt hic ipse ea audiendi modus, accedentibus etiam operationibus quas hæc ipsa visio operatur, securam ac certam eam faciat, nullum diabolo hîc posse locum esse. Magnos quippe post se relinquit effectus, qui hoc credibile faciant: saltem certa & secura esse potest, quòd id ab imaginatione minimè procedat: &, si quidem reflexioni & aduertentiæ sit locus, semper hanc quoad hoc habere securitatem potest: idque ob hasce rationes. Primò, quia in ipsa locutionis claritate, ab imaginaria allocutione diuina certè differt: ita namque hæc clara est, vt, si vel vnam syllabam eius quod inaudiit, deesse contigerit, statim illius ei in mentem veniat; item num hoc, vel illo, stylo dictum sit, eâdem licet manente sententiâ ac sensu. In imaginaria verò & phantastica nec locutio ipsa erit tã clara, nec verba adeò distincta, sed velut quid ex parte somniatum. Secundò, quia in diuina sæpè ne cogitabatur quidem de eo quod auditur (dicere volo, id improuisò & derepente fieri) imò etiam aliquando interea dum cum alijs tractatur & agitur; quin & respondetur per eam ad id quod citissimè per cogitationem transit, aut ad id quod tam ante cogitatum est; sæpè quoque in rebus quas numquam meminit an esse possent, aut reuera semel essent: vnde eas imaginatio fabricasse non potuit, quò anima deciperetur, sibi proponendo & fingendo id, quod numquã vel desiderarat, vel petierat, imò quod ne quidem ad illius notitiam peruenerat. Tertiò, quia diuina locutio est perinde, ac dum quis de facto, ipsemet audit; imaginaria verò, quasi dum quis sibi paulatim fingit & componit id quod sibi ab alijs dici vult. Quartò, quia ipsamet verba vtriusque valdè inter se differunt; nam in diuina, vno solùm audito, multa comprehenduntur: quod noster intellectus tam citò ac facilè adinuenire non posset. Quintò, quia sæpè vnà cum verbis (idque modo quodam, quem ipsa non possem exponere) multo plura nobis sine verbis significantur, quàm verba ipsa per se sonent ac significent. De hoc autem intelligendi audiendiue modo alio in loco pluribus tractabo; quia res est admodum delicata, & ad Deum dilaudandum maximoperè conferens. Nam circa hunc loquendi modum, eiusque distinctiones, multi admodum anxij fuere; & inter ceteros vna, cui id quod dico contigit (porro alios tales, esse minimè dubito) quæ seipsam huiusmodi in negotio nequaquam intelligere poterat, scio tamen valdè illam attentè & accuratè ad hoc aduertisse, quod frequenter hanc illi Dominus gratiam præstabat. Maximè autem dubitabat, circa hoc: annon scilicet iam inde à principio ab imaginatione delusa fuisset: nam num à diabolo id proueniat, citius

Locutio imaginaria quomodo ab intellectuali differat.

citius ac facilius intelligi & percipi potest: esto tam multæ & tam subtiles eius sint versutiæ, vt spiritum lucis facile ei sit ementiri; maximè autem (vt mihi quidem videtur) id faciet in verbis, ea admodum clarè & apertè proferendo, multum vt dubium maneat, quin tam bene ea intellecta sint, quam si à spiritu veritatis prolata essent. At effectus, quos postea remanere dixi, imitari & mentiri non poterit, neue illam quam diximus in anima quietem lucemque relinquere, at inquietudinem potiùs ac perturbationem. Verum paruum, aut nullum, inferre animæ damnum potest, si ipsa sit humilis, & faciat quod faciendum monui, si, inquam, ad aliquid faciendum se nullatenus moueat, quidquid demum audiat. Si verò fauores & deliciæ Domini sint, videat attentè, num ob eas se pluris æstimet; si autem, quo deliciosiora verba audit, eo maiorem sui confusionem non concipiat; spiritum Dei hunc non esse, sibi persuadeat. Certum namque est, cum spiritus Dei est, quo maiorem anima accipit gratiam, eò minoris se ipsam facere, ac demissius de se sentire, amplius verò peccatorum suorum meminisse, minùs autem de commodo & lucro proprio sollicitam esse; adhæc, voluntatem & memoriam magis intendere, vt solum Dei honorem & gloriam, omni de propria vtilitate & profectu cogitatione deposita, quærat; maiore denique cum solicitudine ac timore ambulare, ne qua in re voluntas sua in obliquum ac sinistrum feratur; maiore item cum certitudine, quòd numquam id genus gratias, sed inferni supplicia potius, promeruerit. Dummodo hos effectus, quæcumque demum charismata & gratias anima in oratione habuerit, operentur; non est quòd consternetur aut paueat, sed in Domini, qui fidelis est, nec permittet vt ipsam diabolus decipiat, misericordia confidat. quamquam consultum est, vt semper in timore & metu ambulet.

Diabolus quo modo diuinas locutiones imitetur, & quomodo non

Effectus locutionis ac gratia diuina.

Iis forsitan, quas Dominus per hanc viam non conducit, videbitur, tales animas posse ad ea verba quæ ipsis dicuntur, non auscultare; &, cùm intus sonant, ita sese posse exterius distrahere ac diuertere, vt ea non admittant; atque ita fiet, vt ab hisce periculis immunes sint. Quibus respondeo, id neutiquam in illarum potestate esse. De illis autem non loquor, quibus phantasia illudit; hæ enim iuuari possunt, dum quid tam intensè non petent, vel à re ab imaginatione suggesta exequenda sibi cauebunt. At in diuina locutione anima non potest non auscultare: nam is ipse qui hic loquitur spiritus, ita omnes alias cogitationes quiescere facit & sistit, & vt ad id quod ipse eis dicit reflectant; vt mihi quodammodo meliùs ac magis fieri posse videatur, (imò certò credam) vt quis, qui bene purgati & acuti est auditus, non perciperet & audiret aliquem de propinquo clara altaque sibi voce loquentem: fieri enim posset, vt hic ad

Non potest anima ad diuinas allocutiones non auscultare.

verba dicentis non aduerteret, cogitatione ac mente alijs in rebus versando. In eo vero, de quo hic agimus, prorsus id fieri nequit; nullæ sunt enim aures quæ obturentur, nec in hominis potestate vllatenus situm est, de alia re quàm de eo quod ei dicitur cogitare. Qui enim, ad petitionem Iosue solis cursum inhibere potuit, etiam animæ potentias ac facultates, atque omnia interiora eius sistere potest. liquidò vt anima perspiciat, longè se maiorem ac potentiorem Dominum castello huic dominari; quod hauddubiè magnam in ipsa deuotionem & humilitatis studium excitat. Nullatenus vt se opponere & resistere valeat. Diuina porro Maiestas nobis concedat, vt illi soli, placere studeamus, atque, vti suprà dixi, nostri ipsorum obliuiscamur, ac curam deponamus. Amen. Det ipse quoque, vt in ijs, quæ declarare mihi propositum fuit, exponendis scopum tetigerim, eaque in documentum & consilium cedant ijs qui his opus habebunt.

Capvt IV.

Qvomodo Devs in oratione animam svspendat per raptum, exstasin, & excessum (quæ mihi vnum quid esse videntur.) Ostendit adhæc magno opus animo esse, ad magnas ab illius Maiestate gratias recipiendas.

Qvam, quæso, in omnibus illis quos dixi, & alijs qui dicti non sunt, laboribus & pœnis, habere quietem miser papiliunculus potest? Omnia verò eò tendunt, vt intensius sponso suo fruendi desiderium concipiat. Illius porro Maiestas, imbecillitatis nostræ probè conscia, per hæc, aliaque id genus plurima, animam paulatim disponit & habilem efficit, quò tandem in animum inducat & audeat, tam potenti se Domino coniungere, eumque in sponsum deligere. Risum forsan vobis moueat quòd hoc dicam, & ineptum id ac stultum videatur. vnaquæq; enim vestrum, animo nequaquam ad hoc opus esse arbitrabitur? adeoque nullam mulierem, quantumuis vilem & abiectæ sortis, non paratissimam fore, & animum non habituram, ad Regem aliquem si se ad hoc is offerat, in sponsum admittendum. Sic quidem se rem habere credo in Rege terreno, sed ad Regem cælestem desponsandum, maiore sanè opus esse animo vobis dico, quàm puteris. Sumus enim natura, ad tam grande negotium aggrediendum, nimis quàm meticulosæ & abiecti animi; mihique vt certissimum persuadeo, nisi Deus id, quod hic præcipuum & caput est, tribuat, quantumcumque id in bonum nostrum ac commodum cedere, videatis, id nos aggredi minimè ausuras. Atq; hinc iam videbitis, quid non Maiestas illius, ad hæc sponsalia ratificanda præstet: quæ quidem tunc ratificari existimo, quando dat raptus, tunc quippe eam

Ad Deum in sponsum capiendum animo opus est.

pe eam à ſenſibus ſuis abſtrahit ac ſuſpendit. Si enim in ſenſibus manens huic magnæ Maieſtati ita ſe vicinam & propinquam cerneret, forſitan eam in vita manere impoſſibile eſſet. Loquor de raptibus qui verè tales ſunt, non autem de deliquijs quibuſdam mulierum, qualia nonnumquam hic nobis contingere ſolent; omnia quippe nobis raptus & exſtaſis eſſe videntur. Etenim (vti antè me dixiſſe credo) nonnullæ tam debilis & imbecillæ complexionis ſunt, vt, ſi vel vnam orationem quietis habeant, moriantur.

Varij raptus deſcribuntur.

Nonnullos raptuum modos, quos quidem ex alijs didici (vtpote quæ cum tam permultis viris ſpiritualibus egi) hic adferre propoſitum mihi eſt; tametſi neſciam an rem hic acu ſim tactura, num etiam eam tetigerim alio in loco, vbi de his ipſis raptibus, nec non de quibuſdam alijs rebus quas hic dico, egi. etenim ob quaſdam, quæ me mouent, cauſas minimè mihi impertinens fore viſum eſt ipſas hic iterum repetere; eſto non alia de cauſâ id fieret, quàm vt omnes Manſiones hic ſimul coniungerentur. Primum ergo raptus genus eſt, cùm anima (eſto orationi etiam non inſiſtat) aliquo verbo, quod illi in mentem ac memoriam venit, vel à Deo aliàs audiuit, ita tangitur, vt Maieſtas illius, iam inde ab intimis animæ penetralibus, eam quam antè diximus, ſcintillam adaugere videatur; idq; mota pietate & compaſſione, quod eam tam diu præ ſui deſiderio pati viderit & affligi: vnde ipſa tota ardens & ſuccenſa adinſtar phænicis renouata manet, & (quod piè credi poteſt) iam ab omnibus culpis quæ ei condonatæ ſunt, expurgata; nimirum per eam diſpoſitionem ac media, quam prius ipſa (prout id Eccleſia faciendum præſcribit) adhibuerit. Vnde illam iam mundatam & planè nitidam ſibi ipſe copulat & coniungit, nemine, præter illos duos, ſponſum ſcilicet ac ſponſam, id qui fiat, intelligente, imò ne ipſa quidem id quod geritur, adeò planè percipiente, vt hoc deinde queat exponere, tametſi interiore ſenſu tunc non careat. Neque enim id ita in ipſis ſe habet, atq; in illis qui in deliquium aut paroxyſmum aliquem incidunt, qui quid circa ſe tum interiùs, tum exteriùs geratur, nullatenus intelligunt. Quod autem ipſa, quoad hoc intelligo & noui, hoc eſt; animam videlicet numquam aliàs æquè vigilantem atq; excitatam ad res diuinas eſſe, neu tantam lucem Maieſtatiſq; illius cognitionem habere, atque tunc. Impoſſibile id cuiquam videatur: ſi enim potentiæ ita perditæ & abſorptæ ſint, vt eas mortuas eſſe dicere poſſimus, itē ſenſus; quomodo eam quid tunc intelligere intelligi poteſt? Hoc equidē arcanū neſcio, neq; vlla fortaſſis creatura, ſed ſolus Creator ipſe, ſicuti & alia plurima, q̄ hoc in ſtatu, (in his duabus māſionibus inq̄) cōtingunt. Vnde & hęc, & poſtrema ſimul quidē coniungi poſſent (cū ex vna in aliā facilis ſit trāſitus, & nulla ſit ianua clauſa

Dei cum anima connubium quando fiat.

clausa, quæ aditum vtrimque intercludat;) at, quia in postrema quædam contingunt & sunt, quæ non manifestantur illis quæ ad illam non peruenere; hinc consultius mihi visum fuit, vnam ab altera disiungere & duas facere.

Visiones Imaginarias anima alijs narrare potest non intellectuales.

Cum verò animæ in huiusmodi suspensione constitutæ Dominus aliqua secreta, putà res aliquas cœlestes, & visiones imaginarias, reuelare dignatur; hæc postea ex ordine ipsa alijs referre nouit, itaque tenaciter memoriæ illius infixa inhærent, nulla vt vmquam ea deleat obliuio. Verùm, cum sunt visiones intellectuales, illas dein alijs referre nequit; eo quod nonnullæ illarum quæ tunc temporis dantur, ita certè sublimes sunt, vt ab ijs qui adhuc in terra viuunt, minimè eas sciri & intelligi expediat, ad illas deinde alijs referendas: tametsi, cùm sibi constant, & suiipsorum sunt compotes, multa de hisce visionibus intellectualibus hîc dicere possint. Forsitan aliquæ vestrum, quidnam visio sit, præsertim intellectualis, non intelligunt. Hoc ipsa suo tempore exponam; quod id mihi mandauit is, qui ius ad hoc habet & potestatem: quod licet impertinens & extra propositum videatur, nonnullis tamen animabus fieri potest, vt aliquem fructum adferat.

At enim (dicetis mihi) si nulla harum gratiarum tam sublimium, quas Dominus hic animæ facit, postea memoria aut reflexio maneat, quid illæ ei lucri adferunt? Certè, carissimæ, tantum id tamque ingens est, nullis vt verbis satis queat declarari. Tametsi enim eas verbis efferre & exponere non valeat, ita tamen interioribus animæ penetralibus manent insculptæ, nulla vt eas exsculpat obliuio. Instabitis præterea, si nullam habent imaginem, nec eas potentiæ intelligant, quomodo memoria potest earum recordari? Ne quidem & hoc intelligo. hoc porro scio, quasdam scilicet quoad Dei magnitudinem veritates sic exinde animæ huic infixas manere, vt, quamuis fide, quæ ipsam quis ipse sit doceat, atque DEVM illum esse credere obliget, careret, ipsum iam inde ab eo temporis puncto vt Deum adoraret, vti olim Iacob Patriarcha, postquàm scalam vidit; etenim is vnà cum ipsa, alia multa indubiè secreta intellexerit, quia illa effari & exprimere non potuit: nam per solum scalæ cuiusdam, perquam Angeli cum descendebant, tum ascendebant, conspectum, nisi maiore introrsum luce collustratus fuisset, tam sublimia certè mysteria non comprehendisset. Nescio verò, an ea quæ dico, bene dicam & veritati consentaneè: licet enim ea ex alijs audiuerim, tamen num eorum bene recorder, nescio. Similiter nec Moyses eloqui potuit quidquid in verbo viderat, sed tantùm ea quæ Deus eum eloqui voluit: nisi enim is menti illius arcana quædam, magna cum certitudine ostendisset, quo scilicet videret & crederet, esse Deum qui loquebatur,

Quas de Deo veritates anima in suspensione discat.

unm-

Digitized by Google

numquam hic in tam multos tamque graues ſe labores conieciſſet. Verùm tam magna illum inter rubi huius ſpinas audiuiſſe oportuit, vt hæc illum ad audenda aggrediendaque ea, quæ pro populo Iſrael ſuſcepit, animarent. Vnde non eſt, cariſſimę, vt aliquas in occultis Dei rebus rationes, ad eas intelligendas inueſtigemus; ſed, ſicut eum potentem eſſe credimus, ita certum etiam eſt, nos credere debere, vermiculum tam limitatæ ac circumſcriptæ potentiæ (quales ipſæ ſumus) ipſius magnalia minimè poſſe comprehendere. Gaudemus enim quàm maximè, quòd ei placeat, vt vel aliqua horum intelligamus. Similitudinem aliquam aptam inuenire vellem, per quam eorum quæ dico, aliquid queat intelligi: nullam tamen dari poſſe puto quæ per omnia conueniens ſit aut quadret. Sed capiamus hanc. Credite vos in Regis alicuius aut potentis principis vaſarium (cabinetum vulgò vocari exiſtimo) intrare, vbi infinita vaſorum vitreorum & figlinorum genera, aliaq; multa eorum cimelia aſſeruantur: eo ordine repoſita, vt intrantibus penè ſimul omnia in oculos incurrant. Semel in talem, in aula Duciſſæ Albanæ, (ad quam, dum in via eſſem, obedientia ad biduum me diuertere, ad importunas principis huius preces iuſſit) locum introducta ſum. hunc ergo ingrediens, maximopere obſtupui, cæpique mecum conſiderare, quorſum, & ad quid hæc tanta rerum vanarum copia faceret. Vidi autem, inſignem Dei laudandi materiam eſſe poſſe, tantam rerum diuerſitatem & copiam intueri: & nunc gaudeo ac mihi gratulor, quòd hoc loco ad propoſitum meum faciat. Quamuis autem ſatis diu illo in loco hæſerim, tamen tam ibi multa aſpectanda occurrebant, vt omniũ ſtatim oblita fuerim, adeò quidem, vt non maior, rerum illarum mihi manſerit memoria, quàm ſi numquam eas vidiſſem, neque dicere poſſem, quæ earum eſſet forma, ſed tantùm meminerim in genere, illas me aliquando vidiſſe. Pari modo hîc, cum anima iam adeò vnum quid cum Deo facta eſt, nimirũ in illud cæli empyrei conclaue (quod in animarum noſtrarũ interiori certè habemus: certum eſt enim, cum Deus in ipſis commoretur, aliquam eum iſtarũ manſionum occupare) admiſſa; quamuis, dum ſic aliqua in extaſin abripitur, non ſemper eum Dominus velit, hæc ſecreta videre (ita enim in illius fruitionem abſorpta eſt, vt tam magnum bonum ei ſufficiat) aliquando tamen ei placet, eam ab hac abſorptione ſolui, & ſubitò ac momento videre quod in illo conclaui eſt; itaque, poſtquam ſibi iam reddita eſt, quæ vidit magnalia, ei quidem repræſentantur, nullum tamen eorum eloqui poteſt, neque naturales eius vires vlteriùs pertingere queunt, quàm ad id quod ſupernaturaliter eam Deus videre voluerit. Iam ergo fateor, illam quid vidiſſe, & id imaginariam viſionem eſſe. Verùm de hac hîc non loquor, quia de ea tractare

Anima poſt raptam, nihil viſorũ auditorũue referre poteſt etſi eorũ in genere meminerit.

mihi propositum non est, sed tantum de visione intellectuali; nam, quia non habeo scientiam: hinc hebetudo & stupor meus huiusmodi est, nihil vt dicere queam; quia quidquid etiam hactenùs de isthoc orationis genere dictum est, satis intelligo, si quidem benè id & apposite dictum sit, non me esse quæ hoc dixerim.

Persuasum habeo, si quidem anima, cui raptus hosce Deus dat, subinde in illis secreta hæc nō intelligat, non veros raptus eos esse, sed naturale quoddam deliquium: nam fieri potest, vt in hominibus qui debilis sunt complexionis (vti plerumque sumus nos fœminæ) spiritus, aliquâ adhibitâ violentia & connisu, naturam transcendat, & sic illi pro deliquio absorbeantur: vti me dixisse memini cùm de oratione quietis agerem. Verùm huiusmodi quæ sunt, raptus dici non merentur: nam in vero raptu, crediderim Deum totam animam ad sese rapere, eique, veluti rei proprio, ac peculio sponsæque suæ, aliquam regni, quod sibi comparauit, particulam ostendere; cum quidquid in magno illo Deo est, sit multum (quod, quantumlibet modicum sit, est totum.) Neque etiam is hîcà quoquam interturbari aut impediri vult, non à potentijs, non à sensibus, sed statim omnium harum habitationum portas iubet occludi, sola illa, in qua ipse agit, habitatione aperta manente, vt per eam nos ingrediamur.

Benedicta sit tanta illius misericordia; &, non sine ratione, maledicti erunt illi, qui ea in suum vti commodum nolent, aut talem Dominum amittent. Quàm parum, ac nihil, est id quod relinquimus, carissimæ! quàm etiam nihil quidquid facimus, aut facere possemus propter talem Deum, qui vili vermiculo tanto cum fauore se communicare dignatur! Et, si quidem spem habeamus, fore vt bono hoc etiam hac in vita fruamur, quid, quæso, facimus? quid hæremus? quidnam adeò potens est, vt illius causa vel vnum momentum effluere, sinamus, quo Dominum hunc non quæramus, quemadmodum eum sponsa quæritabat per vicos & plateas? Quàm vanum & inane imò ridiculum est, quidquid in hoc mundo est, si huc nos non conducat & adiuuet, tametsi eius voluptates, diuitiæ, gaudia, recreationes, quantalibet etiam cogitatione effingi possunt, perpetuò durarent? omnia quippe nonnisi vanitas & sordes sunt nauseam prouocaturæ, collata cum thesauris illis, quibus perpetim fruituri sumus, imò & hi ipsi nihil prorsus sunt, collati cum eo, quòd in thesaurū nostrum habeamus ipsum omnium thesaurorum, cæli, ac terræ Dominum. Prô cæcitas hominum! ecquando, quando inquam, terra hac ab oculis

Rerum mūdanarū vanitas.

nostris

nostris auferetur? quæ licet nobis Religiosis tam magna non videatur esse, vt nos penitus occæcet; quasdam tñ festucas, glebulas & scrupos, video, quas si crescere sinamus, nimis quàm satis sunt, ad magnum nobis damnum inferendum; itaque, ex amore Dei, carissimæ, ex hisce imperfectionibus nostris commodum eliciamus, quò sic nostram agnoscamus miseriam, illaq; oculos aperiant, visumq; clariorem efficiant, quemadmodum lutum cæco illi, quem sponsus noster videntem fecit, visum clariorem reddidit; vtq;, cum nos adeò imperfectas videamus, magis & enixius eum rogemus, vt bonum è miserijs nostris colligat, quò in omnibus Maiestatis illius beneplacitum faciamus.

Imperfectiones nostræ quomodo in bonū nostrū cedant.

Extra propositi metam, nesciens, nec aduertens, deflexi. quare ignoscite mihi, carissimæ, & credite, me, cum ad hæc Dei magnalia deuenio (cùm inquam de iis loquor) nòn posse non dolere multum, & commiseratione quodammodo tangi, cum video quantum per culpam, nostram amittamus. Esto enim hac sint huiusmodi, vt ea Deus det, quibus ipse voluerit; si tamen ita eum amaremus, atque ipse nos amat, hauddubiè omnia & singula nobis daret. neque enim aliud desiderat, quàm habere aliquem cui ea det; neque enim propterea eius diuitiæ diminuuntur.

Porro vt, vnde digressa est, eò reuertatur tractatio, iubet sponsus mansionum, quin & castelli ipsius, locorumq; circumcirca positorum, ianuas occludi: nam, cum animam hanc ad se sustollere & rapere vult, ita illius respiratio intercipitur ac deficit, vt, quamuis interdum aliorum sensuum vsus diutiùs paulò duret, linguæ tamen vsus prorsus impediatur, ita vt nullatenus loqui possit. quamquam aliàs omnes omnino facultates momento auferantur & cessent, adhæc manus ac totum corpus frigescat; adeò vt animâ ac vitâ destitutum videatur, quin imò interdum ne percipiatur quidem, an respiret & halitum trahat. Hoc quam breuissimo temporis spatio durat, (quod scilicet in eodem statu maneatur:) nam magna illa suspensione paululum intermissa, corpus ad se aliquantulum redire videtur, & spiritum resumere, vt denuò moriatur, maioremque animæ vitam adferat: nihilominus magna illa ecstasis non diu durabit. Porro, etiamsi illa forte cesset, voluntas tamen exinde ita absorpta manet, & intellectus ita abalienatus (quod ad diem, atque etiam duos durat subinde) vt ad nihil omnino, quàm quod voluntatem ad amandum excitat, intelligendum & attendendum capax esse videatur: & hæc ipsa per se, ad hoc satis excitata est, torpida

Raptus signa & effectus.

pida verò & velut dormitabunda ad in vllam creaturã visum affectumque defigendum. Quam verò vbi anima iam tota in se rediјt magnopere verecundatur & erubescit; quàm intense ardenterq; desiderat, se totam Deo, quibuscumque ipse modis ab illa sibi seruiri cupit, impendere! si enim ab iis quas antè dixi, orationibus tales, quales dixi, effectus sequantur & maneant, quos manere censebimus post gratiam tam singularem & eximiam atque hæc est? Mille habere vellet vitas, quò eas omnes in Dei obsequium posset impendere, & vt, quidquid in mundo est, lingua fieret & esset, ad ipsum sui nomine laudandum & deprædicandum. Ingentia quoque sentit ad austeritates subeundas desideria, nec eas etiam dum subit, magnum quid se facere reputat. etenim præ amoris vehementia, quidquid facit, parum sentit; & ad oculum videt Martyres in tormentis, quæ patiebantur, ferendis, non ita multum laboris fecisse; nam per hoc auxilium & suffulcimentum Domini, omnia facilia sint, atq; inde fit, animas hasce apud Maiestatẽ eius cõqueri, quãdo nulla sibi patiendi offertur occasio. Si quãdo hanc ipsis gratiam in occulto, & clã alijs præstat, eã plurimi faciunt: cum enim corã alijs tale quid eis superuenit, tantus illis inde pudor ac verecundia manet, vt is aliquomodo absorptionem quã iam fruebatur, auferat; cui accedit noua illa anxietas ac sollicitudo, quæ cogitat quid de hoc dicturi sint homines qui ipsum viderunt. Nouit quamq; quàm hodie maleuolus & malignus sit mundus; & scit, ipsum fortè id, non vti reuera est, interpretaturum; sed, quod ipsis Dei laudandi esse debebat occasio, in causa forsan futurum, vt temeraria iudicia depromant. Hic angor & timor, aliquomodo mihi ex humilitatis defectu oriri videtur: verùm non est in eius manu id impedire. si enim vituperari velit & gaudeat, quid ad ipsam si malè de eo homines loquantur? Quemadmodum cuidam, quæ hac in afflictione versabatur, à parte Domini dictum fuit: *Ne sis propterea solicita ac ne turberis; & vtrumlibet accedat, in lucrum tibi cedet:* Intellexi autem postea, his illam vocibus mirè animatam & recreatam fuisse: porrò, si qua vestrûm fortassis similem in afflictionem incidet, ideo hîc eas mihi visum fuit referre. Videtur porro Dominus velle, vt omnes intelligant, animam hanc iam suum esse peculium, neque esse vt quis quid illius sibi vendicet aut arroget: in corpus quidem eius, honorem, substantiam, facultates aliquod habeant, (ex omnibus enim honor aliquis in Maiestatem illius redundabit) non autem in animam: quæ vbi se à sponso suo non disiunxerit (quod sanè si faceret, culpabilis quædam audacia foret) ab ipso contra mundum vniuersum, & omnes inferos protegetur.

Anima post raptum dispositio.

Iudicium hominũ de raptibus.

Nescio

Digitized by Google

Nescio, num aliquid quod ad raptus materiam spectet, satis bene declarauerim; nam vt omnia dicenda dicam prorsus (vti dixi) impossibile est: neque oleum & operam me, id ipsum dicendo, perdidisse existimo, vt quis verus sit raptus, sciri possit. In fictis enim raptibus longè alij ac diuersi sunt effectus (fictis inquam, non quod persona, quæ eos habet, decipere alios velit, sed quod ipsamet decepta sit.) Quoniam verò notæ & effectus tam ingenti gratiæ non respondent, nec conformes sunt hinc hæc sugillatur & infamatur, adeò vt postea, non sine ratione, minimè credatur ei, cui verè ea à Domino præstabitur. Sit ipse in sæculorum sæcula ac semper laudatus ac benedictus. Amen.

CAPVT V.

MATERIAM EAMDEM CONTINVAT, ET QVAMDAM raptus speciem describit, in qua DEVS animam per quamdam spiritus elibrationem sustollit, idque modo ab eo, qui iam dictus est, planè differenti. Aliquam quoque adducit causam, cur magno ad hoc opus sit animo. Declarat denique nonnihil de hac gratia, quam suaui & sapido quodam modo Dominus concedit. Multam caput hoc vtilitatem continet.

EST & aliud quoddam raptus genus, quem ego quemdam spiritus volatum & elibrationem voco (nam licet vnus & idem cum superiore, quoad substantiam raptus, modus esse videatur, tamen magna inter vtrumque dum habentur, sentitur interiùs esse differentia) subinde enim, valdè subitò ac quasi momento, tam præceps ac celer in anima sentitur motus, vt spiritus magna cum velocitate extra se rapi videatur. quod sanè in initio magno hominem timore complet; vt, propterea ingenti vobis dixerim animo opus habere eum, cui hasce Deus gratias daturus est; magna item fide ac fiducia, nec non singulari quadam sui in Dominum resignatione, vt nimirum is cum anima agat, quodcumque ei libuerit. Non parua enim turbatio est, hominem, planè sibi præsentem, & sensibus plenè iam fruentem, videre, animam sibi sustolli & rapi (quinimò etiam nonnullorum corpora sublata fuisse legimus) vt nesciat quo abripiatur, qui vel quomodo eam rapiat: quippe sub initium huius momentanei raptus, non vsque adeò certò constat, illum à Deo causar. Sed estne vlla nobis eius impediendi ratio? prorsus nulla: imò peius est, ei resistere & impedire velle (quod ipsa è quadam, quæ id experta est, noui) quasi Deus animæ significare vellet, ipsam hinc posse intelligere, cum toties tam-

Raptus spiritus quomodo fiat.

Raptui anima resistere nequit.

tamque sincero affectu se ipsa illius in manus resignarit, seque totam ei adeo integra voluntate obtulerit, nullam se in seipsa iam partem habere, quin & perceptibiliter magis impetuoso ac vehementiori motu abripi. Igitur illa quam dixi, firmiter apud se statuerat id quod dico, non magis scilicet resistere aut impedire, quam resistat palea, dum à succino (si fortè id aliquando aduerteritis) attollitur; sed se totam resignare ac consignare in manus illius qui adeò potens est. Videt namque longè satius esse & consultius, de necessitate virtutem facere. Quod vero paleæ mentionem feci, hinc eius occasione dico, certissimum esse, qua magnus aliquis gygas facilitate paleam à terra sustollere potest, ea hunc nostrum magnum ac potentem gygantem spiritum sustollere. Perinde ac scyphon ille fontanus, de quo supra egimus (in quinta, ni fallor, mansione; non enim satis memini) cum tanta suauitate ac lenitate, sine vllo inquam motu ac strepitu, replebatur, sic magno illo Deo, qui aquarum venas retinet, & mare extra terminos præscriptos efferri non permittit, venas & ductus, per quas aqua illuc fluebat, iam laxante & aperiente, tam potens magno quodam impetu fluctus exsurgit, vt hæc animæ nostræ nauicula in altum efferatur & attollatur. Et quemadmodum nec nauis, nec nauclerus; neque omnes qui eam regunt, facere possunt, vt fluctus, qui magna quadam violentia ingruunt, eam illo in loco manere sinant, in quo ipsi volunt: multò minus interior animæ pars ibi detinere se potest, vbi detineri ipsa vult; aut efficere, vt sensus & potentiæ suæ plus præstent, quam ipsis permissum aut mandatum sit: nam exteriorum motuum nulla hic habetur ratio. Certum est, carissimæ, me, nonnisi de his scribentem, attonitam præ admiratione manere, dum videlicet mecum considero, quomodo summa magni huius Regis & Imperatoris potentia se hic exerat: quomodo ergo non percellatur & stupeat is, qui ipsum de facto experitur? Equidem persuasum habeo, si ijs, qui mundi delicijs immersi in perditionem ruunt, Maiestas illius ita sese exhiberet ac patefaceret, vt his animabus se patefacit, fore vt, si non ex amore, saltem ex timore, ipsum desinerent offendere. O, quam ergo ei obligatæ erunt illæ, quæ per viam adeo sublimem edoctæ & monitæ fuerint, totis viribus conniti, ne qua Dominum hunc molestia afficiant! Per illum vos obsecro, charissimæ, quibus Maiestas illius similes gratias contulerit, ne negligenter vos geratis, aliud vobis faciendum non esse existimantes, quam semper recipere. Considerate vero, illum qui multum debet, multum etiam debere soluere.

Hac

Hac de cauſa ingenti opus eſt animo; quia res eſt, quæ maxime hominem intimidet & metuere faciat, ac, niſi DOMINVS illum ſuggereret, in magna ſemper afflictione ac pœna verſaretur: niſi enim is eum animet, deficiet hauddubiè, videns quid Maieſtas ipſius ſecum agat, & quid viciſſim ipſe faciat, cum ſcilicet conſiderabit quam parum ei ſeruiat pro eo ac debet, & quam hoc ipſum modicum & exiguum quod facit, plenum etiam ſit imperfectionibus, defectibus, lapſibus, & languore. Hinc, ne videat & recordetur, quam imperfectè opus, aliquod faciat, agat, multo ſatius eſſe exiſtimat, illius obliuiſci conari, ac peccata ſua in mentem reuocare, & in Dei miſericordiam ſeſe conijcere; vt, quoniam ſoluendo non eſt, illa pietas & clementia, quam ſemper is erga peccatores oſtendit, de ſuo ſupplere dignetur. Et fortaſſis ei reſponſum tale dabit, quale alias quis valde afflictus, ante Crucifixi Domini effigiem orans, & hoc ipſum conſiderans, nimirum nihil ſe habuiſſe vmquam quod Deo daret, aut pro illo relinqueret, audiuit. Ipſe namque crucifixus, eum conſolans, dare ſe illi ait omnes labores, dolores ac tormenta, quos in paſſione ſua olim ſuſtinuit, eos quaſi ſibi proprios teneret ac faceret, quò eos deinde Patri ſuo offerret, Tanta porro anima hæc inde conſolatione perfuſa eſt, itaque ditata manſit (prout quidem ex ipſa cognoui) vt deinceps id nullatenus poſſet obliuiſci: imò, quotieſcumque ſua & miſeria & inopia occurrit, hoc ipſum in mentem reuocando, ilicò animatur & conſolatione perfunditur.

Animo magno opus in raptibus.

Poſſem hic alia nonnulla id genus referre (quòd enim cum tam multis hominibus ſanctis, orationique deditis egerim, hinc non pauca hoc in genere ſcio) verùm, ne me demeipſa ſcribere putetis, hinc manum retraho. Quod porro antè dixi, magnæ mihi vtilitatis futurum videtur, vt nimirum hinc intelligatis, quantopere Deo placeat, noſipſas cognoſcamus, ſemperq; inopiam & miſeriam noſtram, ac nihil omnino habere nos quod non acceperimus, inſpicere ac reinſpicere ſtudeamus. Itaq; tam quoad hoc, quā quoad alia multa, animæ, quam Dominus ad hunc ſtatum ac terminum deduxit, occurrentia, magno opus eſt animo, cariſſimæ; & (quantum mihi quidem videtur) magis adhuc quoad vltimum hoc, quam quoad aliud quippiam, ſi adſit humilitas: hanc nobis Dominus, pro eo quod eſt, concedere dignetur.

Ergo vt ad celerem & ſubitum hunc ſpiritus raptum redeamus,

Digitized by Google

mus, is vtique talis est, vt verè spiritus corpore exire videatur; nihilominus & ex altera parte certissimum est, personam hanc non manere mortuam; ipsa saltem dicere non potest, num in corpore sit, aut ad aliquot momenta, non sit. Videtur ipsi, quod tota quanta quanta est in alia quadam regione longè diuersa ab ea in qua viuimus, fuerit, vbi alia lux quædam ei apparuit, adeò ab hac nostra differens, vt, etsi ipsa per totam vitam suam hanc, vna cum alijs rebus quas vidit describere & comminisci contenderet, eam assequi impossibile ei foret. Porro in momento, tot simul tantaque addiscit & edocetur, vt, tametsi per multos annos ea per imaginationem & cogitationem suam digerere & ordinare allaboraret, ne de mille partibus vnam quidem posset. Non est hæc visio intellectualis, sed imaginaria, quæ animæ oculis multo melius videtur, quam hic in terra corporis oculis rem vllam videmus, & sine vlla voce aut verbis nonnulla ei indicantur: si inquam sanctos aliquos videat, ita eos cognitos habet, ac si sæpius ac frequenter cum ijs tractasset. Alias etiam præterea quæ animæ oculis conspicit, alia ei per visionem intellectualem repræsentantur, præsertim magna quædam Angelorum multitudo vna cum Domino ipsorum; atque ita, oculis corporeis nihil videndo, per admirabilem quemdam cognitionis modum, quem ipsa dicendo declarare non possem, id quod dixi illi repræsentatur, aliaque quæ dici, prorsus nequeunt, plurima.

Quid anima in raptu videat.

Quisquis hæc experietur, qui maiori quàm ego sit habilitate, ea forsitan (esto id mihi quàm difficillimum esse videatur) exponere poterit. An in corpore an extra illud, hæc omnia gerantur dicere nequeo: certè iureiurando asseuerare non ausim, animam in corpore tunc esse, vti nec corpus interea sine anima viuere. Sæpè mecum cogitaui, num, sicuti solis, quamuis ipse in cælo maneat, radij tanta vi pollent, vt illo inde non recedente, hi statim ac momento in terram descendant, pari modo anima & spiritus (qui vnum quid sunt, sicuti sol eiusque radij) in statione sua id est corpore, permanēs, per vim caloris sibi à vero Iustitiæ sole aduenientis, quoad aliquam sui partem superiorem, super seipsam ascendere possit. Sūma, nescio quid dicam; hoc autem verū est eadē scilicet celeritate, qua pila plumbea sclopo erūpit, vbi sclopetarius ei ignem admouerit, eā in interiori animæ volatum quemdam fieri (neque enim scio quo alio nomine ipsum vocem.) qui licet nullum excitet strepitum, motum tam clarum & apertum efficit, nullatenus vt pro imaginatione aut phantasmate haberi queat. Atque ita anima valdè procul à seipsa constituta (quantum quidem ipsa possum intelligere) magna & grandia quædam repræsentantur: vbi vero iam ad se, suique in seipsa sensum redit, cum tanto suo commodo, tantaque rerum omnium ter-

Anima in raptu an extra corpus sit, an vero in illo maneat.

Quam celeriter rapiatur.

terrena-

Digitized by Google

terrenarum deſpiciētia redit, vt reſpectu illarum quas vidit, hæ illi nonniſi ſordes & peripſema viliſſimum videantur; & ex illo tempore nonniſi ſumma cū afflictione in terra viuit & ex omnibus, quæ in ea ipſi placere ſolebant, nihil omnino videt, quod eam ad cor ei vllatenus apponendum moueat aut alliciat. Videtur quippe Deus aliquod ei terræ, ad quam tendere & aſpirare debet, ſpecimen oſtendere voluiſſe; quemadmodum qui à populo Iſrael ad terram promiſſionis explorandam miſſi erant, reuertentes quædam fertilitatis & opimitatis illius ſignare tulerunt, quò ipſa ad viæ difficultates tolerandas, & non diffugiendas, animaretur, videns quoniam ad quietem habendam & inueniendam tenderet. Etſi verò res, quæ tam citò pertranſit, non multi vobis commodi ac fructus eſſe videatur; tanta tamen tamque ſingularia ſunt commoda quæ in anima relinquit, vt, niſi quis hoc reipſa fuerit expertus, pretium illius ac valorem minimè intellecturus ſit. Vnde ad oculū patet, non eſſe quid à diabolo cauſatum aut proueniens: nam vt ab propria imaginatione procuſum id ſit, penitus impoſſibile eſt; cùm nihil diabolus repræſentare poſſet, quod talē poſt ſe in anima operationē, effectum, pacem, quietudinem, & profectum tantum cauſatur; ac præſertim tria ſequentia, idque in gradu eminentiſſimo. Primum eſt, quædam magnitudinis diuinæ cognitio: quo enim eius plura videbimus, eo magis ipſa nobis pateſcit & intelligenda datur. Alterum eſt, ſuiipſius cognitio, atque humilitas, quando ſcilicet, quis conſiderat, quomodo res, quæ comparatione Creatoris, tanta mirabilia in ſe continentis, ita vilis eſt, illum offendere auſa fuerit, eumque nunc audeat reſpicere. Tertium denique maxima rerum omnium terrenarum deſpicientia & contemptus, niſi fortè eæ ſint huiuſmodi, vt ad tam magno Deo ſeruiendum queant vſui eſſe.

Commoda à raptu prouenientia.

Diabolus non conſolitur bona quæ poſt raptū in anima manēt.

Hæc ſunt monilia, quæ ſponſus ſponſæ ſuæ dare incipit; tantique ea ſunt pretij, vt bene eadem cuſtoditura ſit: ita namque viſiones hæ illius memoriæ inſculptæ manent, vt fieri non poſſe putem vt illarum vmquam obliuiſcatur quoadusque æternum illis fruatur; niſi fortè per magnum aliquod malum illius & culpam id accideret. Sed ſponſus, qui eas ei concedit, potens eſt ei dare gratiam ad illas numquam perdendas.

Viſiones æternum memoriæ inhærent.

Vt verò ad animum, quo opus eſſe dixi, reuertar; paruumne & modicum quid is vobis eſſe videtur? verè namque videtur anima à corpore ſuo diuelli ac ſeparari; videt enim omnem ſenſuum vſum amitti, & quid in cauſa ſit, & quamobrem id fiat, neſcit. Vnde, is & animum det oportet, qui dat omnia reliqua. Dicetis itaque mihi, timorem hunc bene compenſari & ſoluiſſe: cenſeo & ego. Sit ipſe in ęternum benedictus, qui

tantum dare potens est. Maiestas eius nobis donet, vt ei seruire mereamur. Amen.

CAPVT VI.

LOQVITVR DE EFFECTV QVODAM, QVI EX ORATIONE, *de qua superiori capite egit, sequitur; & vnde nam colligetur, illam verè talem esse, & non illusionem. Agit preterea de alia quadam gratia, quam animæ Deus præstat, quo eam suis laudibus faciat occupari.*

Anima ad mortem anhelanti mūdus nauseā mouet.

MAgnę hæ gratiæ tam intensum in anima desiderium excitant perfectè & penitus fruendi eo qui illas ei elargitur, vt in summa quadam, quamuis sapida & dulci, pœna ac tormento vitam trahat, & identidè ad mortem anhelet: itaq; assiduè cum lacrymis Dominum rogat, vt se hoc exilij loco educat. Quidquid in eo videt, nauseam ei & tædium prouocat: vbi verè iam sola est, & ab hominibus disiūcta, aliquod quidem sentit alleuiamentum, at statim hæc quam dixi, pœna ei recurrit, & sine illa, cùm est, contenta non est aut quieta. Deniq;, misellus hic papilio locum non inuenit in quo stabiliter quiescat & sidet; quin potiùs, quòd anima amore ita tenera facta sit ac langueat, quæcūq; huius ignis magis accēdendi occasio offertur, ilico hæc eam euolare facit. Vnde etiā in hac mansione raptus valdè frequentes sunt, nullatenus vt eis resisti valeat, tametsi etiam in publico, & coram alijs. hinc mox aliorum sequuntur exagitationes & obloquia, vt, esto ipsa secura, quieta & sine timoribus esse velit, alij id minimè patiantur; eo quòd multi sunt, qui eam timoribus impleant, ac præsertim Confessarij. At, quamuis in interiori animæ, vna ex parte magnam habere securitatem videatur, (præsertim quando cum Deo suo sola agit;) ex altera tamen, summa in afflictione viuit, quòd timeat, ne forsitan diabolica sit illusio, qua agente fiat vt offendat & irritet illum, in quem tanto amore fertur. Etenim hominum obloquia & murmurationes parum ipsam affligunt aut cruciant, nisi cum ipse Confessarius eam angustiat, tamquam si ipsa id aliter facere & emendare posset. Hinc omnium preces & orationes anxiè exposcit, & Maiestatem ipsius identidem rogat, aliā vt viā se conducere dignetur (hoc enim ei suadent ab ipso petere) hanc quippè valdè periculosam esse. Verum, quòd ipsa tantam inde sibi vtilitatem & commodum prouenisse comperit, vt non possit non cogitare, quin ipse eam per viam mandatorum Dei, quæ est ea quæ recta ad cælos hominem conducit (vti quidem legit, audit & nouit) deducat, aliam certè desiderare nequit (tametsi velit) sed dumtaxat in Dei manus sese resigna-

Raptus sunt in sexta mansione frequentes.

Animæ afflictio post raptus vnde oriatur.

reſignare. Imò verò hoc ipſum, quòd id deſiderare nequeat, ei graue eſt & moleſtum, quòd ſic ſibi Confeſſario ſuo morem gerere non videatur; quod ſibi, ne decipiatur aut illudatur, nihil videatur eſſe melius, quam ei obedire & Dominum peccando non offendere. Vnde, ne vnum quidem peccatum veniale ſcienter & aduertenter (prout quidem ei videtur) quamuis fruſtillatim concidenda eſſet, committeret: imò graue & permoleſtum ei eſt, quòd videat impedire ſe non poſſe, quin eorum multa inaduertenter admittat. Dat quippe Deus, iſtiuſmodi animabus tam intenſum, cum nulla in re, quantumuis exigua, exacerbandi & offendendi, nulliuſque imperfectionis (ſi quidem poſſit) committendæ deſiderium, vt, vel ob hoc ſolum, etſi non etiam ob alias multas cauſas, ab omni hominum commercio ſeſe vellet ſubducere, inuideatque non parum iis, qui in ſolitudine aliàs vixerunt, & modò viuunt. Ex altera tamen parte, in medio mundi & inter mundanos homines agere vellet, ſi quomodo ipſa in cauſa & inſtrumentum eſſe poſſet, vt vel vna anima Deum magis laudaret. Si verò mulier ſit, dolet à natura ſibi iniectum vinculum, quo retineatur, quo minus id facere ſibi liceat; itaque maximopere inuidet iis, quibus liberum & conceſſum eſt publicè & palàm omnibus inclamare, prædicando quis ſit ille magnus exercituum Deus.

Quomodo Deũ offēdere etiã venialiter timeat.

Ah, miſelle papilio, tot compedibus & catenis illigate, quæ te euolare non ſinunt eò, quo volaturis, & deſiderio ferris! Miſereat te eius Deus meus, & ita iam omnia diſpone, vt ſua ipſe deſideria, ad honorem & gloriam tuam, in aliquo adimplere valeat Ne memineris paucorum, illius meritorum & vilis eius conditionis. potens es tu, Domine, facere, vt magnum mare ac Iordanis retrocedat ac ſtet, ac filijs Iſrael tranſitũ præſtet. Ne quæſo illius cõmiſeratione tangaris, quia robore & fortitudine tua corroborata multos labores perferre poteſt. Ipſe enim ad hos patiẽdos reſolutus eſt, eoſq; tolerare optat: tu ergo validũ brachiũ tuũ extẽde; neq; in rebus adeò leuibus hæc vita illi trãſeat. In re adeo muliebri & vili magnitudo tua ſeſe exerat, vt mundus, cũ viderit, quã ipſa parũ poſſit, & omnia à te venire, te dilaudet ac celebret. Conſtet illi, quãti cõſtare poteſt; hoc enim ſolum cupit, & vel mille vitas, ſi modò tot haberet, impẽdere, vt vel vna anima aliquãto amplius, ſe agẽte ceu inſtrumẽto, te dilaudet; & haſce vt bene impenſas exiſtimaret; quin imò agnoſcit quã veriſſime, ſe nõ mereri vt vel minimum laborẽ ac moleſtiam tui cauſa patiatur, quanto verò minus vt mortem ſubeat.

Cupit anima, Deũ omnes laudẽt & celebrent.

Neſcio, chariſſima, qua occaſione iſthæc hîc dixerim, aut qua de cauſa: equidẽ nõ me intellexi. Nouerimus porro, hoſce effect⁹ eſſe, qui nobis ex hiſce ſuſpenſionib⁹ vel extaſibus certiſſimè & indubitate ꝓmanant.

 non

Deſideria ſolida & cõſtantia ex raptu ſequuntur.

non ſunt enim deſideria quæ ſtatim pertranſeant, ſed quæ vno in eſſe conſtantia permaneant; cumque aliqua illis offertur occaſio, in qua hæc debeant oſtendere, facile apparet ficta ea ac ſimulata non fuiſſe. Quid autem, in vno eſſe ea permanere dico? Interdum quippe anima ſe (etiam in rebus minimis & abiectiſſimis) timidam, meticuloſam, tamq; puſillanimi ſentit, vt ad aliquid audendum aggrediendumue enim habere ſibi non videatur poſſibile. Intelligo autem, Dominum eam tunc naturæ ſuæ relinquere ac permittere, idque ad multo maius eius bonum. Videt enim tunc, ſe, ſi quidem ad aliquid faciendum eum aliquando habuerit, id à Maieſtate ipſius accepiſſe; idque claritate adeo perſpicua, vt eam velut in ſe ipſa annihilatam relinquat, & maiore quoque miſericordiæ & magnitudinis diuinæ cognitione, quod eã in re adeò vili & abiectâ dignatus ſit oſtendere: ordinariè tamen & vt plurimum ſit ſicuti iã dixi antè.

Deſideria Dei videndi quomodo interdum cor anguſtient.

Vnum quiddam notare vos, cariſſimæ, in magnis hiſce Dominum noſtrum Ieſum videndi deſiderijs, velim; nimirum ſic illa aliquando cor anguſtiare & conſtringere, vt vos neceſſe non ſit ad illa cooperari; ſed vos ipſas potius ab ijs diuertere; ſi inquã poſſitis; in alijs enim, quæ poſtea referam, nulla id ratione (vt videbitis) poteſt fieri. At in illis primis aliquando id fieri poterit; cõſtat enim hic illis ratio, integra & ſibi præſens ad penitus ſe voluntati diuinæ conformandum, ac dicendum quod S. Martinus dixiſſe ſcribitur: & , ſi deſideria hæc multum anguſtient, alia quapiam via redire conſideratio poterit. Cum enim (vt quidem apparet) deſiderium hoc ſit hominum qui iam multum profecerunt, poſſet

Quales motus excitet dæmon.

ipſum diabolus idcirco excitare, vt nos de illorũ numero eſſe exiſtimaremus. bonum porro eſt, ſemper cum metu & timore incedere. Ceterũ crediderim, illam ipſum quietudinem & pacem non daturũ, quam pœna illa & anguſtia in anima cauſatur, ſed talem potius per paſſionem aliquam in nobis motum excitaturum, qualis ſentitur, quando ob ea quæ ſunt ſæculi, affligimur aut contriſtamur. At, qui nec hoc, nec primum expertus erit, ipſum non intelliget, & magnum quid id eſſe credens, ipſum etiam quantũ poterit adaugebit, itaque non mediocre valetudini ſuæ damnum inferet; quòd hæc pœna continua ſit, aut certe valde frequens & ordinaria.

Naturalis debilitas ſæpè eſt cauſa afflictionis ſpiritus & lacrymarũ.

Notandum præterea, etiam à debili naturæ complexione aliquid harum afflictionum & pœnarum cauſari ſolere; præſertim in perſonis quæ cito intenereſcunt, & ad quamlibet rem, etiam paruam, in lacrymas ſoluuntur; quibus millies videbitur, ſe Dei cauſa (tametſi falſum id ſit) lacrymari. Fieri quoque poteſt, cũ ſcilicet lacrymæ magnæ in copia fluũt (ad breue aliquod tempus inquã) vt ad omne, quod de Deo auditur, verbulũ, aut quoties de eo cogitãt minime eis abſtinere vel reſiſtere valeãt, eo quod

eo ꝙ rumor aliquis cordi vicinior factus ſit, qui magis eas proliciat q̃ amor quo in Deũ fertur, vt à lacrymãdo nullaten⁹ ceſſare poſſe videãtur. Et quia intellexere, lacrymas bonas in ſe eſſe, hinc iis non reſiſtunt, & præter lacrymari aliud nihil facere vellent, &, quantum poſſunt, ad illas etiam cooperantur. Hoc porro per has diabolus intendit & ſpectat, vt ſe lacrymando ita conficiant & debilitentur, vt exinde & ad orandum, & ad regulam ſuam ſeruandam prorſus ineptæ efficiantur.

Videor mihi, vos dicentes audire, quid tandem facturæ ſitis, ſi in omni adeò re periculum eſſe ſtatuam, cum etiam in re bona, quales ſunt lacrymæ, illuſioni locum eſſe cenſeam? Etenim, me potius errare & illudi. Sanè fieri id poſſet. Verum perſuaſum habetote, me id non dicturam, ſi in aliquibus non vidiſſem, illuſioni quoad hoc locum eſſe poſſe, non verò in me ipſa; vt quę nullatenus tenerioris ſum affectus, imò verò ita duri cordis, vt interdum id me affligat & contriſtet: quamquam, vbi introrſum ignis ingens fuerit, ipſum, quantumlibet magna illius ſit duritíes, adinſtar clibani diſtillatorij in lacrymas reſoluatur. Et facilè intelligetis, cùm quidem lacrymæ hoc è fonte oriuntur, ipſas mentem magis corroborare & ſerenare quàm perturbare, & quàm rariſſimè homini nocere. Hoc ſaltem hæc illuſio (ſi quidem vlla fuerit) boni habet, quòd corpori, non autem animæ, ſit damnum illatura, ſi ſcilicet adſit humilitas; ſi non erit malum hanc ſuſpicionem habere. *Lachryma falſa ſæpe ſunt.*

Neque verò exiſtimemus, tum demum omnia nos confeciſſe, cum multas lacrymas effundemus, niſi & manum operi ac virtutum exercitio admoueamus: hæ enim ſunt, q̃ nobis quàm maximè ſpectãdæ & curandæ ſunt, lacrymæ autem, veniant, quando à Deo nobis immittuntur, nobis, ad eas eliciendas & excitandas, nihil penitus connitentibus aut cooperantibus. Hæ ſcilicet ſunt, quę aridam hanc terram humectabunt & irrigabunt, atque ad fructum proliciendum maximopere conferent, quando nimirum parum ęas curabimus: ſunt enim velut aqua cælo decidens. Verùm, quæ violenter, & magno velut brachiorum conniſu, educitur lacrymarum aqua, nullatenus cum hac comparari meretur. Sæpè namque continget nos fodere, ac fodiendo ſudare, fatigari, ac velut confici, ac poſt omnem laborem, ne putiſcentis quidem aquæ ſcrobem; multo minus puteum ſcaturientem inueniemus. *Lacrymarũ à Deo datarũ, & violẽter elicitarũ diſcrimen.*

Quocirca ſatius eſſe exiſtimo, cariſſimæ, vt ante Domini conſpectum nos conſtituamus, in illiuſque miſericordiam & magnitudinem, ſimul & in vilitatem noſtram, oculos conijciamus, vt det ipſe nobis ꝙ voluerit, ſiue aquam, ſiue ariditatem, nouit enim ipſe meliùs quid nobis expediat, quàm ipſa nos. itaq; fiet, vt tranquilla & ſerenata mẽte ſimus, neq; diabolicis illuſionibus & diſceptionibus adeò obnoxiæ futuræ.

Iubili quales a Deo dentur.

Inter alia, afflictiua simul & sapida, solet interdum Deus & quosdam iubilos animæ dare, nec non nouum & inusitatum quoddam orationis genus; quod ipsamet, quale sit, intelligere nequit. Ideo vero hanc ego gratiam hîc refero, vt, si forte vobis ipse eam dederit, singulari quodam modo eum dilaudetis, & rem esse quæ verè contingat, noueritis. Est quippe, prout mihi quidem videtur, summa quædam potentiarum vnio, nisi quod eas Dominus liberas relinquat, vt hoc gaudio fruantur; nec non sensus ipsos, vt tamen non intelligant quid sit quo fruantur, aut quomodo eo fruantur. Videntur hæc vobis Hebraica aut Arabica esse: nihilominus ita se res habet: est quippe id tā excessiuum & exundans animæ gaudium, vt nollet eo sola vti, sed ipsum omnibus patefacere & communicare vellet, quo ipsam in Deo dilaudando & celebrando adiuuent; huc namque omnis eius motus tendit. Quem plausum, si posset, excitaret, quæ signa exteriora ederet, vt omnes suum gaudium intelligerent! Ipsa seipsam inuenisse quodammodo videtur, ac proinde cum filij Prodigi patre quoscumque inuitare vellet, ad felicē animæ suæ statum congratulandum & spectandum. Neq; enim vllū ei dubiū est, quin tunc tēporis in tuta ac secura sit via, & extra omne periculū. Equidem* mihi persuadeo, ipsam id de se meritò sentire: neq; enim diabolū tantū gaudiū internū in intimissima animæ parte, & tāta simul cū pace coniunctū, vt vnica eius voluptas sit quoslibet ad Dei laudes prouocare, causare vllaten⁹ possibile est.

* *Quod autem S. M. ait animam hoc in iubilo constitutam nullatenus dubitare, quin tunc in securitate sit, de illa securitate intelligendum est, qua certa est id, quod sentit, diaboli ed illusionem non esse, sed Dei ipsius opus & gratiam. Ipsam autem id sic intelligere liquet ex eo quod mox addit, & dicit.*

Dei laudes quantum viri sancti auidi haberent.

Adhuc multum est, quin imō maximè pœnosum, quod in tanto lætitiæ & gaudij impetu facere, ac dissimulare possit. Tale quid sēsisse credo S. Franciscum, quando in latrones & prædones incidens, eò quòd alta per campos voce inclamaret, ipsis magni Regis se præconem esse dixit, nec non alios viros sanctos, qui in solitudinem ideo concedebāt, vt hasce Dei sui laudes & præconia, sicut S. Franciscus, deprædicarent. Equidem vnum talem cognoui, cui nomen F. Petrus de Alcantara (nam sanctum eum fuisse, mihi verisimile fit, prout quidē eius vitæ ratio fuit) qui hoc idem quoque fecit: qui vero eum loquentem aliquoties audierunt, illum vt stultum & stolidum reputabant. O, quam bona hæc stultitia est, carissimæ! Vtinam hanc omnibus nostrum Dominus daret! Quantum vero gratiæ vobis præstitit, quod eum in locum vos adduxerit, vbi, licet hanc vobis Dominus præstet, & aliqua illius etiam argumenta ac signa detis, ea tamen vobis potius adiumento quoad hoc futura est, quam vlla obloquij occasio; vti quidem esset, si in mundo ageretis!

Sancta stultitia qua.

Digitized by Google

retis! nam tam modicus ſerius præconij eſt vſus, vt mirum non ſit ipſum à mundanis hominibus notari.

O infelicia tempora, miſeramque vitam in qua hodie viuitur! ecõtra felices illæ, ſuper quas felix illa ſors cecidit, vt procul ab ea agãt & ſequeſtratę! Singulare nonnumquam intra meipſam gaudium ſentio, cũ ſorores has ſimul congregatas intuens illas tã ingenti introrſum gaudio perfuſas video, vt, quæ plus poteſt, magis etiã in Domini laudes prorumpat, q̃ ſe in monaſterio agere cernat: etenim ad oculũ & apertiſsimè videre eſt, haſce ab interioribus animæ penetralibus promanare. Hoc ſæpiùs & identidem faceretis, cariſsimæ, vellem; nam dum aliqua id facere incipit, ceteræ ad idem faciendũ animantur & excitantur. Cui nã enim rei meliùs lingua impendi veſtra, dum ſimul congregatæ eſtis, poteſt, quàm Dei laudibus celebrandis, cùm tot tantaſq; eius celebrandi deprædicandiq; cauſas habeamus? Vtinam Maieſtas eius ſæpè hunc orationis affectum & modum vobis det, cùm is tam ſecurus & vtilis ſit! nã vt per diligentiam & operã ipſæ noſtram eũ aſſequamur, fruſtra erimus; eſt enim quid admodũ ſupernaturale, & ſæpè ad integrũ diẽ durat. eſtque anima tũc, perinde ac qui permultum bibit; non tantum tñ, vt extra ſenſus ſit, aut eorum vſum amiſerit; aut adinſtar melancholici, qui ſenſũ quidẽ penitus nõ amiſit, at à re, q̃ imaginatio ei impreſſit, minimè recedit, neq; vllius ſuaſu verbiſue ab ea diuelli poteſt. Certè cõparationes hæ, ad tã dignã & tanti pretij rem declarandam, nimis quã craſſæ ſunt; ſed alias conuenientiores ingenium meũ adinueuire non poteſt. Porro ita ſe res habet, vt gaudium hoc eam vſque adeò ſui & aliarum rerum omnium immemorem reddat, vt non aliud, quam ea quæ ab hoc ſuo gaudio proficiſcuntur, Dei videlicet laudes & præconia, loqui proponat aut poſſit. Itaque animam hanc adiuuemus, cariſſimæ; ad quid enim poſthac ſenſum ampliùs habere volumus? quid eſt, quod magis nos recreare poſſit? Et in hoc nos iuuent quotquot in mundo ſunt creaturæ, per omnia ſæculorum ſęcula. Amen, Amen, Amen.

Deum laudare quam ſit ſalutare & vtile.

CAPVT VII.

OSTENDIT, QVALIS SIT POENA, QVAM ANIMAE quibus ea, quæ dicta ſunt, gratias Dominus confert, de ſuis peccatis ſentiunt. Dicit præterea, quantus ſit error, quòd animæ, quantumlibet ſpirituales, Domini ac Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti humanitatem, & ſacratiſſimam illius paſſionem & vitam; nec non glorioſam eius matrem, ac reliquos ſanctos, præ oculis, & velut præſentes ſibi habere, non aſſueſcant. Eſt hoc ipſum lectu perutile.

FOrſan exiſtimabitis, cariſsimæ, has animas, quibus Dominus ſe tam particulari ac ſingulari modo cõmunicat (& illæ præſertim id cogitare poterunt, quibus huiuſmodi gratias ſentire nondum datum eſt; ſi enim eas ſemel habuerint, & illæ à Deo venerint, facilè quæ dictura ſum intelligent) tam ſecuras & certas iam eſſe poſſe, quòd perpetuò ipſo ſint fruituræ, nihil vt poſthac eas timere, aut ob priora peccata flere neceſſum ſit: ſed grauiſsimè in eo errabitis: etenim ipſe de peccatis dolor eo magis augetur, quo plus à Deo gratiarum participatur: neque is antè (vt mihi ipſa mihi perſuadeo) ceſſabit, quàm peruenerimus eo, vbi nihil eſt quod nos contriſtet aut perturbet. Quamquam (vt verum fatear) vno tempore maioris & intenſior ſit quam alio, imo, ad hæc diuerſus ac varius eſt. neque enim anima iam recordatur pœnarum ac ſuppliciorum, quæ ob eadem promeruit, ſed quàm ipſa ingrata fuerit erga illum, cui tam multum debet, & obligata eſt, quique adeo dignus eſt cui ab vniuerſis ſeruiatur. Etenim, ex hiſce diuinitus ſibi conceſsis magnitudinibus, ipſam diuinam multo meliùs colligit. Miratur ſecum ipſa, quomodo tam audax & temeraria fuerit: deplorat adhæc, quod tam bonum Dominum tam parum ſit reuerita, & id adeo abſurdum & impertinens ei videtur, vt identidem ſe ipſa deplorat atque affligat, dum ſeſe, ob res adeo viles tantam tamque potentem Maieſtatem deſeruiſſe, recordatur. Imò verò, magis huius rei in mentem venit, quã gratiarum quas recipit, nam cum eæ tam magnæ ſint vti ſunt illæ quæ iã dictæ ſunt, & adhuc dicentur, nihilominus hæ velut ab impetuoſo quodam flumine abripi, & ſuo tempore rurſus reduci videntur: peccata verò, adinſtar cæni in fundo iugiter hærentis ſunt, eo quòd aſsiduò in memoria reuiuiſcere videntur, idque non ſine maxima quadam afflictione & tormento. Noui quamdam, quæ præterquàm quod ad Deum vidẽdum mori vellet, maximè quoq; mortem deſiderabat, ne ſemper & ita continuo hocce tormentum ſentiret, ex eo ſcilicet proueniens, quod adeo ſe ingratam præſtitiſſet ei, cui ſemper tam multis nominibus fuerat hactenus obſtricta, & etiam eſſe debebat. Itaque nullius peccata adeo grauia eſſe putabat, vt ad ſuorum grauitatem peruenire, aut cum ijs comparari poſſent; quòd ſciret, ac videret, neminem à Deo ita patienter toleratum & exſpectatum, vel pluribus maioribuſque beneficiis affectum eſſe, ac ſe.

Dolor de peccatis non minuitur per ſequentes gratias, & quantus ſit.

Quòd verò ad infernalium pœnarum timorem attinet, illum minimè habent, quòd verò timent ne Deum ſuum aliquando amittant id maximè eas angit & cruciat; attamen admodum raro. Omnis verò earum timor circa hoc verſatur, ne ſuam Deo manum ab illis ſubtrahente, denuò eum offendant; itaque ſe rurſus in illo tam miſero ſtatu conſtitutos

Anima ſãcta quid timeat.

videant,

videant, in quo ad aliquod ſe tempus egiſſe viderunt. etenim de afflictione aut gloria propria ne hilũm laborant aut ſollicitæ ſunt. Si verò purgatorij pœnis diu detineri aut cruciari non deſiderent, magis id ſit, ne tam diu Deo ſuo careant quamdiu ibi agent, quàm quòd pœnas & tormenta quæ ſuſtinenda ibi ſunt, vereantur. Equidem vſque adeo ſecurum & tutum non exiſtimo, vt anima, quantumcumq; Deum ſibi fauentem & beneuolum experiatur, vnquam obliuiſcatur, quod ſeſe aliquando in miſerabili ſtatu conſtitutam viderit: nam, tametſi id pœnoſum & permoleſtum ſit, multis tamen in rebus ſalutare & vtile eſt. Fortaſſe mihi, eo quod ita improba & nequam fui, id ſic videtur, atque hæc eſt cauſa cur ſemper rem hanc in memoria mea habeam. quæ vero ſemper, & per omnia, bonæ vitæ fuerunt, nihil huiuſmodi ſentient; eſto, quamdiu in mortali hoc corpore viuimus, ſemper labamur & impingamꝰ. Neq; vero pœna hæc alleuiatur aut minuitur, quod à Domino peccata iam condonata, & obliuioni tradita eſſe cogitemus; quin imò per hanc cogitationem adaugetur, dum tantam bonitatem eius ac benignitatem quis conſiderat, & illi gratias videt conferre, qui non tam has, quam inferni ſupplicia promeruerat. Crediderim equidem hoc ipſum, in S. Petro Apoſtolo ac Maria Magdalena moleſtum martyrium fuiſſe; nam quod tam intenſum ac vehementem Dei amorem haberent, ſimul quoque tot ab eo gratias recepiſſent, illiuſque magnitudinem & Maieſtatẽ perfectiſsimè cognoſcerent, nimis quàm moleſtum id iis & graue fuerit, & acutiſsimum quemdam teneriimi doloris ſenſum attulerit oportet.

Non eſt bonũ obliuiſci priorũ peccatorum.

Putabitis quoque eum, qui rebus tam ſublimibus iam fruitur, non iam amplius de ſacratiſsima Domini noſtri Ieſu Chriſti humanitate meditari debere, quòd iam totus exercitio amoris incumbat. Hac de re alio in loco ſatis diffuſè ſcripſi: in qua licet plurimos, qui mihi contradicerent, meque id minimè intelligere iactarent, habuerim (eſſe quippe id vias, per quas Dominus animas prout lubet conducit, &, cùm iam prima illa principia tranſierint, longè eſſe ſatius tractare ea quæ diuinitatis ſunt, & corporea relinquere) numquam tamen eò me ſuis argumentis pertrahent, vt hancce bonam eſſe viam fatear. fieri poteſt me errare, & eiuſdem nos eſſe ſententiæ, & idem dicere. At notaui, hac me diabolum via conatum eſſe decipere, vnde ita iam experta & edocta ſum; vt, quamuis ſæpiùs de ea re egerim, iterum tamen ipſum hic repetere velim, vobis vt caueatis, & valde circumſpectè ambuletis, ac videatis, (quod dicere audeo) ne ſecùs, aut aliud quid, docere laborantibus, vllatenus fidem habeatis. Conabor ergo apertiùs hic mentem meã declarare, quàm in alio loco fecerim, quia qui (ſi fortaſſis quiſpiam,

Humanitatis ſaluatoris recordatio perutilis eſt.

vti se facturum dixerat; hac de re scripserit) in eiusdem declaratione diffusior erit, bene certè faciet; verùm dum ita succinctè ac breuiter ea dicuntur, nobis certè, quæ non vsque adeò multùm intelligimus, maximopere nocere posset.

Nonnullis quoque animabus videbitur, quòd de passione Domini, & minus adhuc de Beatissima Virgine Maria, deque vita Sanctorum, nullatenus poterunt meditari ac cogitare; quorum támen memoria & recordatio tam insignem nobis fructum affert, & tantopere animum confortat. Equidem non possum intelligere quid tandem cogitant, dũ ab omni re corporea ita se diuellunt; nam assiduò in amoris incendio agere & inardescere, Angelicarum mentium proprium est, non nostrum qui adhuc in corpore mortali viuimus, quibus opus est, de ijs agere, cogitare, & cum ijs conuersari, qui hoc ipso in corpore constituti cum essent, tam heroica propter Deum facinora præstiterunt. quanto ergo absurdius & magis noxium vltro & de industria sequestrare nos velle, ab vnico bono & remedio nostro, sacratissima inquã Saluatoris nostri Iesu Christi humanitate? Equidem non tam eos id facere credo, quam seipsos non intelligere; itaque tum sibi, tum alijs, non vulgariter nocebunt. Hoc saltem ipsis certo asseuero, illos in duas hasce vltimas mansiones non ingressuros: amisso enim ductore (qui est ipse bonus Iesus) haud dubiè à via aberrabunt, & certè nimis quàm multum fuerit, si vel in prioribus mansionibus cum securitate & tutò eis agere liceat. Nam Dominus ipse asserit & testatur, se viam esse & lucem, neque quemquã ad Patrem, nisi per se, venire posse, *& qui videt me, videt & Patrem meum.* At alium horum verborum sensum esse dicent; verum alios illos sensus ipsa nescio, at cum eo, quem anima mea semper sentit verum esse, hactenus mihi bene & feliciter cessit.

Rerum corporearũ meditatio non penitus omittenda.

Sunt & quædam animæ (imò earum non paucæ mecum de hoc ipso egerunt) quæ cùm, domino dante semel ad perfectam contemplationem pertigere, semper in ea manere vellent. quod tamen omnino non potest esse. Per hanc ergo diuinam gratiam ita affectæ manẽt, vt, quemadmodum antea solebant, deinceps nequeant de passionis ac vitæ Domini nostri Iesu Christi mysterijs meditari. Cuius rei quæ sit causa, non video; hæc tamen ordinariè causa est, quod videlicet intellectus exinde minùs ad meditationem habilis & idoneus maneat. Cuius inhabilitatis hanc esse causam mihi verisimile fit, quod, cum meditationis obiectum & finis alius non sit, quam vt Deus inuestigetur & quæratur, vbi is ergo iam semel inuentus erit, & anima per operationem voluntatis, ad eundem denuo quærendum, iam assuetudinem quamdam parauit, vlteriùs se per intellectum defatigare nolit. Parimodo

Non semper in perfecta cõtemplatione manẽdum aut in quibusdam secùs fiat.

iam tota accenſa eſt & inflãmata, videtur mihi generoſa hæc potentia alterius illius, ſi poſſet, adminiculo vti nolle. In quo malè nõ facit: ſed id vt faciat, impoſſibile certè erit, præſertim ante, quàm ad has poſteriores manſiones peruenerit; nec aliud id erit quam tempus & operam perdere. Sæpè namque voluntas, quò accendatur, intellectus operâ & adminiculo iuuetur oportet. Hoc porro punctum inprimis notare vos velim, cariſſimæ; eſt enim maximi momenti, vnde & ipſum pluribus hic declarare mihi propoſitum eſt.

Ignis amoris per nos in-ſufflandus.

Vult & deſiderat iſtiuſmodi anima, totam ſe amori impendere, & præter quam in amorem in nihil aliud velle intendere; non poterit tamen, quamuis id velit. Licet enim voluntas emortua non ſit, nihilominus ignis, qui ipſam incendere & ardentem facere ſolet, iã exſtinctus eſt; vnde aliquo qui eũ accendat & inſufflet, opus eſt, vt is calorẽ à ſe diffũdat. Bonũ ne eſſet, animã in hac ariditate agentẽ, ignẽ è cælo exſpectare, qui ſacrificiũ, ꝙ illa Deo de ſeipſa facit, incendat, quẽadmodũ eum aliàs S. Pater, noſter Elias exſpectauit? nequaquã. Neq; enim conſultum eſt miracula cælitus exſpectare; faciet illa Deus, cũ ei placuerit, in rẽ animæ huius (vti iã antè diximus, & adhuc diceretur infrà) Verùm vult Maieſtas eius, nos ita improbas reputemus, vt ea ipſum in noſtri gratiã facere, nõ promereamur, ſed, quomodocũq; poterimus, nos ipſas iuuemus. Et ſanè pſuaſum habeo, hoc ipſum nos quoadusq; moriamur, facere oportere, ad quãtũcumq; etiã ſublime orationis genꝰ euectæ erimꝰ. Quãquã eũ, quẽ in ſeptimã manſionẽ Dominus iã introduxerit, rarò, & penè nũquã, hanc adhibere diligẽtiã & conatũ oporteat, idq; ob eã quã ibi (ſi non obliuiſcar) aſſignabo rationẽ: ſed huic valde ordinarium eſt, vt Dñm noſtrum Ieſum Chriſtũ vbiq; præſentẽ & præ oculis habeat, ac modo quodã admirabili, vbi diuinitas & humanitas vnita ſunt, ſẽper velut in eius contubernio verſetur. Quocirca, vbi ille, quẽ dixi, ignis in voluntate accenſus non erit, neque Dei præſentia vllatenus ſentitur, eũ neceſſe eſt (hoc quippe Maieſtas illius nos facere vult) quæramus, ſicuti ſponſa in Cãticis eũ quæſiuit: & creaturas interrogemus, quis ipſas fecerit, vti S. Auguſtinus in ſuis, credo, Meditationibus, aut Cõfeſſionibus feciſſe legitur: neq; velut ſtolidi & ſtatuæ hæreamus, tẽpus omne in nuda exſpectatione eius cõſumentes. fieri poteſt, vt, quod ſemel nobis datũ eſt, (fortaſſis in principio) anno integro, aut etiã pluribus, Dominus nõ det. nouit Maieſtas eius quare id ſic faciat: noſtrũ nõ eſt id ſcire velle, neq; etiam cauſa eſt, cur ſcire id velimꝰ. Cũ verò viã nouerimus, qua, ad illi placẽdũ, ambulare nos oporteat, viã ſcilicet mãdatorũ ac cõſiliorũ eius; impigrè per eam ambulemus, vitam quoq; eius ac mortem, & quam multum ei debeamus, identidem recogitemus, quæ reliqua ſunt, veniant quando Domino viſum fuerit.

Deus è creaturis colligendus aliquando.

Dicent ad hoc, non posse se in id genus rebus diu hærere; & fortè ob id quod dixi, aliquam ad hoc rationem habebunt. Verum iam tum nouistis, aliud esse per intellectum discurrere; aliud verò, memoriam intellectui quid repræsentare. Dicetis mihi forsan, non intelligere vos, quid velim dicere, reuera fieri potest, vt ne ipsa quidē id satis intelligā, quò ipsum alijs aperiam: dicam tamen quod potero; Meditationem igitur esse conseo, per intellectum circa rem aliquam discurrere hoc modo.

Quid sit meditatio.

Incipimus, verbi causa, cogitare, ac mente voluere gratiam ac donum, quam Deus opt. max. nobis tum fecit, cum filium suum vnigenitum nobis dedit. Neque in hæc sistimus, sed vlterius, ad totius vitæ eius gloriosæ mysteria, pertransimus. Vel, incipimus ab oratione quam in horto fudit; nec antè intellectus sistit, quàm eum in cruce positum, sit contemplatus. Vel denique aliquod passionis punctum (exempli gratia, illius comprehensionem à Iudæis) meditandum accipimus, & in eo mysterio singula, quæ in ipso consideranda & sentienda occurrunt, minutatim excutimus, vti proditionem Iudæ, fugam Apostolorum, & cæteras eius circumstantias. Et est hoc admirabile, & valdè meritorium orationis genus. Et hæc est oratio, quam dico meritò illas dicturas se tenere non posse, quas ad res supernaturales Dominus & ad perfectam contemplationem euexerit. Cur id fiat, aut quænam sit causa, (vti dixi) nescio: sed, vt plurimùm certè eam tenere non poterunt. At sine causa ac fundamento dicent, se in hisce mysterijs diu manere, eaq; sæpiùs ob oculos & in memoria habere, ac præsertim cum Ecclesia Catholica eadem recolit, non posse. Neque vllatenùs fieri potest, vt anima, quæ tam multa à Deo accepit, tam præclara & pretiosa amoris indicia memoriâ suâ excidere patiatur: sunt quippe hæc, velut viuæ quædam scintillæ, ad amorem, quo Dominum suum prosequitur, magis in ipsa accendendum, nisi quòd seipsa non intelligat. hæc namque mysteria modo quodam perfectiore intelligit, cùm intellectus eadem ipsi viuè repræsentet, itaque hæc eius memoriæ insculpta maneant, vt vel vnica Domini in horto prostrati, & sanguineum sudorem exsudantis aspectus & consideratio, nimis quàm satis sit ad illam, non ad vnam solùm horam, sed ad multos quoque dies absorptam detinendam. Dum ergo simplici pioque mentis oculo intuetur, quis ipse sit, quamq; pòst tā grauem ipsius pœnam ei nos ingratos exhibuerim'; ilico volūtas huc accurrit, licet sine sensibili aliqua animi teneritudine, vt pro tam singulari benignitate ei vel in aliquo seruire, & pro eo vicissim pœnosum quid pati desideret &, qui tam multa tamq; atrocia pro ipsa pertulit; & alia eiusmodi, in quibus & memoria & intellectus occupatur. Et hoc in causa esse credo, cur vlterius in super passione dis-

Passionis Domini mysteria aliquādo recolere debent cōtēplatiui.

Cur super ea nequeant discurrere.

ne diſcurrendo progredi nequeat; hoc quoque eam credere facit, quòd de illa cogitare & meditari prorſus nequeat. Et, ſiquidem de ea non cogitet, certè bonum eſt cogitare procuret; ſcio namque, id per quantumcumque ſublimem orationis modum, minimè impediendum, nec poſſum dicere, bene eum agere quòd frequenter in ea recolenda ſeſe non exercet. Si fortè Dominus eam exinde ſuſpendat, per me licet, ſuſpendat; nam, quamlibet ipſa nolit, faciet is eam relinquere id in quo iam de facto erat. Et hunc procedendi modum, nullatenus aliquod impedimentum, verùm inſigne ad omnia boni genera adiumentum eſſe, mihi certiſſimè perſuadeo. Quod ſanè non eſſet, ſi ſe in diſcurrendo (vti initio dicebam) multum fatigaret & laboraret, at quiſquis iam ad maiora peruenit, penitus id facere (vt quidem puto) non poterit; fieri tamen poſſet quòd ſic, cum multæ ſint viæ, per quas Deus animas conducit; cauendum tamen, ne malè incedere cenſeamus eas, quæ per hanc, quam antè dixi, incedere non poterunt, neque ad tantis bonis ac in vitę Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui noſtrum bonum eſt, myſterijs includuntur, fruendum ineptas iudicemus, neq; etiam vllus (quantumlibet ſit ſpiritualis) mihi perſuadebit, hac ſeſe via benè recteque incedere. Quædam ſunt principia, quædam etiam media, quæ animæ nonnullæ habent; quæ vbi ad orationem quietis iam peruenire, & delicijs & guſtibus quos Dominus dat, frui incipiunt, magnum quid ipſis videtur in ea manere poſſe, vt delicioſo illo guſtu identidem fruantur. Credant ergo mihi, neq; adeò ſeſe illo abſorberi ſinant (quemadmodum alio in loco dixi:) vita quippe longa eſt, multiq; in ea labores ferendi occurrũt, & in exemplar noſtrũ Ieſum Chriſtum, quomodo videlicet ipſe paſſus ſit, nec non in eius Apoſtolos, & reliquos ſanctos, reſpicere nos neceſſum eſt, quò illos cum perfectione toleremus.

Non ſunt condemnãda animæ quæ in paſſione Domini meditari nõ poterũt.

Certè nimis quàm bonum contubernium & ſocietas eſt bonus Ieſus, ad nos ab eo minimè ſubducendos, nec non ſanctiſſima eius mater: quin etiam pergratum & iucundum ipſi eſt, quòd pœnis & tormentis ipſius doleamus, etiamſi id interdum cum aliqua noſtrorum gaudiorum, recreationis & guſtuum ſpiritus iactura fiat: ideoque eo magis, cariſſimæ, cum illa in oratione ſuauitas & guſtus tam non ſit frequens & ordinaria, vt non ad omnia cetera ſatis tẽporis ſuperſit. Eã verò quæ dixerit guſtũ hunc ſẽper durare, nec mutari, equidem vt ſuſpectã habebo: illam inquã, quæ quod antè dixi; numquã facere poteſt. Vos quoq; eam vt talẽ habetote: quin & vos ipſas & ab hac illuſione & errore expedire, totaq; animi contentione in res aliquas externas diſtrahere ſatagite. q̃ ſi ad hoc etiam nequaq̃ ſufficiat, ad prępoſitã rem referte, vt hæc vobis officium & munus, tã multas curas & moleſtias ſecũ trahens, iniungat, vt

Ieſus & ſancti bonũ ſunt contubernium.

Exterior distractio iuuat ad illusionem cauendam in visionibus.

per eas ab hoc illusionum periculo liberemini; etenim, si quidem diutius id duret, sensibus saltem & capiti cerebroque inde non parum damni immineret.

Satis superque declarasse me existimo, quam par sit, omnes, quantumcumque spirituales sint, res corporeas adeò non fugere, vt etiam ipsam sacratissimam Redemptoris nostri humanitatem sibi damnum creare posse arbitrentur. Ad hoc adstruendum adferunt id, quod is olim discipulis suis dixit, expedit vobis vt ego vadā. Equidem prorsus id ferre nequeo. Certe benedictæ matri suæ numquam tale quid ipse dixit, vtpote quæ in fide solida & stabilis erat: sciebat nāq; eū & Deum & hominem esse: & quamuis maiore eum quā illi amore prosequeretur, is tamen tam erat perfectus, vt potius eam iuuaret. Non fuerunt certe Apostoli tunc temporis tam in fide constantes & firmi, ac fuerunt postea, & modo nos in ea constantes esse, par est. Equidem vobis assero, carissimæ, illam me viam vt valdè periculosam reputare, & paulatim diabolum eo fortasse per hoc venturum, vt omnem erga sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum affectum & deuotionem ex animo nos faciat exuere. Deceptio certè, quam ego mihi alias passa videor, nondum vsque eo venerat, sed vsque eo tantum, quod minimè mihi saperet tam frequenter de Redemptore nostro Iesu Christo meditari, sed in hac absorptione manere gauderem, hunc gustum exspectans. Videbam porro manifeste, mala me via incedere: quod enim eam semper ac continuo habere non possem, hinc cogitatio mea huc illucque fluctuans diuagabatur, & anima mea adinstar auis huc illucque volitantis, neque vbi quiescat aut sidat inuenientis, esse videbatur, idq; cum magno temporis dispendio, ac permodico in virtutum studio & oratione progressu fiebat. Porro, quid in causa esset, non intelligebam, neq; eam (vt mihi quidem videtur) vmquam intellexissem, quod id mihi bonum, & nimis quam tutum esse videretur; quoadusque cum quadam Dei ancilla, de modo orandi quem ipsa obseruabam, communicans, ab illa quid me facere oporteret edocta fui. Exinde igitur manifestè perspexi, quam mala via incederem; & numquam nō etiamnum me cruciat & affligit, quod vel aliquod tempus fuerit quo hoc ipsum non intellexi, quod scilicet, tanto dispendio vix vllum fieri posset compendium: &, etiamsi possem, nullum omnino bonum cupio, nisi quod eius opera datum & comparatum est, per quem omnia nobis bona venerunt. Sit ipse in perpetuas æternitates benedictus.

Humanitatem Christi penitus relinquere valde periculosum est.

Dolet S. M. quod ab humanitate Christi se vmquam seiunxerit.

Amen

CAPVT

CAPVT VIII.

OSTENDIT QVOMODO PER VISIONEM INTELLECTVALEM se animæ communicet Deus, ac quædam quoad illam documenta præscribit; refert ad hæc, quosnam, cum quidem ea vera est, operetur effectus. Denique, quanto gratiæ hæ silentio premendæ sint, inculcat.

VT autē id quod dixi, carissimæ, ita se habere, & quo longius progreditur anima, eo bonum hunc Iesum arctius illi adhærere ac se magis ei socium præbere, clarius intelligatis; non abs re futurum existimo, ostendere, non posse nos, vbi id Maiestati ipsius placuerit, aliud facere, quàm iugiter in illius contubernio & societate versari: quod satis euidenter videre erit è medijs & modis, quibus se Maiestas illius nobis communicat, & quibus amorem, quo nos prosequitur, ostendit; ex apparitionibus inquam & visionibus quibusdam adeo mirabilibus: quas hic describere mihi propositum est, vt, si harum gratiarum fortè aliquam cuipiam vestrum Dominus dederit, eam ipsa recipiens non perterreatur aut percellatur; si modo gratiam ipse mihi dare dignetur, vt in aliquo scopum tangam; quo nimirum eum laudemus (tametsi nobis eæ datæ fortasse non sint) quòd, cum tantæ Maiestatis sit Dominus, ita se creaturæ familiarem facere ac cōmunicare dignetur. Igitur, anima nihil minus quam de simili gratia recipienda solicita, (imo, quæ ne quidem, se eam promereri, vmquam cogitauit) subito adstare sibi sentit. Redemptorem nostrum IESVM CHRISTVM, esto eum nec corporeis, nec animæ oculis videat. Huiusmodi visionem vocant intellectualem: porro ita cur vocetur, nescio. Noui quamdam, cui hanc, vti & alias multas, de quibus postea loquar, gratias Deus contulit: hæc initio valdè sese affligebat & cruciabat, quod, quidnam id esset, intelligere non posset, cum nihil videret; intelligebat tamen, certissime Dominum nostrum Iesum esse eum qui hoc modo ei sese exhibebat, nullatenus vt dubitare posset, quin ipse illic præsens adesset, an tamen talis visio à Deo veniret, an non, (esto singulares quidam post eam in ipsa effectus manerent, è quibus colligere posset, ipsam à Deo proficisci) valde anxia erat: neque enim ipsa quid vmquam de visione intellectuali inaudierat, nec talem dari posse credebat. Ceterùm, clarissimè sentiebat & intelligebat, illum ipsum Dominum esse, qui sæpiùs ipsam eo

Intellectualis visio & Apparitio Domini quomodo fiat.

quo

quo supra dixi modo alloquebatur; nam vsque, dum hanc ei gratiam præstaret, numquam sciuerat quisnam se alloqueretur, etiamsi verba audiret & perciperet. Noui autem, illam, ob huiusmodi visionem timore perculsam (neque enim est, vt imaginariæ illæ, citò pertranseuntes, sed aliquando ad multos dies, quin imò interdum vltra annum durat) & mirè anxiam, Confessarium suum adiisse, qui ab ea petijt, vndenam, si nihil videret, nosset Dominum esse? diceret sibi, quo is esset vultu? Respondit illa, nescire se, nec videre vultum; neque se plus, quam dixisset, posse dicere: hoc porro se scire, illum esse, & non alium qui sibi loquebatur, neque plantasma id aut imaginarium quid esse. Imo, tametsi eam propterea valdè anxiam redderent, sæpè tamen de eo nequaquam poterat dubitare; maximè, cum illum sibi dicentem audiebat. *Nolito timere, ego sum.* Tantam enim verba hęc efficaciam & vim habebant, vt tum quidem nullatenus posset dubitare, imò verò exinde mirè confortata & vigorata, & per bonum hocce contubernium valde exhilarata maneret; quin imo sibi id cumprimis vtile & conducibile sentiebat, ad Dei memoriam nullo non loco secum circumferendam, &, quam maxima poterat diligentia cauendum, ne quid, quod ipsi displiceret, committeret, quod eum semper præsentem intueri & habere sibi videretur; &, quotiescumque cum Maiestate eius tum in oratione, tum extra illam tractare statuebat, tam ei vicina sibi esse videbatur, vt non posset eam non audire; verum intelligere illius verba, non poterat tunc quandoquidem ipsa volebat, sed ex inopinato, cum id ei opus erat. Sentiebat, illum sibi ad latus dexterum incedere, verum non illo sentiēdi modo, quo quempiam nobis adstare sentire possumus. Hoc namque aliō quodam longe subtiliore & delicatiore modo fit, qui verbis exprimi nequeat; sed est is æquè atque ille certus, imo certior. In modo namque sentiendi quo hic sentimus, illusioni esse posset locus, & putare possemus nos sentire quod minimè sentimus, non vero in hoc; hinc namque sequuntur magna emolumenta spiritualia & excellentes quidam effectus interiores, quales certè haberi non possent, si ex atra bile ac melancholia id prouenirent. Nec item diabolus tantum animæ bonum causare posset; nec ipsa tantam pacem, nec tam assidua & continua Deo placendi desideria sentiret, neue ita contēneret omne id, per quod ad ipsum non conducitur: exinde vero, clare intellexit, non esse id quid à diabolo causatum, quod ipse sese paulatim magis magisque declararet. Scio nihilominus, eam alias quidem satis magno in angore & timore egisse, alias maximam sui confusionem sensisse, quod nesciret vndenam tantum sibi bonum obuenisset. Hæc & ego, ita vnum quid eramus, nihil vt me celaret eorum, quæ in anima ipsius contingebant; vnde bona certaque eorum esse

Bona quæ sequantur ex visione intellectuali.

Illius proprietates & effectus.

possum

possum testis,& proinde credere potestis, illa quæ quo ad hoc vobis dixero, verissima esse.

Est ergo gratia Domini, quæ insignem nostri ipsarum confusionem, nec non humilitatis studiũ secũ adfert: si verò à cacodæmone id prouenirет, contrà & alia lõgè omnia euenirent. Ac sicuti id res est, q̃ perceptibiliter & notabiliter à Deo venire sentimus (neq; enim humana vlla industria posset efficere, vt quid huiusmodi quis sentiat) hinc quæ ipsum habet, nullatenus cogitare potest, suum id bonum esse, verùm à solius Dei manu id dari & prouenire. Et quamuis mihi earum quas antè retuli gratiarum nonnullæ hac videantur esse maiores; hæc tamen particularem quamdam Dei cognitionem secum fert: & ex hoc tam continuo cum Deo contubernio, tenerrimus quidam erga Maiestatem illius amor nascitur, nec non intensiora & ardentiora quædam iis quæ diximus, penitus & totã illius obsequio se deuouendi consignandiq; desideria; item summa quędam conscientiæ puritas & mundities: eius quippe, quem ad latus suum præsentem & vicinum habet, præsentia ad singula eam reflectere, & vigilantem esse facit. Esto enim ad vniuersa, quæcumque demum facimus, Deum præsentem esse nouerimus; ea tamen est naturæ nostræ conditio, vt de eo cogitare negligat: hîc verò quoad hoc negligens esse nequit, eò quòd Dominus, qui ei adstat vicinus, continuò eam excitat. Quin etiam iuuat hæc quoad gratias iam antè dictas: quòd enim anima penè continuò, actualiter amore feratur in eum, quem videt aut saltem intelligit sibi vicinum adesse, hinc illæ etiam frequentiùs obtingunt. Deniq; è fructu, quem anima hinc percipit, facilè videre est, hanc certè multò maximam gratiam esse, ac magni faciendam, gratitudinemque propterea ei Domino qui hanc sibi, tam parum tamen eam promerere valenti confert, ostendendam; quam proinde cum nullo mundi huius thesauro ac voluptate commutaret. Vnde, cum Domino hanc iam ei auferre placet, magna quadam in solitudine manet: quinimò quamcumq; demum adhibere posset, quo denuo sibi ad hocce cõtubernium redire liceat, diligentia & conatus frustra & inanis est; Dominus namque id dat quandocumq; vult, nullo autem labore nostro id potest comparari.

Nõ potest nõ esse à Deo.

Dei præsentia cogit hominẽ super se & actiones suas reflectere.

Interdum & sanctus aliquis nobis socium se præstat, & adest: & hoc ipsum etiam non vulgaris vtilitatis & emolumenti est.

At dicetis mihi, si nihil omnino videatur, quomodo intelligi queat aut dignosci quando Christus Dominus adsit, aut quando aliquis è Sanctis, quando etiam gloriosissima eius mater? Hoc quidem anima verbis exponere nõ poterit; imò ne intelligere quidẽ aut comprehendere potest, quomodo id cognoscat: interim tñ maxima quadam certitudine id nouit.

nouit. Quando quidem Dominus loquitur, facilius id videtur intelligi posse: at sanctorum aliquem adesse, nec loqui (nisi fortè cum Dominus tantùm ad animæ illi auxiliandū, aut ad eius contubernium ac societatē adesse iubere videatur) longè sanè mirabilius est. Sic sunt & aliæ multæ res spirituales, quæ verbis perfectè exprimi nequeunt; verùm, hinc facile colligere & perspicere possumus, quàm imbecillis & infirma natura nostra & ingenium sit ad Dei magnalia intelligenda, cum ne ad quidem hæc intelligenda capaces simus; quocirca cui ipse has gratiâs dederit, is Maiestatem illius admiretur & in eius laudes assurgat) itaque, ob easdem, particulares ei gratias agat. quòd enim gratia sit, quæ passim omnibus non concedatur, hinc plurimi eam facere, dareque operam debet, vt maiora & plura ei obsequia præstet, cum adhæc Deus tot tamque multiplicibus modis adiuuet & cooperetur. Hinc prouenit, quòd se anima hæc propterea pluris non faciat, imò verò inter omnes qui in terra agunt homines, omnium minimè se ei putet seruire, quòd ad hoc se, plus alijs, obligatam credat; hinc minima quam committit imperfectio, illius velut transadigit viscera; idque summa cum ratione.

Differentia inter rem à Deo causatā & à diabolo

Hos sanè effectus in anima remanentes, quælibet vestrûm, quam per hanc Dominus viam conducet, facilè percipiet, vt hinc nimirum intelligat, nullam hic illusionem, aut phantasticam imaginationem subesse. Nam, sicuti aliàs dixi, fieri non posse existimo, vt, cum nonnisi merum phantasma aut diabolica illusio est, tamdiu duret, aut tam notabilem animæ profectum causetur, tantam videlicet pacem & quietem interiorem in ipsa producens. Hoc namqe præter ipsius consuetudinem est; neque potest, esto rem adeò malam causare cupiat, tantū bonum adferre: statim namq; hinc inde aliqui suiipsius æstimationis fumi euaporarent, ac quis alijs meliorem se existimabit. Verùm assidua hæc animæ cū Deo cōiunctio, & perpetua cogitationis in eum defixio & occupatio, tantum diabolo molestiæ & tormenti afferret, vt, licet id vellet & tale quid facere tentaret, sæpiùs ad idem denuo tentandum non rediret. Deus quoq; à parte sua, tam fidelis est, vt tantam ei in animam, quæ aliam intentionem non habet, quàm Maiestati illius per omnia placere, vitamq; omnem pro illius honore & gloria impendere, potestatem nō sit permissurus; at quamprimum occasione aliqua oblata effecturus, vt ab occasione, siqua tenebitur, liberetur. Equidem illius senteтiæ sum, & semper ero dummodo anima eo ambulet modo quem post accepta hæc diuinarum gratiarum dona in ea remanere solere dixi, Maiestatem illius effecturam, vt, si aliquam interdum dæmoni potestatem in eam permittat, ipsa quidem insigne hinc lucrum & commodum referat, ille autem magna cum confusione recedat.

Dæmō nulli sciēs causabit bonū.

Quamo-

Quamobrem, cariſſimæ, ſi quam fortè veſtrûm per hanc viã contigerit conduci, hæc propterea neutiquam turbetur aut percellatur: tametſi bonum eſt, vos timere, & maiore cũ cautela & circumſpectione in omnibus incedere, nec aliquam fiduciam concipere, quaſi, eò quòd tam ſingulares Domini fauores experimini, idcirco vobis liceat negligentius agere. Id enim ſi fiat, indiciũ & ſignũ erit, id à Deo non prouenire, niſi eos, quos diximus, effectus videatis. Conſultũ verò erit, ipſo in principio, rẽ hanc ſub ſigillo confeſſionis cum viro aliquo litterato (tales namque ſunt, qui nos luſtrare & docere debent) aut, ſi haberi is poteſt, cum homine maximè ſpirituali communicare: qui poſtremus ſi haberi nequeat,

Confeſſarius doctus iuxtà ac pius cõſulẽdus.

melius omnino eſt litteratum conſulere: ſi haberi is queat, tam cũ hoc, quàm cum illo conferte. qui ſi id phantaſticum & imaginariam illuſionẽ eſſe dixerint, nõ eſt ꝙ inde turbemini, aut moueamini: phãtaſma enim nõ multũ mali aut boni animę veſtrę inferre poteſt. diuinę porro vos Maieſtati commendate, ne illa vos illudi aut decipi ſinat. ſi verò id à diabolo cauſari dicãt, longè ſanè vobis id erit moleſtius ac difficilius. Quãquã, ſi vir bene doctus ſit, & notẽtur effect⁹ quos dixi, id nõ dicet. Verũ, eſto id etiã diceret, ſcio hunc ipſum Dominũ, qui vobiſcũ vbiq; incedit, vos cõſolaturũ, & ſecuras facturũ, quin & illi viro lucẽ daturum, vt vos per eũ illuminet & inſtruat. Si verò ſit huiuſmodi, vt quamuis orationi ſit addictus, per hanc tamen à Domino viam non conducatur; ſtatim is obſtupeſcet; & audita damnabit. ideoque vobis conſulo vt virum litteratum deligatis, &, ſi inueniri queat, etiam ſpiritualem. Dabitque ad hoc faciendum præpoſita ei veniam ac facultatem: eſto enim anima (prout quidem ei videtur) ſecura ſit, quod bonam ſuam vitam videat, Præpoſita nihilominus obligata erit ac tenebitur, curare vt cum aliquo de hiſce rebus conferat, vt tam ipſa, quàm alia illa, ſecuræ & tutæ ſint. Poſtquam verò cum id genus hominibus cõtulerit, quieta exinde maneat, neq; vlterius de iſthoc negotio quidquã loquatur.

Neceſſe eſt cum viro litterato cõferre, quantumlibet animo ſecura ſit.

Interdum namq; diabolus, etiã vbi nulla timendi eſt occaſio, tã ingentes & extraordinarios timores cauſatur, vt animã cogãt ſatis ſe officio ſuo nõ feciſſe exiſtimare, ꝙ ſemel de eo contulerit, ſed ſæpè de eodẽ referre compellant; maximè ſi Confeſſarius paruæ ſit experientiæ, eumq; ipſa meticuloſum eſſe deprehendat, quin & ipſe eã cum alijs conferre iubeat. Vnde contingit innoteſcere & diuulgari, quod maximè debebat eſſe ſecretum, hancq; animam exagitari & diuexari, dum, quod ſecretum & tectum credebat, iam publicè & paſſim notum eſſe comperit. Vnde multa ei moleſta & grauia oriuntur, quin & Ordini ipſius vniuerſo oriri poſſent, prout quidem nunc ſunt tempora. Adeo vt magna hîc opus ſit cautione & prudentia, quin & Priorifſis hanc ſerio commendo, ac ne exiſtiment,

Cur diabolus animã tentet, vt cum varijs hominibus de rebus ſuis conferat.

 ſi cui

si cui sororum simile quid cælitus concederetur, ipsam propter hoc alijs meliorem aut sanctiorem esse. Ducit singulas Dominus, prout cuiq; maximè viderit expedire. Apparatus id quidam & dispositio est, vt aliqua insignis paulatim Dei ancilla euadat, si quidem ipsa inde rem suam faciat. at interdum eas quæ maximè imbecilles sunt, per hanc Deus viam conducit, nec est quod hoc aut probemus aut cõdemnemus: sed ad virtutes duntaxat respiciamus oportet, & quænam inter nos maiore cũ mortificatione, humilitate, conscientiæq; puritate Domino seruiat: huiusmodi enim quæ fuerit, ceteris sanctior haberi poterit. esto hoc in mundo pauca admodum aliqua cum certitudine sciri queant, quoadusque verus ille Iudex in decretorio mundi totius die reddat vnicuique iuxta merita sua. Tunc mirabimur, cum videbimus quàm eius iudicium diuersum sit ab omni eo quod hîc intelligere & deprehendere possumus. Sit ipse in æternum benedictus. Amen.

CAPVT IX.

DECLARAT QVOMODO SE DOMINVS ANIMAE PER imaginariam visionem communicet. Monet autem seriò suas, caueant ne per hanc conduci viam desiderent. Insignes quoad hoc adfert rationes. Singularem caput hoc vtilitatem continet.

Visionibus imaginarijs facilius se immiscet diabolus.

VEniamus nunc ad visiones imaginarias, quibus se diabolus faciliùs ac magis immiscere potest, vti dicunt, quàm iis quæ dictæ sunt hactenus. Et sanè non potest esse minus. Verum, cũ à Deo hæ veniunt, alijs mihi quadã tenus vtiliores & meliores videntur, vtpote naturæ nostræ conformiores; non tamen iis, quas in vltima mansione Dominus cognoscendas dat: etenim ad harum dignitatem & excellentiam nullæ pertingunt.

Iam ergo videamus, vt superiori capite vobis dixi, quo modo Dominus hic præsens adsit. perinde ergo iis adest, si sicut dum magni pretij maximæq; efficaciæ gemmam aureæ pyxidulæ inclusam habemus; quã certissimè & indubitatè nouimus ibi contineri, esto ipsam numq̃ viderimus; sed non propterea ipsius gemmæ virtutes minùs nobis prosunt, si eam nobiscum circumferamus. quòd iam tum experientiã nouerimus, illius ope nos ab aliquibus morbis, aduersus quos naturales vires habet, & proprium amuletum est, esse sanatos. ipsam tamen inspicere non audemus, nec thecul̃am aperire, imò nec possumus; quod illius aperiendæ modum solus ille norit, cuius est gemma: qui licet eam

nobis

nobis mutuo dederit, vt illius ope iuuaremur, sibi tamen clauem velut quid proprium reseruauit theculam aperturus, tum cum eam nobis volet ostendere; quin etiam, vbi visum fuerit, eam denuo resumet, vti & de facto facit. Iam ergo ponamus, eum capsellam aliquoties inopinato & insperato aperire velle, quo mutuatario gratificetur, certè minimè dubium est, quin id ei postea longè futurum sit iucundius, cum scilicet admirabilis illius splendor qui è gemma emicabat, ei in mentem veniet, itaque memoriæ illius profundiùs hæc insculpta manebit. Eodem ergo modo fit hîc: nimirum quandò Domino visum est, animam hanc maioribus quibusdam gaudijs recreare, illi eo, quo ipsi placet, modo sacratissimam humanitatem suam clarissime spectandam exhibet, idque ea in forma qua inter homines agens visus est, aut qualem post resurrectionem suam habuit. Et licet ipsum tam subitò & repentè fiat, vt cum fulgetri cuiusdam celeritate ipsum æquiparari posse videatur; nihilominus gloriosissima hæc imago ita imaginationi insculpta manet, vt eam inde nullatenus euelli & deleri posse putem, quoadusque eam videat vbi perpetuò & sine fine ea frui licebit. Quod autem imaginem vocem, non ita accipiendum est, quasi imago quædam sit, pro imaginatione & iudicio ipsam videntis, expressa aut depicta; sed verè viua est, & interdum etiam cum anima loquitur, magnaque ei secreta reuelat. Sciendum verò, tametsi aliquantisper in hanc ipsa defixa hæreat, non magis tamen in eam obtutum defigere posse, quàm in solem; atque hinc fit, visionem hanc semper quàm citissimè præterire: idque non ideo, quod illius splendor, vti solaris ille externo, interno visui officiat aut affligat, internus quippè videt quidquid hîc videndum occurrit, (cum enim exterioribus oculis quid videtur, de eo nihil omnino possum dicere: cum illi personæ quam dixi, de qua tam particulariter possum loqui, nihil tale vmquam contigerit, & ægrè quis certam rei illius, quam experientia non nouit, rationem det;) illius enim splendor est, velut lux quædam infusa, aut sicut Solis, velo tam subtili & fulgido vti adamas est (si quidem elaborari is & texi posset) tecti. Vestimenta autem eius è tela tenuissima videntur. Penè semper autem, dum hanc animæ Dominus gratiam facit, ipsa raptum patitur, quod imbecillis, & vilis eius natura tam terribilem visionem ferre nequeat. Terribilem inquam, esto namque hæc & pulcherrima sit, & maioris voluptatis, quàm quis, tametsi ad mille annos viueret, & assiduè cogitando sese defatigaret, imaginari posset; eo quod omnem & imaginationis & intellectus nostri capacitatem longè transcendat: illius tamen præsentia tantæ est Maiestatis, vt tanto animam horrore compleat, vt eam hic

Quomodo in humanitate sua Dominus animæ appareat.

Quomodo apparens Saluatoris humanitas vocetur imago.

Interno visu omnia hic videntur.

Qualis eius splendor & vestes.

Cur visio hæc sit terribilis.

Digitized by Google

hic minimè necesse sit interrogare, quisnam ipse sit, aut vt aliunde hoc illa discat; satis namque ostendit, cæli terræque Dominum esse. quod in Regibus terræ huius locum non habet, qui seipsis & soli valde parui æstimabuntur, nisi regiæ pompæ schema & apparatus eos non comitetur, aut Reges se esse verbis significent.

Quam ô Domine mi, nos Christiani te parum cognoscimus? quam terribile erit videre te die illa, qua nos iudicatum venies, cum vbi etiam tam amicè ac beneuolè hic cum sponsa tua agere venis, tui conspectus & visio tanto mentem terrore compleat? Quid erit, quæso carissimæ, quando tam rigorosa & terrifica voce ad impios intonabit. *Ite maledicti*. Hoc certe vnum nobis ex hac gratia quam animæ Deus præstat, memoriæ insculptum iam maneat, quod certè non mediocre bonum futurum est, cum S. Hieronymus, vir licét adeo sanctus, numquam diem hanc de memoria deponeret: atque ita fiet, vt pro nihilo reputaturæ simus omne durum quod Religionis nostræ institutum præscribit. Quid exspectamus & hæremus, cum omnis labor, quantumlibet diu is duret, nonnisi adinstar momenti sit, cum illa æternitate comparatus? Dico vobis in veritate, carissimæ, me quantumcumq; improba sim, inferni cruciatus ac tormenta numquam timuisse, imo velut nihilum ea reputasse cum mecum recogitarem, quam pœnosum & dolorificum damnatis sit futurum, cum oculos illos tam speciosos, mansuetos ac benignos Domini, iam toruos & iratos, videre cogentur. Nam ita cor meum mihi comparatum esse videtur, vti hoc sustinere non posset. Et sic semper quoad vixi, me affectam sensi. Quomodo ergo non horreat ille, cui se hoc Maiestas ipsius modo dignata est exhibere, cum tam viuax huius apparitionis sit sensus, vt ipsum omnis sensus expertem reddat? Atque hæc sanè esse debet causa, cur post eam mox suspendatur; quod nimirum eius imbecillitatem Deus ipse adiuuet, quo magnitudini eius in sublimi hac cum Deo communicatione ipse se coniungeret ac vniret. Cum autem satis diu in Domini huius vultum oculos intendere anima poterit, equidem id tunc visionem esse non credo, sed dumtaxat vehementem quamdam considerationem in imaginatiua fabricatam & efformatam, & velut emortuam & exanguem quamdam figuram, respectu alterius illius futuram. Certe nonnullæ (quod autem dico, scio verissimum esse; de hoc namque mecum contulere, & quidem non tres aut quatuor, sed plurimæ) tam debilis & imbecillis sunt imaginationis, vel intellectus ita efficacis (aut nescio quid aliud in causa sit) vt sic imaginando absorbeantur, vt quidquid cogitant, aut in mentem ipsis incidit, id se apertè videre (prout quidem eis apparet) asserant. quamquam, si ipsam veram visionem vidissent,

Diei iudicij hortor semper in memoria habendus.

Illusio illorum qui quidquid cogitant, videre se putant.

sent, certissimè & manifestissimè illusionem id esse intelligerent, nullum vt ipsis de hoc dubium maneret: quidquid enim vident, sua ipsamet imaginatione procudunt & comminiscuntur; neque id vllum alium exinde in ijs effectum producit, quam quod frigidiores inde maneant, quam si piam & deuotam aliquam imaginem vidissent.

Euidens ergo est, non esse id huiusmodi, vt magni à quoquam fieri debeat, atque ideo citius memoria effluit, quam inane somnium aliquod. Verum in eo de quo loquimur, ita non fit: sed subito & inopinato, nec credenti aliquid se visuram, nec tale quid cogitanti animæ, totum obiectum simul & valde iunctim repræsentatur, & magno quodam cum timore ac strepitu omnes potentias & sensus eius sursum deorsum commouet, quo ipsos deinde mox optata illa pace frui faciat. Perinde ac, dum Sanctus Paulus in terram deiectus fuit, tempestas illa & turbatio in cœlis insonuit, non aliter in mundo hoc interiori contingit; ingens quippe excitatur strepitus ac motus, & ecce, in momento omnia tranquilla, serena ac quieta sunt, & anima tam sublimia mox edocetur mysteria, nullo vt alio magistro opus habeat. Vera enim Sapientia, sine vllo ipsius labore, omnem ab ea ignorantiam discussit, & ipsa ad aliquod temporis spatium mira cum certitudine manet, hanc gratiam nonnisi à Deo venire: & tametsi alij in contrarium multa illi oggerāt, nihilominus tantum, tunc quidem, ei dicere non poterunt, vt timeat aliquam hic illusionem subesse; at postea confessario aliquem ei timorem incutiente, à Deo aliquantulum deseritur, quo nonnihil vacillet, & dubitare incipiat, an non forte ob peccata sua id ita possit fieri; id tamen plane non credit, nisi, (sicuti in alijs illis rebus fieri dixi) ita se rem hic habere atque in tentationibus circa res fidei, in quibus quidem ingentes diabolus commotiones & motus excitare possit; non tamen efficere, vt anima constans & firma in illa non perseueret: imo vero quo amplius eam impugnabit & impetet, eo maiorem ipsa certitudinem cōcipit, nullatenus diabolum tanta, quantum hoc ipsum est, bona in ipsa posse causare; adeò vt in animæ interioribus tantum ipse non polleat. Poterit quidem id ei repræsentare, sed non tanta cum veritate Maiestate, & operationibus, quanta Dominus solet. Quod autem Confessarij id perfecte videre nequeant, & quod ij quibus hanc Deus gratiam facit, eā verbis satis exprimere forsitan nesciant, hinc timēt; nec immerito. Quare magna cum cautela, & circumspecte hic ambulare, & fructuum, quos apparitiones huiusmodi producunt, tēpus opportunitatēq; exspectare, nec non humilitatē, q̄ ipsæ in anima procreāt, ipsam quoq; ad omnē virtutum studiū amplectendū fortitudinē considerare debent. Si enim diaboli id opus & inuentum fuerit, statim id ipse aliquo signo prodet, & in mille mēdacijs eū deprehēdēt. At, si Cōfessarius aliquā horū experientiā

Actor. 9.

Quam certa sit anima nullam hic illusionem subesse.

habeat

habeat, & in rebus similibus aliquando sit versatus, non multo, ad hocce intelligendum, tempore opus habebit; nam quamprimum ex ipsa rei narratione & relatione percipiet, à Deone id, an ab imaginatione, aut diabolo proueniat: maximè, si Maiestas eius spirituum discernendorum donum ei dederit; si enim hoc habeat, nec non doctrinam & littera, esto nonnisi mediocrem habeat rerum experientiam, facili id negotio intelliget.

Donum spirituum discernendorum quanti sit momenti.

Quod vero imprimis necessarium est carissimæ, hoc est, vt magno candore, sinceritate, & veritate vos ipsas & vestra Confessario detegatis: non loquor autem hic de apertione & detectione peccatorum (hoc quippe satis certum est) sed de explicatione modi orationis. Id enim ni fiat, dicere non ausim, vos bonâ viâ ambulare, nec Deum esse qui vos doceat; vtpote qui quam maximè cupit, vt cum eo qui ipsius Vicarius est eadem cum veritate ac claritate agatur, qua secum ipso; volendo vtiq; vt is nostras cogitationes, etiam minimas; nedum opera & facta, perspectas habeat. Neque est, vt hoc vos vllatenus turbet aut inquietet; nam etiamsi res hæc minimè sit à Deo producta, si tamen humilitatem & bonam conscientiam habueritis, nullum inde vobis damnum proueniet; nouit namque Maiestas eius à malis bonum elicere, & facere vt quâ vobis viâ dæmon iacturam inferre satagebat & volebat, amplius lucrum referatis: existimantes enim, Dominum esse, qui vobis tam singulares gratias & mercedes facit, ad magis illi placendum, figuramq; eius iugiter in memoria habendam connitemini. Vt enim vir quidam apprime doctus dicere solebat, egregius pingendi artifex diabolus est: addebatque, si quidem is Dominum Iesum maximè ad viuum sibi repræsentaret, minimè id sibi molestum fore, vt scilicet per illam figuram deuotionis spiritum in se excitaret, & proprijs dæmonem armis impeteret ac iugularet. Nam, quantumlibet imperitus & ineptus sit pictor, non propterea minùs honorari & coli debere imaginem quam pingit, dummodo sit illius, qui est vnicum bonum nostrum, scilicet Iesu Christi Vnde non poterat non summopere displicere illi, quod faciendum nonnulli suis consulunt, vt, scilicet, cum aliquam vident visionem, illam exsibilent & explodant: dicebat enim, nos, vbicumque demum Regem nostrum depictum videremus, eum honorare & colere debere. Et sanè, merito eum sic censere video: nam etiam hoc in mundo quis indignaretur, si imaginem eius quem amicum haberet, ab alio quopiam id genus contumelijs & iniurijs affectã sciret. Quanto ergo potius, ac maiori iure ipsam Domini crucifixi effigiem, aut aliam quamcumque Imperatoris nostri imaginẽ sẽper nos reuereri par est? Esto hac de re alio in loco scripserim, volupe tñ & iucundum mihi fuit ipsum hic repetere; eo quod quam-

Candidè Confessario omnia detegenda.

Quomodo suis dæmon laqueis capiendus.

Regis nostri imago vbiuis & quomodocumq; depicta, honoranda.

quamdiū, cū hac ratione ad ſe ipſam iuuandam vti iuſſa eſſet, permultum inde afflictam fuiſſe vidi. Neſcio quis hanc primò adinuenerit, adeò ad torquendū propriam & aptam, & illam quidem quæ aliud nihil facere poteſt quàm obedire, ſi quidem tale quid faciendum Confeſſarius præſcribat & ſuadeat, & quæ ſeſe perditam ire putet, niſi ei ſuadenti morem gerat. At meum conſilium eſt, vt, quamuis ipſi tale quid vobis ſuadeant, hanc illis cum modeſtia & humilitate rationem depromatis, & quod conſulunt, minimè admittatis. Summopere verò mihi quadrarunt, bonæ illæ rationes, quas mihi ſuggeſſit is, qui de hac re mecum tractauit.

Vultus Domini animæ vbiq; recordatur.

Magnum certè anima ex huiuſmodi Dei gratia lucrum refert, quod ſcilicet, cùm de ipſo, vel eius vita ac Paſſione, cogitat, manſuetiſſimi & pulcherrimi illius vultus recordetur; quod certè ſummi ſolatij res eſt: vti etiam hoc in mundo maioris conſolationis eſt, quempiam, qui multa nobis beneficia confert, vidiſſe, quam ſi numquam eum nouiſſemus. Equidem dico vobis, tam ſapidam memoriam ac recordationem permultum vtilitatis continere: tametſi & alia præterea bona & commoda ſecum vehat. Verùm, cùm de harū rerum effectis tā multa iam dixerim, & plura adhuc dicenda ſuperſint; hinc ad alia non tranſibo, niſi vos antè ſtudioſè commonuero, vt, licèt ſciatis huiuſmodi Deum gratias animabus præſtare, numquam tamen eum rogetis, nec deſideretis, vt hac vos viâ conducat. nam quamuis vobis ea valde bona, magnique facienda videatur, ob aliquas tamen cauſas minimè eam expedit aut conuenit rogare. Primò, quidam humilitatis eſt defectus, petere vobis dari & concedi id, quod numquam commeruiſtis; vnde mihi veriſimile fit eam, quæ hoc deſideratura eſt, non multum humilitatis habituram. Sicut enim vilis & obſcurus opifex mechanicus procul abeſt, vt Rex eſſe velit, eò quòd hoc ei factu impoſſibile videtur, quoniam id minimè promeretur; ſic & verè humilis, ab huiuſmodi rebus deſiderandis nimis quàm remotus eſt. Et ipſa mihi perſuadeo, eas numquam niſi ei qui humilis erit, dandas; antè namque quamdam ſuiipſius notitiam, quàm id genus gratias præſtet, Deus ſolet conferre. Porro, quomodo quæ tales in ſe cogitationes ſemel admittet, verè ſibi perſuadeat, adhuc nimis quàm magnam ſibi gratiam fieri, quòd in infernum non ſit detruſa? Secundò, quia certiſſimum eſt, ipſam deceptum iri, aut certè in maximo, vt decipiatur, periculo verſari: cum nonniſi paruulam portam patentem & apertam videre diabolus opus habeat, vt mille nobis inſidias ſtruat. Tertiò, quando ingenti rei cuiuſdam deſiderio homo tenetur, ipſa imaginatio, quin & ipſemet homo, idipſum quod deſiderat, videre ſe & audire putat; ſicuti iis qui

Nō eſt Deus rogandus, vt hac quāquam via conducat.

Id petere defectus humilitatis eſt.

per diem aliquid ardenter concupiſcunt, & identidem de illo cogitant, id ipſum de nocte inter ſomniandum occurrere ſolet. Quartò, nimis quàm magnæ audaciæ eſſet, te tibi viam velle eligere, cum neſcias quænam tibi plus alijs expediat; ſed Domino res hæc committenda eſt, vtpote qui te nouit, vt per illam is te viam conducat, per quam potiſſimum te ducere voluerit. Quintò, gratasne eorum, quibus has Dominus gratias facit, labores paruos eſſe? parui certè non ſunt, ſed maximi & multiplices; & vnde noſti, te illis ferendis parem fore? Sextò, quia forſan hoc ipſo, è quo lucrum te facturum ſperabas, damnum referet, vti contigit Sauli Regi. Sunt porro præter has, cariſſimæ, & multæ aliæ cauſæ: mihi verò credite, longè ſecuriſſimum eſſe, aliud nihil velle, quàm vt ſanctiſſima Dei voluntas circa nos fiat. Nos ipſas ergo in ipſius manus conijciamus; amat quippe nos plurimum: nec errare vmquam poterimus, ſi reſoluta & determinata cum voluntate ſemper in hoc perſeueremus.

Ob plures gratias non plus recipitur gloria.

Notandum porro, non eo, quòd multas id genus gratias recipiatis, plus propterea vos gloriæ promereri, imò verò idcirco magis vos ad ei ſeruiendum teneri. Quantum verò ad amplius merendi facultatem ſpectat, eam Dominus minimè nobis eripit, cum in noſtra manu poſita ſit. Adeo vt multi ſint ſancti, qui nunquam ſciuerunt quid eſſet aliquam iſtarum gratiarum recipere; alij è contrà, eas recipiunt, & tamen ſancti non ſunt. Neque etiam cogitandum eſt, haſce gratias continuas eſſe; imò cum ſemel illas Dominus confert, magnis certè eas laboribus velut vendit. Vnde anima non tam cogitat, an eas vlterius & amplius receptura ſit, quàm quomodo iis dignam ſe præſtet, & vti debeat. Verum quidem eſt, magno eas adiumento eſſe debere, ad virtutes in altiore & perfectiore gradu obtinendas, attamen, qui has labouis ſuo impendio habebit comparatas, longè plus merebitur. Scio vnam, quin & alias duas perſonas, quibus id genus gratias Dominus præſtiterat (harum vna erat vir.) ita per illas, ad illius Maieſtati ſeruiendum, (& quidem ſuis ſumptibus, nullamque de magnis illis conſolationibus ſpiritus ſentiendo) accenſas, quin & ita pro eo patiendi cupidas fuiſſe, vt cum Domino velut expoſtularent & conquererentur quod eas ſibi daret, ac, ſi quidem datas non admittere potuiſſent, haud ægrè eis caruiſſent. Conſolationibus ſpiritus inquam, non aũt iis de quibus hic loquor viſionibus (vident quippe quantum domũ hinc ſibi boni proueniat; & ſanè plurimi eæ ſunt faciendæ) ſed aliquas Dominus inter contemplandũ, dare ſolet. Sunt & hæc, vt verum fatear, deſideria (prout mihi quidẽ videtur) ſupernaturalia, & anima-

rum

rũ valdè Deum amantium propria; earum inquam, quæ vellent videret Dominus, non ſtipendii & mercedis cauſa ſe illi ſeruire(atque ideo etiam numquam ipſis in animum venit, ſe ob vllum opus gloriâ donandas, quo ſeſe per hanc magis ad ei ſeruiendum exſtimulent :) ſed tantum vt amori morem gerant & ſatisfaciant, cuius natura & proprium eſt, ſemper diuerſimodè ac multifariam operari. Mille ſi quidem poſſet, anima modos & rationes adinuenire vellet, ad ſe in ipſum annihilandam, & ſi quidem opus ſit, ad maiorem Dei gloriam, vt ſemper ipſa annihilata maneat, quam libentiſſimè certè ad hoc ſeſe offeret. Sit autem ipſe in perpetuum laudatus, Amen; quod, ſeſe ad eum tam miſeris ac miſerabilibus creaturis agendum dimittens, magnitudinem ſuam manifeſtare velit.

CAPVT X.

LOQVITVR DE ALIIS GRATIARVM GENERIBVS, QVAS animæ Deus longè alio quàm ſuprà dictas modo, præſtat; deque inſigni qui inde conſequitur, fructu.

MVltis varijſque modis ſe Dominus animæ per apparitiones has communicat; modo quidem, quando in afflictione & triſtitia poſita eſt; aliàs, quando magna aliqua moleſtia aut tribulatio ei imminet; aliàs denique vt Maieſtas illius cum ipſa delicietur ac recreetur; vel ipſam etiam recreet. Non eſt autem neceſſe cariſſimæ, me ſingula hæc magis in particulari declarare (cum hoc mihi propoſitum minimè ſit) ſed ſingulas, quæ hac in via ſunt, differentias, quouſque quidem eas ipſa cognoſcam, vobis exponere; vt, cuiuſmodi illæ ſint, & quos poſt ſe relinquant effectus, ipſæ intelligatis; ne videlicet ſiniſtrè nobis perſuadeamus, quamlibet imaginationem, viſionem eſſe; ac ne, cùm vere talis erit, ſcientes eam & poſſibilem eſſe, & dari poſſe, propterea turbemini, aut introrſum affligamini. multum quippe inde diabolus lucratur, ac iucundiſſimum ei ſpectaculum eſt, cum aliquam animam inquietam videt; cernit namque hanc inquietudinem miro impedimento ei eſſe, quo minus ſe totam in Deo amando ac laudando impendat. Alijs verò modis, multò ſublimioribus, & minus periculoſis Maieſtas ipſius ſe animæ communicat; quos diabolus (prout mihi quidem videtur, & ego credo) imitari non poterit; atque inde eſt, quòd valde difficulter exprimi queant, quoniam quid inprimis occultum ſunt; imaginariæ verò & facilius, & melius exponi poſſunt.

Nõ eſt quod turbemur, cũ vera viſio à Deo datur.

nn 2 Ita-

Suſpenſio quomodo animæ ſuperueniat.

Itaque, vbi Domino viſum fuerit, animæ iam in oratione agenti, omniumque ſenſuum ſuorum bene compoti, derepentè & inopinatò, ſuſpenſio quædam ſuperuenit, in qua inſignia & diuina quædam arcana Dominus ei manifeſtat, ita liquidè, vt in Deo ipſo eadem videre ſeſe putet: hæ quippe, non ſunt ſacratiſſimæ humanitatis viſiones. Et eſto, eam quid videre dicam; reuera tamen nihil videt: non enim imaginaria viſio eſt, ſed planè intellectualis; in qua euidentiſſimè ei videre datur, quomodo res vniuerſæ in Deo videantur, & in ſe eas ipſe contineat. Eſtque hoc ipſum cumprimis vtile; licet enim in momento pertranſeat, menti tamen quàm profundiſſimè inſculptum manet, maximamque in ipſa confuſionem cauſatur, liquidiuſque iam patet quantam in Deum committamus iniuriam cum Deum peccando offendimus; quia in ipſomet (cum in ipſo conſtitutæ ſimus) aduerſus ipſum maximas has malitias committimus.

Similitudinem quandam hic adferre volo, qua quod dico melius intelligatis. Fingamus ergo cogitatione, Deum velut habitaculum aut palatium quoddam eſſe, tum magnitudine, tum decore & pulchritudine excellens, in eoque mundũ quantus quantus eſt, contineri. Poteritne peccator, quo nequitiam & peccatum ſuum admittat, ab hocce palatio recedere ac ſe ſubducere? Nequaquam certè. Sed in Deo ipſo omnes, quas nos peccatores committimus abominationes, turpitudines & nequitiæ geruntur & fiunt.

O rem terribilem, & ſumma conſideratione dignam, tum verò & nobis quæ parum nouimus, & quę nec haſce veritates poſſumus intelligere, cum primis vtilem. Si enim eas intelligeremus, impoſſibile ſanè foret, nos in auſus tam ſtolidos & temerarios abire.

Non debemus ob iniurias indignari cum Christus tãtas intra ſeipsũ à nobis ſuſtineat.

Ingentem Dei miſericordiam & patientiam conſideremus, cariſſimæ, quòd nos non ſtatim hoc in loco à terra dehiſcente abſorberi faciat. proinde quam maximas poſſumus pro hoc gratias illi agamus; & pudeat nos indignari & ægre ferre, ſi quid contra nos ab aliquo committatur aut dicatur. Eſt enim res totius mundi indigniſſima, videre nos tantas intra ſeipſum à creaturis ſuis creatorem noſtrum iniurias ſuſtinere, & nos ob verbum aliquod in nos abſentes, & fortaſſis non ex ſiniſtra aliqua intentione prolatum indignari. O miſeriam humanam! quando tandem, cariſſimæ, magnum hunc Deum aliqua in re imitabimur? Agedum igitur, nihil omnino nos fictos oſtendamus, quòd iniurias æquanimiter ſuſtinemus, ſed omnia quàm liberaliſſimè perferamus, quin & eas inferentes cordialiter amemus & amplectamur; cum Dominus hic, eſto eum grauiter & ſæpius offenderimus, numquam nos amare ceſſarit; ac proinde meritò ac non ſine

[illegible]

tatione vult, omnes vt ignoſcant & dimittant, quæcumq; demum ipſis iniuriæ ac mala inferuntur.

Dico autem vobis, cariſſimæ, tametſi viſio hæc cito pertranſeat, eam nihilominus ſingularem quandam Dei gratiam eſſe, quam animæ facit, ſi quidem ipſa inde commodum & vtilitatem elicere velit, eam vt plurimùm & aſſiduo præſentem & præ oculis habendo. Fit ea etiam citò & celeriter, eoque modo, vt verbis explicari nequeat, vtique talem in ſeipſo veritatem declarante, vt cunctas quæ in creaturis reperiuntur veritates, inobſcurare & offuſcare videatur, vt ſimul ad oculum liquidò oſtendat, quòd ipſe ſolus ſit veritas, quæ mentiri ac fallere non poteſt. Atque hinc facilè intelligitur id, quod Pſalmiſta quodam in pſalmo ait, *Omnis homo mendax*. quod certè nunq̃ ita apertè intelligeretur, quãtumlibet ſæpiùs audiretur, id veritatẽ eſſe, quæ nequit mentiri. Venit hic mihi in mentem eius, quòd Pilatus tam multa à Redemptore noſtro Ieſu in paſſione quæſiuit, poſtquam ipſe ei dixiſſet, quod ipſe eſſet Veritas; quamq; nos de ſumma hac veritate hîc in terra parũ intelligamus. Vellẽ hoc poſſe apertiùs & pluribus hic oſtendere; ſed ipſum verbis declarari nequit. Hinc ergo diſcamus; cariſſimæ, bonũ fore, vt, quò in aliqua ſaltẽ re Deo & ſponſo noſtro cõformemur, hac in veritate ſemper ambulare procuremus. Non ſolùm, vt ab omni mendacio abſtineamus (video namque Deo laus, hiſce in domibus magnam ſatis ab vnaquaque curam & ſtudium adhiberi, ne quod cuiuſcunque etiam rei gratia, mendacium loquatur) ſed etiam, vt in veritate coram Deo & hominibus, quibuſcumque demum modis poterimus, ambulemus; præſertim non cupiendo, vt meliores habeamur quàm reuera ſimus; in omnibus autem operibus noſtris Deo dando quod ſuum eſt, nobis ipſis verò q̃ noſtrum; veritatẽ deniq; omni ex re elicerere ſatagendo: itaq; fiet, vt hunc qui quãtus quantus eſt, nónisi mendaciũ & falſitas eſt, parui pendamus.

Qui viſio hæc celeriter fiat. — *Pſal. 115.* — *Ioan. 18.*

Quadam vice mecum ipſa conſiderabam, ecquid in cauſſa eſſet, quod Dominus noſter Ieſus hanc virtutem humilitatis adeò diligeret, & ecce derepentè mihi, nihil minus cogitanti, occurrit, id eo fieri, quod Deus ſumma ſit veritas; humilitatis autem ſit in veritate ambulare: maxima quippe veritas eſt, nihil de nobis ipſis boni, ſed eſſe nos nonniſi miſeriam & merum nihil, cogitare: Quiſquis vero hoc non intelligit, ambulare eum in mendacio; qui autem melius cognoſcet & intelliget, ſummæ Veritati, eò quòd in ipſa ambulet & verſetur, acceptiorem fore. Vtinam vero cariſſimæ, hanc nobis Deus opt. max. gratiam faciat, numquam vt hanc noſtri ipſarum cognitionem ſeponamus! Amen,

Cur Deus humilitatẽ diligat.

Ideo porro iſtiuſmodi gratias Dominus animæ facit, quod ei, velut veræ ſponſæ, ſuæ, vtpote quæ firmiter propoſuit voluntatem illius in omni-

Cur tales gratias animæ faciat.

mnibus facere, aliquam rerum in quibus eam ipſa facere debeat, nec non magnalium ſuorum notitiam dare velit. Neque verò eſt vt plura quoad hoc hic adferam: quin & ideo duo hæc ſum proſecuta, quod inſignem mihi vtilitatem continere viderentur. Similibus enim in rebus non eſſe quod timeamus, ſed Dominum laudemus, quod eas nobis concedat: diabolus enim, meo quidem iudicio (imò ne quidem propria imaginatio) parum hic acceſſus habent; itaque anima magna in pace & ſatisfactione manet.

CAPVT XI.

DE DESIDERIIS QVIBVSDAM DEO FRVENDI, QVÆ animæ ipſe dat, adeò quidem intenſis & impetuoſis, vt etiam vitæ admittenda periculum, ei creent, agit, nec non de fructu, qui poſt hanc Domini gratiam in ipſa remanet.

AN vero omnes has gratias, quas ſponſus animæ iã prĉſtitit ſatis eſſe putatis, vt ſic columbula vel papiliunculus (nolite enim putare, me eius oblitam eſſe) contenta & quieta ſit, & locum iam ſibi deligat, vbi moriatur? minimè: imò verò multò inde fit inquietior peiuſque habet. Tametſi enim iam ad multos annos, hoſce fauores receperit, ſemper nihilominus gemebunda incedit & in lacrymas colliqueſcens; nam poſt vnumquemque eorum, maior illam grauiorque excipit afflictio & anguſtia. Cuius rei hæc eſt cauſa; quòd enim Dei ſui magnitudinem magis magiſque indies cognoſcat, adeoque ſe ab eo fruendo abſentem & ſeparatam cernat; hinc eius videndi deſiderium indies maius & intenſius fit: nam creſcit pariter & amor, quo nimirum magis intelligit & ei innoteſcit, quam magnus hic Deus ac Dominus ſit amari dignus. Et iſthoc annorum ſpatio deſiderium hoc ita paulatim per omnem modum creſcit, vt tantum ei tormenti, atque mox dicam, cauſetur. Dixi annos, vt ijs quę paſſa eſt perſona illa, de qua iam ſupra ſum locuta conformia dicam, cùm ſciam non eſſe, vt quis aliquem Deo terminum ſtatuat, quod is in momento animam ad altiſſimum eorum quæ hic dicimus, gradum perducere poſſit. Maieſtas quippe eius potens & facere, quodcumq; voluerit, & ad noſtri cauſa plurima facienda deſiderantiſsimus ipſe ac promptiſsimus.

Cur anima poſt multas gratias acceptas ſit inquietior.

Deſiderium Deo fruẽdi quomodo & vnde in ea creſcat.

Accidit ergo interdum hos angores, lacrymas ac ſuſpiria, & ingentes illos, de quibus ſuprà egimus, impetus (omnia quippe hæc ab amore noſtro, magno quodam cum ſenſu, promanaſſe videntur; verum vniuerſa hæc nihil ſunt, reſpectu & comparatione eius de quo nunc tractabimus; videntur namque eſſe adinſtar ignis, cuiuſdam non ardentis, at ſu-

by Google

at fumigantis, & qui tolerari queat, eſt non ſine dolore & afflictione ita eſſe vehementes, vt anima, dũ ita intra ſe ipſam æſtuat, & ardendo prope conſumitur, ad minimam quamdam cogitationem, aut ob verbum aliquod auditum (quod nimirum hora mortis tamdiu differatur) aliunde (vt tamen neſciat vnde, aut quomodo) velut ictum quemdam, aut potius igneum quoddam iaculum ſibi infligi ſentiat. Non dico tamen; id, iaculum eſſe; quidquid ſit, liquido videre eſt, non potuiſſe id à natura noſtra, aut à nobis prouenire. Neque etiam ictus id eſt, eſto ictum id eſſe dixerim, interim tamen acute ferit; neque (quantum mihi quidem videtur) illa in parte, qua hîc dolores ſentiri ſolent, is infligitur, ſed in profundiſſimis & intimis animæ penetralibus; vbi fulgur hoc, quam citiſſimè pertranſiens, quidquid huius terræ, corporis inquam noſtri, inuenit, commihuit, & in puluerem redigit; cum toto illo tempore quo id durat, impoſſibile nos ſit meminiſſe alicuius rei quæ ad eſſe noſtrum ſpectat: ita namque id potentias in momento alligat, vt ad nihil omnino faciendum libertatem ac facultatem tunc habeant, niſi ad id ſolum, quod hunc dolorem adaugeat. Nolim, hæc vobis per hyperbolem aut exaggerationem dictum videri; cum vere videam me adhuc nimis quam pauca de hoc dicere, eo quod id bene dici nequeat. Eſt hoc ſenſuum omnium ac potentiarum raptus, & talis, vt nihil iuuet quo minus afflictio iſta ſentiatur: ſiquidem intellectus ipſe admodum viuax & vegetus eſt, ad doloris cauſam intelligendam, quod ſe nimirum anima à Deo ſuo abſentem videat: quin & Maieſtas ipſius ad hunc etiam aliquo modo cooperatur, cum tam viuam ſui per id tempus in ipſa notitiam excitat, vt pæna & dolor hic vſque eo increſcat, vt quæ eum ſentit perſona, in magnos etiam clamores ſubinde prorumpat, quantumuis alioqui ipſa patiens, & ad ingentes dolores ferendos ſatis exercitata ſit. At tum quidem aliud ipſa facere non poteſt, neue hoc impedire; hæc quippe pœna non in corpore, ſed in animæ interioribus ſentitur. Hinc illa ipſa, de qua antè egi, collegit, quanto huius ſenſus & dolores viuaciores ſint, quam corporis; ſimul quoque ei declaratum & repræſentatum eſt, iſtiuſmodi dolores eſſe quos addicti purgatorio perferunt: etenim quod corpore careant, non id in cauſa eſt, vt non multo plura patiantur & durius affligãtur, quam vniuerſi homines qui corpus habent. Et ſanè quamdam ita comparatam vidi, vt reuera iamiam illam emorituram putarem: nec certe mirum id eſſet, quod euidens moriendi periculum homo tunc vere adeat. Vnde, tametſi id quam breuiſſimo temporis ſpatio duret, corpus valde luxatum, eneruẽ, & diſſolutum relinquit, & hoc ipſum, illo quidem tempore, arterias pulſa-

Vulnus à diuino amore inflictũ quiſiat.

Dolor animæ intenſior quam corporis.

pulſatiles ità ſegnes & debiles habet, ac ſi iamiam animam Deo vellet reddere. Neque ſane mirum id eſt: naturalis ſiquidem calor ei deficit, & alius ille ita eam adurit, vt, ſi adhuc paulo amplius hic increſcat, ipſum certe quod habet, moriendi deſiderium Deus ſic compleret. Non, propterea quod aliquem in corpore tunc dolorem ſentiat; quamuis (vt iā dixi) ipſum ita luxatum & elumbatum ſit, vt nullas exinde, ad duos treſve dies, vires vel ad aliquid ſcribendum habeat, intenſoſque cruciatus ſentiat; quin etiam ſemper deinceps debilius quàm prius erat, manere videatur. Quod vero illos non ſentiat, hauddubie prouenit ex eo, quòd interior animæ ſenſus intenſior & viuacior ſit; vnde fit vt nullam corporis ipſius rationem habeat, etiamſi fruſtillatim ipſum diſcinderetur.

Quomodo etiam in corpus redundet.

Dicetis mihi, imperfectionem hoc eſſe; &, cur ſe anima illa diuinæ voluntati non conformet, cum iam tum ſe totam ei tradiderit ac conſecrarit? Hactenus quidem ipſa id facere potuit, ſicque etiam vitam ſuam tranſegit; iā vero id penitus facere nequit. Hoc namq; rationis ſentimētum habet quod vitæ, ipſa dominium iam ac poteſtatē non habeat, nec ad aliud ſe eam habere cogitare poſſit, quàm vt ipſam affligat: cum enim à bono ſuo abſit, ad quid & quorſum viuere velit? Sentit præterea miram & incognitam quamdam ſolitudinem, vt nec omnes, qui in terra ſunt, eam ſocietate ſua recreent, ac credo ne quidem cælites recreare poſſent, niſi præſentem habeat eum qu[illegible] amat. imo vero omnia illam cruciant. At videt, ſe eſſe adinſtar alicuius qui in aëra ſuſpenſus eſt, qui nec in vlla re terræ huius ſedem figit, nec ad cælum poteſt aſcendere. Siti hac ardet, nec tamen ad aquā peruenire poteſt: neq; talis hęc ſitis eſt, vt tolerari queat; ſed quæ iam tam vehemens ſit nulla vt aqua poſſet exſtingui (imo ne eam quidem exſtingui cupit) niſi illa tantum aqua, de qua cum Samaritana Dominus locutus eſt: & hæc ei non propinatur nec datur.

Quæ intenſio ſit.

Quàm te, ô Deus & Domine meus, ab amatoribus tui ſubducis, & eos crucias! Sed modicum ſunt omnia, cum eo collata, quod eis poſtea das. par eſt, vt quod multum eſt & magnum, magno conſtet. quanto vero potiùs, quòd hæc anima hac ratione purificetur, quò in ſeptimam manſionem intrare mereatur (ſicuti eas quæ in cælum admittendę ſunt, prius in purgatorio purgari & mundari oportet.) Tam verò hocce pati, paruum & modicum eſt, quàm ſi quis aquæ guttam in mare vaſtum proiiceret. Quanto verò magis, quòd per omne hoc tormentum & afflictionem, quo, (vt ego quidē credo) nullum inter omnia quæ in terra ſunt, maius & acerbius dari poteſt (hæc enim perſona, de qua ago, multa quidem tùm corporalia, tum ſpiritualia paſſa erat, omnia tamen illa pro nihilo repu-

reputabat, ſi cũ iſthoc comparerentur (anima pænã hanc tanti eſſe pretij ſentiat, vt numquam tale quid promereri ſe potuiſſe intelligat? hæc in ſenſio huiuſmodi non eſt, vt aliquod ei præſtet alleuiamentum. Interim tamen hanc pænam quam libentiſſimè fert, & ſi quidem Deo ita videretur, toto vitæ ſuæ tempore eam ſufferre parata eſſet; eſto id non eſſet ſemel, ſed quotidie & aſſiduo mori. Et certe minus quid id non eſt. *Dolor hic quanti ſit pretij.*

Conſideremus ergo, cariſſimæ eos qui in inferno conſtituti ſunt, qui nec hanc cum Deo voluntatis conformitatem, neque hanc pacem & gaudium quam animæ Deus dat, habent, & ſuum pati nequidquam ſibi prodeſſe vident, ſed & ſemper magis & magis (magis inquam, quod ad pænas accidentales ſpectat) ſe pati cum anima tormentũ omnibus corporis cruciatibus multo ſit grauius & intenſius, & illa quæ ipſi patiuntur, incomparabiliter grauiora eo de quo iam antè hic egimus. tũ vero maximè; quod videant, illa ſemper & in perpetuum duratura. Ah! quid in felicibus illis ac miſeris animabus erit? & quid nos quæſo, in vita hac adeo breui facere aut pati poſſumus, quod non parui faciendum ſit, quo nos à tam horrendis, grauibus & æternis tormentis liberemus?

Equidem dico vobis, cariſſimæ, nullis exponi à quopiam verbis poſſe, quàm ſenſibile & dolorificum ſit ipſum pati animæ, & quam id longe diuerſum ſit ab omni eo quod corpus patitur; niſi quis id de facto & reipſa experiatur, ac niſi Dominus ipſe id nos intelligere velit vt hoc pacto melius intelligamus, quam ei multum debeamus, quod ad eum nos ſtatum vocauerit, in quo per ipſius miſericordiam ſpem habemus, fore vt ab his nos liberet, & peccata nobis noſtra condonet. *Pati animæ quam ſenſibile ſit.*

Verum, ad id quod dicere cæperamus, ad animam hanc, inquam, quã in magna grauique afflictione reliquimus reuertamur. Certe hęc, cũ tam intenſa & extrema eſt, non diu durat; ad ſummum (vt mihi quidem videtur) nonniſi tres quatuorue horis: nam ſiquidem diu duraret, humana & naturalis infirmitas, niſi miraculoſe Deus cooperaretur, eam ſuſtinere non poſſet. Contigit nonnumquam, vt in ea quam dixi nonniſi ad horæ quadrantem durarit, ipſa patiens tamen, velut contuſa & in fruſta diſſecta videretur. Hoc autem certum eſt, ipſam tunc quidem omnem ſenſuum ſuorum vſum amiſiſſe: tanto ſcilicet cum rigore ac vehementia pœna hæc ei ſuperingruebat. Euenit autem id ei vltimo feſtorum Paſchalium die, cum & inter alias perſonas ageret, & omnibus feſtis Paſchalibus tantam mentis ariditatem ſenſiſſet, penè vt neſciret Paſcha eſſe; euenit autem id occaſione vnius verbi quod audiebat, quod ſcilicet mors tamdiu differebatur, vita vero tam eſſet diuturna. *Cur pæna hæc non diu duret.*

Non magis vero quis pœnæ huic reſiſtere poteſt, quã quis in ignẽ conic- *Ei reſiſti nequit.*

coniectus efficere, vt flamma ad ipsum comburendum calorem non habeat. Neque etiam is doloris sensus est, vt eum dissimulare facile sit, vt præsentes non euidenter intelligant manifestum vitæ periculum in quo ipsa agit; esto eorum quæ intra ipsam gerũtur, testes esse nequeant. Verũ quidem est, illos ei aliquod contubernium præstare, sed id ei tunc tale est, ac si nonnisi vmbræ quædam essent, quin & vmbratica ei videntur omnia, quæ terræ & mundi huius sunt.

Naturalis nostra infirmitas his se potest immiscere.

Porro vt videatis (si fortasse id aliquando vobis accidat) debilitatem & naturam nostram hic se posse immiscere, contingit subinde, animam eo in statu constitutam in quali eam vidistis, vt præ mortis desiderio velut emoriatur, cum videlicet eousque premitur & angustiatur, vt iam tum nihil propè ei ad è corpore euolandum deesse videatur; verè timere, velleq; vt dolor hic nonnihil se remitteret, ne sic ipsa emoriatur. Facile hic intelligere est, timorem hunc à naturæ infirmitate proficisci, cum ex alia parte hocce desiderium eius non cesset aut minuatur, neque etiam possibile sit hanc eius afflictionem auferri, quoadusq; eam auferat Dominus: quod prope semper per magnum aliquem raptum aut visionem fit, in qua verus ipse consolator eam solatur & corroborat, vt tamdiu adhuc, viuere velit, quamdiu ipse eam viuere vult. Est hoc quidem valde pœnosum; magnos tamen quosdam anima inde acquirit effectus, metumque omnem, quo labores qui ei possent accidere metuere posset, excutit: nam hi cum sensu & dolore tam pœnoso, quem anima sua sensit, comparati nihil prope ei esse videntur. Tantum porro ipsa inde proficit, vt ei volupe & gratum esset sæpius eum sustinere. Verum ne hoc quidem vt faciat in eius est manu, vti nec facere vt iterum hoc ipsum sentiat, quoadusque Dominus velit; sicuti nec vlla suppetit ratio, ad ei, quando occurret, resistendum. Iam quoque magis, quam ante solebat, mundum contemnit, quod cum viderit & experta sit, à nulla se eius re suo in tormento adiuuari potuisse; adhęc magis ab omnibus rebus creatis effectum sum diuellit & separat, quod à solo Creatore sibi consolationem venire, & animam suam satiari posse videat; denique magis anxia & circumspecta incedit ad eum peccato non offendendum, quod videat, eum, cum ipsi placuerit, & consolari & affligere posse.

Effectus huius pœnositatis.

Duo sunt quæ in via spirituali periculum creant vitæ.

Duo mihi in hac via spirituali esse videntur, per quæ aliquod vitæ nostræ creari periculum potest. Primum est illa, de qua hic loquimur pœna, quæ vere periculosa est; alterum verò, valde excessiuum gaudium & delectatio, quod quidem in eas animam redigit angustias & extremitates, vt ipsa deficere & elanguere videatur, adeo vt nonnisi vel minimum ad è corpore emigrandum ei desit, & parum à morte di-

ster.

ſtet. Et certe ſi ſic emigraret; non modica id illius felicitas foret.

Hîc ergo videbitis, cariſſimæ, an non meritò ſupra dixerim, magno in his omnibus animo opus eſſe, & Dominum, ſi quando quid tale ab eo petetis, merito vobis dicturum id, quod olim filijs Zebedæi reſpondit, an calicem eius bibere poſſent? Omnes, quotquot ſumus, cariſſimæ, reſponſuras nos credo nos poſſe. Nec immerito. Maieſtas quippe illius dat robur & vires ei, quem viderit ijs opus habere, quin & iſtiuſmodi animas in omnibus tuetur ac protegit, proque ijs in perſecutionibus & obloquijs aliorum reſpondet, ſicuti eum Mariæ Magdalenæ patrocinium ſuſcepiſſe conſtat. Si non id faciat verbo, opere ſaltem facit & facto. Denique ad extremum, antequam è vita diſcedant ſimul & ſemel (vti iamiam videbitis) omnia compenſat & retaliatur. Sit ipſe in ſæculum ſæculi benedictus, & laudent eum vniuerſæ creaturæ eius. Amen.

Animoſas animas Dominus tuetur.

MANSIO SEPTIMA.

Quatuor hæc capita complectitur.

CAPVT I.

LOQVITVR DE MAGNIS GRATIIS, QVAS DEVS IIS *præſtat animabus, quæ iam in ſeptimam manſionem ſunt ingreſſæ. Dicit præterea, eſſe aliquam (prout quidem ipſi videtur) inter animam & ſpiritum differentiam; eſto hoc vnum quid ſint. Multa hic ſunt notatu digniſſima.*

FOrſitan vobis, tam multa de via hac ſpirituali dixiſſe videbor, cariſſimæ, nihil vt quod vltra dicatur, ſuper eſſe videatur. Erraret ſanè non parum, ſi quæ hoc ſibi perſuaderet; nullos enim magnitudo Dei habet terminos, vti nec opera eius habebunt. quis plene miſericordias & magnalia eius dinumerare poterit? Hoc certe impoſſibile eſſet. Atque ideo nolite ob ea quæ dicta ſunt hactenus, aut etiam deinceps dicentur, vſque adeò mirari aut conſternari; cum hæc ipſa nonniſi velut punctum quoddam ſint eorum, quæ de Deo dici & commemorari poſſunt. Nimis quàm magnam certe miſericordiam nobis præſtat, quod hæc alicui perſonæ communicarit, vt per eam eorum habere cognitionem poſſimus: nam quo plus cognoſcemus, eum creaturis ſuis ſe communicare & familiarem reddere, eò etiam amplius magnitudinem ipſius dilaudabimus, & animam, quacum Dominus ita diſſuauiatur ac

Plurima de Deo dicenda ſunt.

tur ac deliciatur, non parui facere connitemur: cum verò vnaquæque nostrum talem in se animam habeat, nec eam ipsæ tanti faciamus, quanti fieri meretur creatura ad Dei imaginem facta, hinc etiam non intelligimus magna, quæ in ipsa continentur arcana.

Gratiam ad scribendum rogat S. M.

Vtinam Maiestas eius, (si quidem ei placuerit) calamum meum dirigat, mihique modum suggerat, ad è tam multis illis, quæ hic dicenda sunt, & quæ Dominus iis, quos in hanc mansionem introducit, reuelat saltem aliquid vobis exponendum. Instanter hoc Maiestatem eius rogaui; cum norit ipse, non aliam meam intentionem & scopum esse, quàm, ne eius misericordiæ occultæ maneant, vtque sanctum nomen eius magis laudetur & celebretur. Spero equidem, carissimæ, illum etsi non tam mei, quam vestri causa, hanc mihi gratiam concessurum; vt hac ratione noueritis, quantum vestra intersit, sponsum vestrum matrimonium hoc spirituale cum animabus vestris celebrare, cum id tot tantaque bona secum ferat, vti ad oculum mox videbitis; ac ne per vos stet, quo minùs ipsum celebretur.

Eius humilitas.

Videtur sanè, ô magne Deus, creatura tam misera atque ego sum, contremiscere, dum rem adeò ab eo quod ipsa intelligere meretur, alienam tractare proponit. Et certum est, me in magna confusione & perturbatione fuisse, deliberando mecum, annon melius ac satius foret, paucis mansionem hanc percurrere, nec diutius in ea morari: quòd putem homines cogitaturos, id me non nisi per experiētiam nosse. quod certè magnum mihi ruborem incutit: cum enim sciā qualis ipsa sum, terribilis sanè mihi res id est. Ex altera verò parte hæc opinio mea tentatio quædam & debilitas mihi esse videtur, quidquid demum de hoc ipso iudicetis & opinemini, dummodo Deus vel paulo plus laudetur, & meliùs cognoscatur, ac licet totus mundus mihi etiam oggannıat & post me clamet; idque eo magis, quòd ipsa fortasse prius futura sim mortua, quàm hæc ad aliorum oculos veniant. Sit ipse benedictus, qui semper viuit & victurus est. Amen.

Quādo Dominus animā in septimam mansionem introducat.

Quando ergo Dominus compati dignatur iis quæ anima hæc (quam spiritualiter iam suam in sponsam accepit) per ardens desiderium suum patitur, & hactenus passa est, eiusque commiseratione tangitur; priusquam spirituale matrimonium consummetur, in suam mansionem, quæ est hæc septima, eam introducit: nam sicuti in cælo aliquam mansionem habet, ita & in anima quamdam habere stationem & habitaculum debet, in qua Maiestas ipsius sola habitet. quod nō immeritò alterum cælum vocare possumus. Permagni enim nostra refert, carissimæ, nos nobis non persuadere, animam obscurum quid esse nam quòd eam non videamus, hinc vt plurimum videri nobis possit; nullam

iam dari lucem internam, sed solum externam quam oculis conspicimus, quasdam in anima verò nostra tenebras & caliginem esse. De ea quæ in gratia Dei non est, id fateor esse verum, eamque in tenebris agere, id tamen non tam defectu Solis iustitiæ qui intra ipsam versatur Esse ei dans, quàm quòd ipsa ad lucem recipiendam inepta sit, vti in prima mansione dictum est. Quocirca, carissimæ, quàm possumus maximè studiosissimeque Dominum rogemus pro iis qui in peccati mortalis reatu agunt. quod certè luculenta & bona quædam eleemosyna erit. Si enim Christianum aliquem validissima quadam catena, manibus post terga reuinctis, palo alicui affixum, ac præ fame prope emorientem videremus, idque non tam defectu & carentia cibi (quem iuxta se habet lautissimum) quàm quòd eum manu accipere, ad ori ingerendum, nequeat; ac per hanc eum ita ad extrema redactum, vt iam iam exspiraturus videatur, & moriturus, idque non solum morte temporali, sed & æterna; certè an non insignis cuiusdam crudelitatis argumentum foret, eum quidem vinctum identidem respicere, nullũ tamen cibum eius ori ingerere? Quid verò foret, si per orationes vestras catenæ de manibus eius exciderent? Per amorem Dei vos obsecro, eiusmodi vt animarum vestris in orationibus semper memoriam faciatis. Cum huiusmodi animabus iam non loquor, sed cum iis, quæ iam pænitentiam pro peccatis suis egerunt, & per Dei misericordiam in statu sunt gratiæ.

Anima sua lucem intus habet.

Rogandum pro iis qui in peccato mortali sunt.

Imaginari itaq; & effingere possumus animam, non rem aliquam coarctatã & limitatam, sed vt mundum quem piã interiorẽ, qui tã multas tamq; elegantes mansiones, quemadmodũ vidistis, intra se cõtineat. & meritò talis is sit oportet, cum intra animã hanc habitaculũ quoddã sit, in quo Deus commoretur. Itaq; cum iam Maiestas illius prædictã diuini huius matrimonij ineundi gratiam ei facere dignatur, primũ ipsã in habitaculũ suũ introducit, vultq; id non esse vti fuit alias, cũ ad illos raptus eã extulit. credo nãq; ipsum illã sibi tunc vnire, vti & in oratione vnionis, de qua alias actũ est; tametsi animæ nõ videatur ibi, se à Deo vocari, vt in centrũ suũ, quẽadmodũ hic in hac mansione fit, sed tantum in partẽ superiorẽ ingrediatur. At parũ refert, hoc modo fiat, vel illo: ꝙ verò ad rẽ & casũ facit, est, quod ibi quidẽ Dñs illã sibi vniat, sed eã cæcã & mutã faciendo, (vti Apostolũ Paulũ, dũ eũ conuertit, reddidit) quin & potestatẽ, qua sentire possit, quomodò aut qualis illa sit gratia qua fruit, eripiendo: nã ingens, q̃ tunc quidẽ anima sentit, voluptas inde nascitur, quod se Deo propiorem & viciniorem fieri videat, at cum Deus illã sibi iam vnit, nihil omnino intelligit! quod omnis potentiarũ vsus perierit, ipsæq; absorptæ sint. Hic verò lõgè aliter res se habet; vult nãq; bon⁹

Anima introrsum velut ingens mundus est.

Digitized by Google

noster Dominus squamas nunc ab oculis ipsius auferre, vt eius, quam ei præstat, gratiæ (quamquam ea modo planè ignoto & mirabili fiat) aliquid videat & intelligat. Ergo* vbi in hanc mãsionem per visionem intellectualem admissa erit certo quodam veritatem repræsentandi modo, ipsa SS. Trinitas, & tres eius personæ, ei se spectãdam dant, cum inflammatione quadam, quæ adinstar clarissimę cuiusdam nubis in spiritum ipsius superuenit; & has personas agnoscit esse distinctas, deinde per admirabilem quandam, quæ animæ datur, notitiam, quàm verissimè intelligit, omnes tres personas nonnisi vnam esse substantiam, vnam potentiam, vnam sapientiam & vnum solum Deum: adeò vt, quod per fidem nos scimus, anima hîc (dicere fas sit) velut oculis videat; esto is visus per oculos corporeos non peragatur, quòd imaginaria nõ sit visio. Omnes tres personæ hic se illi familiares reddunt, cum ipsa communicant, ei loquuntur, hæcque verba, quæ Dominum dixisse Euangelium testatur, se scilicet, ac Patrem, ac spiritum sanctum ad animam, quæ ipsum diligeret, ac mandata eius seruaret, venturum, & apud ipsam mansionem facturum, eam reipsa intelligere faciunt. Quantum Deus bone, discrimen est, inter verba hæc audire & credere, atque inter hac via intelligere quam ea vera sint! Quotidie autem magis & magis anima hæc obstupescit, quòd Sanctas hasce personas numquam exinde à se abesse aut recedere sibi persuadeat; sed euidentissimè videat, eo modo quo dictum est, in intimo animæ suæ penetrali, in recessu quodam admodum profundo (quod quomodo fit, explicare nequit, eò quod scientiam ac doctrinam non habet) diuinum hoc contuberniũ sibi adesse, ipsumq; in se sentiat. Putabitis fortasse animam, prout quidem hoc est, minimè sibi præsentem esse, sed ita absorptam & abreptam, vt in nihil omnino possit intendere. Nihil minùs: nam ad omnia quæ ad Dei cultum & obsequium spectant multò est attentior, cumque ab externis vacat occupationibus, cum iucundo hoc manet contubernio; &, nisi anima primò deficiat à Deo, ipse numquam, (vt mihi quidem apparet) in sua præsentia ei tam liquidò manifestanda deficiet: magnamque concipit fiduciam, numquam fore vt à Deo, qui hanc sibi gratiam præstitit, ita deseratur, vt pereat. Et meritò hoc sibi persuadere & credere potest, esto maiore quàm vmquam hactenus, cum cura ac sollicitudine ambulet, ne eum vel in minimo offendat.

**Esto homo in hac vita, sensuum vsu amisso, & à Deo eleuatus, possit obiter diuinam essentiam videre, vti probabiliter de Apostolo Paulo, Moyse & alijs nonnullis dicitur; de istoc tamen visionis genere S. Mater hic non loquitur, quæ licèt fiat obiter, clara tamen est & intuitiua. Sed loquitur de quadam huius mysterij cognitione, quam nonnullis animabus Deus dat, idque medio clarissimæ alicuius lucis, quam eis infundit, & non sine specie aliqua creata, verùm, quia species hæc non est corporalis, aut quæ in imaginatione repræsentatur, hac de causa ait S. Mater, visionẽ hanc esse intellectualem, non autem imaginariam.*

SS. Trinitas quomodo animæ adsit.

Quod

Quod dixi, eam hanc pręsentiam vbique circum ferre, non ita accipiendum est, quasi hæc ita integrè & perfectè (id est, ita clarè) habeatur ac dum prima vice, aut etiam alijs quibusdam vicibus, quibus hanc ei recreationem & voluptatē Deus adferre cupit, hæc ei manifestatur. Id enim si fieret, impossibile eā foret in rē prætereavllā intendere, imò & inter homines viuere. Verùm, esto id tanta cū claritate ac luce nō fiat, semper tamen ac reflectit & aduertit, diuino huic contubernio se interesse deprehendit. Dicamus ergo perinde id esse, ac si, aliquo cum aliquot alijs in lucido & luminoso quodam cubiculo versante, subitò omnes eius fenestræ occluderentur, & ipse in obscuris maneret: hic ergo, quòd lux ei ad alios videndos erepta sit, non ideo scire desinet, illos præsentes adesse. At rogari hic potest, num in manu & potestate eius situm sit fenestram aperire, vt hac aperta socios denuo, quotiescumque voluerit, videat? Nequaquam: nisi cum Dominus intellectus fenestram aperire volet. Nimis quàm magnam adhuc cum ea misericordiam facit, quòd numquam ab ipsa recedat, &, vt hoc tam euidenter intelligat, velit.

Præsentia Dei quam anima postea habet, non est tam perfecta, ac dum primū ei se ea manifestat.

Videtur porro hîc diuina Maiestās, animam ad maiora quædam, per admirabilem hanc societatem, disponere. certum namque & euidens est, hanc ei magno, ad in via perfectionis vlterius procedendum, & omnem illum timorem, quem interdum ex alijs gratijs, quas Deus ei dabat, (vti diximus) concipiebat, procul eliminandum adiumento fore. Vnde factum, vt per omnia se melioratam esse intelligeret, &, ob quidquid laborum & negotiorum sibi occurrere posset, animæ suæ essentiam numquam ab hoc habitaculo dimouendam putaret; adeò vt quædam inter ipsam, & animam suam sibi esse diuisio videretur. vnde non multò pòst, quàm hanc ipsi Dominus gratiam præstitit, cum multis grauibusque in angustijs versaretur, de anima expostulabat, queritans adinstar Marthę, cū de Maria sorore cōquesta est, quod ipsa pro libitu & ad voluptatem suam semper quiete illa iucundissimè frueretur, se vero solam tot occupationibus & laboribus distineri sineret, ob quas cum ipsa Domino adesse non posset.

Hoc forsan vobis ineptum ac absurdum videatur; omnino tamen ita se res habet: nam, licet intelligatur, animam totam vnitam esse, id tamen quod dico phantasma aut imaginatio non est, quia vt plurimum sic contingit. Atque hęc causa est, cur ante dixi, quòd res interiores videantur. adeo vt hinc liquido intelligatur, differentiam quamdam, & quidem satis euidentem, inter animam & spiritum esse. Et quamuis in effectu hæc vnum idemque quid sint. nihilominus tam subtilis delicata inter vtrumque comperitur esse diuisio ac differentia, vt interdum aliter hic,

Differentia inter animā & spiritum.

hic, aliter illa operari videatur, vti norunt quibus id Dominus declarare dignatur. Videtur mihi præterea anima distinctum & diuersum quid esse à suis potentijs. Sunt quippe tam multæ, tamque subtiles in interioribus nostris res, vt insignis temeritatis argumentum foret si illas vellem verbis exprimere in altera vita id videbimus, si modo nobis Deus hanc gratiam fecerit, vt per illius bonitatem eo perueniamus, vbi secreta hæc intelligamus.

Anima & potentiæ quid diuersum sunt.

CAPVT II.

EAMDEM MATERIAM PROSEQVITVR, OSTENDIT, QVÆ sit inter vnionem spiritualem & matrimonium Spirituale differentia, idque per delicatas aliquot comparationes.

AGamus vero iam de diuino & spirituali matrimonio; tametsi ingens hęc gratia plane perfecteq; in hac vita cõsummanda non sit; quia, si semel à Deo nos seiungamus, summum hoc bonum amittemus. Cum primum Deus hanc animæ gratiam confert, vult se Maiestas illius per imaginariam sacratissimæ humanitatis suæ visionem animæ ostendere, vt plane ipsum cognoscat & intelligat, neque tam excellens se donum recipere ignoret. Alijs fortassis alia in forma apparebit; huic sane, de qua hîc agimus, mox à Sacramenti diuini communione sumpta apparuit ingenti cum fulgore, miraque pulchritudine & Maiestate, & qualis erat postquam iam à mortuis resurrexisset; dicebatq; iam tum tempus venisse, quo ipsa de suis rebus post hac ita deberet esse sollicita, ac de proprijs, se vero à parte sua, res ipsius maxime, cordi habiturum; & alia id genus verba, quæ sentiri potius debeant, quam verbis exprimi. Videbitur hoc forte cuiquam vestrum nouum non esse, quod & alias sæpius hoc sese huic animæ Dominus modo repræsentasset. Verum hac vice id adeo eminenti & singulari modo factum est, vt ipsam planè attonitam & sui impotem redderet: tum quod hæc visio magna quadam cum vehementia peragebatur; tum ob verba quæ ei dicebat; tum denique, quod in interiori animæ suæ, vbi ipse se repræsentabat, præter hanc ipsam nullam aliam visionem hactenus vidisset. Vnde sciatis oportet, maximum esse inter omnes superiores, & huius mansionis visiones, ac proinde & inter sponsalia spiritualia, & matrimonium spirituale discrimen: quale vtiq; est inter duos spõsos de futuro, & sponsos qui matrimonio iam cõsummato diuertere ac disiungi nequeũt. Iam alias dixi, esto id genus comparationes hîc adferam (quod aliæ aptiores non occurrant) ita tamen id intelligendum esse, non maiorem hîc corporis memoriam haberi, quam si anima in ipso non ageret, sed solum spiri-

Humanitatis suæ visionem animæ Deus ostendit, cum spirituale cum ea init matrimonium.

ſpiritus foret; & in ſpirituali matrimonio adhuc minorē. occulta namq; hæc vnio peragitur in interiori animæ centro, q ipſum haud dubie eſt locus, vbi Deus ipſe commoratur; atque (vt mihi quidem videtur) nulla hic habet opus ianua aut oſtio, per quam ingrediatur. Nam in omnibus, quæ hactenus ſunt dicta, ſenſuum & potentiarum animæ adminiculo vti videtur; & ſic, hanc humanitatis Saluatoris apparationem factam eſſe veriſimile ſit. At quod in ſpiritualis matrimonij vnione peragitur, longè ſanè diuerſum eſt. Apparet ergo Dominus, in hoc animæ centro, ſine vlla imaginaria, ſed ſola intellectuali viſione, eſto longè ſubtiliore & delicatiore, quam eæ quæ huculque dictæ ſunt; eo modo quo Apoſtolis ſuis ianuis clauſis apparuit, cum ipſis dixit, *Pax vobis.* *Luc. 24.*

Eſt tam grande arcanum, & gratia tam eminens, id quod Deus ibi animæ in inſtanti communicat, & maxima quam ſentit, voluptas, vt cui illam comparem, neſciam; niſi quod Dominus, per hoc ipſum momentum modo certe magis eminenti, quam per vllam viſionem, aut guſtum ſpiritualem fieri poſſet, ei declarare cupiat, qualis in cælo habeatur gloria. Plura de hoc dici nequeunt, quam, (quantum intelligi poteſt) animæ huius ſpiritum iam vnum quid cum Deo factum eſſe: qui (ſicuti & ipſe ſpiritus eſt) amorem, quo nos proſequitur, demonſtrare voluit, nonnullis hominibus declarans, quouſque ſe is extendat, quò ſic magnitudinem ipſius dilaudemus; quia ſic ei placuit & voluit creaturæ ſeſe vnire, vt quemadmodum duo coniuges tam coniuncti ſeparari nequeunt, ſic nec ipſe ab ea diſiungi velit. *Spiritus quomodo vnū quid cū Deo fiat.*

Sponſalia vero ſpiritualia ab hoc matrimonio multum differunt: etenim illa ſæpe diſſoluuntur; quin & inter vnionem & ipſum magna differentia eſt: eſto enim vnionis proprium ſit, duo diſparata in vnum coniungere; nihilominus hæc poſtea ab inuicē ſeparari, & ſingula per ſe ſubſiſtere & manere poſſunt, quemadmodum ordinariè in hac Dei gratia fieri videmus, quod nimirum cito pertranſit, atque exinde anima ſine iſthoc conſortio maneat. Ita ſcilicet, vt id anima notabiliter percipiat. At in alia illa Domini gratia, ita non fit, ſemper namq; anima cum Deo ſuo in illo centro remanet. Ponamus ergo vnionem eſſe velut duorum cereorum in vnam maſſam coniunctionem, qui ſcilicet adeo iunctim intimeque inuicem coniuncti ſint, vt amborum lumen vnum ſit, aut etiam ellychnium lumen & cera ipſa amborum nonniſi vnum quid ſint: interim tamen cereus vnus pòſt ab alio diſiungi poteſt, vt omnino duo ſint, vti & ellychnium à cera ſeparari. Hic vero perinde eſt, ac ſi aqua de cælo in fluuium aut fontem aliquem caderet, vbi ambę aquæ ita vna fiunt, vt diuidi non poſſint, & diſcerni nequeant quænā ſit aqua fluuialis, quænā ea quæ cælo decidit. Eſt etiā quemadmodum ſi modicus aliquis riuus in *Sponſalia & matrimonium ſpirituale inter ſe differunt vti & vnio.* *Comparationes quibus Dei cū anima vnio demonſtratur.*

vaſtũ mare influeret; neq; enim iã vlla eius ab hoc ſequeſtrandi apparet
ratio aut deniq;, quemadmodũ ſi in cubiculo aliquo duæ feneſtræ forent,
per quas in ipſum magna ſe lucis copia infunderet; quæ licet diuiſa &
diſiunctim ingrediatur, vna tamen & eadem ambæ lux fiunt. Hic for-
ſan locum habebit illud Apoſtoli, *Qui adhæret Deo vnus cum eo ſpiritus* ef-
1 Cor. 6. ficitur, quantum ſcilicet ad diuinum illud matrimonium; præſupponit
enim, Maieſtatem eius iam, per vnionem, animæ ſe coniunxiſſe. Vnde
& addit. *Mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Sic & anima mihi hic dice-
Philip 1. re poſſe videtur; hic enim eſt, vbi papilunculus, quem diximus, e-
moritur, &, quidem ſummo cum gaudio, cum eius vita iam ſit Chri-
Mors animæ ſpiritualis in quo ſita. ſtus. Et hoc quidem, ſuo tempore, ex effectis melius intelligetur; etenim
euidentiſſimè, per ſecretas quaſdam inſpirationes, perſpicitur, Deum
eſſe qui animæ noſtræ vitam dat. & eæ quidem ſæpè tam viuæ, & aper-
tæ ſunt, nullatenus vt de iis ſit dubitandum; quòd eas anima euidentiſ-
ſimè perſentiat, eſto verbis nequeat exprimere. Verùm perſenſio hæc
adeò vehemens eſt, vt interdum in verba quędam amoroſa & gaudio-
ſa prorumpat, nullatenus vt reſiſtere poſſe videatur, quin dicat, ô Vitæ
meæ vita! ò fulcrum & baſis quæ me ſuſtentas! aliaquę id genus. Nam
à diuinis illis vberibus, quibus Deus animam iugiter ſuſtinere & enu-
trire videtur, quidam ceu lactis proſiliunt radii, qui vniuerſum caſtelli
populum confortant & corroborant; vt Dominus velle videatur, vt &
ipſi eo multo quo anima fruitur, aliquomodo & quadamtenus fruan-
tur, & ex redundantiſſimo illo fluuio, in quem fonticulus hic abſorptus
eſt, ſubinde aliqua illius aquæ vnda proſiliat, ad reficiendos & enutrien-
dos eos, qui in rebus ad corpus ſpectãtibus duobus illis ſponſis famula-
ri debent. Ac veluti, ſi quis ſubitò & improuiſo, & nihil minus cogitans
in aquam immergeretur, non ideo minus eã ſentiret: ad eumdem planè
modum, quin & maiore cũ certitudine, hæ operationes quas dico per-
cipiuntur. Nam, ſicuti vnda aliqua aquę decumanę nobis obuenire non
poterit, niſi ea, vti dixi, aliquod principium habeat: ita etiã liquidò pa-
tet, in interiori noſtro aliquem eſſe, qui ſagittas has eiaculetur, vitamq;
huic vitæ det; nec non ſolem eſſe, à quo magna quædam lux promanet,
quã iam inde ab animæ penetralibus ad vſq; potẽntias emittat. Hic, vti
dixi, ab hoc centro non recedit, nec pacem ſuam amittit: etenim qui A-
poſtolis, vnum in locum congregatis, eam dedit, illam & huic dare po-
teſt. Cogitaui ipſa mecum, hanc Domini ad eos ſalutationem longè plu-
Luc. 7. ra continere debuiſſe, quàm exterius verba ſonabãt; vti & id quod glo-
Verborũ Domini efficacia. riolæ Mariæ Magdalenæ dixit. *Vade in pace.* Nam Domini verba in no-
bis velut opera facta ſint, talem certè ea operationem facere debuerunt
in illis animabus quæ iam diſpoſitæ eſſent, vt in ipſis omne quod in a-
nima

Digitized by Google

nima corporeum eſt, amouerent, eamque puram ſpiritum relinquerent, vt in cæleſti hac vnione, cum ſpiritu increato vniri poſſet. Certiſſimum namq; eſt, dum nos ab omni eo quod creatura eſt, euacuamus, & propter amorem Dei ab ea diuellimus, ipſum Dominum nos ſemetipſo adimpleturum. Sic quodam tempore pro Apoſtolis ſuis rogās Redemptor noſter Ieſus Chriſtus, petebat à patre, vt ipſi vnū quid cum ipſo & ſecum eſſent, ſicut ipſe eſſet in patre, & pater in ipſo. Neſcio quis hoc maior amor dari poſſit: Neq; negligamus, omnes huc peruenire: ſic enim Maieſtas eius hoc teſtata eſt *Non pro eis autem*, inquiens, *rogo tantum, ſed & pro eis qui credituri ſunt in me*. Addit præterea, *Ego ſum in eis*. Quàm, ô Deus bone, verba hæc vera ſunt, & quàm ea perfectè intelligit anima, quæ in hac oratione conſtituta illa in ſeſe reipſa videt! quamque omnes ea planè intelligeremus, niſi per culpā noſtram obſtaret! cùm verba Ieſu Chriſti, Regis & Domini noſtri, fallere & mentiri non poſſint. verum, quia ipſi nos non ſatis diſponimus, id omne quod hanc lucē impedire poteſt, à nobis non remouendo; hinc nos in ſpeculo hoc quod cōtemplamur, & cui imago noſtra impreſſa & inſculpta eſt, non intuemur. Ioan 17. Ibidem.

Iam ad id quod initio dicebamus reuertamur. Poſtquam ergo animā in hanc manſionē ſuā (in illius inquā centrū) Dominus induxit, ſicuti cælum Empyreum (quod Dei habitaculum eſt) adinſtar aliorū cælorū dicunt non moueri; ſic nec in anima, cùm huc ingreditur, motus illi eſſe videntur, qui in potētijs & imaginatione eſſe ſolēt, ita quidē vt ei noceant, aut pacē illius interturbent. Videbor cuipiā velle dicere, animā, quæ eatenus peruenit, vt hanc ei Deus gratiā præſtet, de ſua ſalute iā ſecuram eſſe, & quòd poſtea non relabetur. Verùm nihil tale dico: ſed tā hic, quā in alijs locis vbi de hac materia tractabitur, ac dicitur, animam planè ſecuram videri; ſub intelligendum eſt, quamdiu Maieſtas ipſius ſua eam manu ita continebit, & ipſa illum non offendet. Equidem id certo ſcio (eſto ſe hoc in ſtatu ipſa conſtitutam videat, atque etiam multos annos in eo egerit) illam nihil ſibi ſecuri polliceri; ſed maiore cum timore & metu, quàm antè ſolebat, cauere, ne vel in minimo Deum ſuum offendat; & adhæc intenſiſſimis ei ſeruiendi deſiderijs æſtuare, vti deinceps adhuc dicetur, denique, propè ſemper angi, dolere, & erubeſcere, quòd ſe tam parum præſtare, ad tam multa tamen obligatam eſſe cernat: quòd ſanè, non exigua ei crux eſt, imò verò valdè magna pœnitentia: nam quo interea anima illa intenſiores pœnitētias & afflictiones ſubit, eo etiam maius in ſe gaudium ſentit. Vera autē eius pœnitentia & afflictio eſt, cum ei Deus valetudinem & vires adimit ad illam peragendā neceſſarias. quāuis enim alio in loco oſtenderim, quantū hoc hominē torqueat & vexet, hic tn̄ id eū multo affligit intēſius quæ omnia à radice,

Anima quæ in ſeptimam manſionem ingreſſa eſt, caret prioribus motibus.

Anima nulla de ſua ſalute ſecura planè eſſe poteſt.

quàm in ſe habet, in ipſa veniant neceſſe eſt: perinde ac arbor, iuxta aquarum fluenta plantata magis viret, & vberiores fructus profert. Quid porro animæ huius deſideria vſque adeò miramur, cum verus eius ſpiritus vnum quid cum ea, quam dixi, aqua cæleſti factus ſit.

Itaque vt ad id, quod dicebam, redeam; non id ita intelligendum eſt, quaſi potentiæ, ſenſus & paſſiones ſemper hac pace gaudeant: anima porro, ſola in pace eſt. Tamen in alijs manſionibus non deſunt et bella laborum, & moleſtiarum tempora; ita tamen, vt pacem ſuam non amittat, & eſt hoc ordinarium. Quomodo verò ſpiritus hic in hoc animæ noſtræ centro poſitus ſit, res eſt tam dictu & creditu difficilis, vt verear, cariſſimæ ne, quòd me non ſatis queam explicare, aliquam vobis occaſionem dem non credendi ea quæ dico; dicere namq;, animam in laboribus & afflictionibus, & ſimul in pace eſſe, videntur contraria, & ad intelligendum difficilia.

Anima quomodo ſimul in laboribus ſit & pace fruatur.

Vnam atque alteram ſimilitudinem ad id oſtendendum huc referre vobis conſtitui, vtinam eæ ſint huiuſmodi, vt aliquid illius declarem; ſi verò tales non ſunt, ſcio nihilominus in iis quæ dixi veritatem me dicere. Sedet, v.g. Rex aliquis ſuo in palatio quietus, & regnum eius interea bellis plurimis & varijs motibus vndique impetitur; at non propterea ſuo in palatio quiete, is gaudere deſinit. Eodem modo fit & hic: nam tametſi in alijs manſionibus multæ occurrant turbæ, multaque virulenta animalia, varius quoque audiatur ſtrepitus ac tumultus, nihil tamen horum ad hanc manſionem penetrat, vt eam inde digredi faciat. eſto namque aliquam ei hæc afflictionem cauſentur, non talem tamen, vt eam perturbent, aut pacem eius eripiant. Paſſiones enim ita iam aſſuefactæ ſunt, vt illuc intrare vereantur, quòd obedientiores patentioreſque inde digrediantur. Item, vniuerſum corpus nobis doleat, at, ſi caput vegetum ſit recteque valeat, nullum ipſum propterea detrimentum patitur.

Rideo mecum ad iſtiuſmodi comparationes, vtpotè quæ mihi planè non ſatisfaciunt: at neſcio alias meliores: cogitate quod vultis, ipſum verò quod dixi, veriſſimum eſt.

CAPVT III.

AGIT DE PRAESTANTIBVS, QVOS ORATIO HAEC PRÆdicta cauſatur, effectibus: magna autem in iis opus & attentione & reflexione. mirum namque eſt, quantum inter hos, & superiores ſit diſcrimen.

NVnc ergo, cum dixerimus, papiliunculum hunc magna quadam cũ voluptate & lætitia, eò quòd locum vbi quieſcat iã inuenit, & Chriſtum

ſtus in ipſo iam viuit, demortuum eſſe; videmus qualē vitā agat, aut qualis ſit differentia inter hanc vitam, & eam cùm ipſe viuebat. Siquidem ex effectibus colligere licebit, num quæ dicta ſunt, vera ſint. Qui quantum quidē intelligere & ſcire poſſum, ſint hi. Primus quędam ſui ipſius obliuio, ita vt, quēadmodum dictum eſt, anima iam prorſus non exiſtere videatur. nā tota ita cōparata eſt, vt ſeipſa non cognoſcat, neque meminerit ſibi aut cælum, aut vitam, aut honorē reſeruatū eſſe ac deberi, cum de ſolo Dei honore ſolicita ſit, eiq; quærendo totā ſe impēdat; vt appareat, Maieſtatis ipſius ad illam verba, quibus & iniunxit, vt de rebus ipſius ſollicita eſſet, ſe de illius viciſſim ſollicitum fore, iam tum reipſa effectum aliquēm feciſſe. Vnde fit, vt omnium quæcumque accidere poſſunt, nulla cura tangatur aut teneatur; ſed tantam habeat eorum obliuionem, vt, ſicuti dixi, iam tum non eſſe, aut non velle eſſe videatur, niſi quando nouit, ſe à parte atque opera ſua honorem & gloriam Dei vel modicum poſſe adaugere; huic enim adaugendo vitam ſuam quàm libentiſſimè impenderet. Nolite id ita intellligere, cariſſimæ, quaſi ipſa propterea aut cibum ſumere, aut dormire (quod ei non mediocre tormentum eſt) aut omnia quæ ratione ſui ſtatus facere tenetur & obligata eſt ſeriò curare negligat, neu de iis ſolicita ſit. loquimur namque hîc de rebus interioribus, nam de operibus eius exterioribus pauca dicenda ſunt. cum potius eam affligat & torqueat quòd videat penitus nihil eſſe, quod ſuis ipſa viribus poteſt & valet. Quodcumq; verò vel aliquomodo ad Dei ſeruitium ſpectare ipſa intelligit, id ob quodlibet terræ huius bonum minimè prætermitteret.

Anima quasi non videtur existere ... [illegible]

Alter effectus eſt, intenſum quoddam patiendi deſiderium; non ita tamen, vt ipſam id (vti aliàs ſolebat) inquietet. nam deſiderium, quod in huiuſmodi animabus manet, vt ſuam Deus voluntatem per omnia in ipſis faciat, adeò extremum eſt, vt, quidquid Maieſtas ipſius facit, bonam in partem accipiant; ſi enim velit vt patiantur, contentæ ſunt; ſin minus, ſe non enecant, vt aliàs ſolebant. Sentiūt præterea hæ animæ tum intra ſe ſingulare quoddam gaudium, cum perſecutiones externas patiuntur, multò maiorem tunc habētes pacem quàm aliàs eas habere diximus; nullum vt in ſuos perſecutores rancorem & ſimultatem concipiant, imò verò particulari quodam in eos amore ferantur: adeò vt, ſi eos in dolore & afflictione conſtitutos videant, tenerrimo compaſſionis affectu erga ipſos moueantur, & cauſam ipſorum Deo quàm libentiſſimè & ex animo commendent. Quin imo eis, quas ipſæ à Deo recipiunt, gratiis haud ægrè carerent & perderent, dummodo his conferrentur, vt hi hac ratione à Maieſtate eius offendenda ceſſarent.

Deſiderium patiendi quod habet anima & vt voluntas Dei in ipſa fiat.

Quod verò omniū maximè hic miror & obſtupeſco eſt, ꝙ, cū (vti iam an-

iam ante vidiſti angores & afflictiones earum, quas præ deſiderio moriendi, quò Domino ſuo fruerentur, ſenſere, tam intenſæ fuerint; iam tamen è contra tam auidæ ei ſeruiendi, vtq; per ipſas ipſe aliquomodò laudetur, ac ſi poſſent animæ alicui proſint, deſiderium habeant, vt non ſolum mori iam non deſiderent, ſed & ad plurimos annos in grauiſſimorum laborum tolerantia vitam velint extendere, quò, ſi poſſent, efficiant, vt vel aliquantulum ſua opera & cauſa, Dominus dilaudetur. & licet certò noſſent ſe, anima corpore iam egrediente, ad Dei conſpectum admittendas, ne hilum id curant neque etiam gloriam, qua Sancti iam donati ſunt, conſiderant, imò nec, pro tunc quidem eam poſſidere deſiderant. Suam in eo poſitam exiſtimant, vt Chriſtum crucifixum in aliquo, ſi poſſint, adiuuent; præſertim, cum eum tot peccatis paſſim offendi vident, & quam pauciſſimos eſſe, qui veraciter eius honoris curam gerant, ab alijs omnibus rebus liberi & expediti. Fatendum tamen interdum, cum rei huius obliuiſcuntur, hæcce Deo fruendi, hocque exilio emigrandi, deſideria, magna cum teneritudine, illis redire, cum quàm parum ei ſeruiant perpendunt. at ſtatim in ſe redeunt, & conſiderant, quomodo eum aſſiduo apud ſe detineant; itaque hoc ipſo contētæ ſunt, ipſumq; viuendi deſiderium, velut pretioſiſſimam, quam offerre ei poſſint, oblationem, Maieſtati illius repræſentant: Mortē verò non magis timent, q̄ ſuauiſſimū quemdam raptum. Rei caput eſt, q qui priùs hæc deſideria illis cum tam intenſo dabat tormento, iam det hoc ipſum. Sit ipſe in æternum benedictus & laudatus. Itaque animarū harum deſideria iam eò non tendunt, vt delicias, ac guſtus vllos internos deſiderent, quod ipſummet Dominum apud ſe habeant, ac Maieſtas eius modò in ipſis viuit. Certiſſimum porro eſt, vitam huius nonniſi continuum quoddam tormentum fuiſſe, vnde efficit vt & noſtra talis ſit, ſaltē per deſideria, (ducit enim nos velut debiles & imbecilles;) eſto, ſiquando eas fortitudine ſua & robore opus habere videt, in reliquis hanc ipſis elargiatur, nec non quamdam ab omni re creata auulſionem, & ingens ſemper in ſolitudine agendi deſiderium, aut iis ſeſe rebus impendendi, è quibus aliquod ad quampiam animam dimanare ac ſequi poſſit emolumentum; non autem ariditates, aut labores interiores, ſed perpetuam quamdam Domini noſtri Ieſu Chriſti memoriam, teneri oremque in eum affectum, adeò vt perpetuò illum celebrare & dilaudare vellent. Et, ſi forte eas ſui præ dormitantia & negligentia aliquando obliuiſci contingit, Dominus ipſe ita eas excitat, liquido vt pareat, hunc impulſum (aut quo alio id nomine vocem, neſcio) ab intimis animæ penetralibus, (vti dicebamus tum cū de impulſibus agebamus) proficiſci.

Cur hic animæ diu in laboribus viuere velint cum antea ... cuperent mori.

Interdum tamen Deo frui deſiderant.

Verum

Verum id hîc magna cum ſuauitate peragitur; non tamen procedit à cogitatione, vel à memoria, aut ab alia re quapiam, è qua intelligi queat, animam huc aliquid à ſua parte contuliſſe. Eſt autem hoc ita ordinarium, & tam ſæpe contigit, vt ſatis ad hoc aduertere, & id notare licuerit. Nam vt ignis, quantumcumq; luculentus is ſit & magnus, numquam flammam deorſum, ſed ſemper ſurſum eiibrat; ſic & hîc motum hunc internum ab animæ centro procedere, & potentias eius excitare intelligitur.

Certè, tametſi aliud ex hac orationis via bonum & commodum non ſequeretur, quàm quod in ea diſcimus & intelligimus, quàm ſingulariter Deus ſit de ſeipſo nobis communicando ſollicitus, & quomodo nos roget vt cum ipſo aſſiduò manere & eſſe velimus; mihi tamen labores omnes illi & moleſtiæ, quoſcumq; nos, ad hæce tam ſuauibus & penetratiuis amoris ipſius argumentis fruendum ſubire oporteret bene viderētur impenſi. Hoc iam tū expertas, vos credo, cariſſimæ: puto enim mox, vt quis ad orationem vnionis iam peruenit, Dominum hanc noſtri curam ſuſcipere, ſi modo nos ipſæ in mandatorum eius obſeruatione negligenter non geramus.

Quando ergo ſimile quid vobis eueniet, mementote id huius mōſionis interioris, in qua Deus in anima noſtra eſt, propriū eſſe, voſq; in eius laudes effundite hoc namq; nuntiū certiſſimo ab illo venit, vti & epiſtola hæc, tanto cum amore ac modo ita ſymbolico exarata, vt vos ſolas characteres eius intelligere velit, & quid per illam à vobis petat. Veſtrum porro eſt, omnimodis curare vt Maieſtati eius reſpondeatis, eſto exterioribus occupationibus diſtringamini, & in aliorum conuerſatione agatis. Sæpè namque continget, vt, coram alijs, & in publico, hanc occultam gratiam vobis facere velit. Modus autem ei reſpondendi admodum facilis eſt (eo quod reſponſio introrſum fieri debet) vel aliquem amoris actum eliciendo, vel cum Apoſtolo Paulo dicendo: *Domine quid me vis facere?* Varijs autem diuerſiſque modis ibi ipſe vos docebit, quomodo ei gratificare poſſitis. Et eſt illud tempus cumprimis acceptabile, quod ipſe tunc nos audire videatur. Et hæc tam ſubtilis amoris oſtenſio animam penè ſemper diſponit, vt magna cum voluntatis reſolutione facere poſſit ea quæ diximus.

Diuinis nūtijs oportet à noſtra parte reſpōdere

Act. 9.

In hoc vero manſio hæc à cæteris diſtat, quod vix vmquam vlla in ea occurrat āriditas, aut tales inquietudines interiores, quales in reliquis omnibus per interualla ac ſubinde ferendæ occurrebant; ſed quod anima, propè ſemper, in quiete verſetur. Dein, quod nullam timendi occaſionē hîc habeat, vt cacodæmon ſublimē hanc gratiā imitari & emētiri poſſit; ſed in vno eodēq; eſſe ſemper maneat, ac ſecura ſit, à Deo hanc

In quo hæc manſio à cæteris diſſerat.

proſi-

proficiſci. Nam ſicuti dictum eſt, ſenſus aut potentiæ non habent hîc, quòd ſe immiſceant:nam Maieſtas eius animæ ſe reuelauit,eamque apud ſe collocauit,eo in loco, quò diabolus (vt mihi quidem apparet) nec penetrare audebit,nec vt penetret, Dominus permittet.Et omnes, quas hîc animæ præſtat, gratiæ dantur, anima nequidquam de ſuo conferente aut coadiuuante, niſi * fortè hoc, quòd ſe iam totam in Dei manus reſignauit.

** Dicere vult S. M. particulares gratias, quas tunc de nouo animæ facit Deus, quam antè promeritam non eſſe non tamen negat. quin, in quãtum dentur, ad eas anima ipſa cooperetur, cum ſint eius actus vitales.*

Porro tam quietè, ſilenter, & ita ſine ſtrepitu peraguntur omnia, quę Deus animæ hîc confert & edocet, vt perinde hîc ſe res habere videatur, ac in fabrica & conſtructione templi Salomonis, in qua nullus omnino fragor audiebatur : ſic & in hoc Dei templo(hæc namque eius ſedes & habitaculum eſt, in qua ipſe & anima maximo cum ſilentio inuicem diſſuauiantur)non eſt quod quis ſeſe moueat, aut quid ab intellectu quærat;cum Dominus qui eum creauit,hîc eum quietum eſſe velit ; & per tenuem quamdam rimam videre quid geratur. Licet enim viſio hæc ſubinde perdatur, itaque huic ſuum videre prohibeatur,breuiſſimæ tamen id moræ eſt:nam(vt ego quidem cenſeo)potentiæ hîc prorſus non admittuntur,ſed tantum non operantur, & hærent velut attonitæ & conſternatæ.Equidem illud miror,quòd,cum anima huc vſque peruenit,omnes mox raptus eius finem accipiant & ceſſent,niſi quòd adhuc interdum eos habeat. Ceſſare autem raptus hîc voco,quantum ad effectus illos exteriores ſpectat , dum ſcilicet ſenſuum vſus,& calor amittitur.Dicunt tamen mihi hoc illis nonniſi accidentarium eſſe,ac proindè verè eos non ceſſare,cum in interioribus potius increſcant & adaugeantur. Ceſſant ergo raptus eo modo quo dixi, neq; anima deinceps illas exſtaſes & ſpiritus elibrationem patitur,aut ſi patiatur,admodũ id raro contingit,& propè ſemper clanculò,& non coram alijs,vti antea, quod ei ſatis frequens erat. Neque iam vllo modo eam iuuant (vti ſolebant) inſignes aliquot deuotionis ex aſpectu excitandæ occaſiones;nam ſi piam aliquam imaginem videbat, vel concionem aliquam(etiam tam obiter,ac ſi non audiret) aut etiam muſicam harmoniam audiebat,quod miſer papiliunculus ita anxius & anguſhatus incederet;omnia eam percellebant,ipſamque velut extra ſe ferri faciebant.Nunc vero,vel quod quietis locum anima iã inuenit,vel quod in hac manſione tam multa vidit!, vt iam nihil omnino obſtupeſcat aut admiretur,vel quod talem ſolitudinem iam non habet,cum tam iucundum penes ſe contubernium ac ſocium habeat(aut quid denique cauſſimæ , in cauſa ſit neſcio) poſtquam ei Dominus quæ in hac manſione ſunt oſtendere,atque ipſam in illam introducere incipit, magna illa debilitas,

Cur in hac manſione, ceſſent raptus, & quãdo.

bilitas, quæ aliàs eam mirè anguſtiabat & lancinabat, neque eam ante deſerebat, finem accipit. Forſitan id ideo eſt, quòd eam Dominus iam corroborarit, dilatarit, magiſque habilem reddiderit: aut fortaſſe, quòd nunc palàm facere & declarare omnibus voluerit, quòd in ſecreto & occultè cum iſtiuſmodi animabus facit, idque certas quaſdam ob cauſas, quas Maieſtas ipſius nouit; illius namque iudicia, quidquid hic in terra imaginari poſſumus, longè tranſcendunt.

Hoſce, vti & reliquos omnes, quos in ſingulis orationis gradibus diximus effectus (& qui omnes boni ſunt) Deus dat, quando iam per illud oſculum, quod ſponſa in Canticis tam ardenter expetebat, anima ad eum acceſſerit; hæcque eius petitio, quantum quidem intelligo, hic adimpletur: hic quoque ceruæ huic ſauciæ dantur aquæ magna in copia: hîc in Dei tabernaculo deliciatur: hic columba, quam Noë, vt videret num iam aquæ & tempeſtas ſuper terram ceſſaſſent, emiſerat; ramum oliuæ inuenit, indicans ſe iam, inter mundi huius fluctus & tempeſtates terram firmam inueniſſe. Vtinam, ô bone Ieſu, varia illa ſymbola & ſigna, quibus hæc animæ pax in ſacra Scriptura præfiguratur ac repræſentatur, noſſem! Præſta, quæſo, per miſericordiam tuam, Deus meus, cũ videas quantum noſtra huius interſit, vt Chriſtiani eam quærere in animum inducant; quibus verò eam iam dediſti, eripere & auferre illam noli: nam certè, quoaduſque veram ipſis pacem impertias, & illuceas perducas, vbi illa finem non habebit., ſemper in metu & tremore viuamus neceſſe eſt. Veram inquam; non quaſi hæc, de qua loquor, vera non ſit, ſed quòd priora illa certamina & afflictiones redire poſſent, ſi nos à Deo diuelleremus. Quid verò ſenſus hiſce animabus fore putamus, cum fieri poſſe videbunt, vt etiam à tanto bono excidant? Hoc verò in cauſa eſt, vt cautiùs: maiorique cum ſolicitudine ambulent, & ſua ex infirmitate robur & fortitudinem elicere ſatagant, nihil vt culpâ ſuâ prætereat aut effugiat, quod quidem illis, ad Domino magis placendum, occurrit. Quantoque à Maieſtate eius plus gratiarum ac fauoris accipiunt, eo meticuloſiores ſunt, pluſque ſibi timent; &, quoniam in hiſce Dei magnalibus maiorem miſeriæ ac vilitatis ſuæ notitiam adeptæ ſunt, ſuaque ipſis peccata iam grauiora videntur; hinc ſæpè ita conſtitutæ ſunt, vt, cum Publicano, ne oculos quidem ſuos ad cælum ſuſtollere audeant. Subinde vitam ſibi mox finiri vellent, quò de ſalute ſua ſecuræ eſſe poſſent, quamquam ſtatim per amorem quo in eum feruntur, in ſe reuerſæ, in eadem rurſus, ad ei ſeruiendum, manere velint, vti iam antè dictum eſt; & quodcumque ipſas concernit, in illius miſericordiam reiiciunt, eique fidunt.

Summæ gratiæ animæ etiam poſſent excidere ſi Deũ deſerant.

Quam in illis etiã ſibi timeant.

Interdum quoque copiosæ illæ gratiæ in causæ sunt, vt seipsa magis annihilent: timent namque ne sibi eueniat, quod solet naui nimiopere onustę, quæ propterea ad fundum subsidit. Equidem vobis asseuero, carissimæ, suam illis crucem non deesse; excepto quòd hæc eas non inquietet, nec mentis serenitatem auferat, verùm, adinstar fluctus alicuius, aut tempestatum nonnullarum citò pertranseat, moxque optata redeat malacia: facit enim illa Domini, quam circumferunt præsentia, vt mox omnium obliuiscantur. quem, quotquot sunt in rerum natura creaturæ ab ipso creatæ semper benedicant & laudent. Amen.

Crux illarum breuis est.

Capvt IV.

IN QVO MATERIAM HANC CONCLVDIT, OSTENDENS, quia sibi videatur Dominus hoc tantarum gratiarum in animam impendio spectare: quamque necessarium sit, Martham & Mariam coniungi & iunctas incedere. Magnam autem caput istud vtilitatem complectitur.

NOlite verò existimare, carissimæ, hos effectus de quibus sum locuta, semper vnos & eosdem & eodem in tenore in animabus his permanere. Ideò enim dixi, subindè eas à Domino in puris suis naturalibus relinqui; tuncque videntur, omnia venenata, quæ in castelli huius tam pomerijs, quàm mansionibus sunt, vniri & concurrere, vt de ipsis vindictam & vltionem sumant, pro toto illo tempore quo in illas grassari & sæuire nequiuerunt. Verùm, non diu id durat; ad diem fortasse aut paulo ampliùs: atque in magna hac turbatione & tumultu (qui plerumque ab aliqua occasione ortum habet) liquet, quantum è bono illo, quod penes sese habet consortio anima lucrifaciat. Dat quippe ei Dominus magnum quoddam robur, ad in nulla omnino re ab illius obsequio pijsque propositis deflectendum imò hæc ipsa etiam crescere & maiora fieri videantur; nec ob primum aliquem motum, propositum hoc infringunt. Sed, vti dixi, est id quam rarissimum, Domino per hoc aliud non cupiente, quàm vt sui Esse semper meminerit, nec vmquam obliuiscatur, quò semper humiliter de seipsa sentiat, simul & intelligat, quid & quantum Maiestati ipsius debeat, quamque gratia quam recipit magna sit, itaque eum celebret ac dilaudet.

Interdū anima ad diem sibi à Deo relinquitur, & cur.

Nolite etiam putare, eò quòd istiusmodi animæ tam intensa habeant desideria, tamque firmum fecerint propositum, ad ne vnam quidem cuiuscumque etiam rei gratiâ, imperfectionem committendam, idcirco eas non plurimas, quin etiam peccata, admittere. Non qui-

Nō carent ÿ qui in hac mansione sunt, imperfectionibus.

quidem scienter & aduertenter: nam ad hoc cauendum, talibus singulari quodam auxilio Dominus hauddubiè concurrit & adiuuat. Loquor porro de venialibus; cum de mortalibus, quantum quidem ipsę intelligunt, planè sint immunes; *non tamen securæ prorsus, vt non fortasse occultis quibusdam, quæ ipsæ ignorant, detineantur: quod iis non vulgare tormentum & crux erit. Non minus quoq; eas cruciāt & tormento sunt animæ quas vident perire: nam licet magnam quadamtenus spem habeant, de illarum numero se minimè futuras; cum tamen recordantur nonnullorum quos S. Scriptura commemorat, quiq; Domino cari esse videbantur, familiariter cū Maiestate eius communicauit, non possunt non sibi timere. Itaq; quæ maiorē inter vos securitatē habere videbit, hæc plus alijs sibi timeat: *Beatus enim vir*, teste Dauide, *qui timet Dominum.* Maiestatem verò eius semper rogemus, vt nos tueatur & protegat, ne vllis eum peccatis offendamus. hæc namque maxima est, quam habere possumus securitas. sit ipse in sæculum sæculi laudatus. Amen.

** His verbis apertè S. M. doctrinæ suæ veritatem & sinceritatem circa certitudinem gratiæ ostendit: cum de animabus tam perfectis, itaque à Deo per fauores præuentis, quaque eius præsentia modo tam speciali fruuntur (vti sunt quæ ad hunc gradum & mansionem peruenere) dicat, eas certas & securas non esse, quod nulla peccata mortalia, quæ ignorant, habeant, & hunc timorem & suspicionem eas cruciare.*

Psal. 111.

Non abs re nunc futurum est, carissimæ, vobis ostendere, quē ad scopū, & quo fine, tā magnas hoc in mundo nobis Dominus gratias elargiatur. Quod tametsi ex effectibus illarum (si quidem animū aduerteritis) colligere & discere potueritis, nihilominus ipsum hîc vobis repetere cupio, ne qua vestrûm fortasse, solùm ad animas illas oblectandas & recreandas, eas dari existimet, quod certe insignis quidam error foret: neq; enim hic Maiestas illius maiorem nobis potest gratiam facere, quam talem nobis vitam dare, quæ vitæ quam filius illius dilectissimus in terra duxit, simillima sit & imitatrix. Vnde ipsa mihi certissimè persuadeo, hasce gratias non aliâm ob causam dari, quam ad imbecillitatem nostrā corroborandam, vt sic pro amore & causa eius pati discamus. Semper namq; obseruare fuit, eos, qui Christo Domino viciniores & propiores fuere, plus alijs laboribus & aduersis lancinatos & diuexatos fuisse. Cōsideremus, quid passa sit gloriosa eius mater, & gloriosi Apostoli. Quomodo tam ingētes labores & certamina paulum ferre potuisse creditis? Ex ipso sanè discamus licebit, quosnam veræ visiones post se effectus relinquant, nec non contemplatio, quando à Deo procedit; non verò dum ab imaginatione nostra vel diaboli illusione procusa est. An forsitan ipse his contentus delituit, aut se subduxit, quò delicijs hisce cælestibus frueretur, nec in rem vllam externam animum intenderet? Verum iam tum videtis, illum (quantum quidem intel-

Cur tales gratias in hoc mundo Dominus suis conferat.

Amici Dei aduersis pressi fuere.

S. Pauli labores & generositas.

intelligere possumus) ne vnam quidem à labore & molestia vacuam diem habuisse; imo nec noctem, cum suis noctu laborare manibus eum oportebat, vt sibi victum compararet. Quam iucundum mihi est, S. Petrum videre, è carcere fugientem, dum Dominum Iesum habuit obuium, sibi dicentem, Romam se abire vt denuo crucifigeretur! Nunquam vero illud recolimus officium, quin, cum ad illum locum ventum fuerit, singulare intra memetipsam solatium sentiam, recogitans qualis deinde S. Petrus, post illam Domini gratiam acceptam, manserit; nam exinde statim ad mortem quærendam abijt. & sane, non parua Dei misericordia fuit, inuenire qui hanc ei inferret.

Anima huius mansionis, non debet otium sectari.

Quam, ô carissimæ, quietis & otij sui obliuisci debet anima illa, quam tam particulariter Dominus ipse inhabitat! quam parum laborare & sollicita esse de honoribus, quàm denique procul abesse, vt aliquo in numero haberi & reputari velit! si enim ipsa frequenter & assiduo (vti par reuera est) cum ipso agat, suiipsius quam maximè indubiè obliuiscetur. Hinc nihil aliud ipsa spectat, aut cogitat, quàm quomodo Domino huic placeat, aut in quo, vel quo pacto amorem quo ipsum prosequitur, demonstret. Ad hoc, carissimæ, dirigitur omnis oratio, ad hoc facit & spirituale hoc matrimonium, vt ex hoc identidem opera & opera, nascantur: hoc quoque verum signum & indicium est, esse rem & gratiam quæ à Deo descenderit, Parum namque mihi prodest, intra cellam me recolligere, solitudinem sedulò colere, in eaque varios cum Deo actus exercere, mirabilia quædam ad eius honorem & obsequium facere proponendo & promittendo; si inde digressa, oblata iam occasione, longè secus ac proposui agam. Male dixi, cùm parum id profuturum dixi, cum omne quo cum Deo sumus tempus plurimum prosit: & hæc proposita quæ fecimus, licèt in ipsis postea complendis debiles & fragiles simus, dabit interdum Maiestas eius, vt ad impleamus; & forsan etiam nobis inuitis & refragantibus, vti sæpè fit: videns namque animam aliquam valdè meticulosam, magnam illi, etiam inuitæ molestiam & laborem immittit, sed inde eam nonnisi cum lucro & fructu educit; quod cum anima postea intelligit, sensim metus hic minuitur, quod ipsa se iam ad laborem subeundum offerat. Cum ergo dixi parum hoc prodesse, dicere volui, paruum id lucrũ esse comparatione alterius multò maioris, quod tum sequitur, cùm actibus illis internis & verbis opera respondent & conformia sunt; & eam quæ simul & semel omnia præstare non poterit, facere posse paulatim, voluntatemque suam, si quidem ex oratione lucrũ sibi prouenire velit, mortificare: etenim intra angulos hosce & parietes variæ ad eam exercendam occasiones non deerunt. Ecce multo pluris quam ipsa vobis queam exprimere,

Ex operibus colligitur gratiam à Deo venire.

vestra

veſtra id intereſt, in crucifixum Chriſtum oculos defigite, &, quidquid demũ facietis, parum vobis videbitur. Si per opera & tormenta tam terribilia ſuum nobis Maieſtas illius amorem patefecit, quomodo ergo vos ſolis verbis ei placere & ſatisfacere vultis? Noſtis, quid ſit nos vere ſpirituales eſſe? Dei nos ſeruos & mancipia facere, quos ipſe (ſuo vtique ſigno & ſtigmate, cruce inquam ſignatos) in totius mundi ſeruos (qualis ipſe fuit) diuendere poſſit; cum verò noſtram ei libertatem tradiderimus, nullam nobis in hoc iniuriam, nec paruam gratiam præſtabit. Quod niſi anim e facere proponant, parum proficient: nam totius huius fabricæ fundamentũ (vti dictum eſt) eſt humilitas: & ſi hæc valdè vera & ſincera hic non fuerit, non permittet Dominus vt multum in ſublime aſſurgat, ne forte tota poſtea collabatur, & hoc in bonum veſtrum cedet. Itaque vt bono hæc fundamento nitatur, date operam, cariſſimæ, & ſtudete vt omnium minimæ ſitis, earumque mancipium identidem inquirendo, quomodo & qua via illis gratificari & obſequium præſtare poſſitis; cum, quidquid quo ad hoc factum eſitis, magis in veſtri bonum quam ipſarum ceſſurum ſit, tam ſolida collocantes ſaxa, nullum vt caſtello futurum ſit à lapſu periculum.

In quo vera conſiſtat ſpiritualitas.

Vnde iterum dico, hic requiri inprimis, vt fundamentum veſtrum non in ſola vocalium precum recitatione, aut etiam contemplatione ponatis: niſi enim ſolidas virtutes comparare, eaſque aſſiduò exercere ſatagatis, ſemper manebitis puſillæ vt nanæ. Atque vtinam ſolum non creſceretis? & paruæ maneretis! at iã tũ noſtis, eũ qui non creſcit, decreſcere: nam fieri non poſſe puto, vt amor in eodem gradu & eſſe maneat.

Humilitas fabricæ ſpiritualis eſt fundamentum.

Videbor fortaſſe vobis, de primùm incipientibus ac tironibus loqui; nam illos dicetis poſtea nonnihil interquieſcere poſſe. Verùm iam antè vobis dixi, quietem, qua animæ illæ introrſum gaudent, ideò illis dari, vt illam exteriùs minorem habeant. Quorſum, quæſo illas inſpirationes, vel (vt melius dicam) aſpirationes; quorſum illos nuntios, quos à centro ſuo interiori ad populum qui in ſuperiori caſtelli parte eſt, & ad manſiones quæ ſunt extra eam in qua ipſa agit anima mittit, ſpectare putatis? An vt ſe ad dormiendum & ſomnolentiam hæ componant? Minimè gentium. Inde enim grauius ipſis bellum mouet, ne videlicet potentiæ & ſenſus otientur, & quidquid corporis huius eſt, intorpeſcat, quam mouit tum cum vna cum ipſis patiebatur. Tunc quippe non intelligebat, quantum è laborum tolerantia boni commodiuè ſequeretur, qui fortaſſe media & adminicula fuere, per quæ Deus ipſam eouſque perduxit. Cum autem ab illo, quod penes ſe habet, conſortio, multo maiores ei vires accedant (ſi enim hic in terra, vt ait Dauid, cum Sanctis Sancti erimus; minimè dubitandum eſt, quin, ſi

Anima quiei qualis ſit.

cum ipſo qui fortis eſt, per tam veram atq; intim: ſpiritus cum ſpiritu vnionem, vnum quid facta ſit, fortitudo ei aliqua adhæſura ſit; & ſic ſuam Sanctos ad patiendum & moriendum fortitudinem habuiſſe videbimus) certiſſimum eſt, de fortitudine illa, quæ ei ſic adhæreſcit, omnes qui in caſtello ſunt aliquo modo perticipare; quin & ipſum corpus, ꝗ illo ſæpè ſe à robore illo, ꝗ anima habet, poſtquã de vino cellæ huius vinariæ inquam ſponſus ipſius eam introduxit, nec inde egredi patitur, bibit, vigoratum & corroboratum ſentire videtur: adeo vt robur hoc etiam in debile corpus redundet; cum nimirum ad modum, quo hic cibum, qui in ſtomachum traijcitur, tum capiti, tum & corpori vniuerſo robur ſuppeditare ſentimus. Itaque quamdiu viuit, ſummis in laboribus & moleſtijs viuit, eſto enim exterius multum patiatur, tamẽ multo plura adhuc interius eam pati veriſimile eſt, ac bellum quod ei mouetur, acrius eſſe; eſto omnia ei nihilum eſſe videantur. Hinc ortum haud dubiè habuere intenſæ illæ auſteritates, quas plurimi Sanctorum ſubiere, ac præſertim glorioſa Maria Magdalena, quæ vitam omnem priorem tantis in delicijs traduxerat, nec non Zelus ille & fames honoris Dei ſui, quem habuit Pater noſter Elias, nec non SS. Dominicus & Franciſcus, in animabus ad Deum dilaudandum excitandis & conuocandis. Equidem dico vobis, illos certè non parum ſuſtinere & pati debuiſſe, ſuiipſorum planè oblitos. Hoc, vellem, cariſſimæ, aſſequi & obtinere elaboraremus, & deſideraremus (non quidem vt gaudijs & quiete fruamur, ſed robur hoc ad Domino ſeruiendum habeamus;) ad hæc orationi ſerio incumbamus. Nec incedamus ſemita noua, & antè non calcata, nam tempore opportuniſſimo nos perditum ibimus: Et ſanè noua via foret, cogitare, nos hæc Dei dona per aliam poſſe viam accipere, quam per quã ipſe Dominus & oẽs ſancti eius ambulauerunt. Id nobis ne in mentem quidem veniat, cariſſimæ, at mihi credite, Marthã & Mariam ſimul ire & coniungi debere, ſi modo Dominum hoſpitio excipere, eumque ſemper apud ſe detinere, non verò eum malè tractare, ei quod comedat non apponendo, cupiant. Quomodo enim Maria, ſemper ad pedes eius ſedendo, quid ei apponere potuiſſet, ſi ſoror Martha ipſam non adiuuiſſet? Porro cibus illius eſt, vt, quibuſcumque poterimus modis, animas, quo viam ſalutis ingrediantur, ipſumque perpetuò dilaudent, permoueamus.

Via laboris & difficilis incedendũ ſi habere Dominum velimus.

Quis ſit cibus Domini.

Duo verò hic mihi obijcietis. Primum, Dominum dixiſſe Mariam optimam partem elegiſſe. Reſpondeo ad hoc Maria iã tum Marthæ partes adimpleuerat, Dominoq; ſeruierat, cũ pedes eius lacrymis lauando, tũ capillis capitis ſui eos abſtergendo. Et putatis, paruæ id mortificationis fuiſſe, ꝗ mulier tã illuſtris atq; ipſa erat, ſic per plateas (& forſan ſola &

Quomodo Maria optimam partẽ elegiſſe dicatur.

inco-

incomitata; neq; enim æſtus amoris qui ardebat, reflectere eã ſinebat, quomodo iter)rueret, & in domum ingrederetur, quã numquam eſſet ingreſſa: adhæc quòd ipſa Phariſæi obloquia & calumnias, aliaque mortificationis genera æquo animo tulerit? Nouũ namq; videbatur, mulieré qualis ipſa erat, taliter in ciuitate & palã vitã mutare, & quidé (vti nouimus) inter homines tam ſceleratos, & ſatis ipſis eſſet, ad prioré vitam ei exprobrandam, videre, quod cũ Chriſto Domino, qué tantopere execrabãtur & abhorrebant, amicitiã coleret, & vitam ſanctam iã inſtituere vellet. Certum namq; eſt, eam ſtatim veſtes priores mutaſſe, & omnem mundum muliebré depoſuiſſe. Si enim & hoc tẽpore homines, etiã de ijs quæ ita nobiles & celebres non ſunt, ita loquantur, quomodo tunc illos huic inſultaſſe putandum eſt? Dico itaq; vobis, cariſſimæ, ideo melioré parté ei obtigiſſe, quod in plurimis laboribus & mortificationibus fuerit: quæ tametſi non fuiſſet alia, quàm quòd Magiſtrum ſuum ita exoſum paſſim omnibus videret, intolerabile ſanè id ei tormentum fuerit oportet. Vt taceam plurima illa, quæ moriente Domino ſuo ſuſtinuit. Equidem mihi perſuadeo cauſam cur martyrio vitam non finierit, fuiſſe. quòd antè, cum illum morientem vidit, martyrium dirum pertulerit, vti & reliquis quibus vixit annis, quòd ſe ab illo abſentem videret. quæ certè terribile ei tormentum fuerint oportet. Atque hinc facilè colligere eſt illam non ſemper, ſecus pedes Domini ſedendo, in contemplationis delicijs fuiſſe.

S. Mariæ Magdalenæ mortificationes & martyria.

Alterum, quod obijcietis, erit, nõ poſſe vos animas vllas ad Deum adducere, nec adducendi modum aut rationem habere; eſſe alioquin adhoc paratiſſimas; ſed, cum docere ac prædicare, ſicut Apoſtoli fecerunt, nequeatis, neſcire vos quo ipſa modo ad Deum adducatis. Iam aliquoties ſcripto ad obiectionem hanc reſpondi; & neſcio an non etiam in hoc ipſo tractatu. Sed, quoniam res eſt, quam vobis ſubinde per cogitationem tranſire credo, idque per ardentia quæ Dominus vobis dat deſideria, iterum de hac ipſa tractare & loqui ſuſtinebo. Iam alio in loco vobis dixi, ſubinde cacodæmonem ingentia quædam in nobis deſideria excitare, vt ſic ijs quas præ manibus habemus, ad Domino in rebus quæ faciles & poſſibiles ſunt ſeruiendum, occaſionibus manum non admoueamus, ſed ſatis nos feciſſe exiſtimemus, dum quædam quæ factu nobis impoſſibilia ſunt, deſiderauimus. Vt ergo taceam, quòd per orationem permultum alios iuuare poſſitis, nolite vniuerſo omnino mundo prodeſſe velle, ſed ijs tantum, quibuſcũ viuitis & aſſiduè tractatis: vnde fiet, vt opus veſtrum maius & dignius futurum ſit, quòd plus his, quam reliquis, debeatis. An exiguum facere vos lucrum putatis, dum humilitas & mortificatio veſtra

Diabolus cur ſæpe deſideria injiciat alios lucrifaciendi

Quomodo Religioſæ animabus prodeſſe queant.

tam ma-

Digitized by Google

tam magna eſt, & dum omnibus ſeruire paratæ eſtis, & tanta in illas caritate, & in Deum amore feramini, vt ignis hic veſter omnes accendat, & reliquarum virtutum veſtrarum exercitio ſemper eas ad ſimiles acquirendas excitetis? Sanè id non paruũ, ſed per magnum vobis erit lucrum, nec non acceptiſſimum Deo obſequium præſtabitis: &, dum id quod poteſtis opere exequemini, intelliget Maieſtas eius, plura vos facturas, itaque tantum pro eo vobis mercedis perſoluet, quantum ſi multas Deo animas lucratæ eſſetis. Dicetis, hoc non eſſe illas conuertere, quod omnes ſint bonæ. Quid hoc ad vos? Quo illæ meliores erunt, eo ipſarum laudes Domino erunt acceptiores, & oratio proximo vtilior.

Cõcluſio totius libri. Denique, cariſſimæ, id in quo nunc finem facio, illud eſt, ne turres ſine fundamento ædificemus: neque enim tam Dominus operum magnitudinem, quam amorem, ex quo illa præſtantur, intuetur; cumque facimus id quod poſſumus, efficiet Maieſtas eius, vt quotidie plura & plura præſtare poſſimus; dummodo non ſtatim defatigemur, ſed modico illo ſpatio quo vita hæc durat (quod forſitan breuius erit, quam exiſtimemus) Domino tũ interius, tum exteriùs id quod poterimus ſacrificium offeramus; quia id Maieſtas illius coniunget & vniet ſacrificio illi quod ipſe pro nobis in cruce Patri ſuo obtulit, vt eum id inde valorem accipiat, quem voluntas noſtra promerita fuerit, quantumlibet opera exigua ſint. Det Maieſtas ipſius, cariſſimæ ſorores ac filiæ, omnes inuicem aliquando ibi videamus, vbi eum in perpetuum laudemus; mihi quoque gratiam concedat, ad vel aliquid faciendum eorum quæ vobis hîc præſcribo, idq; per merita filij eius vnigeniti, qui vna cum ipſo viuit & regnat in ſæculorum ſecula. Amen. Dico enim vobis, in non mediocrem mei confuſionem hanc ſcriptionem cedere, quapropter vos, per eundem Dominum rogo, veſtris vt in orationibus miſeræ huius peccatricis memoriam faciatis.

S. Matris humilitas.

TAmetſi cum Tractatũ hunc ſcribere aggrederer, magnam illam, de qua initio egi, contradictionẽ ſenſerim: tamen, illo iam abſoluto & ad finem perducto, ſingulare quoddam mentis gaudium ſenſi: Vnde quem ei ſcribendo impendi laborem, quàm optimè impenſum reputo, licet eum per exiguum & valdè modicum fuiſſe cenſeam. Porro conſiderans cariſſimæ, quàm arctè ſtricteque recluſæ ſitis, & quàm paucas veſtri recreandarum occaſiones habeatis, & in aliquibus monaſterijs veſtris non ea eſſe locorum ac domuum commoditates quas haberi par eſſet, ſolatio vobis & recreationi fore, putaui, in Caſtello hoc interiori recreationem & voluptatem capere; cum, etiam non petita Superioris facultate, in id ingredi, & quacumque libuerit, hora per ipſum exſpatiari poſſitis. Verum quidem eſt, non poſſe vos veſtra marte & viribus, eſto eas quàm maximas habere

bere videamini, in omnes & ſingulas manſiones ingredi, niſi ipſe caſtelli Dominus vos illuc introducat. Atque ideo vos moneo, vt, ſi aliquod in ingrediendo impedimentum & obſtaculum ſentiatis, nullam econtrà violentiam adhibeatis: nam in tantum per hoc eũ offenderetis, vt magnum vos exinde laborem ſubire oporteret ad ingrediendum. Humilitatem mirè is diligit: &, vos reputando tam viles, vt ne quidem in tertiam manſionem admitti dignæ ſitis, faciliùs illius gratiam & beneuolentiam promerebitis, vt vſque in quintam vos introducat; & in ea ſic illi ſeruire poteritis, ſæpiùs eamdem frequentando & adeundo, vt tandem in illam, quam ipſe ſibi reſeruat, manſionem vos admittat; è qua non ampliùs exinde egrediamini, niſi vos Præpoſita inde euocet, cuius vos voci ac voluntati æquè auſcultare magnus hic Dominus vult, ac ſuæ. Vnde licet vos ſæpiùs, illa iubente, extra manſionem hanc eſſe contingat, ſemper tamen, atque ad eam redibitis, ianuam vobis apertam habebit. Vbi ſemel caſtello hoc frui aſſuetæ fueritis, in reliquis omnibus rebus, quantumuis laborioſiſſimis, quietem inuenietis, certa cum ſpe denuò illuc redeundi; & hanc nemo à vobis poterit tollere. Etſi verò hic nonniſi de ſeptem Manſionibus egerimus, habet tamen vnaquaque illarum alias varias infernè, supernè, & ad latera; amœnos quoque hortos, fontes, labyrinthos, aliaq; plurima tam iucunda, vt vos ipſas in magni Dei, qui ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam vos fecit, laudibus annihilare optaretis. Si in methodo, qua huius caſtelli vobis aliquam dare notitiam ſtudeo, boni aliquid inueniatis, certiſſimò credite, id Dominum pro veſtro ſolatio & profectu dixiſſe; quod verò malum inuenietis, id à me dictum putate. Itaque per deſiderium illud quod habeo, vt aliqua ex parte vobis occaſio & adiumento ad huius Deo & Domino meo ſeruiendum, eſſe poſſim, vos obſecro, vt, quotieſcumque hæc legetis, meo nomine Maieſtatem eius maximopere dilaudetis, ab eoque Eccleſiæ ipſius incrementum, hæreticorum illum inationem, mihi verò peccatorum meorum remiſſionem, & è Purgatorio ereptionem liberationemque (ibi enim fortaſſis detinebor, quando hæc vobis legenda proponentur, ſi quidem, poſtquam viri eruditi ea examinarint & excuſſerint, non indigna quæ legantur, cenſeantur) poſtuletis. Si quem verò in his errorem notabitis, id eò factum putate, quia rem melius non intelligo; nam in omnibus me ſubmitto & ſubdo iis quæ credit S. Eccleſia Catholica Romana, quia in illa viuo, & deinceps viuere ac mori velle me proteſtor ac promitto. Sit Dominus Deus noſter ſemper laudatus ac benedictus: Amen, Amen.

Tractatui huic ſcribendo finis impoſitus in monaſterio S. Ioſephi Abulenſi, anno ſalutis milleſimo, quingenteſimo, ſeptuageſimo ſeptimo, pridie S. Andreæ, ad maiorem Dei gloriam qui viuit & regnat in perpetuas æternitates.

Amen.

EXCLAMATIONES
VEL
MEDITATIONES ANIMÆ,
AD DEVM SVVM,

à S. M. Teresa de Jesu diuersis diebus pro spiritus, quem post sumptam sacram communionem Dominus ei communicabat, diuersitate scripto mandata. Anno Domini
MDLIX.

I.

QVOMODO, ô vita, ô vita, sustentari potes, cum à vita tua ita absis? cui rei te tanta in solitudine impendis? quid agis, cùm omnia tua opera imperfecta sint & imperfectiones? quid te, ô anima mea, in tempestuoso hoc mari potest cósolari? Miseret me mei; & magis adhuc me piget temporis, quo vixi non compuncta. Quàm, ô Domine, viæ tuæ sunt suaues, at quis sine metu ac timore eas ambulabit? Timeo ne sim sine tibi seruiendo; cumque ad tibi seruiendum adeo, nihil inuenio quod mihi satisfaciat, ad soluendum tibi aliquid è multo illo quod debeo. Videor me totam huic rei velle impendere, &, quando miseriam meam bene considero, video nihil me quod bonum sit agere posse, nisi id mihi des Domine. O Deus meus, misericordia mea, quid faciam, vt magnalia, quæ mecum facis, non destruam? Opera tua sunt sancta, iusta, inæstimabilis valoris, & maximæ plena sapientiæ, cum tu Domine ipsa sis. Si intellectus meus in hac expendenda sese occupet, voluntas conqueritur; vellet enim nemo ipsam in te amando impediret; quòd intellectus in tam magnis magnalibus comprehendere nequeat, quis Deus ipsius sit, aut eo frui desiderare, & non videt ipsa quomodo id facere posset, vtique in tam pœnoso carcere, vti est hæc mortalitas, posita. Omnia namque eam impediunt, esto primitus à magnalium tuorum consideratione nónihil adiuta fuerit, in qua innumeræ vilitates meæ meliùs perspiciuntur Cur hoc dixi, Deus meus? apud quem cóqueror? quis me audit, nisi tu, Pater & Creator

tor meus? Vt verò pęnam meam intelligas, cur necesse me est loqui, cum tam euidenter & liquidò videam, te intra me esse? Sed hæc mea ineptia & stupor est; sed heu, Deus meus, quomodo certò scire potero, non esse me à te separatam ac disiunctam? cur, ô vita mea, viuere desideras tam paruam securitatem habens rei quæ tanti momenti sit? Quis te deside-ret aut velit, cum commodum; quod à te haberi aut sperari potest, quod est Deo in omnibus placere, tam incertum ac periculis plenum sit?

II.

SÆpènumerò Domine, mecum considero, num si vita aliqua re, te nō habendo, sustentari possit, id fieri possit per solitudinem, quòd ibi anima cum sua requie requiescat; esto, quòd plenè & liberrimè ea non fruatur, sæpè hic tormentum eius duplicetur: verum tormentum quod se itir, quòd cum creaturis tractare debeat, & in solitudine sola cum Creatore suo agere & conuersari nequeat, efficit, vt prius illud etiam pro voluptate ducatur. Sed quid hoc est, Deus meus, vt ipsamet requies animam defatiget, tibi soli placere cupientem? Quam, ô potens Dei amor, effectus tui differentes sunt ab amoris mundani effectibus! Hic enim socium non quærit, quòd ab illo sibi auferēdum, seseq; ab eo quod possidet deturbandum putet: at Dei mei amor, quo plures amatores eius esse intelligit, eo fit intensior; gaudia verò eius inde minuuntur quòd omnes hocce bono non frui videat. Hoc, ô bonum meum, in causa est, vt etiam in maximis delicijs ac recreationibus quæ à te habentur, memoria, tum multorum illorum qui hæc gaudia habere nolint, tum & illorum, qui hæc in æternum perdituri sunt, commiseratione nō parum memoria affligatur. Vnde anima media inuestigat, ad consortium aliquod quærendum, & eo quo fruitur gaudio haud illibenter sese priuat, dum cogitat aliquo modo se in causa futuram vt & alij ipso frui procurent. Verùm, ô Pater cælestis, an non multò melius foret hæc deside-ria omittere, & in illud tēpus reseruare, quo anima minus recreationibus & consolationibus tuis gaudet, & tunc se totam in tui fruitionem impendat? Quàm, ô mi Iesu, magnus est amor, quo nos filios hominum prosequeris! maximum enim quod tibi impendi potest obsequium, est, ipsorum causa & ad fructum in ipsis faciendum, tui fruitionem relinquere: quod cum fit, tum magis integrè possideris: nam, tametsi tanta volūptas non sit, quòd voluntas gaudeat ac fruatur, anima tamen gaudet, quòd sic tibi placeat & satisfaciat, tum etiam quòd terræ huius gaudia videat esse incerta, esto illa à te descendere & dari nobis, interea dum in hac mortalitate viuimus, videantur, nisi eadem cum amore proximi coniungantur. Hunc ergo qui non amabit,

bit, Domine, nō amat te; quòd amorem, quo filios Adam ipse prosequeris, tam copioso effuso sanguine testatum ac demonstratum videamus.

III.

Cvm, ô Deus meus, gloriam, quam in voluntate tua exequenda perseuerantibus præparasti, quantisq; laboribus & doloribus filius eam tuus compararit, & quā id nos malè promeruerimus, quāq; nos meritò magnitudini amoris huius, qui tam operose & sumptuose nos amare docuit, ingratos non esse oporteat; considero, maximopere in anima affligor & angustior. Qui fieri potest, Domine, hæc omnia sic obliuioni tradi, & homines tui ita immemores esse, quando te offendunt? Et, quāta, ô Redemptor mi, eorum obliuio est, vt & obliuiscantur sui, & quanta tua bonitas, vt etiam tunc nostri recorderis; cumque ceciderimus, ad sic ictum & vulnus mortale tibi infligendum, tu huius iniuriæ oblitus, denuo nobis manum porrigas, nosq; à phrenesi & vesania adeo incurabili educas & excites, vt salutem nostram procuremus, & à te petamus? Benedictus sit talis Dominus, benedicta quoque sit tam singularis misericordia, sitq; is in perpetuum pro tam ingēti ac misericordiosa pietate laudatus. Benedic ergo anima mea in perpetuum tam magnum Dominum. Quomodo autem in ipsum quis insurgere potest? quomodo verò ijs qui ingrati sunt, hæc ipsa gratiæ magnitudo nocebit! Cui rei, tu ô Deus meus, medere, & remedium adhibe. Porro filij hominum, vsquequo duri cordes eritis, & cor animumque habebitis, vt aduersus hunc mansuetissimum Iesū insurgatis? Quid hoc est? an fortasse malitia nostra contra eum perstare & præualere possit? Nequaquam. nam vita hominis sicut flos fœni pertransibit, & filius Virginis, ad terribilem illam sentētiam ferendam semel veniet. Cùm ô potēs Deus meus, debeamus, esto nolimus, à te iudicari, quomodo ergo non videmus, quanti nostra referat, te in illa hora propitium & amicum habere? At quis tam iustū habere iudicem nollet? Beati illi, qui in tremendo illo temporis puncto & articulo tecum lætabuntur. Ecquæ, ô Deus meus & Domine, suppetit ratio, vt is, quem tu iam à lapsu erexisti, quiq; cognouit, quàm miserè se ad breuem aliquam voluptatem comparandam perdiderit, & iam firmiter decreuit semper quæ tibi placita sunt facere, si modò tu tuo eū fauore prosequaris, (cùm, ô animæ meæ bonū, te amantibus & quærentibus minimè desis, ac te inuocanti respōdere non negligas (postea adhuc viuere possit, vt non emoriatur, dū se tantū bonū, ꝙ habuit, tū cū in innocētia baptismali esset, recordatur amisisse? Meliorē aūt habere vitā nō potest, quàm semper hocce in sensu emori. Sed quomodo anima, quę te tenerè amat, id tolerare & ferre poterit? Sed q̄ inepta impertinensq; hęc hæc mea interrogatio est, Dn̄e meus, videor certè magnaliū & misericordiarum

diarum

Digitized by Google

diarũ tuarũ, ac quomodo in mundũ pro peccatoribus redimẽdis veneris, & quomodo tã ingenti pretio nos emeris, falsaq; nostra gaudia tã diris tormentis & flagellis lueris, oblita prorsus esse. Cæcitatẽ meã curasti, dũ diuinos oculos tuos velari es passus; vanitatẽ verò cùm tã dirã coronã spineã in capite gestasti. Hæc porro omnia, Domine, eũ qui te amat, magis affligũt & cruciãt: & hoc solũ ex altera parte eũ consolatur, q̃ misericordia tuã in sẽpiternum ab hominibus decantabitur; cũ iniquitas mea scietur & innotescet: & tamen nescio, an hæc eius molestia antè auferenda sit, quàm, te videndo, omnes mortalitatis huius miseriæ auferantur.

IV.

VIdetur, ô Domine, tum anima mea nõnihil serenari & quietari, cũ gaudiũ quod habebit, vbi per misericordiã tuã illi te frui datũ fuerit, considerat. Sed prius vellet tibi seruire, cum necessariò eo frui debeat, quod tu, ei seruiendo, illi cõparasti. Quid faciã Domine mi? quid faciam Deus meus? Quã serò desideria mea accensa fuere, & quã me è cõtra tu tẽpestiue & mane acquirere & vocare studuisti, vt me totã tibi impenderẽ! An vnquã Dñe, miserũ aliquẽ deseruisti, aut pauperem mendicũ, cũ ad te gestit accedere repulisti? An forsan magnalia & magnifica opera tua, certo aliquo termino concluduntur? Quomodo, ô Deus, & misericordia mea iã hęc in ancilla tua ostẽdere potes! Potẽs es, magne Deus: iã intelligi poterit, nũ anima mea seipsã in intelligat & cognoscat, tempus q̃ perdidit considerando, & quomodo tu Dñe in momẽto efficere possis, vt id ipsã denuo recuperet: Videor mihi hic ineptire; cũ tẽpus semel amissũ ampliùs recuperari non posse, vulgò dici soleat. Benedictus sit Deus meus. Confiteor, Dñe, magnã tuã potẽtiã, si, vti reuera es, potẽs sis, quid impossibile est ei qui potest omnia? Sine, Domine mi, sine, vt tametsi miserabilis sim firmiter credo, nihilominus posse te quodcumq; cupis, &, quo maiora mirabilia tua audio, & plura te posse facere cõsidero, fides mea magis corroboretur, maioriq; cum resolutione & certitudine credã ea te facturum. Quid verò miramur id, quod facit omnipotens? Nosti, Deus meus, non obstantibus omnibus miserijs meis, numquam me non magnam potentiam & misericordiam tuam cognouisse. Prosit hoc mihi, Domine, quod in hoc te non offenderim. Recupera mihi Deus meus, tempus amissum gratiam mihi dando in præsenti & in futuro, vt coram te in veste nuptiali appaream; cùm dummodò velis, id possis.

V.

QVomodo te, Domine, gratiam rogare audeat is qui tam malè tibi seruiuit, & quæ ei dedisti, tam malè seruare potuit? Quomodo fidatur ei qui toties proditor fuit? Quid ergo faciam, desolatorum solatium,

tium, & medicina eius qui à te medicinam cupit? Melius forsan erit, me de meis necessitatibus tacere, exspectando vt tu ijs succurras & medearis? Nequaquam: nam tu, Domine, & voluptas mea (vtpote qui nosti, permultas illas fore, & alleuiamentum insigne nos sensuros ex eo quod eas tibi exponamus) dicis, vt te rogemus & petamus, & te nobis petita concessurum. Venit mihi subinde in mentem quærelæ & expostulationis sanctæ illius mulieris Marthæ: quia certissimo mihi persuadeo, illam non tam de sorore sua conquestam esse, quàm potissimam conquerendi causam fuisse, & magnum ideò dolorem sensisse, quod putaret te Domine sibi non compati, nec miserari laborem quem sustinebat, nec curares vt & ipsa apud te esset & maneret. Videbatur illi fortassis, quòd illam tanto amore non prosequebaris, quanto sororem: hoc certè hauddubiè magis sentiebat, quàm quod seruiret illi in quem tanto amore ferebatur; cùm quem suscipiebat labor, ei requies & recreatio videretur. Et hoc apparet ex eo, quòd nihil omnino sorori dixerit, sed omnes querelas suas in te Domine, effuderit: amor namque in causa fuit, vt dicere ausa sit, se tibi curæ non esse. Quin & ex responsione tua id ita esse colligere est, & eius interrogationem ex eo quod dico, processisse: quòd, solus amor omnibus rebus valorem & pretium addat, quin & maximè necessarium sit, illum tam magnum esse nihil vt hominem in amando impediat; sed quomodo, ô Deus meus, amorem habere poterimus talem, qui respondeat meritis ac amori amati, nisi amor, quo tu me prosequeris, eum secum coniungat? Ergone cum sancta illa muliere conquerar? Quam nullam ad hoc habeo rationem! etenim semper multò maiora & plura amoris argumenta in Deo meo vidi, quàm aut petere, aut desiderare potui: nisi enim de nimia tua, quæ me tolerauit, benignitate, conquerar, aliam conquerendi ansam aut materiam non habeo. Quid ergo res adeò miserabilis atque ego sum, petere poterit? Da mihi Deus meus, quò illud deinde tibi cum S. Augustino reddam, vt sic aliquid tibi soluam de multo illo quod tibi debeo? recordare quoque, me opus & facturam tuam esse; & da vt cognoscam, quis creator meus sit, vt eum amem.

VI.

O Voluptas mea, ô omniũ rerum creatarum Domine ac, Deus meus, quamdiu adhuc à tua præsentia videnda excludar? quid consilij suggeris ei, quæ tam parum consilij in terra videt, vt aliquod extra te solatium inueniat? O vitam longam, ô vitam pœnosam, ô vitam quæ non viuitur! ô nimis quàm solam solitudinem, quàm omni ope destitutam! Quando ergò Domine, quando? vsquequo? quid faciam, bonum meum, quid faciam? an desiderem non desiderare te? Tu ô Deus & Creator meus,

meus,plagam infligis,& non adhibes medicinam; vulneras, & vulnus non apparet;occidis,& plus vitæ das,in summa, Domine, facis quodcumque volueris,vtpote qui potens es.Ergo ne me vermiculum tam cōtemptibilem hasce repugnantias ferre cupis? Ita fiat Domine,cum id ipse velis:neque enim aliud ego volo,nisi quod tute vis. sed eheu, eheu, creator meus, dolor ingens me cogit queri,& dicere,nullum hic suppetere remedium,quoadusque tu velis. Vnde anima, ita incarcerata, ad suam aspirat libertatem,tamen ne vel apicem ab eo quod tu cupis discedere ac deflectere vult.Permitte ergo,ô gloria mea,vt eius pœna crescat,vel totaliter ei medere.Nescio,ô mors,mors,quisnam te timeat, cū in te sit vita?at quis te non timebit, qui magnam vitæ suæ partem in suo Deo non amando impendit :Cumque ego talis sim,quid ergo peto,aut desidero an tam bene promeritam peccatorum meorum castigationem? Ne id,obsecro,permittas,tu ô bonum meum; caro enim tibi mea stetit redemptio.Sine,ô anima mea,vt voluntas Dei tui fiat: hoc enim te facere conuenit.Serui ei,& spera,quæ eius misericordia est,illum amaritudini & pænis tuis remedium adhibiturum, cum culparum tuarum pænitentia aliquam illarum remissionem promerita erit. Noli sine passione quietem & fruitionem habere velle.Ne quidem hoc, ô vere Domine, & Rex meus, facere possum,nisi mihi suprema manus & magnitudo tua auxilio sit; nam cum illo nihil non potero.

VII.

QVando, O spes mea, ô pater & creator meus, ô vere Domine & frater meus,verba tua mecum perpendo,quibus delicias tuas esse ais agere cum filijs hominum,summo anima mea gaudio exultat.Quàm O Domine cæli ac terræ,verba hæc accommoda sunt, ne vllus peccator de venia consequenda desperet,aut fiduciam amittat! An tibi deest, Domine,qui cum delicieris,quòd tam fœtidum vermiculum atque ipsa sum,quæras?Vox quoque illa,quæ in filij tui baptismo audita est, dixit tibi in illo bene complacitum esse.Ergone omnes æquales ei esse debeamus,Domine?Prò ingentem misericordiam & fauorem, quem nullatenus promereri possumus!Et nos mortales hæc omnia sic obliuisci? Recordare, obsecro, Deus meus, tantæ, miseriæ, & imbecillitatem nostram respices, cùm nihil te lateat. Considera, ô anima mea, magnam complacentiam, gaudium & amorem, quem Pater cælestis haurit ex eo quòd filium suum cognoscat; & vicissim filius, ex eo quòd Patrem cognoscat; necnon inflammationem & ardorem, qua Spiritus sanctus illis se iungit & vnit: & quomodo illorum nullus ab hoc se amore & cognitione disiungere valeat, quia inter se vnum quid sunt.Hæ supremæ ac diuinę personę inuicem se cognoscunt ac diligunt,

& vna

& vna cum altera delectatur ac sibi complacet? Ad quid ergo requiritur amor meus cur eum cupis Deus meus? quid ex eo lucraris? Benedictus esto, benedictus esto, tu ô Deus meus in perpetuum: omnia creata te, Domine, sine fine laudent, cum nullus in te finis ac terminus esse queat. Gaude, ô anima mea, quòd sint qui Deum meum ament, vti promeretur: gaude, quòd sint, qui bonitatem & dignitatem eius cognoscant: gratias illi age, quòd aliquem nobis in terra dederit, qui eum ita cognoscit, vt filius ipsius vnigenitus. Sub hoc prætextu & vmbra ad eum venire poteris, eumque rogare, vt, cum Maiestas ipsius tecum delicias suas habere velit, nihil in terra creatum ita potens sit, vt te impediat, quo minus in magnitudine Dei tui gaudeas & exultes, & in eo quòd in tantum amari ac laudari mereatur; ad hæc vt te ipse adiuuet, aliquo modo vt in causa esse possis, quo nomen eius sanctum benedicatur, & veraciter dicere valeas, *Magnifica & lauda anima mea Dominum.*

VIII.

QVàm, ô Domine Deus meus, verba vitæ habes, in quibus omnes mortales id quod cupiunt inuenient, si modò ipsum quærere velimus! Sed quid mirum, Deus meus, nos per stultitiam & imbecillitatem, quam opera nostra mala causantur, verborum tuorum obliuisci? O Deus, Deus, Deus meus, omnium rerum creatarum conditor, quid sunt, quæso, creaturæ, si tu Domine plura alia creare velles? Omnipotens es, & opera tua sunt incomprehensibilia. Præsta ergo, Domine, ne verba tua à cogitatione & mente mea vmquam recedant. Tu dicis: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Quid volumus amplius, Domine? quid plura petimus? quid quærimus? cur homines mundani pessum eunt, nisi quia requiem & consolationem quærunt: Deus bone, quid hoc est Domine; quàm res miseranda: quanta cecitas, nos requiem quærere in re in qua reperiri prorsus non potest! Harum creaturarum tuarum miseratio te tangat. Creator: cogita, nos ipsos non intelligere nos, nec scire quid desideremus, nec nosse quid petamus Da nobis, Domine, lumen; ac vide, magis ipsum nobis necessarium esse quam cæco nato: hic namque lumen cæli videre desiderabat, nec poterat, hodie verò ipsum videre nolumus. Quàm est hoc malum incurabile! tua ergo, Deus meus, potentia ac misericordia hic interueniant necesse est. Quam verò rem arduam à te peto, verax Deus meus! vt nimirum cupias eum qui te non cupit, aperias te non inclamanti, sanes eum, qui libenter infirmus est, & malè sanus esse gaudet, quin & infirmitatem vltrò sibi accersit; At enim tu dicis, Domine, venisse te, vt peccatores quæras: hi autem, Domine, veri sunt peccatores: noli, ô Deus meus, tam cæcitatem nostram respicere, quam copiosum,

Digitized by Google

sum,quem pro nobis filius tuus dilectissimus effudit,sanguinem In tam eminenti & singulari malitia,tua reluceat misericordia : considera nos opus manuum tuarum esse,tua proinde bonitas & misericordia nos adiuuet.

IX.

DIcis quoq; clementissime Domine,& amantissimè animæ meæ, *Venite ad me omnes sitientes, & ego dabo vobis bibere*. Quomodo vero non sitiant,qui viuis concupiscentię miserarum harum mundi huius rerum flammis æstuant? maxima sanè aquæ necessitas est, ne præ hac ipsi siti deficiant aut emoriantur.Iam tum de bonitate tua noui, te mihi illam aquam daturum:id enim ipse promittis & spondes ; verba autem tua fallere non possunt.Iam si in hoc igne viuere assueti,& in eo enutriti;ipsum non sentiunt, &,quæ eorum stoliditas est, magnam suam necessitatem videre non possunt,quid remedij Deus meus? Tu in mũdum venisti, vt tam magnis necessitatibus ac hæ sunt mederetis;incipe ergo Domine;in rebus difficilioribus potissimum tua relucere pietas debet. Considera,Deus meus,inimicos tuos quotidie multum lucrari,miserere ergo eorum qui suiipsorum non miserentur;cumq; ipsorum infortunium eo in statu illos collocarit,vt ad te venire nolint,tu ad illos, Deus meus,venire dignare.Hoc,illorum nomine, ego te rogo; ac scio, dummodo ad seipsos reflectant,in sese redeant,teq; gustare incipiant, mortuos hosce resuscitandos.Noli,ô vita mea, qui eam das omnibus , aquam hanc dulcissimam quam eam petentibus te daturum promittis, mihi denegare:illam volo,illam peto,& ob illam ad te venio;ne te ergo abscondas à me,cum necessitatem meam noris, & hanc veram animæ per te vulneratæ medicinam esse.Quam,ô Domine,varia ignium genera in hac vita sunt! quàm ergo meritò hîc cum timore & metu nos viuere oportet!hi quidem animam consumunt,alij eam purificant,vt te fruendo in perpetuum viuat.Quomodo,ô viui vulnerum Dei mei fontes, semper magna cum abundantia ad nostram sustentationem & vsum manebitis! quamque per vitæ huius miserabilis pericula securus incedet is, qui diuino hoc liquore se reficere & sustentare satagetʔ

Ioan 7. Apoc.1.

X.

QVomodo, ô Deus animæ meæ,ad te offendendum festinamus , & quomodo ex aduerso tu adhuc magis ad nobis condonandum! Vnde prouenit Domine,tantam tamq; stolidam nos audaciam induere:an ex eo,quòd misericordiam tuam magnam esse scientes, iustitiam tuam istam esse obliti sumus? Circumdederũt me dolores mortis. Heu, heu,heu!quàm graue quid,est peccatum! vtpote quod satis fuit ad Deũ tantos per dolores & tormenta interficiendum ! quam vero,ô Deus meus,

meus, peccatis circumcinctus es! Quonam te conferre potes, vbi te non crucient & affligant? Ex omni parte mortalia tibi vulnera infliguntur. Tempus iam est, ô Christiani, Regem vestrum propugnandi, eumque tanta in solitudine comitandi; nam quam paucissimi de subditis ipsius, apud eum mansere; ingens autem est turba & multitudo, quæ Luciferum stipat & comitatur. Id autem longè pessimum, quòd palàm se amicos illius esse ostendant, clam autem & in secreto eum vendant: vt penè vix inueniat cui fidat. O sincere & vere amice, quàm malè tibi rependit is, qui te prodit! Adiuuate, ô veri Christiani, Deum vestrum implorando; neque enim tam ob Lazarum piæ hæ eius lacrymæ sunt, quàm ob illos qui aliquando resurgere nollent, quantumcumque fortiter Maiestas ipsius eos vocaret. Quam, ô summum bonum meum, culpas, quas in te commisi, præsentes tum habebas! Vtinam hę, Domine, finem iam habeant, vtinam finiantur, vti & omnium aliorum culpæ! Mortuos hos resuscita; vox tua Domine tam potens & valida sit, vt, tametsi vitam à te non petant, tu nihilominus illam eis des; vt tandem aliquando, Deus meus, è profunda voluptatum suarum fossa egrediātur. Lazarus te non rogauit, vt illum resuscitares: sed in peccatricis mulieris gratiam id fecisti. talem hîc vides, Deus meus, & maiorem multò quam illa fuit. Reluceat hic tua misericordia: hoc ego, tametsi misera, à te posco pro ijs qui id à te petere nolunt. Iam tum, Rex meus, nosti, quanta mihi crux sit, videre, illos summorum illorum cruciatuum, quos sine fine (nisi ad te redeuntes resipiscant) passuri sunt, vsq; adeò oblitos esse. Vos verò, qui voluptatibus, recreationibus, delicijs, vtq; vestram voluntatem in omnibus faciatis, dediti estis, vestri ipsorum misereat: ac mementote, vos furijs infernalibus semper, iugiter, & inæternum subiectos esse debere. Cōsiderate, Iudicem illum, qui sententiam damnationis aliquando in vos detonabit, modo vos rogare, vos verò certos non esse, vel ad momentum vos vitam extensuros: cur ergo non vultis perpetuò & æternum viuere? O cordium humanorum duritiem! tu, Deus meus, per immensam pietatem tuam, eadem emolli.

XI.

QVam magnum, heu Deus meus, Deus meus, mihi tormentum & cor doliū est, dum mecū ipsa considero, quid sensura illa sit anima, quæ hoc in mundo semper in honore & reputatione, omnibus cara, culta, in pretio habita fuit, & delicijs circumfluxit; quando, iam mortua, se in perpetuum damnatam & perditā esse conspiciet, & liquido intelliget, numquam se finem habituram aut consumēdam (hîc namq; ei nō proderit, nolle de rebus fidei cogitare, vti hoc in mundo cogitare noluit) & diuelli se videbit ab eo, quo vixdum se frui cœpisse putabit. Et meritò: nā quidquid vna cū hac vita finitur, nōnisi instar flatus est. Cūq; se inter so-

cios illos difformes & immites conspiciet, cū quibus semper pati & cruciari debebit, coniecta in lacū illum patentissimum, ac serpētibus repletum; vbi qui plus poterit, plus illam in miserabili illa obscuritate, (in qua aliud nihil videbit, quàm quod ipsam torquebit & cruciabit, nullam ibi videndo lucem, nisi fortasse flammæ cuiusdam tenebrosæ) morsurus est. Quàm parum id exaggeratur & extollitur, pro eo atq; reuera est! Quis, ô Domine, tanto animæ huius oculos luto oppleuit, vt non viderit hoc vsq; dum hîc sese videt? Quis, ô Domine, aures eius obturauit, vt non audierit tum cum id illi tam sæpe dictum est, nec ad horum tormentorum æternitatem aduerterit? Quo modo te ô vita, quæ nūquā esse desinet, ô tormentum sine fine duraturū, ac numquā finiendum, nō timeant illi, qui duro in lecto, nequā corpori suo afflictionem & dolorē creent, dormire metuunt? Deploro, ô Domine Deus meus, tempus quo illud non intellexi; cumq; noris, Deus meus, quàm mihi graue sit & acerbum, videre quòd quamplurimum sint, qui id ipsum nolunt intelligere; saltem vnus, Domine, vel vnus inquam (quod modò à te peto) lumen à te tale consequatur, quod in causa esset vt multi illuminentur. Idq; non in mei gratiam, Domine (quia id minimè promereor) sed per merita filij tui præsta: respicere illius vulnera, Domine; cumq; ipse ignouerit hæc ei inferentibus, tu nobis, quæso, ignosce.

XII.

DEus meus, & vera fortitudo mea, quid hoc esse dicam, Domine, vt ad omnia tardi & inertes simus, præterquam dum contra te res agitur? Huc omnes filiorum Adam vires impenduntur & tendunt. Et si ratio eorum excæcata non esset, omnium simul iunctorum vires non sufficerent, ad arma contra Creatorem sumere, continuumq; contra eū qui vno momento in abyssum deturbare eos posset, bellum fouere audendū. Verùm, quia hæc cæca est, hinc sunt velut stulti, vltro sibi mortē quærentes; quòd in imaginatione sua per hāc sese putent vitā sibi parare. Sūt deniq;, velut gens sine consilio, & iudicij expers. Quid, ô Deus meus, faciamus his qui hoc stultitiæ ac vesaniæ morbo laborant? Dicitur stultitia & vesania stultis vires addere, & corroborare: Atque ita fit his qui se à Deo separāt, qui gēs imbecillis s[illegible]t, quia omnis eorū furia & imper⁹ cōtra te, qui pl⁹ eis cōfers boni, vertitur. Quā ô sapiētia quæ cōprehēdi nō potest, omnis ille amor, quo erga creaturas tuas ferris, necessarius fuit ad tātam stoliditatem nostram æquo animo perferendā, & exspectandū vsq; dū sanemur, & mille id mediis & modis procurandū! Non possum non mirari, quando perpendo illis vires deficere ad se vel in re leuissima superandos, eosque verè sibi persuadere, non posse se, quantumuis velint, vel vnam occasionem fugere, aut periculum vnum in quo animam

suam perdunt, euitare; interim tamen robur nos & animum habere, ad tam magnam Maiestatem, vti tu es, oppugnandam. Quid hoc est, ô bonum meum, quid est hoc? quis vires has suppeditat? fortè dux ille, quem hac in pugna contra te sequuntur? Sed an non ille seruus tuus est, & æternis flammis addictus; cur ergo contra te insurgit? quomodo qui iam victus est, animum alijs dare potest? quomodo sequuntur & adhærent ei qui tam pauper est, vt cælestibus diuitiis dispoliatus sit? quid dare potest is, qui nihil sibi habet, nisi multam calamitatem & infortunia; Quid hoc est, Deus meus? quid hoc esse dicam, mi creator? Vnde tantæ hæ vires & connisus contra te? tanta verò contra diabolum inertia & vecordia procedunt? Certè, etiamsi tu, ô Princeps meus, tuis fauore tuo non adesses; & huic Principi tenebrarum aliquid deberemus; adhuc par non esset tam inertem nos animum ostendere; tum quòd tu magna nobis bona, quibus frueremur in sempiternum, reseruasti, tum quod omnia eius gaudia & promissa, fallacia & proditoria esse videamus. Quomodo verò is nobis non proditor futurus est, qui & erga te proditoriè se gessit! Prò ingentem, Deus meus, cæcitatem! ô magnam, rex meus, ingratitudinem! ô insanabilem stultitiam nostram, quòd diaboli obsequio impendamus & consecremus id, quod tu, Deus meus, nobis das! quòd magnum, quo ipse nos prosequeris, amorem compensemus amando eum qui ita te detestatur, & in sempiternum detestaturus est! quod post sanguinem à te pro nobis effusum, post flagella & diros cruciatus quos tulisti, post intolerabilia tormenta quæ passus es; tantum absit, vt pro Patre tuo æterno vindictam (quia tu vindictam non cupis, sed tortoribus tuis etiam ignouisti) ob tam magnam indignitatem & irreuerentiam, quæ in filium ipsius commissa est; capiamus, vt etiam in socios & amicos assumamus eos, qui tam diris modis eum tractarunt: Cùm infernalem eorum ducem sequamur, certum & clarum est, vnum nos cum ipsis futuros, & semper in ipsorum societate victuros, nisi pietas tua sensus nostros immutando, & quæ præterita sunt ignoscendo, nobis adsit & medeatur. Redite, redite ergo in vos ipsos, mortales, & Regem vestrum intuemini: nam nunc eum mansuetum & benignum inuenietis. tanta malitia vestra iam finem accipiat, vestram vero furiam & robur aduersus illum conuertite, qui vobis bellum infert, & primogenituræ vestræ iura vobis eripere conatur. Redite, redite inquam, ad ingenium & mentem; aperite oculos vestros, & magnis cum clamoribus & lacrymis lumen petite ab eo qui illud dedit mundo. Per amorem Dei obsecro, intelligite, vos totis viribus vestris necem moliri ei, qui, quo vitam vobis daret, suam perdere non dubitauit, & considerate, illum esse, qui vos ab inimicis vestris protegit ac tue-

ueeetur. Et, si ne hæc quidem omnia ad vobis istud persuadendum satis sint, satis saltem sit, vos scire & nosse, nihil omnino vos contra ipsius potentiam posse, sed seriùs aut citius tantam irreuerentiam & audaciam ignibus æternis luituros. An ideo tam audaces estis, quod hanc Dei Maiestatem amore, quo nos prosequitur, ligatam & vinctam cernatis? Tale quid etiam ij faciebant, qui ei mortem intulere, nimirum quod, postquam eum vinxerunt, verbera ei & vulnera inflixerint. Cur, ô Deus meus, pateris pro eo qui pœnis tuis tam parum compatitur? Tempus aliquando veniet, Domine, quo tua patefiet iustitia, & num illa ex æquo misericordiæ respondeat. Consideremus hoc Christiani ac benè ponderemus: numq̃ enim satis, quid Dño Deo debeamus, intelligemus, nec misericordiarũ illius magnalia pernoscemus. si ergo iustitia eius tã immensa sit, eheu eheu! quid fiet illis, qui meruerint vt hæc in ipsos exerat, & reluceat?

XIII.

Beata hauddubiè sors vestra fuit, animæ, quæ iã sine vllo timore, bono vel gaudio vestro fruimini, inque Dei mei laudes semper effusæ & absorptæ estis. Quàm vero par & congruum est, semper eius laudibus vos occupari, quamque anima mea vobis inuidet, quod iam liberæ & immunes sitis à dolore, quem nobis adferunt primò peccata illa enormia, quæ infelicibus hisce temporibus in Deum meum committuntur, dein quod tantam in hominibus videamus ingratitudinem, & quod multitudinem illam animarũ quas sibi Satan rapit, videre nolint. Iuuate, ô beatæ animæ, nostram miseriam, & ante diuinam misericordiam intercessores nostri & patronæ estote, vt de vestro gaudio aliquid in nos effundat, deque cognitione quam habetis portionem aliquam nobis elargiatur. Da nobis, tu ô Deus meus, intelligere, quid sit quod viriliter in hoc somno miserabilis huius vitæ pugnantibus datur. Impetrate nobis, ô animæ animantissimæ, intelligere vt possimus gaudium, quod percipitis ex eo, quod gaudia vestra perpetuũ duratura videatis. Quàm autem volupe & iucundum est, certissimò scire, nullum ea vmquam finẽ habitura? Prò nos infelices, Domine, qui quidem ipsum nouimus & credimus: sed ob continuã illã hasce veritates non cõsiderandi consuetudinẽ, ita iã hæ animabus peregrinæ & exoticæ videntur, vt eas nec cognoscant, nec cognoscere cupiant! O homines commodorum suorum amantes, gustuũ ac voluptatum suarum auidos: qui nè breui aliquo tẽpore exspectent, vt illis quam abundantissimè fruantur, ne anno vno, die vno, hora vna, (& fortasse nonnisi vno momento) prostolentur, omnia perdunt, quo illa, quam præsentem vident, voluptate, ac miseria potius, fruantur, Ah, ah, ah, quàm parum tibi fidimus Domine! quanto maiores diuitias & thesauros tu nobis credidisti, cum triginta tres maximo-

ximorum laborum annos, & deinde mortem adeò intolerabilem ac dolorosam, quos & quam filius tuus pertulit, nobis dederis, etiam tot annis antequam nasceremur; ac tametsi scires nos tibi illud non compensaturos, tam inæstimabilem tamen thesaurum credere nobis sustinuisti, ne per te staret, quò minus ipsi id lucrum faceremus, quod per illum negotiando, tecum clementissime Pater, facere possumus. Dicite nobis, ô beatæ animæ, quæ tam bene eum in bonum & commodum vestrum conuertere, & pretioso hoc pretio tam delectabilem & permanentem hereditatem comparare potuistis; quomodo bono hoc, quod tam sine fine est, in rem vestram vsæ & negotiatæ sitis: iuuate nos, cum fonti ipsi tam vicinæ sitis; haurite aquas iis, qui hic præ siti emorimur.

XIV.

QVisquis te, Dñe, & vere Deus meus, nō cognoscit, te non amat. Quā magna veritas hæc est. Sed væ, væ illis qui te nosse nolunt. Horrendū quid est, hora mortis; sed eheu, eheu, ô Creator, quā terribilis erit dies, qua iustitiā tuā exercebis & executioni mandabis! Equidē sæpenumerò mecū, amantissime Dñe perpendo, quā amabiles, & quā placidos se ostēdant oculi tui ei qui te amat, & quē tu ô bonū meū ex amore respicere dignaris. Certè vel semel te hoc suaui modo animas, quas vt tuas habes, respicere, abundās & amplū mihi multorum annorum obsequij tibi impensi præmiū esse videtur. Quàm hoc, Deus meus, hominibus ægre persuadeatur, nisi fortè iis, qui iā tum intellexere quā suauis sit Dñs! Cōsiderate, ô Christiani, Christiani inquā, fraternitatē, quā cū magno hoc Deo haberis; & cognoscite illum, non autem despicite: nam vt hic respectus illius amatoribus eius pergratus ac iucundus est, ita persecutoribus eius terribilis, horroremque ingentem incutiens. Dolendum sanè, non intelligere nos, peccatum velut bellū campestre & apertū esse, in quo omnes sensus & animæ nostræ potentiæ contra Deum depugnant; è quibus qui plus potest, plures aduersus Regem suū proditiones molitur & adinuenit. Nosti, Domine mi, sæpè me magis timuisse, dum ad mentem reuocabam, num fortasse diuinum tuum vultum contra me in terribilo illi extremi iudicij die iratum, sustinere deberem; quàm omnes inferni pœnas & furias, quæ imaginationi meæ repræsentabantur: ac tum te orabam, tua vt me misericordia à re mihi vsque adeò terribili tutaretur. quod ipsum etiānum te rogo. Quid mihi accidat hic in terra, quod cum hoc queat comparari? veniant in me, iunctim & conglobatim mala quæcumq; venire possunt (non renuo Deus meus) dumodo à tā ingenti me liberes afflictione, dūmodo non deseram Deum meum, dummodo tanta pulchritudine pacificè fruar. Pater tuus te nobis dedit; ego verò Domine, tam pretiosum monile non perdam. Confiteor Pater æternè, malè me id cu-

id custodisse; sed, quãdiu in hocce exilio viuimus, adhuc remedio, remedio inquã, locus est. Cõnitamur & contẽdamus huc Dei huius fratres & filij; cũ sciatis, quid dicat Maiestas eius, nimirũ inquacũq; die nos offẽsarũ comissarũ pœnituerit, culparũ se & iniquitatũ nostrarũ nõ amplius recordaturũ. O pietatẽ & clemẽtiã immẽsã! quid volumus amplius? quẽ tã multum ab eo petere non pudeat? Iam verò tempus est accipiẽdi, quodcumque demum nobis clemens ac pius hic Dominus & Deus noster dat. cùm amicitias nobiscum inire gestiat, quis has negat ei, qui omnem suum pro nobis sanguinem fundere, & vitam exponere non negauit? Ecce, id quod petit, nihil est; quia nobis vtile & cõpediosum est, ipsũ exequi. Quanta, ô Deus meus, durities, quanta stoliditas, & cæcitas! si quid, putà acus aut miluus, qui ad aliud nihil prodest, quàm quod oculis, eum per aëra volantem conspicientibus voluptatulam aliquam adferat, admittatur, quamprimùm dolemus & contristamur; & non dolemus, quod regalem illam Maiestatis diuinæ aquilam, & regnum, cuius fruitio finem non habebit, amittamus. Quid hoc est? quid, inquam, hoc est? equidem non intelligo: tantæ, obsecro, Deus meus, stoliditati & cæcitati, medere.

XV.

HEi mihi, hei mihi, Domine, quàm hocce exilium longum est, ac diu durat, & in quantis desiderij Deum videndi pœnalitatibus traducitur? Quid aget, Domine, anima hoc in carcere posita? Quàm longa, ô Iesu, est vita hominis, esto vulgo breuis esse dicatur! Breuis quidem est, Deus meus, vt per eam & in ea lucremur vitam, quæ finem nescit; at nimis quam longa animæ, quæ se Deum facie ad faciem videre desiderat. Quod remedium huic angori suggeris; nullum omnino suppetit, nisi pro & propter te pati. Tu ô suauis amatorum Dei mei requies, ne desis ei qui te amat, cum tormentum, quod dilectus in anima ipsum amante causatur, per te crescere & minui debeat. Ego, Domine, tibi placere desidero, sed gaudium & recreationem, meam in nullo mortalium sitam esse scio. Quod cum ita sit, desiderium meum nõ reprehendes. Ecce me, hic Domine; si me, ad aliquod tibi obsequium præstandum adhuc necesse sit viuere, omnes, quicumque mihi in mundo accidere possunt labores, non subterfugio, vti olim amator tuus S. Martinus dixit. Sed heu, heu, Domine mi! ille namque habebat opera, & ego solum verba; nam ad aliud nihil valeo: Desideria ergo mea in diuino conspectu tuo Deus meus, locũ habeant, & quam parum promerear; noli respicere, mereamur omnes, Domine te amare; cumq; hic nos viuere oporteat, viuamus propter te, desideriaque & commoda nostra iam finem accipiant. quid enim maius & dignius lucrari possumus,

quam

Digitized by Google

quam tibi placere? ô gaudium & beneplacitum meum, Deus meus, quid faciam quo tibi placeam? misera & tenuia mea sunt obsequia, tametsi multa eorum Deo meo præstarem. Ad quid ergo in misera hac vita & miseria manere desidero? vt Domini voluntatem faciam quod habere maius lucrum potes, ô anima mea? exspecta, exspecta, nescis enim quãdo dies aut hora veniet. Vigila magna cum sollicitudine, omnia namque quàm citissimè pertranseunt, tametsi desiderium tuum ea quæ certa sunt, dubia reddat, & tempus quod breue est, longum. Considera, te, quo amplius pugnabis, eo amorem quo Deum tuum prosequeris, magis patefacturum, magisque cum dilecto tuo deliciaturum, idq; gaudio & delectatione, quæ numquam finem habere potest.

XVI.

MAgna, ô vere Deus, & Domine mi, animæ ob solitudinem quòd à te absens sit, afflictę consolatio est, quòd omni in loco adesse te videat ac norit. at, cũ amoris vehemẽtia & magni pœnæ huius impetus crescũt, quid hoc prodest Deus meus? etenim intellectus turbatur, & ratio quodammodo se abscondit, ad hanc veritatem intelligendã, adeò vt tunc nec intelligi, nec cognosci queat. Hoc solum intelligit, esse se à te seiunctam, vnde nullam consolationem admittit; cor enim quod ardenter amat, nullum admittit consilium, nec consolationem, nisi ab eo solo qui ipsum vulnerauit, hinc namque sperat fore suo vt malo & pœnæ remedium & alleuiamentum veniat. Quando tu Domine cupis, statim sanas vulnus quod inflixisti, imò nulla speranda sanitas aut gaudium, nisi illud quod è passione hac tam salutari & bene impensa elicitur. Quanta, ô vere amator, pietate, quanta suauitate, delectatione, & delicijs, quàm magnis amoris indicijs hæc vulnera, quæ ipsiusmet amoris telis inflixisti, persanas! Quam, ô Deus meus, & omnium pœnarum alleuiamentum, stolida & vesana sum! Quomodo humana remedia & artes medeantur iis, qui à diuina flamma languent & infirmi sunt? Quis hominum nosse poterit, quousque vulnus hoc penetret, vel vnde prouenerit, aut quo tam pœnosum simul & delectabile tormentum modo mitigari possit? Impar foret, vt tam pretiosum malum, re adeò vili, vti sunt media, quæ homines mortales adhibere valent, mitigari atque imminui posset. Quàm meritò dicit sponsa in Canticis, *Dilectus meus mihi: & ego dilecto meo*: Talis enim amor incipere nequit à re tam vili, vti meus est amor. Si ergo vilis est, sponse mi, vnde fit vt non sistat in re Cant 2.
aliqua creata, vsque dum ad creatorem suum perueniat? O Deus meus, Cant. 6.
quare ego dilecto meo? Tu, ô vere amator hoc bellum amoris incepisti, quod non videtur esse aliud, quàm quædam omnium potentiarum & sensu-

ſenſuum, qui per vicos & plateas egrediuntur, filias Ieruſalem adiurando, vt dicant num Deum ſuum viderint, inquietudo & derelictio? Cum ergo Domine pugna illa iam cœpta ſit, quem alium oppugnatum ibunt, niſi eum qui ſe arcis in qua ipſi morabantur (ſuperioris inquam partis animæ) dominum fecit, ipſoſque ex ea eiecit, quò conquæſtorem ſuum redemptorem rurſus acquirant & iam defeſſi, quòd ſe ſine illo vmquam viderint, quamprimũ ſeſe victos fatentur, & omnes ſuas vires perdendo, ſtrenuè rem gerunt, & melius pugnant, ſeſeq; victos fatentes ſuum victorem deuincunt: quam mirabilem hac in pœna conflictum habuiſti, ô anima mea, quamque hoc ad litteram & reipſa in te contingit, cum *dilectus meus mihi, & ego dilecto meo* ſim! Quis duos ignes adeò accenſos diuidere, & exſtinguere audeat? Erit hoc, operam & oleum perdere, cum iam vnus & idem ignis facti ſint.

XVII.

O Deus meus, & ſapientia mea infinita, immenſa, illimitata & omnes intellectus tum Angelicos, tum humanos longè tranſcendens! ô amor, qui plus me amas, quàm ego me amare poſſim, aut intelligam! Cur, ô Domine plura deſiderare velim, quàm tu mihi dare vis? Cur me defatigare & torquere volo, id à te petendo quod deſiderium meum mihi ſuggeſſit vt petam: cum quodcumque intellectus meus diſponere, ac deſiderium meum deſiderare poteſt, eius iam tum fines, ipſe perſpectos habes, & ego non intelligam, quomodo eo vti debeã. Vnde anima mea referre lucrum putat, in eo forſitan perditio mea ſita erit. Si enim à te petã, vt à quadã tribulatione & afflictione me liberes, in ea tamẽ mortificationis meæ finis ſitus ſit; quid peto Deus meus? Si vero econtra petam, vt illam mihi immittas, forſitan id patientiæ meæ non conducit aut conuenit, vtpote quæ adhuc debilis eſt, nec tam ingentem impetum ſuſtinere poteſt; ſi verò patienter illam tolerem, in humilitate tamen fortis non ſim, fieri poſſet vt aliquid me feciſſe exiſtimem, & interea tu, Deus meus, facis omnia. Si adhuc pati velim, nollem id iјs in rebus fieri, in quibus ob tuum obſequiũ minime expedire aut cõuenire videtur vt auctoritatis & reputationis meæ iacturam faciam; eſto ipſa à parte mea nullum in me honoris ſenſum & affectũ ſentiam; & interea fieri poterit, vt per id, per quod ne aliquid perdã timeo, magis lucrer quoad ſcopum, quem ſpecto, qui eſt vt tibi ſeruiam. Plures adhuc rei huius probationes afferre poſſem, Domine, quò me ipſa explicem, quia me non ſatis intelligo: ſed cum norim te illas noſſe & intelligere, cur verbis apud te vtor? Vt, cùm Deus meus, miſeriam meam renouatam ac velut expergefactam, & rationem meam excæcatam video, videre poſſim, an hic in hocce manuum mearum ſcripto eam in-

uenire queam. Etenim Deus meus, ſæpenumerò me ita miſerabilem video, ita quoque debilem & puſillanimem, vt nonnumquam petam quid ancillæ tuæ factum ſit, illi inquam, quæ iam ſe, ad contra omnes huius mundi tempeſtates decertandum, ſatis gratiarum recepiſſe exiſtimabat. Nequaquam Deus meus, nequaquã, vt amplius fiduciam in re, quam ego mihi velle poſſem, collocem. tu verò pete à me, quodcumque volueris; hoc enim & ego volo, cum omne bonum meum in eo ſitum ſit vt tibi placeam: at ſi tu Deus meus mihi complacere & ſatisfacere velles, omnia quæ deſiderium meum fieri vult, adimplendo, id vt in certam meam ruinam, & perditionem cedat, fore video. Quam miſerabilis mortalium ſapientia, eorumque prouidentia incerta eſt! Tu, per tuam quæſo, media neceſſaria prouideto, vt ſic anima mea tibi magis ad beneplacitum ac velle tuum, quam ſuum ipſius, ſeruiat. Noli me caſtigare, id mihi dando quod volo aut deſidero; ſi tuus (qui ſemper in me viuat) amor id non deſideret. Moriatur iã iſte Ego, & viuat in me alius, qui eſt maior quàm Ego, mihique melior quàm ego, vt ego ei ſeruire poſſim, ipſe viuat, mihique det vitam: ipſe regnet, & ego ſim captiua, neque enim aliam anima mea libertatem cupit. quomodo enim erit liber, quæ à Summo erit alienus? quę maior, aut miſerabilior dari poteſt captiuitas, quam animam extra Creatoris ſui manũ eſſe? Beati illi, qui validis beneficiorũ miſericordiæ diuinæ vinculis & catenis ſe vinctos & captiuos videbunt, atq; impotẽtes & inhabiles ad ſeſe diſſoluendos. Fortis eſt vt mors dilectio, & dura ſicut infernus. ô, ſi quis ſe iam per eius manus morti datum, & in diuinum hunc infernum ẽquo ſeſe egredi poſſe deſperaret, vel (vt melius dicam) extra quem numquam ſe futurum timeret, coniectum videret! Sed, heu me, Dñe, quamdiu vita hæc mortalis durat, ſemper de æterna amittenda periculũ eſt. ô ſi quis, ô vita bono meo aduerſans, facultatẽ haberet, te finiendi cũ vellet! ſed tolero te, quia tolerat te Deus, te foueo & ſuſtineo, quia eius es, ne ſis mihi ergo proditrix, nec ingratam te præbeas. De cetero, hei mihi, quia incolatus meus & exilium prolongatur! breue eſt omne tempus, ad id pro æternitate tua habenda expendẽdũ; & valdè longa vel vna dies & hora ei qui neſcit, & timet, num te in aliquo offenſurus ſit. Quam ô liberum arbitrium, libertatis tuæ mancipium es, niſi timore & amore eius qui te creauit, colligatum ſis. Quando tandem beata illa dies illuceſcet, qua te in infinitum illud ſummæ veritatis mare immerſum & abſorptum videbis; vbi nullam ad peccandum libertatem habebis, nec habere cupies, quia tunc ſecurum eris nullam te poſthac habiturum miſeriam, vtpote cum vita Dei tui vnum quid factum & naturalizatum? Ipſe beatus eſt, quia ſe nouit, ſe amat, & ſeipſo fruitur, adeo vt aliud facere

nequeat

nequeat, non habet, nec habere poteſt, (neque etiam eſſet Dei perfectio poſſe habere) libertatem ad ſuiipſius obliuiſcendum, & ſeipſum amare deſinendum. Tunc demum introibis, anima mea, in requiem tuam, quando cum ſummo illo bono viſceraliter vnieris, & intelliges quod ipſe intelliget, amabis quod ipſe amat, & frueris quo ipſe fruitur. Vbi ergo mutabilem tuam voluntatem iam amiſſam videbis, nulla deinceps mutatio erit facienda; tantum quippe potuit Dei gratia, vt te diuinæ ſuæ naturæ participem fecerit, idq; tam perfectè, vt iã non poſſis, nec velis poſſe, ſummi boni obliuiſci, aut eo, vna cum amore eius, non frui. Beati, qui ſcripti ſunt in libræ vitæ huius. Sed tu, anima mea, ſi ſcripta in eo ſis, quare triſtis es, & quare conturbas me? ſpera in Deo, quoniam adhuc modo confitebor ei peccata mea, eiuſque miſericordias, & de omnibus ſimul faciam canticum quoddam laudis, cum perpetuis ad Saluatorem & Deũ meum ſuſpirijs. Veniet forſan dies, qua ei cantabit gloria mea, & conſcientia mea non compungetur, cùm ſcilicet omnia ſuſpiria & timores ceſſabunt. Sed interea in ſpe & ſilentio erit fortitudo mea. Viuere enim & mori malim, exſpectando & ſperando vitam æternam, quam omnes creaturas, & vniuerſa ipſarum bona, quæ ſemel finientur, poſſidere. Ne me derelinquas Domine, quia in te confido & ſpero; non confundatur ergo ſpes mea, & fac vt ſemper tibi ſeruiam, & quod volueris, de me facito.

Pſal. 42.

Pſal. 29.

Iſaie. 30.

FINIS.

INDEX

RERVM MEMORABILIVM

IN QVO OBSERVANDVM QVOD VBI numerus 2. additur requirenda ſint in ſecunda parte.

A.

ABnegatio rerum omnium caducarum quantum bonum 34. 2. *Suiipſius an durum* 39 2.

Abſtinendum etiam eſt ab omnibus peccatis venialibus. 25

Adoleſcentia cum pijs & virtutibus addictis perſonis commercium habere debet, 14.

Aduertentia dua quoad peccatum veniale. 148. 2

Afflictio Sanctorũ in hoc ſeculo in quo ſita. 137. *in S. Tereſa quanam.* 200. 234. *afflictio anima poſt raptus unde oriatur.* 258. 2

Allocutio imaginaria quomodo fiat. 243. 2

Alloquia in anima unde ortum ſuum habeant. 240. 2. *quando bona ibid.*

Ambitionis mala quanam. 46. 2

Amici Dei ſinceri amici. 37. 2.

Amicitia particulares in Monaſterijs quales. 17. 2. *inter fratres quales.* 18. 2 *vera in quo ſita.* 3. 2

Amor quo diligimus eos qui nos diligunt amori Dei repugnat. 29.

Amor pecunia quantum malum hominibus adferat. 132. *eius impetus intolerabiles.* 189. *duplex eſt amor* 19. 2. 20. 2. *erga Confeſſarium qualis eſſe debeat. ibid. amoris temporalis & perpetui qua differentia.* 25. 2. *verus quis ſit ibid. Spiritualis item. ibid. deſcribitur & eius effectus.* 29. 2. *eius blandimenta an deceant religioſos.* 31. 2. *inſuper & inditia* 33. 2. *Patris & filij in quibus magnus erga nos.* 120. 2. *SS. Pauli & Maria Magdalena quinam.* 144. 2. *Dei quod ferat lucrum.* 146. 2. *in proximum quanti ſit momenti,* 222. 2. *quo is intenſior eo & tanto intenſior amor in Deum. ib. an neceſſarius in proximum.* 223. 2

Ancilla S. Tereſa quales. 17

Angelorum in calo magna differentia 171.

Anguſtia anima damnatorum ſupplicijs comparatur. 231. 2.

Anima ſuauiter ducenda & cur. 82. *eius ſatisfactio ubinam ſita ſit.* 83. *in oratione quietis quid facere debeat.* 94. *quomodo creſcit.* 97. *eius ſtatus in unione.* 111. *tempus ſuſpenſionis anima braue* 112. *ingrata & negligens in quanto periculo verſetur.* 115. *in raptu ſuſtollitur etiam caput interdum & ſubinde totum corpus.* 123. *eius tadium quid ſit.* 125. *quando dicitur crucifixa* 126. *eius pœna quanam* 127. *expectare debet quoaduſque Dominus ſubtrahit.* 144. *pedetentim ducenda* 151. *in extaſin quando rapitur* 192. *in ſeipſa ardet.* 197. *eius ſimplicitas* 200. *à Deo derelicta, quid facere debeat.* 263. *eius dominium.* 267. *perfecta non poteſt corpora diligere,* 16. 2. *in tentatione prouida & attenta cur eſſe debeat* 17. 2. *mala cur quandoque ad contemplationem euehatur.* 57. 2. *contra corpus nonnunquam robur acquirit,* 97. 2. *ſplendido palatio aſſimilatur, ibid. in oratione quietis aliquam cognitionem Dei habet.* 107. 2. *Infanti lactanti comparatur,* 110. 2. *viribus proprijs ad contemplationem non perueniet.* 118. 2. *honorem curans quanam.* 131. *gratias habens ſupernaturales quibus obnoxia eſſe poteſt* 131. 2. *non nimium reſtringenda* 151. 2. *ad Dei ſimilitudinem condita.* 162. 2. *paralytico comparatur.* 164. 2. *quibus medijs viuere incipit.* 214. 2. *Cera comparatur* 218. 2. *in raptu quid videt.* 256. 2. *Sancta quid timent* 264. 2. *non eſt condemnanda qua in paſſione Domini meditari non poteſt,* 269. 2. *animas animoſas Dominus cur.* 291. 2 *animam quando Dominus in*

ſequitur

ſeptimam manſionem introducat. 292. 2. quando ingens mundus. 293. 2. de ſua ſalute an ſecura planè eſſe poſſit. 299. 2. quomodo in laboribus ſimul & pace. 300. 2. eius deſiderium patiendi quodnam. 301. 2. interdum Deo frui deſiderat 302. 2. an interdum à Deo deſideratur & cur 306. 2. eius quies qualis ſit. 309. 2

Anſa offenſionis nulli danda. 21. 2.

Anxietas unde oriatur. 233. 2.

Aqua quid propriè repræſentet. 197. 2. eius nomine quid intelligitur 68. Luſtralis vis quæ 205. eius proprietates tres. 66. 2. item effectus. 67. 2. 68. 2.

Apparitio quomodo fit. 271. 2

Ariditates in oratione unde oriantur. 182. 2.

Auſteritates moderatæ utiles, 187. 2. indiſcreta reſcindenda. 207. 2.

Auxilium Dei & ſanctorum implorandũ, 271. 2

B.

Bombycis ſimilitudo & productio, 213. 2

Bombyx quid propriè deſignet. 214. 2

Bona boni commercij. 18.

C.

Cæcitas in amore quænam. 27. 2

Caritas inter religioſos maximè neceſſaria. 173. 2. eius commendatio. 17. 2

Caſtelli animæ habitacula quomodo ſint diſponenda 168. 2.

Cautè ambulandum. 227. 2

Chriſtus optimus amicus in perſecutionibus & ariditate. 144. ſe declarat S. Matri Tereſæ. 17. eius amor in genus humanum. 120. 2. nobis ſe aſſimilat 121. 2. an corporeis oculis Chriſtum SS. Euchariſtia videamus. 124. 2. ſub quibus ſpeciebus tractabilis ibid. pauci eum in panis ſequuntur. 127. 2. quanti faciat quando amicum diligamus. 131. 2. noſtra eſt domus. 214. 2. eius tormentum unde ortum. 218. 2.

Clariſſarum paupertas in Cœnobio S. Ioſephi 227.

Cogitatio hominis quando & quomodo turbatur 109. 2. quomodo ſe detineri queat. 202. 2 (ibid. 79.

Cogitationes non ſunt nimium deprimen-

Cognitio ſuiipſius nunquam deponenda 83. & quam utilis hæc. 168. 2

Colloquia pia utilia, 149. 2

Communionis ſpiritualis utilitas 126

Compaſſio qualis eſſe debeat. 31. 2

Concionatores erga auditorium ſuum quales eſſe debeant. 162.

Confeſſarij inexperti & minus periti quam noceant. 232. 2. eorum monitis auſcultandum. 243. 2.

Confeſſarius ille melior eſt qui prorſus indoctus eſt, modo pius ſit, quam qui mediocriter doctus 28.

Confeſſarius S. Tereſæ à muliercula quadam ſceleſta decipitur. 29. veneficium imagunculæ cuidã æreæ incluſum, in collo ut geſtet, rogat. ibid. & ſeq. eius ſuaſu ſedat orationi B. Mater. 46. multas moleſtias pertulit 184. ſi noverit ſe diligi imperfectus Confeſſarius quam periculoſum 20. 2. quando tutum ſit eum relinquere 21. 2. cur plures Monialibus permittendi 22. 2. doctus & pius conſulẽdus 275. 2. (247. 2.

Connubium Dei cum anima quando fit.

Conſanguinei an diligendi & quinam 37. 2. eorum frequentatio quando noxia. 15. an ſola corpore ſatis ſit eorum vitare conſortia. 38. 2.

Conſolatio in Vene. Sacram. quandi 122. 2

Conſolationes ſpiritus magis conveniunt fœminis quam viris & quomodo in ijs quis ſe habere debeat. 71. conſolationum Spiritualium vis 197. 2.

Conſortium bonorum quale 295.

Conſuetudo mala in Monaſterijs introducta quantum malum. 48. 2. bona non negligenda. 5. 2.

Conſuetudo rerum mundanarum quam noxia 176. 2.

Contemplatio omnis in oratione Dominica continetur. 133. 2.

Contemplatiui nunquam humanitatem Chriſti deſerere debent 143. eorum cruces quales. 62. 2. vitæ conſolationis indigent. ibid. debiles Deus animat ibid. vexillifero caſtrenſi comparantur 63. 2. multum debent pati & quomodo. ibid. eorum moleſtia. 131. 2. paſſionis Domi-

ni myſteria aliquando recolere debēt 168. 2.
Conuerſatio bonorum quantum proſit. 19.
Cordis dilatatio unde fiat. 198. 2.
Corpora glorioſa in cælo videre qua gloria. 78. beatorum pulchritudo. 78.
Coſmophilorum finis & vanitas. 72.
Cruce ab initio non amplecti quantū ſit malum. 71. gemmea dat Deus S. Tereſæ 128.
Crux leuis & grauiſſima, ſuauis ſimul & [illegible] qua ſit. 101.
Cura nimia de rebus neceſſarijs nocet. 78. ſuſpicius deponenda & cur. 42. 2. in morbis & valetudine quanta eſſe debeat. ib.
Cura honoris monaſterijs magnum malum adfert. 45. 2.
Curioſitas in imaginibus tollenda. 301.

D.

DÆmon afflictionis cauſa ſubinde eſt, & tunc quid faciendum. 12. recollectionem poſt communionem impedire ſatagit 127. 2. excuſationes adfert contra paupertatem. 139. 2. falſam humilitatem ſuggerit & cur 140. 2. bonum communionis quomodo impedit ibid. quantum pernoxius timeres noceat. 145. 2. eius laquei 170. 2. item fraudes. 172. 2.
Dæmones in Angelos lucis ſe transfigurantes cur metuendi. 1[illegible]5. 2.
Damna nimiæ familiaritatis. 29. orationis intermiſſæ. 116. honoris. 211.
Defectus fidei noxius. 104. 2.
Deſideria ſolida, & conſtantia unde oriantur. 26[illegible]. 2.
Deſcriptio orationis quietis vel ſimplicis otij. 92. luminis & ſplendoris Domini cum alicui apparet. 179. guſtus quem Diabolus dat. 182. loci Infernalis in quo S. Tereſa fuit. 2[illegible].
Deſidia in nobis in quo ſita. 146. 2.
De inſpirationes ob metum non ſunt negligendæ. 22. Deo & mundo ſeruire difficile. 46.
Deuotio B. Tereſæ erga M. Magdalenam 56.
Deus cur initio cruces immittat & labores 69. ſinendus eſt facere quod voluerit. 70. animas generoſas amat 77. laudandus ex eo quod viros doctos eſſe ſinat. 85. eius bonitas maior eſt quàm omnia noſtra mala. 121. cur animam tam breui tempore ad perfectionē ſuſtollat. 138. in B. Tereſam operatur. 139. anima hominum quā magna ſecreta communicat. 139. [illegible] à qua ſi contemplatione repetat indignā [illegible], dedit B. Tereſa omnia poſſe relinquere 155. Deus & anima quomodo ſe intelligant ſine locutione. 173. quidē gratias S. Tereſæ [illegible]. 19[illegible]. Tereſam magna luce [illegible] Dominus circumdat. 2[illegible]. cur amandus. 245. intra nos eſt. 292. omnia in eo ſunt. 292. in quibus non timendus. [illegible]. 2. delectatur ſimplici ruſti [illegible]. 2. ubique quærendus & quomodo. 2[illegible]. 2. inſtar Regis in anima noſtra throno cōſidet. 98. 2. corroborat eos qui tribulationes ab eo petūt [illegible]. 2. ipſū offendere quam graue ſit. 149. 2. eius magnalia quænam. 163. 2. animā vocat diuerſimodè. 175. 2. cur nos tentari ſinat, 178. 2. conſiderandus & inquirendus. 17[illegible]. 2. ſæpe ſuos probat in paruis rebus. 185. 2. omne obſequium ſibi præſtitum compenſat 186. 2. eius magnalia nemo intelligit. 198. 2. ei ob gratiam acceptam cur agendæ gratiæ. 202. 2. quomodo intellectum occupet 2[illegible]3. 2. quomodo laborem noſtrum eueha[illegible] 2[illegible]. 2. quomodo animam in cellam vinariam introducat myſticè. 217. 2. quæ ſit eius de nobis voluntas. [illegible]. veras dat virtutes 223. 2. per unam animam Deus multas lucratur. 226. 2. an [illegible] quærit ſimul & [illegible] 24[illegible]. 2. inter eius & hominū verba quod diſcrimē & illorum certitudo 251. 2. eū laudare quā ſit ſalutare & utile 263. 2. eius præſentia cogit hominem ſuper ſe & actionem ſuas reflectere. 273. 2. humilitatē cur diligat. 285. 2. Vide Chriſtus, Dominus Deus.
Diaboli alijs non nocent, quam ſeſe tradentibus & cum Deus id permiſerit. 164. eorum terror in conſpectu Domini. 274. quando non apparent. 274.
Diabolus S. Tereſam in monaſterio tentare conatur 18. vide bonum celari & in honeſta deſideria aperiri. 48. ſub ſpecie humilitatis S. Tereſā decipere ſibi præſumit. 119. aufert ab anima diffidentiā ſui 21. eius audaciā cū videt ſubitò [illegible] 8[illegible]. quoties per falſā repræſentationē Chriſti

B. Tere-

B. Tereſam decipere conatus fuerit, 182. fidem homini eripere nequit. 196. eius tentatio quænam, ibid animos generoſos timet. 83. 2. Mutuum amorem tollere ſtudet. 173. 2. Fugit animas reſolutas, 177. 2 inquietudinem ſemper procurat 177. 2. contrarios effectus operatur & Deus, 206. 2. in oratione unionis animæ non nocet, & cur. 210. 2. imaginarias dat virtutes. 223. 2 paulatim animam ſubvertit. 327. 2. Vide Dæmon.

Diffidentia nimia noxia. 341 2.

Dignitas magna eſt amare Deum. 65.

Diſcalceatarum Virginum feruor & gratia 2 8. 2.

Diſcalceatis Patribus Dominus quatuor res præcipit 307.

Diſcordiis inter religioſos continuo occurrendum. 33. 2.

Diſcretio nimia ſæpè in cauſa eſt, cur tam citò ad perfectionem non perueniamus 78. hodiernam quam ſit noxia. 175.

Diſtracti ſitientibus comparantur 66. 2.

Diues cur menſam ſuam defraudare non velit 218. 2.

Diuites in hoc ſeculo honorantur. 80. 2. an ab anguſtijs Spiritus præ cæteris liberi cenſeantur. 234. 2.

Dolores naturales an unionem cum Diuina voluntate impediant 221. 2.

Dominus Deus adeſt ijs qui ſibi vim adferunt 22 apparet S. Matri Tereſæ 41. eum ubique præſentem habere perutile eſt. 73. B Tereſam ſecuram eſſe iubet. & quis horum verborum fuerit effectus. 163. S. Matri librum viuentem promittit. 165. manus ſuas ei oſtendit 178. item faciē, ib. totum ei ſe videndū exhibet. 178. qua maieſtate S. Tereſæ apparet 18 .i. raſcebatur, cū orare vetabatur B Tereſa. 288. apparet S. Matri. 239. iubet S. Tereſā redire, & magnā ei prædicit Crucē. 242. iuſſit vt acceptas gratias euulgaret B Tereſa. 259. cur ſæpe ſinit animā in tenebris agere 262. priores vanitates & peccata S Tereſæ in memoriā reuocat 27. nō ſinit decipi eos qui totos ſe ei dāt 287. B. Tereſam in ſponſam ſuam adoptat 306. quibus ſingularem dat gratiam ſuam. 50. 2. iniurias multas in Vene. Sacramento patitur. 120. 2. verborum ſuorum efficacia. 298. 2. Vide Deus. Chriſtus.

E

Eccleſiæ Catholicæ inſtituta quanti ſint ponderis & virtutis. 204.

Elementa ſanctis obediunt. 67. 2.

Elogia abnegationis & humilitatis. 19. 2.

Epiſcopus erga Monaſterium S. Tereſæ bene affectus, 246.

Excuſatio in Cœnobiis fugienda. 47. 2.

Exemplum alienū ſequi quid proſit. 190. 2.

Exercitium primarium in Cœnobiis quodnam. 59. 2.

F

Familiaritas cum quadam perſona nocuis S. Matri Tereſæ 42.

Fœmina diſcretè tractanda, 150.

Feruor primarum diſcalceatarum, 281.

Fiducia S. Tereſæ erga Deum. 261.

Flores, quomodo in anima recreſcere incipiunt.

B. Franciſcus Borgia quid de B. Tereſa dixerit. 153.

Fundationes Monaſteriorum 309.

G

Gaudia vnde naſcantur. 192. 2.

Gaudia meditationis aquæ comparantur 97. 2. terrena & cœleſtia quomodo differant 210. 2.

Gratia à Deo poſtulanda, & quomodo 92. 2.

Gratiæ quas B. Tereſa à Deo recipiebat acerbiores ipſi erant, quā ipſa caſtigatio 47.

Gratias omnes diuinas nemo intelligere poteſt. 162. 2.

Grauitas internorum conflictuum, 195. 2.

Guſtus à Deo & Dæmone venientes quales fructus pariant, 60. 2. 188. 2. huius diſcrimen ibid.

H.

Homo qui ſtatuit non amplius offendere Deum ad primam amicitiam redit, 52. dem

91. nō eſt quod cōqueratur cur huic citius quã alteri Deus quid donet. 70. nihil hic ſentit ſed ſolũ fruitur, ita tamen vt non intelligat, quò fruatur. 10. Quamdiu viuit homo ſemper ſui curam habere debet. 111 profunda poſt unionem in anima remanet. 114. qui proficere vult honoris deſiderio bellum indicat. 211. paulatim ad maiora aſcendit. 212. fruſtra de vita huius doloribus conqueritur. 215. ei bonum eſt ab alio inquirere quod ipſe non intelligit. 236. in hac vita non in eodē ſtatu eſſe poteſt. 19 2. quid ſit, quod eſt, & quod nō eſt conſiderare debet, 53. 2. interdum ſe indignum reputare debet oratione quietis. 109. 2. quamdiu viuit ſecurus non eſt. 145. 2 quamdiu ſuper ſe vigilare debeat 148 2.

Honor huius mundi qualis 132. belluis & feris aſſimulatur. 245. deperditur dum quæritur 46. 2. quis honor commodum adferat. 139. 2. eius punctum in quo ſitum. 130. 2.

Hortus animæ quatuor modis irrigatur. 67.

Humanitas Chriſti cur non relinquenda. 143

Humilis nullos quærit honores. 45 2. quis verè humilis 52. 2.

Humilitas S. Matris Tereſæ. 39. 50. humilitatis eſt ſibi ipſi non fidere. 49. quantopere neceſſaria 74 eius proprietas 75 falſa à Diabolo ſuggeſta 77. 195. vera 196. indiſcreta quænam. 208. Humilitas & abnegatio ſorores inuicem. 39. 2. eius honor & commoda 46. 2. Deum expugnat. 55. 2. vera humilitatis pœna quænam. 141. 2. falſa Humilitatis effectus. ibid. in terra agentibus Humilitas valdè neceſſaria. 169. 199. 2. cur noxia interdum. 170. 2. in via ſpiritus ſummè neceſſaria. 188. 2.

I.

IEſus bonum contubernium. 269. 2

Ignis piceï vis quænam 66. 2. amoris Dei quænam. 67. 2 267. 2.

Illuſio quantum periculum. 167.

Imaginatio & intellectus non ſunt idem quid 194. 2

Imago Domini geſtanda & cur. 91. 2. vbiuis, & quomodocunque depicta honoranda. 280. 2

Imperfectiones omnes vno die non ſimul tolluntur 148.

Imperitia directoris quid mali cauſetur. 83.

Ingenium bonum ad quid proſit 51. 2. eius inquietudo vnde proueniat 66. 2

Iniuria in Monaſteriis qualiter æſtimanda. 47. 2. propter Chriſtum toleranda. 284 2

Inquietudo ſapida. 100. in S. Tereſa quenã & in quo ſita. 217.

In rebus difficillibus cum quibus communicandum. 21. 2.

Intentio ingredientium Monaſteria requirenda. 50. 2.

S. Ioſephi patrocinium quàm vtile S. Tereſæ fuerit. 36. quantum proſit eum in Patronum deligere. ibid.

S. Ioſephus optimus orationis tradendæ Magiſter 37. S. Tereſæ apparet & cur. 217.

L.

LAchrymæ ſapidæ ignis vehementia coercent. 114. omnia obtinent 116. cœlitus non ſunt bonæ & cur. 99. cur interdum non amaræ. 107. 2. falſæ interdum. 261, 2. inter lachrymas diſcrimen. ibid. 2.

Libri vani noxij 14. librorum bonorum vtilitas. 26. 92. 2.

Locutio interna triplici modo fieri poteſt. 156. ab intellectu quæ. 157. eius effectus ibid.

Locutio Dei ad animam cum viſione intellectuali 244 2. Imaginaria quomodo ab intellectuali differat. ibid.

Lumen poſt tentationem in B. Tereſa quale. 198. quod in cælo videtur exprimi verbis non poteſt 266.

Lux in anima ſemper eſt. 166. 2.

M.

MEditatio quid ſit. 268. 2.

Memoria quale certamen moueat. 106. 2.

Methodus meditandi 65.2.

Miſeria huius vitæ quanta. 180.2. *à miſerijs corporis quando liberi erimus* 196.2.

Modeſtia S. Tereſæ in deſcribendis virtutibus ſuis. 216.

Monaſteria ſugillantur honorem quærentia 130.2.

Monaſteriorum fundationes 309.

Monaſterium S. Tereſæ cenſu caret, & cuius iuſſu. 241. *quo die & anno dedicatum fuerit.* 247.2. *eius cauſa ventilatur.* 254.

Moniales aduerſus S. Tereſam concitantur. 251. *illis non petentibus res neceſſarias accipiunt.* 257.

Morbi S. Matris Tereſæ in religione. 23. *interdum à* Domino Deo *immittuntur.* 231.2. *cur ordinarios morbos Deus ſuis immittit* 232.2.

Mors quibus facilis 267. *vnde cauſatur interdum.* 69.2. *mors animæ ſpiritualis in quo ſita* 298.2.

Mortificatio religioſis neceſſaria. 39.2. *in omnibus locis exerceri poteſt.* 45.2.

Motus interni coercendi. 45.2.

Mulieres viriles eſſe debent. 33.2. *gaudium vel triſtitiam interdum diſſimulare norunt* 89.2.

Mundana breuia. 100.2.

Mundani virorum Sanctorum imperfectiones acutè obſeruant. 13.2.

Mundani amores cur fugiẽdi 29.2. *mundanarum rerum tractatio noxia* 26.2.

Mundus animæ ad mortem anhelanti nauſeam mouet, 258.2.

N.

NEmo ob diſtractiones & inquietudinem triſtis eſſe debet 72.

Nomen Dei Dæmones percellit omnemq́; nobis timorem aufert, 165.

O.

OBedientiæ meritum.

Obedientia cur & quando nemini grauis videri debeat. 31.2.

Obliuio præteritorum peccatorum an laudanda, 265.2.

Obloquia contra pios parum curanda 230.2. *pauci loquuntur bene de his, ibid. in obloquijs & aduerſitatibus anima quomodo gaudeat,* 231.2.

Occaſiones peccati fugere quantopere ſit neceſſarium, 26.

Oculi ad Deum conijciendi 58.2. *quando claudendi* 97.2.

Opera ſanctorum quomodo admirari & imitari oporteat, 77.78.

Operarij Eccleſiæ precibus iuuandi, 12.2.

Operatio quæ fit per intellectum eſt veluti aquam è puteo haurire. 69.

Opinio vulgi parui facienda, 78.2.

Orandum pro operarijs Eccleſiaſticis 14.2. *orare vocaliter quomodo oporteat.* 85.2.

Orans quomodo intellectu diſtractioſ́que geſtu eus ſit 85.2.

orans vocaliter ad quod exhibitur. 105.2.

Oratio vera quæ. 44.

quantum boni ex ea proueniat. 51.

mentalis quid ſit. 52.

per eam ad Deum accedere debemus. ibid.

orationis mentalis exercitium non dimendum 53.

in ea quibus adminiculis vti poſſumus 71.

quietis merum otium eſt 86.

nunquam omittenda 91.

eius effectus 103. *quædam eſt animæ vnio* 104.

eius gradus quartus qualis 107.

à Deo venit. 151. *quædam oranti vtilis,* 14.2.

quid iuuant ad orationem 192.

eius fundamentum quale 21.2.

eius tempus quando abbreuiandum 71.2.

vocalis ab mentali disiungi non debet. 86.2.

cum attentione fieri debet ibid.

Mentalis quænam item & vocalis. 87.2.

vocalis quomodo bene fiat. 88.2.

Oratio recollectionis & eius vtilitas 96.2

In oratione quietis mors quænam 107.2.

eius gaudium ibid.

quomodo in ea potentiæ quietæ ſunt ibid.

in oratione quietis paucis verbis vtendū. 109.2.
Oratio singularis ad Deum patrem. 128. 2.
Optimū remedium contra tentationes. 137.2
quando finienda & incipienda. 142.2.
in oratione Dominica verba illa sed libera nos à malo exponuntur. 151.
in ea item magna mysteria continentur. 153.2. vbinam porta 16.
Oratio quanam dici oratio mereatur. 18.
Orationes super qua fundanda. 76.2.
cur in oratione intellectus non discurrat. 104.2.
quomodo in ea animi dilatetur. 205.
quomodo animam immutet. ibid.

P.

PArentes S Teresa quales 12 eorum virtutes ibid. videant cum quibus liberi eorum conuersentur. 16. insuper quo filias suas loco collocent. 40.
Patientia quando ostendenda. 43. 2.
Patriam veram nosse quid sit. 26. 7.
Patris S. Teresa cura erga filios. 15. eius amor erga Teresam. 18. pia eius mors. 45.
Patruus S Teresa fit religiosus, & eius vita in eo statu qualis. 20. S Pauli Apostoli labores & generositas 307. 2.
Pauper verè quis dicatur, 193.2
Paupertatis bona. 240. 9. 2. eam profitentibus quid liceat 8. 2. eam S. Teresa suis commendat. 10. 2. in Monasteriis strictè seruanda 139. 2.
Pax anima nobis necessaria. 178. 2
Peccatum mortale infernum meretur. 293.
Periculum in Confessariis indoctis quale. 28. mundanarum conuersationum. 41.
Perfectio in quo sita 189. 2
Persecutiones pati propter Christum quantum bonum 223.
Perseuerentia S Teresa in oratione. 26.
Pestis Monasteriorum quanam. 33. 2. rami & radices eius amputandi 34. 2. in virtutibus quanam. 137. 2.
Petri de Alcantara sanctitas. 175. eiusdem pœnitentia. ibid. mortificatio. 176. S Teresa post mortem apparet. ibid. quale cilicium gestauerit & quot annis. 192. Suadet S. Teresa vt paupertatem amplectetur, 241
Pœna spiritualis qua. 192. obduratorum peccatorum quanam. 216. hæc mundana an diu duret. 289. 2.
Pœnitentia indiscreta carpenda & cur 40. 2. eas suggerit Diabolus. 70. 2
Præceptoris amor quinam. 76. 2. præceptorum memoria seruanda & cur. 85. 2.
Præsumtio quando bona. 58. 2
Prophetia S. Teresa an impleta. 238.

Q.

QVantum sequatur boni è collatione cum doctis. 84
Querela in Monasteriis quantum fieri potest vitan da & amouenda 41. 2. harum suggestor Diabolus 28. 42. 2
Qui cum doctis viris confert non facilè à Dæmone decipietur. 84
Qui Domini labores considerat omnia facilè tolerat 167.
Quidam ob inuentum thesaurum emoritur. 272.
Quidquid pertransit nihil est, respectu æternorum. 28
Quid mortis metum imminuit. 136.
Quies S. Teresa in austeritate. 25
Quis sua culpa fructum amittere non debet ex hominum doctorum laboribus venientem. 85
Quis perditus in hoc seculo censetur. 237.
Quod videmus oculis adhuc potest esse dubium. 171.
Quotidianum quid sibi velit. 121. 2

R.

RAptus fictitius quis sit, 206. 2. varij describuntur. 247. 2. eorum signa & effectus, 251. 2. de iis hominum iudicium, 252. 2 raptus spiritus quomodo fiat, 253. 2. ei animo resistere nequit, 253. 2. anima magno opus in raptibus, 255. 2. vbinam frequentes, 258. 2.
Regula in Monasterio S. Teresa quomodo seruabatur, 217
Reges terreni ex se non possunt videre potentes, 262
Regnum calorum habere magnum est. 10
Regularum obseruantia quam sit vtilis 16. 2.
Relapsus lapsu peior 179. 2.

Religio non habet reſpectum ſtirpis & generis.94.2.
Religiones quales.264.
Religioſarum honor quinam.49.2.
Religioſis Virginibus cum conſanguineis ſæpe agendum non eſt. & cur. 36. 2. furi comparantur.38. 2. ijs multum prodeſt, habere abnegationem ſuiipſius & humilitatem 39.2.
Religioſi imperfecti plus timendi quam omnes Dæmones 41.
Religioſi ſi opere exhibent quòd verbo docēt, quantum inde ſequatur boni 171. in Dei ſeruitio ijs commoditates non ſectandæ.40.2. quinam falciſſimi. 48.2. quinam ad profeſſionem admittendi. 49. 2 an ſtatim perfecti eſſe poſſint. 55. 2. eorũ lingua quanam. 74.2.
Religioſitas in quo ſita. 187.2.
Remedia ad patiendum. 91.2.
Reuelationes S. Tereſæ de Patribus quibuſdam quales.236, alia reuelatio.238. 244.
Reuelatio circa Rectorem cuiuſdam Collegij Societ. Ieſu.270.
Rigor maiorum noſtrorum.43.2.
Robur contra Dæmones quale.165. quid S. Tereſa acceperit ad Diuinam ſcripturam adimplendam.290.

S.

SAcerdos impurus nihil derogat Maieſtati Chriſti 275.
Sacerdotes quantopere ad vitam bonam obligantur.274.
Sancti in tribulationibus quales.129.2.
Scrupuloſitas nimia vitanda.149.2.
Securitas animæ de euentu poſt Dei alloquium.242.2.
Senſus victi captiuis aſſimilantur.97.2.
Senſus & animæ potentiæ præſidiarijs arcis aſſimulantur 201.2.
Serenitas animæ poſt tempeſtatem quanta. 233.2.
Signa quando locutio à Diabolo eſt. 159.
Signum diabolici guſtus 160.
Simeon iuſtus quomodo Dominum viderit. 106.2.
Similitudo inter animum & herculaneũ 67.
Sorores in Monaſterio S. Tereſæ quid præmij ob paupertatem adeptæ ſint. 11.2.
Spirituales non curant an ab alijs diligantur.26.2. cur tam pauci.112.2.
Spiritualitas vera in quo conſiſtat.309.2.
Spiritus nō eſt ſuſtollēdus ſi Deus eū non ſuſtollat.76. quando à Deo eſt ex effectibus diſcernendũ eſt. 89. magna cũ diſcretione probandi ſunt, maximè in fœminis. 149.
Sponſalia Dei cum anima.225.2. quomodo ea peragantur. ibid. in momento plurima hic anima percipit. ibid.
Sponſalia & matrimonium ſpirituale quomodo inter ſe differant 297.2.
Stabilitas ſectanda.151.2.
Stultitia ſancta quæ.262 2.
Stupor hominum in anima rebus.167.2.
Superior peccans quomodo monendus.173.2.
Suſpenſio potentiarum vnde ſit.87.2.

T.

TEntatio doloris de alienis peccatis 80. contra eam remedium, quò ad falſam humilitatem.141.2. eius ſigna circa pænitentias indiſcretas.ibid.
B. Tereſa ſeptennis Deum colere 12. Vitam ſanctorum legit interim Martyrij deſiderio incenditur.13. cum fratre ſtatuit ad Mauros proficiſci vt martyrium ſubiret. ibid. Eremiticam vitam cum fratre ducit ibid. à teneris in pauperes effuſa ibid. Erga B. Virginem bene affecta ibid. B. Virginem matris ſuæ loco in matrem cooptat 14. In Monaſterio educatur.17. in grauem incidit morbum 20. ſtatuit Monaſterium ingredi. 20. librorum ſanctorum lectione delectatur.21. quam pœnam ſenſerit dum religioſum ſtatum aſſumpſit. 22. libros ſanctos autem legere vult. 24. illius orandi modus 25. in Nouitiatu multum paſſa.27. Confeſſarium ſuum admonet & in quibus. 29. eius humilitas 30 patientia 31. paroxyſmum patitur 32. refertur ad monaſterium 33. cur ſanitatem ſibi reddi exoptat 35 ſub ſpecie humilitatis [illegible] interm[illegible] 38. Hypocriſis & va[illegible] [illegible]

ad orandi studium adducit. 43.
alios ad orationem exercendam pellicit. 45.
quo tempore vanissima fuit in peccato mortali ibid.
eius requies ex oratione 53.
Concionibus audiendis delectatur S. Mater 55.
Tædio illi non fuit de Deo loqui ibid.
quomodo oraret cum intellectu discurrere non posset 56.
eius Magister Deus 75.
in oratione linguam latinam intelligebat aliquando 95. Deus eam iuuat in oratione vnionis & suspensionis explicanda 110.
quas passa sit calumnias 117.
numquam pecuniæ auida fuit. 132.
erga Redemptorem Iesum bene affecta 141.
orationem quietis & vnionis sæpe sentiebat. 149.
Patres Societ. Iesu alloqui volebat sed non audebat. ibid.
gratiæ quas accipiebat non respondebant vitæ. 148.
cum in oratione esset de Deo cogitare non poterat. 149.
quomodo iussa sit orationem instituerat 151.
Erga Christi humanitatem affici denuo incipit. 153.
Per mortificationes exercetur, & quomodo. 153.
ingratã se fore putabat si amicitias quorundam relinqueret. 154.
Confessarium se mortificantem deserere cogitat 167.
afficitur erga S S. Hilarionem & Michaelem Archangelum 169.
Christum Dominum apud se esse præcipit. 170.
mire affligebatur cum Confessario suo ne periret visiones. 179.
vndique afflicta fuit. 185.
tentatur. 198.
quas gratias post eam recipit. 198.
defectus quis quo minus Deo seruiat. 200.
à Domino qualem aquam petierit. 201
vitam suam ridebat. ibid.
sororum suarum precibus attribuit conuersionem flagitiosi viri. 205.
peccata sua alijs innotescere voluerit, & quomodo. 208.
neminem vnquam decipere voluit. ibid.
In cantu & officio chorali parum versata erat. 212.
in Inferno se esse percipit. 213. de infernalibus pœnis plus sensit quam de ijsdem scribitur. 215.
Ex mandato Domini Monasteriorum erigit 218. 220.
ob id persecutiones patitur. 219.
in quibus Prouincialis visa ibid.
multi aduersariorum ei fauent 221.
cur non accepta sororibus 221.
à Confessario cur affligitur. ibid.
eius metus. 223.
consolatur. 225.
consulit Patrem quendam Societat. Iesu & cur ibid.
quos in colligenda pecunia labores sustinuerit & in quem finem 227.
iniungitur ei vt ad nobilem Matronam se conferat. 230.
dolet & erubescit quòd bonam opinionem vulgo de se haberet 231.
desiderat scire quis esset status animæ cuiusdam religiosi 232.
ærumnas suas & miserias Religioso cuidam refert. 233.
eius orandi modus ibid.
Redemptorem nostrum videt. 237.

pro omnibus causis prouida. 248.
eius gaudium, ibid.
obiecta non excusat 252.
obiectis calumnijs non turbatur 252.
causam suam propugnat ibid.
à Christo coronatur. 256. Confessarij quomodo vultum amicum exhibebat. 261.
videt columbam capiti suo imminentem. 269.
videt filium Dei in sinu Patris. 271.
merita sua dat pro redemptione cuiusdam animae è purgatorio. 275.
videt animam purgatorio exire. 276.
Item aliam ibid.
quendam de Societat. Iesu in caelis ascendere videt. 276.
Carmelitam insuper 277. Caeco lumen recuperat. 278.
morbido precibus sanitatem impetrat ibid.
impedit ne quis conceptum scelus exequeretur ibid.
animabus diuersimodè profuit. 279.
SS. Trinitatis mysterium percipit 288.
assumptio B. Virginis ei repraesentatur. ibid.
videt animam speculi instar relucentem. 291.
videt se cinctam Angelis. 294.
eius intentio scribendi 298.
liber de vita sua quando absolutus. 299.
os illius in communione plenum fuit sanguine 300.
apparet illi Dominus cum à sacra communione surgeret & vbi 303.
eius ordinis fundationes quales. 304.
quando vidit columbam. 305.
eius intentio in Monasterij fundatione. 6. 2.
eius gratitudo erga Deum. 35. 2.
semper se Ecclesiae iudicio subijcit. 104. 2.
& superiorum suorum 160. 2.
timet ob praeterita peccata & confunditur. 181. 2.
cur Spiritus Sancti opem implorat. 191. 2.
eius dolores & strepitus capitis quinam. 195. 2.
dolet quod ab humanitate Christi se vnquam seiunxerit. 270. 2.
gratiam ad scribendum petit. 292. 2.
eius humilitas ibid. 312.
eius exclamationes vel meditationes animae ad Deum suum 314. 2. 315. 2. 316. 2. 317. 2. 318. 2. 319. 2. 320. 2. 321. 2. 322. 2. & seq.
Timor Dei statim agnoscitur vbi sit. 147. 2.
crescit paulatim ibid.
necessarius est. 148. 2.
Turba magna ob Monasterium S. Iosephi, vita. 251.
Vide Dominus. Deus Christus, Humilitas.

V.

Valetudinis cura nimia an laudanda. 41. 2.
Vanitates S. Teresae in ornatu. 15.
in literarum subscriptione. 264.
in oratione vitanda & cur. 101. 2.
vanitates rerum mundanarum. 150. 2.
Verba Dei non audiuntur tunc, cum anima in ipso raptu est. 158.
Verba Domini ad S. Teresam. 166.
Veritas modica pusillanimitatis mater 84. 2.
Via vitiorum magis teritur quam virtutum. 41.
via acerba est qua nec Deo nec mundo fruitur. 50.
viam malam init qui Christum deserit. 141.
timoris cur necessaria. 195.
veritatis qua. 300.
actiua quomodo se gerere debeat erga contemplatiuam. 61. 2.
ad Deum varia sunt via. 72. 2.
Dei via resolutè ineunda. 75. 2.
via orationis non est periculosa 77. 2.
per

per viam orationis & contemplationis pauci incedunt 42.2.
via laboris cur incedendum 310.
Viſio in quam ſe Dæmon minus ingerere poteſt. 152.
huius effectus qualis. 173.
Viſio S. Tereſæ. 238.
Diuina ex quibus intelligitur. 262.
Cæleſtis quæ. 265.
viſionis Chriſti qui ſunt fructus. 272.
horribilis de quodam ſine Confeſſione mortuo. 274.
alia S. Tereſæ. 284. 286.
Viri nonnulli ſpirituales quantum noceant. 148.
Viribus corporis an opus habeamus ad orationem. 44.
Vnio omnipotentiarum quæ. 108.
& quid ſit ibid. deſcribitur. 109.
Virtutes à nobiſmetipſis habere non poſſumus. 110.
Vita Deo danda. 44. 2. vita religioſorum martyrium. 44. 2. huius ſæculi breuis. ibid. Vita Domini continuo erat mors, & cur. 152. 2.
Voluntas quomodo ſe erga alias potentias gerit 87 quid facere debet in oratione quietis ab intellectu impedita 94. melius agit Deo gratias ſine vllo verbo quam intellectus omnia ſua verba 95. ſe reſignare debet ad omnia qui Deus vult. 103. dum in quiete eſt quidnam. 109. 2. Dei voluntas petenda 113. velimus nolimus adimplebitur. 114. 2. voluntas Dei quam 115. 2 vnde cognoſcenda ibid. penitus & tota Deo danda. 116. 2. propria cur in omnibus rebus frangenda. 149. 2. aliena an potius noſtra facienda. 214. 2.
Vulnus amoris an ſuaue. 236. 2.
Z.
Zelus B. Tereſæ erga animas. 6. 2.
Zelus importunus quiſnam. 190. 2.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

VITA
B. MATRIS TERESAE DE IESV,

CARMELITARVM EXcalceatorum & Excalceatarum fundatricis,

In quinque libros distincta:

AVCTORE
R. P. FRANCISCO DE RIBERA, è Societate IESV, Sacræ Theologiæ Doctore.

Ex Hispanico sermone in Latinum conuertebat
MATTHIAS MARTINEZ.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Apud IOANNEM KINCHIVM ad intersigne Monocerotis,

ANNO M. DC. XX.

VITA

B. M. TERESAE DIVIDITVR IN QVINQVE LIBROS.

1. *TRactat de eius natiuitate & primordijs vsque ad fundationem Monasterij vocati S. Iosephi de Auila*
2. *Complectitur eius intentionem & scopum in fundatione Monasteriorum, quid in ijs ordinarit, & stabilierit; & de aliquibus Monasterijs ab ea fundatis, quidve egerit, & pertulerit vsque ad fundationem Monasterij Albanensis.*
3. *Agit de cæteris Monasterijs ab ea fundatis, & qualiter moritur in dicto Monasterio Albanensi.*
4. *De ipsius naturæ donis & virtutibus in ea magis relucentibus.*
5. *Quid acciderit ipsius corpori, postquam sepulta, vsque in diem hodiernum & de ipsius miraculis.*

Digitized by Google

SERENISSIMIS DOMINIS
ALBERTO ET ISA=BELLÆ, CLARÆ, EVGENIÆ,

IMPERATORVM, REGVM FILIIS, FRAtribus, Archiducibus Austriæ, Principibus Belgarum, &c.

ECCE, rediuiuam in historia TERESAM VESTRAM, Principes Clementissimi! ô quàm gloriosam illam feminam; quàm sanctã virginem! Reseruatam quippe à Cœlo in hæc tẽpora, datamque Mundo in diebus istis tenebrarum, *ut esset quasi stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena in diebus suis lucens*: reseruatã (inquam) in hæc tempora, nouissima tempora; quibus, ceu quodam Mundi iam fatiscentis senio, omnia

In peius ruere, ac retro sublapsa referri,

doctrina fidei, forma caritatis, disciplina morũ; denique quidquid vicinior origini suæ Dei Ecclesia habuit aliquando boni. Itaque in spem desperati sæculi data Femina. Erit, qui

neget?

Digitized by Google

neget? Probat illa cælestis plantatio, quam illius manu, Feminæ manu, plãtauit Pater, imò replantauit: illa admirabilis congregatio contemptu, penè nimio, rerum, quas miratur hic Orbis, abstinentiâ, solitudine, disciplinâ, pietate : probat vita illius; probat mors; probant scripta, opus aureum, & quod, nisi tam eximiè sanctum pectus, nullum aliud peperisset. Vita, qualem nec viri præstent, etiã qui columnæ sũt. mors, qualis digna sit claudere vitam tam innocentem & terris vtilẽ. Hãc nũc, Sereniss. Principes, narratam Hispanicè, ab R.P. Francisco Ribera S.I. Presbytero volui multorũ bono Latinã fieri, & sub vmbra Augusti vtrimque Nominis Vestri prodire in lucẽ. Scripsêre eamdẽ plures, docti & boni; etiã ipsa, iussu superiorũ, quo nihil vmquam illi sanctius. Quã ipsa scripsit, cum cæteris eius itidem opusculis tandem Latinè redditis, iam quoque prælo: supposui: quã alij, præ-

teriui.

Digitized by Google

teriui. Satis videbatur hic vnus; cui præter famam eruditionis, ſapientiæ, pietatis, etiam illud accedit, (vnde certiorem fidem mereatur hiſtoria) quòd arcanorum illius omnium probè conſcius (quippe pridem à ſacris ei cõfeſſionibus) pleniùs fideliuſque referre potuerit, quæcũque geſsit. Sub vmbra Auguſti vtrimque Nominis Veſtri prodire volui, Sereniſs. DD. vtpotè TERESÆ VESTRÆ: Veſtræ imitatione, amore, cultu. Imitamini, quorũ aula monaſterium eſt: Sciunt Belgæ Veſtri; & credit Orbis. Amatis, colitis: nã illud regij operis recèns in vrbe (PALATINA VESTRA) fabricatũ Monialiũ Diſcalceatarũ Cœnobium quid clamat, ſi hoc non clamat? Neque ibi ſtatur: toto iam Belgio beatiſsimæ Matris familiam Munificẽtia Veſtra diſperſit. Et hæc noſtra Colonia, Sereniſs. Principes, quòd eiuſdẽ B. Matris filios habet, Veſtro ſtudio, Veſtri gratiâ factũ eſt. Neque hoc vno nata modò Vbijs VESTRA PIETAS: quin

Archiconfraternitati, quā hîc titulo S. Crucis instituit Sanctiss. D. N. PAVLVS V. sociari etiam voluistis & inscribi: Præfecturam quoque illius verecūdè oblatam Vestrûm alteri nō remisistis, magno religionis exēplo à tantis. Fouistis hactenus ingenti subsidio; pergitis deinceps. O, longum facite, Cœli, nec inuidete afflictę terrę hoc solatiū. Itaque propitij este, Sereniss. DD. & sinite venire sub vmbrā inclytorū Nominum hunc partum præli mei, vt eat deinde securus in populos, quem ista sublimitas non abiecit. Ipsa feret acceptū BEATA MATER, & remunerabitur: Cuius assiduis & potentibus apud Thronum gratiæ interpellationibus Sereniss.is VV.is CC.bus longam hîc, & æternam ibi vitam fieri & partem, vt opto spero, ita & rogo. Coloniæ Vbiorum Anno salutis M.DC.XX.

Sereniss.rarum Celsitud. VV.rarum

Cliens humillimus

IOANNES KINCHIVS

Ciuis & Bibliopola Colon.

CHANSON

CHANSON DE LA B. VIERGE TERESE DE IESVS, composée par elle mesme auec vn tres-ardent desir d'esprit.

Viuò sin viuir in mi
Y tan alta vida espero
Que muero, porque no muero.

Viuo ya fuera de mi
Despues que muero de amor,
Porque viuo en el Señor
Qui me quiso para si,
Quando el coraçon le di
Puso en el este letrero,
Que muero, porque no muero.

Esta diuina vnion
Y el amor con que yo viuo
Haze à mi Dios cautiuo
Y libre mi coraçon,
Y causa en mi tal passion
Ver à Dios mi prisionero,
Que muero, porque no muero.

Hai que larga es esta vida,
Que duros estos destierros,
Esta carcel, y estos hierros,
En que esta el alma mettida,
Solo sperar la salida
Me causa vn dolor tan fiero,
Que muero, porque no muero.

Acabaya de dexarme,
Vida no me seas molesta,
Porque muriendo que resta,
Sino viuir, y gozarme,
No dexes de consolarme
Muerte, que asi te requiero,
Que muero, porque no muero.

APPRO-

APPROBATIONES.

AEGIDIVS GONZALES D'AVILA PROVINCIAlis Societatis IESV Prouinciæ Castellæ

EX commissione particulari mihi data ab Admodũ Reuerendo Patre nostro Claudio Aquauiua Præposito Generali Societatis IESV concedo, vt liber de Vita B. M. Teresæ, conscripta à R. P. Francisco Ribera eiusdem Societatis Theologo Collegij nostri Salmanticensis, in lucem edatur, quam accuratè viderunt, examinarunt & approbarunt viri graues & docti nostræ Societatis. In cuius rei testimonium has manu nostra subscriptas & sigillo officij nostri munitas dedimus Salamanticæ 11. Iunij, Anno 1589.

AEGIDIVS GONZALES PROVINCIALIS.

EX mandato DD. à Consilio vidi hunc librum, quem spiritualem valde & eximiæ doctrinæ iudico, qualem & ipse auctor libris hactenus editis abundè demonstrauit, eumque ad ædificationem Christifidelium perutilem, cùm proponat exempla sanctitate, mysterijs ac miraculis plena in vita gloriosa ac felici morte B. Matris Teresæ de Iesu, vnà cum Fundationibus Monasteriorum, quæ etiamnum tum ob Institutionis, tum ob Religiosorum in ijs cõmorantium pietatem maximè celebria sunt. Ideoque prælo dignissimum, ob singulare deuotionis, quâ erga B. Matrē passim omnes afficiuntur, augmentũ approbaui, & in testimonium propriâ manu subsignaui in Conuentu nostro B. Mariæ Bonæ Spei de Ocaue, 20. August. 1589.

F. INIGO DE BELZA.

INDEX

INDEX
CAPITVM VITÆ B. MATRIS TERESAE DE IESV.

LIBER PRIMVS.

PROLOGVS.

QVEM afferant fructum vitæ Sanctorum & quod huius libri ſit argumentum.

Caput I.

Quænam reuelationes vt genuinæ admittendæ ſint, ac ſingillatim quo ſint habẽdæ loco eæ, quæ B. Matri Tereſæ de Ieſu factę ſunt; vt permagni eas lector faciat, quas paſſim in hoc libro lecturus eſt.

Caput II.

Quænam ſingillatim fides illis ſit adhibenda reuelationibus, quæ hoc libro deſcribentur.

Caput III.

De B. Matris Tereſæ de Ieſu patria, parentibus, & ortu.

Caput IV.

Tereſæ infantia & educatio.

Caput V.

Sancta illa principia in Tereſa euanuerunt, ſed in quæ præceps ruebat, periculis eam Deus eripuit.

Caput VI.

Induit habitum B. Virginis de Carmelo, & profeſſionis vota concipit.

Caput VII.

Grauibus affligitur morbis, ab iiſdem liberata ad priſtinas redit vanitates, orationis exercitium intermittit, ſed ipſum denuo reſumit.

Caput VIII.

Peccatorum M. Tereſæ grauitas oſtenditur.

Caput IX.

De Tereſæ conuerſione: quomodo ex eo tempore ſemper in melius profecerit, qua occaſione cum Patribus Societatis Ieſu agere cœperit; quantumque ipſi ex illorum frequentatione lucri acceſſerit.

Caput X.

P. Franciſcus Borgia, qui deinde Generalis Societatis Ieſu fuit Præpoſitus, ſpiritum eius approbat: bis illam Redemptor alloquitur, & quam inde vtilitatẽ ceperit.

Caput XI.

Vt confeſſarijs morem gereret, gratijs diuinis reluctatur; quas idcirco illi Deus maiores & copioſiores dat. aperitur magnæ cuiuſdam viſionis illi oblatæ veritas.

Caput XII.

R. P. F. Petro de Alcantara rerum ſuarum Tereſa rationem reddit; à quo didicit à ſpiritu Sancto mira hæc omnia dimanare. varijs exagitatur tentationibus.

Caput XIII.

Quæ primi Excalceatarum Monaſterij à S. Ioſepho cognominati Abulæ fundandi fuerint initia, quæ occaſio: quam id Tereſæ ſæpè Dominus iniungeret: quas hac de cauſa paſſa ſit ærumnas: prima huius rei molimina diſturbantur & ſubuertuntur.

Caput XIV.

Confeſſarius fundationem Monaſterij B. Matri diſſuadet; ſed illam Dominus conſolatur, & tempus definitum exſpectare iubet: deinde confeſſario è Societate Ieſu ſignificat, velle ſe penitus rem hanc fieri. Tereſa denuo de eadem cœpit agere, & res quædã notabilis huc ſpectans refertur.

Caput XV.

Monaſterij ædificium reſurgit: mira aliquot, quæ eodem contigerunt tempore, enarrantur.

Caput XVI.

Domus iam conſtructæ partem deturbant cacodæmones. Domino iubente Toletum abit Tereſa, & commodè Abulam redit, cùm fundationis id negotium maximè exigeret.

Caput XVII.

Litteræ Pontificię Romã afferuntur. Epiſcopus obedientiam admittit. Auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum monaſterio infertur. Primis monialibus veſtis confertur.

VITAE B. MATRIS TERESAE DE IESV

LIBER SECVNDVS.

PROLOGVS.

Caput primum.

QVEM B. Mater Teresa in hisce fundandis monasterijs spectarit finem; quam ille sit sublimis ac perfectus, quantumque Religioni valorem conciliet.

Caput II.

Primam Ordinis Regulam suo in Monasterio obseruari Teresa iubet: quidnam illa cõtineatur, & quænã ei ipsa adiunxerit.

Caput III.

Monasterium suum nullo vult stabiliri censu, sed ex oblatis fidelium, eleemosynisque viuere.

Caput IV.

Monasterii fundatione iam constituta, permagnam tum intus, tum foris Teresa commotionis procellam experitur.

Caput V.

Quam diuturna illa fuerit contradictio. Teresa ad nouum venit monasterium: turbæ componuntur, & mirificè omnes erga domum hanc affici incipiunt.

Caput VI.

Quid in suo B. Mater egerit monasterio: quæ aliorum ab ipsa post fundandorum monasteriorum fuerit occasio, ad hoc amplissimas ipsa ab Ordinis Vicario Generali litteras accipit.

Caput VII.

De Excalceatorum monasterijs construendis agere Teresa incipit: Secundum Metinæ Campi Excalceatis monialibus erectura monasterium Abula digreditur.

Caput VIII.

Metinam appellit Teresa, & monasterium titulo S. Iosephi ibidem excitat.

Caput IX.

Graui haud multo post tentatione Teresa exagitatur. Metinenses Excalceatæ domum mutant & quam ante incoluerant, persoluto iam pretio coemptam instaurant & concinnant.

Caput X.

Excalceatorum Carmelitarum erectionem vrget: offertur illi domus Vallisoleti, in qua monasterium fundet. Complutense Excalceatarum cœnobium adit.

Caput XI.

Tertium in municipio Aculagone à S. Iosepho denominatum Teresa excitat Monialibus Excalceatis monasterium.

Caput XII.

Quartum Conceptioni Beatissimæ Virginis de Monte Carmelo dicatum Teresa Vallisoleti monasterium condit, quam Deus nobili Equiti, qui domum simul & hortum hunc in vsum contribuerat, mercedem rependerit.

Caput XIII.

Quintum Toleti excitat monasterium, à S. Iosepho itidem cognominatum.

Caput XIV.

Fundatio Toletana perficitur: Magnæ, quæ deinde coortæ sũt, difficultates enarrantur: sed Domino dante, mira eius facta sunt incrementa.

Caput XV.

Sextum Pastranæ Teresa excitat monasterium à Conceptione B. Mariæ Virginis nominatum.

Caput XVI.

Septimum Salmanticæ titulo S. Iosephi dedicatum erigitur cœnobium.

Caput XVII.

Octauum excitatur monasterium Albæ Tormesiæ, quod ab Annunciatione Deiparæ Matris cognomentum traxit.

Caput XVIII.

Quæ perpetua itineris Teresæ, cùm monasteria fundatum abibat, fuerit ratio: & quomodo Deo inspirante iubenteque hæc itinera suscipere.

Digitized by Google

VITAE B. MATRIS TERESAE DE IESV

LIBER TERTIVS.

PROLOGVS.

QVANTO B. Matris Tereſæ de Ieſu Regula & Conſtitutiones in pretio habendæ ſint, quæque illius fuerit procedendi ratio.

Caput I.

Tereſa iubetur incarnationis adire cœnobium, quid toto interim illi tempore acciderit.

Caput II.

Incarnationis monaſterium dum moderatur, nonum Segobiæ, ſub titulo S. Ioſephi, Excalceatis cœnobium fundat. Paſtranenſis domus diſſoluendæ quæ fuerit occaſio.

Caput III.

Decimum Beaſij cœnobium conſtituitur, quod à S. Ioſepho Saluatoris cognominatum eſt.

Caput IV.

Carmelitarum Excalceatorum initia deſcribuntur: ac præſerti in duorum primorum cœnobiorum, Manzerani ac Paſtranenſis fundatio recenſetur.

Caput V.

Vndecimum Hiſpali conditur domicilium, Sancto Ioſepho dedicatum.

Caput VI.

Quid Tereſa Hiſpali paſſa ſit: non inde ante diſceſſit quam in proprijs monachæ ędibus commorarentur.

Caput VII.

Duodecimum Carauacę excitatur cœnobium.

Caput VIII.

Quadriennij ſpatio nullum Tereſa fundat cœnobium, quidque interea ea & egerit, & paſſa ſit.

Caput IX.

Decimumtertium excitatur domicilium in oppido Villanoua de la Xara, D. Annę dedicatum.

Caput X.

Quartumdecimum Palentię excitatur domicilium, à S. Ioſepho Deiparę Matris de Platea cognominatum.

Caput XI.

Decimumquintum Numantię fundatur domiciliũ, SS. Trinitatis titulo dedicatũ.

Caput XII.

Abulenſium Monialium Prępoſita electa Tereſa, inde ſuas ſextumdecimum Granatę fundaturas cœnobium emittit.

Caput XIII.

Decimumſeptimum & poſtremum in ciuitate Burgenſi Tereſa condit cœnobiũ, quod à S. Ioſepho de S. Anna eſt denominatum.

Caput XIV.

Ingentes huius monaſterij erectioni obiectę ſunt remorę. Ipſum tandem erigitur: cuius in vſum commodę admodum ędes comparatę.

Caput XV.

Tereſa Burgis digrediens Albam venit: atque ibidẽ ſanctè in Domino demoritur.

Caput XVI.

Quo corpus eius à morte habitum modo; ſepulturę ritus deſcribitur, quęque cũ ante mortem illius, tum poſt eam contigerunt.

VITAE B. MATRIS TERESAE DE IESV

LIBER QVARTVS.

PROLOGVS.

DE ſelectu in admittendis ad Religionem adhibendo.

Caput I.

De naturalibus donis, quę à Deo Optimo Maximo Tereſa de Ieſu accepit.

Caput II.

Quibus eam gradibus ad tam ſublime orationis genus, quod ſolenne illi fuit, Dominus euexerit.

Caput III.

B. Matris Tereſæ de Ieſu orandi modus pluribus declaratur, idq; eiuſdem verbis è quadam ſcripta narratione, quę libris illius editis nõ comprehenditur, deprõptis.

Caput IV.

De inſigni rerũ cœleſtium notitia, quã orationis

orationis illi adminiculo Dominus cōtulit.

Caput v.

De Prophetiæ ſpiritu quem accepit.

Caput vi.

De libris ſpiritualibus quos compoſuit.

Caput vii.

Quę ſpiritus Matris Tereſę de Ieſu facta ſint pericula, quę examina, & quomodo approbatus.

Caput viii.

Quam orandi rationem præſcriberet, & quę monita.

Caput ix.

De eximia eiuſdem fide.

Caput x.

De ſingulari illius in Deum amore, & inſigni huius perfectione.

Caput xi.

De ardenti illius in proximos charitate, ac de admirabili orationis eius fructu, & quę per ipſam illis impetrarit beneficia.

Caput xii.

De ardenti pioque eiuſdem erga Ven. Euchariſtię Sacramentum affectu.

Caput xiii.

De inſigni illius in Diuos & cœlites affectu, & quam eorum experta ſit opem.

Caput xiv.

De inſigni illius in Deum fiducia, deque animi eiuſdem generoſitate.

Caput xv.

De eius humilitate interiori, quam ea fuerit profunda.

Caput xvi.

De humilitate eius exteriori, quomodo nimirum hanc virtutem, mortificationemque exercuerit.

Caput xvii.

De illius in laboribus patientia, quamque libenter pro amore Dei pateretur.

Caput xviii.

De maceratione, qua corpus attriuit.

Caput xix.

Quam eximia paupertatis fuerit cultrix, quam tamen effuſa & liberalis.

Caput xx.

De ſingulari illius, quam ſemper oſtendit, obedientia.

Caput xxi.

De illius in verbis potentia & efficacia.

Caput xxii.

De gratia ſanitatum, qua pollebat.

Caput xxiii.

De ſingulari eiuſdem in beneficos gratitudine. *Caput* xxiv.

De maxima eiuſdem prudentia.

Caput xxv.

De diſcretionis Spirituum dono.

Caput xxvi.

Nonnullæ referuntur Relationes, quas ad Confeſſariorum ſuorum quempiam Tereſa de Ieſu perſcripſit.

VITAE B. MATRIS TERESAE DE IESV

LIBER QVINTVS.

PROLOGVS.

Caput i.

POst aliquod temporis interuallum B. Matris Tereſæ de Ieſu corpus integrum reperitur, & in domum S. Ioſephi Abulam transfertur.

Caput ii.

Corporis Sancti miraculum ſpargi in vulgus incipit, ipſumque Albā reportatur.

Caput iii

Quo brachium & corpus ſint in ſtatu, deſcribitur. *Caput* iv.

Sæpius à morte ſeſe ſpectandam dedit.

Caput v.

Varia referuntur miracula, quæ per ſacras eius corporis reliquias, & lineos eius cruore tinctos pannos facta ſunt.

Caput vi.

Enarrantur miracula, quæ ad veſtium Tereſę de Ieſu contactum omnipotens patrauit.

Caput vii.

Nonnulla cōplectitur prodigia, quę per imaginem B. Matris omnipotens operatus eſt, vnum item quod per eiuſdē Epiſtolam.

Caput viii.

Varia enarrātur miracula, quę ad Tereſę de Ieſu inuocationem Deo in terris viſum patrare.

VITA

FINIS.

Digitized by Google